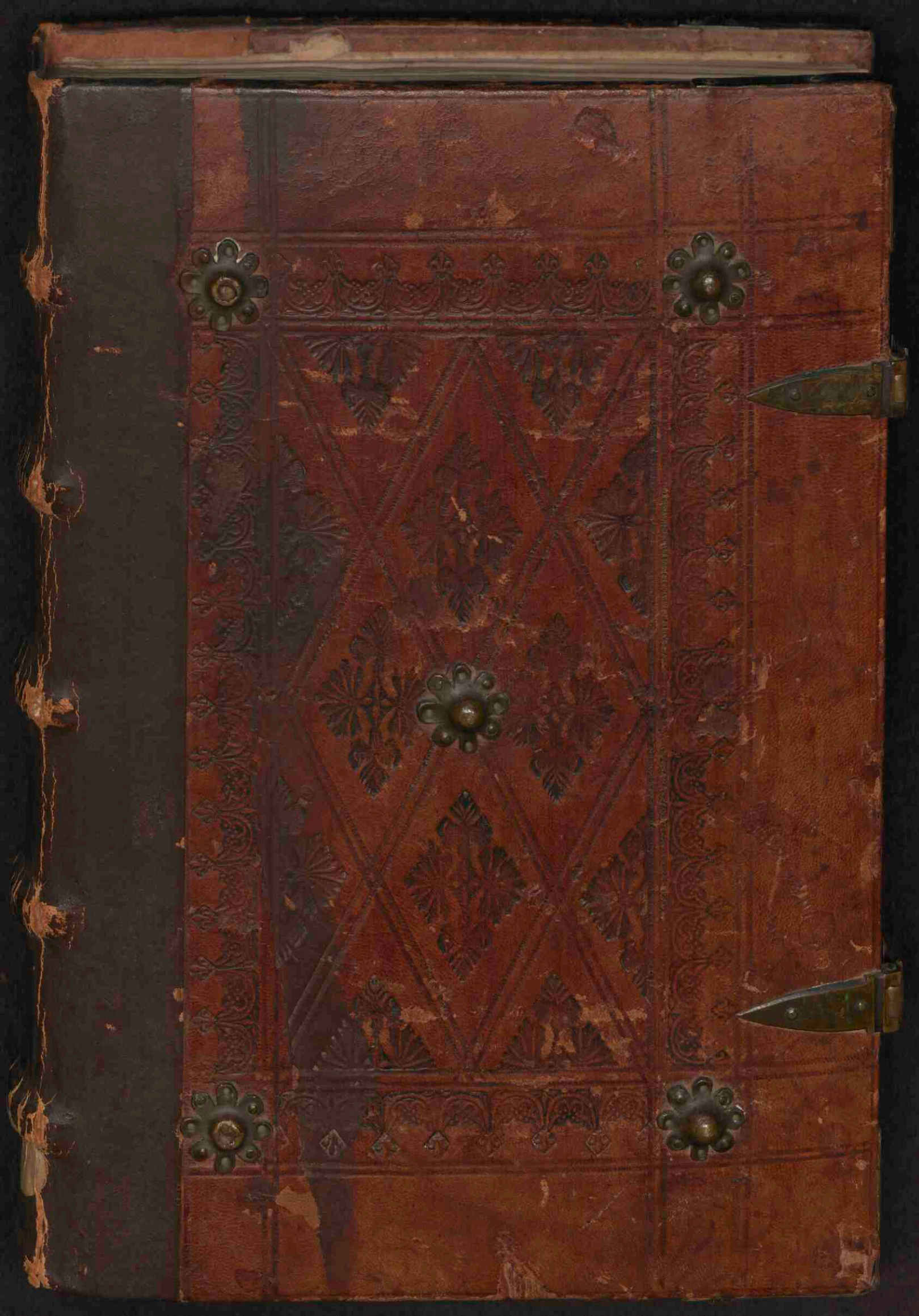

Novum Testamentum

<https://hdl.handle.net/1874/329063>

Hs.
4 D 11

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
N°. 207

Codd. MSS. Latini

n°. 39

Hand 4 D

N. 11

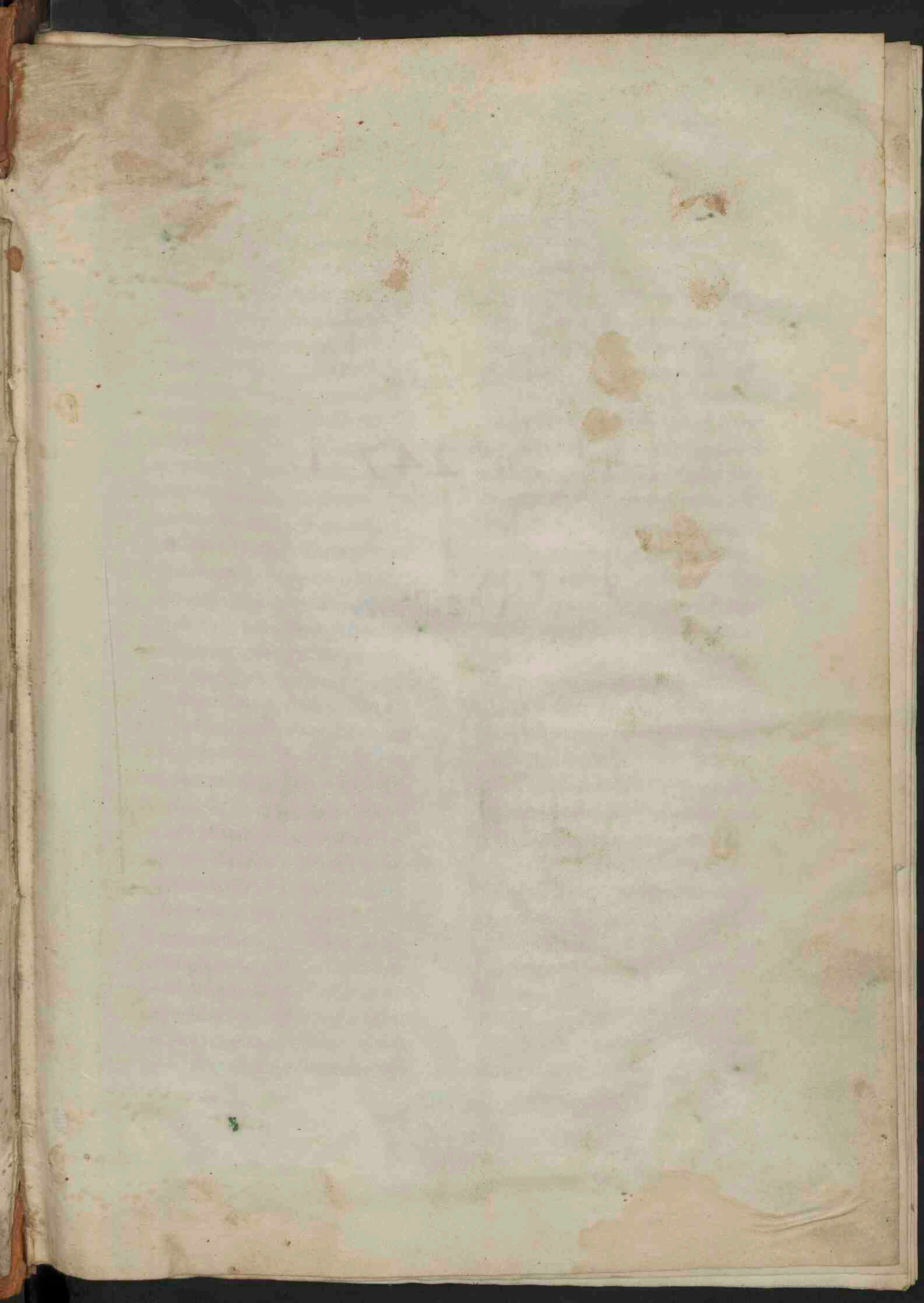
Membr.

33 (Eccl. 207, antea 287h.) Membr. fol. 144 ff. 2 col. 1475.

Novum Testamentum, Latine, e vers. Hieronymi.

Fol. 1a Incipit prologus beati Jheronimi presbyteri ad damasum papam super quatuor euangelia. (Sequuntur: Evangelia, Actus Apostolorum, Epistolae canonicae, Apocalypsis, Epistolae Pauli). Fol. 144b Explicit epistola beati pauli apostoli ad hebreos. Per fratrem Romerum monachum carthus. in domo traieci Anno domini M^o cccc^o lxxv^o in vigilia apostolorum symonis et iude.

(E monast. Carthusiens. prope Trajectum).

n° 247. i.

N° 207. k.

Incipit prologus bti Hieronimi
pbr ad damasū papam super
quatuor euangelia.

Non diuini opus facere
me cogis ex veteri?
ut post exempla
tria septuaginta toto
orbe dispersa: quasi quidam arbiter
sedeam. Et quia inter se variat que
sunt illa que cum greca consentiant
ueritate decernam: pius labor, sed
periculosa presumptio, iudicare de
reteris ipsum ab omnibus iudicandum:
sensu mutare linguam et transire
tam mundum ad initia retrahere
puulorum. Cuius enim doctus pariter
vel indoctus, cum in manus volu-
men assumpserit, et a salua quam
semel imbibit vident discere
quod lectitat, non statim culpam in
voco, me falsarium, me clamorem esse
sacrilegum: qui audeat aliquid in ve-
teribus libris addere, mutare, corrigere.
Aduersus quam inuidiam duplex
causa me consolatur: quod et tu qui
summus sacerdos es fieri iubes, et verum
non esse quod variat: etiam maledicorum
testimonio comprobatur. Si enim latinis
exemplaribus fides est adhibenda, respon-
deat quibus tot sunt exemplaria, pene
quod codices. Simul autem veritas que
est de pluribus, cur non ad grecam ori-
ginem revertentes: ea que a viciosis
interpretibus male edita vel a presump-
toribus imperitis emendata pusius,
vel a librariis dormitantibus, aut ad-

data sunt, aut mutata corrigimus.
Neque vero ego de veteri discepto testa-
mento: quod a septuaginta interpretibus
senioribus in grecam linguam uersione:
tercio gradu ad nos usque peruenit.
Non quero quod aquila quod Symachus
sapiat: quare Theodotion inter-
nouos et veteres medius incedat:
sit illa vera interpretatio quam apostoli
probauerunt. De nouo nunc loquor
testamento: quod grecum esse non dubium
est: excepto apostolo mattheo, qui primus
in iudea euangelium christi hebraicis
litteris edidit. Hoc certe cum in nostro
sermone discordat: et in diuersos
uulgorum tramites ducit, uno de
fonte querendum est. Pretermitto illos
codices, quos a Luciano et Eusebio
inueniuntur: paucorum hominum assent-
pueria contentio. Quibus utique nec
in veteri testamento post septua-
ginta interpretes emendare quid
licuit: nec in nouo profuit emen-
dasse: cum multarum gentium linguas,
scriptura ante translata doceat falsa
esse que addita sunt. Igitur hec presbiter
presbiterum pollicetur quatuor tantum
euangelistas, quorum ordo iste est,
matheus, marcus, lucas, iohannes.
codicum grecorum emendata collatione:
sed utrumque ne multum a latine la-
tine consuetudine discreparet: ut
chalamo temperandum, ut hinc tam
que sensu videbatur mutare con-
tibus reliquis manere potest, ut fuerat
Canones quos quos Eusebio cesari
sensis

epus amonū alexandria secutus
in decē numeros ordinauit: sicut
in greco habetur expressim. Et
si quis de curiosis voluerit nosse.
que in euāgelis uel eadē vel
vicina vel sola sint: eorū distinctioe
cognoscat. Magnū siquidē hic
in mris codicibz moleuit: dū
qd' in eadē re alius euāgelista
plus dixit: in alio. qā minus
putauerūt addiderūt. Vel dū
eundē sensū alius alit' expressit:
ille qui vnū e quatuor primū
legerat: ad eius exemplū ceteros
quoq; estimauerit emendādos.
Vnde accidit: ut apud uos mixta
sint oīa. Et in marco: plura luce
atq; mathei. Rursū in matheo.
iohānis et marci: et in ceteris
reliquoꝝ: que in aliis ppria sūt
inueniantur. Cū itaq; canones
legeris. qui subiecti sūt cōfusions
errore sublato: et silia om̄ scies:
et in singulis sua queq; restitues.
In canone p̄mo cōcordāt q̄tuor:
matheus. marcus. lucas. iohānes.
In sc̄do tres: matheo. marco. lucas.
In t̄cio tres: matheo. lucas. iohēs.
In q̄to tres: matheus. iohēs.
In quinto duo: matheus. lucas. In
sexto duo: matheo. marcus. In
septimo duo: matheus. iohānes. In
octauo duo: lucas. marcus. In
nono. lucas. iohānes. In decimo
ppria vniꝝq; que nō habetur
in aliis: ediderit. In singulis v̄o

euāgelis ab vno incipiens: usq;
ad finē libroꝝ dispar numerus
increscat. Hic nigro colore pre
scriptus. sub se habet aliū ex mi
mo numerū distolore: qui ad
decē usq; p̄cedens indicat: p̄ior
numerus in quo sit canone req̄
rendus. Cū igitur apto codice.
verbi gr̄cia illud siue illud capi
tulū scire volueris cuiꝝ canonis
sit: statim ex subiecto numero do
ceberis: et recurrēs ad p̄cipia
in quibz canonū est distincta
cōgeries. eodēq; statim canone
ex titulo frontis inuento: illū
quē q̄rebas numerus eiusdē euā
geliste qui et ip̄e ex inscriptione
signatur inuenies: atq; e vicino
ceteroꝝ transiitibz inspectis: quos
numeros e regione habeat ano
tabis. Et cū scies recurrēs ad
ad volumina singuloꝝ: et sine mora
reptis numeris quos ante signa
ueras: repies et loca in quibus
vel eadē vel vicina dixerūt. Opto
ut in xp̄o valeas: et memneris
mei papa beatissime. Amen.
Incipit euāgelium Mathei Caplin p̄m
Hic generatois ihesu
xpi filii dauid: filii
abrahā Abraham:
genuit ysaac. Ysaac autē: genuit
iacob. Iacob autē: genuit iudam
et fr̄es eius. Iudas autē: genuit
phares et zaram de thamar. Pha
res autē: genuit esrom. Esrom

autē: genuit aram **A**ram autē:
 genuit ammadab **A**mmadab au-
 tē: genuit naason **N**aason autē:
 genuit salmon **S**almon autē:
 genuit boos de raab **B**oos autē:
 genuit obeth ex ruth **O**beth autē:
 genuit yesse **Y**esse autē: genuit
 dauid **D**auid autē rex: genuit
 salomonē ex ea q̄ fuit vix **S**a-
 lomō autē: genuit roboam **R**o-
 boam autē: genuit abyam **A**bya
 autē: genuit aza **A**za autē: ge-
 nuit iosaphat **I**osaphat autē:
 genuit ioram **I**oram autē: ge-
 nuit oziam **O**zias autē: genuit
 ioathan **I**oathan autē: genuit
 achaz **A**chaz autē: genuit eze-
 chiam **E**zechias autē: genuit
 manassen **M**anasses autē: ge-
 nuit amon **A**mon autē: genuit
 ioziam **I**ozias autē: genuit ie-
 thomā et fr̄es eius in trāsmi-
 gratione babiloms **E**t post trāsmi-
 grationē babiloms: iechomas
 genuit salathiel **S**alathiel
 autē: genuit zorobabel **Z**oro-
 babel autē: genuit abiud **A**biud
 autē: genuit elyachim **E**lyachi
 autē: genuit azor **A**zor autē:
 genuit sadoch **S**adoch autē:
 genuit achim **A**chim autē: ge-
 nuit eluid **E**luid autē: genuit
 eleazar **E**leazar autē: genuit
 mathan **M**athan autē: genuit
 iacob **I**acob autē: genuit ioseph
 virū marie: de qua natus
 est ihesus: qui vocatur xp̄us.

Dñs ergo gnationes ab abra-
 ham vsq; dauid: generationes
 quatuordecim **E**t a dauid vsq; ad
 trāsmigrationē babiloms:
 generatiōes quatuordecim **E**t a trāsmi-
 gratiōe babiloms vsq; ad xp̄m: ge-
 neratiōes quatuordecim **D**ñs itaq;
 gnationes ab abrahā vsq; ad xp̄m:
 gnatiōes quadraginta due **I**psi autē
 generatio sic erat **Q**uā esset despo-
 sata mater eius maria ioseph:
 anteq; cōueniret inuenta est in
 utero habēs de spū sc̄o **I**oseph autē
 vir eius cū esset iustus. et nollet
 eam tradere: voluit occulte dimit-
 tere eam **H**ec autē eo cogitāte: ecce
 angelus dñi in sompnis apparuit
 ei: dicens **I**oseph fili dauid: noli
 timere accipere mariā cōiugem
 tuā **Q**uā em̄ in ea natū est: de spū
 sc̄o est **P**ariet filiū autē filiū: et
 vocabis nomē eius ihesū **I**psē em̄
 saluū faciet ppl̄m suū: a peccatis
 eorū **H**oc autē totū factū est: ut
 adimpletetur qd̄ dictū est a dño
 p̄ p̄phetā dicentē **E**cce virgo in
 utero habebit et pariet filiū: et
 vocabitur nomē eius emanuel:
 qd̄ est int̄pretatū nobiscū deus
Exurgens autē ioseph a sompno:
 fecit sicut p̄cepit ei angelo dñi
Et accepit cōiugem suā **E**t nō
 cognoscebat eam donec peperit
 filiū suū p̄mogenitū: et vocauit
 nomen eius ihesū **Capitulum sc̄dum**

Quā ergo natus ēet ihesus
 in bethleem iude in dieb;

herodis regis: ecce magi ab oriente
venerunt iherusolima: dicentes **U**bi
est qui natus est rex iudeorum? **U**bi
dimo enim stella eius in oriente: et
venimus adorare eum. **A**udiens autem
herodes rex turbatus est: et omnis
iherusolima cum eo. **E**t congregans
omnes principes sacerdotum et scribas
populi: sciscitabatur ab eis ubi christus
nascereetur. **A**ll illi dixerunt ei **I**n
bethleem iude. **S**ic enim scriptum est
per prophetam **E**t tu bethleem terra iuda:
nequaquam minima es in principibus
iuda. **E**x te enim exiet dux: qui regat
populum meum israel. **T**unc herodes
clam vocatis magis: diligenter
didicit ab eis tempus stelle que
apparuit eis. **E**t mittens eos in
bethleem: dixit **I**te: et interrogate
diligenter de puero. **E**t cum inveni-
eritis renunciate michi: ut et ego
veniens adorem eum. **Q**ui cum au-
dissent regem: abierunt. **E**t ecce stella
quam viderant in oriente antecede-
bat eos: usque dum veniens staret
supra ubi puer erat. **V**identes
autem stellam: gausi sunt gaudio
magno valde. **E**t intrantes domum:
invenierunt puerum cum maria ma-
tre eius. **E**t prostrantes: adorave-
runt eum. **E**t apertis thesauris
suis: obtulerunt ei munera: aurum
et mirram. **E**t responso
accepto in sompniis ne redirent
ad herodem: per aliam viam reversi
sunt in regionem suam. **Q**ui cum recess-
issent: ecce angelus domini

apparuit in sompniis ioseph:
dicens **S**urge et accipe puerum
et matrem eius et fuge in egyptum:
et esto ibi usque dum dica tibi fu-
turum est enim: ut herodes querat
puerum ad perdendum eum. **Q**ui
consurgens accepit puerum et
matrem eius nocte: et recessit
in egyptum. **E**t erat ibi usque ad
obitum herodis: ut adimpleretur
quod dictum est a domino per prophetam
dicentem **E**x egypto vocavi filium
meum. **T**unc herodes videns quoniam
illusus esset a magis: iratus
est valde. **E**t mittens occidit
omnes pueros qui erant in beth-
leem et in omnibus finibus eius
a bymatu et infra: secundum tempus
quod exquisierat a magis. **T**unc
adimpletum est quod dictum est per
iheremiam prophetam dicentem **V**ox
in rama audita est ploratus
et ululatus multus: rachel
plorans filios suos. **E**t noluit
consolari: quia non sunt. **D**efuncto
autem herode: ecce angelus domini
apparuit in sompniis ioseph in
egyptum: dicens **S**urge et acci-
pe puerum et matrem eius: et vade ^{eius}
in terram israel. **D**efuncti sunt enim:
qui querebant animam pueri. **Q**ui
consurgens accepit puerum et
matrem eius: et venit in terram
israhel. **A**udiens autem quod ar-
chelaus regnaret in iudea
pro herode patre suo: timuit illo
re. **E**t admonitus in sompniis

secessit in ptes galylee Et venes
habitavit in ciuitate que vocatur
nazareth **Caplm Tertiu**

In diebus illis venit
iohnes baptista pdicans
in deserto iudee: et di
cens Penitencia agite: appropi
quabit em regnu celoz **H**ic est
em qui dictus est p ysaya ppheta
dicente Vox clamatis in deserto
parate via dm: rectas facite
semitas eius **I**psa autē habebat
vestimentu de pilis cameloz:
et zona pellicea circa lumbos
suos **E**scā aut eius erat locuste
et mel siluestre **T**uc exhibat
ad eū iherusolima et oīs iudea
et oīs regio circa iordanem:
et baptizabatur in iordane ab
eo. cōfidentes pctā sua **V**idens
autē multos phariseoz et sadu
ceozū venientes ad baptismū
suū: dixit eis **P**egemes vipe
rarū: quis demonstravit vobis
fugere a futura ira: **F**acite
ergo fructū dignū penitencie
Et ne velitis dicē mtravos: pa
trē habemus abrahā **D**ico em
vobis: qm potens est deus de
lapidibz istis suscitare filios
abrahe **I**am em securis ad
radicē arboris posita est **V**is
ergo arbor que nō facit fructū
bonū excidetur: et in ignem
mittetur **E**go quidē vos baptizo
in aqua: in penitencia **Q**ui aut
post me venturus est fortior me

est: cuius non sū dignus calciamē
ta portare **I**psa vos baptizabit
spū scō et igni **C**uius ventilabru
in manu sua: et mūdabit areā
suā: et cōgregabit triticū suū
in horreū: paleā autē cōburet
igni inextinguibili **T**uc venit
ihesus a galilea in iordanē ad
iohānem: ut baptizaretur ab
eo **I**ohes autē phibeat eum
dicens **E**go a te debeo baptizari:
et tu venis ad me **R**espondens
autē ihesus: dixit ei **S**ine modo.
Hic em decet nos adimplere
oēm iusticiā **T**uc dimisit eū.
Baptizatus autē ihesus: con
festim ascendit de aqua **E**t ecce
aperti sūt ei celi: et vidit spm
dei descendente sicut colubam:
et veniente sup se **E**t ecce vox de
celis dicēs **H**ic est filius meus
dilectus: in quo michi cōplacui.

Unc **Caplm Quartū**
ihesus ductus est in
desertū a spū: ut tēp
taretur a dyabolo **E**t tū ieiū
nasset qdragita diebz et qua
dragita noctibus: postea esuruit
Et accedens teptator dixit ei **S**i
filius dei es: dic ut lapides isti
panes fiant **Q**ui respondens dixit
Scriptū est **N**ō in solo pane
viuit homo: sed in omni verbo
qd procedit de ore dei **T**uc assūp
sit eū dyabolus in scām ciuita
tem: et statuit eū sup pīnacu
lū templi: et dixit ei **S**i filius

dei es: mitte te deorsu **S**criptu est
em. qa angelis suis mandauit
de te: et in mambz tollent te: ne
forte offendas ad lapide pedem
tuu. **A**it illi ihesus rursu **S**criptu
est. **N**o temptabis dnm deu tuu
Ateru assupsit eu dyabolus in
monte excelsu valde: et ostedit
ei oia regna mudi et gloriam
coru: et dixit illi. **H**ec oia tibi
dabo: si cadens adoraueris me
Tuc dixit ei ihesus. **V**ade sa
thanas. **D**nm deu tuu adorabis:
et illi soli serues. **T**uc reliquit
eu dyabolus: et ecce angeli
acceserunt: et ministrabat ei.
Cum aut audisset ihesus. qd
iohannes traditus esset: secessit in
galilea. **E**t relicta ciuitate naza
reth. venit et habitauit in ciui
tate capharnaum maritima in
fimbis zabulon et neptalim:
ut adimpleretur qd dictu est p
ysaya ppheta. **T**erra zabulon et
terra neptalim: via maris trans
iordane galilee gentiu. **P**opulus
qui ambulabat in tenebris: vi
dit lucem magna. **E**t sedentibus
in regione et umbra mortis: lux
orta est eis. **E**xinde cepit ihesus
pdicare et dice. **V**enientia agite:
appropinquabit em regnu celoz
Ambulans aute iuxta mare ga
lilee vidit duos frs. simonem
qui vocatur petrus et andrea
frrem eius: mittetes rethe in mare
Erant em piscatores. **E**t ait illis

Venite post me: et faciam vos
fieri piscatores homi. **A**t illi con
tinuo relictis rethibz: secuti sut
eu. **E**t procedes inde: vidit alios
duos frs: iacobu zebedei. et
iohane fratre eius in nau cu
zebedeo pre eoru reficientes re
tha sua: et vocauit eos. **I**lli
aute statim relictis rethibus et
patre: secuti sut eu. **E**t circui
bat ihesus tota galilea: doces
in synagogis eoz: et pdicans
euangeliu regni: et sanans
oem languorem et oem infirm
tate in plo. **E**t abnt opinio eius
in tota syna. **E**t obtulerunt ei
oim male habetes varis lan
guoribus et tormentis coprehe
sos. et qui demoma habebant.
et lunaticos et paliticos: et
curauit eos. **E**t secute sut eum
turbe multe de galilea et decap
olis et iherusolimms et iudea:
et de trans iordane. **C**aplin **C**antu
Videns aute ihesus tur
bas: ascendit in mote.
Et cu sedisset: acceserunt ad
eu discipuli eius. **E**t aperiens
os suu: docebat eos dicens. **B**ti
pauperes spu: qm ipsoz est
regnu celoz. **B**ati mites: qm
ipi possidebut terra. **B**ati qui
lugent: qm ipsi consolabuntur.
Bti qui esurunt et sitiunt iusti
tia: qm ipsi saturabuntur. **B**ti
misericordes: qm ipsi misericor
dia cosequentur. **B**ati mudo

corde: qm̄ ip̄i deū videbūt. **B**eati
 patifici: qm̄ filii dei vocabūtur.
Beati qui p̄secutionē patiūtur
 p̄pter iusticiā: qm̄ ip̄oz est regnū
 celoz. **B**eati estis cū maledixerint
 vobis hoīes et p̄secuti vos fuerint
 et dixerint om̄e malū aduersū
 vos mentientes: propter me
Gaudete et exultate: qm̄ merces
 v̄ra copiosa est in celis. **D**ic
 em̄ p̄secuti sūt p̄phetas: q̄ fuerūt
 ante vos. **V**os estis sal terre. **Q**uod
 si sal euauerit: in quo salietur?
Non nichilū valet ultra: nisi ut
 mittatur foras et cōculcetur ab
 hoībus. **V**os estis lux mūdi. **N**ō
 potest ciuitas abscondi supra
 montē posita. **N**eque attendunt
 lucernā et ponit eā sub medio.
 sed sup̄ candelabrū: ut luceat oibz
 hoībus qui sūt in domo. **S**icut luce
 at lux v̄ra corā hoībz: ut videat
 opa bona v̄ra: et glorifiet p̄rem
 v̄rū qui in celis est. **N**ō h̄te pu
 tare qm̄ veni soluere legē aut
 p̄phetas. **N**ō veni soluere: sed
 adimplere. **A**men quippe dico
 vobis. donec trāseat celū et tra
 iotha vnū. aut vnus apex non
 p̄teabit a lege: donec oīa fiant.
Qui ergo soluerit vnū ex mā
 datis istis minimis. et sic docuerit
 hoīes: minimū vocabitur in
 regno celoz. **Q**ui aut̄ fecerit et
 docuerit: hic magnū vocabit̄ in
 regno celoz. **D**ico aut̄ vobis: quia
 nisi habūdauerit iusticia v̄ra

plusq̄ scribarū et phariseoz:
 nō intrabitis in regnū celoz. **A**u
 distis q̄ dictū est antiquis. **N**on
 occides. **Q**ui autē occiderit: reus
 erit iudicio. **E**go autē dico vobis.
 q̄ oīs qui irascitur fr̄i suo: reus
 erit iudicio. **Q**ui autē dixerit fr̄i
 suo racha: reus erit cōsilio. **Q**ui
 autē dixerit fatue: reus erit ge
 heme ignis. **S**i ergo offeris munus
 tuū ad altare et ibi recordatus fuīs
 quia fr̄ tuus habet aliqd̄ aduersū
 te: relinque ibi munus tuū ante
 altare: et vade prius recōciliari
 fr̄i tuo. **E**t tūc venies offeres munus
 tuū. **E**sto cōsenties aduersario tuo.
 cito dū es in via cū eo: ne forte
 tradat te aduersarius tuus iudici:
 et iudex tradat te m̄stro: et in
 carcerē mittaris. **A**me dico tibi:
 nō exies inde: donec reddas novis
 sinū quadragē. **A**udistis q̄ d̄m̄
 est antiquis. **N**ō mechaberis. **E**go
 aut̄ dico vobis: qm̄ oīs qui videt
 mulierē ad cōcupiscendū eā: iam
 mechatus est eā in corde suo. **Q**uod
 si oculus tuus dexter scādalizat
 te. erue eū et proice abs te. **E**xpedit
 em̄ tibi ut p̄eat vnū mēbroz tuoz:
 q̄ totū corp̄ tuū mittatur in ge
 hennā. **D**ictū est autē. **Q**ui cūq̄
 dimiserit vxorē suā: det ei libellū
 repudi. **E**go aut̄ dico vobis: q̄a
 oīs qui dimiserit vxorē suā. ex
 cepta causa fornicatois: facit
 eā mechari. **E**t qui dimissa dux
 erit adulteratus. **I**terū audistis

"Et si dextera manū tua scādalizat te: abscide
 eā et proice abs te. **E**xpedit em̄ tibi. ut p̄eat vnū
 mēbroz tuoz: q̄ totū corp̄ tuū eat in gehennā"

Et si salutaueritis fratres vestros tantum? quod amplius
facitis. Nonne et ethnicum hoc faciunt?

quia dictum est antiquis. Non iurabis.
Hec dices autem domino iuramenta
tua. Ego autem dico vobis non
iurare omnino. Neque pro celum. quia
thronus dei est: neque pro terra. quia
scabellum pedum eius est. Neque pro
iherosolima. quia ciuitas regis est
magna. neque pro capite tuo iura-
bis: quia non potes unum capillum
album facere aut nigrum. Sic autem
sermo vestester est. est: non non. Quid
autem hinc habundantius est: a
malo est. Audistis quia dictum est.
oculum pro oculo: dente pro dente.
Ego autem dico vobis: non resistere
malo. Sed si quis te percusserit in
dexteram maxillam: prebe et illi
et alteram. Et ei qui vult tecum
iudicio contendere et tunica tua
tollere: dimitte ei et pallium.
Et quicumque te angariauerit
mille passus: vade cum illo aliam
diem. Qui autem petit a te: da ei.
Et volenti mutuari a te: ne
auertaris. Audistis quia dictum
est. Diliges proximum tuum: et odio
habebis inimicum tuum. Ego autem
dico vobis. Diligite inimicos
vestros? benefacite hiis qui oderunt
vos: et orate pro persecutoribus et
calumniatoribus vobis: ut sitis
filii patris vestri qui in celis est:
qui solem suum facit oriri super
bonos et malos: et pluit super
iustos et iniustos. Si enim diligitis
eos qui vos diligunt? quam mercedem
habebitis. Nonne et publicani

hoc faciunt. Estote ergo vos perfecti:
sicut et pater vestester celestis perfectus
est. Attendite ne iniustitiam
vestram faciatis coram hominibus: ut
videamini ab eis. Alioquin mercedem
non habebitis apud patrem
vestrum: qui in celis est. Cum ergo
facis elemosinam noli tuba canere
ante te: sicut hypocrite
faciunt in synagogis et in vicis.
ut honorificentur ab hominibus.
Amen dico vobis: receperunt
mercedem suam. Te autem faciente
elemosinam nesciat sinistra tua quod
faciat dextera tua: ut sit elemosina
tua in abscondito. Et pater tuus
qui videt in abscondito: reddet tibi.
Et cum oras. **Capitulum xii.**
non eris sicut hypocrite
qui amant in synagogis
et in angulis platearum stantes
orare: ut videantur ab hominibus.
Amen dico vobis: receperunt mer-
cedem suam. Tu autem cum oraueris
intra in cubiculum tuum: et clauso
ostio tuo. ora patrem tuum in abscondito.
Et pater tuus qui videt in abscondito:
reddet tibi. Orantes autem nolite mul-
tum loqui: sicut ethnicum. Putant
enim quod in multiloquio suo exaudiantur.
Nolite ergo assimilari eis. Scit
enim pater vestester quod opus vobis sit:
antequam petatis eum. Sic enim ora-
bitis patrem. Pater noster qui es
in celis sanctificetur nomen tuum. Ad-
ueniat regnum tuum. Fiat voluntas
tua sicut in celo et in terra. Panem

nostrū ^{sub} sustinēte da nobis hodie
 Et dimitte nobis debita nr̄a: sicut
 et nos dimittimus debitoribus nr̄is.
 Et nos inducas in tēptationē sed
 libera nos a malo. amen. Si em̄
 dimiseritis hōibz pct̄a eoz: dimittet
 et vobis p̄ vestez celestis delicta
 vr̄a. Si autē nō dimiseritis hōibz:
 nec pater vest̄ dimittet vobis pct̄a
 vr̄a. Cū autē ieiunatis: nolite
 fieri sicut ypocrite tristes. Extim-
 nat em̄ facies suas: ut appareat
 hōibz ieiunātes. Amen dico vobis:
 receperūt mercedē suā. Tu autē
 cū ieiunas: unge caput tuū et
 faciem tuā laua: ne videaris
 hōibz ieiunās. sed p̄ tuo qui est
 in abscondito. Et p̄ tuus qui est
 in abscondito: reddet tibi. Nolite
 thesaurizare vobis thesauros in
 terra: vbi exugo et tinea demo-
 litur: et ubi fures effodiūt et fu-
 rātur. Thesaurizzate autē vobis
 thesauros in celo: vbi neq; exugo
 neq; tinea demolitur: et ubi fures
 nō effodiūt nec furātur. Vbi est
 em̄ thesaur̄ tuus ibi est et cor
 tuū. Lucerna corp̄is tui: est ocul̄
 tuus. Si fuit̄ oculus tuus simplex:
 totū corpus tuū lucidū erit. Si
 autē oculus tuus neq; fuerit: totū
 corpus tuū tenebrōsū erit. Si ergo
 lumē qd̄ in te est tenebre sūt: ipse
 tenebre quāte erūt. Nemo p̄t
 duobz dñs seruire. Aut em̄ vnū
 odio habebit et alterū diliget:
 aut vnū sustinebit et alterum

contēpnet. Nō potestis deo seruire
 et māmone. Ideo dico vobis: ne sol-
 liciti sitis anī vr̄e qd̄ māduca-
 tur: aut corp̄i vr̄o qd̄ induamini. Nōne
 anī plus est q̄ esta: et corp̄ plusq;
 vestimentū. Respiciite volatilia
 celi que nō serūt neq; metūt: neq;
 cōgregāt in horrea: et p̄ vestez
 celestis pascit ea. Nōne vos magis
 pluris estis illis. Quis autē v̄m
 cogitās p̄t adicere ad statūrā suā
 cubitū vnū. Et de vestimēto quid
 solliciti estis. Cōsideate lilia agri:
 quomodo crescūt. Nō laborāt: neq;
 nent. Dico autē vobis qm̄ nec
 salomō in oī glā sua cooptus est:
 sicut vnū ex istis. Si autē seruit̄
 agri qd̄ hodie est et cras in cubi-
 tū mittitur: deus sic vestit: quāto
 magis vos mīme fidei. Nolite ergo
 solliciti esse diētes: qd̄ māduca-
 mur aut qd̄ bibem̄: aut quo ope-
 riem̄. Hec em̄ oīa gētes inquirūt.
 Sed em̄ p̄ vr̄: q̄a hīs oibz idige-
 tis. Querite autē p̄mū regnū dei
 et iusticiā eius: et oīa hec adiacen-
 tur vobis. Nolite ergo solliciti esse
 in crastinū. Crastinus em̄ dies
 sollicitus erit sibi ip̄. Sufficit em̄
 diei malicia sua. **Capitulum vii.**

Nolite iudicare: et non
 iudicabim̄. In quo em̄
 iudicio iudicaueritis: iudicabim̄.
 Et in qua mensura mēsi fueritis:
 remetietur vobis. Quid autē vides
 festucā in oculo fr̄is tui: et trabe
 in oculo tuo nō vides. Aut quō

dicis fr̄i tuo. sine eiciā festuca de
oculo tuo? et ecce trabs est in oculo
tuo. **P**rotrahite eam p̄mū trabs de
oculo tuo: et tūc videbis eicere
festucā de oculo fr̄is tui. **N**olite
sc̄m dare canibz: neqz mittatis
margaritas v̄ras ante porcos?
ne forte cōculcent eas pedibz suis:
et cōuersi dirūpant vos. **V**etite.
et dabitur vobis. **Q**uerite et inue
metis. **P**ulsate et apietur vobis.
Ois em̄ qui petit accipit: et qui
q̄rit inuenit: et pulsati apietur.
Aut quis est ex vobis homo. que
si petierit filius suus panē: nūqd
lapidē porriget ei. **A**ut si pistem
petierit: nūquid serpente porri
get ei. **S**i ergo vos tūc sitis mali
nostis bona dare filijs v̄ris?
quāto magis p̄r v̄r qui in celis est:
dabit bona petētibus se. **O**mnia
ergo quecūqz vultis ut faciant
vobis hōies: et uos facite illis.
Hec est em̄ lex et p̄phete. **I**ntrate p̄
angustā portā: q̄ lata est porta
et spaciōsa via q̄ ducit ad p̄ditionē:
et multi sūt qui intrant p̄ eā. **O**
angusta porta et arcta via que
ducit ad vitā: et pauci sūt qui
inueniūt eam. **A**tendite a falsis
p̄phetis. qui veniūt ad vos in vesti
mētis om̄iū: intrinsecus autē sūt
lupi rapaces. **N** fructibz eorū
cognoscetis eos. **N**ūquid colligūt
de sp̄mis v̄uas? aut de tribulis fias?
Sic ois arbor bona fructus bonos
facit. **M**ala autē arbor: fructus

malos facit. **N**ō p̄t arbor bona
fructus malos facere: neqz arbor
mala fructus bonos facere. **O**is
arbor que nō facit fructū bonū
excidetur: et in igne mittetur.
Igitur ex fructibz eorū cognoste
tis eos. **N**ō ois qui dicit michi
dñe dñe intrabit in regnū celoꝝ:
sed qui facit volūtate patris mei
qui in celis est. ip̄e intrabit in
regnū celoꝝ. **M**ulti dicēt in illa
die dñe dñe nōne in noīe tuo
p̄phetauimqz. et in noīe tuo dōmia
erēcimqz? et in noīe tuo virtutes
multas fecimqz. **E**t tūc cōfitebor
illis: q̄a nūq̄ noui vos. **D**iscēdite
a me qui opam̄ iniquitātē. **H**is
ergo qui audit verba mea her.
et facit ea. assimilabitur v̄ro
sapienti: qui edificauit domū suā
supra petrā. **E**t descēdit pluuia
et venerūt flumina et flauerūt
venti. et irruerūt in domū illā:
et nō cecidit. **F**undata em̄ erat sup̄
petrā. **E**t ois qui audit verba mea
her et nō facit ea: sicut erit v̄ro
stulto: qui edificauit domū suam
sup̄ harenā. **E**t descēdit pluuia
et venerūt flumina et flauerūt
venti: et irruerūt in domū illā:
et cecidit: et fuit ruina eiꝝ magna.
Et factū est cū consumasset ihe
sus verba her: admirabantur
turbe sup̄ doctrina eius. **E**rat em̄
docens eos sicut potestātē habēs
et non sicut scribe eorū et pha
risi. **Capitulum Octauū.**

Quoniam autem descendisset
 ihesus de monte: secute
 sunt eum turbe multe. Et ecce lepro-
 sus veniens adorabat eum: dicens
 Domine si vis: potes me mundare. Et
 extendens manum ihesus: tetigit eum
 dicens Volo mundare. Et confestim
 mundata est lepra eius. Et ait illi
 ihesus Vide: nequam dixeris: sed
 vade ostende te sacerdoti: et offer mu-
 nus tuum quod precepit moyses in testimo-
 nium illis. Cum autem introisset ca-
 pharnaum accessit ad eum centurio:
 rogans eum et dicens Domine puer
 meus iacet palitibus in domo: et
 male torquetur. Et ait illi ihesus
 Ego veniam et curabo eum. Et respo-
 dens centurio: ait Domine non sum
 dignus ut intres sub tectum meum:
 sed tamen dic verbo et sanabitur
 puer meus. Nam et ego hominum
 sub potestate constitutus: habes
 sub me milites. Et dico huic: vade:
 et vadit. Et alio venit: et venit.
 Et seruo meo fac hoc: et facit.
 Audiens autem ihesus miratus est:
 et sequentibus se dixit Amen dico
 vobis: non inueni tantam fidem in
 israel. Dico autem vobis quod multi ab
 oriente et occidente venient et re-
 cumbent cum abraham et isaac et
 iacob: in regno celorum. Filii autem
 regni: eicientur in tenebras ex-
 teriores. Ibi erit fletus: et stridor
 dentium. Et dixit ihesus centurioni
 Vade: et sicut credidisti fiat tibi.
 Et sanatus est puer: in illa hora.

Et cum venisset ihesus in domum
 petri: vidit socrum eius iacentem et
 febricitantem. et tetigit manum eius:
 et dimisit eam febris. Et surrexit:
 et ministrabat illis. Vespe autem
 facto: obtulerunt ei multos demo-
 nia habentes. Et eiciebat spiritus
 immundos verbo: et omnes male ha-
 bentes curavit: ut adimpleretur
 quod dictum est per ysaiam prophetam
 dicentem Ipse infirmitates nostras
 accepit: et egrotationes portavit.
 Videns autem ihesus turbas mul-
 tas circum se: iussit ire duas fretum.
 Et accedens vnus scriba. ait illi.
 Magister sequar te: quocumque
 ieris. Et dixit ei ihesus Volpes
 foveas habent. et volucres cali-
 midos: filius autem hominis non habet
 vbi caput reclinet. Alius autem
 discipulus ait illi Domine permitte
 me primum ire et sepelire patrem
 meum. Ihesus autem ait illi Sequere
 me: et dimitte mortuos sepelire
 mortuos suos. Et ascendit eo in
 nauiculam: secuti sunt eum discipuli
 eius. Et ecce motus magnus factus
 est in mari. ita ut nauicula ope-
 rueretur fluctibus. Ipse vero dormiebat.
 Et accesserunt: et suscitauerunt eum
 dicentes Domine salua nos: perimus.
 Et dicit eis ihesus Quid timidi
 estis modice fidei? Tunc surgens
 impauit ventis et mari: et facta
 est tranquillitas magna. Porro
 homines mirati sunt: dicentes Qualis
 est hic? Quia venti et mare obedunt

Et cū venisset trās fretū in regione
gerasenoꝝ? occurrerūt ei duo ha-
bētes demonia. de monumētis exeū-
tes sem̄ mms: ita ut nemo posset
trāsire p̄ viā illam Et ecce clama-
uerūt dicētes Quid nobis et tibi
iesu fili dei? Venisti huc ante tēp̄
torq̄re nos? Erat autē nō longe
ab eis grex porcōꝝ multoꝝ pasces
Demonēs autē rogabāt eū dice-
tes Si eias nos: mitte nos in gre-
gem porcōꝝ Et ait illis Ite At illi
exeūtes abierūt in porcōs Et ecce
magno īpetu abiit totus grex p̄
p̄ceps in mare: et mortuus fuit in
aquis Pastores autē fugerūt
Et venientes in ciuitate nūcia-
uerūt oīa: et de hīs qui demonia
habuerāt Et ecce tota ciuitas
exiit obuiā iesu Et viso coro-
gabāt ut trāsiret a siml̄y eoz.

Et ascendēs Caplin̄ nomī
in nauiculā trāsiret aut:
et venit in ciuitate suā Et ecce
offerebāt ei paralyticū iacentē in
lecto Et vidēs iesus fidem illorū:
dixit paralytico Confide fili: remit-
tūtur tibi pctā tua Et ecce quidā
de scribis dicebāt intra se Sic
blasphemāt Et cū vidisset iesus
cogitatioēs eoz: dixit Ut quid
cogitatis mala in cordibꝝ v̄s?
Quid est facilius dicē. dimittu-
tur tibi pctā tua: aut dicē surge
et ambula? Ut autē sciatis.
qm̄ filius hoīs habet ptātē in t̄ra
dimitte di pctā: tūc ait paralytico

Surge tolle lectū tuū: et vade
in domū tuā Et surrexit: et
abiit in domū suā Videntes
autē turbe timuerūt: et glori-
ficauerūt deū: qui dedit ptātē
talem hoībꝝ Et cū trāsiret inde
iesus. vidit hoīem sedentē in
theloneo: matheū noīe Et ait
illi Sequere me Et surgens
secutus est eū Et factū est
discubente eo in domo. ecce multi
publicam et pctores veniētes
discubebāt cū iesu: et disci-
pulis eius Et vidētes pharisei:
dicebāt discipulis eius Quare
cū publicans et pctoribꝝ mā-
ducat magister vestes? Et ihe-
sus audiens: ait Nō est opus
valentibus medicis: sed male
habētibꝝ Eūtes autē discite qd
est misericordiā volo: et non
sacrificiū Nō em̄ veni vocare
iustos: sed pctores Tūc acces-
serūt ad eū discipuli iohānis
dicētes Quare nos et pharisei
ieiunamus frequēter? discipuli
autē tui nō ieiunāt? Et ait
illis iesus Nūquid possūt
filii sponsi lugere? q̄d diu cū
illis est sponsus Venient
autē dies cū auferetur ab
eis sponsus: et tūc ieiunabūt.
Nemo em̄ imittit commissurā
p̄am rudis: in vestimentū
vetus Tollit em̄ plenitudinē
eius a vestimēto: et peior sc̄s
sua fit Neqꝫ mittit vniū nouū

in utres veteres Alioquin rumpuntur utres et vinum effunditur: et utres pereunt. Sed vinum novum in utres novos mittunt: et ambo conservantur. Hec illo loquente ad eos: ecce princeps unus accessit: et adorabat eum dicens Domine filia mea modo defuncta est: sed veni impone manum tuam super eam: et vivet. Et surgens ihesus sequebatur eum et discipuli eius. Et ecce mulier que sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis accessit retro: et tetigit fimbriam vestimenti eius. Dicebat enim intus se Si tetigero fimbriam vestimenti eius salua ero. At ihesus conversus et videns eam: dixit Confide filia: fides tua te salua fecit. Et salua facta est mulier ex illa hora. Et cum venisset ihesus in domum principis: et vidisset tybines et turbam tumultuantem: dicebat. Recedite. Non est enim mortua puella: sed dormit. Et deridebant eum. Et cum eiecta esset turba intuit et tenuit manum eius: et surrexit puella. Et exiit fama hec in universam terram illam. Et transiit inde ihesus: secuti sunt eum duo ceci clamantes et dicentes Misereere nostri fili david. Cum autem venisset domum: accesserunt ad eum ceci. Et dicit eis ihesus Creditis quia possum hec facere vobis? Dicunt ei Utique Domine. Tunc tetigit oculos eorum: dicens Sedm fidem vestram fiat vobis. Et aperti sunt oculi eorum. Et comminatus est ihesus eis

dicens Videte ne quis sciatis. Illi autem exeuntes diffamaverunt eum in tota terra illa. Egressis autem illis: ecce obtulerunt ei hominem mutum: demonium habentem. Et eiecto demonio locutus est mutus: et mirate sunt turbe dicentes Nunquam apparuit sic in israhel. Pharisaei autem dicebant In principe demoniorum eicit demones. Et circuebat ihesus omnes civitates et castella: docens in synagogis eorum: et predicans euangelium regni: et curans omnem languorem: et omnem infirmitatem. Vides autem turbas miseratus est eis: quia erant vexati et iacentes: sicut oves non habentes pastorem. Tunc dicit discipulis suis Messis quidem multa: operarii autem pauci. Rogate ergo dominum messis ut mittat operarios in messem. **E**t convocans eos in **capitulum x^m suam** cecitatis ihesus duodecim discipulis suis: dedit illis potestatem spirituum immundorum ut eicerent eos: et curarent omnem languorem et omnem infirmitatem. Duodecim autem apostolorum nomina sunt hec: primus symon qui dicitur petrus: et andreas frater eius: iacobus zebedei et iohannes frater eius: philippus et bartholomeus: thomas et matheus publicanus: iacobus alphei et thadeus: symon chananensis et iudas scariothes: qui et tradidit eum. Hos duodecim misit ihesus: precipiens eis et dicens In via gentium ne abieritis: et in civitates samaritanorum ne intueritis: sed potius ite ad oves que perierunt domo israhel.

Entes autē pdicate dicetes: q̄a appo
p̄m̄quit regnū celoz. **I**nfirmos curate:
mortuos suscitare: leprosos mūdate:
demonēs eicite. **G**ratias accepistis: gra
tias date. **N**olite posside aurū neq; ar
gentū neq; pecuniā in zomis v̄ris.
Nō perā in via: neq; tunicas duas
neq; calciamenta: neq; v̄ngā. **D**ignus
est em̄ oparius cibo suo. **I**n quacūq;
autē ciuitate aut castellū intuentis
interrogate q̄s in ea dignus sit: et ibi
manete donec exeatis. **I**ntrantes
autē in domū: salutate eā dicetes.
Pax huic domui. **E**t si quid fuerit
domus illa digna: veniet pax v̄ra
sup eā. **S**i autē nō fuit digna: pax
v̄ra ad vos reuertetur. **E**t quicūq;
nō recepit vos neq; audierit ser
mones v̄ros: exeuntes foras de domo
vel de ciuitate: excutite puluere
de pedib; v̄ris. **A**men dico vobis:
tollebilis erit t̄re zodomoz et
gomorreoꝝ in die iudicij q̄ illi ciui
tati. **E**cce ego mitto vos: sicut oues
in medio lupoz. **E**stote ergo pruden
tes sicut serpentes: et simplices sicut
colūbe. **C**auete autē ab hoībus.
Tradent em̄ vos in cōsilis: et
in synagogis suis flagellabūt
vos: et ad reges et ad presides
duceim̄ ppter me in testimoniū illis
et gentibus. **C**ū autē tradet vos
nolite cogitare quomō aut quid
loquam̄. **D**abitur em̄ vobis in
illa hora qd loqm̄. **N**ō em̄ vos
estis qui loquim̄: sed sp̄s p̄ris
v̄ri qui loq̄tur in vobis. **T**radet

autē frater fr̄em in morte: et pater
filium. **E**t insurgēt filij in patres:
et morte afficient eos. **E**t eritis odio
oībus hoībus: ppter nomē meū.
Qui autē pseuerauerit usq; in
finē: hic saluus erit. **C**ū autem
psequētur vos in ciuitate ista: fu
gite in aliā. **A**men dico vobis: nō
cōsumabitis ciuitates isrl̄: donec
veniat filius hoīs. **N**ō est discipulo
sup magistrū: nec seruo sup dñm
suum. **S**ufficit discipulo: ut sit sicut
magister eius: et seruo sicut dñs
eius. **S**i p̄renfamiliās beelzebub
vocaerūt: quāto magis domesticos
eius. **N**e ergo timeatis eos. **N**ihil
opertū qd nō reuelabitur: et
occultū qd nō scietur. **E**d dico
vobis in tenebris: dicite in lu
mine. **E**t qd in aure auditis:
pdicate sup tecta. **E**t nolite ti
mere eos qui corpus occidūt:
aiām autē nō possūt occidere.
Sed potius timeate eū: qui p̄t
et aiām et corpus p̄de in ge
hemā. **N**ōne duo passerēs asse
veneunt: et vnq; ex illis non
cadet sup terrā sine p̄re v̄ro.
Vestri autē et capilli capitis:
oīes numerati sūt. **N**olite ergo
timere. **M**ultis passerib; me
liores estis vos. **O**is ergo qui
cōfitebitur me corā hoīb;: cōfi
tebor et ego eū corā p̄re meo
qui est in celis. **Q**ui autē ne
gauerit me corā hoīb;: negabo
et ego eū corā p̄re meo qui est

in celis Nolite arbitrarī. q̄ veni
 patē mittere in terrā. **N**ō veni
 pacē mittere: sed gladiū. Veni em̄
 separare hoīem adūsus patrē suū:
 et filiā aduersus matrē suā: et
 nurū adūsus socrū suā: et inimici
 hoīs domestici eius. Qui amat
 patrē aut matrē plusq̄ me:
 nō est me dignus. Et qui amat
 filiū aut filiā sup̄ me: nō est me
 dignus. Et qui nō accipit crucem
 suā et sequitur me: nō est me
 dignus. Qui amat animā suā:
 p̄det illā. Et qui p̄diderit animā
 suā p̄t me: inueniet eā. Qui
 recipit uos: me recipit. Et qui
 me recipit: recipit eū qui me
 misit. Qui recipit p̄phetā in
 noīe p̄hete: mercedē p̄hete
 accipiet. Et qui recipit iustum
 noīe iusti: mercedē iusti accipiet.
 Et quicūq; potū dederit vni ex
 minimis istis calicē aque frigide
 tantū in noīe discipuli: amē
 dico vobis: nō p̄det mercedem

E suam. **Capitulum xi.**
 Et factū est cū consū-
 masset ihesus verba
 hec p̄cipiens duodecī discipulis
 suis trāsīit inde: ut doceret et
 p̄dicaret in ciuitatib; eorū. Iohēs
 autē cū audisset in vinculis
 opa xp̄i: mittens duos de disci-
 pulis suis ait illi. Tu es qui
 venturus es an aliu expecta-
 mus? Et r̄ndens ihesus ait illis.
 Cūtes renūciate iohān que

audistis et vidistis. Ceca vidēt?
 claudi ambulāt leprosi mūdātur.
 Turdi audiūt? mortui resurgūt:
 paupes euāgelizātur. Et beatus
 est qui nō fuerit scādalizatus
 in me. Illis autē abeūtibus:
 cepit ihesus dicē ad turbas de
 iohāne. Quid existis in desertū
 videre? Arūdmē vento agitatā?
 Sed qd̄ existis vidē? Hoīem mol-
 libus vestitū? Ecce qui mollibus
 vestiūtur: in domib; regū sunt.
 Sed qd̄ existis vidē? P̄phetam?
 Scīā dico vobis et plusq; p̄phetā.
 Hic est em̄ de quo scriptū est. Ecce ego
 mitto angelū meū ante faciem tuā:
 qui p̄parabit viā tuā ante te. Amē
 dico vobis: nō surrexit int̄ natos
 mulierū maior iohāne baptista.
 Qui autē minor est in regno celoz:
 maior est illo. Il dieb; aut iohānis
 baptiste vsq; nūc regnū celoz vni
 patitur: et violenti rapiūt illud.
 Om̄s em̄ p̄hete et lex: usq; ad
 iohāne p̄phetauerūt. Et si vultis
 recipere: ip̄e est helyas qui ven-
 turus est. Qui habet aures au-
 diendi audiat. Cui aut simile
 estimabo gnationē istā. Similis
 est pueus sedentib; in foro: qui
 clamātes cocq̄libus dicūt. **E-**
cerimus vobis: et nō
 saltastis. **S**anctamini:
 et nō plangistis.
 Venit em̄ iohēs neq; māducās
 neq; bibens: et dicit
 De om̄i habet. Venit filius hoīs

māducans et bibēs: et dicit Ecce
homo vorax et potator vini: pub
licanor et peccator amicus Et iusti
ficata est sapientia a filio suo
Tūc cepit exprobrare ciuitatibz
in quibz facte sūt plime vtutes
eius: qā nō egressent penitēciam
Ve tibi chorozann: ve tibi bethsai
da Quia si in tyro et sidone facte
eēt virtutes q̄ facte sūt in vobis:
olim in calicio et cinere penitēciā
egresset Verūptamē dico vobis tyro
et sidoni remissius erit in die iu
dicii: q̄ vobis Et tu capharnaū.
nūq̄ vsq̄ in celū exaltaberis: vsq̄
in infernū descenderis Quid in zodo
nis facte fuisset vtutes q̄ facte sūt
in te: forte mansissent usq̄ in hūc
diem Verūptamē dico vobis: qā
terre zodomor remissius erit in
die iudicii: q̄ tibi In illo tpre respo
dens ihesus dixit Confiteor tibi
pater dñe celi et terre: qā abscon
disti hec a sapientibz et prudentibz:
et reuelasti ea paruulis Ita p̄r:
qm̄ sic placitū fuit ante te Oīa
michi tradita sūt a p̄re meo Et
nemo nouit filiū nisi pater Neq̄
p̄rem quis nouit nisi filius:
et cui voluerit filius reuelare
Venite ad me om̄s qui laboratis
et onerati estis: et ego reficiam
vos Tollite iugū meū sup vos et
discite a me qā mitis sū et humi
lis corde: et inuenietis requiem
āniabz v̄s Iugū em̄ meū suauē est:
et onus meū leuē *Caplin. xii^m*

In illo tpre abnt ihesus
sabbato p̄ sata Discipu
li autē eius esurientes ceperūt
vellere spicas: et māducare pha
sei autē vidētes: dixerūt ei Ecce disci
puli tui faciūt: qd̄ nō licet face sabb
batis At ille dixit eis Nō legistis
qd̄ fecerit dauid qm̄ esuruit et qui
cū eo erat: quomō intrauit in
domū dei et panes p̄positionibz
comedit. quos nō licebat ei edere.
neq̄ hīs qui cū eo erat. nisi solis
sacerdotibz: An nō legistis in lege:
qā sabbatis sacerdotes in tēplo sab
batū violant. et sine crimine sūt
Dico autē vobis: qā tēplo maior
est hic Si autē sciretis quid est.
miam volo et nō sacrificiū: non
condēpnassetis moctes Dñs em̄
est filius hoīs: etiā sabbati Et
cū inde trāsisset: venit in syna
gogam eor Et ecce homo manū
habēs aridā Et interrogabāt eū
dicentes: si licet sabbato curare:
vt accusaret eū Ipse autē dixit
illis Quis ex vobis homo qui ha
beat ouē vnā. et si ceciderit her
sabbatis in foucā: nōne tenebit
et leuabit eā: Quātomagis me
lior est hō ouē Itaq̄ licet sabb
tis benefacē Tūc ait hōi Exte
de manū tuā Et extendit Et resi
tuta est sanitati sicut altera Ex
cūtes autē pharisei. cōsiliū facie
bāt adūsus eū: quomō eū p̄deret
Ihesus autē sciens recessit inde.
Et secuti sūt eū multi: et curant

eos omnes Et precepit eis ne manifestu
 eu faceret: ut adimpleretur quod
 dictu est p ysaya pphetu dicente
Ecce puer meus que elegi: dilectus
 meus: in quo bene complacuit aie
 mee. **Q**uonia spm meu sup eu: et
 iudiciu getibz nunciabit. **N**on coten
 det neq clamabit: neq audiet ali
 quis in plateis voce eius. **I**rudine
 quassata no confringet: et lmu
 fumigans non extinguet: donec
 eiciat ad victoria iudiciu: et in
 noie eius getes sperabunt. **T**unc
 oblatus est ei deomu habes tectus
 et mutus: et curauit eu: ita vt
 loqretur et videret. **E**t stupebat
 omis turbe: et dicebat. **N**uquid
 hic est filius dauid? **P**haisei aute
 audientes: dixerunt. **H**ic no eicit
 deones: nisi in beelzebub pncipe
 deomoz. **I**hesus aut sciens cogi
 tationes eoz: dixit eis. **O**me reg
 nu diuisu cotra se desolabitur:
 et ois ciuitas vel domo diuisa
 cotra se no stabit. **E**t si sathanas
 sathanu eicit: adiusus se diuisus
 est. **Q**uomodo ergo stabit regnu
 eius? **E**t si ego in beelzebub eicio
 demones: filii vru in quo eiciunt?
Ideo ipi iudices vru erunt. **S**i aute
 ego in spm dei eicio deones: igitur
 puenit in vos regnu dei. **N**ut quomo
 pt quisq intrare in domu fortis
 et vasa eius diripere? nisi prius
 alligauerit forte. **E**t tuc domu illu
 diripiet. **Q**ui no est mecu: cotra
 me est. **E**t qui no congregat

mecu: spargit. **I**deo dico vobis. **O**mnis
 pctm et blasphemia remittetur hoibz
 Et quicunq dixerit verbu cotra filiu
 hois: remittetur ei. **Q**ui aute dixerit
 cotra spm scm: no remittetur ei
 neq in hoc seculo neq in futuro. **A**ut
 facite arbore bona et fructu eius
 bonu: aut facite arbore malam et
 fructu eius malu. **S**i quide ex fructu
 arbor cognoscitur. **P**ro gemis viperaz:
 quomodo potestis bona loqui cu sitis
 mali? **E**x habudacia em cordis
 os loquitur. **B**onus ho de bono thesau
 ro pfer bona: et malus homo de
 malo thesauro pfer mala. **D**ico
 aute vobis: qm ome vbu otiosu
 qd locuti fuerit hoies: reddet ratio
 ne de eo in die iudici. **E**x vbis em
 tuis iustificaberis: et ex verbis tuis
 condepnaberis. **T**uc ruderunt ei qda
 de scribis et phaiseis dicetes. **N**u
 gister volumus a te signu videre.
Qui rndens ait illis. **G**eneratio
 mala et adultera signu qrit: et
 signu no dabitur ei nisi signu ione
 pphete. **S**icut em fuit ionas in ventre
 ceti tribz diebz et tribus noctibus:
 sic erit filius hois in corde tre tribz
 diebz et tribus noctibus. **V**iri immitte
 surget in iudicio cu gnatioe ista:
 et condepnabit ea: qa penitencia
 egerunt in pdicatioe ione. **E**t ecce
 plusq ionas hic. **R**egnum austri
 surget in iudicio cu gnatioe ista
 et condepnabit ea: qz venit a finibz
 terre audire sapientia salomonis.
Et ecce plusq salomo hic. **C**u

Cū autē mundus spūs exierit ab hōie:
ambulat p loca arida qrens requiē:
et nō inuenit **T**ūc dicit **V**enietar
in domū meā: vnde exiui **E**t venēs
inuenit eā vacante: scopis mūdātā
et ornātā **T**ūc vadit et assumit septe
alios spōs secū neq̄ores: se: et mtrātes
habitāt ibi **E**t sūt nouissia hōnis
illius: peiora poribz **H**ic erit et ge
neratōi huic pessime **A**d huc eo lo
quēte ad turbas. ecce mater eius et
frēs stabāt foris: q̄rentes loqui ei **D**ix
it autē ei quidā **E**cce mater tua et
frēs tui foris stant: querentes te **A**t
ille respōdens dixit sibi: aut **Q**ue est
mater mea: et qui sūt frēs mei: **E**t
extēdens manū in discipulos suos:
dixit **E**cce m̄r mea et frēs mei **Q**uāq;
em fecerūt volūtātē p̄ris mei qui in
celis est: ip̄e meus frater et soror et
mater est **Caplm. xiii.**

In illo tpe: exiens ihesus de domo
sedebat secus mare **E**t cōgregate sūt
ad eū turbe multe: ita ut in nauicu
lā ascendens sederet **E**t oīs turba sta
bat in litore **E**t locutus est eis multa
in parabolis: dicens **E**cce exiit q̄ semi
nat seminare semen suū **E**t dū semi
nat: quedā ceciderūt secus viā: et
venerūt volucres et comederūt ea
Alia aut ceciderūt in petrosa vbi
nō habebāt terrā multā: et cōtinuo
exorta sūt: q̄ nō habebāt altitudinē
terre **S**ole aut orto estiuauerūt: et
q̄a nō habebāt radicē aruerūt **A**lia
aut ceciderūt in spinas: et creuerūt
spine et suffocauerūt ea **A**lia autē

ceciderūt in terrā bonā: et dabant
fructū aliud centesimū. aliud sexa
gesimū. aliud tricesimū **Q**ui habet
aures audiedi audiat **E**t accēdētes
discipuli: dixerūt ei **Q**uare in pa
bolis loq̄ris eis: **Q**ui rīdens: ait
illis **Q**uia vobis datū est nosse
mysteriū regni celoz: illis aut nō est
datū **Q**ui em habet dabitur ei: et
habūdabit **Q**ui aut nō habet: et
id qd videtur habere aufertur ab eo
Ideo in parabolis loquor eis: q̄a vide
tes nō vident et audientes nō audi
ūt neq; intelligūt: ut adimpleatur
in eis p̄phetia ysaye dicētis **A**uditu
audietis et nō intelligētis: et viden
tes videbitis et nō videbitis **I**ncans
satū est em cor ppli huius: et auribz
grauit audierūt: et oculos suos
clausērūt: neq̄n oculis videant
et auribz audiat: et corde intelli
gāt et cōuertātur: et sanem eos
Vestri autē beati qui vidēt: et
aures v̄re que audiūt **A**mē q̄ppe
dico vobis: q̄a p̄ multi p̄phete et
iusti cupierūt viderē q̄ vidētis et
nō viderūt: et audire q̄ auditis et
nō audierūt **N**os ergo audite pa
bolā seminātis **O**īs qui audit
verbū regni et nō itelligit: venit
malus et rapit qd seminātū est
in corde eius **H**ic est qui secus viā
seminatus est **Q**ui aut sup petrosa
seminatus est: hic est qui verbū
audit. et cōtinuo cū gaudio suscipit
illud **N**ō habet autē in se radicem:
sed est teporalis **F**acta aut tribula
tione

et persecutio propter verbum: continuo scandalizatur. **Q**ui autem est seminat^{us} in spiritibus? hic est qui verbum audit: et sollicitudo s^{eli} huius et fallacia diuitiarum suffocant verbum: et sine fructu efficitur. **Q**ui vero in terra bona seminatus est: hic est qui audit verbum et intelligit: et fructum affert. **E**t facit aliud quidem centesimum? aliud sexagesimum: aliud vero tricesimum. **A**liam parabolam proposuit illis dicens. **S**imile factum est regnum celorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo. **C**um autem dormiret homines: venit inimicus eius et suffeminavit zizania in medio tritici: et abiit. **C**um autem creuisset herba et fructum fecisset: tunc apparuerunt et zizania. **A**ccedentes autem serui praefamilias: dixerunt ei. **D**omine: nonne bonum semen seminasti in agro tuo? **U**nde ergo habet zizania? **E**t ait illis. **I**nimicus homo hoc fecit. **S**erui autem dixerunt ei. **V**is inuis et colligimus ea. **E**t ait. **N**on. **N**e forte colligentes zizania: eradiceatis simul cum eis et triticum. **S**imite utraque crescere usque ad messem. **E**t in tempore messis dicite messoribus. **C**olligite primum zizania: et alligate ea fasciculos ad comburendum. **T**riticum autem congregate in horreum meum. **A**liam parolam proposuit eis dicens. **S**imile est regnum celorum grano synapis: quod accipiens homo seminavit in agro suo: quod minus quidem est omnibus

seminibus. **C**um autem creuerit: maior est omnibus oleis: et ita fit arbor: ita ut volucres caeli veniant et habitent in ramis eius. **A**liam parabolam locutus est eis. **S**imile est regnum celorum fermento: quod acceptum mulier abscondit in farinae sarsibus: donec fermentatum est totum. **H**ec omnia locutus est ihesus in parabolis ad turbas. **E**t sine parabolis non loquebatur eis: ut adimpletur quod dictum est per prophetam dicentem. **A**periam in parabolis os meum: euertuabo abscondita a constitutione mundi. **T**unc dimissis turbis venit in domum: et accesserunt ad eum discipuli eius dicentes. **E**dissere nobis parabolam zizaniorum agri. **Q**ui respondens ait. **Q**ui seminat bonum semen est filius hominis. **A**ger autem est mundus. **B**onum vero semen hi sunt filii regni. **Z**izania autem sunt filii nequam. **I**nimicus autem qui seminavit ea: est dyabolus. **M**essis vero: consummatio s^{eli}. **M**essores autem angeli sunt. **S**icut ergo colligitur zizania et igni comburuntur: sic erit in consummatione saeculi. **M**ittet filius hominis angelos suos: et colligent de regno eius omnia scandala et eos qui faciunt iniquitatem: et mittent eos in caminum ignis. **I**bi erit fletus et stridor dentium. **T**unc iusti fulgebunt sicut sol: in regno patris eorum. **Q**ui habet aures audiendi audiat. **S**imile est regnum celorum thesauro abscondito. **D**ito

in agro: quē qui iuent homo ab
scōdit: et p̄re gaudio illius vadit
et vedit vniūsa que habet: et
emittit agrū illū. Iterū simile est
regnū celoz hōi negotiatori: que
renti bonas margaritas. Inuenta
autē vna p̄iosa margarita: abijt
et vedit oīa q̄ habuit: et emittit
eam. Iterū simile est regnū celoz
sagene misse in mare: et ex om̄i
genere pisciū cōgregātū. Quā cū
impleta eēt eductēs et secus litus
sedētēs: elegerūt bonos in vasa
sua: malos autē foras miserūt.
Sic erit in cōsumatiōe seculi. Exi
būt angeli: et separabūt malos
de medio iustoz: et mittent eos
in cammū ignis. Ibi erit fletus et
stridor dentū. Intellexistis hec
oīa. Dicit ei Etiam. Dicit illis. Ideo
oīs scriba doctus in regno celoz
similis est hōi p̄isfamilias: qui
profert de thesauro suo noua et
vetera. Et factū est cū consumas
set ihesus p̄bolas istas: trāsit
inde. Et veniens in patriā suā
dotebat eos in synagogis eoz: ita
vt miraretur et diceret. Unde hinc
sapientia hec et vtutes. Nonne
hic est fabri filius. Nonne mater
eius dicitur maria: et fr̄es eius
iacobus et ioseph et symō et iudas.
Et sorores eius nōne om̄s apud
nos sūt. Unde ergo hinc oīa ista.
Et sic scandalizabātur in eo. Ihesus
autē dixit eis. Nō est p̄pheta sine
honore nisi in patriā suā: et in

domo sua. Et nō fecit ibi vtutes
multas p̄pter incredulitatē eoz.
In illo t̄p̄e **Capitulum xiiii.**
audiuit herodes tetra
rcha famam ihesu: et ait pueris
suis. Hic est iohānes baptista. Ipse
surrexit a mortuis: et ideo vtutes
operatur in eo. Herodes em̄ tenuit
iohāne et alligauit eū: et posuit
in carcere: p̄pter herodiaden vx
orem philippi fr̄is eius. Dicebat
em̄ illi iohānes. Nō licet tibi h̄re
eam. Et volens eū occidē timuit
populū: q̄a sicut p̄pheta cū habe
bat. Die autē natalis herodis sal
tauit filia herodiadis in medio
triclino: et placuit herodi. Unde
cū iuramento pollicitus est ei dare:
quodcūq; postulasset ab eo. At illa
p̄mōita a matre sua: da michi
inquit hic in disco caput iohānis
baptiste. Et cōtristatus est rex.
P̄pter iuramentū autē et eos qui
p̄ter recūbebāt: iussit dari. Mi
sitq; et decollauit iohē in carcere.
Et allatū est caput eius in disco:
et datū est puelle: et tulit matri
sue. Et accedētes discipuli eius tu
lerūt corpus eius: et sepelierūt
illud: et venientes nūciauerūt
ihesu. Quōd cū audisset ihesus:
secessit inde in nauiculā in locū
desertū seorsū. Et cū audissent
turbe: secute sūt eū pedestres de
ciuitatib; Et exiens vidit turbā
multā: et misertus est eis: et
curauit lāguos eoz. Vesp̄e autē

facto: accesserunt ad eum cum discipuli eius dicentes Desertus est locus: et hora preterit. Dimitte turbas ut euntes in castella emant sibi escas. Ihesus autem dixit eis Non habent necesse ire: date illis vos manducare. Ruderunt ei Non habemus hic nisi quinq; panes: et duos pisces. Qui ait eis Afferte illos michi huc. Et cum iussisset turbam discubere super fenum: acceptis quinq; panibus et duobus piscibus: aspiciens in celum benedixit et fregit. Et dedit discipulis panes. Discipuli autem turbis. Et manducaverunt omnes: et saturati sunt. Et tulērunt reliquas: cophinos duodecim fragmentorum plenos. Manducatum autem erat numerus quinq; milia virorum: exceptis mulieribus et puillis. Et statim iussit discipulos suos ascendere in nauiculam: et preedere eum trans fretum: donec dimitteret turbas. Et dimissa turba: ascendit in montem solus orare. Vespere autem facto: solus erat ibi nauicula in medio mari iactabatur fluctibus. Erat autem ventus contrarius. Quarta autem vigilia noctis venit ad eos: ambulans super mare. Et videntes eum super mare ambulante: turbati sunt: dicentes quia fantasma est. Et pre timore clamaverunt. Statimque ihesus locutus est eis: dicens. Habete fiduciam. Ego sum: nolite timere.

Rudens autem petrus: dixit Domine si tu es: iube me venire ad te super aquas. At ipse ait Veni. Et descendens petrus de nauicula: ambulabat super aquas: ut veniret ad ihesum. Videns vero ventum validum venientem: timuit. Et cum cepisset mergi: clamavit dicens Domine saluum me fac. Et continuo ihesus extendens manum: apprehendit eum. Et ait illi. Modice fidei quare dubitasti. Et cum ascendisset in nauiculam: cessauit ventus. Qui autem in nauicula erant: venerunt et adorauerunt eum: dicentes Vere filius dei es. Et cum transiret in terram genesar: et cognouisset eum viri loci illius: miserunt in uniuersam regionem illam: et obtulerunt ei omnes male habentes. Et rogabant eum: ut vel fimbriam vestimenti eius tangeret. Et quicumque tetigerunt: salui facti sunt. **Uinc Caplin xv.** **Uinc** accesserunt ad eum ab iherosolymis scribe et pharisei: dicentes Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum: Non enim lauant manus suas: cum pane manducant. Ipse autem respondens: ait illis. Quare et uos transgredimini mandatum dei propter traditionem vestram? Nam deus dixit Honora patrem tuum et matrem. Et qui maledixerit patri vel matri: morte moriatur. Vos autem dicitis Quicumque dixerit patri vel matri minus quodcumque est ex me tibi proderit: et non honorificauerit patrem aut matrem suam: et irritum fecistis mandatum dei propter traditionem

viā **H**ypocrite: bene pphetauit
de vobis **ysayas** ppheta dices **Plus**
hic labris me honorat: cor autē
corū longe est a me **D**ne causa
autē colūt me: docentes detnas
et mādata homī **E**t cōuocatis
ad se turbis: dixit eis **A**udite et
intelligite **N**on qd̄ intrat in os
com̄quat hoīem: sed qd̄ proredit
de ore com̄quāt hoīem **T**unc
accedētes discipuli eius: dixerūt
ei **S**cio q̄a pharisei audito hor
verbo scandalizati sūt: **A**t ille
r̄ndens ait **O**is plantatio quā
nō plātauit pater meus celestis:
eradicabitur **S**inite illos. **C**eci
sūt duces cecorū **C**ecus autē si
ceco **p**ducatur prestet: ambo in
fouea cadūt **R**ndens autē petry:
dixit ei **E**disserere nobis pabolam
istā **A**t ille dixit **A**d huc et vos
sine intellectu estis: **N**ō intelligi
tis q̄a om̄e qd̄ in os intrat in ven
trem vadit: et in secessu emittitur:
Que autē p̄cedūt de ore: de corde
exēūt: et ea com̄quant hoīem.
De corde em̄ exēūt cogitationes
male **H**omicidia: adulteria:
fornicationes: furti: falsa
testimonia: blasphemie **H**ec
sūt que com̄quant hoīem **N**ō
lotis autē manibus māducare:
non com̄quat hoīem **E**t egres
sus inde ihesus: secessit in ptes
tyri et sydonis **E**t ecce mulier
chananea a fimbribus illis egressa:
clamauit dicens ei **M**iserere

mei dne: fili dauid filia mea
male a demonio vexatur **Q**ui nō
respōdit ei verbū **E**t accedētes disci
puli eius rogabāt eū: dicētes.
Dimitte eam: q̄a clamat post nos
Ipsē aut r̄ndens: ait **N**ō sū missy:
nisi ad oues que perierūt domus
isrl' **A**t illa venit: et adorauit eū
dicens **D**ne adiuua me **Q**ui respō
dens: ait **N**ō est bonū sumē panē
filiorū: et mittere canibz **A**t illa
dixit **E**tiam dne **S**iam et catelli
edūt de micis: que cadūt de mēsa
dñorū suorū **T**unc r̄ndens ihesus:
ait illi **O** mulier: magna est fides
tua **F**iat tibi sicut vis **E**t sanata est
filia eius. ex illa hora **E**t cū tran
sisset inde ihesus: venit secus mare
galilee **E**t ascendens in montem:
sedebat ibi **E**t accesserūt ad eū turbe
multe habentes secū mutos: et
claudos: cecos debiles: et alios
multos: et proiecerūt eos ad pe
des eius **E**t curauit eos: ita ut
turbe mirarētur: vidētes mutos
loquētes: claudos ambulantes:
cecos videntes **E**t magnificabāt
deū isrl' **I**hesus autē cōuocatis
discipulis suis dixit **M**iserere tur
be: q̄a triduo iā p̄suerāt meū:
et nō habēt qd̄ māducent **E**t di
mittere eos ieiunos nolo: ne defici
ant in via **E**t dicūt ei discipuli.
Unde ergo nobis in deserto panes
tāti. ut saturemo turbā tam
tam. **E**t ait illis
ihesus **Q**uot

panes habetis? **A**t illi dixerunt **S**epte
 et paucos pisticulos **E**t precepit turbe:
 ut discuberet sup terra **E**t accipiens
 septem panes et pisces? et gratias
 agens fregit. et dedit discipulis suis:
 et discipuli dederunt populo **E**t comederunt
 omnes: et saturati sunt **E**t qd supfuit
 de fragmentis: tulerunt septem sportas
 plenas **E**rant autem qui maducave
 rat quatuor milia homin: extra pui
 los et mulieres **E**t dimissa turba
 ascendit in nauicula: et venit in
 fines magedon **Capitulum xvi.**

Et accesserunt ad eum pharisei
 et saducei temptantes: et
 rogauerunt eum ut signum de celo osten
 deret eis **A**t ille respondens: ait eis **F**acto
 vespere dicitis: serenum erit **N**ubitudu
 est enim celu **E**t mane. hodie tempestas
 inutilat enim triste celu **F**aciem ergo
 reli diiudicare nostis. signum autem
 temporum non potestis **G**eneratio mala
 et adultera signum querit: et signum
 non dabitur ei: nisi signum ioue prophete
Et relictis illis: abiit **E**t cum venisset
 discipuli eius trans fretum: obliti sunt
 panes accipere **Q**ui dixit illis **I**n
 tuam et caute a fermento phari
 seorum et saduceorum **A**t illi cogitabat
 intra se dicentes: quia panes non acce
 pimus **S**ciens autem ihesus: dixit.
Quid cogitatis mihi vos modice fidei?
 quia panes non habetis? **N**ondum intelli
 gitis neque recordamini quomodo panum in
 quibus milia hominum? et quot copiam
 nos supersistis? **Q**uare non intelligitis
 quia non de pane dixi vobis? caute

a fermento phariseorum et saduceorum?
Tunc intellexerunt quia non dixerunt ca
 uendum a fermento panis: sed a doctrina
 phariseorum et saduceorum **V**enit autem
 ihesus in partes cesaree philippi?
 et interrogabat discipulos suos: dicens
Quem dicunt homines esse filium hominis?
At illi dixerunt **A**lium iohannem baptista?
 alium autem heliam? alium vero iheremiam?
 aut unum ex prophetis **D**icit illis ihe
 sus **V**os autem quem me esse dicitis?
Respondens symon petrus: dixit **T**u
 es christus filius dei viui **R**espondens autem
 ihesus dixit ei **B**eatissimus es symon
 bariona quia caro et sanguis non
 reuelauit tibi: sed pater meus qui
 est in celis **E**t ego tibi dico tibi: quia
 tu es petrus: et super hanc petram
 edificabo ecclesiam meam **E**t porte
 inferi non preualebunt aduersus eam
Et tibi dabo clauis regni celorum
Et quodcumque ligaueris super terram:
 erit ligatum et in celis **E**t quodcumque
 solueris super terram: erit solutum et
 in celis **T**unc precepit discipulis
 suis: ut nemini diceret. quia ipse
 esset ihesus christus **E**xinde cepit ihe
 sus ostendere discipulis suis quia
 oportet eum ire iherosolimam: et
 multa pati a senioribus et scribis
 et principibus sacerdotum? et occidi:
 et tertia die resurgere **E**t assumens
 eum petrus? cepit increpare illum:
 dicens **A**bsit a te domine **N**on erit tibi
 hoc **Q**ui conuersus dixit petro **V**a
 de post me iathana **S**candalum
 es michi? quia non scapis ea que dei sunt

xvi

sed ea que hominibus. Tunc ihesus dixit discipulis suis. Si quis uult post me venire: abneget semetipsum. et tollat crucem suam: et sequatur me. Qui enim uoluerit animam suam saluam facere: perdet eam. Qui autem perdidit animam suam propter me: inueniet eam. Quid enim prodest homini si mundum uniuersum lucretur: anime uero sue detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? Filius enim hominis uenturus est in gloria patris sui cum angelis suis: et tunc reddet unicuique secundum opera eius. Amen dico uobis: sunt quidam de his stantibus qui non gustabunt mortem: donec uideant filium hominis uenientem in regno suo. **Capitulum xviii**

Et post dies sex: assumpsit ihesus petrum et iacobum et iohannem fratrem eius: et duxit illos in montem excelsum seorsum: et transfiguratus est ante eos. Et resplenduit facies eius sicut sol: uestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerunt illis moyses et helyas: cum eo loquentes. Respondens autem petrus: dixit ad iesum. Domine bonum est nos hic esse. Si uis: faciamus hic tria tabernacula. Tibi unum: moysi unum: et helye unum. Adhuc eo loquente: ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce uox de nube dicens. Hic est filius meus dilectus: in quo michi bene complacuit. Ipsu audite. Et audientes discipuli: ceciderunt in faciem suam: et timuerunt valde. Et accessit ihesus et tetigit eos: dixitque eis. Surge: et nolite timere. Leuantes autem

oculos suos neminem uiderunt: nisi solum iesum. Et descendentibus illis de monte: precepit ihesus dicens. Neminus dixeritis uisionem: donec filius hominis a mortuis resurgat. Et interrogauerunt eum discipuli: dices. Quid ergo scribe dicunt: quod helyas oportet primum uenire. At ille respondens ait eis. Helyas quidem uenturus est: et restituet omnia. Dico autem uobis: quia helyas iam uenit. et non cognouerunt eum: sed fecerunt in eo quatenus uoluerunt. Sic et filius hominis passurus est ab eis. Tunc intellexerunt discipuli: quia de iohanne baptista dixisset eis. Et cum uenisset ad turbam: accessit ad eum homo gremibus prostratus ante eum: dicens. Domine miserere filio meo: quia lunaticus est et male patitur. Nam et sepe cadit in ignem et crebro in aquam. Et obtuli eum discipulis tuis: et non potuerunt curare eum. Respondens ihesus: ait. O generatio incredula et perversa: quousque ero uobiscum? Usquequo patiar uos? Afferte huc illum ad me. Et increpauit illum ihesus: et exiit ab eo demoniū. Et curatus est puer ex illa hora. Tunc accesserunt discipuli secreto ad iesum: et dixerunt. Quare nos non potuimus eicere illum? Dixit illis ihesus. Propter incredulitatem uestram. Amen quippe dico uobis: si habueritis fidem sicut granum synapis. dicetis monti huic transi hinc et transibit: et nichil impossibile erit uobis. Hoc

autē genus nō eicitur nisi porcoem
 et ieiunū Cōuersantibus autē eis
 in galilea: dixit illis ihesus **F**ilius
 hoīs tradendus est in manū homī
 et occidet eū: et tertia die resurget
Et cōtristati sūt vehemēter **E**t cū
 venissent capharnaū accesserūt qui
 didragma accipiebāt ad petrū:
 et dixerūt ei **M**agister vester non
 soluit didragma **A**ut **E**tiam **E**t cū
 intrasset in domū: puenit eū ihesus
 dicens **Q**uid tibi videtur symon?
Reges terre a quibz accipiūt tributū
 vel censū: **N** filius suus em ab aliēis?
At ille dixit **N**o aliēis **D**ixit illi ihe-
 sus **E**rgo liberi sūt filii **U**t autē nō
 scandalizemz eos? vade ad mare et
 mitte hamū: et cū piscē qui p̄mus
 ascenderit tolle et aperto ore eius
 iuēies staterē **I**llū sumēs da eis pro
Ime et te **Capitulum xviii.**
In illa hora accesserūt disci-
 puli ad ihesū: dicētes **Q**uis putas
 maior est in regno celoz? **E**t aduo-
 cans ihesus puulū: statuit eū in
 medio eoz: et dixit **A**me dico vobis?
 nisi cōuersi fueritis et efficiamī sicut
 puuli: nō intrabitis in regnū celoz
Quicūqz ergo hūiliauerit se sicut
 puulus iste: hic maior est in regno
 celozū **E**t qui susceperit unū puulū
 talē in noīe meo: me suscipit **Q**ui
 autē scandalizauerit unū de pusillis
 istis qui in me credūt: expedit ei
 ut suspēdatz mola azmaria in
 collo eius: et demergatur in pfundū
 maris **N**e mūdo ab scādalis **N**ecessē

est em: ut veniāt scandala **V**eniāt
 ve hōi illi: p̄ quē scandalū venit **S**i
 autē manus tua vel pes tuus scan-
 dalizat te: abscide eū et proice abste-
Bonū est tibi ad vitā ingredi debile
 vel claudū: q̄ duas manū vel duos
 pedes habentē mitti in ignē eternū
Et si oculus tuus scādalizat te: erue
 eū et p̄ice abste **B**onū est tibi cū
 vno oculo in vitā intrare: q̄ duos
 oculos habentē mitti in gehennā
 ignis **V**idete ne contēpnatis unū ex
 hīs pusillis **D**ico em vobis? q̄ an-
 geli eoz in celis semp vident faciē
 patris mei: qui est in celis **V**enit em
 filius hoīs saluare qd̄ perierat **Q**uod
 vobis videtur? **S**i fuerit alicui cen-
 tū oues et errauerit vna ex eis?
 nōne dimittit nonaginta nouē in
 motibus et vadit q̄rere eā q̄ errauit?
Et si cōtingent ut iueniat eā? amē dico
 vobis q̄ gaudet sup eam: magis q̄
 sup nonaginta nouē que ^{no}errauerūt.
Sic nō est volūtas ante patrē v̄m
 qui in celis est: vt pereat vnus de
 pusillis istis **S**i autē peccauerit
 in te frater tuus: vade et corripe eū
 inter te et ipsū solū **S**i te audierit:
 lucratus eris frēm tuū **S**i autē
 te nō audierit: adhibe tecū adhuc
 unū vel duos: ut in ore duoz vel triū
 testū stet omē verbū **S**i si eos
 non audierit: dic ecclesie **S**i autē
 ecclesia nō audierit: sit tibi sicut
 ethnicus et publicanus **A**me dico
 vobis? quecūqz alligaueritis super
 terrā: erūt ligata et in celo **E**t

quecūq; solueritis sup terrā: erūt soluta
et in celo. Iterū dico vobis: qā si duo
ex vobis cōfenserūt sup terrā de oī re
quācūq; petierint fiet illis a p̄re meo:
qui in celis est. Vbi em̄ duo vel tres
cōgregati sūt in nōre meo: ibi sū in
medio eorū. Tūc accedens ad eū petrus:
dixit. Dñe. quociens peccabit in me
frater meus? dimittam ei vsq; sep-
ties? Dicit illi ihesus. Nō dico tibi
usq; septies: sed usq; septuagies
septies. Ideo assimilatū est regnū
celorū hōi regi: qui voluit rationē
ponere cū seruis suis. Et cū cepisset
rationē ponere: oblatuſ est ei vnus
qui debebat decē milia talenta. Cū
autē non habēt unde redderet?
iussit eū dñs venīdari et vxorem
eius et filios et oīa que habebat:
et reddi. Procidens autē seruus ille
rogabat eū: dicens. Patientiā habe
in me: et oīa reddā tibi. Misertus
autē dñs serui illius dimisit eū: et
debitū dimisit ei. Egressus autem
seruus ille: inuenit vnū de cōseruis
suis qui debebat ei centū denarios.
Et tenens suffocabat eū: dicens.
Redde qd̄ debes. Et prociēs cōseruus
eius rogabat eū: dicens. Patientiā
habe in me: et oīa reddā tibi. Ille
autē noluit: sed abiit et misit eū
in carcerē: donec redderet debitū.
Videntes autē cōserui eius q̄ fiebāt
cōtristati sūt valde. Et venerūt et
narrauerūt dño suo: oīa que facta
fuerāt. Tūc vocauit illū dñs suus:
et ait illi. Serue neq;? om̄e debitū

dimisi tibi: qm̄ rogasti me. Nōne
ergo oportuit et te misereri cōserui
tui? sicut et ego tui misertus sū?
Et natus dñs eius tradidit eū
tortoribus: quoadusq; redderet
vniuersū debitū. Sic et p̄r meus
celestis faciet vobis: si nō remi-
seritis vnusq;sq; fr̄i suo de cordi-
bus vris. **Capitulum xix.**
Et factū est cū consumas-
set ihesus sermones istos: migra-
uit a galylea: et venit in fines
iudee trās iordanē: et secute sūt eū
turbe multe: et curauit eos ibi. Et
acceserūt ad eū pharisei tēptātes
eū: et dicentes. Si licet homī dimit-
tere vxorē suā quacūq; ex causa?
Qui r̄ndens ait eis. Nō legis?
quia qui fecit hōies ab initio
masculū et femina fecit eos. Et
dixit. Propter hoc dimittet homo
p̄rem et matrē? et adherēbit
vxori sue: et erūt duo in carne
vna. Itaq; iā non sūt duo: sed
vna caro. Quid ergo deus cōiungit?
homo nō separet. Dicit illi.
Quid ergo moyses mādauit
dari libellū repudiij? et dimittē?
Ait illis. Qm̄ moyses ad duri-
ciā cordis v̄ri p̄misit vobis di-
mittere vxores vras. Ab initio
autē nō fuit sic. Dico autē vobis:
quia quicūq; dimiserit vxorē
suā nisi ob fornicationē et aliā
dixerit: mechatur. Et q̄ dimissa
dixerit: mechatur. Dicit ei
discipuli eius. Si ita est causa

hōis cū vxore: nō expedit nubere
Qui dixit **N**ō om̄s capuit verbū
 istud: sed quibus datū est. **F**uit
 em̄ eunuchi: qui de matris utero
 sic nati sūt. **E**t sūt eunuchi: qui
 facti sūt ab hōibus. **E**t sūt eunū
 chi: qui castrauerūt seipos ppter
 regnū celoz. **Q**ui p̄t capē rapiat
Tūc oblatus sūt ei puili: ut manus
 eis iponeret: et oraret. **D**iscipuli
 autē increpabāt eos. **I**hesus autē ait
 eis. **N**on time paruos: et nolite phibē
 eos venire ad me. **T**aliū est em̄ regnū
 celoz. **E**t cū iposisset eis manus:
 abiit inde. **E**t ecce vnus accedēs: ait
 illi. **M**agister bone? qd boni faciam
 ut habeā vitam eternā? **C**ui dicit
 ei. **Q**uid? me interrogas de bono? **D**ng
 est bonus deus. **S**i autē vis ad vitā
 ingredi: serua mādata. **D**icit illi.
Que? **I**hesus autē dixit. **N**ō homici
 diū facies? nō adulteraberis? non
 furtū facies? nō falsū testimoniū
 dices. **H**onora patrē tuū et matrē:
 et diliges proximū tuū sicut te
 ipsū. **D**icit illi adolescēs. **O**īa hec
 custodim. **Q**uid adhuc michi deest?
Ait illi ihesus. **S**i vis pfectus esse:
 vade et vende que habes et da pau
 peribus: et habebis thesaurū in
 celo: et veni sequere me. **C**ū autē
 audisset adolescens verbū: abiit
 tristis. **E**rat em̄ habēs multas pos
 sessiones. **I**hesus autē dixit disci
 pulis suis. **A**men dico vobis: quia
 diues difficile intrabit in regnū
 celoz. **E**t iterū dico vobis. **F**acilius

est camelū p foramē acus trāsire:
 q̄ diuite intrare in regnū celoz.
Auditis autē hīs discipuli mirabā
 tur valde: dicētes. **Q**uis ergo poterit
 saluus esse? **A**spiciens autē ihesus:
 dixit eis. **A**pid hōies hoc ipossibile
 est: apud deū autē oīa possibilia
 sūt. **T**ūc rīdens petrus dixit ei.
Ecce nos reliqim̄ oīa: et secuti sum̄
 te. **Q**uid ergo erit nobis? **I**hesus
 autē dixit illis. **A**men dico vobis?
 qd vos qui secuti estis me in rege
 neratiōe cū sederit filius hōis in sede
 maiestatis sue: sedebitis et vos sup
 sedes duodecim iudicātes duodecim
 tribus isrl. **E**t oīs qui reliquerit
 domū vel fr̄es aut sorores? aut
 patrē? aut matrē? aut vxorē aut
 filios? aut agros ppter nomē meū?
 centuplū accipiet: et vitā eternā
 possidebit. **M**ulti autē erūt p̄mi
 nouissimi: et nouissimi p̄mi.
Simile est regnū **Capitū xv.**
 celoz hōi p̄familias:
 qui erūt p̄mo mane condutere
 oparios in vineā suā. **C**onventionē
 autē facta cū opariis ex denario
 diurno: misit eos in vineam suā.
Et egressus circa horā terciā? vidit
 alios stantes in foro otiosos: et
 illis dixit. **I**te et vos in vineam
 meā: et qd iustū fuerit dabo vobis.
Illi autē abierūt. **I**terū autē erūt
 circa sextā et horā nonā: et fecit
 similit. **C**irca vndecimā vō erūt?
 et inuenit alios stātes: et dixit
 illis. **Q**uid hic statis tota die otiosi?

Dicit ei Quia nemo nos coadiuat.
Dicit illis Ite et vos in vineam. Cum
sero autem factum esset: dicit dominus vinee
peruolatori suo Voca operarios: et
redde illis mercedem: incipiens a
nouissimis usque ad primos. Cum ve
nissent ergo qui circa undecimam
horam venerant: acceperunt singulos
denarios. Venientes autem et primi:
arbitrati sunt quod plus esset accepturi.
Acceperunt autem et ipsi singulos de
narios. Et accipientes murmurabant
aduersus preemfamilias: dicentes In
nouissimis vna hora fecerunt: et
parces illos nobis fecisti qui porta
uimus pondus diei et estus. At
ille respondens vni eorum dixit Amice:
non facio tibi iniuriam. Nonne ex dena
rio conuenisti mecum. Tolle quod tuum est:
et vade. Volo autem et huic nouissio
dare: sicut et tibi. An non licet michi
quod volo facere. An oculus tuus nequam
est quia ego bonus sum. Sic erunt nouis
simi primi: et primi nouissimi. Multi enim
sunt vocati: pauci vero electi. Et
ascendens ihesus iherosolimam: assump
sit duodecim discipulos suos secreto: et
ait illis Ecce ascendimus iherosolimam:
et filius hominis tradetur principibus sacer
dotum et senioribus et scribis: et conde
nabunt eum morte. Et tradet eum gentibus
ad illudendum et flagellandum et cru
cifigendum. Et tertia die resurget.
Tunc accessit ad eum mater filiorum
zebedei cum filiis suis: adorans et
petens aliquid ab eo. Qui dixit ei
Quid vis. Ait illi Dic ut sedeant

Hi duo filii mei vnus ad dexteram tuam
et vnus ad sinistram: in regno tuo.
Respondens autem ihesus dixit Nescitis
quid petatis. Potestis bibere
calicem quem ego bibiturus sum. Dicit
ei Possimus. Ait illis Calicem quidem
meum bibetis: sedere autem ad dexte
ram meam et sinistram non est meum
dare vobis: sed quibus paratum est
a patre meo. Et audientes decem:
indignati sunt de duobus fratribus.
Ihesus autem vocauit eos ad se: et
ait Scribitis quia principes gentium
dominantur eorum: et qui maiores sunt
potestatem exercent in eos. Non ita
erit inter vos. Sed quicumque voluerit
inter vos maior fieri: sit vester minister.
Et qui voluerit inter vos primus esse:
erit vester seruus. Sicut filius hominis
non venit ministrari: sed ministrare:
et dare animam suam redemptionem pro
multis. Et egredientibus illis ab
iherico: secuta est eum turba multa.
Et ecce duo ceciderunt secus viam:
audierunt quia ihesus transiret: et
clamauerunt dicentes Domine miserere
nostri: fili dauid. Turba autem increpa
bat eos ut tacerent. At illi magis
clamabant: dicentes Domine miserere
nostri fili dauid. Et stetit ihesus et
vocauit eos: et ait Quid vultis ut
faciam vobis. Dicit illi Vt aperiantur
tibi oculi nostri. Misertus autem eorum
ihesus: tetigit oculos eorum. Et con
festim viderunt: et secuti sunt eum.
Et cum appropinquasset iherosolimam:

et venisset bethfage ad montem
olueti: tunc misit duos discipulos
suos dicēs eis **I**te in castellū quod
cōtra vos est: et statim inuenietis
asinā alligatā et pullū cū ea.
Soluite: et adducite michi. **E**t si
quis vobis aliqd dixerit: dicite
quia dñs hñs opus habet: et con-
festim dimittet eos. **H**oc autē totū
factū est ut adimpleretur qd dictū
est p̄ p̄phetā dicentē **D**icite filie
syon **E**cce rex tuus venit tibi man-
suetus: sedens sup̄ asinā et pullū
suū subiugalis. **E**untes discipuli:
fecerūt sicut p̄cepit illis ihesus. **E**t
adduxerūt asinā et pullū: et impo-
suerūt sup̄ eos vestimēta sua: et eū
desup̄ sedere fecerūt. **P**lurima autē
turba: strauerūt vestimēta sua
in via. **A**lii autē cedebāt ramos de
arboribus: et sternerāt in via.
Turbę autē que p̄cedebāt et que
sequantur: clamabāt dicentes.
Osanna filio dauid: benedictus qui
venit in nōie dñi: osanna in altis-
simis. **E**t cū intrasset iherusolimā:
cōmota est ciuitas vniuersa: dicēs
Quis est hic? **P**opuli autē dice-
bāt **H**ic est ihesus p̄pheta: a na-
zareth galilee. **E**t intrauit ihesus
in templū dei: et eiciebat om̄s
vendētes et ementes in templo:
et mēsas nūmularior et cathedras
vendentū colūbas euectit. **E**t dicit
eis **S**criptū est **D**omus mea domus
orois vocabitur. **V**os autē fecistis
illā spelincā latronū. **E**t accesserūt

ad eū ceci et claudi in tēplo: et sana-
uit eos. **V**idētes autē p̄ncipes sacer-
dotū et scribe mirabilia que fecit:
et p̄ncipales clamātes in templo et
dicētes osanna filio dauid indignati
sūt: et dixerūt ei **A**ndis qd isti dicūt?
Ihesus autē dixit eis **Q**uāq̄
legistis q̄a ex ore infantū et lacten-
tū p̄fecisti laudē? **E**t relictis illis
abijt foras extra ciuitatē in bethja-
mā: ibiq̄ mansit. **M**ane autē reuer-
tens in ciuitatē esuruit. **E**t videns
fici arborē vnā secus viam: venit
ad eā: et nichil inuenit in ea nisi
folia tm̄. **E**t ait illi **N**ūq̄ ex te fr̄us
nascatur in sempiternū. **E**t arbor
est cōtinuo ficulnea. **E**t videntes
discipuli mirati sūt: dicētes **Q**uo-
modo cōtinuo aruit? **R**ēndens ihe-
sus: ait eis **A**men dico vobis: si
habueritis fidē et nō hesitaueritis:
nō solū de ficulnea facietis: sed et
si moti huc dixeritis tolle et iacta
te in mare: fiet. **E**t oīa que petieritis
in orōne credētes: accipietis.
Et cū venisset in templū: acces-
serūt ad eū docentē. p̄ncipes sac-
dotū et seniores ppli: dicentes **I**n
qua ptate hec facis? et quis dedit
tibi hāc ptatem? **R**ēndens ihesus:
dixit eis **I**nterrogabo vos et ego
vnū sermōne. **Q**uē si dixeritis
michi: et ego vobis dicā in qua
ptate hec facio. **B**aptismū iohānis
vnde erat? **E**t celo an ex hōibus?
At illi cogitabāt intra se dicētes
Si dixerimus ex celo: dicit nobis.

Quare ergo non credidistis illi? Si autem dixerimus ex hominibus: timemus turbam. Omnis enim habebat Iohannem sicut prophetam. Et respondentes Ihesus: dixerunt. Nescimus. Et ait illis et ipse. Nec ego dico vobis in qua potestate heretico facio. Quid autem videtur vobis? Homo quidam habebat duos filios: et accedens ad primum dixit filii: vade operari hodie in vineam meam. Ille autem respondens ait. Nolo. Postea autem penitens motus: abiit. Accedens autem ad alterum: dixit filii: Vade operari hodie in vineam meam. Ille autem respondens ait. Ego domine. Et non iuit. Quis ex duobus voluntate fecit patris? Dicunt ei. Primus. Dicit illis Ihesus. Amen dico vobis: quia publicani et meretrices precedunt vos in regno dei. Venit enim ad vos Iohannes in via iusticie: et non credidistis ei. Publicani autem et meretrices crediderunt ei. Vos autem videtes nec penitentiam habuistis postea: ut crederetis ei. Alia parabola audite. Homo erat presfamilias qui plantavit vineam: et sepe circum dedit ei: et fodit in ea torcular: et edificavit turrim: et locavit eam agricolis: et peregre profectus est. Cum autem tempus fructuum appropinquasset: misit servos suos ad agricolas: ut acciperent fructus eius. Et agricolae apprehensis servis eius: alium ceciderunt: alium occiderunt: alium vero lapidaverunt. Iterum misit alios servos plures temporibus: et fecerunt illis similiter. Novissime autem misit ad eos filium suum: dicens. Verebuntur

filium meum. Agricole autem videtes filium: dixerunt intra se. Hic est heres. Venite occidamus eum: et habebimus hereditatem eius. Et apprehensum eum dixerunt extra vineam: et occiderunt. Cum ergo venisset dominus vinee: quid faciet agricolis illis. Auit illi. Oja los male perdet: et vineam locabit aliis agricolis: qui reddat ei fructum temporibus suis. Dicit illis Ihesus. Numquam legistis in scripturis. Lapidem quem reprobaaverunt edificantes hic factus est in caput anguli: a domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris. Ideo dico vobis: quia auferetur a vobis regnum dei: et dabitur genti facienti fructus eius. Et qui ceciderit super lapidem istum: confringetur. Super quem vero ceciderit: conteret eum. Et cum audierint principes sacerdotum et pharisei parabolas eius: cognoverunt quod de ipso diceret. Et querentes eum tenere timuerunt turbas: quia sicut prophetam eum habebat. **Capitulum xxii**

Et respondens Ihesus dixit iterum in parabolis eis dicens. Simile factum est regnum celorum homini regi: qui fecit nuptias filio suo. Et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias: et volebant venire. Iterum misit alios servos dicens. Dicite civitati. Ecce prandium meum paravi: tauri mei et altilia occisa et omnia parata: venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt. Et abierunt alius in villam suam: alius

vero in negotiatione sua Reliqui vero
 tenuerunt seruos eius: et contumelia
 affectos occiderunt Rex autem cum audis-
 set iratus est: et missis exercitibus suis
 perdidit homicidas illos: et ciuitatem
 illorum succendit Tunc autem seruos suos
 Nuptie quidem pate sunt: sed qui nu-
 tati erant non fuerunt digni Ite ergo
 ad exitus viarum: et quoscumque inuenie-
 ritis vocate ad nuptias Et egressi
 serui eius in vias: congregauerunt
 omnes quos inuenierunt bonos et malos:
 et implete sunt nuptie discubentium
 Intrauit autem rex ut videret discuben-
 tentes: et vidit ibi hominem non vesti-
 tum veste nuptiali Et ait illi Amice:
 quomodo huc intraisti non habens
 vestem nuptialem? At ille obmutuit
 Tunc dixit rex ministris Ligatis pe-
 dibus eius et manibus: mittite eum
 in tenebras exteriores Ibi erit fletus:
 et stridor dentium Multi enim sunt vocati:
 pauci vero electi Tunc abeuntes phari-
 sei consilium inierunt: ut Iesum caperent
 in sermone Et mittunt ei discipulos
 suos cum herodiamis: dicentes Ma-
 gister scimus quia verax es: et viam
 dei in veritate doces: et non est tibi
 cura de aliquo Non enim respicis
 personam hominum Dic ergo nobis quid
 tibi videtur Licet censum dari cesari
 an non? Cognita autem Iesus ne-
 quitia eorum: ait Quid me temptatis
 hypocrite? Ostendite michi numis-
 ma census At illi obtulerunt ei
 denarium Et ait illis Iesus Cuius
 est imago hec et superscriptio? Dicunt

ei Cesaris Tunc ait illis Reddite
 ergo quod sunt cesaris cesari: et que
 sunt dei deo Et audientes mirati sunt:
 et relicto eo abierunt In illo die
 accesserunt ad eum saducei: qui dicunt
 resurrectionem non esse Et interroga-
 uerunt eum dicentes Magister? moyses
 dixit: si quis mortuus fuerit non habens
 filium ut frater eius ducat uxorem
 illius: et suscitet semen fratri suo Erat
 apud nos septem fratres: et primus
 uxore ducta defunctus est Et non
 habens semen: reliquit uxorem suam
 fratri suo Similiter secundus et tertius:
 usque ad septimum Nouissime autem
 omnia et mulier defuncta est In resur-
 rectione ergo cuius erit de septem uxor?
 Omnes enim habuerunt eam Respondens
 autem Iesus: ait illis Erratis nescien-
 tes scripturas: neque virtutem dei
 In resurrectione enim neque nubent
 neque nubentur: sed sicut angelus
 dei in celo De resurrectione autem
 mortuorum non legistis quod dictum est a
 deo dicente vobis? ego sum deus abra-
 ham et deus ysaac et deus iacob?
 Non est deus mortuorum: sed viventium
 Et audientes turbe mirabantur in
 doctrina eius Pharisei autem audi-
 entes quod silentium imposuisset sa-
 duceis: conuenerunt in unum Et inter-
 rogauit eum unus ex eis legis doctor:
 temptans eum Magister? quod est man-
 datum magnum in lege? Dicit illis Iesus
 Diliges dominum deum tuum ex toto corde
 tuo: et in tota anima tua: et in tota
 mente tua Hoc est primum et maxi-
 mum

mandatū Sedm simile est huc Diliges
proximū tuū sicut teipsum In hinc
duobus mādatīs tota lex pendet et
p̄phete Cogregatis autē phāiseis
int̄rogauit eos ihesus: dicens Quid
vobis videtur de xpo cuius filius est?
Dicūt ei Dauid Aut illis Quomodo
ergo dauid in sp̄u vocat eū dñm dices?
dixit dñs dño meo sede a dextris meis
donec ponā inimicos tuos scabellū pedū
tuorū. Si ergo dauid vocat eū dñm?
quomō eius filius est Et nemo poterāt
ei respōde verbi: neq; ausus fuit
quisq; ex illa die eū amplius int̄ro
Unc **Caplm xxiii** **G**are
ihesus locutus est ad tur
bas et ad discipulos suos: dicens
Sup cathedra moysi sederunt
scribe et phāisei Oīa ergo quicūq;
dixerint vobis seruate: et facite
Sedm vero opa eorū: nolite facere
Dicūt em̄: et nō faciūt Alligant
autē onera graua et ip̄portabilia:
et ip̄ponūt in humeros hoīm: digito
autē suo nolūt ea mouere Omnia
vero opa sua faciūt: ut videātur
ab hoībūs Dilatāt em̄ philactēia
sua: et magnificāt fimbrias A
mant autē p̄mos recubitus in tem̄s?
et p̄mas cathedras in synagogis.
et salutationes in foro: et vocari
ab hoībūs rabbi Vos autē nolite
vocari rabbi Unus est em̄ ma
gister vester Dñs autē vos fr̄es
estis Et patrē nolite vocare vobis
sup terrā Unus est em̄ pater vester
qui in celis est Nec vocemini ma
gistri:

q̄a magister vester vnus est xps.
Qui maior est v̄m: erit minor
vester Qui autē se exaltauerit: hū
liabitur Et qui se hūliauerit: exal
tabitur **U**e autē vobis scribe et
phāisei ypōcte: qui clauditis reg
nū celoz ante hoīes Vos em̄ nō
intratis: nec introcētes simitis
intrare **U**e vobis scribe et phari
sei ypōcte: qui comeditis domos
domos viduarū orōne longa oran
tes **U**ter hoc amplius accipie
tis iudiciū **U**e vobis scribe et
phāisei ypōctite: qui circuitis
mare et aridam: ut faciatis
vnū p̄selitū Et cū fuerit factus:
facitis eū filiū gehemme: duplo
q̄ vos **U**e vobis dices recti: qui
dicitis Quicūq; iurauerit p̄
templū: nichil est Qui autē
iurauerit in auro tēpli: debet
Stulti et ceci: quid em̄ maius
est aurū an templū qd̄ sancti
ficat aurū? Et quicūq; iura
uerit in altari: nichil est Qui
tūq; autē iurauerit in dono
qd̄ est sup illud: debet Ceci: qd̄
em̄ maius est donū an altare
qd̄ sc̄ificat donū Qui ergo iurat
in altari: iurat in eo: et in oībz
que sūt sup illud Et quicūq;
iurat in tēplo iurat in illo: et
in eo qui habitat in ip̄so Et
qui iurat in celo: iurat in
throno dei: et in eo qui sedet
sup eū **U**e vobis scribe et phā
isei ypōcte: qui decimatis

mentū et anetū et cinmū: et reliq̄tis
 que grauiora sūt legis: iudiciū miseri
 cordiā: et fidem. **H**ec oportuit facere:
 et illa nō omittete. **D**uces ceci: cyco
 lantes calicem: camelū autē gluciē
 tes. **D**e vobis scribe et pharisei ypocte:
 qui mūdatis qd̄ deforis est calicis et
 parapsidis: intus autē pleni estis
 rapina et imūdia. **P**harisee ceci:
 mūda prius qd̄ intus est calicis et
 papsidis: ut fiat et id qd̄ deforis est
 mūdū. **D**e vobis scribe et pharisei ypo
 crite: qui siles estis sepulchris deal
 batis: que aforis parent hoībus spe
 ciosa: intus vero plena sūt ossibus
 mortuorū: et omī spurcicia. **S**ic et
 vos quidē aforis paretis hoībus
 iusti: intus autē pleni estis ypocrisi
 et iniquitate. **D**e vobis scribe et phari
 sei ypocte: qui edificatis sepulchra
 pphetarū: et ornatis monumenta
 iustorū et dicitis. **S**i fuissēmus in
 diebꝫ patrū vrōꝝ: nō essemꝫ socii
 corū: in sanguine pphetarū. **I**taq;
 testimo estis vobis in ep̄t̄is: q̄a filii
 estis eorū qui pphetas occiderūt. **E**t
 vos implete mensurā patrū vrōꝝ.
Dezerpetes gemmā viperarū:
 quomodo fugietis a iudicio gehēne.
Ideo ecce ego mitto ad vos pphetas
 et sapientes et scribas: et ex illis
 occidetis et crucifigetis: et ex eis
 flagellabitis in synagogis vr̄is.
Et p̄sequimini de ciuitate in ciuitate:
 ut veniat sup̄ vos oīs sanguis
 iustus qui effusus est sup̄ terram:
 a sanguine abel iusti vsq; ad san

guine zacharie filii barachie: que
 occidistis inter templū et altare.
Amen dico vobis: venient hec oīa
 sup̄ generationē istā. **I**hrlm ihrlm
 que occidis pphetas: et lapidas
 eos qui ad te missi sūt: quociens
 volui cōgregare filios tuos quē ad
 modū gallina cōgregat pullos suos
 sub alas: et noluisti. **E**cce relinq̄tur
 vobis domus vr̄a deserta. **D**ico em̄
 vobis: nō me videbitis amodo:
 donec dicatis. **B**enedictus q̄ venit
 in noīe dñi. **Capitulum xxiiii.**
Egressus ihesus de tēplo:
 ibat. **E**t accesserūt discipuli
 eius: ut ostenderet ei edificationem
 tēpli. **I**psē autē r̄ndens: ait illis. **V**i
 detis hec oīa: **A**men dico vobis: nō
 relinquetur hic lapis sup̄ lapidem:
 qui nō destruatur. **S**edente autē eo
 sup̄ monte oliueti: accesserūt ad
 eū discipuli secreto: dicentes. **D**ic
 nobis q̄n hec erūt: et qd̄ signū
 aduentus tui: et consumationis sc̄li.
Et r̄ndens ihesus: dixit eis. **V**idete
 ne quis vos seducat. **M**ulti em̄ ve
 nient in noīe meo dicētes: ego sū
 xp̄us: et multos seducent. **A**uditori
 em̄ estis ph̄a: et op̄iones plior.
Videte ne turbeimini. **O**portet em̄
 hec fieri: sed nondū est finis. **C**on
 surget em̄ gens in gentē et regnū
 in regnū: et erūt pestilencie et
 fames: et tremotus p̄ loca. **H**ec
 autē oīa incia sūt dolor. **T**ūc tra
 det vos in tribulationē: et occidet
 vos. **E**t eritis odio oībus gētibus

propter nomen meum. Et tunc scandaliza-
buntur multi: et inuicem tradent: et
odio habebunt inuicem. Et multi
pseudoprophete surgent: et seducet
multos. Et quoniam habundabit ini-
quitas: refrigescet caritas multorum.
Qui autem perseuerauerit usque in fine
hic saluus erit. Et predicabitur hoc
euangelium regni in uniuerso orbe:
in testimonium omnibus gentibus: et
tunc ueniet consummatio. Cum ergo
videritis abhominacionem desolacionis
que dicta est a dante propheta stante
in loco isto: qui legit intelligat. Tunc
qui in iudea sunt fugiant ad montes.
Et qui in tecto: non descendant tollere
aliquid de domo sua. Et qui in agro:
non reuertatur tollere tunica suam.
De autem pregnantibus et nutrientibus
in illis diebus. Orate autem ut non fiat
fuga via hyeme vel sabbato. Erunt enim
tunc tribulatio magna: qualis non
fuit ab initio mundi usque modo: neque
fiet. Et nisi breuiati fuisset dies illi:
non fieret salua omnis caro: sed propter
electos breuiabitur dies illi. Tunc
si quis uobis dixerit: ecce hic christus
aut illic: nolite credere. Surgent
enim pseudochristus et pseudopropheta: et
dabunt signa magna et prodigia:
ita ut in errorem inducantur si fieri
potest etiam electi. Ecce predictum uobis.
Si ergo dixerit uobis ecce in deserto:
est: nolite exire. Ecce in penetralibus
nolite credere. Sicut enim fulgur erit
ab oriente et pareat usque in occidentem:
ita erit aduentus filii hominis. Ubique

erit corpus: illuc congregabuntur
et aquile. Statim autem post tribula-
tionem dierum illorum sol obscurabitur:
et luna non dabit lumen suum: et
stelle cadent de celo: et uirtutes celorum
mouebuntur. Et tunc apparebit signum
filii hominis in celo. Et tunc plangent
omnes tribus terre: et uidebunt filium
hominis uenientem in nubibus caeli: cum
uirtute multa et maiestate. Et
mittet angelos suos cum tuba et uoce
magna: et congregabunt electos
eius a quatuor uentis: a summis ce-
lorum usque ad terminos eorum. Ab arbore
fici: discite parabola. Cum iam ramis
eius tener fuerit et folia nata:
scitis quia prope est aestas. Ita et
uos cum uideritis haec omnia: scitote
quia prope est inianus. Amen.
Dico uobis: quia non preteribit ge-
neratio haec donec omnia fiant. Celum
et terra transibunt: uerba uero mea
non preteribunt. De die autem illa et
hora nemo scit: neque angeli celorum
nisi solus pater. Sicut autem in die-
bus noe: ita erit et aduentus filii
hominis. Sicut enim erat in diebus
ante diluuium comedentes et bibe-
ntes: nubentes et nyctium traden-
tes: usque ad eum diem quo introiit
in arcam noe: et non cognoue-
runt donec uenit diluuium: et tulit
omnes: ita erit et aduentus filii hominis.
Tunc duo erunt in agro: unus
assumetur: et alter relinquetur.
Due molentes in mola: una
assumetur: et una relinquetur.

Duo in lecto: vnus assimetur:
 et vnus relinq̄tur. **D**igilate ergo:
 q̄a nescitis qua hora dñs vester
 venturus sit. **I**llud autē scitote:
 quia si sciret pater familias qua
 hora uenturus eēt? **vigilaret**
 utiq;: et nō sineet p̄fodi domū
 suā. **I**deo et vos estote parati:
 q̄a nescitis qua hora filius hoīs
 venturus est. **Q**uissputas est
 fidelis seruus et prudens quem
 cōstituit dñs suus sup familiā
 suā? ut det illis cibū in tēpore?
Beatus ille seruus quē cū vene
 rit dñs eius iuenerit sic faciente
Ame dico vobis: qm̄ sup oīa bona
 sua cōstituet eū. **S**i autē dixerit
 malus ille seruus in corde suo?
 morā facit dñs meus venire:
 et ceperit p̄cūte cōseruos suos?
 māducaut autē et bibit cū ebrius:
 veniet dñs serui illius: in die qua
 nō sperat et hora qua ignorat?
 et diuidet eū: p̄temq; eius ponet
 cū vncōritis. **A**lic erit fletus et
 stridor dentū. **Capitū xv**
Unc simile erit regnū
 decē virginibus: q̄ accipientes
 lāpades suas exierūt obviam
 sponso et spōse. **Q**uāq; autē ex eis
 erāt fatue: et q̄nq; prudētes. **S**ed
 q̄nq; fatue acceptis lāpadibus: nō
 supserūt oleū secū. **P**rudētes vero:
 acceperūt oleū in vasis suis cū lam
 padibus. **M**orā autē faciente spōso:
 dormitauerūt om̄s et dormerūt.
Media autē nocte clamor factus

est: ecce sponsus venit exite obviam
 ei. **T**ūc surrexerūt om̄s virgines
 ille: et ornauerūt lāpades suas.
Fatue autē sapientib; dixerūt:
Date nobis de oleo v̄ro: q̄ lāpades
 n̄re extingūtur. **R**espōderūt pru
 dentes: dicētes. **N**e forte nō suffi
 ciat nobis et vobis? ite potius ad
 vendētes: et emite vobis. **D**ū autē
 irent emere: venit spōsus: et que
 pate erāt intrauerūt cū eo ad nup
 tias: et clausa est ianua. **N**on
 sine vero venūt et relique virgi
 nes: dicentes. **D**ñe dñe: aperu no
 bis. **A**t ille r̄ndens: ait. **A**men
 dico vobis: nescio vos. **D**igilate
 itaq;: q̄a nescitis diē neq; horā.
Sicut em̄ homo p̄gre p̄ficiscens
 vocauit seruos suos et tradidit illis
 bona sua. **E**t v̄m dedit quinq; talē
 ta: alii vero duo: alii vero vnū.
Vincūq; sc̄dm ppriā virtutē: et
 p̄fectus est statim. **A**b̄it autē qui
 quinq; talenta acceperat: et ope
 ratus est in eis: et lucratus est alia
 quinq;. **S**imiliter et qui duo acce
 perat: lucratus est alia duo. **Q**ui
 autē vnū acceperat: abiens
 fodit in terrā: et abscondit pecu
 niā dñi sui. **P**ost multū vero
 tēporis uenit dñs seruoz illoz:
 et posuit rationē cū eis. **E**t ac
 cedens qui quinq; talenta acceperat:
 obtulit alia quinq; talēta dicens.
Dñe quinq; talenta tradidisti michi:
 ecce alia quinq; sup lucrus sū. **A**t
 illi dñs eius. **F**uge serue bone et

fidelis? quia supra pauca fuisti fidelis supra
multa te constituam. **I**ntra in gaudium domini
tui. **A**ccessit autem et qui duo talenta
acceperat: et ait Domine? duo talenta
tradidisti michi: ecce alia duo superlu-
cratus sum. **A**lit illi dominus eius. **E**xige serue
bone et fidelis? quia supra pauca fuisti
fidelis: supra multa te constituam.
Intra in gaudium domini tui. **A**ccedens
autem et qui unum talentum acceperat:
ait Domine? scio quia homo durus es:
metis ubi non seminasti: et congregas
ubi non sparsisti: et timens abii et
abscondi talentum tuum in terra. **E**cce
habet quod tuum est. **R**idens autem dominus
eius: dicit ei. **B**eue male et piger?
sciebas quia meto ubi non semino: et
congrego ubi non sparsi. **O**portuit ergo
te pecuniam meam committere numula-
ris: et ego veniens recepissem utique
quod meum est cum usura. **C**ollite itaque
ab eo talentum: et dote ei qui habet
decem talenta. **O**mnem enim habenti dabi-
tur: et habundabit. **E**t autem qui non
habet et quod videtur habere aufere-
tur ab eo. **E**t mutilem seruum circite
in tenebras exteriores. **I**lluc erit
fletus et stridor dentium. **C**um autem
venierit filius hominis in maiestate sua
et omnes angeli cum eo: tunc sedebit
super sedem maiestatis sue: et con-
gregabuntur ante eum omnes gentes.
Et separabit eos ab invicem: sicut
pastor segregat oves ab hedis.
Et statuet oves quidem a dextris
suis: hedos autem a sinistris. **T**unc
dicit rex his qui a dextris eius

erunt. **V**enite benedicti patris mei:
possidete paratum vobis regnum a
constitutione mundi. **E**surium enim:
et dedistis michi manducare. **S**itium:
et dedistis michi bibere. **H**ospes
eram: et collegistis me. **F**rudus:
et cooperuistis me. **I**nfirmus: et
visitastis me. **I**n carcere era: et
venistis ad me. **T**unc respondebit
iusti: dicentes Domine? quoniam vidimus
te esurientem et pauperem: **S**iccientem
et dedimus tibi potum. **C**um autem te
vidimus hospitem: et collegimus te?
Aut nudum: et cooperuimus te. **A**ut
quoniam te vidimus infirmum et in carcere
et venimus ad te. **E**t respondens rex di-
cet illis. **A**men dico vobis: quoniam
fecistis vni de his fratribus meis
minimis: michi fecistis. **T**unc
dicit et his qui a sinistris eius
erunt. **D**iscedite a me maledicti
in ignem eternum: qui paratus est
dyabolo et angelis eius. **E**surium
enim: et non dedistis michi manducare
Sitium: et non dedistis michi potum.
Hospes era: et non collegistis me.
Frudus: et non cooperuistis me.
Infirmus et in carcere: et non
visitastis me. **T**unc respondebit ei
et ipsi: dicentes Domine quoniam vidimus
te esurientem aut siccientem aut hospi-
tem aut nudum aut infirmum vel
in carcere: et non ministravimus tibi.
Tunc respondebit illis dicens. **A**men
dico vobis: quoniam non fecistis vni
de minoribus his: nec michi fe-
cistis. **E**t ibunt hi in supplicium

eternū: usq; autē in vitā eternā.

Passio

H factū **Capitulum xvi.**
est cū consummasset
ihesus sermones

hos om̄s: dixit discipulis suis.

Scitis quia post biduū pascha
fiet: et filius hoīs tradetur ut
crucifigatur: Tūc cōgregati sūt
principes sacerdotū et seniores ppli
in atriu p̄ncipis sacerdotū: qui
dicebatur cayphas: et consiliū
fecerūt ut ihesū dolo teneret et
occideret. Dicebat autē Non in
die festo: ne forte tumultus fieret
in populo. Cū autē esset ihesus
in bethania in domo symonis le
prosi: accessit ad eū mulier habes
alabastrū vnguenti p̄ciosi: et
effudit sup caput ipsius recūben
tis. Videntes autē discipuli: in
dignati sūt dicētes. Ut quid p̄di
tio hec. Potuit em̄ istud venūdari
multo: et dari paup̄ibus. Sciens
autē ihesus: ait illis. Quid molesti
estis huic mulieri. Opus bonū:
operata est in me. Istā pauperes
semp̄ habebitis vobiscū: me autem
nō semp̄ habebitis. Mittens em̄ hec
vnguentū hoc in corpus meū ad
sepeliendū me fecit. Amen dico
vobis vbiq; p̄dicatū fuerit hoc
euangelū in toto mūdo: dicetur
et qd̄ hec fecit in memoriā eius.
Tūc abiit vnus de duodeci qui
dicebatur iudas scarioth ad prin
cipes sacerdotū: et ait illis. Quid
vultis michi dare: et ego vobis eū

trada. At illi cōstituerūt ei trigā
ta argenteos. Et ex inde q̄rebat
oportunitate: ut eū traderet. Prima
autē die azimoz: accesserūt ad
ihesū discipuli dicētes. Vbi vis
parenuis tibi comedere pascha.
At ihesus dixit. Ite in ciuitatem
ad quemdā: et dicite ei. Magister
dicit. Tempus meū p̄pe est: apud
te facio pascha cū discipulis me
is. Et fecerūt discipuli sicut cōsti
tuit eis ihesus: et parauerunt
pascha. Vespere autē facto: discū
bebat cū duodeci discipulis suis.
Et edentibus illis: dixit illis. Dico
vobis: q̄ vnus vrm̄ me traditu
rus est. Et cōtristati valde: cepe
rūt singuli dicere. Nūqd̄ ego sum
dñe. At ip̄e r̄ndens ait. Qui intin
git manū in parapside: hic me
tradet. Filius quidē hoīs vadit: si
cut scriptū est de eo. Ve autē hoī
illi: p̄ quē filius hoīs tradetur. Vn
nū erat illi: si natus nō fuisset
homo ille. R̄ndens autē iudas qui
tradidit eū: dixit. Nūqd̄ ego su
m rabbi. Ait illi. Tu dixisti. Cenā
tibus autē illis: accepit ihesus
panē: et b̄ndixit ac fr̄egit: dedit
q; discipulis suis: et ait. Accipite
et comedite. Hoc est corpus meū.
Et accipiens calicē gr̄cias egit:
et dedit illis dicēs. Habite ex hoc
om̄s. Hic est em̄ sāguis meus
nouī testamēti: qui pro multis
effundetur in remissionē peccator. Dico
autē vobis: non bibā amodo de

hoc gemme vitis? usq; in diem
illū: cū illud vobiscū bibam nouū
in regno patris mei Et ymno dicto:
exierūt in montē oliueti Tunc
dicit illis ihesus Omnis uos scan-
dalū patiemini in me: in ista nocte
Scriptū est enim percutia pastore:
et dissipentur oues gregis post-
quā autē surrexero: precedā uos
in galileā Respondens autē petrus:
ait illi Et si omnis scandalizati fue-
rint in te: ego nunquā scandaliza-
bor Ait illi ihesus Amen dico tibi:
quā in hac nocte antequā gallus
cantet: ter me negabis Ait illi
petrus Et si oportuerit me mori
tecū: nō te negabo Similiter et
omnes discipuli dixerūt Tūc uenit
ihesus cū illis in uillam quā dicitur
gethsemani: et dixit discipulis
suis Sedete hic: donec uadam
illuc et orem Et assumpto petro et
duobus filiis zebedei: cepit contristari
et tristis esse Tūc ait illis Tristis
est anima mea usq; ad mortē Sustine-
te hic: et uigilate mecum Et progressus
pusillum: prociuit in faciem suā orans:
et dicens **A**ni pater: si possibile est
transseat a me calix iste **U**eruptamē
nō sicut ego uolo: sed sicut tu Et uenit
ad discipulos: et uenit eos dormien-
tes Et dicit petro sic **N**ō potuisti
una hora uigilare mecum? **U**igilate
et orate: ut nō intretis in temptationē
Spūs quidē promptus est: caro
autē infirma **I**terū scđo abiit: et
orauit dicens **P**ater mihi si nō potest

transire hic calix nisi biba illū: fiat
uolūtas tua **E**t uenit iterū et uenit
eos dormientes **E**rāt enim oculi eorū
grauati Et relictis illis iter abiit:
et orauit tertio eūdem sermonem
dicens **T**ūc uenit ad discipulos
suos: et dicit illis **D**ormite iam
et reſecitate **E**cce appropinquabit
hora: et filius hominis tradetur in ma-
nus patrorū **S**urgite: cauius **E**cce
appropinquabit: qui me tradet
Ad huc eo loquēte: ecce iudas unus
de duodecim uenit et cū eo multa
turba cū gladis et fistibus:
imissi a principibus sacerdotū et
senioribus populi **Q**ui autē tra-
didit eū: dedit eis signū dicens
Quemcūq; osculatus fuero ipse
est: tenete eū **E**t confestim accedēs
ad ihesū: dixit **A**ue rabbi **E**t oscu-
latus est eū **D**ixitq; ei ihesus **A**-
mice? ad quid uenisti? **T**ūc accēs-
serūt et manus iniecerūt in ihesū:
et tenuerūt eū **E**t ecce unus ex hiis
qui erāt cū ihesu extendēs manū
exemit gladiū suū: et perciciens
seruū principis sacerdotū: ampu-
tauit auriculā eius **T**ūc illi ait
ihesus **C**onverte gladiū in locū
suū **O**mnes enim qui acceperint
gladiū: gladio peribūt **A**mputas
quā nō possū rogare patrem meū:
et exhibebit michi plusq; duode-
cim legiones angelorū: **Q**uomō-
ergo implebuntur scripture? **Q**uia
sic oportet fieri **I**n illa hora dixit
ihesus turbis **T**amq; ad latronē

existis cū gladus et fistibus com-
prehendere me: Cotidie apud
vos sedebā in tēplo docens: et
nō me tenuistis. **H**oc autē totū
factū est: ut adimpleretur scrip-
ture pphetarū. Tunc discipuli
om̄s relicto eo fugerūt. Et illi
tenentes ihesū dixerūt illū ad
caypham principē sacerdotū:
vbi scribe et pharisei et semores
cōuenerāt. Petrus autē seque-
batur eū a longe usq; in atriu
principis sacerdotū. Et ingressus
intro: sedebat cū ministris: ut
videret sine. Principes autem
sacerdotū et semores et om̄e con-
siliū: querebāt falsū testimoniū
cōtra ihesū: ut eū morti traderet.
Et nō inuenerūt: cū multi falsi
testes accessissent. Nouissime
autē uenerūt duo falsi testes:
et dixerūt. **H**ic dixit. Possū destru-
ere templū dei: et post triduiū
recondificare illud. Et surgēs prin-
ceps sacerdotū: ait illi. Nichil
respōdes ad ea que isti aduersū
te testificātur. Ihesus autē tace-
bat. Et princeps sacerdotū ait illi.
Aduro te p deū unū: ut dicas
nobis si tu es xp̄us filius dei. Dicit
illi ihesus. Verūptamē dico uobis:
amod f̄ videbitis filiū hoīs sedente
a dextris virtutis dei: et uemen-
tem in nubibus celi. Tūc princeps
sacerdotū scidit uestimēta sua:
dicens. **B**laspheinauit. Quid
adhuc egemus testibus: Ecce nūc

audistis blasphemā. Quid uobis
uidetur. Et illi respōdentes dixerūt.
Reus est mortis. Tūc exspuerūt in
faciem eius: et colaphis eū cecide-
rūt. Alii autē palmas in faciem ei
dederūt: dicentes. **P**hetiza nobis
xp̄e: quib est qui te percussit. Petrus
vero sedebat foras in atrio. Et accessit
ad eū una ancilla: dicens. Et tu cū
ihesu galileo eras. Et ille negauit
corā om̄ibus: dicens. **N**escio qd dicas.
Exeunte autē illo ianuā: uidit illū
alia ancilla: et ait hīs qui erant
ibi. Et hic erat cū ihesu nazareno. Et
iterū negauit cū iuramento: qā non
nouit hoīem. Et post pusillū accesserūt
ad eū qui stabāt: et dixerūt petro.
Vere et tu ex illis es. **N**ā et loquela
tua manifestū te facit. Tūc cepit
detestari et iurare: quia nō nouis-
set hoīem. Et cōtinuo gallus cāta-
uit. Et recordatus est petrus vbi
ihesu qd dixerat: priusq; gallus
cātet: ter me negabis. Et egressus
foras: fleuit amare. **Capitulum xxvii.**
Mane autē facto cōsiliū
inierūt om̄s principes
sacerdotū et semores populi ad-
uersū ihesū: ut eū morti trade-
rent. Et uinctū adduxerūt eū:
et tradiderūt poncio pylato p̄sidi.
Tūc uidens iudas qui eū tradi-
dit qd dāpnatus eet: penitētia
ductus retulit triginta argēteos
principib; sacerdotū et senioribus:
dicens. **P**etraui: trades sangui-
nem iustū. Et illi dixerūt. Quid

ad nos: **Tu** videns **Et** plectis argenteis
in templo recessit: et abiens laqueo se suspen-
dit **Principes** autem sacerdotum acceptis
argenteis: dixerunt **Non** licet eos mittere
in carbonem: quia pretium sanguinis est.
Consilio autem inito: emerunt ex illis
agrum figuli in sepultura peregrinorum
Propter hoc vocatus est ager ille
archeldemach: hoc est ager sanguinis:
usque in hodiernum diem **Tunc** impletum
est quod dictum est per iheremiam prophetam
dicentem **Et** acceperunt triginta argen-
teos pretium appreciati: quam appre-
ciauerunt a filijs israel: et dederunt eos
in agrum figuli sicut constituit michi
dominus **Ihesus** autem stetit ante preside:
et interrogavit eum preses dicens **Tu** es
rex iudeorum: **Dicit** ei ihesus **Tu** dicis
Et cum accusaretur a principibus sacer-
dotum et senioribus: nichil respondit
Tunc dicit illi pylatus **Non** audis
quanta dicunt aduersum te testimonia:
Et non respondit ei ad ullum verbum: ita
ut admiraretur preses vehementer
Pro diem autem solemne consueuerat
preses **populo** dimittere populo unum
vinctum: quem voluissent **Habebat** autem
tunc vinctum unum in signum: qui dicebatur
barrabas: qui propter homicidium missus
fuerat in carcerem **Congregatis** ergo
illis: dixit pylatus **Quem** vultis dimit-
tere vobis barrabam an ihesum qui dicitur
christus: **Sciebat** enim: quod pro mundi-
cia tradidisset eum **Obediente** autem eo pro tribunali:
misit ad eum vxor eius dicens **Nichil**
tibi: et iusto illi **Multa** enim passa sunt
hodie pro visum: propter eum **Principes** autem

sacerdotum et seniores persuaserunt
populis ut peteret barrabam: ihesum
vero pderet **Rudens** autem preses:
ait illis **Quem** vultis vobis de duobus
dimittere: **At** illi dixerunt **Barrabam**.
Dicit illis pylatus **Quid** ergo
faciam de ihesu qui dicitur christus:
Dicit omnes **Crucifigatur**. **At**
illis preses **Quid** enim mali fecit:
At illi magis clamabant dicentes
Crucifigatur. **Videns** autem pylatus
quia nichil proficeret: sed magis tu-
multus fieret: accepta aqua lauit
manus coram populo dicens **Innocens**
ego sum a sanguine iusti huius **Vos**
videntis **Et** rudens vniuersus po-
pulus: dixit **Sanguis** eius super
nos et super filios nostros **Tunc** dimisit
illis barrabam **Ihesum** autem flagel-
latum tradidit eis: ut crucifigeretur
Tunc milites presidis suscipientes
ihesum in portio: congregauerunt ad
eum vniuersam cohortem **Et** exuentes
eum: clamide circumdederunt
illi **Et** plectentes coronam de spinis
posuerunt super caput eius: et arum-
dinem in dextera eius **Et** genuflecto
ante eum: illudebant dicentes **Aue**
rex iudeorum **Et** exuentes in eum:
acceperunt arumdinem: et percutie-
bant caput eius **Et** postquam illi seruit
ei exuerunt eum clamide: et induerunt
eum ut crucifigeret **Exeuntes** autem
inueniunt hominem cyrenensem: nomine sym-
monem **Hunc** angariauerunt: ut
tolleret crucem eius **Et** venerunt in

locū qui dicitur: golgata: qd est
caluarie locus Et dederūt ei unū
bibere: cū felle mirtū Et cū gustas-
set noluit bibere Postq̄ autē cru-
cifixerūt eū: diuiserūt vestimēta
eius sortem mittentes: ut adiple-
retur qd dictū est p̄ p̄phetā dicen-
tem Diuiserūt sibi vestimēta mea:
et sup̄ vestem meā miserūt sortem
Et sedentes seruabāt eū Et impo-
suerūt sup̄ caput eius causam
ipsius scriptā Hic est ihesus: rex
iudeorū Tūc crucifixi sūt cū eo duo
latrones: vnus a dextris et vnus
a sinistris P̄terentes autē blas-
phemabāt eū mouentes capita
sua et dicentes Nach qui destruis
templū dei? et in triduo illud re-
edificas: salua te metipsū Si filius
dei es: descende de cruce Similiter
et p̄ncipes sacerdotū illudentes cū
scribis et senioribus: dicebant
Alios saluos fecit? seipsū nō p̄t
saluū facere: Si rex isrl̄ est descen-
dat nūc de cruce: et credimus ei
Confidit in deo: liberet eū nūc si
vult Dixit em̄: q̄a filius dei sum
Ip̄sū autē et latrones qui cru-
cifixi erāt cū eo: improperabat
ei A sexta autē hora tenebre facte
sūt sup̄ vniuersā terrā: usq̄ ad
horam nonā Et circa horā nonā
exclamauit ihesus voce magna
dicens Hely: hely: lamazababam:
Hoc est Deus meus: deus meus:
ut quid dereliquisti me: Quidā
autē stantes illic et audientes:

dicebat Helyam vocat iste Et con-
tinuo currens vnus ex eis? acceptā
spongiā impleuit aceto et ip̄osuit
arūdīm: et dabat ei bibere Ceteri
vero dicebāt Sime Videamus an
veniat helyas: liberans eū Ihesus
autē iterū clamans voce magna:
emisit sp̄m Et ecce velū templi
scissū est in duas p̄tes: a sumo usq̄
deorsū Et terra mota est: et petre
scisse sūt: et monimēta aperta sūt:
et multa corpora scōrū qui dormierāt
surrexerūt Et exētes de moni-
mentis post resurrectionē eius
venerūt in scām ciuitate: apparue-
rūt multis Centurio autē et qui
cū eo erāt custodientes ihesū viso
terremotu et hīs q̄ fiebāt: timue-
rūt valde dicētes Vere filius dei
erat iste Erāt autē ibi mulieres
multe alonge: que secute erant
ihesū ~~ab~~ galilea: nūstrantes ei
Int̄ quas erat maria magdalene:
et maria iacobi? et ioseph mater:
et mater filiorū zebedei Cū sero autē
factū esset: venit quidā homo
dices ab arimathia nōie ioseph:
qui et ip̄se discipulus erat ihesū
Hic accessit ad pylatū: et petiit
corpus ihesū Tūc pylatus iussit
reddi corpus Et accepto corpore
ioseph: inuoluit illud in syndone
munda: et posuit in monimēto
suo nouo: qd exciderat in petra
Et aduoluit saxū magnū ad ostiū
monimēti: et abiit Erāt autē ibi
maria magdalene et altera maria:

sedentes contra sepulchrū Altera
autē die que est post parasceuen:
cōuenerūt principes sacerdotū et
pharisei ad p̄latū dicētes Dñe
recordati sumus q̄ seductor ille dixit
adhuc uiuens: post tres dies resur-
gam Iube ergo custodi sepulchrū
usq̄ in diem terciū: ne forte uent
discipuli eius et furentur eū: et
dicant plebi surrexit a mortuis
Et erit nouissim⁹ error peior priore
Aut illis p̄latus Habetis custodia
Ite custodite sicut scitis Illi autem
abēntes numerūt sepulcrū: sig-
nantes lapidem cū custodibus **Caplm**
Uespere autē **xxviii**
sabbati que lucebat in
prima sabbati: uenit
maria magdalene et altera maria
videre sepulcrū Et ecce tremotus
factus est magnus Angelus em̄
dm̄ descendit de celo: et accedens
reuoluit lapidē: et sedebat sup̄ eū
Erat autē aspectus eius sicut ful-
gur: et uestimēta eius sicut nix
Pre timore autē eius exterriti
sūt custodes: et facti sūt uelut mor-
tui **R**ndens autē angelus: dixit
mulierib⁹ Nolite timere uob.
Scio em̄ qd̄ ihesū qui crucifixus
est q̄ritis Non est hic Surrexit
em̄: sicut dixit Venite et uidete
locū: ubi positus erat dñs Et cito
eūtes dicite discipulis eius quia
surrexit: et ecce p̄cedet uos in ga-
lileam Ibi eū uidebitis: ecce p̄dixi
uobis Et exierūt cito de monime

cū timore et gaudio magno: curren-
tes nūciare discipulis eius Et ecce
ihesus occurrit illis dicens Auete
Ille autē accesserūt et tenuerunt
pedes eius. et adorauerūt eū **T**uc ait
illis ihesus Nolite timere **I**te
nūciate fratrib⁹ meis ut eant in ga-
lileā: ibi me uidebūt **Q**ue cū abisset:
ecce quidā de custodibus uenerūt in
ciuitate: et nūciauerūt principibus
sacerdotū oīa que facta fuerāt **E**t
cōgregati cū senioribus consilio
accepto pecuniā copiosā dederūt
militibus: dicentes **D**icite quia
discipuli eius uenerūt nocte: et
furati sūt eū: nobis dormientibus
Et si hoc auditū fuerit a p̄side inos
suadebimus ei: et securus uos facie-
mus **A**t illi accepta pecunia fece-
rūt sicut erāt docti **E**t diuulgatū
est uerbū istud apud iudeos: usq̄ in
hodiernū diem **U**nderim autē discipu-
li abierūt in galileā: in montē ubi
cōstituerat illis ihesus **E**t uidentes
eū adorauerūt **Q**uidā autē dubi-
tauerūt **E**t accedens ihesus locutus
est eis: dicens **D**ata est michi oīs
potestas: in celo et in terra **E**untes
ergo docete oīs gentes: baptizan-
tes eos in nōie p̄ris et filii et sp̄s
s̄c̄i: docentes eos seruare oīa que
cūq̄ mandauī uobis **E**t ecce ego
uobiscū sū oībus diebus: usq̄ ad
consumationē seculi **Explicit euan-**
gelū scdm matthēu **I**ncipit
euangeliū scdm Marcū
Caplm primū

Matthaei euangelii ihesu xpi
filii dei: sicut scriptum est in ysaia
propheta Ecce ego mitto angelum
meum ante faciem tuam qui praeparabit
viam tuam ante te. Vox clamantis
in deserto: parate viam domini
rectas facite semitas eius. Fuit
iohannes in deserto baptizans et
predicans baptismum penitentiae:
in remissione peccatorum. Et egrediebatur
ad eum omnis iudea regio et
iherosolimita vniuersa: et baptizabantur
ab illo in iordanis flumine:
confitentes peccata sua. Et erat iohannes
uestitus pilis camelis: et zona pellicea
circa lumbos eius. Et locustas et
mel siluestre edebat: et predicabat
dicens Venit fortior me post me:
cuius non sum dignus procubens solue
re corrigiam calciametorum eius. Ego bap
tizavi vos aqua: ille vero baptiza
bit vos spiritu sancto. Et factum est in diebus
illis: venit ihesus a nazareth gal
ilae: et baptizatus est in iordane
a iohanne. Et statim ascendens de
aqua vidit celos apertos: et spiritum
tamquam colubam descendentem: et ma
nentem in ipso. Et vox facta est de
celis Tu es filius meus dilectus:
in te complacui. Et statim spiritus
expulit eum in desertum. Et erat in
deserto quadraginta diebus et
quadraginta noctibus: et temptabatur
a sathana. Eratque cum bestis: et
angeli ministrabant ei. Postquam autem
traditus est iohannes: venit ihesus
in galileam: predicans euangelium

regni dei dicens: quoniam impletum est
tempus: et appropinquabit regnum
dei. Venite enim et credite euangelio.
Et praeteriens secus mare galilaeae
vidit symonem et andream fratrem
eius: mittentes retia in mare. Erant
enim piscatores. Et dixit illis ihesus
Venite post me: et faciam vos pesca
tores hominum. Et protinus relictis reti
bus: secuti sunt eum. Et progressus inde
pusillum: vidit iacobum zebedei et
iohannem fratrem eius: et ipsos in nauis
componentes retia. Et statim vocauit
illos. Et relicto patre suo zebedeo in
nauis cum mercenariis: secuti sunt eum.
Et ingrediuntur capharnaum: et
statim sabbatis ingressus in syna
gogam docebat eos. Et stupebant
super doctrina eius. Erat enim docens
eos quasi potestate habens: et non
sicut scribe. Et erat in synagoga
eorum homo in spiritu immundo: et exclama
uit dicens Quid nobis et tibi
ihesu nazarene? Venisti perdere nos?
Scio quod sis sanctus dei. Et comminatus
est ei ihesus dicens Obmuteste: et
exi de hodie. Et dispergens eum spiritus
immundus: et exclamans voce magna:
exiit ab eo. Et mirati sunt omnes: ita
ut conquireret intra se dicentes Quid
nam est hoc? Quae doctrina haec noua
quia in potestate spiritibus immundis
imperat: et obediunt ei? Et pres
sit rumor eius statim in omnem
regionem iudaeae. Et protinus egre
dientes de synagoga: uenerunt
in domum symonis et andree: cum

cū iacobo et iohāne Detūbebat autē
socrus symonis febricitans Et statim
dicūt ei de illa Et accedens eleuauit
eam: apprehensa manu eius Et con-
tinuo dimisit eā febris: et mīstra-
bat eis Vespere autē facto cū occidisset
sol afferebāt ad eū omēs male
habentes: et demonia habētes Et
erat oīs ciuitas cōgregata ad ianu-
am Et curauit multos qui veyā-
bātur varijs lāguoribus: et mul-
ta demonia eiciebat Et nō sine-
bat ea loqui: qm̄ sciebāt eū Et
diluculo valde cōsurgens egressus
abūt in desertū locū: ibiq; orabat
Et secutus est eū symon: et qui cū
illo erant Et cū inuenissent eū: dix-
erūt ei Quia omēs querūt te Et ait
illis Eamus in p̄imos vicos et
ciuitates: ut et ibi predicem Ad hoc
eū veni Et erat p̄dicans in syna-
gogis eorū et oī galilea: et demonia
eiciens Et venit ad eū leprosus de-
precans eū: et genuflexo dixit Si-
vis: potes me mūdare Ihesus autē
misertus eius extendit manū suā:
et tangens eū ait illi Volo mūdare
Et cū dixisset: statim distessit ab eo
lepra: et mūdatus est Et cōmīnatus
est ei Statimq; eiecit illū: et dicit
illi Vide nemin dixeris: sed vade
ostende p̄ncipibus sacerdotū: et
offer pro emūdatione tua q̄ p̄cepit
moyses in testimoniu illis At ille
egressus cepit p̄dicare et diffamāe
sermone: ita ut iam nō possit ma-
nifeste intrare in ciuitate: sed foris

in desertis locis esse Et cōuenie-
bāt ad eū vndiq; **Capitulum Secundum**
Et iterū intrauit ca-
pharnaū: post dies
otto Et auditū est qd̄
in domo esset: et cōuenērūt mu-
ti ita ut nō taperēt neq; ad ia-
nuā et loq̄batur eis verbū Et
venērūt ad eū ferentes paliticū
qui a q̄tuor portabatur Et cū
nō possent offerre eū illi pre-
turba: nudauerūt tectū vbi
erat: et patefacientes submise-
rūt grabatū in quo paliticus
iacebat Cū autē vidisset ihesus
fidem illoꝝ: ait palitico Fili di-
mittitur tibi pctā Erant autē
illuc quidā de scribis sedentes: et
cogitātes in cordibus suis Quid
hic sic loq̄tur: Quis p̄t dimitte
peccata: nisi solus deus: Quo-
statim cogito ihesus in sp̄u suo:
q̄a sic cogitaret intra se: dicit
illis Quid ista cordib; cogitatis
in cordibus v̄s: Quid est faci-
lius dicere palitico dimittitur
tibi pctā: aut dice tolle ḡbatū
tuū et ambula: Ut autē sciatis
q̄a filius hoīs habet p̄tatem in
terra dimitte di pctā: aut pal-
tico Tibi dico surge: tolle ḡbatū
tuū: et vade in domū tuā Et
statim surrexit ille: et sublato
grabato abūt corā oībus: ita
ut admiraretur omēs: et hono-
rificaret deū dicentes: q̄a nūq;
sic vidimo Et egressus est rursus

ad mare: et omnisque turba veniebat ad eum: et docebat eos. Et cum preiret: vidit levi alpheii sedentem in theloneo: et ait illi: Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est cum accuberet in domo illius: multi publicani et peccatores simul discubebant cum ihesu et discipulis eius. Erant enim multi qui sequantur eum. Et scribe et pharisei videntes quia manducaret cum publicanis et peccatoribus: dicebant discipulis suis: Quare cum peccatoribus et publicanis manducat magister et bibit vester? Hoc audito ihesus ait illis: Non necesse sanis habet medico: sed qui male habet. Non enim veni vocare iustos: sed peccatores. Et erant discipuli iohannis et pharisei ieiunantes: et veniunt et dicunt illi: Quare discipuli iohannis et phariseorum ieiunant: tui autem discipuli non ieiunant? Et ait illis ihesus: Nunquid possunt filii nuptiarum quod diu sponsus est cum illis ieiunare? Quato tempore secum habet sponsum: non possunt ieiunare. Venient autem dies tui auferentur ab eis sponsus: et tunc ieiunabunt in illis diebus. Nemo assumentum panem rudis assuit vestimento veteri: Alioquin auferet seipsum mentum novum a veteri: et maior scissura fit. Et nemo mittit vinum novum in utres veteres: Alioquin dirumpit vinum utres: et vinum effunditur: et utres peribunt. Sed vinum

novum in utres novos mitti debet. Et factum est iterum cum sabbatis ambularet per sata: et discipuli eius ceperunt ingredi: et vellere spicas. Pharisei autem dicebant ei: Ecce quid faciunt discipuli tui sabbatis: quod non licet. Et ait illis: Numquam legistis quid fecerit dauid quando necessitate habuit et esurivit ipse et qui cum eo erant: quomodo introiit in domum dei sub abiathar principe sacerdotum et panes propositionis manducauit: quos non licebat edere nisi sacerdotibus: et dedit eis qui cum eo erant. Et dicebat eis: Sabbatum propter hominem factum est: non homo propter sabbatum. Itaque dominus est filius hominis etiam sabbati. **Capitulum Tertium**
Et introiit iterum in synagoga: et erat ibi homo manu habens aridam. Et observabant eum si sabbatis curaret: ut accusaret illum. Et ait homo habens manu aridam: Surge in medium. Et dicit eis: Licet sabbatis benefacere an male: Animam salvam facere an perdere? At illi tacebant. Et circumspiciens eos cum ira contristatus super recitate cordis eorum: dicit homini: Extende manum tuam. Et extendit. Et restituta est manus illi. Excutes autem pharisei statim cum herodiam consilium faciebant aduersus eum: quomodo eum perderet. Et ihesus cum discipulis suis secessit ad mare: et multa turba a galilea et iudea secuta est eum: et ab iherusalem et ab ydumea et transiordanem et qui circa tyrum et sidonem multitudo magna: audientes que faciebat: venerunt ad eum.

Et dixit discipulis suis ut nauicula
sibi deseruiret p[ro]p[ter] turbam: ne comprime-
ret eum. Multos enim sanabat: ita ut
irruerent in eum: ut illum tangerent
quotquot habebat plagas. Et spiritus
imundi cum illum videbat: p[ro]cubant ei.
Et clamabant dicentes Tu es filius
dei. Et vehementer comminabatur eis:
ne manifestaret illum. Et ascendens
in montem: uocauit ad se quos uoluit
ipse. Et uenerunt ad eum. Et fecit ut
essent duodecim cum illo: et ut mit-
teret eos p[ro]dicare. Et dedit illis po-
testatem curandi infirmitates: et eici-
endi demonia. Et proposuit symoni
nomen petrus. Et iacobum zebedei et
iohanem fratrem iacobi: et proposuit eis
nomen boanerges quod est filii tonitruum:
et andream et philippum et bartholo-
meum: et mattheum et thomam et
iacobum alpheri: et thadeum et simonem
chananeum: et iudam scarioth qui
tradidit illum. Et uenerunt ad domum.
Et conuenit iterum turba: ita ut non
possent neque panem manducare. Et
cum audissent sui: exierunt tenere eum.
Dicebat enim quoniam in furore uersus est.
Et scribae et pharisaei qui ab iheru-
solymis descenderant dicebant: quoniam beel-
zebub habet: et quia in principe demo-
norum eicit demonia. Et conuocatis eis:
in parabolis dicebat illis. Quomodo
potest sathanas sathanam eicere?
Et si regnum in se diuidatur: non potest
stare regnum illud. Et si dominus super
semetipsum dissipatur: non potest dominus
illa stare. Et si sathanas conuincit

erit

in semetipsum: dissipatus est et
non poterit stare: sed finem habet.
Nemo potest uasa fortis ingressus
in domum diripere: nisi prius forte
alliget: et tunc domum eius diru-
priet. Amen dico uobis: quoniam omnia
dimittentur filius hominum peccata
et blasphemie: quibus blasphemie
mauerunt. Qui autem blasphemie
mauerit in spiritum sanctum: non habet
remissionem in eternum: sed reus
erit eterni delicti. Quoniam dicebant
spiritum imundum habet. Et uenerunt
mater eius et fratres. Et foris stan-
tes miserunt ad eum: uocantes eum.
Et sedebat circa eum turba: et dicebant
Ecce mater tua et fratres tui foris:
querunt te. Et respondens ait eis. Quae
est mater mea et qui sunt fratres mei?
Qui enim fecerint uoluntatem dei: hic
frater meus et soror mea et ma-
ter.

Capitulum **ix** **iter est**
iterum cepit docere ad
mare: et congregata
est ad eum turba multa: ita ut
nauem ascendens sederet in mari.
Et omnis turba circa mare super
terram erat. Et docebat eos in
parabolis multa. Et dicebat
illis in doctrina sua. Audite
Ecce exiit seminans ad sem-
inandum. Et dum seminat: aliud
cecidit circa uiam: et uenerunt
uolucres et comederunt illud.
Aliud uero cecidit supra pe-
trosa: ubi non habuit terram
multam. Et statim exortum est: quoniam

nō habebat altitudinē terre
Et qm̄ exortū est sol exestiuauit:
 et eo qd̄ nō habet iudicē exarū
 it **Et** aliud cecidit in sp̄mas:
 et ascenderūt sp̄me et suffoca
 uerūt illud: et fructū nō dedit
Et aliud cecidit in terrā bonā:
 et dabat fructū ascendente et
 crescente **Et** afferebat unū
 triginta: et unū sexaginta: et
 unū centū **Et** dicebat Qui ha
 bet aures audiendi audiat.
Et cū esset singularis: inter
 rogauerūt eū hī qui cū eo erāt
 duodecī: pabolā **Et** dicebat
 eis **Vobis** datū est scire myste
 riū regnī dei Illis autē q̄ foris
 sūt. in parabolis oīa frūt: ut
 videntes videant et nō videāt:
 et audientes audiant et nō
 intelligāt: ne qm̄ cōuertantur
 et dimittātur eis pctā **Et** ait
 illis **Scitis** pabolā hanc:
Et quomō oīs pabolab cog
 noscētis: **Qui** seminat: ver
 bū seminat **Hī** autē sūt
 qui circa viam: ubi semina
 tur verbū **Et** cū audierint
 confestim venit sathanas:
 et aufert verbū qd̄ semina
 tū est in cordibus eorū **Et** hī
 sūt sicut qui sup petrosa seminat
Qui cū audierit verbū: statū cū gaudio
 accipit illud **Et** nō habet radices
 in se: sed tēporales sūt **Demde** orna
 tribulatiōe et p̄secutione p̄ter
 verbū: confestim scandalizantur

Et alii sūt qui in sp̄m̄s seminatū:
Hī sūt qui verbū audiūt: et erūpne
 seculi et deceptio diuiciarū et circa
 reliqua cōcupiscentie introeūtes sus
 forant verbū: et sine fructu efficiū
 tur **Et** hī sūt qui supra terrā bonā
 seminati sūt: qui audiūt verbū et
 suscipiūt **Et** fructificant unū trigi
 ta: et unū sexaginta: et unū centū
Et dicebat illis **Flū** qd̄ venit luce
 na ut sub modio ponatur aut sub
 lecto: **Nōne** ut sup candelabrū po
 natur: **Non** est em̄ aliqd̄ absconditū
 qd̄ nō manifestetur: nec factū est oc
 cultū. sed ut in palā veniat **Si** quis
 habet aures audiendi audiat **Et**
 dicebat illis **Videte** quid audiat
In qua mensura mensi fueritis
 remetetur vobis: et adiectur vobis
Qui em̄ habet: dabitur illi **Et** qui nō
 habet: etiā qd̄ habet auferetur ab illo
Et dicebat **Sic** est em̄ regnū dei quē
 admodū si homo iaciat sementem in
 terrā. et dormat: et exurgat nocte ac
 die: et semen germinet. et crescat
 dū nescit ille **Alio** em̄ terra fructifi
 cat: p̄nū herbā: deinde spicā: deinde
 plenū fructū in spica **Et** cū sepdur
 erit fructus: statū mittit falcem: qm̄
 adest messis **Et** dicebat **Cui** assim
 labimq̄ regnū dei: **Aut** cui parabolē
 coparabimq̄ illud: **Sicut** gramī syna
 pis qd̄ cū seminatū fuerit in terra:
 minq̄ est oībus semibus que sūt in
 terra **Et** cū natū fuerit ascendit:
 et fit maior oībus oleis et facit
 ramos magnos: ut possint sub
 (ura)

umbra eius aues celi habitae Et talibus
multis parolis loq̄batur eis verbū:
prout poterat audire **S**ine parabola
autē nō loquebatur eis **R**eorsū autē
discipulis suis dicebat oīa Et ait
illis in illo die cū sero esset factū **T**ras-
eamus cōtra Et dimittentes turbam
assumūt eū: ita ut erat in nauī Et
alie naues erāt cū illo Et facta est
procella magna venti: et fluctus int-
tebat in nauim: ita ut impleteretur
nauis Et erat ip̄e in puppi: supra
cervical dormiens Et excitant eū:
et dicūt illi **M**agister: nō ad te p̄tinet
q̄a perimus Et exurgens cōminatū
est vento: et dixit mari **T**ace obm-
tesce Et cessauit ventus: et facta est
trāquillitas magna Et ait illis
Quid timidi estis: **N**ecdū habetis
fide: Et timuerūt timore magno
Et dicebat ad alterutrum **Q**uis putas
est iste: **Q**uia et ventus et mare obe-
A **A**diunt ei **C**apitulum Quintū
Tvenerūt trans fretū
maris: in regionem
gerasenorū Et exenti ei de nauī statū
occurrit de monumentis homo in
spū imūdo qui domicilū habebat
in monumentis: et neq; cathenis iā
quisq; poterat eū ligare: qm̄ sepe
cōpedibus et cathenis vinctus di-
rupisset cathenas et cōpedes cōmi-
nuisset: et nemo poterat eū domare
Et semp nocte ac die in monume-
tis erat et in motibus clamans
et concidens se lapidib; **V**idens
autē ihesū a longe: cucurrit et

adorauit eū Et clamans voce
magna **dicens** dixit **Q**uid michi
et tibi ihesu fili dei sum; **A**diu-
ro te p̄ deū: ne me torq̄as **D**ice-
bat em̄ illi **E**xī spūs imūde ab
hoīe Et interrogabat eū **Q**uod
tibi nomē est: Et dicit ei **R**egio
michi nomē est: q̄a sumq; multi
Et deprecabatur eū multū: ne se
expelleret extra regionē **E**rat
autē ibi circa montē grex porcorū
magnus pascens Et deprecabatur
eū spūs dicētes **A**hute nos in por-
cos: ut in eos introeam; **E**t con-
cessit eis ihesus **E**t exentes spūs
imūdi: introierūt in porcos **E**t
magno impetu grex precipitatus
est in mare ad duo milia: et suffo-
cati sūt in mari **Q**ui autē pasce-
bāt eos fugerūt: et nūciauerūt
in ciuitatē et in agros **E**t egressi
sūt videre qd̄ esset factū **E**t veniūt
ad ihesū: et vident illū qui a
demomo vexabatur sedentem
vestitū et sane mētis: et timue-
rūt **E**t narrauerūt illis qui vide-
rant q̄lter factū esset **d**e porcis
ei qui demomū habuerat: et de
porcis **E**t rogare ceperūt eū: ut
descenderet a finib; eorū **C**ūq; ascen-
deret nauim: cepit illū deprecari
qui a demomo vexatus fuerat
ut esset cū illo **E**t nō admisit eū:
sed ait illi **V**ade in domū tuam
ad tuos: et annūcia illis quāta
tibi fecerit dñs: et misertus sit
tui **E**t abiit et cepit p̄dicare in

detropoli: quanta sibi fecisset ihesus.
 Et omnes mirabantur. Et cum transen-
 dissest ihesus in nauem transfretum:
 conuenit turba multa ad eum: et erat
 circa mare. Et venit quidam de archi-
 synagogis nomine ianrus: et videns
 eum prostravit ad pedes eius: et dep-
 rabatur eum multum dicens. **Quoniam** filia
 mea in extremis est: veni impone
 manum tuam super eam: ut sana sit
 et uiuat. Et abiit cum illo. Et seque-
 batur eum turba multa: et comprime-
 bat eum. Et mulier que erat in
 plurimo sanguine annis duodecim
 et fuerat multa pressa a compluri-
 mus medicis: et erogauerat omnia
 sua nec quidquam profecerat: sed
 magis deterius habebat: cum
 audisset de ihesu venit in turba
 retro: et tetigit vestimentum eius.
 Dicebat enim: quia si vel vestimentum
 eius tetigero: salua ero. Et confestim
 siccatum est fons sanguinis eius:
 et sensit corpus quod sanata esset a
 plaga. Et statim ihesus cognos-
 cens uirtute que exierat de illo:
 conuersus ad turbam ait. Quis tetigit
 uelimenta mea? Et dicebant ei discipuli
 sui. Vides turbam comprimentem te et dicis
 quis me tetigit? Et circumspiciebat
 videre eam que hoc fecerat. Mulier
 autem timens et tremens sciens quod
 factum esset in se venit et prostravit ante
 eum: et dixit ei omnem ueritatem. Ihesus
 autem dixit ei. Filia, fides tua te salua
 fecit. Vade in pace: et esto sana a
 plaga tua. Adhuc eo loquente?

uenerunt ad archisynagogum dicentes:
 quia filia tua mortua est. Sed ultra
 uexas magistrum. Ihesus autem
 audito uerbo quod dicebatur: ait ar-
 chisynagogo. Noli timere: tantummodo
 crede. Et non admisit quecumque se sequerentur:
 nisi petrum et iacobum et iohannem
 fratrem iacobi. Et uenerunt ad domum
 archisynagogi: et uidit tumulum:
 et flentes et eulantes multum. Et
 ingressus ait illis. Quid turbamini
 et ploratis? Puella non est mortua:
 sed dormit. Et irridebant eum. Ipse
 uero eiectis omnibus: assumit patrem
 et matrem puelle et qui erant secum:
 et ingrediuntur ubi puella erat
 iacens. Et manum puelle tenens
 ait illi. Tabitha cum. Quid est inter-
 pretatum. Puella tibi dico surge.
 Et confestim surrexit puella: et
 ambulabat. Erat autem annorum duo-
 decim. Et obstupuerunt stupore
 maximo. Et precepit illis uehementer:
 ut nemo id sciret. Et iussit illi dare
 manducare. Et egressus inde abiit
 in patriam suam: et sequantur eum disci-
 puli eius. **Capitulum Sextum**

A facto sabbato cepit
 ihesus in synagoga do-
 cere. Et multi audientes
 admirabantur in doctrina eius:
 dicentes. Unde hinc hec omnia? et que est
 sapientia que data est illi? et uirtutes
 tales que per manus eius efficiuntur?
None hic est fabri filius marie?
 frater iacobi et ioseph et iude et
 symonis? **N**one et sorores eius hic

nobiscum sunt Et scandalizabantur in eo
Et dicebat illis ihesus Quia non est
propheta sine honore nisi in patria sua:
et in domo sua et in cognatione sua
Et non poterat ibi virtute vlla facere:
nisi paucos infirmos impositis mani-
bus curavit Et mirabatur propter
incredulitatem eorum Et circumibat
castella in circuitu docens Et conuo-
cavit duodecim et cepit eos mittere
bimosis: et dabat illis potestatem spirituum
immundorum Et precepit eis ne quid tol-
lerent in via: nisi virgam tantum Non
peram non panem: neque in zona es:
sed calciatos sandalios et ne indue-
rentur duabus tunicis Et dicebat
eis Quocumque introieritis in domum
illuc manete: donec exeatis inde Et
quicumque non receperit vos nec au-
dicent vos: exeuntes inde excutite
pulverem de pedibus vestris in testimo-
nium illis Et exeuntes predicabant ut
penitentiam agerent: et demonia mul-
ta eiciebant Et ungebant oleo multos
egros: et sanabant Et audivit hero-
des rex Manifestum enim factum est no-
men eius: et dicebat Quia iohannes
baptista resurrexit a mortuis: et propterea
virtutes operantur in illo Alii autem
dicebant quia helias est Alii vero di-
cebant quia propheta est: quasi unus ex pro-
phetis Quo audito: herodes ait Quem
ego decollavi iohannem: hic a mortuis
resurrexit Ipse enim herodes misit ac-
tenuit iohannem: et unxit eum in car-
cerem propter herodiadem uxorem philippi
fratris sui: quia dixerat ea Dicebat

iohannes herodi Non licet tibi habere
uxorem fratris tui Herodias autem
insidiabatur illi: et volebat occidere
eum: nec poterat Herodes enim metue-
bat iohannem: sciens eum virum iustum
et sanctum: et custodiebat eum Et audito
eo multa faciebat: et libenter eum
audiebat Et cum dies opportunus acci-
disset: herodes natalis sui fecit cenam
principibus et tribunus: et primis gali-
lee Cumque introisset filia ipsius hero-
diadis et saltasset: et placuisset
herodi simulque recubentibus: rex
ait puelle Petite a me quod vis: et
dabo tibi Et iuravit illi: quia quodcumque
petieris dabo tibi: licet dimidium
regni mei Que cum exisset: dixit
matri sue Quid petam: At illa
dixit Caput iohannis baptiste Cumque
introisset statim cum festinatione
ad regem: petiuit dicens Volo
ut protinus des unchi in disco:
caput iohannis baptiste Et contrista-
tus est rex: propter iusiurandum Et
propter simul discubentes noluit eam
contristare sed misso spiculatore
precepit afferri caput eius in disco
Et decollavit eum in carcere: et at-
tulit caput eius in disco: et dedit
illud puelle: et puella dedit illud
matri sue Quo audito discipuli
eius venerunt et tulerunt corpus
eius: et posuerunt illud in monu-
mento Et convenientes apostoli ad
ihesum: renuntiaverunt ei omnia que
egerat et docuerat Et ait illis:
Venite seorsum in desertum locum:

et reqesce p̄sillū Erāt em̄ qui
 veniebant et redibāt multi: et nec
 spaciū māducandi habebāt Et
 ascendētes in nauim abierūt in
 desertū locū seorsū Et viderūt eos
 abeūtes et cognouerūt multi: et
 pedestres de oībus ciuitatibz cucur-
 rerūt illuc: et p̄uenerūt eos Et
 exiens ihesus vidit turba multā
 et misertus est sup̄ eos: quia erāt
 sicut oues nō habētes pastore Et
 cepit illos docere multa Et cū hora
 multa fieret: accesserūt discipuli
 eius dicētes Desertus locus hic est:
 et iam hora p̄terit Dimitte illos
 ut eūtes in proximas villas et vicos:
 emant sibi cibos quos manducet
 Et r̄ndens aut illis Date illis vos
 māducare Et direxūt ei Eūtes
 emang ducētis denarius panes:
 et dabimz illis māducare Et dicit
 eis Quot panes habetis: Ire et
 videte Et cū cognouissent: dicūt
 Quinqz: et duos pisces Et p̄cepit
 illis ut accūbere faceret oīs scdm̄
 cōtubernia: sup̄ viride fenu Et
 discubuerūt in ptes: p̄ centenos et p̄
 quinquagenos Et acceptis quinqz
 pambus et duobus piscibus: intuenz
 in celu benedixit: et fregit panes Et
 dedit discipulis suis: ut ponerēt ante
 eos Et duos pisces diuisit oībus
 Et māducauerūt oīs: et saturati
 sūt Et sustulerūt reliquias fragme-
 torū duodeci cophinos plenos: et
 de piscibus Erāt autē qui mandu-
 cauerūt: quinqz milia hom̄ Et

statim coegit discipulos suos ascen-
 dere nauim: ut p̄cederet eū trāstretū
 ad bethsaida: dū ipse dimitteret
 populu Et cū dimisisset eos: abit
 in monte orare Et cū sero esset: erat
 nauis in medio mari: et ipse solus
 in terra Et videns eos laborātes
 in remigādo: erat em̄ ventus eis
 cōtrarius Et circa q̄rtā vigiliam
 noctis venit ad eos ambulans sup̄
 mare: et volebat p̄terire eos **S**it illi
 ut viderūt eū ambulante sup̄ mare:
 putauerūt fantasma esse Et cyclo-
 mauerūt Oīs em̄ viderūt eū: et
 cōturbati sūt Et statū locutus est
 cū eis: et dixit eis Confidite Ego sū:
 nolite timere Et ascendit ad illos
 in nauim: et cessauit ventus Et
 plus magis intra se stupebāt **N**ō
 em̄ intellexerāt de pambus Erāt
 em̄ cor eoz obcecātū Et cū trāstretū
 tasset: venerūt in terrā genezareth:
 et applicuerūt Cūqz egressi essent
 de nau: cōtinuo cognouerūt eū
 Et p̄currentes vniuersā regione
 illā ceperūt in grabatis eos qui
 se male habebāt cūcūferre: vbi
 audiebāt eū esse Et quocūqz intro-
 ibāt in vicos vel in villas aut ciui-
 tates: in plateis ponebāt infirmos:
 et deprecabatur eū vt uel similia
 vestimēti eius tāgerent Et quocūqz
 tangebāt eū: salui fiebāt **Caplm**
S **Septim**
 ad eū pharisei et q̄dā
 de scribis: uementes
 ab iherusolimis Et cū vidissent

quosdā de discipulis eius cōibus ma-
nibus id est nō lotis māducare pa-
nes: vituperauerūt **Pharisei** em et
om̄s iudei nisi crebro lauant manus
nō māducant: tenentes traditionē
semox **Et a foro nisi baptizentur**
nō comedūt **Et alia multa sūt q̄**
tradita sūt illis seruare: baptisma-
ta calicū: et viceorū et eramentox:
et lectox **Et interrogabāt eū phari-
sei et scribe** **Quare discipuli tui**
nō ambulāt iuxta traditionē semox?
sed cōibus manibus manducant
panē: **At ille rīdens dixit eis** Bene
pphetauit **ysayas de vobis p̄p̄t̄is:**
sicut scriptū est **Populus hic**
labris me honorat: cor autē eorū
longe est a me **In vanū autē me**
colūt: docentes doctrinā et p̄cepta
hōm **Relinquentes autē mādata**
dei: tenētes traditionē hōm: bap-
tismata viceorū et calicū **Et alia**
similia hys facitis multa **Et dice-**
bat illis **Bene irritū facitis p̄-**
ceptū dei: ut traditionē vestrā
seruetis **Moyse** em dixit **Honora**
patrē tuū et matrē tuā **Et qui**
maledixerit patri aut matri:
morte moriatur **Nos autē dicitis**
Si dixerit homo patri aut matri
corban. qd̄ est donū qd̄cūq; ex me
tibi profuerit: et vltra nō dimitt-
titis eū qd̄q; facere p̄r̄ suo aut
matri: rescindētes verbū dei p̄
traditionē vr̄am quā tradidistis:
et multa filia huiusmodi facitis
Et aduocās iterū turbā dicebat

illis **Audite me om̄s: et intelli-**
gite **Nihil est extra hōiem in-**
troiens in eū qd̄ possit eū com-
quinare: sed q̄ de hōie procedūt
illa sūt que com̄qnāt hōiem **Si**
quis habet aures audiendi au-
diat **Et cū introisset in domū**
a turba: interrogabāt eū discipuli
eius pabolā **Et ait illis** Sic et vos
īprudentes estis: **Nō intelligitis**
q̄a om̄e extūsecus introiens in
hōiem non p̄t eū com̄quinare quia
nō intrōit in cor eius: sed in ven-
trem et in secessū exiit purgans
om̄s estas: **Dicebat autē: qm̄ que**
de hōie exeūt illa com̄qnāt hōiem
Abintus em̄ de corde hōm male
cogitacōes procedūt: adulteria:
fornicationes: homicidia: furti:
auaricie: nequicie: dolus: īp̄-
dicia: oculus malus: blasphemia
sup̄bia: stulticia **Oīa hec mala ab-**
intus procedūt: et com̄qnāt hōiem
Et inde surgens abiit in fines tyri
et sydoms **Et ingressus domū. ne-**
minē voluit scire: et nō potuit latere
Mulier em̄ statū ut audiuit de eo
cuius filia habebat sp̄m̄ mūdum
intrauit: et p̄cidit ad pedes eius
Erat em̄ mulier gentilis: syrophe-
m̄ssa genere **Et rogabat eū: ut de-**
momū eiceret de filia eius **Qui**
dixit illi **Dime prius saturari**
filios **Nō est em̄ bonū famere**
panē filioz: et mittere cambas
At illa rīdit: et dixit illi **Utiq;**
dn̄e **Mā et catelli comedūt sub**

mensa de iocis puerorū Et ait illi.
 Propter hūc sermonē nūc: exiit
 demonū de filia tua Et cū abiisset
 domū suā: inuenit puellā iacentē
 sup lectū: et demonū exisse Et iterū
 exiens de finibus tyri venit p̄ sydonē
 ad mare galilee: int̄ medios fines
 decapoleos Et adducūt ei sūdū et
 mutū: et deprecabātur eū vt̄ iponat
 illi manū Et apprehendens eū de turba
 seorsū: misit digitos suos in auriculas
 eius Et expuens tetigit linguā eius
 Et suspiciens in celū ingemuit: et
 ait illi Effeta: qd̄ est adaperire.
 Et statim aperte sūt aures eius: et
 solutū est v̄nculū lingue eius: et
 loq̄batur recte Et p̄cepit illis ne
 cui diceret Quāto autē eis p̄cipiebat?
 tōmagis plus p̄dicabat: et eo am-
 plius admirabatur dicentes Bene
 oīa fecit: et surdos fecit audire:
 et mutos loqui **Capitulum Octauū**
In diebus illis iterū cū turba multa
 esset nec haberet qd̄ māducarent:
 conuocatis discipulis ait illis Misere
 or turba sup turba: q̄a ecce iā tri-
 duo sustinet me nec habet qd̄ mā-
 ducet Et si dimiserō eos ieiunos
 in domū suā: deficient in via Qd̄ā
 em̄ ex eis de longe venerūt Et respo-
 derūt ei discipuli sui Unde poterit
 istos quis hic saturare pambus in
 solitudine Et interrogauit eos Quot
 panes habetis? Cui dixerūt Septē.
 Et p̄cepit turbe discubere sup terrā
 Et accipiens septē panes: gr̄ias
 agens fregit: et dabat discipulis

suis ut apponeret Et apposuerunt
 turbe Et habebat pisciculos paucos?
 et ipsos benedixit: et iussit apponi.
 Et māducauerūt et saturati sūt
 Et sustulerūt qd̄ superat de frag-
 mentis septē sportas Erāt autē qui
 māducauerūt quasi quatuor milia:
 et dimisit eos Et statim ascendens
 nauem cū discipulis suis: venit in
 partes dalmanitha Et exierūt phari-
 sei: et ceperūt cōquirere cū eo: que-
 rentes ab eo signū de celo: temptantes
 eū Et ingemiscens spū ait Quid
 generatio ista signū querit? Amē
 dico vobis si dabitur generationi ista
 signū Et dimittens eos ascendens
 iterū nauim: abiit trans fretū Et
 obliui sūt panes sumere: et nisi vnū
 panē non habebat secū in nauē Et
 p̄cipiebat eis dices Videte et caue-
 te a fermento phariseorū: et fermento
 herodis Et cogitabāt ad alterutrū
 dicentes: q̄a panes nō habemus.
 Cuius cogitatio: ait illis ihesus Quid
 cogitatis q̄a panes nō habetis?
 Non dū cognoscitis nec intelligitis?
 Adhuc recatū habetis cor vestrū?
 Oculos habetes nō videtis: et au-
 res habetes nō auditis? Nō recor-
 dami qm̄ quōq̄ panes fregi in
 quibz milia: et quot cophinas
 fragmentorū plenos sustulistis?
 Dicūt ei Quoddecim Qm̄ et septē
 panes in quatuor milia: quot
 sportas fragmentorū tulistis? Et
 dicūt ei Septem Et dicebat eis
 Quomodo nondū intelligitis?

Et veniunt bethsaida Et adducunt eum
et rogabat eum ut illum tangeret Et ap-
prehensa manu eum: eduxit eum extra
vicum Et exspuens in oculos eius
impositis manibus suis: interrogavit
eum si aliquid videret Et aspiciens
ait Video homines velut arbores
ambulantes Deinde iterum imposuit
manus super oculos eius: et cepit
videre: et restitutus est ita ut clare
videret omnia Et misit illum in domum
sua: dicens Vade in domum tuam.
Et si in vicum introieris nemini
dixeris Et ingressus est ihesus et
discipuli eius in castella cesaree
philippi: et in via interrogabat
discipulos suos: dicens eis Quem
dicunt homines esse filium hominis? Qui
responderunt illi: dicentes Iohannem
baptista Alii heliam: alii vero unum
de prophetis Tunc dicit illis Vobis vero
quem me esse dicitis? Respondens petrus:
ait ei Tu es christus Et comminatus est
eis: ne cui diceret de illo Et cepit
docere illos: quoniam oportet filium hominis
multa pati: et reprobari a senioribus
et a summis sacerdotibus et scribis:
et occidi: et post tres dies resurgere.
Et palam verbum loquebatur Et apprehen-
dens eum petrus: cepit incre-
pare eum: dicens Domine propitius esto
tibi Qui conversus et videns disci-
pulos suos: comminatus est petro:
dicens Vade retro me sathana:
quoniam non sapis ea que dei sunt: sed
que sunt hominum Et convocata turba
cum discipulis suis: dixit eis

quis vult me sequi? denegat semet-
ipsum et tollat crucem suam: et sequatur
me Qui enim voluerit animam suam
salvare facere: perdat eam Qui autem
perderit animam suam propter me et
euangelium: salvam faciet eam Quod
enim proderit homini si lucretur totum
mundum: et detrimentum anime sue
faciat? Aut quam dabit homo com-
mutationem pro anima sua? Qui
enim me confessus fuerit et verba
mea in generatione ista adultera
et peccatrice: et filius hominis confi-
tebitur eum: cum venerit in gloria
patris sui cum angelis suis **Capitulum**
Et dicebat illis **Non**
Amen dico vobis: quia
sunt quidam de his stantibus qui non
gustabunt mortem: donec videant
regnum dei veniens in virtute
Et post dies sex assumpsit ihesus
petrum et iacobum et iohannem:
et ducit illos in montem excelsum
seorsum solos: et transfiguratus
est coram ipsis Et vestimenta
eius facta sunt splendens et
candida nimis velut nix:
qualia fullo non potest super terram
candida facere Et apparuit
illis helias cum moysi: et erant
loquentes cum ihesu Et respondens
petrus ait ihesu Rabbi bonum
est nos hic esse: faciamus hic
tria tabernacula Tibi unum:
moysi unum: et helye unum Non
enim sciebat quid diceret Grant
enim timore exterriti Et facta

est nubes obumbrans eos Et venit
 vox de nube dicens **Hic est**
 filius meus carissimus: illū
 audite Et statim circūspicien-
 tes nemine amplius viderūt:
 nisi ihesū tantū secū Et descen-
 dentibus illis de monte: precepit
 illis ne cui que vidissent nar-
 rarent: nisi cū filius hoīs a
 mortuis resurrexerit Et verbū
 cōtinuerūt apud se: conquētes
 qd esset tū a mortuis resurrexerit
 Et interrogabāt eū dicētes **Quid**
 ergo dicit pharisei et scribe: qā helyā
 oportet venire pmū? Qui rēdens
 ait illis **Helias** cū venierit: pmō
 restituet oīa Et quomodo scriptū est
 in filiū hoīs: ut multa patiatur et
 cōtempnatur. **Sed** dico vobis: qā
 et helyas venit et fecerūt illi qcuq;
 voluerūt: sicut scriptū est de eo Et
 veniens ad discipulos suos vidit
 turbā magnā circa eos: et scribas
 conquētes eū illis Et cōfestim
 oīs pplūs videns ihesū stupefactus
 est: et expauerūt. et accurrentes
 salutabāt eū Et interrogauit eos.
Quid inter vos cōquiritis? Et
 rēdens vnus de turbā: dixit **Ma-**
 gister: et attulī filiū meū ad te:
 habentē spm mutū Qui vbiq;
 eū apprehēderit: alludit illū et spu-
 mat et stridet dentibus: et arefat
 Et dixi discipulis tuis ut eiceret
 illū: et nō potuerūt Qui rēdens
 eis dixit **O generatio incredula?**
 quā diu apud vos ero? quā diu

vos patior? **Afferte** illū ad me Et
 attulerūt illū eū Et cū vidisset illū:
 et statim spūs cōturbauit illū Et
 elusus in terra volutabatur spūmas
 Et interrogauit pīem eius **Quātū**
 tēporis est ex quo ei hoc accidit?
At ille ait **Ab** infancia Et frequē-
 ter eū et in ignē et in aquā misit:
 ut eū pderet **Sed** si quid potes
 adiuua nos: miserus nri **Ihesus**
 autē ait illi **Si** potes credere:
 oīa possibilīa sūt tū credenti Et con-
 tinuo exclamās pater pueri tū
 lacrimis aiebat **Credo** dñe **Adiuua**
 incredulitate meā Et cū videret
 ihesus cōcurrentē turbā: cōm-
 natus est spūi mūdo: dices illi
Quidē et mute spūs? ego pīprio
 tibi exi ab eo: et amplius ne inuo-
 cas in eū Et exclamās et multū
 discerpens eū: exiit ab eo **Et** fac-
 tus est sicut mortuus: ita vt
 multi dicerēt qā mortuus est
Ihesus autē manū tenēs manū
 eius eleuauit eū: et surrexit Et
 cū introisset domū: discipuli
 eius secreto interrogabāt eū **Quē**
 nos nō potuim⁹ eicere eū? Et
 dixit illis **Hoc** genus in nullo
 pōt exire: nisi in oratione et ie-
 iunio Et inde pfecti ptergre die-
 batur galileā: nec volebat qd
 scire **Dicebat** autē discipulos
 suos: et dicebat illis **Quōm** filius
 hoīs tradetur in manus hoīm?
 et occident eū: et occisus tertia
 die resurget **At** illi ignorabant

verbu: et timebat interrogare eu Et
venerunt capharnaui Qui cu domi esset:
interrogabat eos Quid in via tracta-
batis. At illi tacebat Siquide inter
se in via disputauerat: qd eoz maior
esset Et residens vocauit duodecim:
et ait illis Si quis vult primus esse:
erit omni nouissimus: et omni minister
Et accipiens pueru: statuit eu in
medio eoru Que cu complexus eet:
ait illis Quisq; vnu ex huiusmodi
pueris receperit in noie meo: me
recipit Et qui cuiq; me suscepit:
no me suscipit: sed eu qui me misit
Respondit illi iohanes dices Magister:
vidimus queda in noie tuo eicente
demoma et no sequitur nos: et
prohibemus eu Ihesus aute ait Nolite
prohibere eu Nemo em est qui facit
virtute in noie meo: et possit tunc
male loqui de me Qui em no est
aduersu vos: pro vobis est Quisq;
em potu dederit vobis calice aque
in noie meo qd xpi estis: amen
dico vobis no perdet mercedi sua
Et quisq; vnu de pusillis istis cre-
dentibus in me scandalizauerit:
bonu est magis si circumdaretur
mola azmaria collo eius: et in
mare mittetur Et si scandalizauerit
te manus tua: abscide illam
Bonu est tibi debilem intronre
in vita: qd duas manus habente
ire in gehenna: in igne inextin-
guibilem: vbi vermis eoz non
moritur: et ignis no extinguitur
Et si pes tuus scandalizat te:

amputa illu Bonu est tibi clau-
du intronre in vita eterna: qd
duos pedes habente mitti in ge-
henna ignis inextinguibilis: vbi
vermis eoru no moritur: et ignis
eoz non extinguitur Qd si oculus
tuus scandalizat te: eice eu Bonu
est tibi lusu intronre in regnu
dei: qd duos oculos habente mitti
in gehenna ignis: vbi vermis
eoru no moritur et ignis no extin-
guetur Omnis em igne salietur:
et ois victima salietur Bonu est
sal Qd si sal insulsu fuerit: in
quo illud condietis: habete in
vobis salem: et pace habete inter
Et inde **Capitulum x.** **¶** **¶**
Exurgens venit in fines
iudee ultra iordane Et conuenit
iteru turbe ad eu: et sicut cosue-
uerat iteru docebat eos illos Et
accedentes pharisei: interrogabant
eu: si licet viro uxore dimittere:
temptantes eu At ille ridentis: dixit
eis Quid vobis precepit moyses?
Qui dixerunt Moyses permisit li-
bellu repudii scribere: et dimitte.
Cuius ridentis ihesus ait Ad
duriciam cordis vru scripsit vobis
preceptu istud Ab initio autem
creature: masculu et femina
fecit eos deus et dixit Propter
hoc relinquet homo patre suu
et matre: et adhibit uxori sue:
et erunt duo in carne vna Itaq;
ita non sunt duo sed vna caro Qd
ergo deus conuenit ho no separat

Et in domo iterum discipuli eius
 de eadem interrogauerunt eum Et ait illis
 Quicunq; dimiserit uxorem suam et
 aliam duxerit: adulterium committit
 super ea Et si uxor dimiserit uirum
 suum et alium nupsit: mechatur
 Et offerrebat illi puulos: ut tan-
 geret eos Discipuli autem com-
 minabantur offerentibus Quos cum
 videt ihesus indignus tulit: et
 ait illis Emitte puulos venire
 ad me: et ne prohibeatis eos Talis
 est enim regnum dei Amen dico vobis:
 quicquid non receperit regnum velut
 puulus: non intrabit in illud.
 Et complexans eos et imponens ma-
 nus super illos: benedicebat eos
 Et cum ingressus esset in viam: par-
 tens quidam genuflexo ante eum:
 rogabat eum dicens Magister bone:
 quid faciam ut vitam eternam percipiam?
 Ihesus autem dixit ei Quid me dicis
 bonum? Nemo bonus: nisi unus
 deus Precepta nostri: Ne adul-
 teres: ne occidas: ne fureus: ne
 falsum testimonium dixeris: ne fraude
 feceris: honora patrem tuum et ma-
 trem tuam Ne ille respondens ait illi
 Magister hec omnia conseruavi a
 iuuentute mea Ihesus autem intui-
 tus eum: dilexit eum Et dixit ei Vna
 tibi deest Vade quecumq; habes
 vende et da pauperibus: et habebis
 thesaurum in celo: et veni sequere
 me Qui contristatus in verbo
 abiit merens Erat enim habens
 multas possessiones Et cum dissi-
 ciens

ihesus aut discipulis suis Quia
 difficile qui pecunias habet in
 regnum dei introibunt Discipuli
 autem obstupescerebat in verbis eius
 Et ihesus respondens: ait illis Filii:
 quod difficile est confidentes in pecu-
 niis in regnum dei intrare Facilius
 est camelum per foramen acus transire:
 quod diuitem intrare in regnum dei Erat
 magis admirabantur: dicens ad seipos
 Et quis potest saluus fieri? Et intuens
 illos ihesus ait Apud homines possibile
 est: sed non apud deum Omnia possible
 sunt apud deum Et post cepit ei petrus
 dicere Ecce nos dimisimus omnia: et
 secuti sumus te Respondens ihesus ait
 Amen dico vobis: nemo est qui reli-
 querit domum: aut fratres: aut sorores
 aut patrem aut matrem: aut filios aut
 agros propter me et propter euangelium:
 qui non accipiat centies tantum nunc in
 tempore hoc domos et fratres et sorores
 et matres et filios et agros cum per-
 titionibus: et in seculo futuro vitam
 eternam Multi autem erant primum nouissimi:
 et nouissimi primum Erat autem in via
 ascendentes in iherusolimam: et pre-
 debat illos ihesus Et stupebant:
 et sequentes timebant Et assumens
 iterum duodecim cepit ihesus dicere
 illis: que essent ei ventura Quia
 ecce ascendimus iherusolimam: et
 filius hominis tradetur principibus
 sacerdotum et scribis et senioribus:
 et dampnabit eum morte Et tradent
 eum gentibus: et illudent ei: et conspu-
 ent eum: et flagellabunt eum: et interfici-
 ent

eū Et tertia die resurget Et accedunt
ad eū iacobus et iohānes filii zebedei:
dicentes Magister volumus ut quocūq;
petierimus: facias nobis Et ille
dixit eis Quid vultis ut faciam vobis?
Qui dixerunt Da nobis vt vnus ad
dexterā tuā et alius ad sinistram
tuā sedeamus in regno tuo gloria
tua Ihesus autē dixit eis Nescitis
quid petatis Potestis bibere calicē
quē ego bibo: aut baptismo quo
baptizor baptizari? At illi dixe-
runt ei Possimus Ihesus autem
dixit illis Calicem quidē quē ego
bibō bibetis: et baptismo quo ego
baptizor baptizabimini Sedere autē
ad dexterā meā vel ad sinistram
nō est meū dare vobis: sed quibus
paratū est Et audientes decem:
indignati sūt de iacobo et iohāne
Ihesus autē vocans eos illis Scitis
quia hī qui videntur principari
gentibus dñantur eis: et principes
eorū habet potestatem ipsorū Non
autē ita est in vobis Sed quicūq;
voluerit fieri maior: erit vester
minister Et quicūq;
voluerit in vobis primus esse: erit omnium seruus
Nā et filius hominis nō venit ut mi-
nistraretur ei: sed ut ministraret:
et daret animā suā redemptione pro
multis Et veniūt iherico Et p̄se-
ciscante eo de iherico et discipulis
eius et plurima multitudo:
filius thimae barthimeus cecus sede-
bat iuxta viā mendicans Qui cū
audivisset quia ihesus nazarenus est:

cepit clamare et dicē Ihesu fili
dauid miserere mei Et commoti
tur ei multi: ut taceret At ille
multo magis clamabat fili dauid:
miserere mei Et stans ihesus:
iussit eū vocari Et vocat eum:
dicentes ei Requies esto Surge
vocat te Qui p̄iecto vestimēto
suo exiens venit ad eū Et respo-
dens ihesus dixit ei Quid tibi
vis faciam? Cecus dixit ei Rabboni
vt videā Ihesus autē dixit ei
Vade: fides tua te saluū fecit Et
confestim vidit: et sequabatur eū in
Quā Caplin. xi. **Via**
appropinquaret iheruso-
lime et bethanie ad montē oliuā:
mittit duos de discipulis suis: et
ait illis Ite in castellū quod contra
vos est Et statim introentes illud
inuenietis pullū ligatū: super
quē nemo adhuc hominū sedit Sol-
uite illū: et adducite michi Et
si quis vobis dixerit quod facitis?
dicite quia dño necessarius est:
et continuo illū dimittet huc Et
absentes inueniūt pullū ligatū
ante ianuā foris in huius: et sol-
uit eū Et quidā de illis stantibus
illis dicebāt Quid facitis soluē-
tes pullū? Qui dixerūt illi: sicut
p̄ceperat illis ihesus Et dimise-
rūt eis Et duxerūt pullū ad ihesū
Et imponiūt illi vestimēta sua
in via et sedit super eū Multi autē
strauerūt vestimēta sua in via
Illi autē tacebāt frondes de

arboribus: et sternebat in via.
 Et qui preibat et qui seqbatur:
 clamabat dicentes **Osanna** Bene
 dictus qui venit in noie dñi. **De**
 uictu qd venit regnu pñs mri
 dauid: osanna in excelsis Et in
 trouit iherusolimā in templū
 Et circūspectis oibus cū iam
 vespera eet hora: exiuit in betha
 mam cū duodecim Et alia die cū
 exiret a bethama esurit Cūqz
 uidisset ficū a longe habente folia:
 uenit et si quid forte inueniret in
 ea Et cū uenisset ad eā: nichil
 inuenit preter folia Non em erat
 tempus ficorū Et rñdens dixit ei
Iam nō amplius in eternū ex te q̄s̄y
 fructū manducet Et audiebant
 discipuli eius Et ueniūt iheruso
 limā Et cū introissent templū:
 cepit eicere uendētes et ementes
 in tēplo: et mēsas mūmulariorū
 et cathedras uendentū colūbas
 euerit Et nō sinebat ut q̄s̄y tras
 ferret uas p templū Et docebat
 eos dicēs **Nōne** scriptū est quia
 domus mea domū orōis uocabitur
 cūctis gentibus: Vos autē fecistis
 illam spelūcam latronū **Quo**
 audito pñces sacerdotū et sctē:
 querebāt quomō illū pderent
Timebāt em eū: qm̄ uniuersa
 turba admirabatur sup doctrina
 eius Et cū vespera esset facta:
 egrediebatur de ciuitate Et cū
 mane trāsiret: uiderūt ficū aridū
 factū a radicibus Et recordatus

petrus: dixit ei **Rabbi** Ecce ficus
 cui maledixisti aruit Et rñdens
 ihesus: ait illis **Habete** fidem dei
Amen dico uobis: q̄a quicūqz dixerit
 huic mōti: tollere mittere in mare:
 et nō hesitauerit in corde suo: sed cre
 diderit q̄a qd cūqz dixerit fiat: fiet
 ei **Propterea** dico uobis: oīa q̄nūqz
 orantes petitis credite q̄a accipietis:
 et enement uobis Et cū stabitis ad
 orandū: dimittite si quid habetis
 aduersus aliquē: ut et pater uester
 qui in celis est dimittat uobis pctā
 urā **Quo** si uos nō dimiseritis: nec
 p̄r uester qui in celis est dimittet
 uobis pctā urā Et ueniūt rursū
 iherusolimā Et cū ambularet in
 tēplo: accedūt ad eū sum sacerdotes
 et scribe et seniores: et dicūt illi
In qua ptate hec facis: Et quis
 dedit tibi hāc ptatem: ut ista fa
 cias: **I**hesus autē rñdens ait illis
Interrogabo uos et ego unū uerbū:
 et respōdete michi: et dicā uobis
 in qua ptate hec facio **Baptismi**
 iohānis de celo erat an ex hoibus:
Respōdete michi **At** illi cogitabat
 secū dicētes **Si** dixerim⁹ de celo:
 dicet **Quare** ergo nō credidistis
 ei: **Si** dixerim⁹ ex hoibus: timem⁹
 populū **O**m̄s em̄ habebāt iohāne:
 quia uere p̄pheta eet Et rñdentes
 dixerūt ihesu **Nescim⁹** Et rñdens
 ihesus ait illis **Nec** ego dico uobis:
 in qua ptate hec facio **Caplin xii.**
Et cepit illis pabolice
 loqui **U**incā p̄stinauit

homo: et circumdedit sepe: et fodit lacu
Et edificauit turrim: et locauit ea
agricolis: et peregre pfectus est.
Et misit ad agricolas in tempore
serui: ut acciperet ab agricolis de
fructu vinee. Qui apprehensu eu cen
derunt: et dimiserunt vacuū. Et iterū
misit ad illos aliu serui: et illū
in capite vulnerauerunt: et cōtinuē
his affecerunt. Et rursum aliu misit:
et illū occiderunt. Et plures alios
quosdā cedentes: alios vero occidētes.
Adhuc ergo unū habes filiū caris
simū: et illū misit ad illos nouissi
mū: dicens. q̄a verebūtur filiū meū.
Coloni autē dixerunt ad inuicem.
Hic est heres. Venite occidamus
eū: et nra erit hereditas. Et appre
hendentes eū occiderunt: et ext vineā
eiecerunt. Quid ergo faciet dñs vinee?
Veniet et pdet colonos: et dabit
vineā aliis. Nec scripturā hanc
legistis? lapidē quē reprobraue
rūt edificātes hic factus est in caput
anguli? a dño factū est istud et est
mirabile in oculis nr̄is. Et q̄rebat
eū tenere: et timuerunt turbā. Cog
nouerunt em̄ qm̄ ad eos pabolam
hāc dixerit. Et relicto eo abierunt.
Et mittūt ad eū quosdā ex phari
seis et herodiamis: ut eū caperēt
in verbo. Qui uementes: dicūt ei.
Magister scimus q̄a verax es: et
nō curas queq̄. Nec em̄ vides in
faciem hom̄: sed in veritate viā
dei doces. Licet dari tributū cesari?
an nō dabimus? Qui sciens

versiciā eorū: ait illis. Quid me
temptatis. Afferte michi denariū:
ut videā. Et illi attulerunt ei. Et
ait illis. Cuius est ymago hec et
inscriptio? Dicūt ei. Cesaris. Respo
dens autē ihesus: ait illis. Reddite
igitur que sūt cesaris cesari: et
que sūt dei deo. Et mirabatur sup
eo. Et venerunt ad eū saducei qui
dicūt resur-rectionē nō esse: et
interrogabāt eū dicētes. Magister
Moses scripsit nobis ut si cuius
frater mortuus fuerit et dimise
rit uxore et filios nō reliquerit:
accipiet frater eius uxore ipsius:
et resuscitet semen fratri suo. Septē
ergo fr̄es erant? et p̄mus accepit
uxorem: et mortuus est nō relicto
semine. Et secundus accepit eā? et
mortuus est: et nec iste reliquit
semen. Et tertius similiter. Et acce
perunt eam similiter septē: et non
reliquerunt semen. Nouissima
om̄ mortua est et mulier. In
resurrectione ergo cū resurrexe
runt? cuius de his erit uxor. Sep
tem em̄ habuerunt eam uxore.
Et r̄ndens ihesus: ait illis. Nōne
ideo erratis? nō scientes scripturas
neq̄ virtutē dei. Cū em̄ a mor
tuis resurrexerit? neq̄ nubent
neq̄ nubentur: sed sūt sicut angeli
in celis. De mortuis autē quod
resurgāt nō legistis in libro moysi
sup rubū? quomodo illi dixerit
deus inq̄ens. ego sū deus abrahā
et deus ysaac et deus iacob. Nō

est deus mortuorum sed uiuorum. Vos
ergo multum erratis. Et accessit unus
de scribis qui audierat illos con-
tinentes et videns quoniam bene illis
responderat: interrogauit eum quod omnium
esset primum mandatum. Respondit
ei quod primum omnium mandatum est clu-
ditur. Dominus deus tuus. deus unus
est: et diliges dominum deum tuum ex toto
corde tuo. et ex tota anima tua: et ex
tota mente tua: et ex tota uirtute
tua. Hoc est primum mandatum. Se-
cundum autem simile illi est. Diliges
proximum tuum sicut teipsum. Manus
horum alium mandatum non est. Et
ait illi scriba. Bene magister in
ueritate dixisti: quia unus est deus
et non est alius preter eum: et ut
diligatur ex toto corde et ex tota
anima et ex toto intellectu et ex tota
fortitudine: et diligere proximum
tamquam seipsum: manus est omnibus
holocaustis et sacrificiis.
Ihesus autem cum videns quod sapi-
enter responderet: dixit illi. Non
longe es a regno dei. Et nemo
tamen audebat eum interrogare. Et rursus
videns ihesus dicebat docens in templo.
Quomodo dicunt scribe christum filium
esse dauid: Ipse enim dauid dicit in
spiritu sancto. Dixit dominus domino meo: sede a
dextris meis: donec ponam inimicos
tuos scabellum pedum tuorum.
Ipse ergo dauid dicit eum dominum: et
unde est filius eius? Et multa tur-
ba libenter eum audiebat. Et dice-
bat eis in doctrina sua. Cauete a
scribis qui uolunt in stolis abulac

et saluari in foro: et in primis tabe-
ris sedere in synagogis: et primos
recubitus in templa. Qui deuorant
domos uiduarum sub obtentu plura
orationis: hi accipiunt plura iudi-
cium. Et sedens ihesus contra gazophi-
lacium: aspicebat quomodo turba
iactaret in gazophilacium. Et multi
diuites iactabant multa. Cum uenisset
autem una uidua pauper: misit
duo minuta: quod est quadrans. Et
conuocans discipulos suos: ait illis.
Amen dico uobis: quoniam hec uidua
pauper plus omnibus misit: qui in-
seruit in gazophilacium. Omnes enim
ex eo quod habundabat illis: miserunt.
Hec uero de penuria sua omnia que
habuit misit: totum victum suum.

Et cum egredetur de ca. xiii.
templo: ait illi unus ex
discipulis suis. Magister: aspice
quales lapides: et quales structu-
re. Et respondens ihesus ait illi. Vi-
des has omnes magnas edificationes:
Nō relinquetur lapis super lapidem:
qui non destruat. Et cum sederet
in monte oliueti contra templum: in-
terrogabat eum separati petrus et
iacobus et iohannes: et andreas.
Dic nobis quoniam ista fient: et quod signum
quoniam hec omnia incipient consumari.
Et respondens ihesus: cepit illis dicere.
Videte ne quis uos seducat. Nihil
enim uenient in nomine meo dicentes
quia ego sum: et seducet multos.
Cum autem audieritis bella et opi-
niones bellorum: ne timueritis.
Exportet enim fieri: sed nondum fi-

Amis

Exurgēt em̄ gens cōtra gentē: et regnū sup̄ regnū: et erūt tremotus p̄ loca et fames **I**nter doloꝝ fut̄ hec **V**idete autē vosmetipsos **T**radent em̄ vos in cōsilis et in synagogis vapulabitis: et ante reges et presides stabitis p̄pter me in testimoꝝ mū illis **E**t in om̄s gentes p̄mū oportet p̄dicari euangelium **E**t cū duxerint vos tradentes: nolite cogitare q̄d loquam̄: sed q̄d datū vobis fuerit in illa hora id loquamini **N**ō em̄ estis vos loquētes: sed sp̄s sc̄us **T**radet autē frater fratre in morte. et p̄ filiū **E**t conſurgēt filii in parētes: et morte eos afficient **E**t eritis odio oib̄s hoīb̄s: p̄pter nomē meū **Q**ui autē sustinuerit usq̄ in finē: hic saluus erit **C**ū autē videritis ab horiationē desolatoꝝ stantē vbi nō debet: qui legit̄ itelligat **T**ūc qui in iudea sūt: fugient ad montes **E**t qui supra tectū: ne descēdāt in domū: nec introeat ut tollat quid de domo sua **E**t qui in agro erit: nō reuertatur retro tollere uestimentū suū **U**e autē pregnantibus et nutriendis in illis dieb̄ **O**rate ergo: ut hyeme non fiant **E**rūt em̄ dies illi tribulatoꝝ tales quales nō fuerūt: neq̄ fient **E**t nisi abbreviaſſet dñs dies: non fuisset salua ois caro **S**ed p̄pter electos quos elegit: breuiant dies **E**t tūc si quis vobis dixerit ecce hic est x̄ps: ecce illic: ne

credideritis **E**xurgēt em̄ pseudo x̄pi et pseudo p̄phete: et dabūt signa et portenta: ad seducēdos si fieri potest etiā electos **V**os ergo videte **E**cce p̄dixi vobis oīa **S**ed in illis diebus post tribulationē illā sol cōtenebrabitur: et luna nō dabit lumē suū: et stelle celi erūt decidētes: et v̄tutes que sūt in celis mōuentur **E**t tūc videbūt filiū hoīs vementē in nubibus: cū v̄tute magna et gloria **E**t tūc mittet angelos suos: et cōgregabit electos suos a q̄tuor ventis: a sumo terre usq̄ ad sumū celi **N**ī ficū autē discite p̄abolā **C**ū iam ramis eius tener fuerit: et nata fuerūt folia: cognoscitis quia in p̄ximo sit estas **H**ic et uos cū videritis hec fieri: scitote q̄d in p̄ximo sit in ostis **A**men dico vobis: q̄d nō p̄teribit generatio hec: donec oīa ista fiant **E**clū et terra trāsibūt: verba autē mea nō trāsient **D**e die autē illo uel hora nemo scit: neq̄ angeli in celo neq̄ filii nisi pater **V**idete: et vigilate: et orate **N**escitis em̄: q̄n̄ tempus sit **H**icut homo qui p̄gre profectus reliquit domū suā: et dedit seruis suis p̄tatem cuiq̄q̄ opis: et iamitori p̄cepit ut uigilet **V**igilate ergo **N**escitis em̄ q̄n̄ dñs domus veniat **S**ero. an media nocte: an gallicantu: an mane **N**ē cū venerit

creature quā tradidit
nūc.

repente: iueniat uos dormientes
Qd autē uobis dico: oibus dico
 Vigilate **Passio Caplm xiii.**
Quāt pascha: et
 azyma post biduū
 Et querebāt sūm
 sacerdotes et scribe: quomō ihesu
 dolo teneret et occideret Dicerēt
 em̄ s̄to in die festo Ne forte tumultus
 fieret ppli Et tū cēt ihesus
 bethame in domo symonis lepsi
 et recūberet: uenit mulier habēs
 alabastrū unguēti nardi spicati
 p̄ciosi Et fracto alabastrō: effu-
 dit sup̄ caput eius Erāt autem
 quidā indignē ferentes int̄ semet
 ipsos: et dices Ut quid p̄ditio
 ista unguenti facta est? Potebat
 em̄ unguentū istud uenūdari
 plusq̄ trecentis denariis: et dari
 paup̄ibus Et fremebāt in eam
 Ihesus autē dixit Dimite eā Qd
 illi molesti estis? Bonū opus:
 opata est in me Semper em̄
 pauperes habebitis uobiscū:
 et cū uolueritis potestis illis
 benefacē Ne autē nō semper
 habebitis Qd habuit her fecit
 Preuenit ungerē corpus meū
 in sepultura Amē dico uobis?
 ubiq̄ p̄dicatū fuerit euāgelū
 istud in uniuerso mūdo: et qd
 fecit her narrabitur in memo-
 riā eius Et uidis scariothes
 vnus de duodecī abiit ad sumos
 sacerdotes: ut proderet cū illis
 Qui audientes gamsi sūt: et

promiserūt ei pecuniā se daturōs
 Et querebat quomō oportune eū
 traderet Et p̄mo die azymorū
 qm̄ pascha imolabit: dicūt ei
 discipuli Quouis eamq̄ et pa-
 remus tibi ut māduces pascha?
 Et mittit duos ex discipulis suis:
 et dicit illis Ite in ciuitatē: et
 occurret uobis homo lagenam
 aque haurians Requirit eū: et
 quocūq̄ introierit dicite dño domo:
 quia magister dicit Ubi est di-
 uersoriū et refectio mea ubi
 pascha cū discipulis meis man-
 ducem? Et ip̄e uobis mōstrabit
 cenaculū grande stratū: et illic
 parate nobis Et abierūt discipuli
 eius: et uenerūt in ciuitatē: et
 inuenērāt sicut dixerat illis Et
 parauerūt pascha **U**esp̄e autem
 facto uenit cū duodecī: et discu-
 bentibus illis: et māducantibus:
 ait ihesus Amen dico uobis? q̄a
 vnus ex uobis me tradet: qui mā-
 ducat meū At illi ceperūt con-
 tristarī: et dice ei singillatim
 Aliquid ego? Qui ait illis **U**nus
 ex duodecī: qui int̄ngit meū in
 cathmo Et filius quidē hoīs uidit
 sicut scriptū est de illo **U**e autē hoī
 illi: p̄ quē filius hoīs tradetur **U**n-
 nū erat illi si nō esset natus hō ille
 Et māducantibus illis accepit ih̄s
 sus panē: et benedices fregit: et
 dedit eis: et ait **S**umite hoc est cor-
 pus meū Et accepto calice: gr̄ias
 agens dedit eis Et biberūt ex illo

om̄s Et ait illis **H**ic est sanguis
meus noui testamēti. qui pro
multis effundetur. Amen dico vo
bis: qd̄ iā nō bibā de gemmine
vitis usq; in diem illū. cū illud
bibā nouū in regno dei. Et yno
dicto: exierūt in monte oliuariū.
Et ait illis ihesus **O**m̄s scandali
sabiū in me in ista nocte: quia
scriptū est. **H**ercia pastore: et disper
gentur oues. Sed postea q̄ resur
rexero: p̄cedam vos in galileam.
Petrus autē ait illi. Et si om̄s scā
dalizati fuerūt: sed nō ego. Et ait
illi ihesus. Amen dico tibi: q̄ a
tu hodie in hac nocte p̄sus bis
gallus voce dederit: ter me eo
negaturus. At ille amplius loq̄ba
tur. Et si oportuerit me simul
cōmorari tibi: nō te negabo. **V**iliter
autē et om̄s dicebāt. Et venūt
in p̄diū: cui nomē gethsemam.
Et ait discipulis suis. **S**edete hic:
dones oram. Et assumit petrū et
et iacobū et iohānē serū: et cepit
pauere et tedere. Et ait illis. **T**
ristis est aīa mea: usq; ad mortē.
Sustinete hic et vigilate. Et
cū p̄cessisset paululū: et p̄cidit
sup̄ terrā: et orauit ut si fieri pos
set trāfiret ab eo hora. Et dixit.
Abbā pater: oīa tibi possibilīa
sūt: trāffer a me calicem hūc.
Sed nō qd̄ ego volo: sed qd̄ tu. Et venit:
et inuenit eos dormientes. Et ait petro.
Symon dormis? **N**o potuisti vna
hora vigilare mecum? **V**igilate

et orate: ut nō intretis in tēpta
tione. **S**pūs quidē promptus
est: caro autē infirma. Et iterū
abiens orauit eūdē sermonem
dicens. Et reuersus de nouo: inuenit
eos dormientes. **E**rat em̄ oculi
eorū grauati. Et ignorabūt quid
responderēt ei. Et venit tertio: et
ait illis. **D**ormite iā et req̄sitate.
Sufficit. **V**enit hora: ecce trade
tur filius hoīs in manus pctōr.
Eurgite: camus. **E**ste qui me
tradet: prope est. Et adhuc eo
loquēte: venit iudas scarioth
vnus de duodeci: et cū eo turba
multa cū gladis et lignis: a
sumis sacerdotibus et scribis et
senioribus missi. **D**ederat autē
traditor eius signū eis: dicens.
Quēcuq; osculatus fuero ip̄e est:
tenece eū et ducite caute. Et cū
venisset: statim accedens ad eū
ait. **R**abbi. Et osculatus est eū.
At illi manus iniecerūt in eū:
et tenuerūt eū. **V**nus autem
quidā de circūstantibus educens
gladiū: p̄cussit serū sumi sac
dotis: et amputauit illi auriculā.
Et r̄ndens ihesus: ait illis. **T**aq̄
ad latrone existis cū gladis et
lignis cōprehedere me? **C**otidie
apud vos erā in tēplo docens:
et nō me tenuistis. **S**ed ut adim
pleantur: scripturē. **T**ūc discipu
li eius om̄s relinquētes eum:
fugerūt. **A**dolecens autē quidā
sequatur illū: et amictus syndone

sup nudo: et tenuerunt eum. **A**t ille
 reiecta sindone: nudus p̄fugit
 ab eis. Et adduxerunt ihesu ad sum-
 mu sacerdotē: et conuenerunt om̄s
 sacerdotes et scribe et seniores. **P**e-
 trus autē a longe secutus est
 eum: usq; ad atriu summi sacerdotis:
 et sedebat cū ministris: et calefa-
 ciebat se ad ignē. **D**um vero
 sacerdotes et om̄e consiliū: que-
 rebant aduersus ihesu testimoniū
 ut eum morti traderet: nec inue-
 nebant. **M**ulti em̄ falsū testimo-
 niū dicebant aduersus eum: et
 conuenientia testimonia nō erāt.
Et quidā surgētes: falsū testio-
 niū ferebant aduersus eum: dicētes
Quoniam nos audiuimus eum dicentem
 Ego dissoluā templū hoc manu-
 factū: et post triduiū aliud non
 manufactū edificabo. **E**t nō erat
 conueniens testimoniū illorū. **E**t exi-
 gens summus sacerdos in mediū:
 interrogauit ihesu dicens. **N**on
 respondes quodq; ad ea quę tibi obi-
 ciuntur ab hīs. **I**lle autē tacebat:
 et nichil rēdit. **R**ursū summus
 sacerdos interrogabat eum: et dixit ei
Tu es xps filius dei benedicti.
Ihesus autē dixit ei. **E**go sū. **E**t
 videbitis filiū hominis sedentem a
 dextris virtutis: et uenientē cū
 nubibus celi. **S**ummus autē sacer-
 dos scindens uerimenta sua: ait
Quid adhuc desideramus testes.
Nuidistis blasphemā. **Q**uid uobis
 uidetur. **Q**ui om̄s cōdeperauerunt

eum esse reū mortis. **E**t ceperunt quidam
 conspuere eum: et uelare faciem eius:
 et colaphis eum cedere et dicere ei. **P**he-
 tria. **E**t ministri eum alapis cedebant.
Et tū esset petrus in atrio deorsū:
 uenit una ex ancillis summi sacerdotis. **E**t
 cū uidisset petrū calefacientē se: aspiciens
 eum ait. **E**t tu eum ihesu nazareno eras.

At ille negauit dicens. **N**eq; scio neq;
 noui quod dicas. **E**t exiit foras ante
 atriu: et gallus cōtāuit. **R**ursus autē
 cū uidisset illū ancilla: cepit dicere
 circūstantibus: quia hic ex illis est. **A**t
 ille iterū negauit. **E**t post pusillū:
 rursus qui astabat dicebant petro.
Were ex illis es: nā et galileus es.
Ille autē cepit anathematizare et
 iurare: quia nescio hominem istū quem
 dicitis. **E**t statim iterū gallus cōtāuit.
Et recordatus est petrus uerbi quod
 dixerat ei ihesus. **P**ost q̄ gallus can-
 tet bis: ter me negabis. **E**t cepit flere.

At confestim. **Capitulum xv.**
Mane consiliū facientes
 summi sacerdotes cū senioribus et scribis.
 et uniuerso cōsilio: uincientes ihesum
 duxerunt et tradiderunt pylato. **E**t
 interrogauit eum pylatus. **T**u es rex iudeorū.
At ille rēdens: ait illi. **T**u dicis. **E**t accusa-
 bāt eum summi sacerdotes in multis. **P**ylatus
 autē rursus interrogauit eum: dicens. **N**ō
 respondes quodq;. **W**ides in quātis te ac-
 cusant. **I**hesus autē amplius nichil
 respondit: ita ut miraretur pylatus.
Post diem autē festū dimitte solebat illis
 unū ex uinctis: quęcūq; petissent. **E**rat
 autē qui dicebatur barrabas qui cū

sediciosus vinctus erat: qui in seditione
fecerat homicidium Et cum ascendisset
turba: cepit rogare sicut semper facie-
bat illis Pilatus autem respondit
illis: et dixit Vultis dimittam vobis
rege iudeorum. Dicebat enim quod per in-
vidiam tradidissent eum summus sacerdos
Pontifex autem coartauerunt turbam:
ut magis barabam dimitteret eis
Pilatus autem iterum respondens: ait
illis Quid ergo vultis faciam regi iu-
deorum. At illi iterum clamauerunt
Crucifige eum Pilatus vero dicebat
eis Quid enim mali fecit. At illi magis
clamabant Crucifige eum Pilatus autem
volens satisfacere populo dimisit illis bar-
rabam: et tradidit Iesum flagellis
cessum ut crucifigeretur Milites autem
duxerunt eum intro in atrium praetorium: et
conuocant totam cohortem Et induunt
eum purpura: et imponunt ei plectetes
spineam coronam: et ceperunt salutare
eum Ave rex iudeorum Et percutiebant
caput eius arundine: et conspuebat
eum Et ponentes genua: adorabant eum
Et postquam illuserunt ei: exierunt illum
purpura: et induerunt illum vestimentis
suis Et educunt eum ut crucifigeret
illum Et angariauerunt quempiam
pretereuntem symonem cyrenensem venien-
tem de villa patris alexandri et rufi:
ut tollezet crucem eius Et producit
eum in golgatha locum: quod interpretatum
est caluarie locus Et dabat ei bibere
mirratum vinum: et non accepit Et cru-
cifigentes eum: dimiserunt vestimenta
eius: mittentes sortem super eis. quid

quis tollezet Erat autem hora tertia:
et crucifixerunt eum Et erat titulus
cause eius inscriptus: rex iudeorum
Et cum eo crucifixerunt duos latro-
nes: unum a dextris: et unum a
sinistris eius Et adimpleta est
scriptura que dicit: et cum iniquus
deputatus est Et pretereuntes blas-
phemabant eum: mouentes capita
sua: et dicentes Wach qui destruxit
templum dei et in tribus diebus
reedificas: saluum fac te metipsum:
descendens de cruce Filiter et summus
sacerdos illudens ad alterutrum
cum scribis dicebat Alios saluos
fecit: seipsum non potest saluum
facere. Ipse rex israel descendat
nunc de cruce ut videamus et cre-
damus Et qui cum eo crucifigi erat:
conuocabatur ei Et facta hora
sexta: tenebre facte sunt per totam
terram: usque in horam nonam Et hora
nona exclamauit voce magna
iesus dicens Heloy: heloy: la-
mazabathany. Quid est interpretatum
Deus meus: deus meus: ut quod
dereliquisti me. Et quidam de ierusalem
stantibus audientes: dicebant
Ecce helyam vocat Currens autem
unus et implens spongiam aceto:
circumponensque calcarum: potum
dabat ei dicens Dimite Videamus
si veniat helyas ad deponendum
eum Iesus autem emissam voce
magna: exspirauit Et velum
templi scissum est in duo: a sursum
usque deorsum Videns autem centurio

qui ex aduerso stabat: quia sic clamans
 expressisset: ait Vere hic homo
 filius dei erat Erat autem ibi et
 mulieres de longe aspicientes: in
 quas erat maria magdalene
 et maria iacobi minoris: et ioseph
 mater: et salome Et cum essent in
 galilea sequebatur eum et ministra-
 bat ei: et alie multe: que simul
 ascenderat cum eo iherosolimam
 Et cum iam sero esset factum: quia
 erat parasceue quod est ante sab-
 batum: venit ioseph ab arima-
 thia nobilis decurio qui et ipse
 erat expectans regnum dei: et
 audacter introiit ad pylatum.
 et petiit corpus ihesu Pylatus
 autem mirabatur: si iam obisset
 Et accessito centurione interroga-
 uit eum si iam mortuus esset Et
 cum cognouisset a centurione:
 donauit corpus ioseph Ioseph
 autem mercatus est syndone: et
 deponens eum inuoluit syndone: et
 posuit eum in monumento quod erat
 excisum in petra: et aduoluit la-
 pidem: ad ostium monumenti Maria
 autem magdalene et maria ioseph
 aspiciebat ubi poneretur **Capitulum**
Quod cum transisset **xviij**
 sabbatum maria mag-
 dalene et maria iacobi et salome
 emerunt aromata: ut uenientes
 ungerent ihesum Et valde mane
 una sabbatorum ueniunt ad monu-
 mentum: orto iam sole Et dicebant
 ad inuicem Quis reuoluet

nobis lapidem ab ostio monumenti?
 Et respicientes: uiderunt reuolutum
 lapidem Erat quippe magnus
 valde Et introeuntes in monime-
 tum: uiderunt iuuenem sedentem in
 dextris coopertum stola candida: et
 obstupuerunt Qui dicit illis Nolite
 expauescere Ihesum queritis?
 nazarenum: crucifixum Surrexit:
 non est hic Ecce locus: ubi posue-
 runt eum Sed ite dicit discipulis
 eius et petro: quia preedat uos in
 galilea Ibi cum uidebitis: sicut dixit
 uobis At ille exeuntes fugerunt de
 monumento Inuaserat enim eas
 tremor et pauor: et nemini quodquam
 dixerunt Timebat enim Surgens
 autem ihesus mane prima sabbati
 apparuit primo marie magdalene:
 de qua eiecerat septem demonia.
 Illa uadens nunciauit hiis qui cum
 eo erant: lugentibus et flentibus
 At illi audientes quia uiuere et
 uisus esset ab ea: non crediderunt Post
 hec autem duobus ex eis ambulan-
 tibus ostensus est in alia effigie:
 euntibus in uillam Et illi euntes narra-
 uerunt ceteris Nec illis crediderunt
 Nouissime autem recubentibus illis
 undecim apparuit et exprobrauit
 incredulitate illorum et duriciam cordis:
 quia hiis qui uiderant eum resurrexisse
 non crediderat Et dixit eis Sentes in
 mundum uniuersum: predicare euangelium
 omni creature Qui crediderit et bapti-
 satus fuerit saluus erit Qui uero
 non crediderit: condepernabitur.

Digna autē eos qui crediderunt: hec
sequentur In nomine meo demonia erunt:
linguis loquentur nomis: serpentes tol-
lent Et si mortificū quid biberint:
nō eos nocebit Sup egnos manus
iponent: et bene habebūt Et dñs
quidē ihesus postq̄ locutus est eis:
assūptus est in celū: et sedet a
dextris dei Illi autē p̄fecti p̄dica-
uerūt ubiqz: dño cooperāte: et
sermone confirmāte: sequētibus
signis.

¶ Explicit marcus euāge-

lista

Incipit euāgelium scđm lucā
Capitulum primū

Hic in diebus
herodis regis
iudee sacerdos
quidā nomine
zacharias de
vite abia: et vxor illius de filiabus aaron
et nomē eius elizabeth Erant autem
ambo iusti ante deū: mcedentes in oībz
mādatis et iustificatōibus dñi sine
querela Et nō erat illis filius: eo qđ
esset elizabeth sterilis: et ambo p̄cessis-
sent in diebus suis factū est autē cū
sacerdotio fūgeretur zacharias in ordie
vitis sue ante deū: scđm cōsuetudinē
sacerdotū. sorte exiit ut incensū poneret
ingressus in templū dñi Et oīs multi-
tudo populi erat orans foris. hora in-
censi Apparuit autē illi angelus dñi.
stans a dextris altaris incensi Et za-
charias turbatus est videns: et timor

irruit sup eū **V**it autē ad illū āgelus
Ne timeas zacharia: qm̄ exaudita
est deprecatio tua: et elizabeth vxor
tua pariet tibi filiū: et vocabis no-
men eius iohānem Et erit gaudū
tibi et exultatio: et multi in natu-
tate eius gaudebūt Erat em̄ magnū
corā dño: et vinū et siteram non
bibet: et spū scō replebitur adhuc
ex utero matris sue Et multos
filiōū isrl̄ cōuertet ad dñm deū
ipsorū Et ip̄e p̄cedet ante illū in
spū et virtute helye: ut cōuertat
corda patrū in filios: et incredulos
ad prudenciā iustorū parire dño
plebe p̄fectā Et dixit zacharias ad
angelū Vnde hoc sciam? Ego
em̄ sū senex: et vxor mea p̄cessit
in diebus suis Et r̄dens angelus
dixit ei Ego sū gabriel qui asto
ante deū: et missus sū loqui ad
te: et hec tibi euāgelizare Et ecce
eius tacens et nō potens loqui: vsqz
in diem quo hec fient: pro eo qđ
nō credidisti verbis meis. que imple-
būt in tēpore suo Et erat plebs
expectans zachariā: et mirabā-
tur qđ ip̄e tardaret in tēplo **E**-
gressus autē nō poterat loqui ad
illos Et cognouerūt qđ viderant
vidisset in tēplo Et ip̄o erat in-
mens illis. et p̄mansit mutus
Et factū est ut impleti sūt dies
officii eius: abiit in domū suā
Post hos autē dies cōcepit eliza-
beth vxor eius: et occultabat se-
mensibus quinqz diebz. Quia sic

fecit michi dominus in diebus quibus
 respexit auferre opprobrium meum
 inter homines. In mense autem sexto
 missus est angelus gabriel a deo
 in ciuitate galilee cui nomen
 nazareth: ad virginem desponsatam
 viro: cui nomen erat ioseph et nomen
 de domo dauid: et nomen virginis
 maria. Et ingressus angelus ad eam:
 dixit. Huc gratia plena: dominus tecum.
 Benedicta tu in mulieribus. Que
 cum audisset turbata est in sermone
 eius: et cogitabat qualis esset ista
 saluatio. Et ait angelus ei. Ne
 timeas maria: inuenisti enim gratiam
 apud deum. Ecce concipies in utero
 et paries filium: et vocabis nomen
 eius ihesum. Hic erit magnus: et
 filius altissimi vocabitur. Et dabit
 illi dominus sedem dauid patris eius:
 et regnabit in domo iacob in eternum:
 et regnum eius non erit finis. Dixit
 autem maria ad angelum. Quomodo
 fiet istud: quoniam unum non cognosco?
 Et respondens angelus dixit ei. Spiritus
 sanctus superueniet in te: et virtus altis-
 simi obumbrabit tibi. Ideoque et quod nascetur
 ex te sanctum vocabitur filius dei. Et ecce
 elizabeth cognata tua: et quia con-
 cepit filium in senectute sua. Et hic
 mensis est sextus illi que vocatur
 sterulis: quia non erit impossibile apud
 deum omne verbum. Dixit autem maria.
 Ecce ancilla domini fiat michi secundum
 verbum tuum. Et discessit ab illa an-
 gelus. Exurgens autem maria in
 diebus illis in festinatione abiit

in montana: in ciuitate iude. Et intravit
 in domum zacharie: et salutauiit elizabeth.
 Et factum est: est ut audiuit saluationem
 marie elizabeth: exultauiit in fine in utero
 eius. Et repleta est spiritu sancto elizabeth: et
 exclamauit voce magna et dixit. Bene-
 dicta tu inter mulieres: et benedictus
 fructus ventris tui. Et vnde hoc michi?
 ut veniat mater domini mei ad me? Ecce
 enim ut facta est vox saluationis tue in
 auribus meis: exultauiit in gaudio in fine
 in utero meo. Et beata que credidisti: quoniam
 perficientur ea que dicta sunt tibi a domino. Et
 ait maria. Magnificat anima mea dominum.
 Et exultauiit spiritus meus: in deo saluatore
 meo. Quia respexit humilitatem ancille
 sue: ecce enim ex hoc beata me dicent omnes
 generationes. Quia fecit michi magna
 qui potens est: et sanctum nomen eius. Et
 misericordia eius a progenie in progenies: timebitis
 eum. fecit potentiam in brachio suo: dissipat
 superbos mente cordis sui. Deposuit pote-
 tes de sede: et exaltauit humiles. Esurien-
 tes impleuit bonis: et diuites dimisit inanes.
 Suscepit israel puerum suum recordatus
 misericordie sue. Sicut locutus est ad patres
 nostros: abraham et semini eius in secula.
 Mansit autem maria cum illa quasi tribus
 mensibus: et reuersa est in domum suam.
 Elizabeth autem impletum est tempus
 pariendi: et peperit filium. Et audierunt
 vicini et cognati eius: quia magnificauit
 dominus misericordiam suam cum illa: et congratulaba-
 tur ei. Et factum est in die octauo: vene-
 runt circumcidere puerum. Et vocabat eum nomen
 patris sui: zachariam. Et respondens mater eius
 dixit. Nequaquam sed vocabitur iohannes.

Et dixerunt ad illa Quia nemo est in
cognitione tua: qui vocetur hoc nomen
Annunciat^{ante} pater eius: que vellet vocari eum
Et postulans pugillare scripsit dicens
Johannes est nomen eius. Et mirati sunt
vniuersi. Apertum est autem illi os eius et lin-
gua eius: et loquitur benedicens deum. Et
factus est timor super omnes vicinos eorum: et
super omnia montana iudee divulgabantur
omnia verba hec. Et posuerunt omnes qui
audierunt in corde suo dicentes. Quis puer
iste erit? Etenim manus domini erat
cum illo. Et zacharias pater eius impletus
est spiritu sancto: et prophetavit dicens. Bene-
dictus dominus deus israel: quia visitauit et
fecit redemptionem plebi sue. Et exiit
coram salutis nobis: in domo dauid
pueri sui. Sicut locutus est per os sanctorum:
qui a seculo sunt prophetarum eius. Saluam
ex inimicis nostris: et de manu omni qui
oderunt nos. Ad faciendam misericordiam cum pa-
tribus nostris: et memorari testamenti
sui sancti. Iurandum quod iurauit ad abra-
ham patrem nostrum: daturum se nobis. Ut
sine timore de manu inimicorum nostrorum
liberati: seruiamus illi. In sanctitate et iusti-
cia coram domino: omnibus diebus nostris. Et tu
puer propheta altissimum vocaberis: pater
enim ante faciem domini parare vias eius.
Ad danda scientiam salutis plebi eius:
in remissione peccatorum eorum. Per viscera
misericordie dei nostri: in quibus visitauit nos
orientis ex alto. Illuminare his qui in
tenebris et in umbra mortis sedent: ad
dirigendos pedes nostros in viam pacis. Puer
autem crescebat et confortabatur spiritu: et erat
in desertis usque in die ostensionis sue ad

Misrahel

Artu Caplm Sedm
est in diebus illis: exiit
dictum a cesare augusto:
ut describeretur vniuersus orbis.
Hec descriptio prima: facta a ppside
sine crimine. Et ibat omnis ut profite-
rentur: singuli in suam ciuitatem.
Istedit autem et ioseph a galilea
de ciuitate nazareth: in iudeam
ciuitate dauid: que vocatur bethleem:
eo quod esset de domo et familia dauid:
ut profiteretur: cum maria desponsata
sibi uxore pregnante. Factum est autem
cum esset ibi: impleti sunt dies ut pa-
reteret. Et peperit filium suum primoge-
nitum. Et pater eius inuoluit. Et
reclinauit in presepio: quia non erat
ei locus in diuersorio. Et pastores
erat in regione eadem vigilantes: et
custodientes vigiliis noctis super
gregem suum. Et ecce angelus domini
stetit iuxta illos: et claritas dei
circumfulsit illos: et timuerunt
timore magno. Et dixit illis ange-
lus. Nolite timere. Ecce enim euage-
lizo vobis gaudium magnum quod erit
omni populo: quia natus est vobis hodie
saluator qui est christus dominus: in ciuita-
te dauid. Et hoc vobis signum. Inue-
nietis infantem pateris inuolutum: et
positum in presepio. Et subito facta est
cum angelo multitudo milicie celestis:
laudantium deum et dicentium. Gloria
in altissimis deo: et in terra pax homi-
bus bone voluntatis. Et factum est
ut discesserunt ab eis angeli in celum:
pastores loquebantur ad inuicem.

Transeamus usque bethleem: et videa-
 mus hoc verbum quod factum est: quod
 fecit dominus et ostendit nobis. Et
 venerunt festinate et iuenerunt
 maria et ioseph: et infantem
 positum in presepio. Videtes autem
 cognouerunt de verbo quod dictum erat
 illis de puero hoc. Et omnes qui au-
 dierunt mirati sunt: et de his que
 dicta erant a pastoribus ad ipsos.
Maria autem conseruabat omnia verba
 hec: conferens in corde suo. Et re-
 uersi sunt pastores: glorificantes
 et laudantes deum in omnibus que
 audierant et viderant: sicut dictum
 est ad illos. Et postquam consummati
 sunt dies octo ut circumcideretur puer:
 vocatum est nomen eius ihesus. Quod
 vocatum est ab angelo: priusquam in vtero
 conciperetur. Et postquam impleti
 sunt dies purgationis eius secundum legem
 moysi: tulerunt illum in iherosolimam ut
 sisteret eum domino: sicut scriptum est in
 lege domini: ~~par turturum aut duos~~
~~pullos colubarum.~~ Et ecce homo erat
 in iherosolima: cui nomen symeon.
 quia omne masculinum accipiens
 volumam secundum domino vocabitur.
 Et ut daret hostiam secundum quod dictum
 est in lege domini: par turturum aut
 duos pullos colubarum. Et ecce
 homo erat in iherosolima: cui nomen
 symeon. Et homo iste iustus et
 timoratus: expectans consolati-
 onem israel: et spiritus sanctus erat in
 eo. Et responsum acceperat a spiritu
 sancto non visurum se mortem: nisi

prius videret christum dominum. Et venit in
 spiritu in templum. Et cum induceret puer
 iesum parietes eius ut facerent secundum
 consuetudinem legis pro eo: et ipse acce-
 pit eum in vlnas suas: et benedixit
 deum et dixit. **M**irum dimittis seruum
 tuum domine: secundum verbum tuum in pace.
Quia viderunt oculi mei salutare
 tuum: quod parasti ante faciem omnium pleborum
 lumen ad reuelationem gentium: et gloria
 plebis tue israel. Et erat pater eius et
 mater mirantes: super his que dicebatur de
 illo. Et benedixit illis symeon: et dixit ad
 maria matrem eius. Ecce positus est hic
 in ruinam et in resurrectionem multorum
 in israel: et in signum cui contradicetur. Et
 tua ipsius animam protrahit gladius:
 ut reuelentur ex multis cordibus cogi-
 tationes. Et erat anima prophetissa filia
 phaniel: de tribu aser. Hec precesserat
 in diebus multis: et vixerat cum viro suo
 septem annis a virginitate sua. Et hec
 vidua: usque ad annos octoginta quatuor.
 Que non discedebat de templo: ieiunans
 et obsecrationibus seruans nocte ac die.
 Et hec ipse hora supuemens confiteba-
 tur domino: et loquebatur de illo. omnibus qui
 expectabant redemptionem iherosolime. Et ut pre-
 ferret omnia secundum legem domini: reuersi sunt in
 galilea: in ciuitate sua nazareth. Puer
 autem crescebat et confortabatur: plenus
 sapientia. Et gratia dei erat in illo. Et ibat
 parietes eius per omnes annos in iherosolima:
 in die sollempni pasche. Et cum factus esset
 annorum duodecim: ascendebat illis iheru-
 solima secundum consuetudinem diei festi:
 consummatisque diebus cum redirent

remansit puer ihesus in iherlm: et nō
cognouerūt pntes eius Existimātes
autē illū in comitatu esse: venerūt
iter diei: et req̄rebāt eū int̄ cognatos
et notos Et nō uēientes regressi sūt
in iherlm: req̄rentes eū Et factū est
post triduiū: inuenerūt illū in tēplo
sedentē in medio doctorū: audientem
illos et int̄rogantē Stupebāt autem
om̄s qui eū audiebāt: sup̄ prudētia et
respos̄is eius Et vidētes ammirati sūt.
Et dixit mater eius ad illū fili: quid
fecisti nobis sic: Ecce pater tuus et ego:
dolentes q̄rebam̄ te Et ait ad illos.
Quid est qd̄ me q̄rebatis: Nesciebatis
q̄a in hīs q̄ pat̄ris mei sūt oportet me esse.
Et ip̄i nō intellexerūt verbū: qd̄ locutus
est ad illos Et descendit cū eis: et venit
nazareth: et erat subditus illis Et mat̄
eius cōseruabat oīa uerba hec: cōferens
in corde suo Et ihesus p̄ficiēbat sapiētia
etate et gr̄a: apud deū et hoīes **Capitulum**

Almo autē quīto decimo **Tercentum**
imperii tyberii cesaris: p̄tū
rante p̄ōcio p̄lato iudeā: tetrarcha
autē galilee herode: philippo autē fr̄e
eius tetrarcha itur̄e et tracomitidis
regionis: et h̄sania abilime tetrar-
cha: sub p̄ncipibz sacerdotū anna et
caypha: factū est uerbu d̄ni super
iohāne zacharie filiū in deserto Et
venit in oēm regione iordanis: p̄dicās
baptisimū penitētie in remissionem
p̄tor̄: sicut scriptū est in libro sermo-
nū ysare p̄phete Vox clamātis in
deserto Parate uia d̄ni: rectas
facite semitas eius **Dis** uallis iherl̄m

Itur:

et oīs mons et collis hūiliabitur:
et erūt praua in directa et aspa
in uias planas Et videbit oīs
caro salutare dei Dicebat ergo
ad turbas q̄ exibant ut baptiza-
rentur ab ip̄o **Examina uipaz:**
quis ostedit uobis fugē a uen-
tura ira: facite ergo fructus
dignos penitētie Et ne ceperitis
dicere: pat̄re habem̄ abrahā
Dico em̄ uobis: q̄a potest deus
de lapidibz istis suscitare filios
abrahę Jam em̄ securis ad
radicem arboris posita est Oīs
ergo arbor nō faciens fructū
bonū excidetur: et in ignem
mittetur Et int̄rogabāt eum
turbe dicētes Quid ergo faciem̄.
Respondēs autē dicebat illis
Qui habet duas tunicas: det
nō habēti Et qui habet escas silite:
faciat Venerūt autē et publicani
ut baptizarentur Et dixerūt ad illū
Magister quid faciem̄: At ille
dixit ad illos Nichil amplius q̄
qd̄ cōstitutū est uobis faciatis.
Int̄rogabāt autē eū et milites
dicētes Quid faciem̄ et nos Et ait
illis Nemine cōtūciatis: neqz
calūpniā faciatis: et contenti
estote stipēdiis ūris Existimate
autē p̄plo et cogitātibz oībz
in cordibus suis de iohāne ne
forte ip̄e esset xp̄s: r̄ndens
iohānes dices oībz Ego quidem
aqua baptizo uos: ueniet autē
fortior me post me: cuius nō sū

dignus solvere corrigiā calciametoz
 eius Ipse vos baptizabit in spū scō
 et igni Cuius ventilabrū in manu
 eius: et purgabit aream suā Et
 cōgregabit triticū in horreū suū:
 paleas autē cōburet igni inextingu
 bili Multa quidē et alia exhortans
 euāgelizabat p̄lō Herodes autē
 tetrarcha. cū corripere tur ab illo de
 herodiade vxore fr̄is sui: et de oībus
 malis q̄ fecit herodes: adiecit et her
 sup̄ oīa: et inclusit iohāne in carcere.
 Factū est autē cū baptizaretur oīs
 p̄lūs. et ihesu baptizato et orante:
 apertū est celū Et descendit sp̄s sc̄us
 corpali specie sicut colūba in ipsū
 Et vox de celo facta est Tu es filius
 meus dilectus: in te cōplacui Et
 ip̄e ihesus erat incipiens q̄si aīoz
 triginta: ut putabatur filius ioseph.
 Cui fuit hely: qui fuit matath Cui
 fuit leui: qui fuit melchi: qui fuit
 iāne: qui fuit ioseph Cui fuit ma
 tharie: qui fuit amos Cui fuit naum:
 qui fuit heli Cui fuit nagge: qui
 fuit mathath Cui fuit mathatie:
 qui fuit semei: qui fuit ioseph.
 Cui fuit iuda: qui fuit iohāna:
 qui fuit resa: qui fuit zorobabel.
 Cui fuit salathiel: qui fuit neri:
 qui fuit melchi Cui fuit addi:
 qui fuit chosan Cui fuit helmadm:
 qui fuit her Cui fuit ihesu: qui
 fuit helhezer Cui fuit orim: qui
 fuit mathat Cui fuit leui: qui
 fuit symeon Cui fuit iuda: qui
 fuit ioseph: qui fuit iona Cui

fuit helyachim: qui fuit melcha Cui
 fuit mēna: qui fuit mathata: q̄ fuit
 nathan Cui fuit dāuid: q̄ fuit yesse:
 qui fuit obeth Cui fuit booz: q̄ fuit
 salmon: qui fuit naason Cui fuit
 ammadab: qui fuit aram: qui fuit
 esrom Cui fuit phares: qui fuit iude:
 qui fuit iacob Cui fuit ysaac: q̄ fuit
 abrahe Cui fuit thare: qui fuit nachor:
 qui fuit seruch Cui fuit ragan: qui
 fuit phalech: qui fuit heber Cui fuit
 sale: qui fuit caynan: q̄ fuit arfoxat.
 Cui fuit sem: qui fuit noe Cui fuit
 lamech: qui fuit mathysale Et fuit
 enoch: qui fuit iareth: q̄ fuit mala
 leel Cui fuit caynan: q̄ fuit enos.
 Cui fuit seth: qui fuit adam: qui
 fuit dei. **Capitulum Quartū**

Ihesus autē plenus spū scō:
 regressus est a iordane Et
 agebatur spū in desertū q̄draginta
 diebus: et teptabatur a dyabolo Et
 nichil maducavit in diebus illis
 Et consumatis illis: esurunt Dixit
 autē illi dyabolus Si filius dei es:
 dic lapidi huic ut panis fiat Et respo
 dit ad illū ihesus Scriptū est. q̄ nō
 in solo pane viuit homo: sed in oī
 verbo dei Et dixit eū dyabolus in
 montē excelsū: et ostēdit illi omnia
 regna orbis terre in momento t̄p̄is
 Et ait illi Tibi dabo ptatem hanc
 vniuersā et gloriā illoz: quia michi
 tradita sūt: et cui volo do illa Tu
 ergo si adoraueris me: erūt tua oīa.
 Et rīdens ihesus: dixit illi Scriptū
 est Dūm deū tuū adorabis: et ip̄i

soli serues Et duxit illū in iherosolimam:
et statuit eū sup p̄nam tēpli Et
dixit illi Si filius dei es: mitte te
hinc deorsū **S**criptū est em̄: qd̄ an-
gelis suis mādauit de te ut cōseruēt
te et q̄a manibus tollēt te: ne forte
offendas ad lapidē pedē tuū **E**t
rīdens ihesus: ait illi **D**ictū est **N**ō
tēptabis dnm̄ deū tuū **E**t consummata
om̄i tēptatione: dyabolus recessit
ab illo: usq; ad tēpus **E**t regressus
est ihesus in v̄tute spūs in galileā:
et fama exibat p̄ vniūsa regionē
de illo **E**t ip̄e docebat in synagogis
eorū: et magnificabatur ab oībus
Et venit nazareth vbi erat nutritus
Et intrauit sc̄dm̄ cōsuetudm̄ suā
die sabbati in synagogā: et surrexit
legere: et traditus est illi liber **I**saya
p̄phete **E**t ut reuoluit librū: **I**ment
locū vbi scriptū erat **S**pūs d̄m̄ sup
me p̄pter qd̄ v̄nxerit me: euāgelizāc
paup̄ibus misit me **S**anare cōtortos
corde: et p̄dicare captiuū remissio-
nē: et cecis visū: d̄m̄ittē cōfractos
in remissione: p̄dicare annū d̄m̄
acceptū: et diem retributionis **E**t
cū p̄licasset librū: reddidit m̄stro
et sedit **E**t om̄i in synagoga oculi
erāt intendētes in eū **C**epit autē
dicē ad illos: q̄a hodie impleta est
hec scriptura in auribus v̄s **E**t om̄s
testimū illi dabāt: et mirabātur
in verbis gratie q̄ procedebāt de
ore ip̄ius **E**t dicebāt **N**ōne hic est
filius ioseph: **E**t ait illis **V**tiq;
dicitis hāc similitudinē **M**edice

tura tēpsū **Q**uāta audimus
facta in capharnaū: fac et hic
in patria tua **A**ut autē **A**men
dico vobis: q̄a nemo p̄pheta
acceptus est in patria sua **I**n
veritate dico vobis: multe vidue
erāt in diebus helice in isrl̄ qm̄
clausū est celū āms tribus et
mensibus sex: cū facta esset
fames magna in oī terra **E**t
ad nullā illarū missus est
helias: nisi in sarepta s̄dome
ad mulierē viduā **E**t multi
leprosi erāt in isrl̄ sub heliseo
p̄pheta: et nemo eorū mūdatus
est nisi naaman s̄rus **E**t re-
pleti sūt om̄s in synagoga na:
hec audientes **E**t surrexerūt et
eiecerūt eū extra ciuitatem: et
dixerūt illū vsq; ad sup̄ciliū
mōtis sup̄ quē ciuitas illoꝝ erat
edificata: ut p̄cipitarent illū
Ip̄se autē trāsiens p̄ mediu illoꝝ
ibat **E**t descendit in capharnaū
ciuitate galilee **I**biq; docebat eos
sabbatis **E**t stupebāt in doctrīa eius:
quā in p̄tate erat sermo ip̄ius
Et in synagoga erat homo demo-
nū habēs immūdu: et exclamauit
voce magna dicens **S**ine **Q**uid
nobis et tibi ihesu nazarene: ve-
nisti perdere nos: **S**c̄io te qui sis
filius dei **E**t increpauit illū ihesus:
dicens **O**bmutesce: et exi ab illo
Et cū p̄cesset illū demonū in
mediū: exiit ab illo: nichilq;
eū nocuit **E**t factus est pauor

in oibus: et colloq̄batur ad iuuenem
 dicentes **Q**uod est hoc verbum? q̄a
 in p̄tate et virtute imperat m̄ndis
 sp̄itibus et exierunt: Et divulgabatur
 fama de illo in oem locū regionis **J**eru-
 gens autē ihesus de synagoga: introi-
 uit in domū symonis **S**ocrus autē
 symonis tenebatur magnis febribus
 Et rogauerūt illū pro ea **E**t stans
 sup illā imperauit febr̄: et dimisit
 illā **E**t cōtinuo surgēs ministrabat
 illis **C**ū autē sol occidisset: oīs qui
 habebāt infirmos variis languoribus
 ducebāt illos ad eū **A**t ille singulis
 manus imponens: curabat eos **E**rlibāt
 autē demonia a multis: clamātia
 et dicentia q̄a tu es filius dei **E**t in-
 crepans nō sinebat ea loqui: q̄a scie-
 bāt ipm̄ esse xpm̄ **F**acta autē die:
 egressus ibat in desertū locū **E**t turbe
 req̄rebāt eū **E**t venerūt usq; ad ipm̄:
 et detinebāt illū ne discedet ab eis
Quibus ille ait **E**rua et aliis ciui-
 tatibus oportet me euāgelizare reg-
 nū dei: q̄a ideo missus sū **E**t erat
 p̄dicans in synagogis galilee **Cap^m**
Actū est autē **Quintū**
Actū est autē **Quintū**
 cū turbe irruerēt in eū
 ut audirent verbū dei: et ip̄e statat
 secus stagnū genezareth **E**t vidit
 duas naues stātes secus stagnū **P**ista-
 tores autē descenderāt et lauabant
 retia **A**scendens autē in vnā nauū
 que erat symonis: rogauit eū a
 terra reducere pusillū **E**t sedens
 de nauicula docebat turbas **U**t
 autē cessauit loqui: dixit ad symo-

Quem

Duc in altū: et layate retia v̄a in
 captiurā **E**t r̄ndens symon dixit illi
Mreceptor: p̄ totā noctē laborantes
 nichil cepim̄: in verbo autē tuo layabo
 rethe **E**t cū hoc fecissent: cōcluserunt
 pistiū multitudinē copiosa **R**ūpebatur
 autē rethe eorū **E**t amuerūt socios qui
 erāt in alia nauū: ut venrēt et adiu-
 uarēt eos **E**t uenerūt et impleuerūt abas
 nauiculas: ita ut pene mergerentur
Quō cū videret symon petrus: p̄cudit ad
 genua ihesu: dicens **E**xi a me: q̄a homo
 peccator sū dñe **T**ripes autē circumdederat
 eū: et oīs qui cū illo erāt in captiura
 pistiū quā ceperāt **S**iliter autē iacobū
 et iohāne filios zebedei: qui erāt socii
 symonis **E**t ait ad symonē ihesus **N**oli
 timere **E**x hoc iam eris hoies capiens
 Et subductis ad terrā nauibus: relictis
 oibus secuti sūt illū **E**t factū est cū
 esset in vna ciuitatū: et ecce vir plenus
 lepra **E**t videns ihesu: et p̄cudens in
 faciem rogauit eū dicens **D**ñe si vis:
 potes me m̄dare **E**t extendens manū:
 tetigit illū dicens **V**olo m̄dare **E**t
 confestim discessit lepra ab illo **E**t ip̄e
 p̄cepit illi vt nem̄ diceret **S**ed vade:
 ostende te sacerdoti: et offer pro em̄da-
 tione tua sicut p̄cepit moyses in testā-
 m̄o illis **A**mbulabat autē magis
 sermo de illo **E**t cōueniebāt turbe multe:
 ut audirēt et curarētur ab infirmita-
 tibus suis **I**p̄e autē secedebat in desertū:
 et orabat **E**t factū est in vna dieū:
 et ip̄e secedebat docens **E**t erāt pharisei
 sedētes et legisdoctores: qui venerant
 ex oī castello galilee et iudee et iherosolym

Et virtus dñi erat ad sanandū eos Et
ecce vni portātes in lecto hoīem qui
erat paliticus: et querebant eū misere
et ponere ante eū Et nō uidentes
quia parte illū inferrent pre turba
ascenderūt sup tectū: et p tegulas
submiserūt illū in lecto in mediū
ante ihesū Quoz fide ut vidit: dixit
Homo remittitur tibi peccata tua Et
ceperūt cogitare scribe et pharisei:
dicētes Quis est hic qui loquitur blas
phemas: Quis potest dimitte peccata nisi solus
deus: Ut autē cognouit ihesus cogi
tationes eoz: rñdens dixit ad illos
Quid cogitatis mala in cordibz vris:
Quid est facilius dicere dimittantur tibi
peccata: an dicere surge et ambula: Ut
autē sciatis quia filius hoīs habet po
testatē in terra dimittendi peccata: tūc
ait palitico Tibi dico Surge Tolle
lectū tuū: et vade in domū tuā Et
cōfestim surgens corā illis: tulit in
quo iacebat: et abiit in domū suam
magnificās deū Et stupor apprehēdit
omēs: et magnificabāt deū Et repleti
sūt timore dicētes: quia vidimus mira
bilia hodie Et post hec exiit et
vidit publicanū noīe leui sedentem
ad theloneū: et ait illi Sequere me
Et relictis oībz surgens secutus est
eū Et fecit ei cōuinū magnā leui: in
doma sua Et erat turba multa pub
licanorū: et aliorū qui cū illo erant
discubentes Et murmurauerūt phari
sei et scribe: dicētes ad discipulos
eius Quare cū publicanis et
peccatoribus māducatis et bibitis: Et
rñdens ihesus dixit ad illos Nō egent

qui sanī sūt medico: sed qui male
habent Nō em̄ veni vocare iustos:
sed peccatores ad penitentiā It illi
dixerūt ad illū Quare discipuli
iohānis ieiunāt frequēter et ob
seruatiōes faciūt silitex et phari
seoz: tui autē edūt et bibūt: Qui
bus ipse ait Nūquid potestis
filios sponsi dū cū illis est sponsus
facere ieiunare: Venient autē
dies cū ablatas fuerit ab illis
sponsus: tūc ieiunabūt in illis
diebus Dicebat autē et similitudi
nem ad illos: quia nemo cōmissurā
a vestimēto nouo mittit in vesti
mentū vetus Alioquin et nouū
rūpit: et veteri nō cōuenit cōmis
sura a nouo Et nemo mittit vinū
nouū in utres ueteres Alioquin
rūpet vinū nouū utres: et ipm̄
effudetur: et utres pibūt Sed vinū
nouū in utres nouos mittendū est:
et utraq; cōseruatur Et nemo bi
bens vetus: statim vult nouū.
Dicit em̄ Vetus melius est. **Cap^m**
Hactū est autē **Sextū**
In sabbato scđo. pmo cū
trāsiret p sata. uellebāt discipli
eius spicās: et māducabant
cōfricantes manibz Quidā autē
phariseoz dicebāt illis Quid
facitis: qđ nō licet sabbatis:
Et rñdens ihesus ad illos: dixit
Nec hoc legistis qđ fecit dauid
cū esuriret ipse et qui cū eo erāt:
quomō intrauit in domū dei et
panes ppositionis supsit et:

māducavit et dedit hīs qui cū eo
 erāt: qđ nō licebat māducare nisi
 tm̄ solis sacerdotibus. Et dicebat
 illis: qđ dñs est filius hoīs etiā
 sabbati factū est et in alio sabbato ut
 intraret in synagogā: et doceret. Et
 erat ibi homo: et manus eius dextera
 erat arida. Observabāt autē scribe
 et pharisei si in sabbato curaret: ut
 inveniēt unde accusarēt illū. Ipse
 vero sciebat cogitatioēs eorū. Et ait
 hoī qui habebat manū aridam.
Surge: et sta in mediū. Et surgēs
 stetit. Ait autē ad illos ihesus.
Interrogo vos si licet sabbato bene-
facere an male: Animā saluam
facere an perdere: Et circūspectis oibz:
 dixit hoī. **Extende manū tuā.** Et
 extendit. Et restituta est manus
 eius. **Ipsi autē repleti sūt in sapi-**
entia: et colloquebātur ad inuicē
 quidnā facerēt de ihesu. factū est autē
 in diebus illis eunt in montē orare:
 et erat p̄noctans in oratioē dei. Et cū
 dies factus eēt: vocavit discipulos
 suos: et elegit duodecī ex ipsis. quos
 et ap̄los nōiavit. **Simone** quem
 cognōiavit petrū: et andream
 fratrē eius. **Jacobū** et iohānem:
 philippū et bartholomeū: **matheū**
 et thomā: **iacobū** alphei et symo-
 nem qui vocatur zelotes: **uidam**
iacobi: et **uidā** scarioth qui fuit
 p̄dutor. Et descendens ihesus de
 monte cū illis stetit in loco cāpestri:
 et turba discipulorū eius: et mul-
 titudo copiosa plebis: ab oī uideā

et iherosolimam et maritimā ^{et} tyri et sydoms
 qui venerāt ut audirent eū: et sana-
 rentur a languoribus suis. Et qui vexa-
 bantur a sp̄itibz imāndis: curabātur.
 Et oīs turba q̄rebat eū tange: quia
 virtus de illo exibat et sanabat oīs.
 Et ipse eleuatis oculis in discipulos
 suos: dicebat. **Beati pauperes:** quia
 v̄rū est regnū dei. **Beati qui nūc**
esuritis: qđ saturabimur. **Beati qui**
nūc fletis: qđ ridebitis. **Beati eritis**
cū vos oderūt hoīes: et cū separent vos
 et exprobrauerūt et eiecerūt nomē
 v̄rū tāq̄ malū p̄pter filiū hoīs. **Cum**
dece in illa die et exultate: ecce em̄
 merces v̄ra multa est in celo. **Secundū**
hoc em̄ faciebāt p̄phetis p̄s eorū. **Uerū**
re vobis diuitibus: qui habetis cōsola-
 tionē v̄rā. **Ve vobis qui saturati estis:**
 qđ esurietis. **Ve vobis qui nūc ridetis:**
 quia lugebitis et fletibitis. **Ve vobis**
cū vos benedixerūt oīs hoīes. **Secundū**
hoc faciebāt pseudo p̄phetis: p̄s eorū.
Sed vobis dico qui auditis. **Diligite**
inimicos v̄ros: benefacite hīs qui vos
 oderūt. **Benedicite maledicētibus**
vobis: et orate pro calūpniantibus
 vos. **Et qui te percussit in maxillam:**
 prebe ei et alterā. **Et ab eo qui tibi**
 aufert vestimentū: etiā tunicā noli
 prohibere. **Simāntē petenti te tribue.**
Et qui aufert q̄ tua sūt: ne repetas.
Et prout vultis ut faciant vobis
hoīes: et vos facite illis silitē. **Et si**
diligitis eos qui vos diligūt: q̄ vobis
 est gratia: **Nā et p̄tores diligentes**
 se diligūt. **Et si benefeceritis hīs qui**

vobis benefaciunt? que vobis est gratia?
Nam et peccatores peccatoribus faciunt. **D**ique
et peccatores hoc faciunt. Et si mutuum
dederitis hiis a quibus speratis reci-
pere: que gratia est vobis. **N**am et
peccatores peccatoribus faciuntur: ut reci-
piant equalia. **V**erumptamen diligite
inimicos vestros: benefacite et mutuum
date: nichil inde sperantes. Et erit mer-
ces vestra multa. Et eritis filii altissimi:
quia ipse benignus est super ingratos et
malos. **E**stote ergo misericordes: sicut
et pater vester misericors est. **N**olite
iudicare: et non iudicabimini. **N**olite
condempnare: et non condempnabimini.
Dimitte: et dimittetur vobis. **D**ate:
et dabitur vobis. **M**ensuram bonam et
confertam et coagulatam et superfluentem
dabunt in sinum vestrum. **E**adem quippe men-
sura qua mensi fueritis: remerietur
vobis. **D**icebat autem illis et similitudinem.
Nunquid potest cecus cecum ducere? **N**one
ambo in foveam cadunt. **N**on est discipulus
super magistrum. **P**fectus autem omnis erit:
si sit sicut magister eius. **Q**uid autem
vides festucam in oculo fratris tui: trabem
autem que in oculo tuo est non consideras?
Aut quomodo dicere potes fratri tuo: frater
sine eiciam festucam de oculo tuo? **I**pe
vero in oculo tuo trabem non videt. **V**po-
crita? eice primum trabem de oculo tuo:
et tunc videbis ut educas festucam de
oculo fratris tui. **N**on est enim arbor bona
que facit fructus malos: neque arbor
mala faciens fructum bonum. **U**naqueque
enim arbor de fructu suo cognoscitur.
Neque enim de spinis colligunt ficus: neque

de rubo vindemiant vinum. **B**onus
homo de bono thesauro cordis sui
profert bonum. **E**t malus homo
de malo thesauro profert malum.
Et habundantia enim cordis os lo-
quitur. **Q**uid autem vocatis me domine
domine? et non facitis que dico? **O**mnis
enim qui venit ad me et audit ser-
mones meos et facit eos: ostendam
vobis cui filius sit. **F**ilius est homini
edificanti domum qui fodit in altum:
et posuit fundamenta super petram.
In inundatione autem facta illi sum-
mum est flumen domum illi: et non
potuit eam movere. **F**undata enim
erat super petram. **Q**ui autem audit
et non facit? **F**ilius est homini edificanti
super petram: sine fundamento. **I**n
quam illi sumum est fluvius et con-
tinuo cecidit: et facta est ruina
domus illius magna. **Capitulum septimum**

Quoniam autem contempsisset omnia
verba sua in aures ple-
bis: intravit capharnaum. **C**enti-
onem autem cuiusdam servum male
habens erat moriturus: qui illi
erat preciosus. **E**t cum audisset de
iesu: misit ad eum seniores iudeorum:
rogans eum ut veniret et sana-
ret servum eius. **A**t illi cum venisset
ad iesum: rogabant eum sollicite
dicentes ei: quia dignus est ut
hoc illi prestes. **D**iligit enim
gentem nostram: et synagogam
ipse edificavit nobis. **I**hesus
autem ibat cum illis. **E**t cum iam non
longe esset a domo: misit ad

cū centurio amicos: dicens Dñe
 noli vexari Non enim sū dignus:
 ut intres sub tectū meū Propt'
 qd' et meipm non sū dignū ar-
 bitratus. ut venirem ad te: sed
 dic verbo et sanabitur puer meus
 Nam et ego homo sū sub ptate cōsti-
 tutus: habens sub me milites Et
 dico huic vade: et vadit Et alio
 veni: et venit Et seruo meo far hoc:
 et facit Quo audito ihesus mi-
 ratus est: et cōuersus sequētibz
 se turbis dixit Amen dico vobis:
 nec in isrl' tantā fidem inueni
 Et reuersi qui missi fuerāt domū:
 inuenērūt seruū qui languerat
 sanū Et factū est demceps ibat
 ihesus in ciuitate que vocatur
 nazym: et ibāt cū illo discipuli
 eius et turba copiosa **Cū autē**
 appropinquaret porte ciuitatis:
 ecce defunctus efferebatur: filius
 vnicus matris sue Et hec vidua
 erat: et turba ciuitatis multa cū
 illa Quā cū vidisset dñs: misēdia
 motus sup illā: dixit illi Noli
 flere Et accessit: et tetigit loculū
 In autē qui portabāt steterūt
 Et ait Adolefcens: tibi dico surge
 Et resedit qui erat mortuus:
 et cepit loqui Et dedit illū matri
 sue Accepit autē om̄s timor: et
 magnificabāt deū dicētes Quā
 ppheta magnus surrexit in
 nobis: et quia deus visitauit
 plebē suā Et erant hic sermo in
 vniuersā iudeā de eo: et in cōm
 circa regionē Et nūciauerūt

iohān discipuli eius: de oībus hīs
 Et cōuocauit duos de discipulis suis
 iohānes: et misit ad ihesū dicens Tu
 es qui venturus es an aliū expect-
 tamo: Cū autē venisset ad eū vni:
 dixerūt Iohānes baptista misit nos
 ad te: dicens Tu es qui venturus es
 an aliū expectamo: In ipā autē
 hora curauit multos a lāguoribus
 suis et plagis et spiritibus malis:
 et cecis multis donauit visū Et respo-
 dens dixit illis Cūtes nūciate iohān:
 que vidistis et audistis Quia ceci
 vident: claudi ambulāt: leprosi
 mūdantur: surdi audiūt: mortui
 resurgūt: pauperes euāgelizantur.
 Et beatus est: quicūqz nō fuerit stan-
 dalizatus in me Et cū discessissent
 nūci iohānis cepit dicere de iohāne
 ad turbas Quid existis in deserto viderē:
 Arūdmem vento moueri: Sed quid
 existis videre: hōiem mollibus vesti-
 mentis indutū: **Propheta** Utiqz dico
 vobis: Ecce qui in p̄ciosa veste sūt et
 in deliciis: in domibus regū sūt Sed
 quid existis videre: **Prophetam**
 Utiqz dico vobis: et plusqz ppheta
 Hic est de quo scriptū est Ecce ego
 mitto angelū meū ante faciem tuā:
 qui p̄parabit viam tuā ante te Dico
 em̄ vobis: maior inter natos mulierū
 ppheta iohāne baptista nemo est.
 Qui autē minor est in regno dei:
 maior est illo Et oīs pplis audiens
 et publicanū iustificauerūt deū: bap-
 tizati baptisimo iohānis Pharisei autē
 et legisperiti: consiliū dei spreuerūt

in semetipfos: nō baptizati ab eo Cui
ergo filies dicam hoīes gnationis huius?
et cui filies sūt. Similes sūt pueris
sedentibus in foro: et loquentibus ad
muticem et dicētibz Cantuūm
vobis tibis et nō saltastis Lamen
taūm; et nō plorastis Venit em
iohānes baptista neq; manducans
panē neq; bibens vinū: et dicitis
Demoniū habet Venit filius hoīs
manducans et bibens: et dicitis
Ecce homo deuorator et bibens vinū:
amicus publicanor et peccor Et iusti
ficata est sapia: ab oībus filiis suis
Rogauit autē illū quidā de phariseis:
ut manducaret cū illo Et ingressus
domū pharisei: discubuit Et ecce
mulier q̄ erat in ciuitate peccatrix:
vt cognouit qd̄ accubuit in domo
pharisei: attulit alabastrū vnguenti
Et stans retro secus pedes dñi: lacrimis
cepit rigare pedes eius: et capillis
suis tergebat Et osculabatur pedes
eius: et vnguento ungebat Videns
autē phariseus qui vocauerat eū: ait
intra se dicens Si esset hic ppheta:
sciret utiq; que et qualis esset mulier
que tangit eū: q̄a peccatrix est Et
r̄ndens ihesus: dixit ad illū Symō:
habeo tibi aliqd̄ dicere At ille ait
Magister dic Duo debitores erant
cuidā feneratori Vnus debebat dena
rios quingentos: et alius quingenta
Nō habētibz illis vnde redderent:
donauit vtriusq; Quis ergo eū plus
diligit? R̄ndens symon dixit Estimo
quia is cui plus donauit At ille
dixit ei Recte iudicasti Et conuersus

ad mulierē: dixit symoni Vides
hāc mulierē? Intraui in domū
tuā: aquā pedibz meis nō dedisti
Hec autē lacrimis rigauit pedes
meos: et capillis suis terxit Oscu
lū michi nō dedisti Hec autē ex
quo intrauit: nō cessauit osculāi
pedes meos Oleo caput meū
non vngisti Hec autē vnguento
vngit pedes meos Propter hoc
dico tibi: remittuntur ei peccata
multa: qm̄ dilexit multū Cui
autē minus dimittitur: minus
diligit Dixit autē ad illā Remit
tuntur tibi peccata Et ceperunt qui
simul accubebāt dicere intra se
Quis est hic qui etiā peccata dimittit?
Dixit autē ad mulierē fides
tua te saluā fecit: vnde in pace
Factū est **Capitulum Octauū**
Admoneps et ipse iter facie
bat p̄ ciuitates et castella: p̄dicās
et euangelizans regnū dei: et
duodecim cū illo Et mulieres
aliq̄ que erant curate a spiritibz
imūdis et infirmitatibus: ma
ria que vocatur magdalena de
qua septē demonia exierāt: et
iohāna vxor ioseph paratoris herodis
et susāna et alie multe: que in
instrabāt ei de facultatibus suis
Cū autē turba cōueniret et de
ciuitatibus p̄peraret ad eū: dixit
p̄ similitudinē Eunt qui seminat
seminare semen suū Et dū sem
nat: aliud cecidit secus viā et
cōculcatū est: et volucres celi
comederūt illud Et aliud cecidit

supra petrā? et natū aruit: q̄a
 non habebat humorem Et aliud
 cecidit inter sp̄mas: et simul
 exorte sp̄me suffocauerūt illud
 Et aliud cecidit in terrā bonā:
 et ortū fecit fructū centuplū
Hec dices clamabat. Qui habet
 aures audiendi: audiat **Inter**
 rogabāt autē eū discipuli eius:
 que esset hec parabola **Quibz**
 ip̄e dixit **Vobis datū est nosse**
 mysteriū regni dei **Ceteris autē**
 in pabolis? ut vidētes nō videāt:
 et audientes nō intelligāt **Est**
 autē hec parabola **Semen est**
 verbū dei **Qui autē secus viā:**
 hī sūt qui audiūt **Demde venit**
 dyabolus et tollit verbū de corde
 eorū: ne credentes salui fiant
Item qui supra petrā: hī sūt
 qui cū audierūt cū gaudio susci-
 piūt verbū **Et hī radices nō**
 habet? q̄a ad tēpus credūt: et
 in tēpore tēptatōis recedūt.
Qd' autē in sp̄mis cecidit? hī
 sūt qui audierūt et a sollicitu-
 dinibus et diuitiis et volupta-
 tibus vite cūtes suffocātur:
 et nō referūt fructū **Qd' autē**
 in bonā terrā? hī sūt qui in
 corde bono et optimo audietes
 verbū retinent: et fructū affe-
 rūt in paciēcia **Nemo autē**
 lucerna accendens operit eam
 vase aut subtus lectū ponit: sed
 supra candelabrū ponit: ut
 intrantes videāt lumen **Non**

est em̄ occultū qd' nō manifestetur:
 nec absconditū qd' nō cognoscatur
 et in palā veniat **Videte ergo quomō**
 auditis **Qui em̄ habet dabitur illi:**
 et quicūq; nō habet etiā qd' putat se
 habere auferetur ab eo **Venerūt autē**
 ad illū mater et fratres eius: et nō
 poterāt adire eū pre turba: et nūciatū
 est ei **Mater tua et frēs tui stāt foris:**
 volentes te videre **Qui rīdens:** dixit
 ad eos **Mater mea et frēs mei hī sūt:**
 qui verbū dei audiūt et faciūt factū
 est autē in vna die et ip̄e ascendit
 in nauiculā: et discipuli eius **Et**
 ait ad illos **Trāsfretemz trans**
 fretū **Et ascenderūt Nauiगतibus**
 autē illis: obdormiūt **Et descendit**
 p̄cella venti in stagnū? et cōpleba-
 tur nauicula: et periclitabatur **Acc-**
 dentes autē suscitauerūt eū: dicētes
Preceptor: perimus **At ille surgens**
 increpauit ventū et tempestate aq̄:
 et cessauit **Et facta est trāquillitas**
Dixit autē illis Vbi est fides v̄ra?
Qui timētes mirati sūt: admiricem
 dicētes **Quis putas hic est qui ipe rat**
 ventis et mari? et obediūt ei **Enam**
 gauerūt autē ad regionē gerasenoz:
 que est circa galileā **Et cū egressus**
 esset ad terrā? occurrit illi vir quidā
 qui habebat demoniū iam t̄p̄ibus
 multis: et vestimēto nō induebatur:
 neq; in domo manebat: sed in monimē-
 tis **Is ut vidit ihesū:** prociat ante illū
Et exclamans voce magna dixit Qd'
 michi et tibi est ihesu fili dei altissimi?
Obsecro te ne me torq̄as **Incipiebat**

em spū mūdo: ut exiret de hoīe. Mul-
tis em t̄p̄ibus arripiebat illū: et
vinciebatur cathenis et cōpedibus
custoditus: et ruptis vinculis age-
batur a demonis in deserta. Interro-
gavit autē eū ihesus dicens: Quid tibi
nomē est? At ille dixit: Legio. Quia intra-
uerāt demonia multa in eū. Et rogabāt
illū: ne imperaret illis ut in abyssū
irent. Erat autē ibi grex porcorū multorū:
pascētū in mōte. Et rogabāt eū:
ut p̄mitteret eis in illos ingredi. Et
p̄misit illis. Exierūt ergo demonia
ab hoīe: et intrauerūt in porcos.
Et impetu abūt grex p̄ p̄ceptis in
stagnū: et suffocatus est. Quod ut
viderūt factū qui pascebāt fugerūt:
et nūciauerūt in ciuitatē et in villas.
Exierūt autē videre qd factū est. Et
venerūt ad ihesū: et inuenērūt hoīem
sedentē a quo demonia exierāt vestitū:
q̄c̄ sana mente ad pedes eius: et timuerūt.
Nūciauerūt autē illis et qui viderant:
quomō sanus factus esset a legione. Et
rogauerūt eū oīs multitudo regionis
gerasenorū: ut discedet ab ipsis: quia
timore magno tenebātur. Ipse autē
ascendens nauem: reuersus est. Et
rogabat illū vir a quo demonia exie-
rant: ut cū eo esset. Dimisit autē eū
ihesus: dicens: Redi in domū tuā: et
narra quāta tibi fecerit deus. Et abūt
p̄ vniuersā ciuitatē: p̄dicans quāta
illi fecisset ihesus. Factū est autē cū
redisset ihesus: excepit illū turba.
Erant em oīs expectates eū. Et
ecce venit vir cui nomen iayrus:

et ip̄e princeps synagoge erat.
Et cecidit ad pedes ihesu: rogans
eū ut intraret domū eius: q̄a
filia vnica erat illi fere annorū
duodecim: et hec moriebatur. Et con-
tigit dū iret: a turbis cōp̄mebatur.
Et mulier quedā erat in fluxu
sanguis ab ānis duodecim: que
in medicos erogauerat omnem
substātiā suā: nec ab illo potuit
curari. Accessit retro: et tetigit
simbriā vestimētōrū eius. Et con-
festim stetit fluxus sāguis eius.
Et ait ihesus: Quis est qui me
tetigit? Inlegantibus autē oībus:
dixit petrus et qui cū illo erāt:
Preceptor turbe te cōp̄mūt et
affligūt: et dicit quis me tetigit?
Et dixit ihesus: Tetigit me aliq̄s
flā: et ego noui virtute de me
exisse. Videns autē mulier quia
eū nō latuit: tremens venit et
prostravit ante pedes eius. Et ob quā
causā tetigerit eū: indicauit
corā oīm p̄plo: et cōfestim quēad
modū sanata sit. At ip̄e dixit ei:
Filia fides tua saluā te fecit: vade
in pace. Adhuc illo loquente:
venit quidā ad principē synagoge:
dicens illi: Quia mortua est filia
tua: noli vexare illū. Ihesus autē
audito hoc verbo: respōdit patri
puelle: Noli timere. Credo tantū:
et salua erit. Et cū p̄uenisset ad
domū: nō p̄misit intrare secū
quēquā: nisi petrū et iacobū et
iohanem et patrē et matrē puelle.

Flebant autē omēs: et plāgebant
 illā. At ille dicit. Nolite flere.
 Nō em̄ est mortua puella: sed
 dormit. Et deridebāt eū: scientes
 q̄a mortua eēt. Ip̄e autē tenens
 manū eius clamauit dicens. Puella
 surge. Et reuersus est spūs eius:
 et surrexit cōtinuo. Et iussit illi
 dare māducare. Et stupuerūt
 pntes eius. Quibus precepit
 ne alicui dicerēt qd̄ factū erat.

Quoniam dicitur **caplin xv.**
 autē duodecī aplis. dedit
 illis virtutē et ptatem sup̄ oīa
 demonia: et ut laquores curaret.
 Et iussit illos p̄dicare regnū dei:
 et sanare infirmos. Et ait ad illos.
 Nichil tuleritis in via: neq; vir-
 gam neq; peram neq; panē: neq;
 pecuniā: neq; duas tunicas. Lybra-
 tis. Et in quacūq; domū intra-
 ueritis: ibi manete: et inde ne
 exeatis. Et quicūq; nō receperit
 vos: exeutes de ciuitate illa: etiā
 puluerem pedū v̄roz exatite: in
 testimoniū supra illos. Egressi autē
 circūbāt p̄ castella: euāgelizātes
 et curātes vbiq;. Audiuit autē
 herodes tetrarcha oīa que fiebāt
 ab eo: et hesitabat: eo qd̄ dicebātur
 a quibsdā q̄a iohānes surrexit
 a mortuis. A quibusdā vocatur
 q̄a helyas apparuit. Alibi autē:
 quia vnus de antiquis surrexit.
 Et ait herodes. Iohānem ego de
 collaui. Quis ergo est iste de quo
 ego audio talia. Et querebat

videre eū. Et reuersi apli: narra-
 uerūt illi quecūq; fecerūt. Et
 assumptis illis seorsū in locū
 desertū: qui est bethsaide. Qd̄ cū
 cognouissent turbe: secute sunt
 illū. Et excepit illos. Et loq̄batur
 illis de regno dei: et eos qui cura
 indigebāt sanabat. Dies autem
 ceperat inclinare: et accedentes
 duodecī dixerūt illi. Dimitte turbas:
 ut eūtes in castella villasq; q̄ circa
 sūt. diuertāt ut inueniant escas: q̄a
 hic in loco deserto sumus. Ait autem
 ad illos. Vos date illis māducare.
 At illi dixerūt. Nō sūt nobis plusq;
 quinq; panes et duo pisces: nisi forte
 nos camus et emamus in oēm hanc turbā
 escas. Erāt autē fere quinq; milia viri.
 Ait autē ad discipulos suos. Facite
 illos discubere p̄ cōmuna: quinq; a-
 genos. Et ita fecerūt. Et discubere
 fecerūt omēs. Acceptis autē ihesus
 quinq; panibus et duob; piscibus:
 respexit in celū et benedixit illis et
 fregit: et distribuit discipulis suis.
 Et manducauerūt omēs et saturati
 sūt. Et sublatū est qd̄ superfuit illis
 fragmentoz cophini duodecim. Et
 factū est cū solus esset orans: erat
 cū illo et discipuli: et interrogauit
 illos dicens. Quem me dicūt esse
 turbe? At illi responderūt et dixerūt
 Iohāne baptistā: alii autē helyā:
 alii autē q̄a p̄pheta vnus de por-
 tibus surrexit. Dixit autē illis. Vos
 autē quē me esse dicatis. Respon-
 dens symon petrus: dixit. xpm̄ dei.

Et ille increpans illos: precepit ne au-
diceret hoc: dicens Quia oportet
filium hominis multa pati: et reprobari
a senioribus et principibus sacerdotum
et scribis: et occidi et tertia die resur-
gere Dicebat autem ad omnes Si quis
vult venire post me: abneget semet
ipsum: et tollat crucem suam cotidie: et
sequatur me Qui enim voluerit animam
sua saluam facere: perdat eam Nam qui
perdiderit animam suam propter me: saluam
faciet illam Quid enim proficiat homo si lu-
cretur uniuersum mundum: seipsum autem
perdat et detrimentum suum faciat: Nam
qui me erubuerit et meos sermones:
hic filius hominis erubescet: cum venerit
in maiestate sua et patris et sanctorum angelorum
Dico autem vobis Vere sunt aliqui hic
stantes: qui non gustabunt mortem: donec
videant regnum dei factum est autem
post hec verba fere dies octo: et assump-
sit petrum et iacobum et iohannem: et as-
cendit in montem ut oraret Et facta
est dum oraret species vultus eius altera:
et uestitus eius albus refulgens Et
ecce duo viri loquuntur cum illo Erant
autem moyses et helias visi in maiest-
tate: et dicebant excessum eius quem
completurus erat in iherusalem petrus vero
et qui cum illo erant grauati erant somno
Et euigilantes viderunt maiestatem eius:
et duos viros qui stabant cum illo Et
factum est cum discederet ab illo: ait pe-
trus ad iesum: preceptor bonum est nos
hic esse: et faciamus tibi tabernaculum:
vnum tibi: et moysi vnum: et vnum hebe:
nesciens quod diceret Hec autem illo
loquente facta est nubes et obumbr-
auit eos: et timuerunt intrantibus illis

in nubem Et vox facta est de nube
dicens Hic est filius meus dilec-
tus Ipsi audite Et dum fieret vox:
inuentus est solus Et ipsi tacuerunt:
et nemini dixerunt in illis diebus
quidquam ex his que viderat factum
est autem in sequenti die descenditibus
illis de monte: occurrit illi turba
multa Et ecce vir de turba: excla-
mavit dicens Magister obsecro
te respice in filium meum: quia vinctus
est michi Et ecce spiritus apprehendit
illum et subito clamat: et illudit et
dissipat eum cum spiritu: et vir disce-
dit clamans eum Et rogauit disci-
pulos tuos ut eicerent illum: et non
potuerunt Respondens autem iesus:
dixit O generatio infidelis et peruersa:
usquequo ero apud vos et patiar
vos: Adduc filium tuum Et cum acci-
deret: elisit illum demonium: et dissi-
pauit Et increpauit iesus spiritum
imundum: et sanauit puerum: et
reddidit illum patri eius Stupelant
autem omnes: in magnitudine dei.
Quibusque mirantibus in omnibus que
faciebat: dixit ad discipulos suos
Domine vos in cordibus vestris: ser-
mones istos Filius enim hominis: futurus
est ut tradatur in manus hominum
At illi ignorabant verbum istud:
et erat velatum ante eos ut non sen-
tirent illud Et timebant interrogare
eum: de hoc verbo Intravit autem
cogitatio in eos: quis eorum esset
maior At iesus videns cogita-
tiones cordis eorum: apprehendens

puerū statuit illū secus se: et ait illis
Quicūq; susceperit puer istū in
 noīe meo: me recipit **E**t quicūq;
 me recipit: recipit illū qui me misit
Nā qui minor est inter om̄s vos: hic
 maior est **R**ēdens autē iohānes:
 dixit **P**receptor vidimus quendam
 in noīe tuo demoma eicientē: et
 phibui eū: qā nō seqtur te no
 bisti **E**t ait ad illū ihesus **N**olite
 prohibere **Q**ui em̄ nō est aduersū
 vos: pro vobis est **F**actū est autē
 cū cōplerentur dies assūptionis
 eius: et ip̄e faciem suā firmavit
 ut iret iherlm̄ **E**t misit nūcios
 ante conspectū suū **E**t eūtes intra
 uerūt in ciuitate samaritanorū:
 ut pararet illi **E**t nō receperūt
 illū: qā facies eius erat eūtis in
 iherlm̄ **C**ū vidissent autē discipuli
 eius iacobus et iohānes: dixerūt.
Dñe: vis dicimus ut ignis descendat
 de celo et cōsumat illos **E**t cōuersi
 increpauit illos: et dixit **N**escitis
 cuius spūs estis **F**ilius hoīs non
 venit aīas p̄dere sed saluare **E**t
 abierūt in aliud castellū **F**actū
 est autē ambulātib; illis in via:
 dixit quidā ad illū **S**equar te
 quocūq; ieris **E**t ait illi ihesus
Vulpes foueas habēt: et volutres
 celi mōdos **F**ilius autē hoīs non
 habet vbi caput suū reclinet
Ait autē ad alterū **S**equere me
Ille autē dixit **D**ñe p̄mitte me
 primū ire: et sepelire p̄m meū

Dixitq; ei ihesus **D**ñe: ut mortui
 sepeliant mortuos suos **T**u autē vade:
 et annūcia regnū dei **E**t ait alter
Sequar te dñe: sed p̄mū p̄mitte m̄
 renūciare hīs que domi sūt **A**it ad
 illū ihesus **N**emo mittens manū
 suā in aratū et aspiciens retro:
 aptus est regno dei **Capitulum v.**

Dixit hec autē designant
Dñs ihesus et alios septua
 ginta duos: et misit illos bmes ante
 faciem suā in oēm ciuitate et locū
 quo ip̄e erat vēturus **E**t dicebat illis
Messis quidē multa: opari autem
 pauci **R**ogate ergo dñm messis: ut
 mittat oparios in messem suam
Ite **E**cce ego mitto vos: sicut agnos
 m̄ lupos **N**olite ergo portare sacru
 lū: neq; peram: neq; calciamenta:
 et nemmē p̄ viā salutaueritis **I**n
 quacūq; domū intraueritis: p̄mū
 dicite **P**ax huic domui **E**t si ibi fuerit
 filius pacis: req̄scent sup illā pax v̄ra
Si autē ad uos reuertetur **I**n eadē
 autē domo manete: edentes et bibetes
 que apud illos sūt **D**ignus est em̄
 oparius mercede sua **N**olite trāsire
 de domo in domū **E**t in quacūq; ciui
 tate intraueritis et susceperit vos:
 manducate q̄ apponūtur uobis: et
 curate infirmos qui in illa sūt: et
 dicite illis **A**ppropinquauit in vob̄
 regnū dei **I**n quacūq; ciuitate intruen
 tis et nō susceperit vos: euentes in
 plateas eius dicite **E**tia puluerem
 qui adhesit nobis de ciuitate v̄ra:
 extergimus in vob̄ **T**ame hoc scitote:

quod appropinquavit regnum dei. Dico
vobis quia zodomitis in die illa
remissus erit in die et quod civitati
illi. Ve tibi corozaim. ve tibi bethsai-
da. quia si in tyro et sidone facte
fuerent virtutes que in vobis facte sunt.
olim in cilicio et cinere sedentes pem-
teret. Verumptamen tyro et sidoni
remissus erit in iudicio: quod vobis.
Et tu capharnaum usque ad celum exul-
tata: usque ad infernum demerges.
Cui vos audit: me audit. Et qui
vos spernit: me spernit. Cui autem
me spernit: spernit eum qui me misit.
Reversi autem sunt septuaginta duo
cum gaudio: dicentes. Domine etiam demo-
nia subiciuntur nobis: in nomine tuo.
Et ait illis. Videbam sathanam sicut
fulgur de celo cadentem. Et ecce dedi
vobis potestatem calcandi super serpentes
et scorpiones: et super omnem virtutem
munitam: et nichil vobis nocebit.
Verumptamen in hoc nolite gaudere:
quia spiritus vobis subiciuntur. Gaudete
autem: quia nomina vestra scripta sunt in celis.
In ipsa hora exultavit in spiritu sancto:
et dixit. Confiteor tibi pater domine
celi et terre: quia abscondisti hec a sa-
pientibus et prudentibus: et revelasti
ea parvulis. Etiam pater: quia sic
placuit ante te. Omnia enim michi tradi-
ta sunt a patre meo. Et nemo scit qui
sit filius nisi pater: et qui sit pater nisi
filius: et cui voluerit filius revelare.
Et conversus ad discipulos suos. dixit.
Beati oculi qui vident que videtis. Dico
enim vobis: quia multi prophetes et reges

voluerunt videre que nos videtis et non
viderunt: et audire que auditis et non
audierunt. Et ecce quidam legissetis
surrexit temptans eum: et dicens. Ma-
gister. quid faciendo vitam eternam possi-
debo. At ille dixit ad eum. In lege quod
scriptum est. Quomodo legis. Ille respo-
dens dixit. Diliges dominum deum tuum ex
toto corde tuo. et ex tota anima tua: et
ex omnibus viribus tuis: et ex omni mente
tua: et primum tuum sicut tensum. Dixit
itaque illi. Recte respondisti. Hoc fac: et
vives. Ille autem volens iustificari
serpsit. Dixit ad Iesum. Et quis est
meus proximus. Suspiciens autem
Iesus. dixit. Homo quidam descen-
debat ab iherosolymis in iherico: et incidit
in latrones. Qui etiam despoliarunt
eum: et plagis impositis abierunt: semi-
vivo relicto. Accidit autem ut sacerdos
quidam descendet eadem via: et viso
illo pertransiit. Similiter et leuita cum
esset secus locum: et videret eum. pertransiit.
Samaritanus autem iter faciens
venit secus eum. Et videns eum: inima
motus est. Et appropians alliga-
vit vulnera eius: infundens oleum
et vinum. Et imponens illum in in-
strumentum suum: duxit in stabulum: et
curam eius egit. Et altera die protulit
duos denarios: et dedit stabulario:
et ait. Curam illius habe. Et quodcumque
superogaveris: ego cum rediero red-
dam tibi. Ex horum trium videtur
tibi proximus. fuisse illi. qui
incidit in latrones. At ille dixit.
Qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi

ihesus vade. et tu fac similiter. factum
est autem dum irent. et ipse intravit
in quoddam castellum: et mulier quaedam
martha nomine excepit illum in domum
sua. Et huic erat nomine maria. quae
etiam sedens secus pedes domini audiebat
verbum eius. Martha autem satagebat
circa frequens misterium. Quae
stetit: et ait Domine. non est tibi cure
quod soror mea reliquit me solam
instruere. Dic ergo illi. ut me ad
iuiet. Et respondens. dixit illi dominus.

Martha. martha. sollicita es.
et turbaris circa plurima. Porro
vnum est necessarium. Maria opti
mam partem elegit. que non auferetur
ab ea. **Capitulum. xi.**

Factum est cum esset in loco
quodam orans. ut cessauit dixit vnus
ex discipulis eius ad eum Domine doce nos
orare. sicut et iohannes docuit discipu
los suos. Et ait illis. Cum oratis. dicite.
Pater. sanctificetur nomen tuum. Adue
niat regnum tuum. Vane nostram coti
dianam da nobis cotidie. Et dimitte
nobis peccata nostra. siquidem et ipsi
dimittimus omni debentibus nobis. Et ne
nos inducas in temptationem. Et ait
ad illos. Quis vrum habebit amicum.
et ibit ad illum media nocte et dicet
illi. Amice comoda michi tres
panes. quoniam amicus meus venit
de via ad me. et non habeo quod
ponam ante illum. Et ille demittens respo
dens dicat. Noli michi molestus
esse. Jam enim ostium clausum est. et
pueri mei mecum sunt in cubili. Non

possum surgere. et dare tibi. Et ille si
perseuerauerit pulsans. dico vobis
et si non dabit illi surgens eo quod amicus
eius sit. propter improbitatem tamen eius
surget. et dabit illi quantum habet
necessarios. Et ego dico vobis. Petite.
et dabitur vobis. Querite. et inuenie
tis. Pulsate. et aperietur vobis. Omnis
enim qui petit accipit. et qui querit
inuenit. et pulsanti aperietur. Quis
autem ex vobis premium petit panem.
numquid lapidem dabit illi. Aut piscem.
numquid pro pisce serpentem dabit illi.
Aut si petierit ouem. numquid porriget
ei scorpionem. Si ergo vos cum sitis
mali. nescitis bona dare filiis
vris. quatenus magis patris vestri de celo
dabit spiritum bonum petentibus. Et
erat eiciens demonium. et illud erat
mutum. Et cum eiecisset demonium. locutus
est mutus. et ammirate sunt turbae. Quaedam
autem ex eis dixerunt. In beelzebub prin
cipe demoniorum. eicit demonia. Et alii
temptantes. signum de celo querebant ab eo. **Et**
ait autem ut vidit cogitationes eorum. dixit
eis. Omne regnum in seipsum diuisum desola
bitur. et domus super domum cadet. Si autem
et sathanas in sensum diuisus est. quomodo
stabit regnum ipsum. quia dicitis in beelze
bub. eicere me demonia. Si autem in
beelzebub ego eicio demonia. filii vrum
in quo eiciunt. Ideo ipsi iudices vrum erunt.
Porro si in digito dei eicio demonia. pro
fecto puenit in vos regnum dei. Cum fortis
armatus custodit atrium suum. in pace
sunt ea que possidet. Si autem fortior illo
superueniens uicerit eum. vniuersa arma

74
eius auferet in quibus confidebat: et
spolia eius distribuet Qui non est meus:
aduersi me est Et qui non colligit
mecum: dispergit Cum inuidus spiritus
exierit de homine ambulat per loca inani-
quosa querens requiem: et non inueniens
dicit Reuertar in domum meam: unde
exiui Et cum venerit: inuenit eam ^{sepulchrum} ~~stercus~~
mudatam Et tunc vadit et assumit alios
spiritus nequiores se: et ingressi habi-
tant ibi Et sunt nouissima hominis illius:
peiora prioribus Factum est autem cum
hec diceret: extollens vocem quaedam
mulier de turba dixit illi Beatus
venter qui te portauit: et uerba que
suxisti At ille dixit Quis immo: ut
qui audiuit uerbum dei et custodiunt
illud Turbis autem concurrentibus
cepit dicere Generatio hec: generatio nequam
est Signum querit: et signum non dabi-
tur ei: nisi signum ione Nam sicut fuit
ionas signum inuinitis: ita erit et filius
hominis generationem istam Regnum austrum sur-
get in iudicio cum uiris huius generationis
et condepernabit illos: quia ueni a
simbis terre audire sapientiam salo-
monis Et ecce plus salomone hic
Uiri inuinite surgent in iudicio cum
generatione hac et condepernabunt eam:
quia penitentiam egerunt ad predicationem
ione Et ecce plus iona hic Nemo
lucernam accendit et in abscondito
ponit neque sub modio: sed super candela-
bram: ut qui ingrediuntur lumen
videant Lucerna corporis tui: est oculus
tuus Si oculus tuus fuerit simplex:
totum corpus tuum lucidum erit

Si autem nequam fuerit: etiam corpus
tuum tenebrosum erit Vide ergo ne
lumen quod in te est: tenebre sint
Si ergo totum corpus tuum lucidum
fuerit: non habes aliquam partem
tenebrarum: erit lucidum totum: et sicut
lucerna fulgoris illuminabit te
Et cum hec loqueretur: rogauit
illum quidam phariseus: ut pranderet
apud se Et ingressus recubuit
Phariseus autem cepit intra se
reputans dicere: quare non bapti-
zatus es ante prandium Et ait
dominus ad illum Nunc uos pharisei
quod de foris est calcatis et catinam
datis: quod autem intus est uerum ple-
num est rapina et iniquitate Stulti:
nonne qui fecit quod de foris est: etiam
id quod de intus est fecit Perceptum
quod superest date elemosinam: et ecce
omnia munda sunt uobis Sed ne uo-
bis phariseis qui decimatis men-
tam et rutam et omne olium: et preter-
itis iudicium dei et caritatem hec autem
oportuit facere: et illa non omittite
De uobis phariseis qui diligitis
primas cathedras in synagogis:
et salutationes in foro De uobis
qui estis ut monumenta que non
apparent: et homines ambulantes
super nesciunt Respondens autem
quidam ex legisperitis: ait illi
Magister hec dicens: etiam nobis
contumeliam facis At ille ait Et
uobis legisperitis ue: quia oneratis
homines oneribus que portare non
possunt: et ipsi uno digito uro

non tagnis sartinas **De** vobis
 qui edificatis monimenta pph
 taru: pres vni occiderunt illos
Pfecto testificamini: qa cosen
 tibus opibus patri vroz **Q**uomode
 ipi eos occiderunt: uos aute edifi
 catis eoz sepulchra **P**ropterea
 et sapia dei dixit **M**itta ad illos
 pphetas et aplos: et ex illis occi
 dent et psequetur: ut inquratur
 sanguis omni pphetaz qui effusus
 est a constitutione mundi: a genea
 tione ista: a sanguine abel iusti
 usq; ad sanguine zacharie qui
 percutit int altare et edem **I**ta
 dico uobis: requiretur ab har
 gnatione **De** vobis legisperitis:
 qa tulistis claue sciencie ipsi
 no introistis: et eos qui introi
 bant phibulistis **C**u her ad illos
 diceret: ceperunt pharisei et legis
 periti ginter insistere et eum os
 opprimere: de multis insidiantes
 ei **E**t qrentes cape aliqd ex ore
 eius: ut accusarent eu **Caplm**

Multis aute turbis **xii**
 circustantibus ita ut se
 mutice cocularent: cepit dice
 ad discipulos suos **A**tendite
 a fermento phariseoz: qd est
 ypocrisis **N**ichil opertu est
 qd no reueletur: neq; abston
 ditu qd no sciatur **Q**ui que
 m tenebris dixit: m luce
 dicentur **E**t qd m aure locuti
 estis m cubiculis: pdicabitur
 m tectis **D**ico aute vobis am
 nis

meis: ne timeam ab his q occidunt
 corpus: et post hec no habet am
 plius quid faciant **T**imete eu qui
 postq occiderit: habet ptate mitte
 m gehemia **I**ta dico vobis: hunc
 timeate **N**one quiq; passeris vene
 iunt dypondio et vnus ex illis no
 est m oblivione cora deo: **S**ed et
 capilli capitis vni omis numerati
 sut **N**olite ergo timere **M**ultis pas
 seribus pluris estis **D**ico autem
 vobis **O**is quicunq; confessus fuit
 me cora hoibus: et filius hois con
 fitebitur illu cora angelis dei **Q**ui
 aute negavit me cora hoibus: et
 filius hois denegabit cora angelis
 dei **E**t ois qui dicit verbu m filiu
 hois: remittetur illi **E**t aute qui
 m spm scm blasphemauerit: no
 remittetur **C**u aute induerit vos
 m synagogas et ad magistratus
 et ptates: nolite solliciti esse qli
 ter rndcatis: aut quid dicatis
Sps em scus docebit vos m ipsa
 hora: q oporteat dice **A**t autem
 ei quida de turba **M**agister dic
 fri meo: ut mecu diuidat heredi
 tate **A**t ille dixit ei **H**omo: quis
 me constituit iudice aut diuisore
 sup uos: **D**ixitq; ad illos **V**idete
 et caute ab oi auaricia: qa no
 m habudacia cuiq; vita eius est:
 ex his q possidet **D**ixit aute ad
 illos similitudine dicens **H**ois cuiq;
 da diuis vberes fructus ager
 attulit **E**t cogitabat int se dices
Quid facia: quano habeo quo

congregem fructus meos. Et dixit
hoc facia. **D**estrue horrea mea: et
maiora facia. Et **no** illuc congrega
bo oia que nata sunt michi et bona
mea: et dica anime mee. **A**mina
multa bona habes: posita in annos
plurimos. **R**equiesce: comede et bibe:
et epulare. **D**ixit autem illi deus. **S**cul
te hac nocte animam tuam repetit a te.
que autem parasti tingerunt. **S**ic et
qui sibi thesaurizat: et non est in
deum diues. **D**ixitque ad discipulos
suos. **I**deo dico vobis: nolite solliciti
esse anime quod manducetis: neque corpori
quid induamini vestiamini. **A**niam plus
est quam esca: et corpus plus quam vesti
mentum. **C**onsiderate cornos quia non
seminat neque metit: quibus non est
cellarium neque horreum: et deus pascit
illos. **Q**uoniam magis vos pluris estis
illis. **Q**uis autem vestrum cogitavit potest
ad dicere ad staturam suam cubitum vestrum.
Si ergo neque quod minimum est potestis:
quid de ceteris solliciti estis. **C**onsi
derate lilia: quomodo crescunt. **N**on
laborant non neunt. **D**ico autem vobis:
nec salomon in omni gloria sua vestreba
tur: sicut unum ex istis. **S**i autem
fenu quod hodie in agro est et cras
in thibam mittitur: deus sic vestit:
quoniam magis vos pusille fidei. **E**t
vos nolite querere quod manducetis:
aut quid bibatis: et nolite in sub
lime tolli. **H**ec enim omnia getes mundi
querunt. **P**ater autem vestrum scit: quoniam his
indigetis. **V**erumptamen querite regnum
dei: et hec omnia adicientur vobis.

Nolite timere pusillus grex: quia
complacuit patri vestro dare vobis reg
num. **V**endite que possidetis: et date
elemosinam. **F**acite vobis sacculos:
qui non veterascent. **T**hesaurum non
deficiente in celis: quo fur non appro
piat neque timea corrumpit. **U**bi enim
est thesaurus vestrum: ibi et cor vestrum erit.
Sunt lili vestri precincti: et lucerne
ardentes in manibus vestris. **E**t vos
siles hominibus expectantibus dominum
suum quoniam revertatur a nuptiis: ut
cum venerit et pulsaverit ostium
aperiat ei. **B**eati serui illi: quos
cum venerit dominus inveniunt vigilantes.
Amen dico vobis: quod percutiet se et
faciet illos discubere: et transiens
instrabit illis. **E**t si venerit in
secunda vigilia: et si in tertia vigilia
venerit: et ita inveniunt: beati sunt
serui illi. **H**oc autem scitate: quoniam si
sciret per familias qua hora fur
veniret vigilaret utique: et non
sinceret perdomum suam. **E**t vos
estote parati: quia qua hora non pu
tatis filius hominis veniet. **D**ixit autem
ei petrus. **D**omine: ad nos dicitis pabo
lam hanc an ad omnes. **D**ixit autem
dominus. **Q**uis putas est fidelis dispen
sator et prudens: quem constituit
dominus super familiam suam ut det illis
in tempore tritici mensuram. **B**eatus
ille servus: quem cum venerit dominus
inveniunt ita faciente. **V**ere dico
vobis: quia super omnia que possidet
constituet eum. **E**t si dixerit servus
servus ille in corde suo: mora facit

dñs meus venire: et cepit pautere
 pueros et ancillas et edere et bibere
 et mebruari: venet dñs serm illius
 in die qua nō sperat et hora qua
 nescit et diuidet eū: partēq; eius
 cū infidelib; ponet. Ille autē seruus
 qui cognouit volūtate dñi sui et
 nō se pparauit: et nō fecit scdm
 volūtate eius: plagis vapulabit
 multis. Qui autē nō cognouit et
 fecerit digna plagis: uapulabit pau-
 cis. Om̄i autē cui multū datū est:
 multū queretur: ab eo. Et cui com-
 mendauerūt multū: plus petent
 ab eo. Ignē veni mittere in terram:
 et quid uolo: nisi ut accendatur.
 Baptismo autē habeo baptizari:
 et quomō coartor: usq; dñi p̄ficiatur.
 Putatis q̄a pacē veni dare in terrā?
 Nō dico vobis: sed separationem.
 Fuit ex hoc quinq; in vna domo
 diuisi. Tres in duos: et duo in tres.
 diuidetur. Pater in filiū: et filius
 in patrē suū. Mater in filiā: et
 filia in matrē. Socrus in nurū
 suā: et nurū in socrū suā. Di-
 cebat et ad turbas. Cū videritis
 nubē orientē in occasu: statim
 dicitis nimbū veni: et ita fit.
 Et cū austrū flante: dicitis q̄a
 estus erit: et fit. Vp̄orte: faciem
 celi et terre nōsis pbare: hoc
 autē tēpus quomō nō p̄latib;
 Quid autē et vobis ipsis non
 iudicatis qd̄ iustū est. Cū autē
 vadiscū aduersario tuo ad prin-
 cipem in via: da operā libe-
 rari.

ab illo: ne forte trahat te apud iudi-
 cem: et iudex tradat te exactori:
 et exactor mittat te in carcerem.
 Dico tibi nō exies inde: donec etiā
 nouissimū minutū reddas. **Capitulum**
Aderant autē quidā **xiii.**
 ip̄o in tēpore m̄tiantes illi
 de galileis: quoz sanguine p̄laty
 m̄stuit cū sacrificis. Et r̄ndens:
 dixit illis. Putatis q̄ hī galilei
 pre oībus galileis peiores fuerūt:
 quia talia passi sūt. Nō dico vobis.
 Sed nisi penitentiā habueritis om̄s
 filiter peribitis. Sicut illi decē et
 octo sup quos cecidit turris siloam:
 et occidit eos. Putatis ~~quia~~ q̄a et ipsi
 debitores fuerūt: p̄ter om̄s hoīes habitā-
 tes in iherlm. Nō dico vobis. Sed si pen-
 tentiā nō egeritis: om̄s filiter peribitis.
 Dicebat autē hāc similitudinē. Arborem
 ficī habebat quidā plantatā in vinea
 sua: et venit querens fructū in ea:
 et nō inuenit. Dixit autē ad cultore v̄mee.
 Ecce am̄ tres sūt ex quo venio q̄rens
 fructū in ficulnea hāc: et nō inuenio.
 Excide ergo illā. Ut quid etiā terrā
 occupat. At ille r̄ndens: dixit illi. Dñe
 dimitte illā et hoc āno: usq; dñi fodiā
 circa illā et mitta stercorea. Et siquidē
 fecerit fructū. Sin autē: in futuro suc-
 cides illā. Erat autē docens in syna-
 goga eoz sabbatis. Et ecce mulier q̄
 habebat sp̄m infirmitatis decē et octo
 ānis: et erat inclinata nec omnino
 sursum poterat respicē. Quā cū vidis-
 set ihesus vocauit ad se: et ait illi.
 Mulier dimissa es ab infirmitate tua.

Et imposuit illi manus Et confestim
erecta est: et glorificabat deum Respondens
autem archisynagogus indignans
quia sabbato curasset ihesus: dicebat
turbe. Sex dies sunt: in quibus oportet
operari. In his ergo venite et
curamini: et non in die sabbati. Respondit
autem ad illum dominus: et dixit. Propterea
unusquisque vestrum sabbato non soluit
bonem suum aut asinum a praesepe et
ducit ad mare. Hanc autem filiam
abrahe quam alligavit sathanas
ecce decem et octo annis: non oportuit
solum a vinculo isto die sabbati.
Et cum haec diceret: erubescerant omnes
aduersarii eius. Et omnis populus gaudebat:
in uniuersis que gloriose fiebant
ab eo. Dicebat ergo. Cui simile est
regnum dei: et cui simile esse estimabo
illud. Simile est grano synapis
quod acceptum homo misit in ortum suum:
et creuit: et factum est in arborem
magna: et volucres celi reuererunt
in ramis eius. Et iterum dixit illis.
Cui simile estimabo regnum dei. Simile
est fermento: quod acceptum mulier
abscondit in farre sata tria: donec
fermentaretur totum. Et ibat per ciuitates
et castella docens: et iter faciens
in iherosolimam. Dixit autem quidam illi. Domine
si pauci sunt qui saluantur. Ipse autem
dixit ad illos. Contendite intrare per
angustam portam: quia dico vobis: multi
querent intrare et non poterunt. Cum
autem intrauerit praesentibus et clau-
serit ostium: incipietis foris stare et
pulsare ostium: dicentes. Domine aperi nobis

Et respondens: dicit vobis. Nescio vos
unde sitis. Tunc incipietis dicere.
Manducauimus et bibimus coram te:
et in plateis nostris docuisti. Et dicit
vobis. Nescio vos unde sitis. Disce
dite a me omnes operam iniquitatis.
Ibi erit fletus et stridor dentium.
Cum videritis abraham et isaac et
iacob et omnes prophetas in regno
dei: nos autem expelli foras. Et
venient ab occidente et ab aeglyone
et austro: et accubent in regno
dei. Et ecce sunt nouissimi qui erant
primum: et sunt primum qui erant nouis-
simi. In ipsa die accesserunt quidam
pharisaeorum: dicentes illi. Eri et vade
hinc: quia herodes vult te occidere.
Et ait illi. Ite: et dicite volpi illi.
Ecce demonia eiicio: et sanitates
perficio hodie et cras: et tertia die
consumor. Verumptamen oportet
me hodie et cras et sequenti die
ambulare: quia non capit propheta
perire extra iherosolimam. Iherosolimam
que occidis prophetas: et lapidas
eos qui ad te mittuntur. Quociens
volum congregare filios tuos quae
admodum quis modum suum sub pedibus:
et noluitis. Ecce relinquitur vobis
domus vestra deserta. Dico autem
vobis quia non videbitis me donec
veniat: tunc dicetis. Benedictus
qui venit in nomine domini. **Laplm**
Et factum est cum **Xm.**
intrasset domum cuiusdam
principis pharisaeorum sabbato man-
ducare panem: et ipsi obseruabant

cū Et ecce homo quidā ydropicus
erat ante illū Et rīdens ihesus
dixit ad legisperitos et phariseos:
dicens Si licet sabbato curare?
Et illi tacuerūt Ipse uero apphen-
sū sanauit eū: ac dimisit Et rīdens
ad illos: dixit Cuius uem asinus
aut bos in puteū cadet? et non
cōtinuo extrahet illū die sabbati?
Et nō poterat ad hoc rīdere illi
Dicebat autē et ad mutatos pa-
bola: intendens quomō p̄mos
accubitus eligerēt: dicens ad illos
Cū mutatus fueris ad nuptias?
nō discubas in p̄mo loco: ne forte
honoratior te sit iuitatus ab illo?
et ueniens is qui te et illū uocauit:
dicat tibi Da hunc locū Et tunc
incipias cū rubore: nouissimū
locū tenere Sed cū uocatus fuisset
uade et recūbe in nouissimo loco:
ut cū uenerit qui te uocauit
dicat tibi Amice: ascende super
Tūc erit tibi gloria corā simul
discubentibus Quia oīs qui se
exaltat humiliabitur: et qui se
humiliat exaltabitur Dicebat
autē et ei qui se iuitauerat Cū
facis prandiu aut cenā: noli uo-
care amicos tuos neq; fr̄es: neq;
cognatos Neq; uicinos diuites?
ne forte et ipsi rēmittent te: et
fiat tibi retributio Sed cū sanis
cōmuni uoca pauperes: debiles
claudos: cecos: et beatus eris:
q̄a nō habet unde retribuāt tibi
Retribuetur em̄ tibi: in resurrec-
tione

iuſtorum Hec cū audisset quidam de
simul discubentibus: dixit illi Hōis
qui māducabit panē: in regno
dei Et ipse dixit ei Homo quidam
fecit cenā magnā: et uocauit mul-
tos Et misit seruū suū hora tene
dicere iuitatis ut uenirēt: q̄a iam
parata sūt oīa Et ceperūt simul
oīs excusare p̄mos dixit illi Nullā
em̄ et necesse habeo exire et uidere
illā Rogo te: habe me excusatū
Et alter dixit Iuga bouū em̄:
q̄nq;: et cōp̄bare illa Rogo te:
habe me excusatū Et alius dixit
Uxorē duxi: et ideo nō possū uenire
Et reuſus seruus: nūciauit hec
dño suo Tūc natus p̄familias:
dixit seruo suo Exi cito in plateas
et uicos ciuitatis: et pauperes et
debiles: cecos et claudos intraduc
huc Et ait seruus Dñe? factū est
ut imperaſti: et adhuc locus est
Et ait dñs seruo Exi in uias et
sepes: et cōpelle intrare: ut impleatur
domus mea Dico autē uobis: q̄ nemo
uiciorū illorū qui uocati sūt: gustabit
cenā meā Ibat autē turbe multe cū
eo: et conuersus dixit ad illos Si quis
uenit ad me et nō odit patrē suū et
matrē et uxorē et filios et fr̄es et
sorores: adhuc autē et animā suā: nō
p̄t meus esse discipulus Et qui non
bauulat crucē suā et uenit post me:
nō p̄t meus esse discipulus Quis em̄
ex uobis uolens turri edificare: nō
prius sedens cōputat sup̄tus q̄ neces-
sariū sūt si habet ad p̄ficiendū Sic

postea q̄ posuerit fundamentū: et
nō potuerit p̄ficere: om̄s qui vident
incipiat ei illud dicere: q̄a h̄c
homo cepit edificare: et nō potuit
consummare. Aut q̄s rex iturus com-
mittere bellū adūsus aliū regē:
nōne sedens p̄s cogitat si possit
cū decē milibus occurrē ei qui cū
viginti milibus venit ad se. Alioq̄n
adhuc eo lōge agēte: legationē
mittens: rogat ea q̄ pacis sūt. Sic
ergo oīs ex vobis qui nō renūcia-
uerit oībus q̄ possidet: nō p̄t mens
esse discipulus. Bonū est sal. Si
autē sal euanuerit: in quo con-
dicitur: Neq̄ in terrā neq̄ in ster-
quilimo vtile est: sed foras mitte-
tur. Qui autē habet aures audiedi
audiat.

Cap. lvi. xv.

Erant autē appropiā-
tes ei publicam et p̄tores:
ut audiret illū. Et murmurabat
pharisei et scribe dicetes. Quā h̄c
p̄tores recipit et māducat cū illis.
Et ait ad illos p̄bola istā dicens.
Quis ex vobis homo qui habet
centū oues: et si p̄diderit vnā ex
illis. nōne dimittit nonaginta
nonē in deserto: et vadit ad illā
que p̄ierat. donec inueniat eam.
Et cū inuenierit illā: imponit in
humeros suos gaudens. Et veniens
domū: cōuocat amicos et vicinos
dicens illis. Congratulamini michi:
q̄a inueni ouē meā quā p̄diderā.
Dico autē vobis: qd̄ ita gaudium
erit in celo sup̄ vno p̄tore pente-
stam

agente: q̄ sup̄ nonaginta nonem
iustis qui nō indigent penitētia.
Aut que mulier habes dragmas decē:
si p̄diderit dragmā vnā. nōne accen-
dit lucernā: et euertit domū. et
q̄rit diligent̄ donec inueniat. Et cū
inuenit: cōuocat amicos et vicinos:
dicens. Congratulamini michi: quia
inueni dragmā quā p̄diderā. Ita
dico vobis: gaudium erit corā angelis
dei: sup̄ vno p̄tore penitētia agēte.
Aut autē homo quidā habuit duos
filios: et dixit adolestētior ex illis
p̄i. Pater da michi portionem
substantie: que me cōtingit. Et diui-
sit illis substantiā. Et nō post mul-
tos dies: cōgregatis oībus ado-
lestētior filius p̄gre p̄fectus est
in regionē longinquā. et ibi dissi-
pauit substantiā suā: viuendo luxu-
riose. Et postq̄ cōsumasset oīa:
facta est fames valida in regione
illa: et ip̄e cepit egere. Et abiit:
et adhesit vni cuius regionis illig:
et misit in villā suā ut pasceret
porcos. Et cupiebat implere ventrē
de siliquis quas porci māducabūt:
et nemo illi dabat. In se autē
reuerfus dixit. Quanti mercedaria
r̄n in domo p̄ris mei habūdant
pambus: ego autē h̄c fame
perco. Surgā et ibo ad p̄rem
meū: et dicā illi. Pater peccavi
in celū et corā te: et iam nō sū
dignus vocari filius tuus: fac
me sicut vnū de mercenariis tuis.
Et surgens: venit ad p̄rem suū

Cū adhuc autē longe eēt: vidit
illū pater ip̄ius: et n̄ia motus est.
Et accurrens cecidit sup̄ collū eius:
et osculatus est eū Dixitq; ei filius
Pater peccavi in celū et corā te:
iā non sū dignus vocari filius
tuus Dixit autē pater: ad seruos
suos Cito p̄ferte stolā p̄mā: et
induite illū Et date anulū in
manu eius: et calciamēta in pedes:
et adducite vitulū sagmatū et occi-
dite: et māducemq; et epulemur:
q̄a hic filius meus mortuus erat
et reuixit Penezat: et inuentus
est Et ceperūt epulari Erat autē
filius illius senior in agro Et cū
veniret et appropinquaret domū:
audiuit simphonia et choru: et
vocauit unū de seruis et interroga-
uit que her essent Iteq; dixit illi
frater tuus venit: et occidit p̄-
tius vitulū sagmatū: q̄a saluū
illū recepit Indignatus est autē:
et nolebat intrare Pater ergo
illius egressus: cepit rogare illū.
At ille r̄ndens: dixit p̄i suo Ecce
tot āms seruo tibi et nūq; man-
datū tuū p̄ternū: et nūq; dedisti
michi hedū: ut cū amicis meis
epularer Sed postq; filius tuus
hic qui deuorauit substāciam
suā cū meretricib; venit: occi-
disti illi vitulū sagmatū At ip̄e
dixit illi Fili: tu semp̄ mecū es:
et oīa mea tua sūt Epulari autē
et gaude oportebat: q̄a frater
tuus hic mortuus fuerat et re-
vixit

Penezat: et inuentus est **Cap^m xvi^m**
Dicebat autē ad discipulos
suos Homo quidā erat dñes
qui habebat villicū: et hic dispa-
matus est apud illū q̄si dissipasset
bona ip̄io Et vocauit illū: et ait Cū
hoc audio de te: Redde rationē villi-
catoris tue Iā em̄ nō poteris villicāe
Aut autē villicus intra se Cū faciā:
q̄a dñs meus aufert a me villica-
tionē: fodere nō valeo: mendicare
erubesco Et nō quid faciā: ut cum
amatus fuero a villicatione: recipi-
ant me in domos suas Conuocatis itaq;
singulis debitorib; suis dñi sui: dice-
bat p̄mo Quantū debes dño meo?
At ille dixit ei Centū choros olei Dix-
itq; illi Accipe cautionē tuā et sede
cito: scribe quinquaginta Deinde alio
dixit Tu vero quantū debes: Cui aut
Centū choros tritici Aut illi Accipe
hrās tuas: et scribe octoginta Et lau-
dauit dñs villicū iniquitatis q̄a prudēt
fecisset: q̄a filii huius sili prudentiores
filiis lucis in gnatione sua sūt Et ego
vobis dico facite vobis amicos de mam-
mona iniquitatis: ut cū defeceritis reci-
piant vos in eterna tabnacula Qui
fidelis est: immo: et in maiori fidelis
est Et qui in modico iniquus est:
et in maiori est iniquus Si ergo in
iniquo mammona fidelis nō fuistis:
qđ vrm̄ est quis dabit vobis: Et si **credet**
in alieno fidelis nō fuistis: qđ vrm̄
est qđ dabit vobis Nemo seruis p̄t
duob; dñis seruire Aut em̄ unum
odiet et alterū diliget: aut vni adhe-
rebit

et alterū contēpnet. **N**ō potestis deo
seruire et mānōne. **J**udicāt autē
hec oīa phāisei qui erāt auari: et
deridebāt eū. **E**t ait illis. Vos estis qui
iustificatis vos totā hōibūs: deus
autē nouit corda vā. **N**a qd hōibūs
altū est: abhōiatio est ante deū. **L**ex
et pphete usq; ad iohāne pphetaue
rūt. **E**t ex eo regnū dei euāgelizatur:
et oīs in illud vni facit. **F**acilius est
autē celū et terrā ptere: q̄ de lege
vni apite cadere. **O**īs qui dimittit
vroe suā et ducit alterā: mechatur.
Et qui dimissam a vno ducit: mechatur.
Homo quidā erat diues et indueba
tur purpura et bysso: et epulabatur
cotidie splendide. **E**t erat quidā men
dicus noīe lazarus: qui iacebat ad
ianuā eius ulceribus plenus: cupiens
saturari de micis q̄ cadebāt de mensa
diuitis: et nemo illi dabat. **S**ed et
canes veniebāt: et lingebāt vlcera
eius. **F**actū est autē ut moreretur me
dicus: et portaretur ab āgelis in
sinū abrahe. **M**ortuus est autē et
diues: et sepultus est in inferno.
Eleuans autē oculos suos cū cēt
in tormentis: vidit abrahā alonge:
et lazaru in sinū eius. **E**t ipse cla
mans dixit pater abrahā miserē
mei: et mitte lazaru vt intigat
extremū digiti sui in aqua: vt
refrigeret liguā meā: q̄a crucior
in hac flāma. **E**t dixit illi abrahā
fili recordare: q̄a recepisti bona
in vita tua: et lazarus silitet mala
sua: autē hic cōsolatur: tu vero

cruciaris. **E**t in hīs oībus inter
nos et vos chaos magnū fir
matū est: ut hī qui volūt hinc
trāsire ad vos nō possint: neq;
inde huc trāsire. **E**t ait. **R**ogo
ergo te pater: ut mittas eū in
domū patris mei. **H**abeo enim quinq;
frēs: ut testetur illis: ne et ipsi
veniant in hūc locū tormentorū.
Et ait illi abrahā. **H**abet moysen
et pphetas: audiāt illos. **A**t
ille dixit. **N**on p̄ abrahā: sed
si quis ierit ex mortuis ad eos
penitentiā agent. **A**t autē illi
si moysen et pphetas nō audiūt:
neq; si q̄s ex mortuis resurrex
erit: credent. **Capitulum. xvii. 11**

Et ad discipulos suos ait.
Impossibile est: ut nō
veniant scandala. **V**e autē illi:
p̄ quē veniūt. **V**aluis est illi si
lapis molaris iponatur circa
collū eius: et iiciatur in mare:
q̄ vt scandalizet vni de pusillis
istis. **A**tendite vobis. **S**i peccant
frater tuus: increpa illū. **E**t si
penitentiā egerit: dimitte illi. **E**t
si sepius in te peccauerit in die:
et sepius in die cōuersus fuerit
ad te: dicēs permitte me: dimitte
illi. **E**t dixerūt apli dño. **A**dauge
nobis fidē. **D**ixit autē dñs. **S**i
habueritis fidē sicut granū sy
naxis: dicetis huic arbori mori
eradicare et suplatare in mare:
et obediet vobis. **C**uius autē vīm
habēs seruu amantē: aut bonēs

Spascente

pascente. tui regresso de agro dicit illi
 statim transi recubere: et nō dicit ei.
 para qđ cenam et pinge te et ministra
 michi donec manducet et bibam: et
 post hec tu manducabis et bibes. Quod
 gratia habet seruo illi: qđ fecit qđ ei
 imperauerat. **Nō puto** Sic et vos
 cū feceritis que precepta sūt vobis: dicit
Seu inuitiles sumus: qđ debemus face
ferimus. Et factū est: dū iter ihesus
 in iherosolimam: transibat p̄ media samaria
 et galilea. Et cū ingrederetur quoddam
 castellū: occurserunt ei decem vili
 leprosi. Qui steterunt a longe: et leua
 uerunt vocē: dicentes **Ihesu** p̄ceptor:
 miserere nri. Quos ut vidit dixit
Ite. ostendite vos sacerdotibz. Et
 factū est dū irent: mūdati sūt. Unus
 autē ex illis ut vidit qđ mūdatus est:
 regressus est cū magna voce magis
 fians deū. Et cecidit in faciem ante
 pedes eius: gratias agens. et hic erat
 samaritanus. Respondens autē ihesus:
 dixit **Nōne** decem mūdati sūt et nouē
 vbi sūt. **Nō est** inuictus qui rediret
 et daret gloriā deo: nisi hic alienigena.
 Et ait illi **Surge** vade: qđ fides tua
 te saluū fecit. Interrogatus autē a
 phariseis qñ venit regnū dei: rēdit
 eis: et dixit **Nō** venit regnū dei cū
 obseruatione: neq; dicitur ecce hic aut
 ecce illic. Ecce em̄ regnū dei intra
 vos est. Et ait ad discipulos suos.
Vement dies qñ desideretis videre
 vnū diem filii hoīs et nō videbitis.
 Et dicent vobis **Ecce** hic: et ecce illic.
Nolite ire: neq; sectem. **Nā** sicut

fulgur choruscans de sub celo in ea
 que sub celo sūt fulget: ita erit
 filius hoīs in die suo. **Primum** autē
 opor̄et illū multa pati: et repbari
 a gnatione hac. Et sicut factū
 est in diebus noe: ita erit et in diebz
 filii hoīs. **Edēbat** et bibēbat: vxores
 ducebāt et dabantur ad nuptias:
 vsq; in diem qua intrauit noe in
 archā: et venit diluuiū et p̄didit
 om̄s. **Similiter** sicut factū est in diebz
 loth: **Edēbant** et bibēbat: emebant
 et vendēbat: plantabāt et edifica
 bāt. **Quia** die autē erit sicut loth de
 sodomis: pluit ignē et sulphur de
 celo: et om̄s p̄didit. **Sed** in hec erit:
 qua die filius hoīs reuelabitur.
In illa hora qui fuerit in tecto: et
 vasa eius in domo: ne descendat
 tollere illa. Et qui in agro: similiter nō
 redeat retro. **Memores** estote vxoris
 loth. **Quicūq;** q̄sierit animā suam
 saluā face: p̄det eam. Et qui p̄di
 derit illā: viuificabit eā. **Dico** vobis:
 in illa nocte erūt duo in lecto vno:
 vnus assumetur et alter relinquetur.
Duo erūt molentes in vnū: vna
 assumetur et altera relinquetur.
Respondentes: dicunt illi **Vbi** dñe:
 Qui dixit eis **Vbi** cūq; fuerit
 corpus: illuc congregabūtur et aq̄le.
Dicebat **Laphin xviij**
 autē et parabola ad illos:
 qm̄ oportet semp̄ orare et nō deficē:
 dicens **Iudex** quidā erat in quadā
 ciuitate: qui deū nō timebat: et
 hoīem nō reuerēbatur. **Vidua** autē

erat in ~~quodam~~ civitate illa et venie-
bat ad eum: dicens Vindica me de
adversario meo Et volebat per multum
tempus Post hec autem dixit para-
re Et si deum non timeo nec hominem
revereor. in qua molesta est michi hec
vidua vindicabo illam: ne in
nonissimo veniens suggillet me
Iste autem dominus Audite quid iudex
improbitas dicit Deus autem non faciet
vindicata electorum suorum clamantium
ad se die ac nocte: et patientiam
habebit malis Dico aliter vobis:
quia cito faciet vindictam illorum
Deceptamem filius hominis veniens:
putas inveniet fidem in terra Dixit
autem et ad quosdam qui in se confi-
debat tanquam iustus: et aspernabatur
ceteros parabola istam: dicens Duo
homines ascendunt in templum: ut
orarent Unus pharisaeus: et alter
publicanus Pharisaeus autem stans:
hec apud se orabat Deus gratias
ago tibi: quia non sum sicut ceteri homines
raptores iniusti adulteri: velut etiam
hic publicanus Ieiuno bis in sab-
bato: decimas do omnium que possideo
Et publicanus a longe stans vole-
bat nec oculos ad celum levare: sed
percussit pectus suum dicens Deus
propitius esto michi peccatori Amen
Dico vobis. Descendit hic iustificatus
in domum suam ab illo Quia omnis qui
se exaltat humiliabitur: et qui se
humiliat exaltabitur. Offerebant
autem ad illum infantes: ut eos tan-
geret Quid cum viderent discipuli:

amarquabat eos Ihesus autem
convocans illos dixit Dimitte per-
iculos venire ad me: et nolite
illos vetare Talis est enim regnum
dei Amen dico vobis: quicumque
non acceperit regnum dei sicut
puer: non intrabit in illud Et inter-
rogavit eum quidam princeps: dicens
Magister bone: quid faciens
vitam eternam possidebo? Dixit
autem ei ihesus Quid me dicis
bonum? Nemo bonus: nisi solus
deus Mandata nosti: non occides
non meraberis: non fur tu facies:
non falsum testimonium dices honora
patrem tuum et matrem Qui ait Hec
omnia custodivi a iuventute mea Quo
audito ihesus: ait Adhuc unum tibi
deest Nam quicumque habes vende
et da pauperibus: et habebis the-
saurum in celo: et veni sequere me.
Hinc ille auditis contristatus est:
quia dives erat valde Vides autem
ihesus illum triste factum: dixit.
Quis difficile qui pecuniam habet:
in regnum dei intrabit Facilius est enim
camelum per foramen acus intrare: tra-
nsire: quam divitem intrare in regnum dei Et
dixerunt qui hec audierunt Et quis potest
salvus fieri? Ait illis Que impossibilia
sunt apud homines: possibilia sunt apud
deum Et ait autem petrus Ecce nos dimi-
simus omnia: et secuti sumus te Quid
ergo erit nobis? Qui dixit eis Amen
dico vobis: nemo est qui reliquerit
domum aut patres aut fratres aut sorores
aut uxorem aut filios propter regnum dei?

et nō recipiat multo plura in hoc tēpore: et in scō futuro vita etnā
 Missit autē ihesus duodecī: et ait illis Ecce ascēdimus iherosolimā: et consumabūtur oīa que scripta sūt p̄ prophetas de filio hoīs Tradetur em̄ gentibus et illudetur: et flagellabitur et conspuetur Et postq̄ flagellauerint occident eū: et die tertiā resurget Et ip̄i nichil horū intellexerūt Erat verbū istud absconditū ab eis: et nō intelligebāt que dicebantur.
 Factū est autē cū appropinquaret iherico: cecus quidā sedebat secus viā mendicans Et cū audiret turba p̄teruentem: interrogabat qd̄ hoc esset Rixerūt autē ei: quia ihesus nazareus transiret Et clamauit dicens Ihesu fili dauid: miserere mei Et qui p̄ibat incipabat eū: ut taceret Ieso vero multo magis clamabat: fili dauid miserere mei Erās autē ihesus: iussit illū adduci ad se Et cū appropinquasset interrogauit illū: dicens Quid tibi vis ut facia? Ille dixit Dne: ut videam Et ihesus dixit illi Responde fides tua te saluificat Et confestim vidit: et sequēbatur illū magnificās deū Et oīs plebs ut vidit: dedit laudē deo.
Egressus Caplin xix.
 pambulabat iherico Et ecce vn̄ nōcē zachēus. Et hic erat princeps publicānoꝝ. et ip̄e diues Et querebat videre ihesū quis esset: et nō poterat p̄ turba: q̄a statim pusillus erat Et quērens ascendit

in arborem sicomorū et vidit illū: q̄a nō erat transiturus Et cū uenisset ad locū: suspiriens ihesus vidit illū: et dixit Zachēe festinas descende: q̄a hodie in domo tua oportet me manere Et festinas descendit: et excepit illū gaudens Et cū videret omnes murmurābāt: dicētes q̄ ad hominē peccatorem diuertisset Trans autē zachēus: dixit ad ihesū Dne dimidū bonoꝝ meoꝝ dñe do paup̄ibus: et si quid aliq̄ue defraudauit reddo quadruplū Int ihesus ad eū Quia hodie salus huic domui facta est: eo q̄ et ip̄e sit filius abrahe Venit em̄ filius hoīs q̄ere et saluū facere: qd̄ pierat Hec illis audientibus adiciens dixit parabola ista eo q̄ esset p̄ iherosolim: et q̄a estimauerūt q̄ cōfestim regnū dei manifestaretur Dixit ergo homo quidā nobilis abiit in regionē longinquā: accipere sibi regnū et reuerti Vocatis itaq̄ decē seruis suis: dedit illis decem minas et ait ad illos Negociamini dū uero uenero Quies autē cuius p̄derat illū: et miserūt legationem post illū dicētes Nolimus hūc regnāre super nos Et factū est ut rediret accepto regno Et iussit vocari seruos suos quibus dedit pecuniā: ut sciret quātū quisq̄ negociatus esset Venit autē p̄mus: dicens Dne mina tua: decē minas arq̄siuit Et ait illi Ruge serue bone q̄a in modico fuisi fidelis: et is p̄tatem habens supra decem ciuitates Et alter uenit dicens Dne?

82
vna tua fcti qnqz mna Et hinc ait.
Et tli ego supra qnqz ciuitates Et
tercius venit dicens Dne ecce mna
tua. qua habui reposita in sudario
Unui em te: qa homo austerus es
Tollis qd no posuisti: et metens qd no
seminasti Dicit ei De ore tuo iudico:
te seuit neqz Brictas q ego homo
austerus su: tollens qd no posui et
metens qd no seminavi Et quare
no dedisti pecuniam mea ad mensa
et ego veniens cu vsuris utiqz ex
gissim illa Et astantibus dixit
Auferte ab eo mnam: et date illi
qui decem mnas habet Et dixerunt
illi Dne habet decem mnas Dico
autem vobis qa omni habeti dabitur:
ab eo autem qui no habet et qd habet
aufertur ab eo Peripatim inimicos
meos illos qui noluerunt me regnare
supst adducite huc: et interficite ante
me Et hinc dictis predebat: ascendens
iherusolimam Et factum est cu appro
pinqussset bethphage et bethaniam
ad monte qui vocatur oliueti:
misit duos discipulos suos dicens
Ite in castellum qd contra vos est In
qd introeutes iuemetis pullum asine
alligatum: cui nemo vnqz homi
sedit Voluite illum: et adducite
michi Et si qs vos interrogauerit
qre solutis: sic dicetis ei qa dns
opera eius desiderat Abierunt
autem qui missi erant: et inuenerunt
sicut dixit illis stantem pullum
Voluentibus autem illis pullum:
dixerunt dm eius ad illos Quid

solutis pullum: At illi dixerunt Qa
dns em necessarium habet Et dixe
runt illum ad ihesu Et iactantes vesti
menta sua supra pullum: inposuerunt
ihesu Fute autem illo: substernebat
vestimenta sua in via Et cu appro
pinqret iam ad descensum montis oli
ueti: ceperunt omne turbe descen
dentium gaudentes laudare deu voce
magna sup oibus quas viderat
virtutibus: dicentes Benedictus rex qui
venit in noie dm: pax in celo et gla
in excelsis Et quida phariseor de turbis:
dixerunt ad illum Magister: marea
discipulos tuos Quibus ipse ait
Dico vobis: qasi hinc tacerent lapi
des clamabunt Et ut appropinqauit
videns ciuitate: fleuit sup illa dicens
Quia si cognouisses: et tu Et quid
in hac die tua: que ad pacem tibi
Nunc autem abscondita sunt ab oculis
tuis Qa venient dies in te: et circui
dabunt te inimici tui vallo Et circui
dabunt te: et circumgrastabunt te vndiqz
et ad terram prosternent te: et filios
tuos qui in te sunt Et no relinquet
in te lapidem sup lapidem: eo q no
cognoueris tempus visitationis tue
Et ingressus in templum cepit
eicere vendentes in illo et ementes:
dicens illis Scriptum est: qa domus mea
domus oris vocabitur Vos autem
fecistis illam speculam latronum Et erat
docens cotidie in templo Principes autem
sacerdotum et scribe et principes plebis
qrebant illum ptere: et no inueniebant
qd faceret illi Ois em ipse suspensus

erat audiens illū **Capitulum xv.**

Et factū est in vna diei docere illo populū in templo et euāgelizate: conuenerūt principes sacerdotū et scribe cū senioribz: et auit dicentes ad illū Dic nobis in qua potestate hec facis? aut quā est qui dedit tibi hanc potestatem? Respondens autē: dixit ad illos Interrogabo vos et ego vni verbū: rōdete michi. **Baptismus iohānis de celo erat? an ex hoībus?** At illi cogitabāt intra se dicētes. Quā si dixerim⁹ de celo: dicit Quā ego nō credidistis illi. Si autem dixerim⁹ ex hoībus: plebs vniūsa lapidabit nos. Certū sūt em iohāne ppheta esse. Et rōdēt se nescire vnde esset. Et ait illis ihesus. Neq; ego dico vobis: in qua potestate hec facio. Sed potest autē dicere ad plebe pabolā hanc. **Homo quidā plantauit cā colōnis: et ipse pēgre fuit multis tēpōribz. Et in tēpore vnderime misit ad cultores seruū: ut de fructu vmeē daret illi. Qui cessū dimiserūt eū manem. Et addidit alterū seruū mittere. Illi autē hūc quoz cedentes et afficientes cōtūmelis: dimiserūt manē. Et addidit tertiu mittere. Qui et illū vlnēares eiecerūt. Dixit autē dñs vmeē. Quid faciam? Mittam filiū meū dilectū forsitan eū hūc viderint: verebuntur. Quē cū vidissent coloni: cogitauerūt intra sedicētes. Hūc est heres. Vādam⁹ eū: ut mā fiat hēditas. Et eiectū illū ex vmeā: occiderūt. Quid ergo faciet illis dñs vmeē? Veniet et perdet.**

colonos istos: et dabit vmeā aliis. Quo audito: dixerūt illi. Absit. Ille autē aspiciens eos: dixit. Quid ergo est hoc quod scriptū est. **Sapientē quē reprobanerūt edificātes hic factus est in caput anguli. Quis qui ceciderit super illū lapidē cōquassabitur. Super quē autē ceciderit: cōminuet illū. Et que rebat: principes sacerdotū et scribe mitte in illū manū in illa hora: et immiserūt populū. Cogitauerūt em: quod de ipsis dixerat. Similitudinē istā. Et obseruātes miserūt insidiatōres qui se iustos similes: ut caperent eū in sermone: et traderent illū principibus et potestati iudicis. Et interrogauerūt illū: dicētes. Magister sermō quō recte dicis et doces: et nō accipis psonam: sed viam dei in veritate doces. **Quid nobis dare tributū cesari non? Respondētes autē dolū illoz: dicit ad illos. Quid me temptatis. Ostendite michi denariū. Cuius habet ymaginē et descriptiōne. Respondētes dixerūt ei. Cesaris. Et ait illis. Reddite ergo que cesaris sūt cesari: et que sūt dei deo. Et nō potuerūt reprehendere verbū eius corā plebe. Et mirati in respōs eius: tacuerūt. Accesserūt autē quidā saduceoz qui negant esse resurrectionē: et interrogauerūt eū dicētes. Magister moyses scēpsit nobis. Si frater alicui⁹ mortuus fuit habens vxorē et hic sine liberis fuit: ut accipiat eam frater eius vxorē: et suscitet semen frī suo. **Septē ergo frēs erat. Et primus******

acceptit vxore: et mortuus est sine filio
Et sequens accepit illā: et ipse mortuus
est sine filio Et tertius accepit illā. Illi
ter et om̄s septē: et nō reliquerūt semē:
et mortui sūt. Nouissima om̄ mortua
est et mulier. In resurrectione ergo cuius
corū erit vxor? Equidē septē habuerūt
eā vxore. Et ait illis ihesus fili scli
huius nubūt et tradūtur ad nuptias
Illi vero qui digni habebūtur sclo
illo et resurrectione ex mortuis: neq;
nubūt neq; ducūt vxores: neq; em
ultra mori poterūt. Equales em an
gelis sūt: et sūt fili dei cū fili sint
resurrectionis. Quia vero resurgat
mortui et moyses ostēdit secus rubū:
sicut dicit Dñm deū abrahā:
et deū ysaac et deū israhel. Deus
autē nō est mortuor: sed viuētū
Om̄s em viuūt ei. Rndentes autē
quidā scribarū: dixerūt ei Magistra:
bene dixisti. Et amplius nō audebat
eū qdāq; interrogare. Dixit autē ad
illos. Quomō dicūt xpm filium dauid
esse? Et ipse dauid dicit in libru psal
morum. Dixit dñs dño meo scde a
dextris meis. donec ponā inimicos
tuos scabellū pedū tuor. Dauid ergo
dñm eū vocat. Et quomō eius filius
est? Audiēte autē oī populo: dixit
discipulis suis. Attendite a scribis
qui volūt ambulare in stolis: et
amāt salutationes in foro. et p̄mas
cathedras in synagogis: et p̄mos
discubitus in cōiuiuis. Quia deuerūt
domos viduarū: simulātes longā
oroem. Hñ accipient dāpnationem

R maiorē Copl'm **xxi.**
Esperans autē vidit illos
qui mittebat in gazophylacū dantes.
Vidit autē et quadā viduā pauperculā
mittentē duo era minuta: et dixit
Vere dico vobis: qā hec vidua pauper
plusq; om̄ misit. Nā om̄s hñ ex ha
budanti sibi miserūt: in munera
dei. Hec autē ex eo qd dēst illi: oem
Hec autē ex eo qd dēst illi: oem victi
sua misit quē habuit. Et quibusdā
dicētib; de templo qd bonis lapi
dibus et donis ornātū esset: dixit
Hec quē vidētis vement dies in q̄b;
nō relinquitur lapis sup lapidē: qui
nō destruat. Interrogauerūt autē
illū dicētes. Propter quē hoc erit?
Et qd signū cū fieri incipiet? Qui
dixit. Videte ne seducamini. Quia em
veniet in nōm meo: dicētes qā ego
sū: et tempus appropinquabit. Nolite
ergo ire post illos. Cū ergo audierit
tis plūa et seditiones: nolite tenere.
Oportet p̄mū hec fieri: sed nondū
statim finis. Surgeť gens cōtra
gentē: et regnū adīfus regnū: et
circumietis magni plōca erūt et pesti
lentie et fames: tioresq; de celo:

Et signa magna erunt. Sed ante hec
 oia incipit vobis magnissima et
 frequenter tradentes magnas
 et quod dicitur: in hunc mundum reges et principes:
 Ipse nomen meum. Tentis et ante vobis
 in testimonium. Non teneat in cordibus
 vris: non pemeditari que admodum
 in dicitur. Ego enim dico vobis os et sa-
 pientia: cui non poterit resistere et
 cotradice omnes aduersarii eius. Unde
 mini autem a parentibus et fratribus et cog-
 natis et amicis: et morte afficient
 ex vobis. Et eritis odio omnibus propter
 nomen meum. Et capillus de capite
 vno: non peribit. In patientia vna:
 possidebitis animas vestras. Cum quidem
 videntis circumdari ab exercitu
 iherusalem: tunc scitote quod appropinquabit
 desolatio eius. Tunc qui in iudea sunt
 fugiant in montes: et qui in medio
 eius distendant: et qui in regionibus
 non intrent in ea. Quia dies ultionis
 huius sunt: ut impleatur oia que scripta
 sunt. De autem pregnantibus et nutri-
 entibus: in illis diebus. Erunt enim
 pressura magna super terram: et
 ira populo huic. Et cadent in ore
 gladii: et captivi ducetur in omnes
 gentes. Et iherusalem calcabitur a gen-
 tibus: donec impleantur tempora
 nationum. Et erunt signa in sole et
 luna et stellis: et in terris pressura
 gentium: pre confusione somitus ma-
 ris et fluctuum: arescentibus hominibus
 pro timore et expectatioe que
 superuenient vniuerso orbi. Nam
 videntes celorum mouebuntur. Et tunc

videntibus filiis hominis venientem in nubibus:
 qui pater pugnat et inuestat. Huius
 raris signis in vultibus: et respicite
 et leuate: quia in vultibus: qui appropi-
 quat: redemptio vestra. Et dixit illis
 similitudine. Videte signa: et omnes
 arbores: qui producent ad esse fructum:
 scitis quia sic est. Ita et vos cum
 videritis haec fieri: fugite quoniam prope
 est regnum dei. Amen dico vobis:
 quoniam non precabitur gratia haec: donec
 oia fiunt. Celi et terra transibunt:
 verba autem mea non transibunt. Aten-
 dite autem vobis: ne forte gaudentur
 corda vestra pro crapula et ebrietate
 et curis huius: et superueniat in
 vos repente in die illa. Tanquam
 laqueus enim figuet in omnes: qui
 sciant super faciem orbis terre. Vigilate
 vniuersi omnem tempore orantes: ut digni
 habeamini fugere oia que sunt futura
 sunt: et stare ante filium hominis. Erat
 autem diebus doctus in templo: nocti-
 bus vero exiens morabatur in monte
 qui vocatur oliueti. Et omnis populus
 manebat ad eum in templo audire
 illum. **Capitulum xxv.**

Appropinquabat autem dies
 festus azimorum qui dicitur
 pascha: et querebant principes
 sacerdotum et scribe quomodo eum inter-
 firerent. Timebant vero plebem.
 Intrauit autem sathanas in iudam
 qui cognoscitur scarioth: vnum de
 duodecim. Et abiit et locutus est
 cum principibus sacerdotum et ma-
 gistratibus: quemadmodum illum

tradidit eis Et quasi sicut et facti sunt
potestatem illi dare Et respondit Et
dixit oportuit ut traderet illi
sine turba Venit autem dies dominorum:
in qua necesse erat occidi pascha.
Et misit petrum et iohannem dicens
Centes panate nobis pascha: ut man-
ducemus. Illi dixerunt. Ubi vis pare-
mus? Et dixit ad eos. Ecce introeuntis
vobis in civitate: occurret vobis
homo amphora aque portans: sequi-
mini eum in domum in qua intrat: et
dixitis paterfamilias domus. Dicit tibi
magister. Ubi est ducorū vobis pascha
cum discipulis meis manducem. Et
ipse ostendet vobis cenaculum grande
stratum: et ibi paravit. Centes autem
invenērunt eum sicut dixit illis: et pa-
uerunt pascha. Et cum facta eēt hora
distribuit: et duodecim apostoli cum eo stant
illis. Desidero desideravi hoc pascha
manducare vobiscum: antequam patiar.
Dico enim vobis quia ex hoc non man-
ducabo illud: donec impleatur in
regno dei. Et accepto pane gratias
egit et fregit: et dedit eis dicens.
Hoc est corpus meum: quod pro vobis
datur. Hoc facite in meam commemo-
rationem. Similiter et calicem postquam
cenavit dicens. Hic est calix novum
testamentum in meum sanguinem: qui
pro vobis traditur. ~~Et~~ Exptm
ecce manus tradētis me: meum
est in mensa. Et quidem filius hominis:
secundum quod diffinitum est vadit. Ve-
rūptū ve homini illi: pro quo tradetur.
Et ipsi ceperunt querere intra se: quis

esset ex eis qui hoc facturū esset.
Factū est autem cōstitutis inter eos
quod eorum videtur esse maior. Dicit
autem eis. Reges gentium dominantur
eorum: et qui potestatem habet super eos
benefici vocatur. Vos autem non sic.
Sed qui maior est in vobis: fiat sicut
minor. Et qui precessor est: sicut mi-
nistrus. Nam quis maior est qui
recubitat an qui ministrat. Nonne qui
recubitat? Ego autem in medio vestrum
sum: sicut qui ministrat. Vos autem estis
qui permansistis mecum in temptacionibus
meis. Et ego dispono vobis sicut
disposuit michi pater meus regnum:
ut edatis et bibatis super mensam meam
in regno meo: et sedeat super thronos
nos iudicantes duodecim tribus israel.
Ut autem dominus symon. Symon ecce
sathanas expetivit vos: ut tribua-
ret sicut triticum. Ego autem rogam
pro te: ut non deficiat fides tua. Et
tu aliquando conversus: confirma fratres
tuos. Qui dixit ei. Domine tecum patius
sum et in carcerem et in mortem ire.
Et ille dixit. Dico tibi petre: non
catabit hodie gallus: donec ter
me abneges nosse me. Et dixit
eis. Domine misi vos sine sacco et
pera et calciamētis: nunquid aliquid
defuit vobis? Illi dixerunt.
Nichil. Dicit ergo eis. Sed nunc
qui habet sacco: tollat. Similiter
et peram. Et qui non habet: ven-
dat tunicam suam et emat gladium.
Dico enim vobis: quoniam adhuc hoc
quod scriptum oportet impleri in
est.

me Et cū iniquus deputatus est. Item
 que sūt de me: finem habet Et illi
 dixerūt Dñe: ecce gladii duo hic
 dicit ille dicit eis Datus est Et egressus
 ibat scdm̄ cōsuetudinē in montem
 oliuarū Secuti sūt autē illū: et
 discipuli Et cū puenisset ad locū:
 dixit eis Orate: ne intretis in tēpta
 tionē Et ipse amulsus est ab eis: quātū
 iactus est lapidis Et positus gēmbus:
 orabat dices Pater si vis trāffer ca
 licem istū a me Verūtm̄ non mea
 volūtas: sed tua fiat Apparuit autē
 illi angelus de celo: cōfortans eū Et
 factus in agonia: plūxus orabat Et
 factus est sudor eius ut gutte sagiūs
 decurrentis in terrā Et cū surrexisset
 ab oratione: et venisset ad disci
 pulos suos: inuenit eos dormientes
 p̄ce trifacia Et ait illis Quid dormi
 tis? Surgite: et orate ne intretis
 in tēptationē Adhuc colloquēte: ecce
 turba et qui vocabatur iudas vnus
 de duodecim antecēdebat eos Et appro
 pinquit ihesu vt oscularetur eū
 Ihesus autē dixit illi Iuda: osculo
 filiū hoīs tradis Videntes autē hi
 qui circa ipsū erāt qd futurū erat:
 dixerūt ei Dñe: si pcutimus in gla
 dio Et percussit vnus ex illis seruuū
 p̄ncipis sacerdotū: et amputauit
 auriculā eius dexterā Rndens
 autē ihesus: ait Dimite vsq; huc
 Et cū tetigisset auriculā eius:
 sanauit eā Dixit autē ihesus ad
 eos qui venerāt ad se p̄ncipes sacer
 dotū

et magistratus tēpli: et seniores
 Quasi ad latronē exitis cū gladiis
 et fustibus: cū cotidie vobiscū fue
 rim in templo nō extendistis ma
 nus in me Sed hec est hora v̄a:
 et ptās tenebrarū Cōprehēdentes
 autē eū: duxerūt ad domū p̄nci
 pis sacerdotū Petrus vero: seque
 batur eū a longe Accenso autē
 igne in medio atrio: et circūsede
 tibus illis: erat petrus in medio
 corū Quē cū vidisset ancilla
 quedā sedente ad lumen: et eū
 fuisse int̄ta: dixit Et hic cū
 illo erat Et ille negauit eū dices
 Mulier: nō noui illū Et post
 pusillū: alius videns eū dixit
 Et tu de illis es Petrus vero ait
 O homo: non sū Et interuallo
 fr̄o q̄si hore vnus: alius quidā
 affirmabat dicens Vere et hic
 cū illo erat Nā et galileus est
 Et ait petrus Homo nescio quid
 dicas Et cōtinuo adhuc illo loquē
 te: cātauit gallus: Et cōuersus
 dñs: respexit petrū Et recorda
 tus est petrus verbi dñi sicut
 dixerat: qd p̄usq; gallus cātet:
 ter me negabis Et egressus foras
 petrus: flevit amare Et vni
 qui tenebat illū: illudebant ei
 cedentes Et velauerūt eū Et
 percutebat faciem eius: et int̄ro
 gauerūt eū dicētes p̄phetiza
 quis est qui te percussit? Etiam
 multa alia blasphemantes

dicebat in eum Et ut factus est dies
conuenerunt seniores plebis et principes
sacerdotum et scribe: et dixerunt illum in
consilium suum dicentes Si tu es christus:
dic nobis Et ait illis Si uobis dico:
non credetis michi Si autem meo
gaueo: non rudent michi neque di-
mittatis Ex hoc autem erat filius hominis
sedens a dextris throni dei Dixerunt
autem omnes Tu ergo es filius dei? Qui
ait Vos dicitis quia ego sum At illi dixe-
runt Quid adhuc desideramus testimo-
nium Ipsi enim audiuius de ore eius
A surgens omnis **Capitulum xxm.**
multitudo eorum: dixerunt
illum ad pylatum Ceperunt autem accu-
sare illum: dicentes Hunc inuenimus
subuertente gentem iudeam: et phi-
lium tributa dari cesari: et dicente
se christum regem esse Pylatus autem
interrogauit eum: dicens Tu es
rex iudeorum? At ille respondens: ait Tu
dixisti At autem pylatus ad principes
sacerdotum: et turbas Nichil
inuenio cause: in hoc homine At illi
inualecebant dicentes Comouet po-
pulum: docens per uniuersam iudeam:
incipiens a galilea usque huc Pyla-
tus autem audiens galileam: interroga-
uit si homo galileus esset Ut ut cog-
nouit quod de herodis potestate esset: re-
misit eum ad herodem: qui et ipse iheru-
solinus erat illis diebus Herodes
autem uiso ihesu: gauisus est valde
erat enim ex multo tempore cupiens
videre eum: eo quod audiret multa de eo:
et sperabat signum aliquod uideri ab eo

fieri Interrogabat autem illum multus
sermionibus Et ipse nichil respondebat
illi Debat autem principes sacerdotum
et scribe constanter accusantes eum
Spereunt autem illum herodes cum
exercitu suo: et illi sit induerit
ueste alba: et remisit ad pylatum
Et facti sunt amici herodes et py-
latus: in ipsa die Nam contra mi-
nisti erant ad mirum Pylatus autem
conuocatis principibus sacerdotum et
magistratibus et plebe: dixit ad
illos Obdulistis michi hominem hunc
quasi querente populum: et ecce
cessa uobis interrogans nullam causam
inuenit in hoc isto: ex his enim quibus
eum accusatis Sed neque herodes
Nam remisit uos ad illum: et ecce
nichil dignum morte actum est et
Emendatum ergo illum dimittam Necesse
autem habebat dimittere eum per diem
festum unum Exclamauit autem simul
uniuersa turba: dicens Laisse hunc: et
dimitte nobis barbarum Qui erat
propter seditionem quadam factam in ciui-
tate et homicidium: missus in carcere
Iterum autem pylatus locutus est ad
illos: uolens dimittere ihesum At illi
succinabant: dicentes Crucifige
crucifige illum Ille autem iterum dixit
ad eos Nullam causam mortis inuenio
in eo Corripiam ergo illum: et dimittam
At illi instabant uocibus magnis:
postulantes ut crucifigetur Et inua-
lescebat uoces eorum Et pylatus
adudicauit fieri petitionem eorum
Dimisit autem illis eum qui propter

homicidii et seditione missi fuerat
 in carceremque petebat Ihesu vero
 tradidit voluntati eorum Et cum ducerent
 eum apprehenderunt symonem
 quedam cyrenense veniente de villa:
 et imposuerunt illi cruce portare post
 ihesu Repebatur autem cum multa
 turba populi et mulierum: que plangebant
 et lamentabatur eum **L**uceus autem
 ad illas ihesus: dixit **H**ec ihelū no-
 luit flere super me sed super vos ipsas
Rec: et super filios vestros **N**on enim
 venit dies in quibus dicent **B**eate
 sicut es et videntes qui non genuerunt:
 et ubera quoniam lactauerunt **T**unc inci-
 pient dicere motibus cordis super nos:
 et collibus corpore nos **E**a sicut in viridi
 ligno herc faciunt in arido quod fiet
Ducebatur autem et alii duo nequam
 cum eo: ut interficeretur **E**t postquam
 venerunt in locum qui vocatur calua-
 rie: ibi crucifixerunt eum **E**t latrones
 vnum a dextris: et alterum a sinistris
Ihesus autem dicebat **V**os dimittite
 illis **N**on enim sciunt quod faciunt
Dividentes velo vestimenta eius:
 miserant sortes **E**t probat populus
 expectans **E**t dicebat illi princeps
 pes cum eis: dicitis alios saluos
 fecit: sequi saluum faciat: si hic
 est christus dei electus **I**udebat autem
 ei et milites accedentes: et acetum
 offerentes illi dicitis **S**i tu es rex
 iudeorum: saluum te fac **E**rat et super
 scriptio scripta super illum hinc grecis
 et latinis et hebraicis: hic est rex
 iudeorum **V**nius autem de his qui

pendebat latronibus: blasphema-
 bat eum dicens **S**i tu es christus: saluum
 fac te ipsum et nos **R**idens autem
 alter: increpabat illum dicens **N**eque
 tu times deum: quod in eadem damnatione
 es **E**t nos quidem iuste **N**am digna
 factis recepimus: hic vero nichil mali
 gessit **E**t dicebat ad ihesum **D**ne
 memento mei: cum veneris in reg-
 num tuum **E**t dixit illi ihesus **A**men
 dico tibi: hodie mecum eris in paradiso
Crat autem fere hora sexta: et tenebre
 facte sunt in universa terra: usque
 in hora nona **E**t obscuratus est
 sol **E**t velum templi strissu est medium
Et clamans voce magna ihesus:
 ait **P**ater in manus tuas commendo
 spiritum meum **E**t hec dicens: exspira-
 vit **V**idens autem centurio quod factum
 fuerat: glorificavit deum dicens **V**ere
 homo hic iustus erat **E**t omnis turba
 eorum qui simul aderat ad spectaculum
 illud: et videbat que fiebat: peni-
 tentes pectora sua reuertebantur
Stabat autem omnis notus eius a longe:
 et mulieres que secute eum erant a
 galilea: hec videtes **E**t ecce vir
 nomine ioseph qui erat decurio: vir
 bonus et iustus: hic non confecerat
 consilio et actibus eorum: ab arimathia
 civitate iudee: qui expectabat et
 ipse regnum dei **H**ic accessit ad py-
 latum et petiit corpus ihesu **E**t de-
 positum involuit syndone: et posuit
 eum in monumento exciso **I**n quo
 nondum quisquam positus fuerat **E**t
 dies erat pasche: et sabbatum

illucescebat. **U**bssecute autē mulie-
res que cū ipso venerāt de galilea:
viderūt monumentū: et quēadmodū
positū erat corpus eius. **E**t reuer-
tentes paucē aromata et unguē-
ta: et sabbato quidē siluerūt s^{cdm}
Mandatū **Capitulum xxiiii.**
Quia autē sabbati valde
dilucido mulieres venerūt ad mo-
numentū: portātes que paucē
aromata. **E**t iuenerūt lapidem
reuolutū a monumento. **E**t ingresse
nō inuenerūt corpus dⁿⁱ ihesu.
Et factū est dū mente cōsternate
essent de isto: ecce duo viri stete-
rūt secus illas: in veste fulgētī.
Cū timerēt autē et declinarent
vultū in terrā: dixerūt ad illas
Quid quiritis vniētē cū mortuis?
Non est hic: sed surrexit. **R**ecor-
dāmi qualiter locutus est vobis
cū adhuc in galilea esset: dicens:
quā oportet filiū hōis tradi in ma-
nus hōmī petorā et crucifigi:
et tertia die resurgē. **E**t recor-
date sūt vborū eius. **E**t egressē
a monumento nūciauerūt hec
ōia illis vndecim: et ceteris oibz.
Erat autē maria magdalene
et iohāna et maria iacobi: et
ceterae que cū eis erāt: q̄ dicebat
ad aplos hec. **E**t visa sūt ante
illos sicut delinamentū verbi ista:
et nō credebāt illis. **P**etrus autē
surgens cucurrit ad monumentū:
et procūbens vidit lintheamina
sola posita: et abiit secū mirans

quod factū fuerat. **E**t ecce duo ex
illis ibant ipā die in castellū quod
erat in spacio stadiorū sexaginta
ab iherosolimis: nōie emanis. **E**t ipi loq̄-
bantur adinuicē: de hys oibz q̄ acci-
derāt. **E**t factū est dū fabularētur et
secū quærēt: et ipse ihesus appropin-
quās ibat cū illis. **O**culi autē eorū
tenebātur: ne eū agnoscerēt. **E**t ait
ad illos. **Q**ui sūt hī sermones quos
cōfertis adinuicē ambulātes et estis
tristes. **E**t rīdens vnus cui nomen
cleophas: dixit ei. **T**u solus pegrinus
es in iherosolimis et nō cognouisti q̄ factū
sūt in illa hys diebus. **Q**uibus ille
dixit. **V**ue. **E**t dixerūt ei de ihesu
nazareno qui fuit vir ppheta potens
in opere et sermone: corā deo et oī
p̄plo. **E**t quomō tradiderūt eū sum-
mī sacerdotes et p̄ncipes nrī in dāpnatio-
nem mortis: et crucifixerūt eū.
Nos autē sperabāms: quā ipse esset
redepturus israhel. **E**t nūc sup̄ hec
ōia tertia dies est hodie: quo hęc
facta sūt. **S**ed et mulieres quedā
ex nrīs terruerūt nos: que ante
lucē fuerūt ad monumentū. **E**t
nō inuento corpore eius: venerūt
dicētes se etiā visione angelorū
vidisse: qui dicūt eū viuere. **E**t
abierūt quedā ex nrīs: ad monu-
mentū: et ita iuenerūt sicut mu-
lieres dixerūt: ipsū vero nō inue-
nerūt. **E**t ipse dixit ad eos. **O** stulti
et tardi corde ad credendū: in oibz
que locuti sūt pphete. **N**ōne hec
oportuit pati xp̄m: et ita intrare

in gloria sua. Et incipiens a moysi
 et omnibus prophetis: interpretabatur
 illis in omnibus scripturis quae de ipso erant
 Et appropinquauerunt castello quo
 ibant: et ipse se finxit longius ire
 Et coegerunt illum dicentes. Mane
 nobiscum: quoniam aduerserastis: et
 inclinata est iam dies. Et intrauit
 cum illis. Et factum est dum recuberet
 cum illis: accepit panem et benedixit
 ac fregit: et porrigebat illis. Et
 aperti sunt oculi eorum: et cognoue-
 runt eum. Et ipse euasit ex oculis
 eorum. Et dixerunt ad inuicem. Nonne
 cor nostrum ardens erat in nobis: dum
 loqueretur in uia: et aperiret nobis
 scripturas. Et surgentes eadem hora
 regressi sunt in iherosolimam: et inuenerunt
 congregatos undecim: et eos qui
 cum ipso erant dicentes: quia surrexit
 dominus uere: et apparuit symoni. Et
 ipse narrabat quae gesta erant in uia:
 et quomodo cognouerunt eum in frac-
 tione panis. Dum autem haec loque-
 rentur: stetit ihesus in medio eorum:
 et dixit eis. Pax uobis. Ego sum:
 nolite timere. Conturbati uero et
 confusi: existimabant se spiritum uide-
 re. Et dixit eis. Quid conturbati estis?
 et cogitationes ascendunt in corda uestra.
 Videte manus meas et pedes
 meos: quia ego ipse sum. Palpate et
 uidete: quia spiritus carnis et ossa non
 habet: sicut me uidetis habere.
 Et cum haec dixisset: ostendit eis
 manus et pedes. Adhuc autem
 illis non credentibus et mirantibus

pro gaudio: dixit. Habetis hic aliquid
 quod manducetur. At illi obtulerunt
 ei partem piscis assi: et fauam mellis.
 Et cum manducasset coram eis: sumens
 reliquas dedit eis. Et dixit ad eos. Haec
 sunt uerba quae locutus sum ad uos: cum
 adhuc essem uobiscum: quoniam necesse
 est impleri omnia quae scripta sunt in
 lege moysi et prophetis et psalmis
 de me. Tunc aperuit illis sensum: ut
 intelligerent scripturas. Et dixit eis.
 Quoniam sic scriptum est: et sic oportet
 pati christum: et resurgere a mor-
 tuis tertia die: et predicari in nomine eius
 penitentiam et remissionem peccatorum
 in omnes gentes incipientibus ab
 iherosolima. Vos autem testes horum
 estis. Et ego mittam promissum patris
 mei in uos. Vos autem sedete in ciui-
 tate: quoad usque induam uirtute
 ex alto. Eduxit autem eos foras in
 bethaniam: et eleuatis manibus
 suis benedixit eis. Et factum est dum
 benediceret illis: recessit ab eis: et
 fiebatur in celum. Et ipsi adorantes
 regressi sunt in iherosolimam: cum gaudio
 magno. Et erant semper in templo
 laudantes: et benedicentes deum.

Explicit euangelium secundum lucam

Incipit euangelium secundum iohannem.

Capitulum primum

In principio erat
 uerbum. Et uerbum
 erat apud deum: et
 deus erat uerbum.
 Hoc erat in principio

apud deū. **D**ia p̄ ipsū facta sūt. et sine
ipso factū est nichil. **Q**uid factū est: in
ipso vita erat. Et vita erat lux hominū.
Et lux in tenebris lucet. et tenebre eam
nō cōprehendunt. **F**uit homo missus
a deo: cui nōmē erat iohānes. **H**ic venit
in testimoniū: ut testimoniū phibet de
luce: ut om̄s crederet p̄ illū. **N**ō erat
ille lux: sed ut testimoniū phibet de luce.
Erat lux vera: q̄ illuminat oēm ve
mente hōiem in hūc mūdū. **I**n mūdū
erat: et mūdus p̄ ipsū factus est:
et mūdus eū nō cognouit. **I**n ppria
venit: et sui eū non receperūt. **Q**uot
quot autē receperūt eū: dedit eis
ptatem filios dei fieri: hns q̄ credunt
in nōie eius. **Q**ui nō ex sanguinibus:
neq; ex voluntate carnis: neq; ex vo
luntate viri: sed ex deo nati sūt. **E**t
verbū caro factū est: et habitauit
in nobis. **E**t vidim; gloriā eius: glo
riam q̄si vngemti a p̄e. **P**lenū
gracie: et veritatis. **I**ohānes testimo
niū phibet de ip̄o: et clamat dicens.
Hic erat quē dixi qui post me ven
turus est ante me factus est: q̄a p̄or
me erat. **E**t de plenitudine eius om̄s
nos accepim;: et gr̄iā pro gracia.
Quia lex p̄ moysen data est: gr̄ia
et veritas p̄ ihesū xpm facta est.
Deū nemo vidit v̄m̄q; **V**ngem
tus filius qui est in sinu patris:
ip̄e enarrauit. **E**t hoc est testimoniū
iohānis. qm̄ miserūt iudei ab iheru
solimis sacerdotes et leuitas ad eū:
ut interrogaret eū. **T**u quis es. **E**t
cōfessus est: et nō negavit. **E**t cōfess

Ipsus

est: q̄a nō sū ego xps. **E**t interroga
uerūt eū. **Q**uid ergo. **H**elyas es tu.
Et dixit. **N**on sū. **P**pheta es tu. **E**t
r̄ndit. **N**ō. **D**ixerūt ergo ei. **Q**uibus
ut responsū demus hns qui misse
rūt nob;: **Q**uid dicis de te ip̄o. **A**it. **E**go
vox clamantis in deserto: dirigite
viam dñi sicut dicit ysayas p̄pheta.
Et qui missi fuerāt: erat ex p̄hau
seis. **E**t interrogauerūt eū: et dixerūt
ei. **Q**uid ergo baptizas. **S**i tu nō es
xps neq; helyas neq; p̄pheta. **R**ndit
eis iohānes: dicens. **E**go baptizo in
aqua: medius autē v̄m̄ stetit quē
vos nō scitis. **I**psē est qui post me
venturus est: qui ante me factus
est: cuius non sū dignus ut soluiā
eius corrigiā calciamēti. **H**ec in
bethania facta sūt tras iordane:
vbi erat iohānes baptizans. **A**ltra
die vidit iohānes ihesū venientē
ad se: et ait. **E**cce agnus dei: ecce
qui tollit p̄tā mūdī. **H**ic est de
quo dixi. **P**ost me venit vir qui
ante me factus est: q̄a prior me
erat. **E**t ego nesciebā eū. **S**ed ut
māfestetur in isrl̄: p̄terea veni
ego in aqua baptizans. **E**t testio
niū phibuit iohānes dicens: quia
vidi sp̄m̄ descendente q̄si colūbam
de celo: et manente sup̄ eū. **E**t ego
nesciebā eū. **S**ed qui misit me
baptizare in aqua: ille michi
dixit. **S**up̄ quē videus sp̄m̄ descē
dente et manente sup̄ eū: hic est
qui baptizat in sp̄m̄ s̄c̄o. **E**t ego
vidi et testimoniū phibui: q̄a hic

est filius dei Altera die stabat iterum
iohannes: et ex discipulis eius duo Et
respicere ihesu ambulante dicit.
Ecce agnus dei Et audierunt eum duo
discipuli loquente: et secuti sunt ihesu
Conuersus autem ihesus et videns eos
sequentes se: dicit eis Quid queritis?
Qui dixerunt ei Rabbi quod dicitur
interpretatum magister Vbi habitas?
Dicit eis Venite et videte Venierunt
et viderunt vbi maneret: et apud eum
manserunt die illo Hora autem erat
quasi decima Erat autem andreas frater
symonis petri vnus ex duobus qui
audierat a iohanne: et secuti fuerat
eum Invenit hic primum fratrem suum symo-
nem: et dicit ei Invenimus messiam:
quod est interpretatum christus Et adduxit eum
ad ihesu Intuitus autem eum ihesus:
dixit Tu es symon filius iohanna
tu vocaberis cephias: quod interpretatur
petrus In crastinum autem voluit exire
in galilea: et invenit philippum: et
dicit ei Sequere me Erat autem philippus
a bethsaida civitate andree et petri
Invenit philippus nathanael: et
dicit ei Quia scripsit moyses in lege
et propheta: invenimus ihesu filium ioseph
a nazareth Et dixit ei nathanael
Nazareth potest aliquid boni esse: Dicit
ei philippus Veni et vide Vidit
ihesus nathanael venientem ad se:
et dicit de eo Ecce vere israelita: in
quo dolus non est Dicit ei nathanael
Unde me nosti? Respondit ihesus: et
dicit ei prout scripsit philippus te voca-
vet eum esse sub ficu: vidi te Respondit

ei nathanael: et ait Rabbi tu es filius
dei: tu es rex in israel. Respondit ihesus:
et dixit ei Quia dixi tibi vidi te sub ficu
credis: maioribus videbis Amen amen
dico vobis videbitis celum apertum: et
angelos dei ascendentem et descendentem
supra filium hominis **Capitulum Secundum**
Et die tertia nuptie facte sunt in
chana galilee: et erat mater
ihesu ibi Vocatus est et ihesus
et discipuli eius ad nuptias Et defi-
ciente vino: dicit mater ihesu ad eum
Vinum non habent Et dicit ei ihesus Quid
mihi et tibi est mulier? Non dum venit
hora mea Dicit mater eius ministris
Quicquid dixerit vobis: facite Erant
autem ibi lapidee ydrie sex posite
secundum purificationem iudeorum: capientes
singule metretas bimas vel ternas
Dicit eis ihesus Implete ydrias aqua
Et impleverunt eas usque ad summum.
Et dixit eis ihesus Haurite nunc: et
ferte architriclino Et tulerunt. Ut
autem gustavit architriclinus aqua
vinum factum et non sciebat unde esset?
Ministri autem sciebant qui hauserant
aqua: vocat sponsum architriclinus
et dicit ei Quis homo primum bonum vinum
ponit: et cum inebriati fuerunt: tunc id
quod deterius est Tu autem servasti vinum
bonum usque adhuc Hoc fecit incipit
signorum ihesus in chana galilee: et
manifestavit gloriam suam Et credi-
derunt in eum discipuli eius Post hoc
descendit capharnaum ipse et mater
eius et fratres eius et discipuli eius:
et ibi manserunt non multis diebus

Et prope erat pascha iudeorum: et ascendit ihesus iherosolima. Et inuenit in templo vendentes oues et boues et colubas: et numularios sedentes. Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis: omnes eiecit de templo oues quoque et boues: et numulariorum effudit: et mensas subuertit. Et hiis qui colubas vendebat: dixit. Afferte ista hinc: et nolite facere domum patris mei domum negotiatorum. Recordati vero sunt discipuli: quia scriptum est: zelus domus tue comedit me. Respondit ergo iudei et dixerunt ei. Quid signum ostendis nobis quia hec facis? Respondit ihesus: et dixit eis. Soluite templum hoc: et in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergo iudei. Quadraginta et sex annis edificatum est templum hoc: et in tribus diebus excitabis illud? Ille autem dicebat de templo corporis sui. Cum ergo resurrexisset a mortuis: recordati sunt discipuli eius: quia hoc dicebat. Et crediderunt scripture: et sermone quem dixit ihesus. Cum autem esset iherosolimis in pascha in die festo: multi crediderunt in nomine eius: videtes signa que faciebat. Ipse autem ihesus non credebat semetipsum eis: eo quod ipse nosset omnes. Et quia opus ei non erat: ut quis testimonium perhiberet de homine. Ipse enim sciebat quod esset in homine. **Ca^m**
Erat autem homo **tertiu**
ex pharisais iherodemus nomine: princeps iudeorum. Hic venit ad ihesum nocte: et dixit ei. Rabbi: scimus

quia a deo venisti magister. Nemo enim potest hec signa facere que tu facis: nisi fuerit deus cum eo. Respondit ihesus: et dixit ei. Amen amen dico tibi: nisi quis natus fuerit denuo: non potest videre regnum dei. Dixit ad eum iherodemus. Quomodo potest homo nasci cum sit senex? Nilquid potest in ventre matris sine iterato introire et renasci? Respondit ihesus. Amen amen dico tibi: nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto: non potest introire in regnum dei. Quid natum est ex carne: caro est. Et quod natum est ex spiritu: spiritus est. Non mireris quia dixi tibi: oportet vos nasci denuo. Spiritus ubi vult spirat: et vocem eius audis: sed nescis unde veniat: aut quo vadat. Sic est omnis qui natus est ex spiritu. Respondit iherodemus: et dixit ei. Quomodo possunt hec fieri? Respondit ihesus: et dixit ei. Tu es magister in istis: et hec ignoras? Amen amen dico tibi: quia nos quod scimus loquimur: et quod vidimus testamur: et testimonium nostrum non accipitis. Si trena dixi vobis et non creditis: quomodo si dixerero vobis celestia credetis? Et nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo: filius hominis qui est in celo. Et sicut moyses exaltauit serpentem in deserto: ita exaltari oportet filium hominis: ut omnis qui credit in ipsum non pereat sed vitam habeat vitam eternam. Sic enim deus dilexit mundum: ut filium suum unigenitum daret:

ut ois qui credit in eū nō peccat sed
 habeat vitā eterna. **N**ō em̄ misit deus
 filiū suū in mūdū ut iudicet mūdū:
 sed ut saluetur mūdus p̄ ipsū. Qui
 credit in eū nō iudicatur. Qui autē
 nō credit iam iudicatus est. q̄a nō
 credit in noīe vngenti filii dei.
Hoc est autē iudiciū: q̄a lux venit
 in mūdū: et dilexerūt magis hoīes
 tenebras q̄ lucē. Erāt em̄ eorū mala
 opa. **O**is em̄ qui male agit: odit
 lucē: et nō venit ad lucē ut non
 arguantur opa eius. **N**ūc autē
 facit veritatē venit ad lucē: ut
 manifestetur eius opa q̄a in deo
 sūt facta. **P**ost hec venit ihesus
 et discipuli eius in iudeā terrā:
 et illic demorabatur cū eis. et
 baptizabat. **E**rat autē et iohānes
 baptizans in emmon iuxta salim
 q̄a aque multe erāt illic: et venie-
 bāt multi et baptizabatur. **N**ondū
 em̄ iohānes missus fuerat in car-
 cerem. **F**acta est autē q̄stio ex disci-
 pulis iohānis cū iudeis. de puri-
 ficatione. **E**t venerūt ad iohānem:
 et dixerūt ei. **R**abbi: qui erat tecū
 trans iordanē. cui tu testimoniū per-
 hibuisti: ecce hic baptizat: et oīs
 veniūt ad eū. **R**ēdit iohānes: et
 dixit. **N**on p̄t homo quicq̄ accipere:
 nisi siūt ei datū de celo. **I**psi vos
 michi testimoniū phibetis qd̄ dixerū
 ego non sū xps: sed qui missus sū
 ante illū. **Q**ui habet sponsā: sponus
 est. **A**micus autē sponsi: qui stat
 et audit eū: gaudio gaudet p̄pter

vocem sponsi. **H**oc ergo gaudū meū
 impletū. **I**llū oportet crescere: me
 autē minui. **Q**ui de sur-sū venit:
 sup̄ oīs est. **Q**ui est de terrā: de terra
 est: et de terra loq̄tur. **Q**ui de celo
 venit sup̄ oīs est. **E**t qd̄ vidit et
 audiuit hoc testatur: et testimoniū
 eius nemo accipit. **Q**ui autē acce-
 perit eius testimoniū: signavit q̄a
 deus verax est. **Q**uē em̄ misit deus:
 vba dei loq̄tur. **N**on em̄ ad
 mensurā dat deus sp̄m. **P**ater:
 diligit filiū: et oīa dedit in ma-
 nu eius. **Q**ui credit in filiū: habet
 vitā eterna. **Q**ui autē incredulus
 est filio: nō videbit vitā: sed tra-
 dei manet sup̄ eū. **C**apitulum q̄rtū
U ergo cognouit ihesus q̄a
 audierūt pharisei q̄a ihesus
 plures discipulos facit et bapti-
 zat q̄ iohānes: q̄q̄m ihesus non
 baptizaret sed tm̄ discipuli eius:
 reliquit iudeā et abiit iterū in ga-
 lileā. **O**portebat autē eū transire p̄
 samariā. **V**enit ergo in ciuitate
 samarie q̄ dicitur sicchar: iuxta pre-
 diū qd̄ dedit iacob ioseph filio suo.
Erat autē ibi fons iacob. **I**hesus
 autē fatigatus ex itinere sedebat:
 sic sup̄ fontē. **H**ora autē erat q̄st
 sexta. **V**enit mulier de samaria: hau-
 rire aquā. **D**icit ei ihesus. **D**a michi
 bibere. **D**iscipuli autē eius abierāt
 in ciuitate: ut cibos emerēt. **D**icit ergo
 ei mulier illa samaritana. **Q**uomō-
 tu iudeus cū sis bibere a me postis q̄
 sū mulier samaritana. **N**on em̄

contutur iudei samaritanis Rndit
ihesus: et dixit ei Si scires donū dei
et quis est qui dicit tibi da michi bi
bere: tu forsitan petisses ab eo: et
dedisset tibi aquā viuā Dicit ei mu
lier Dñe neq; in quo haurias habes:
et puteus altus est Unde ergo habes
aquā viuā. Nūquid tu maior es
p̄re mō iacob qui dedit nobis puteū?
et ip̄e ex eo bibit: et filii eius et pe
cora eius Rndit ihesus: et dixit ei
Ois qui bibit ex aqua hac: sitiet
iterū Qui autē bibent ex aqua quā
ego dabo ei: nō sitiet in eternū. Sed
aqua quā dabo ei: fiet in eo fons
aque salientis in vitā eternā Dicit
ad eū mulier Dñe da michi hanc
aquā: ut nō sitiam neq; veniā huc
haurire Dicit ei ihesus Vide v̄m
v̄rū tuū: et veni huc Rndit mu
lier: et dixit Nō habeo v̄rū Dicit
ei ihesus Benedixisti: q̄a nō habeo
v̄rū Cūq; em̄ v̄ros habuisti: et
nūc quē habes nō est tuus v̄r. Hoc
vere dixisti Dicit ei mulier Dñe:
video quia p̄pheta es tu P̄res m̄i in
monte hoc adorauerūt: et uos dici
tis q̄a in iherusolimis est locus vbi
adorare oportet Dicit ei ihesus Tu
lier crede michi q̄a venet hora: q̄n
nec in mōte hoc neq; in iherusolimis
adorabitis p̄rem Vos adoratis qd̄
nescitis: nos adoramus qd̄ scimus: q̄a
salus ex iudeis ^{est} Sed venit hora et
nūc est: q̄n veni adoratores adora
būt p̄rem in sp̄u et veritate Nam
et pater tales q̄rit: qui adorent eū
Sp̄us est deus: et eos qui adorāt eū.

in sp̄u et veritate oportet adorare Di
cit ei mulier Scio q̄a messias venit:
qui dicitur x̄ps Cū ergo venerit: ille
nobis annūciabit oīa Dicit ei ihesus
Ego sū: qui loquor tecū Et cōtinuo
venērūt discipuli eius et mirabatur
q̄a cū muliere loq̄batur Nemo tamē
dixit qd̄ queris: aut quid loq̄ris cū
ea Reliquit ergo ydriā suā mulier
et abiit in ciuitatē: et dicit illis hōi
bus Venite et videte hōiem: qui
dixit oīa quecūq; feci Nūquid ip̄e
est x̄s? Et exierūt de ciuitate: et
venērūt ad eū Interea rogabant
eū discipuli ~~et~~ dicentes Rabbi:
māduca Ille autē dixit eis Ego cibū
habeo māducare: quē vos nescitis
Dicebat ergo discipuli ad mincem
Nūquid aliq̄s attulit illi māducare?
Dicit eis ihesus Deus cibus
est: ut faciā voluntatem eius qui
misit me: ut p̄ficiā opus eius Nōne
vos dicitis qd̄ adhuc quatuor menses
sūt et messis venit: Ecce dico vobis
leuate oculos v̄ros et videte regiones:
q̄a albe sūt iam ad messem Et qui
metit mercede accipit et cōgregat
fructū in vitā eternā: ut et qui se
minat simul gaudeat et qui metit
In hoc em̄ est verbū verū: q̄a alius
est qui seminat: et alius qui metit
Ego misi vos metere: qd̄ vos non
laborastis Alii laborauerūt: et vos
in labores eorū introistis Ex ciuitate
autē illa multi crediderūt in eū
samaritanorū: p̄ter verbū mulieris
testimoniū p̄hibentis: q̄a dixit michi
oīa quecūq; feci Cū venissent ergo

ad illū samaritānam. rogabat eū vt
 ibi maneret. Et mansit ibi duos dies.
 Et multo plures crediderūt propt̄
 sermone eius. Et mulier dicebant.
 q̄a iam nō p̄pter tuā loquelā credim⁹.
 Ipsi em̄ audiuim⁹ et scimus. quia hic
 est vere saluator mūdi. Post duos
 autē dies exiit inde. et abiit in gali
 leā. Ipse em̄ ihesus testimonū phibuit.
 q̄a p̄pheta in patria sua honore nō
 habet. Cū ergo venisset in galileā.
 exceperūt illū galilei. cū oīa vidis
 sent que fecerat iherusolimis in die
 festo. Et ip̄s em̄ venerat ad die festū.
 Venit ergo iterū in chana galilee.
 vbi fecit aquā vinū. Et erat quidā
 regulus. cui⁹ filius infirmabatur.
 capharnaū. Hic cū audisset quia
 ihesus adueniret a iudea in galileam.
 abiit ad eū. et rogabat eū vt descen
 deret et sanaret filiū eius. Incipiebat
 em̄ mori. Dixit ergo ihesus ad eū.
 Nisi signa et p̄digia videritis. nō
 creditis. Dicit ad eū regulus. Dñe
 descende. p̄usq̄ moriatur filius
 meus. Dicit ei ihesus. Vade. filius
 tuus vivit. Credidit homo sermone
 quē dixit ei ihesus. et ibat. Jā autē
 eo descendente. serui occurrerūt ei.
 et nūciauerūt dicētes q̄a filius eius
 viveret. Interrogabat autē horā ab eis.
 in qua melius habuerat. Et dixerūt
 ei. quia hęc hora septima. reliquit eū
 febris. Cognouit ergo pater. q̄a illa
 hora erat. in qua dixit ei ihesus. fi
 lius tuus vivit. Et credidit ip̄s et
 domus eius tota. Hoc iterū scdm.

signū fecit ihesus. cū venisset a iudea
 in galileā. **Capitulum quintū**
Post hęc erat dies festus iudeorū.
 et ascendit ihesus iherusoli
 ma. Est autē iherusolimis p̄batrica
 piscina. que cognoscitur hebraice
 bethesda. quinq; porticus habens.
 In hīs iacebat multitudo magna
 languentū. cecorū. claudorū. aridorū.
 expectatū aque motū. Angelus em̄
 dñi scdm̄ tēpus descēdebat in pisci
 nā. et mouebatur aqua. Et qui por
 descēdebat in piscinā post motionē
 aque. sanus fiebat a quacūq; deti
 nebatur infirmitate. Erat autē quidā
 homo ibi. triginta et octo ānos habēs
 in infirmitate sua. Hūc cū vidisset
 ihesus iacentē. et cognouisset quia
 iā multū tempus habet. dicit ei. Vis
 sanus fieri? Rōdit ei. lāguidus. Dñe
 hoīem nō habeo. ut cū turbata
 fuerit aq̄ mittat me in piscinam.
 Dū venio em̄ ego. alius ante me
 descēdit. Dicit ei ihesus. Surge.
 tolle grabatū tuū. et ambula. Et
 statim sanus factus est homo. et
 sustulit grabatū suū. et ambulabat.
 Erat autē sabbatū in illa die. Di
 cebāt ergo iudei. illi qui sanus fuerat
 factus. Sabbatū est. nō licet tibi
 tollere grabatū tuū. Rōdit eis. Qui
 me sanū fecit. ille michi dixit. Tolle
 grabatū tuū. et ambula. Interroga
 uerūt ergo eū. Quis est ille homo
 qui dixit tibi. tolle grabatū tuū
 et ambula. Is autē qui sanus fuerat
 effectus. nesciebat quōs eet. Ihesus

autē declinavit a turba constituta in
loco Postea tūc est ihesus in templo:
et dixit illi Ecce scimus factus es: nā
noli peccare. ne deterius tibi aliquid
cōtingat Abiit ille homo et nūcia-
vit iudeis: q̄a ihesus eēt qui fecit
eū sanū. Propterea p̄sequantur iudei
ihesū: q̄ hoc faciebat in sabbato. Ihe-
sus autē r̄ndit eis. Pater meus usq̄
modo op̄atur: et ego op̄or. Propterea
ergo magis q̄rebat eū iudei interficere:
q̄a nō solū sabbatū soluebat: sed et p̄m
suū dicebat deū: equale se faciens deo.
R̄ndit itaq̄ ihesus: et dixit eis. Amē
amen dico vobis: nō p̄t filius a se facē
q̄c̄p̄: nisi qd̄ viderit p̄m facientem.
Quicūq̄ eīm ille fecerit: hec et filius
filiter facit. P̄r eīm diligit filiū: et
oīa demonstrat ei q̄ ip̄e facit. Et ma-
iora hīs demonstrabit ei opa: ut vos
miremini. Sicut eīm p̄r suscitāt mor-
tuos et vivificat: sic et filius quos
vult vivificat. Neq̄ eīm p̄r iudicat
quēc̄p̄: sed om̄e iudiciū dedit filio: ut
om̄s honorificet filiū: sicut hōrificat
p̄m. Qui nō honorificat filiū: non
hōrificat p̄m qui misit illū. Amen
amen dico vobis: q̄a qui verbū meū
audit et credit ei qui misit me: habet
vitā eternā. Et in iudiciū nō venit:
sed trāset a morte in vitā. Amē amē
dico vobis: q̄a venit hora et nūc est:
quā mortui audient vocē filii dei. Et
qui audierit: vivet. Sicut eīm p̄r
habet vitā in semetip̄o: sic dedit et
filio vitā habere in semetip̄o. Et po-
testate dedit ei et iudiciū facē: quia

filius hōis est. Nolite mirari hoc: q̄a
venit hora in qua om̄s qui in mo-
nimētis sūt. audient vocē eius. Et
p̄cedēt qui bona fecerūt: in resur-
rectione vite. Qui vero mala egerūt:
in resurrectione iudicent. Non possi-
ego a meip̄o facē q̄c̄p̄: sed sicut
audio iudico. Et iudiciū meū iustū
est: q̄a non q̄ro volūtate meā: sed
volūtate eius qui misit me. Si ego
testimoniū phibeo de meip̄o. Testimoniū
meū non est verū. Alius est qui testio-
niū phibet de me: et scio q̄a verū est
testimoniū eius. qd̄ phibet de me.
Vos misistis ad iohānē: et testimoniū
phibuit veritati. Ego autē nō ab hōie
testimoniū accipio: sed hoc dico ut vos
salvi sitis. Ille erat lucerna: ardens
et lucens. Vos autē voluistis exil-
tare ad horā in luce eius. Ego autē
habeo testimoniū manus iohāne. Opa
eīm que dedit michi p̄r ut p̄ficiā ea:
nā opa que ego facio. Testimoniū phi-
bent de me: q̄a p̄r misit me. Et qui
misit me pater: ip̄e testimoniū phibuit
de me. Neq̄ vocē eius unq̄ audistis:
neq̄ speciem eius vidistis. Et verbū
eius nō habetis in vobis manens:
q̄a que misit ille. hūc vos nō cre-
ditis. Scripturam scripturas: in quibus
vos putatis vitā eternā habē. Et
ille sūt que testimoniū phibent de me.
† Et nō vultis venire ad me: ut vitā
habeatis. Claritate ab hōibus nō
accipio: sed cognovi vos q̄a dilectio-
nem dei nō habetis in vobis. Ego
veni in nōie patris mei: et nō accepistis

me. Si alius venerit in nomine suo: illi accipietis. Quomodo vos potestis credere qui gloriam ab invicem accipitis? et gloriam que a solo deo est non queritis. Nolite putare quia ego accusaturus sum vos: apud patrem est qui accusat vos: moyses in quo speratis vos. Si enim creditis moysi: crederetis forsitan et michi. De me enim ille scripsit. Si autem illius litteris non creditis: quomodo vobis meis creditis. **Capitulum Sextum**

Dixit hec ab initio ihesus trans mare galilee quod est tyberiadis. Et sequebatur eum multitudo magna: quia videbat signa que faciebat super hiis qui infirmabatur. Subiit ergo in montem ihesus: et ibi sedebat cum discipulis suis. Erat autem proximum pascha: dies festus iudeorum. Cum subleuasset ergo oculos ihesus et vidisset quod multitudo maxima venit ad eum: dicit ad philippum. Unde ementur panes ut manducent hiis? Hoc autem dicebat: quod temptans eum. Ipe enim sciebat: quod esset factururus. Respondit ei philippus. Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis: ut unusquisque modicum quod accipiat. Dicit ei unus ex discipulis eius: andreas frater symonis petri. Est puer unus hic: qui habet quinque panes ordeaceos et duos pisces. Sed hec quod sunt inter tantos. Dicit ergo ihesus. Facite homines discubere. Erat autem fenum multum in loco. Distribuerunt ergo viri: numero quasi

quinque milia. **A**ccipit ergo panes ihesus: et cum gratias distribuit distribuitur: et ex piscibus: quantum volebat. Ut autem impleti sunt: dixit discipulis suis. Colligite que superaverunt fragmenta: ne pereant. **C**ollegerunt ergo: et impleverunt duodecim cophinos fragmentorum ex quinque panibus ordeaceis: que superaverunt hiis qui manducaverunt. Illi ergo homines cum vidissent quod fecerat signum: dicebant. **E**cce hic est vere propheta: qui venturus est in mundum. Ihesus ergo cum cognovisset: quia venturi essent ut raperent eum: et facerent regem: fugit iter ipse solus in montem. Ut autem sero factum est: discipuli eius descenderunt ad mare. Et cum ascendissent navim: venerunt trans mare in capharnaum. Et tenebre iam facte erant: et non venerat ad eos ihesus. **V**are autem vento magno flante exurgebat. Cum remigassent ergo quasi stadia viginti aut triginta: videt ihesum ambulante super mare et proximum navim fieri: et timuerunt. Ille autem dixit eis. Ego sum. Nolite timere. **V**oluerunt ergo eum accipere in navim: et statim navis fuit ad terram quam ibant. Altera die turba que stabat trans mare: vidit quia navicula alia non erat ibi nisi una: et quia non introisset cum discipulis suis ihesus in navim sed soli discipuli eius abisset. **I**lli vero superaverunt naues a tyberiadis: iuxta locum ubi manducaverunt panem gratias agentes domino. **C**um

ergo vidisset turba quia ihesus non esset ibi
neque discipuli eius? ascenderunt in
naueculas: et venerunt capharnaum
querentes ihesum. Et cum inuenissent eum
trans mare: dixerunt ei Rabbi qui huc
venisti? Respondit eis ihesus: et dixit
Amen amen dico vobis: queritis me
non quia vidistis signa: sed quia ex pa-
nibus manducastis et saturati estis.
Operam non cibum qui perit: sed qui
permanet in vita eterna: quem filius
hominis dabit vobis. Hinc enim pater
signauit deus. Dixerunt ergo ad eum
Quid faciemus ut operemur opera
dei? Respondit ihesus: et dixit eis Hoc
est opus dei: ut credatis in eum quem
misit ille. Dixerunt ergo ei Quid ergo
tibi facis signum ut videamus et creda-
mus tibi? Quid operis? Patres
nostri manna manducauerunt in deserto:
sicut scriptum est Panem de celo dedit
eis manducare. Dixit ergo eis ihesus
Amen amen dico vobis: non moyses
dedit vobis panem de celo: sed pater
meus dat vobis panem de celo verum.
Panem enim dei est qui de celo descendit:
et dat vitam mundo. Dixerunt ergo ad
eum Domine: semper da nobis panem hunc.
Dixit autem eis ihesus Ego sum panis
vite. Qui venit ad me non esuriet:
et qui credit in me non sitiet unquam.
Sed dixi vobis quia et vidistis me:
et non credidistis. Omne quod dat michi
pater ad me veniet: et eum qui venit
ad me non eiciam foras. Quia descendi
de celo non ut faciam voluntatem meam:
sed voluntatem eius qui misit me.

Hec est autem voluntas eius qui misit
me pater: ut omne quod dedit michi non
perdam ex eo: sed resuscitem illud in nouis-
simo die. Hec est autem voluntas patris
mei qui misit me: ut omnis qui videt filium
et credit in eum habeat vitam eternam.
Et ego resuscitabo eum in nouissimo
die. Mirum mirabatur ergo iudei de illo
quia dixisset: ego sum panis qui de celo
descendi: et dicebant Nonne hic est ihesus
filius ioseph? cuius nos nouimus patrem
et matrem? Quomodo ergo dicit hic quia
de celo descendit? Respondit ergo ihesus:
et dixit eis Nolite mirum mirare in uerbo.
Nemo potest venire ad me: nisi pater qui
misit me traxerit eum. Et ego resuscita-
bo eum in nouissimo die. Scriptum est
in prophetis Et erunt omnes docibiles dei.
Omnes qui audiunt a patre et didicerunt:
veniunt ad me. Non quia patrem vidit quisquam:
nisi is qui a deo est. Hinc vidit patrem.
Amen amen dico vobis: qui credit
in me habet vitam eternam. Ego sum
panis vite. Patres vestri manducauerunt
manna in deserto: et mortui sunt.
Hic est panis de celo descendens:
ut si quis ex ipso manducauerit non
moriatur. Ego sum panis viuus qui
de celo descendi. Si quis manducauerit
ex hoc pane: uiuet in eternum. Et pa-
nis quem ego dabo: caro mea est: pro
mundi vita. Litigabant ergo iudei: adueniens
dicentes Quomodo potest hic nobis carnem
sua dare ad manducandum? Dixit ergo
eis ihesus Amen amen dico vobis: nisi
manducaueritis carnem filii hominis et bibe-
ritis eius sanguinem: non habebitis vitam

in vobis Qui manducat meam carnem
 et bibit meum sanguinem: habet vitam
 eternam Et ego resuscitabo eum in novis-
 simo die Caro enim mea vere est cibus:
 et sanguis meus vere est potus Qui
 manducat meam carnem et bibit meum
 sanguinem: in me manet et ego in illo
 Sicut misit me vivens pater: et ego
 vivo propter patrem Et qui manducat me:
 et ipse vivet propter me Hic est panis:
 qui de celo descendit Non sicut patres
 qui manducaverunt manna: et mortui
 sunt Qui manducat hunc panem: vivet
 eternum Hec dixit in synagoga: do-
 cens in capharnaum Multi ergo audi-
 entes ex discipulis eius: dixerunt:
 Durus est hic sermo: quibus potest eum
 audire? Sciens autem ihesus apud
 semetipsum quod murmuraret de hoc
 discipuli eius: dixit eis Hoc vos sciri-
 dalizat: Si ergo videritis filium hominis
 ascendente ubi erat prius Spiritus est
 qui vivificat: caro non potest quidquam
 Verba que ego locutus sum vobis: spiritus
 et vita sunt Sed sunt quidam ex vobis:
 qui non credunt Scribat enim ab initio
 ihesus qui essent non credentes: et qui
 traditurus eum esset Et dicebat propterea
 dixi vobis: quia nemo potest venire ad
 me: nisi fuerit ei datus a patre meo Ex
 hoc multi discipulorum eius abierunt
 retro: et iam non erant cum illo ambulabant
 Dixit ergo ihesus ad duodecim Numquid
 et vos vultis abire? Respondit ergo ei
 symon petrus Domine ad que ibimus?
 Verba vite etne habes Et nos cre-
 dimus et cognovimus: quia tu es christus

filius dei Respondit eis ihesus Nonne ego
 vos duodecim elegi: et unus ex vobis
 diabolus est? Dicebat autem de iuda
 symonis stavrothys Hic erat tradi-
 turus eum: cum esset unus ex duodecim
Dixit hec ambulabat **Explim**
 ihesus in galileam **Septim**
 Non enim volebat in iudeam ambulare:
 quia querebant eum iudei interficere Erat
 autem in primo diebus festis iudeorum:
 scenophagia Dixerunt autem ad eum fratres
 eius Transi hinc et vade in iudeam:
 ut et discipuli tui videant opera tua
 que facis Nemo quippe in occulto aliquid
 facit: et querit ipse in palam esse
 Si hec facis: manifesta te ipsum ut
 mundo Neque enim fratres eius credebant
 in eum Dicit ergo eis ihesus Tempus
 meum nondum advenit: tempus autem
 vestrum semper est paratum Non potest
 mundus odisse vos Me autem odit:
 quia ego testimonium perhibeo de illo.
 quia opera eius mala sunt Vos ascendite
 ad diem festum hunc Ego autem non
 ascenda ad diem festum istum: quia
 meum tempus nondum impletum est
 Hec cum dixisset: ipse mansit in ga-
 lilea Ut autem ascenderunt fratres eius:
 tunc et ipse ascendit ad diem festum non
 manifeste: sed quasi in occulto Iudei
 ergo querebant eum in die festo: et
 dicebant Ubi est ille? Et murmur-
 multus erat in turba de eo Quidam
 enim dicebant quia bonus est: alii autem
 dicebant non: sed seducit turbas
 Nemo tamen loquebatur palam de illo:
 propter metum iudeorum Jam autem die

Cui facit ma-
 data mea in me
 manet et ego in
 illo

festo mediante: ascendit ihesus in tem-
plū et docebat. Et mirabatur iudei:
dicētes Quomō hic literas scit. cū nō
didicerit. Rndit eis ihesus: et dixit
Mea doctrina nō est mea: sed eius
qui misit me. Si quis voluerit volū-
tate eius facere: cognoscat de doctrina
utrū ex deo sit: an ego a meipso lo-
quar. Cui a semetipso loquitur: glo-
ria ppria querit. Cui autē qrit
gloria eius qui misit illū: hic verax
est: et iusticia in illo nō est. Nōne
moyses dedit vobis legē. et nemo
ex vobis facit legē. Quid me qri-
tis interficere. Rndit turba: et
dixit Demoniū habes. Quis te
qrit interficere. Rndit ihesus: et
dixit eis. Vniū opus feci: et omīs
miram. Propterea moyses dedit vo-
bis circūcisionē: nō qā ex moyse
est: sed ex pābus. Et in sabbato
circūciditis hoīem. Si circūcisionē
accipit homo in sabbato vt non
soluatur lex moysi. michi indigna-
mini qā totū hoīem sanū feci in
sabbato. Nolite iudicare scdm fa-
ciem: sed iustū iudiciū iudicate. Di-
cebāt ergo quidā ex iherusolimis
Nōne hic est quē querūt interficere.
Et ecce palā loquitur: et nichil ei
dicūt. Nūquid vere cognouerūt
pncipes qā hic est xps. Sed hūc
scimus vnde sit. Clamabat ergo
ihesus docens in tēplo: et dicens
Et me scitis: et vnde sim scitis.
Et a meipso nō veni: sed est verus
qui misit me: quē vos non scitis

Ego scio eū: et si dixerō qā nescio
eū: ero similis vobis mendax. Sed
scio eū: qā ab ipso sū: et ipse me
misit. Querēbāt ergo eū apprehē-
dere: et nemo misit in illū manū.
qā nondū venerat hora eius. De
turba autē multi crediderūt in
eū: et dicebant. Xps cū venerit
nūquid plura signa faciet q̄ hic fa-
cit. Audierūt autē phaīsei turba
murmurante de illo hoc. Et miserūt
pncipes et phaīsei ministros: ut
apprehederēt ihesū. Dixit ergo eis
ihesus. Adhuc modicū tēpus vo-
biscū sū: et vado ad eū qui misit
me. Queretis me: et nō inuenietis.
Et ubi ego sū: vos nō potestis venire.
Dixerūt ergo iudei ad semetipsos
Quo hic iturus est quia nō inuenie-
mus eū. Nūquid in dispersionem
gentiū iturus est et docturus gētes.
Cuius est hic sermo quē dixit: quē-
retis me et nō inuenietis. et vbi sū
ego vos nō potestis venire. In no-
uissimo autē die magno festiuita-
tis stabat ihesus et clamabat di-
cens. Si quis sitit: veniat ad me
et bibat. Cui credit in me: sicut
dicit scriptura flumina de ventre
eius fluent aq̄ vine. Hoc autem
dixit de spū quē accepturi erāt
credētes in eū. Nondū em̄ erat
spūs datus: qā ihesus nondū
fuerat glōificatus. Ex illa ergo
turba cū audissent hos sermones
eius: dicebāt. Hic est vere ppheta.
Alii dicebāt. Hic est xps. Quidā

autē dicebant **N**ūquid a galilea venit
 xps? **N**ōne scriptura dicit: q̄a ex se-
 mine dauid. et de bethleem castello.
 ubi erat dauid venit xps? **D**iffensio
 itaq; facta est in turba: propter eū
Quandā autē ex ipsis volebāt appre-
 hendere eū: sed nemo misit sup eū
 manus **V**enerūt ergo m̄stri ad
 p̄tifices et phariseos: et dixerūt eis
 illi **Q**uare nō adduxistis illū? **R**espo-
 derūt m̄stri **N**ūq; sic locutus est
 homo: sicut hic loquitur? **R**espo-
 derūt ergo eis pharisei **N**ūq; et vos
 seducti estis? **N**ūq; ex p̄ncipibus
 aliq; credit in eū? aut ex phariseis?
Sed turba hec que nō nouit legē:
 maledicti sūt **D**ixit nichodemus
 ad eos: ille qui uenit ad eū nocte:
 qui vnus erat ex ipsis **N**ūquid lex
 m̄a iudicat hōiem? nisi ab ipso
 prius audierit et cognouerit quid
 faciat? **R**ēderūt et dixerūt ei **N**ū-
 quid et tu galileus es? **S**erutare
 scripturas et uide: q̄a p̄pheta a gali-
 lea nō surgit **E**t reuersi sūt: vnus
 quisq; in domū suā **Capitulum Octauū**
Ihesus autē prexit in montem
 oliueti: et diluculo iterū uenit in
 templū **E**t oīs p̄ls uenit ad eū:
 et sedens docebat eos **A**dducūt
 autē scribe et pharisei mulierem
 dephensa in adulterio: et statue-
 rūt eam in medio: et dixerūt ei
Magister: hec mulier modo depre-
 hensa est in adulterio **I**n lege
 autē moyses mādauit nobis huius-
 modi lapidare **T**u ergo qd dicis?

Hec autē dicebant temptantes eū: ut
 possent accusare eū **I**hesus autē incli-
 nans se deorsū: digito sc̄bebat in terrā
Cū autē p̄seueraret interrogates eū
 crexit se: et dixit illis **Q**ui sine p̄tō est
 v̄m: p̄mus in illā lapidē mittat **E**t
 se iterū se inclinās: scribebat in terrā
Audientes autē vnus post vnū exibat:
 incipientes a senioribus **E**t remansit
 solus: et mulier in medio stans **E**rgēs
 autē se ihesus dixit ei **M**ulier: ubi sūt
 qui te accusabāt? **N**emo te condēpnā-
 uit? **Q**ue dixit **N**emo dñe **D**ixit autē
 ihesus **N**ec ego te condēpnabo **V**ade:
 et amplius iam noli peccare **I**terū
 ergo locutus est eis ihesus: dicens **E**go
 sū lux mundi **Q**ui sequitur me non
 ambulat in tenebris: sed habebit
 lumen uite **D**ixerūt ergo ei pharisei
Tu de tempō testimoniū phariseis: testimoniū
 tuū non est verū **R**ēdit ihesus: et
 dixit eis **E**t si ego testimoniū phariseo
 de meipso: verū est testimoniū meū:
 q̄a sc̄io vnde uenio et quo uado **V**os
 autē nescitis vnde uenio aut quo
 uado **V**os autē sc̄dm carnē iudica-
 tis: ego nō iudico quemq; **E**t si iudico
 ego iudiciū meū verū est: q̄a solus
 non sū: sed ego et qui misit me pater
Et in lege uia sc̄ptū est: quia duorū
 hōim testimoniū verū est **E**go sū qui
 testimoniū phariseo de meipso: et testio-
 niū phariseo de me qui misit me pater
Dicebāt ergo ei **U**bi est pater tuus?
Rēdit ihesus **N**eq; me sc̄itis: neq;
 p̄rem meū sc̄itis **S**i me sc̄iretis: for-
 sitan et p̄rem meū sc̄iretis **H**ec v̄ba

locutus est ihesus: **docens** in synagoga
latio: docens in templo Et nemo appre-
hendit eum: quia nondum venerat hora eius
Dicit ergo iterum eis ihesus Ego vado
et queretis me: et in peccato vestro morie-
mini Quo ego vado vos non potestis ve-
nire Dicebat ergo iudei Numquid inter-
ficiet semetipsum? quod dicit quo ego
vado vos non potestis venire? Et dice-
bat eis Vos de deorsum estis: ego de
superis sum Vos de mundo hoc estis:
ego non sum de hoc mundo Dixi ergo
vobis: quia morietur in peccatis vestris.
Si enim non credideritis quia ego sum:
morietur in peccato vestro Dicebat ergo
ei Tu quis es? Dixit eis ihesus Vnum
cipium: qui et loquor vobis Multa ha-
beo de vobis loqui et iudicare: sed qui
misit me verax est: et ego quod audiui
ab eo haec loquor in mundo Et non cog-
nouerunt quia patrem eius dicebat deum
Dicebat ergo eis ihesus Cum exalta-
ueritis filium hominis: tunc cognoscetis
quia ego sum: et a me ipso facio nichil: sed
sicut docuit me pater haec loquor.
Et qui misit me mecum est: et non
reliquit me solus: quia ego quod placita
sunt ei facio semper Haec illo loquente:
multi crediderunt in eum Dicebat
ergo ihesus ad eos: qui crediderunt
ei iudeos **Si** vos manseritis in ser-
mone meo: vere discipuli mei eritis:
et cognoscetis veritatem: et veritas libe-
rabit vos **R**esponderunt ei Semine abrahe
sumus: et neminem seruimus unquam Quo
modo tu dicis liberi eritis? **R**espondit eis
ihesus Amen amen dico vobis: quia

omnis qui facit peccatum: seruus est peccati
Seruus autem non manet in domo meorum:
filius autem manet in eternum **Si** ergo vos
filius liberauerit: vere liberi eritis
Scio quia filius abrahe estis: sed queritis
me interficere: quia sermo meus non capit
in vobis **E**go quod vidi apud patrem loquor:
et vos quae vidistis apud patrem vestrum
facitis **R**esponderunt: et dixerunt ei Pater
noster abraha est **D**icit eis ihesus **S**i
filius abrahe estis: opera abrahe facite
Nunc autem queritis me interficere?
hominem qui veritatem locutus sum vobis:
quam audiui a deo **H**oc abraha non
fecit **V**os facitis opera patris vestri **D**ixe-
runt itaque ei **N**os ex fornicatione non
sumus nati: unum patrem habemus deum.
Dixit ergo eis ihesus **S**i deus pater
vester esset: diligeretis me utique **E**go
enim ex deo processi: et veni: Neque enim
a me ipso veni: sed ille me misit **C**irca
loquelam meam non cognoscitis: **Q**uia
non potestis audire sermonem meum
Vos ex parte dyaboli estis: et desideria
patris vestri vultis facere **I**lle homicida
erat ab initio: et in veritate non stetit:
quod veritas in eo non est **C**um loquitur
mendacium ex parte patris loquitur: quia
mendax est: et pater eius **E**go autem
quia veritatem dico: non creditis michi
Quis ex vobis arguet me de peccato
Si veritatem dico: quare non creditis
michi? **Q**ui est ex deo: verba dei
audit **P**ropterea vos non auditis: quia
ex deo non estis **R**esponderunt igitur iudei:
et dixerunt ei **N**one benedicimus nos
quia samaritanus es tu et de omni ha-
Abes

Respondit ihesus. Ego demonum non habeo: sed honorifico patrem meum: et vos inhonorastis me. Ego autem gloriam meam non quero: est qui quirit et iudicat. Amen amen dico vobis: si quis sermonem meum servauerit: mortem non videbit meternum. Dixerunt ergo iudei. Nunc cognouimus: quia demonum habes. Abraham mortuus est et propheta: et tu dicis si quis sermonem meum seruauerit mortem non gustabit meternum. Numquid tu maior es patre meo abraham qui mortuus est? Et propheta mortuus fuit. Quae tempus facis? Respondit ihesus. Si ego glorifico meipsum: gloria mea nichil est. Est pater meus qui glorificat me: que vos dicitis quia deus noster est: et non cognouistis eum. Ego autem noui eum. Et si dixero quia non scio eum: ero similis vobis mendax. Sed scio eum: et sermonem eius seruo. Abraham pater vester exultauit ut videret diem meum: et vidit et gaudens est. Dixerunt ergo iudei ad eum. Quinque et viginti annos nondum habes: et abraham vidisti? Dixit eis ihesus. Amen dico vobis: antequam abraham fieret: ego sum. Tulerunt ergo lapides: ut iacerent in eum. Ihesus autem abscondit se: et exiit de templo. **Capitulum**

Et preteriens ihesus non vidit hominem cecum a nativitate. Et interrogauerunt eum discipuli sui. Rabbi quis peccauit hic aut parentes eius ut cecus nasteretur? Respondit ihesus. Neque hic peccauit neque parentes eius: sed ut manifestentur

opera dei in illo. Ne oportet operari opera eius qui misit me: donec dies est. Venit nox: quoniam nemo potest operari. Quoadiu sum in mundo: lux sum mundi. Hec cum dixisset: exspuit in terram et fecit lutum ex spuito: et limuit super oculos eius: et dixit ei. Vade: et lava in natatoria syloe: quod interpretatur missus. Abiit ergo et lauit: et venit videns. Itaque vicini et qui viderant eum prius quia mendiculus erat: dicebant. Nonne hic est qui sedebat et mendicabat? Alii autem dicebant quia hic est: alii autem? nequaquam: sed similis eius est. Ille vero dicebat quia ego sum. Dicebant ergo ei. Quomodo aperti sunt oculi tibi? Respondit. Ille homo qui dicitur ihesus: lutum fecit et unxit oculos meos: et dixit michi. Vade ad natatoria syloe: et lava. Et abiit et lauit: et vidi. Et dixerunt ei. Vbi est ille? Aut nescio. Adducunt eum ad pharisaeos qui cecus fuerat. Erat autem sabbatum quoniam lutum fecit ihesus: et aperuit oculos eius. Iterum interrogabant eum pharisaei: quomodo vidisset? Ille autem dixit eis. Lutum posuit michi super oculos: et laui et video. Dicebant ergo ex pharisaeis quidam. Non est hic homo a deo: qui sabbatum non custodit. Alii dicebant. Quomodo potest homo peccator haec signa facere? Et scisma erat inter eos. Dicitur ergo ceco iterum. Tu quid dicis de eo qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit: quia propheta est. Non crediderunt ergo iudei de illo quia cecus esset et vidisset: donec vocauerunt parentes eius qui viderat. Et interrogauerunt eos dicentes. Hic est

filius vñ: que dicitis qz cecus natus
est: Quomō ergo nūc videt. Rñderūt
eis parētes eius: et dixerūt. Scimus
qā hic est filius noster: et quia cecus
natus est. Quomō autē nūc videat
nescimq: aut qz eius aperuit oculos
nos nescimus. Ipsū introgate: etate
habet: ipē de se loquatur. Hec dixe
rūt parētes eius: qā timebāt iudeos.
Jam em cōspiraucāt iudei: ut si
quis cōfiteretur xpm: extra syna
gagā fieret. Proptēa parētes eius
dixerūt: quia etate habet: ipsū int
rogate. Vocauerūt ergo rurſū ho
minē qui cecus fuerat: et dixerūt
ei. Da gloriā deo. Nos scimq: quia
hic homo peccator est. Dixit ergo
ille. Si peccator est: nescio. Vñ
scio: qz cū essem cecus modo video.
Dixerūt ergo illi. Quid fecit tibi:
Quomō aperuit tibi oculos. Hñ
dit eis. Dixi vobis iā: et audistis.
Quid iterū vltis audire. Nūquid
et vos vltis discipuli eius fieri. Ma
ledixerūt ei: et dixerūt. Tu discipulus
illius sis: nos moysi discipuli sumus.
Nos scimus: qz moysi locutus est
deus. Hñc autē nescimq: vnde sit.
Rñdit ille homo: et dixit eis. In hoc
em mirabile est: qz vos nescitis vnde
sit: et aperuit oculos meos. Scimus
autē qz pātes deus nō audit. Sed si qz
dei cultor est: et volūtate eius facit: hñc
exaudit. A sclo nō est auditū: qā quis
aperuit oculos cecū nati. Nisi esset hic
a deo: nō posset facē qz. Rñderūt et
dixerūt ei. In peccatis natus es totus?

et tu nos doces. Et eiecerūt eū foras.
Aludnit ihesus qd eiecerūt eū foras:
et cū inuenisset eū dixit ei. Tu credis in
filium dei. Rñdit ille: et dixit. Quis
est dñe ut credam in eū. Et dixit ei
ihesus. Et vidisti eū: et qui loquitur
tecū ipē est. Et ille ait. Credo dñe. Et
prociens adorauit eū. Et dixit ei
ihesus. In iudiciū ego in mūdū hñc
veni: ut qui nō vident videant: et
qui vident cecū fiant. Et audierūt
ex phariseis qui cū ipso erāt: et dixe
rūt ei. Nūquid et nos cecū sumq. Dixit
eis ihesus. Si cecū essetis: nō habere
tis peccatū. Nūc vero dicitis quia
videmus: peccatū vñm manet. **Caplin**
Amen amen dico vobis. **Decimū**
qui nō intrat p ostiū mouile
omū: sed ascendit aliunde: ille fur est
et latro. Qui autē intrat p ostiū:
pastor est omū. Huic ostiaris ape
rit: et oues vocē eius audiūt. Et
pprias oues vocat nomina: et
educit eas. Et cū pprias oues em
serit: ante eas vadit: et oues illi
sequūtur: qz sciūt vocē eius. Alieni
autē nō sequūtur: sed fugiūt ab eo:
qā nō nouerūt vocē alienorū. Hoc
puebrū dixit eis ihesus. Illi autē
nō cognouerūt: qd loqretur eis.
Dixit ergo eis iterū ihesus. Amen
amen dico vobis: qā ego sū ostiū
omū. Omēs quotqz venerūt fures
sūt et latrones: sed nō audierūt
eos oues. Ego sū ostiū. Vñe si qz
introeit: saluabitur. Et ingre
dictur: et egredietur: et pascua

inueniet fur nō venit nisi ut furetur: et mactet et perdat Ego veni ut vitā habeant: et habundantius habeant Ego sū pastor bonus Bonus pastor: aīam suā dat pro omnibus suis Mercenarius et qui nō est pastor: cuius nō sūt oves pprie: videt lupū venientē: et dimittit oves: et fugit Et lupus rapit: et dispergit oves Mercenarius autē fugit qz mercenarius est: et nō p̄tinet ad eū de omnibus Ego sū pastor bonus Et cognosco meas: et cognoscūt me mee Sicut nouit me pater: et ego cognosco patrē Et aīam meā pono pro omnibus meis Et alias oves habeo que nō sūt ex hoc ouili: et illas oportet me adducere: et vocē meam audient Et fiet vñū ouile: et vnus pastor p̄pterea me pater diligit: qz ego pono aīam meam: ut iterū sumā eam Nemo tollit eā a me: sed ego pono eā a meipso. Potestate habeo ponēdi eā: et potestate habeo iterū sumēdi eā. Hoc mandatū accepi a patrē meo Dissensio itaqz iterū facta est int̄ iudeos: p̄pter sermones hos Dicebat autē multi ex ipsis Demoniū habet: et insanit Quid eū auditis: Alii dicebat: Hec verba nō sūt demoniū habentis Nūquid demoniū p̄t oculos rectorū aperire: facta sūt autē enchemia in iherosolimis: et hypemps erat Et ambulabat ihesus in tēplo: in portu salomonis

Circūederūt ego eū iudei: et dicebant ei Quousqz aīam m̄am tollis: Si tu es xps: dic nobis palam R̄ndit eis ihesus Loquor vobis: et nō creditis Opera que ego facio in nōie patr̄is mei: hec testamū phibent de me Sed vos nō creditis: qz nō estis ex oibus meis Oves mee vocē meam audiūt: et cognosco eas: et sequūtur me Et ego vitā eternā do eis: et nō peribūt in eternū Et nō rapiet eas quisqz de manu mea Pater meus quod dedit michi oibus maius est: et nemo potest rapere de manu patr̄is mei Ego et pater: vñū sumus Sustulerūt lapides iudei: ut lapidarent eū R̄ndit eis ihesus Multa bona opera ostēdi vobis ex patre meo. p̄pter qd̄ eorū opus me lapidatis. R̄nderūt ei iudei De bono opere nō lapidamus te: sed de blasphemia. **Qa** Et tu homo cū sis: facis teip̄sū deū R̄ndit eis ihesus Nōne scriptū est in lege v̄ra: qa ego dixi dn̄ estis: Si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est: et nō potest solum scriptura que pater sc̄ificauit et misit in mūdū: vos dicatis qa blasphemias qa dixi filius dei sū: Si nō facio opa patr̄is mei: nolite credē michi Si autē facio et si michi nō vltis credē: opibus credite: ut cognoscatis et credatis qa pater in me est et ego in patre Querebat ergo eū apphendē: et exiuit de manibus eorū Et abiit iterū trans iordane: in eū locū

vbi erat iohānes baptizans pmū: et
mansit illic Et multi venerūt ad eū:
et dicebant Quia iohānes qđ fecit
signū nullū Oīa autē quecūq; dixit
iohānes de hoc: vera sūt: et multi
crediderūt in eū. **Cap. lvi. vi.**

Erat autē quidā languens
Lazarus a bethania: de
castello marie et marthe soror eius
Maria autē erat que unxit dñm
unguento: et extersit capillis suis:
cuius frater lazarus infirmabatur.
Ahsēerūt ergo sorores ad eū dicentes
Dñe: ecce quē amas infirmatur.
Audiens autē ihesus: dixit eis In
firmitas hec nō est ad mortē: sed
pro gloria dei: ut glorificetur filius
dei p̄ eam Diligebat autē ihesus
marthā et sororem eius mariam:
et lazaru. Ut ergo audiuūt qđ infir
mabatur: tūc quidē māsūt in eodē
loco duob; diebus. Demde post hec:
dicit discipulis suis Eamus in iudēa
iterū. Dicūt ei discipuli Rabbi nūc
querēbat te iudei lapidare: et iterū
vadis illuc? Rñdit ihesus. Nōne
duodecim hore sūt diei: Si quis
ambulauerit in die nō offendit:
qđ lucē huius mūdi videt. Si autē
ambulauerit in nocte offendit:
qđ lux nō est in eo. Hec ait: et post
hec ait illis Lazarus amicus noster
dormit: sed vado ut a sompno exsū
citem eū. Dixerūt ergo discipuli eius
Dñe si dormit: saluus erit. Dixerat
autē ihesus de morte eius. Illi autē
putauerūt: qđ de dormitione sompni
diceret. Tūc ergo dixit eis ihesus

manifeste Lazarus mortuus est: et
gaudeo ppter vos ut credatis qm̄ nō
eram ibi. Sed eamus ad eū. Dixit
ergo thomas qui dicitur didimus
ad cōdiscipulos Eamus et nos et mo
riamur cū eo. Venit utaq; ihesus:
et inuenit eū iam q̄tuor dies in mo
nimento habentē. Erat autē betha
nia iuxta iherusolimā: q̄ssi stadus
quidēcim. Multi autē ex iudeis vene
rant ad mariā et marthā: ut cōso
larentur eas de fr̄e suo. Martha ergo
ut audiuit qđ ihesus venit: occu
rit illi. Maria autē domi sedebat.
Dixit ergo martha ad ihesu. Dñe si
fuisses hic: frater meus nō fuisset
mortuus. Sed et nūc scio qđ q̄cūq;
poposteris a deo: dabit tibi deus.
Dicit illi ihesus. Resurget frater
tuus. Dicit ei martha. Scio qđ resur
get in resurrectione in nouissimo
die. Dicit ei ihesus. Ego sū resur
rectio et vita. Qui credit in me: etiā
si mortuus fuerit uiuet. Et oīs qui
viuit: et credit me nō morietur
in eternū. Credis hoc? Ait illi. Vtiq;
dñe. Ego credidi qđ tu es xp̄s filius
dei: qui in hūc mūdū venisti. Et cū
hec dixisset: abiit et vocauit mariā
sororem suā silencio: dicens. Magister
adest: et vocat te. Illa ut audiuit
surgit cito: et venit ad eū. Non dū
eū venerat ihesus in castellū: sed
erat adhuc in loco illo vbi occurre
rat ei martha. Iudei igitur qui erāt
cū ea in domo et consolabātur eā:
cū vidissent mariā qđ cito surrexit.

et erant secuti sunt eam dicentes: quia
vadit ad monumentum ibi ut ploret
Maria ergo cum venisset ubi erat
Iesus: videns eum cecidit ad pedes
eius: et dixit ei Domine si fuisses hic:
frater meus non esset mortuus
Iesus ergo ut vidit eam plorantem
et iudeos qui venerant cum ea plo
rantes: misere sunt spiritu et turba
vit semetipsum: et dixit Ubi pos
uistis eum: Dicunt ei Domine: veni
et vide Et lacrimatus est Iesus.
Dixerunt ergo iudei Ecce quomodo
amabat eum Quidam autem ex ipsis
dixerunt Non poterat hic qui aper
tuit oculos ceci nati fieri: ut et hic
non moreretur: Iesus ergo misere
surrexit in semetipso: venit ad mo
numentum Erat autem spelunca: et lapis
suppositus erat ei ait Iesus Tollite
lapidem Dicit ei martha: soror eius qui
mortuus fuerat Domine iam sciet:
quadriduanius enim est Dicit ei Iesus
Nunc dicit tibi quoniam si credens vide
bis gloriam dei Tulerunt ergo lapidem
Iesus autem elevatis sursum oculis:
dixit Mater gratias ago tibi: quoniam au
disti me Ego autem sciebam quia semper
me audis: sed propter populum qui cir
cūstat dixi ut credant quia tu me
misisti Hoc cum dixisset: voce magna
clamavit Lazare: veni foras Et
statim prodit qui fuerat mortuus:
ligatus manus et pedes nistris:
et facies illius erat sudario ligata
Dicit eis Iesus Solvite eum: et sinite
abire Multi ergo ex iudeis qui vene
runt

ad mariam et martham et viderant
que fecit: crediderunt in eum Quidam
autem ex ipsis abierunt ad phariseos:
et dixerunt eis que fecit Iesus Colle
gerunt ergo pontifices et pharisei consi
lium: et dicebant Quid facimus quia hic
homo signa multa facit: Si dimiser
imus eum sic: omnes credent in eum Et
venient romani: et tollebunt locum
nostrum et gentem Unus autem ex ipsis
cayphas nomine: cum esset pontifex annis
illius: dixit eis Vos nescitis quicquam
nec cogitatis: quia expediret vobis ut
unus moreretur homo pro populo:
et non tota gens periret Hoc autem
a semetipso non dixit: sed cum esset
pontifex annis illius prophetavit: quia
Iesus moriturus erat pro gente
Et non tantum pro gente: sed ut filius
dei qui erat dispersi congregaret
in unum Ab illo ergo die cogitaverunt
ut interficerent eum Iesus ergo iam
non in palam ambulabat apud
iudeos: sed abiit in regionem iuxta
desertum: in civitatem que dicitur
effrem Et ibi morabatur cum disci
pulis suis Proximum autem erat
pascha iudeorum: et ascenderunt multi
iherosolimam de regione ante pascha:
ut sanctificarent seipsum Quererebat ergo
Iesum: et colloquebatur ad invicem
in templo stantes Quid putatis quia non
venit ad diem festum: Dederunt enim
pontifices et pharisei mandatum: ut
si quis cognoverit ubi sit moriturus: ut
apprehendant eum **Capitulum xvii.**
Iesus ergo ante sex dies

pasche venit bethanā: ubi fuerat
lazarus mortuus que suscitauit
fecerunt autē ei ibi cenam: et mar-
tha ministrabat Lazarus vero: vnus
erat ex discipulis tū eo Maria
ergo accepit libram vnguenti nardi
pistici preciosi: et vixit pedes ihesu.
Et extersit capillis suis pedes eius:
et domus impleta est ex odore vn-
guenti Dixit ergo vnus ex discipulis
eius iudas scariothys: qui erat eū
traditurus Quare hoc vnguentū
nō venit trecentis denariis: et datū
est egens? Dixit autē hoc nō quia de-
egens pertinebat ad eū: sed quia fur erat
et loculos habens: ea que mittebantur
portabat Dixit ergo ihesus Sine illam:
ut in diem sepulture mee seruet illud
Pauperes enim semp habebitis vobiscū:
me autē semp nō habebitis Cognouit
ergo turba multa ex iudeis quod ille est:
et venerunt nō propter ihesū tantū: sed ut
lazarū viderent: que suscitauit a mor-
tuis Cogitauerunt autē principes sacer-
dotū ut lazarū interficeret: quia multi
propter illū abibat ex iudeis: et crede-
bat in ihesū In crastinū autē turba
multa que venerat ad diem festū: cū
audissent quod venit ihesus iherusoli-
mā: acceperunt ramos palmarū:
et processerunt obviam ei et clama-
bant Osanna. bñdictus qui venit in
noīe dñi: rex isrl Et inuenit ihesus
asellū: et sedit sup eū: sicut scriptū
est Noli timere filia syon: ecce rex
tuus venit sedens sup pullinā sine
hec nō cognouerunt discipuli eius

pmū: sed quā glorificatus est ihesus:
tūc recordati sūt: quia hec erat scripta
de eo. et hec fecerunt ei Testimoniū ergo
prohibebat turba que erat cū eo: quā
vocauit lazarū de monumento: et
suscitauit eū a mortuis Propterea et
obviam venit ei turba: quia audierunt
eū fecisse hoc signū Pharisæi ergo
dixerunt ad semetipsos Videtis quia
nichil proficimus? Ecce mūdus totus
post eū abijt Erat autē gentiles quā
ex hiis qui ascenderāt: ut adoraret
in die festo Hi ergo accesserunt ad
philippū. qui erat a bethsaida gali-
lee: et rogabat eū: dices Domine:
volumus ihesū videre Venit philip-
pus et dicit andree Andreas rursū
et philippus: dixerunt ihesu Ihesus
autē: rēdit eis dicens Venit hora:
ut clarificetur filius hōis Amē amē
dico vobis nisi grannū frumētī cadēs
in terrā mortuū fuerit: ipsū solū
manet Si autē mortuū fuerit: multū
fructū affert Qui amat animā
suam: perdet eā Et qui odit animā
suā in hoc mūdo: in vitā eternam
custodit eam Si quis michi ministrat:
me sequatur Et ubi sū ego: illic et
minister meus erit Si quis michi mi-
nistraverit: honorificabit eū pater
meus qui est in celis Nūc aīa mea
turbata est Et quid dicā: Pater
saluifica me: ex hac hora Sed prop-
terea veni in hanc horā Pater clari-
fica nomen tuū Venit ergo vox de celo.
Et clarificauit: et iterū clarificabo Tur-
ba ergo que stabat et audierat: dicebat

contrarium factum esse. **A**lli dicebant:
 angelus ei locutus est. **R**espondit ihesus:
 et dixit. **N**on propter me haec vox venit:
 sed propter vos. **N**unc iudicium est
 mundi. **N**unc princeps huius mundi eicie-
 tur foras. **E**t ego si exaltatus fuero
 a terra: omnia traham ad meipsum. **H**oc
 autem dicebat: significans quia morte
 esset moriturus. **R**espondit ei turba. **N**on
 audimus ex lege: quia christus metemurum
 Et quomodo tu dicis oportet exaltari
 filium hominis? **Q**uis est iste filius hominis?
Dixit ergo eis ihesus. **N**on huius modi
 cum lumen in vobis est. **A**mbulate
 dum lucem habetis: ut non tenebre vos
 comprehendant. **E**t qui ambulat in
 tenebris: nescit quo vadit. **D**um lucem
 habetis: credite in lucem: ut filii
 lucis sitis. **H**ec locutus est ihesus:
 et abiit et abscondit se ab eis. **C**um
 autem tanta signa fecisset coram eis:
 non credebant in eum: ut sermo prophetarum
 impleatur: quem dixit. **D**omine quis credi-
 dit auditui meo? et brachium domini tui
 reuelatum est. **P**osterea non poterat
 credere: quia iterum dixit prophetas. **E**xce-
 tauit oculos eorum et indurauit cor
 eorum: ut non videant oculis et intel-
 ligant corde et conuertantur: et sanem
 eos. **H**ec dixit prophetas: quoniam vidit
 gloriam eius: et locutus est de eo. **D**e-
 ruptamque et ex principibus multi
 crediderunt in eum. **S**ed propter phari-
 seos non confitebantur: ut de synago-
 ga non eicerentur. **D**ilexerunt enim
 gloriam hominum: magis quam gloriam dei.
Ihesus autem clamauit: et dixit

Qui credit in me non credit in me:
 sed in eum qui misit me. **E**go lux
 in mundum veni: ut omnis qui credit
 in me: in tenebris non maneat.
Et si quis audierit verba mea et
 non custodierit: ego non iudico eum.
Non enim veni ut iudicem mundum:
 sed ut saluificem mundum. **C**ui sper-
 nit me et non accipit verba mea:
 habet qui iudicet eum. **S**ermo quem
 locutus sum: ille iudicabit eum in
 nouissimo die. **Q**uia ego a tempo-
 re non sum locutus: sed qui misit me
 pater: ipse michi mandatum dedit
 quid dicam et quod loquar. **E**t scio quia
 mandatum eius vita eterna est. **Q**uod
 ego ergo loquor: sicut dixit michi
 pater: sic loquor. **Capitulum xiiii.**
Iste diem **A**d mandatum
A festum pasche sciens ihesus
 quia venit hora eius: ut transiret ex
 hoc mundo ad patrem: cum dilexisset
 suos qui erant mundo: in fine dilexit
 eos. **E**t cena facta cum dyabolus
 iam inmisisset in cor ut traderet
 eum iudas symonis scariothis: sci-
 ens quia omnia dedit ei pater in manus:
 et quia a deo exiit et ad deum vadit:
 surgit a cena et ponit vestimenta
 sua. **E**t cum accepisset linteamen:
 genuit se. **D**emum misit aquam in
 peluum: et cepit lauare pedes disci-
 pulorum: et extergere linteo quo
 erat percinctus. **V**enit ergo ad sym-
 monem petrum: et dicit ei petrus
 Domine: tu michi lauas pedes. **R**es-
 pondit ihesus: et dixit ei. **Q**uod ego

fario: tu nescis modo. **S**cies autē postea.
Dicit ei petrus **N**ō lauabis michi pe-
des meternū. **R**ndit ei ihesus. **S**i non
lauero te: nō habebis partem meū.
Dicit ei symon petrus. **D**ñe non-
tantū pedes meos: sed et manus et
caput. **D**icit ei ihesus. **Q**ui lotus est
nō indiget nisi ut pedes lauet: sed
est mūdus totus. **E**t vos mūdi estis:
sed nō omīs. **S**ciebat em̄ quis nam
esset qui traderet eū: propterea dixit
non estis mūdi omīs. **P**ostq̄ ergo
lauit pedes eoz. et accepit vestime-
ta sua: cū recubisset iterū: dixit
eis. **S**critis qd̄ fecerim vobis. **V**os
votatis me magister et dñe: et bene
dicitis. **S**ū eternū. **S**i ergo ego laui
pedes vros dñs et magister: et vos
debetis alter alterius pedes lauare.
Exemplū em̄ dedi vobis: ut que ad
modū ego feci vobis: ita et vos fa-
ciatis. **A**men amē dico vobis: nō
est seruus maior dño suo: neq̄ apls
maior est eo qui misit illū. **S**i her
scritis: beati eritis si feceritis ea.
Nō de vobis om̄ibus dico. **E**go scio
quos elegerim. **S**ed ut adimplea-
tur scriptura: qui māducat panē
meū: leuabit calcaneū meū suū
cōtra me. **A**modo dico vobis p̄missū
fiat: ut cū factū fuerit credatis qd̄
ego sū. **A**mē amen dico vobis: qui
accipit si quē miserō: me accipit.
Qui autē me accipit: accipit eū
qui me misit. **C**ū her dixisset ihe-
sus turbatus est sp̄s: et p̄testatus
est et dixit. **A**mē amē dico vobis:

q̄a vnus ex vobis me tradet. **A**ssi-
ciebāt ergo ad mūicē discipuli: hest-
tantes de quo diceret. **E**rat ergo
recubens vnus ex discipulis eius
in sinu ihesu: quē diligebat ihesus.
Immut ergo huic symō petrus: et
dicit ei. **Q**uis est de quo dicit. **I**taq̄
cū recubisset ille sup̄ pectus ihesu:
dicit ei. **D**ñe quis est. **R**ndit ihesus.
Ille est cui ego intinctū panē por-
rexero. **E**t cū intinxisset panem:
dedit inde symoni scariothis. **E**t
post buccellā: tūc introuit in eū
sathanas. **E**t dicit ei ihesus. **Q**uod
facis: fac cicius. **H**oc autē nemo
senit discubentū: ad quid dixerit ei.
Quidā em̄ putabāt qd̄ loculos ha-
bebat iudas qd̄ dixisset ei ihesus.
eme que opus sūt nobis ad diem
festū: aut egemis aliquid daret. **C**ū
ergo accepisset ille buccellā: exiit
cōtinuo. **E**rat autē nox. **C**ū ergo ex-
isset: dixit ihesus. **N**ūc clarificatus
est filius hōis: et deus clarificatus
est in eo. **S**i deus clarificatus est in
eo: et deus clarificauit eū in semet
ip̄o. **E**t cōtinuo clarificabit eū filio-
ad huc modū vobiscū sū. **Q**uere-
tis me: et sicut dixi iudeis: quo
ego vado vos nō potestis venire.
Et vobis dico modo. **M**andatū
nouū do vobis: ut diligatis mūicē
sicut dilexi vos: ut et vos diliga-
tis mūicē. **I**n hoc cognoscet om̄s.
qd̄ discipuli mei estis: si dilectionē
habueritis ad mūicē. **D**icit ei symō
petrus. **D**ñe quo vadis. **R**ndit

ihesus Quo ego vado: nō potes mō
me sequi **S**ēq̄ris autē postea dicit
ei petrus Quare nō possu te sequi
modo? **A**nimā meam pro te ponā
R̄ndit ihesus **A**imā tuā pro me
pones? **A**mē amen dico tibi: non
cātabit gallus: donec me ter neget
Et ait discipulis suis **Cap. xiiii.**

Non turbetur cor vestrū
Creditis in deū et in me
credite **I**n domo patris mei: māiones
multe sūt **S**i quo minus dixissem
vobis: q̄a vado parare vobis locū **E**t
si abiero et p̄parauero vobis locū:
iterū venio et accipio vos ad meip̄m:
ut ubi sū ego et uos sitis **E**t quo ego
vado vos scitis: et viam scitis **D**icit
ei thomas **D**ñe: nescimo quo vadis
Et quomō possum viam scire? **D**i-
cit ei ihesus **E**go sū via: et veritas
et vita **N**emo venit ad patrem:
nisi p̄ me **S**i cognouissetis me: et
patrē meū utiq; cognouissetis **E**t
amodo cognoscetis eū: et vidistis
eū **D**icit ei philippus **D**ñe ostende
nobis patrē: et sufficit nobis.
Dicit ei ihesus **T**anto tēpore vobiscū
sū et nō cognouistis me? **P**hilippe
qui videt me videt et patrē **Q**uo
tu dicis ostende nobis patrē **N**ō
credis q̄a ego in patrē et pater in
me est? **W**erba que ego loquor
vobis: a meip̄so loquor **P**ater
autē in me manens: ip̄e facit opa
Nō creditis q̄a ego in patrē et p̄
in me est? **A**lioquin p̄pter opera
ip̄a credite **A**mē amen dico vobis:

qui credit in me: opera que ego
facio. et ip̄e faciet **E**t maiora hor
faciet: q̄ ego ad patrē vado **E**t
quodcūq; petieritis in noīe meo
hoc faciam: ut glorificetur pater
in filio **S**i quid petieritis in noīe
meo: hoc faciam **S**i diligitis me:
mandata mea seruate **E**t ego ro-
gabo patrē et aliū parclitū dabit
vobis: ut manet vobiscū in eternū?
sp̄m veritatis: que mūdus non potest
accipere: q̄ nō videt eū: nec scit eū.
Vos autē cognoscetis eū: q̄ apud vos
manebit: et in vobis erit **N**ō relinqua
vos orphanos: veniam ad vos **A**d huc
modicū: et mūdus me iam nō videt
Vos autē videtis me: q̄ ego vivo et
vos viuētis **I**n illo die vos cognoscetis.
q̄ ego in patrē meo: et vos in me: et
ego **I**n vobis **Q**ui habet mādata
mea et seruat ea: ille est qui diligit
me **Q**ui autē diligit me: diligitur
a patrē meo **E**t ego diligā illū: et
manifestabo ei meip̄su **D**icit ei iudas
nō ille scariothis **D**ñe quid factū
est q̄ manifestaturus es nobis te
ip̄su. et nō mūdo? **R**ndit ihesus: et
dixit ei **S**i q̄s diligit me: sermonem
meū seruabit **E**t pater meus diliget
eū: et ad eū venemus: et māionē
apud eū faciemus **Q**ui nō diligit me:
sermone meos nō seruat **E**t sermone
que audistis nō est meus: sed eius
qui misit me patris **H**ec locutus
sū vobis: apud vos manens **P**ar-
clitus autē sp̄s sc̄us que mittet
pater in noīe meo: ille vos docebit

oia: et suggeret vobis omnia quecumque
dixero vobis. Patrem relinquo vobis:
patrem meam do vobis. Non quomodo
mundus dat: ego do vobis. Non tur-
betur cor vestrum: neque formidet. Au-
distis quia ego dixi vobis: vado et ve-
nio ad vos. Si diligetis me gaudete-
retis utique quia vado ad patrem: quia
pater maior me est. Et nunc dixi vobis
priusquam fiat: ut cum factum fuerit cre-
datis. Jam non multa loquar vobiscum.
Venit enim princeps mundi huius:
et in me non habet quicquam. Sed ut
cognoscat mundus quia diligo patrem:
et sicut mandatum dedit michi pater
sic facio. Surgite eamus hinc. **In**
Go sicut refectorio / Cap. xv.
A vitis vera: et pater meus
agricola est. Omne palmitem in me
non ferentem fructum: tollet eum. Et omnem
qui fert fructum purgabit eum: ut
fructum plus afferat. Jam vos mundi
estis: propter sermonem quem locutus sum
vobis. Manete in me: et ego in vobis.
Sicut palmes non potest facere
fructum a semetipso: nisi manserit in vite:
sic nec vos nisi in me manseritis.
Ego sum vitis: vos palmites. Qui ma-
net in me et ego in eo: hic fert fructum
multum: quia sine me nichil potestis
facere. Si quis in me non manserit:
mittetur foras sicut palmes: et a-
rescet. Et colliget eum: et in ignem
mittent: et ardet. Si manseritis in me
et verba mea in vobis manserint:
quodcumque volueritis petetis: et fiet vobis.
In hoc clarificatus est pater meus:

ut plurimum fructum afferatis: et effi-
ciam mei discipuli. Sicut dilexit
me pater: et ego dilexi vos. Manete
in dilectione mea. Si precepta mea
servaueritis manebitis in dilectione
mea: sicut et ego precepta patris mei
servavi: et maneo in eius dilectione.
Hec locutus sum vobis: ut gaudium
meum in vobis sit: et gaudium vestrum
impleatur. Hoc est preceptum meum:
ut diligatis invicem: sicut dilexi
vos. Maiorem hanc dilectionem habet:
ut animam suam ponat quis pro amicis
suis. Vos amici mei estis: si fe-
ceritis que ego precipio vobis. Jam
non dicam vos servos: quia servus
nescit quid faciat dominus eius. Vos
autem dixi amicos: quia omnia quecumque
audivi a patre meo: nota feci vobis.
Non vos me elegistis: sed ego
elegi vos: et posui vos ut eatis:
et fructum afferatis: et fructus
vester maneat. Ut quodcumque pete-
ritis patrem in nomine meo: det
vobis. Hec mando vobis: ut dili-
gatis invicem. Si mundus vos
odit: scitote quia me priusquam vobis
odio habuit. Si de mundo fuissetis:
mundus quod suum erat diligeret. Quia
vero de mundo non estis: sed ego
elegi vos de mundo: propterea odit
vos mundus. Mementote sermonis
mei quem ego dixi vobis: non est
servus maior domino suo. Si me
persecuti sunt: et vos persequentur.
Si sermonem meum servauerint: et
vestrum servabunt. Sed hec omnia facient

vobis propter nomen meum: quia nesciunt
 eum qui misit me. **Si** autem non venissem.
 et locutus es eis non fuisset. peccatum
 non haberet. Nunc autem excusationem
 non habet de peccato suo. Qui me odit.
 et patrem meum odit. Si opera non
 fecissem in eis que alius nemo
 fecit: peccatum non haberet. Nunc
 autem et viderunt et oderunt: et me
 et patrem meum. Sed ut adimpleatur
 sermo qui in lege eorum scriptus est:
 quia odio habuerunt me gratis. Cum
 autem venerit parvulus quem ego mit-
 tam vobis a patre: spiritum veritatis
 qui a patre procedit: ille testimo-
 nium perhibebit de me. Et vos testimonium
 perhibebitis: quia ab initio mecum estis.

Nunc locutus sum vobis. **Capitulum**
 xviii. **N**on scandalizem. **Absque xviii**
 Synagoga facient vos. Sed venit
 hora ut omnes qui interficiunt vos: arbi-
 tretur obsequium se prestare deo. Et
 hec facient vobis: quia non novierunt
 patrem neque me. Sed hec locutus sum
 vobis: ut cum venerit hora eorum rem-
 issam: quia ego dixi vobis. Hec autem
 vobis ab initio non dixi: quia vobiscum
 eram. Et nunc vado ad eum qui me
 misit: et nemo ex vobis interrogat
 me quomodo vadis. Sed quia hec locutus
 sum vobis: tristitia implevit cor
 vestrum. Sed ego veritatem dico vobis:
 expediat vobis ut ego vadam. Si
 enim non abiero: parvulus non veniet
 ad vos. Si autem abiero: mittam
 eum ad vos. Et cum venerit: ille ar-
 guet mundum de peccato: et de iustitia

et de iudicio. De peccato quidem: quia non
 crediderunt in me. De iustitia vero:
 quia ad patrem vado: et iam non videbi-
 tis me. De iudicio autem: quia princeps
 mundi huius iam iudicatus est. Ad-
 huc multa habeo vobis dicere: sed non
 potestis portare modo. Cum autem vene-
 rit ille spiritus veritatis: docebit vos
 omnem veritatem. Non enim loquetur a
 semetipso: sed quaecumque audierit lo-
 quitur: et que ventura sunt annuntiabit
 vobis. Ille me clarificabit: quia de meo
 accipiet: et annuntiabit vobis. Quia
 quaecumque habet pater meus: propterea
 ego dixi vobis: quia de meo accipiet et
 annuntiabit vobis. Modicum et iam non
 videbitis me: et iterum modicum et vide-
 bitis me: et quia vado ad patrem. Dixerunt
 ergo ex discipulis eius ad novitum.
 Quid est hoc quod dicit nobis modicum
 et non videbitis me et iterum modicum
 et videbitis me: et quia vado ad patrem. Di-
 cebat ergo. Quid est hoc quod dicit mo-
 dicum: Nescimus quod loquitur. Cogno-
 vit autem Iesus quia volebat eum inter-
 rogare: et dixit eis. De hoc queritis
 inter vos quia dixi: modicum et non vide-
 bitis me: et iterum modicum et videbi-
 tis me. Amen amen dico vobis: quia
 plorabitis et flebitis vos. Iudus
 autem gaudebit. Vos autem contrista-
 bini: sed tristitia vestra vertetur in
 gaudium. Mulier cum parit tristitiam
 habet: quia venit hora eius. Cum autem
 peperit filium: iam non meminit pres-
 sure propter gaudium: quia natus est homo
 in mundum. Et vos igitur nunc quidem

tristitiā habetis. Iterū autē uidebo
vos: et gaudebit cor vrm. Et gaudiū
vrm nemo tollet a uobis. Et in illo
die me nō interrogabitis quicquid. Amē
amen dico uobis: si quid petieritis
patrē in noīe meo: dabit uobis. **U**sq;
modo nō petistis quicquid in noīe meo.
Petite et accipietis: ut gaudiū
vrm sit plenū. Hec in puerbns
locutus sū uobis. Venit hora cū
iam nō in puerbns loquar uobis:
sed palā de patre meo annūciabo
uobis. Illo die in noīe meo petetis.
Et nō dico uobis: qz ego rogo
patrē de uobis. Ipse em pater amat
uos. qā uos me amatis: et credi-
distis qz ego a deo exiui. Exiui a
patre: et ueni in mūdū. Iterū
relinquo mūdū: et uado ad patrē.
Dicūt ei discipuli eius. Ecce nūc
palā loqr̄s: et puerbū nullū
dicis. Nūc scimus qz scis oīa: et
nō est opus tibi ut quis te interroget.
In hoc credimus: qz a deo existi.
R̄ndit eis ihesus. Quid creditis.
Ecce uenit hora et iā uenit: ut
dispergam̄ uniuersos in ppria:
et me solū relinquat̄s. Et non sū
solus: qz pater meū est. Hec lo-
cutus sū uobis: ut in me pacē
habeatis. In mūdo pressuram
habebitis: sed cōfidite: ego uici
mūdū. **Capitulum xvii.**

Hec locutus est ihesus: et
subleuatis oculis in celū
dixit. Pater clarifica filiū uenit
hora: clarifica filiū tuū: ut filius

tuis clarificet te. **D**icut dedisti ei
ptatem oīs carnis: ut omne qd de-
disti ei. det eis uitā eternā. Hec est
autē uita eterna: ut cognoscant
te solū uerū deū: et quē misisti
ihesū xpm. Ego te clarificauī super
terrā: opus consummaui qd dedisti mi-
chi ut faciam. Et nūc clarifica me
tu pater apud temetipsū: claritate
quā habui usq; mūdus esset apud
te. Manifestaui nomē tuū hoībns:
quos dedisti michi de mūdo. Tui erāt
et michi eos dedisti: et sermōnē tuū
seruaerūt. Nūc cognouerūt qā oīa que
dedisti michi ab te sūt: qz uerba que
dedisti michi dedi eis: et ipi acceperūt
et cognouerūt uere qā a te exiui: et
crediderūt qz tu me misisti. **E**go pro eis
rogo. Non pro mūdo rogo: sed p̄ hns
quos dedisti michi: qz tui sūt. Et oīa
mea tua sūt: et tua mea sūt: et cla-
rificatus sū in eis. Et iam nō sū in
mūdo. Et hī in mūdo sūt: et ego ad
te uenio. Pater scē serua eos in noīe
tuo quos dedisti michi: ut sint unū
sicut et nos. Cū essem cū eis: ego
seruabā eos in noīe tuo. Quos dedisti
michi custodiri: et nemo ex eis perit
nisi filius pditionis: ut scriptura im-
pleatur. Nūc autē ad te uenio: et hęc
loquor in mūdo: ut habeat gaudiū
meū impletū: in semetipsis. Ego dedi
eis sermōnē tuū: et mūdus eos odio
habuit: qz nō sūt de mūdo: sicut et
ego nō sū de mūdo. Nō rogo ut tollas
eos de mūdo: sed ut serues eos a malo.
De mūdo non sūt: sicut et ego non

su de mundo. Sanctifica eos in verita
 te. Verbo tuus veritas est. Sicut
 tu me misisti in mundum: et ego misi
 eos in mundum. Et ego pro eis sanctifico
 meipsum: ut sint et ipsi sanctificati in
 veritate. Non autem pro eis rogo tantum:
 sed et pro eis qui credituri sunt per verbum
 eorum in me: ut omnes unum sint. Sicut
 tu pater in me: et ego in te: ut et ipsi
 in nobis unum sint: ut mundus cre
 dat quod tu me misisti. Et ego clarita
 tem quam tu dedisti michi dedi eis: ut
 sint unum sicut et nos unum sumus.
 Ego in eis et tu in me: ut sint con
 summati in unum: et cognoscat mundus
 quod tu me misisti. et dilexisti eos: sicut
 et me dilexisti. Pater quos dedisti
 michi volo. ut ubi sum ego. et illi sint
 mecum: ut videant claritatem meam
 quam dedisti michi: quod dilexisti me
 ante constitutionem mundi. Pater iuste
 mundus te non cognovit: ego autem te
 cognovi. Et hi cognoverunt quia tu me
 misisti. Et notum feci eis nomen tuum
 et notum faciam: ut dilectio tua qua
 dilexisti me in ipsis sit et ego in eis.

Cap. XVIII. Passio
Hec cum dixisset ihesus: egressus
 est cum discipulis suis trans torrentem
 cedron ubi erat ortus: in quem introiit
 ipse et discipuli eius. Sciebat autem et
 iudas qui tradebat eum locum: quod frequen
 ter ihesus conuenerat illuc cum discipulis
 suis. Iudas ergo cum accepisset
 cohortem: et a pontificibus et a
 pharisaeis milites: venit illuc cum lan
 ternis et facibus et armis. Ihesus

itaque sciens omnia que ventura erant super
 eum: processit et dicit ad eos. Quem queritis?
 Respondit ei Ihesus nazarenum. Dicit
 eis ihesus. Ego sum. Stabat autem et
 iudas qui tradebat eum cum ipsis. Ut ergo
 eis dixit ego sum: abierunt retrorsum et
 ceciderunt in terram. Iterum ergo interroga
 uit eos. Quem queritis? Illi autem dice
 runt. Ihesum nazarenum. Respondit eis ihe
 sus. Dixi vobis. quod ego sum. Si ergo me
 queritis: sumite hos abire. Ut impletur
 sermo quem dixit: quod quos dedisti michi
 non peridi ex eis quemquam. Symon ergo
 petrus habens gladium eduxit eum:
 et percussit pontificis seruum: et absedit
 auriculam eius dextram. Erat autem
 nomen serui: malchus. Dixit
 ergo ihesus petro. Mitte gladium in va
 gam. Calicem quem dedit michi pater
 non bibam illum. Cohors ergo et tribu
 nus: et ministri iudeorum comprehenderunt
 ihesum: et ligauerunt eum. Et adduxerunt
 eum ad annam primam. Erat enim socer cay
 phee: qui erat pontifex annu illius. Erat
 autem cayphas qui consilium dederat
 iudeis: quod expediret unum hominem mori
 pro populo. Sequabatur autem ihesu symon
 petrus: et alius discipulus. Discipu
 lus autem ille notus erat pontifici: et
 introiit cum ihesu in atrium pontificis.
 Petrus autem stabat ad ostium foris.
 Exiit ergo discipulus alius qui erat
 notus pontifici: et dixit ostiariae: et
 introduxit petrum. Dixit ergo petro
 ancilla ostiaria. Numquid et tu ex
 discipulis es hominis istius? Dixit ille.
 Non sum. Stabat autem seruum et ministri

ad p[ri]mas: q[ui]a frigus erat: et calefa-
ciebāt se. Erat autē cū eis et petrus:
stans et calefaciens se. Pontifex
ergo interrogabat ihesū de discipulis
suis: et de doctrina eius. R[es]pondit ei ihe-
sus. Ego palā locutus sū mūdo. Ego
semp[er] docui in synagoga: et in tēplo
quo omēs iudei cōueniūt: et in occulto
locutus sū nichil. Quid me interrogas?
Interroga eos qui audierūt: q[uo]d locu-
tus sū ip[s]is. Ecce h[ic] sciūt: que dixi
ego. Hoc autē cū dixisset: vnus as-
sistens m[in]istroꝝ dedit alapa[m] ihesu
dicens. Sic r[es]p[on]des p[ro]fiteor. R[es]pondit ei
ihesus. Si male locutus sū: testio
m[hi]. Si autem bene: quid me redis? Et in-
iicit eū amas ligatū: ad caypha
pontificē. Erat autē s[er]mo petrus
stans et calefaciens se. Dixerūt ergo
ei. Nūquid et tu ex discipulis eius
es? Negauit ille et dixit. Non sū.
Dixit vnus ex seruis p[ro]fiteor: cog-
natus eius cuius abscondit petrus an-
ticula[m]. Nōne ego te vidi in orto cū illo?
Iterū ergo negauit petrus: et statim
gallus cōtrauit. Adducūt ergo ihesū
ad caypham in p[ro]toriu[m]. Erat autem
mane. Et ip[s]i nō introierūt in p[ro]toriu[m]
vt nō contaminarētur: sed mandu-
carent pascha. Exiit ergo pylatus
ad eos foras: et dixit. Quā accusatio-
nem assertis cōtra hoīem hūc? R[es]pon-
derūt: et dixerūt ei. Si nō esset h[ic]
malefactor: nō tibi tradidissēmg eū.
Dixit ergo eis pylatus. Accipite
eū vos: et s[ecundu]m legē v[est]rā iudicate

eū. Dixerūt ergo ei iudei. Nobis nō
licet interficere quēcūq[ue]. Vt sermo ihesu
impletur que dixit: significas qua
morte esset moriturus. Introiit
ergo iterū in p[ro]toriu[m] pylatus: et
vocauit ihesū: et dixit ei. Tu es
rex iudeoꝝ. Et r[es]pondit ihesus. A te
metipso hoc dicitis: an alii dixerūt
tibi de me? R[es]pondit pylatus. Nūquid
ego iudeus sū? Gens tua et p[ro]fi-
fices: tradiderūt te michi. Quid fecisti?
R[es]pondit ihesus. Regnū meū non
est de hoc mūdo. Si de hoc mūdo
esset regnū meū: m[in]istri mei v[er]it[ate]m
decretarēt: ut nō traderet iudeis.
Nūc autē regnū meū nō est h[ic].
Dixit itaq[ue] ei pylatus. Ego rex
es tu? R[es]pondit ihesus. Tu dicitis:
q[ui]a rex sū ego. Ego in hoc natus
sū: et ad hoc veni in mūdu[m]: vt
testimoniū p[ro]hibeā v[er]itati. Omnis
qui est ex v[er]itate: audit vocem
meā. Dixit ei pylatus. Quid est
v[er]itas? Et cū hoc dixisset: iteꝝ
exiit ad iudeos: et dixit eis. Ego
nulla in eo inuenio causa[m]. Est
autē consuetudo vobis: vt v[er]ū
dimittā vobis in pascha. V[er]ū
ergo dimittā vobis regem iudeoꝝ?
Clamauerūt rur[su]m omēs dicētes.
Nō hūc: sed barrabam. Erat autē
barrabas latro. **Capitulum xix.**
Tunc ergo apprehedit pyla-
tus ihesū: et flagellauit. Et milites p[ro]le-
tantes coronā de spinis: ip[s]osuerūt
capiti eius: et veste purpurea.

tradiderunt eum. Et venebat ad eum:
 et dicebat **duo** rex iudeorum. Et da-
 bat ei alapas. **venit** illi **pylatus**
 foras: et dicit eis **Ecce** adduco eum
 vobis foras: ut cognostatis quia
 nulla in eo causa inuenio. **venit**
 ergo ihesus portans spinea corona:
 et purpureum vestimentum. **Et** dicit
 eis **Ecce** homo. **cu** ego vidissent eum pon-
 tifices et iustri: clamabat dicentes **Cru-**
cifige crucifige eum. **Et** dicit eis pylatus
Accipite eum vos: et crucifigite. **Ego**
 enim non inuenio in eo causam. **Respondit**
 ei iudei **Nos** lege habemus: et secundum
 legem debet mori: quia filium dei se fecit.
cu ergo audisset pylatus hunc sermo-
 nem: magis timuit. **Et** ingressus est
 iterum pretorium: et dixit ad ihesum **Unde**
 es tu. **Ihesus** autem responsu non dedit
 ei. **Dicit** ergo ei pylatus **Michi** non
 loquor: **Nescis** quia potestate habeo
 crucifigere te: et potatem habeo dimit-
 tere te. **Respondit** ihesus **Nolo** haberes
 potatem aduersum me ullam: nisi tibi
 esset datum de super. **Propterea** qui me tra-
 didit tibi: maioris peccatum habet. **Ex**
 inde querebat pylatus dimittere eum.
Iudei autem clamabant dicentes **Si** hunc
 dimittis: non es amicus cesaris. **Quis** enim
 qui se regem facit: tradidit cesari. **Pyl-**
latus ergo cum: audisset hos sermones:
 adduxit foras ihesum: et sedit pro tri-
 bunalis in loco qui dicitur litostrotos:
 hebraice autem gabbata. **Erat** autem
 paschene pasche: hora quasi sexta. **Et**
 dicit iudeis **Ecce** rex vester. **Illi** autem
 clamabant **Tolle** tolle: crucifige eum.
Dicit eis pylatus **Regem** vestrum crucifi-
 gam:

Respondit pontifices **Nolo** habere regem:
 nisi cesarem. **Tunc** ergo tradidit eis illum:
 ut crucifigetur. **Susciperunt** autem ihesu:
 et eduxerunt. **Et** baudans sibi crucem
 eviuit in eum qui dicitur caluarie locum.
 hebraice golgatha: ubi eum crucifixerunt:
 et cum eo alios duos hinc et hinc: median
 autem ihesu. **Scriptum** autem et titulum py-
 latus: et posuit super crucem. **Erat** autem
 scriptum **Ihesus** nazarenus rex iudeorum.
Hunc ergo titulum multi legerunt iudeorum:
 quia ipse civitate erat locus: ubi cruci-
 fixus est ihesus. **Et** erat scriptum hebraice
 grece et latine. **Dicebat** ergo pylato
 pontifices iudeorum **Noli** scribe rex iudeorum:
 sed quia ipse dixit rex sum iudeorum. **Respondit**
 pylatus **Quid** scripsi: scripsi. **Milites**
 ergo cum crucifixerunt eum: acceperunt vesti-
 menta eius et fecerunt quatuor partes: unam
 cuiusque in una parte. **Et** tunica. **Erat** autem
 tunica inconfutibus: de super contexta per
 totum. **Dixerunt** ergo adinuicem **Nolo** scin-
 damus eam: sed sortiamur de illa cuius-
 que. **Ut** impletur scriptura dicens **Parti-**
tati sunt vestimenta sibi: et in vestem
 meam miserunt sorte. **Et** milites quidem
 hec fecerunt. **Stabat** autem iuxta crucem
 ihesu mater eius: et soror matris eius
 maria cleophe: et maria magdalene.
cu vidisset ergo ihesus matrem: et
 discipulum stantem quem diligebat: dicit
 matri sue **Mulier**: ecce filius tuus.
Demum dicit discipulo **Ecce** mater tua.
Et ex illa hora: accepit eam discipulus
 in suam. **Postea** sciens ihesus quia iam
 omnia consummata sunt: ut consummare-
 tur scriptura dicit **Sitio** **Vas** autem
 erat positum aereo plenum. **Illi** autem

spongia plena aceto. vso pō curūpōne
tes: obtulerūt ou eius. **Cū** ergo acce-
pisset ihesus acetū: dixit Consumatu
est. Et inclinato capite: tradidit spm
Iudei vero quomā pasceue erat: ut
nō remaneret in cruce corpa sabbato:
erat em̄ magnus dies ille sabbati: ro-
gauerūt pylatū. ut frāgerentur crura
eorū: et tollerētū. Venerūt ergo milites:
et p̄m̄ quidē frēgerūt crura: et alterius
qui crucifixus est cū eo. Ad ihesū autē
cū venissent: ut viderūt eū iā mortuū:
nō frēgerūt eius crura: sed vnus in-
lātū lancea latus eius aperuit: et
cōtinuo exiit sanguis et aqua. Et
qui vidit testimoniū p̄hibuit: et testi-
moniū eius verū est. Et ille scit quia
vera dicit: ut et vos credatis. Facta
sūt em̄ hec ut scriptura impleteretur.
Os nō cōmuetis ex eo. Et iterū
alia scriptura dicit. Videbūt in que
trāssiverūt. Post hec autē rogauit
pylatū ioseph ab arimathia: eo qd
esset discipulus ihesu occultus ppter
metū iudeorū: ut tolleret corpa ihesu.
Et p̄misit pylatus. Venit ergo et
tulit corpus ihesu. Venit autē et
nithodemus qui venerat ad ihesum
nocte p̄m̄: sciens mixtinā m̄re
et aloes quasi libras centū. Accepe-
rūt ergo corpus ihesu. et ligauerūt
illud lintheis cū aromati bus: sicut
mos est iudeis sepelire. Erat autē
in loco vbi crucifixus est ortus. Et
in orto monumentū nouū: in quo
nondū quisq̄ positus fuerat. Ibi ergo
ppter parasceue iudeorū q̄a iuxta erat
monumentū posuerūt ihesū. **xxx**

Capitulum
xxv
Tercia sabbati autē
maria magdalene venit
mane cū adhuc essent tenebre ad
monumentū: et vidit lapidē reuo-
lutū a monumento. Cucurrit ergo et
venit ad symonē petrū: et ad aliū
discipulū quē amabat ihesus: et
dicit eis. Tulerūt dñm de monumento:
et nescim⁹ vbi posuerūt eū. Erant
ergo petrus. et ille alius discipulus:
et venerūt ad monumentū. Curre-
bat autē duo simul: et alius disci-
pulus p̄cucurrit citius petro: et
venit p̄m̄ ad monumentū. Et
cū se inclinaisset. vidit lintheamina
posita: nō tamē introuit. Venit ergo
p̄m̄ petrus sequens eū: et introuit
in monumentū. Et vidit lintheamina
posita: et sudariū qd fuerat super
caput eius nō cū lintheaminibus po-
siti: sed separati inuolutū in vnū
locū. Tūc ergo introuit et ille disci-
pulus: qui venerat p̄m̄ ad moni-
mentū. Et vidit et credidit. Nondū
em̄ sciebat scripturā: q̄ oportet
eū a mortuis resurgere. Abierūt
ergo discipuli iterū ad semetipsos.
Maria ergo stabat ad monumentū
foris: plorans. Dñi ergo fletet: in-
clinauit se. et p̄spexit in monu-
mentū: et vidit duos āgelos in
albis sedētes. Vnū ad caput et
vnū ad pedes: ubi positū fuerat
corpus ihesu. Dicit ei illi. Mulier:
quid ploras? Dicit eis. Quia tulerūt
dñm: et nescio vbi posuerūt eū. Hec
cū dixisset: conuersa est retrorsū

Et vidit ihesu stante: et nō sciebat
 q̄ ihesus est. Dicit ei ihesus **Ambrosius?**
 quid ploras? **Erue** queris. **Ille**
 existimas q̄a ortulanus esset: dicit
 ei **One** si tu suscipulisti eū. dicit michi
 ubi posuisti eū: et ego eū tollā. Dicit
 ei ihesus **Maria** **Conuersa** illa. dicit
 ei **habom:** q̄d dicitur magister. Dicit
 ei ihesus **Noli** me tangere. **Nondū** em
 ascendi ad patrē meū. **Vade** autem ad
 fratres meos: et dic eis. **Ascendo** ad patrē
 meū et patrē v̄m: deū meū et deū vestrū.
Venit maria magdalene annūcians
 discipulis. quia vidi dñm: et hec michi
 dixit. **Cū** ergo sero esset die illa vna
 sabbatorū. et fores essent clausę ubi
 erāt discipuli cōgregati p̄pter metū
 iudeorū: venit ihesus et stetit in medio
 et dixit eis **Pax** vobis. Et cū hec dixisset
 ostendit eis manus et latus. **Gausti**
 sūt ergo discipuli: viso dño. Dicit ergo
 eis iterū **Pax** vobis. **Sicut** misit me
 pater: et ego mitto vos. **Hec** cū dixisset:
 insufflauit: et dixit eis. **Accipite** sp̄m
 sc̄m. **Quorū** remisistis peccata
 remittentur eis. **Et** quorū retinueri-
 tis: retenta sūt. **Thomas** autē vnus
 ex duodecī qui dicitur didimus non
 erat cū eis: q̄n venit ihesus. **Dixerūt**
 ergo ei alii discipuli. **Vidimus** dñm.
Ille autē dixit eis. **Nisi** videro in
 manibus eius signū clauorū: et
 mittam digitū meū in locū clauorū:
 et mittam manū meā in latus eius:
 nō credam. **Et** post dies octo iterū
 erāt discipuli eius intus: et thomas
 cū eis. **Venit** ihesus ianuis clausis:

et stetit in medio: et dixit. **Pax** vobis.
Deinde dicit thome. **Infer** digitū
 tuū huc: et vide manus meas. **Et**
 affer manū tuā et mitte in latus
 meū: et noli esse incredulus: sed si-
 delis. **Rūdit** thomas: et dixit ei.
Dñs meus. et deus meus. **Dicit** ei
 ihesus. **Quia** vidisti me et credidisti.
beati qui nō viderūt et crediderūt.
Multa quidē et alia signa fecit
 ihesus in cōspectu discipulorū suorū:
 que nō sūt scripta in libro hoc. **Hec**
 scripta sūt ut credatis quia ihesus
 est xps filius dei: et ut credentes
 vitam habeatis in nōie eius. **Capitulum**
xxi.
Postea manifestauit se **xxi.**
Die iterū ihesus ad mare tyberia
 nis. manifestauit autē sic. **Erāt** simul
 symon petrus et thomas qui dicitur
 didimus: et nathanael qui erat a
 chana galilee et filius zebedei: et alii
 ex discipulis eius duo. **Dicit** eis symo-
 petrus. **Vado** piscari. **Dicūt** ei. **Veni-**
 mus et nos tecū. **Et** exierūt et asten-
 derūt nauim: et illa nocte nichil
 prendiderūt. **Mane** autē iam facto
 stetit ihesus in litore: non tamen
 discipuli eius cognouerūt q̄ ihesus
 est. **Dixit** ergo eis ihesus. **Pueri?** nūq̄d
 pulmentariū habetis? **Rūderūt** ei.
Non. **Dixit** eis. **Mittite** in dexteram
 nauigii rethe: et inuenietis. **Hise-**
rūt ergo: et iam non valebat illud
 trahere p̄e multitudine piscū. **Di-**
 cit ergo discipulus ille quē dilige-
 bat ihesus petro. **Dñs** est. **Symon**
 petrus cū audisset quia dñs est

tumta succumit se erat em nudus: et
misit se in mare. In aute discipuli
nauigio uenerunt. Non em longe erant
a terra: sed qst cubitis ducentis tra-
hentes rethe pisciu. Ut ergo descen-
derunt in terra uident prunos positas:
et piscem superpositu: et pane. Dicit
eis ihesus. Afferte de piscibus quos
prehendistis nunc. Ascendit symon
petrus et traxit rethe in terra: plenu
magis piscibus: centu quinquagita
tribus. Et cu tanti essent: non est
suffu rethe. Dicit eis ihesus. Venite:
prandete. Et nemo audebat disturben-
tu interrogare eu tu quis es: scientes
qz dñs est. Et uenit ihesus et accepit
pane: et dabat eis: et piscem similiter.
Hoc iam tercio manifestatus est
ihesus discipulis suis: cu resurrexisset
a mortuis. Cu ergo prandissent:
dicit symon petro ihesus. Symon
iohams diligis me plus hñs. Dicit
ei. Etiam dñe: tu scis qz amo te. Dicit
ei. Pasce agnos meos. Dicit ei iteru
Symon iohams diligis me. Dicit illi
Etia dñe: tu scis quia amo te. Dicit
ei. Pasce agnos meos. Dicit ei tercio
Symon iohams amas me. Contrista-
tus est petrus quia dicit ei tercio amas
me: et dicit ei. Dñe tu oia scis: tu
scis qz amo te. Dicit ei. Pasce oues
meas. Amen amen dico tibi: cu esses
iuuor tingebas te: et ambulabas
ubi uolebas. Cu aute senueris: ex-
tendes manus tuas: et alius tinget
te: et ducet quo tu no uis. Hoc aute
dixit: significas qua morte esset
clarificaturus deu. Et cu hoc dixisset

dicit ei. Sequere me. Conuersus petrus
uidit illu discipulu que diligebat
ihesus sequente: qui et recubuit in
cena sup pectus eius et dixit: dñe
quis est qui tradet te. Huc ergo cu
uidisset petrus: dixit ihesu. Dñe hic
aute quid. Dicit ei ihesus. Sic eu
uolo manere: donec ueniam. Quid
ad te. Tu me sequere. Exiit ergo
sermo iste inter fratres: qz discipulo
ille no moritur. Et no dixit ei ihesus
qa non moritur: sed sic eu uolo ma-
nere donec ueniam quid ad te. Hic
est discipulus ille qui testimoniū phibet
de hñs: et scripsit hoc. Et scimus: qa
ueru est testimoniū eius. Sūt aute et
alia multa que fecit ihesus: que si
scribatur p singula: nec ipm scribi
tror mudi capere eos: qui scribendi
sūt libros. ¶ Deo gratias semp
¶ Explicet euāgelium sctm iohem
¶ Scriptu et finitū p frem romenū
in oclū pfectū in domo Carthub pe-
tiectū Anno dñi. m. ccc. lxxviii. iij. die
beati marci euāgeliste.

*Incipit prologus beati iheronimi
pba in librū actū apostolorū.*

Hic natione
syrus cuius laus
in euangelio
cantur: apud
antiochiam
medicinis artis

egregius et apolorū xpi discipulus
postea vsq; ad cōfessionē paulū
secutus aplin: sine crimine in virgi
nitate pmanens. deo maluit deser
uire Cui octoginta et q̄tuor annos
etatis agens in bithyria de seculo
noscitur emigrasse. Hic igitur dnu
no stimulatus impetio postea quā
in achare partibus euāgelium scribit
grecis fidelibus incarnationē dñi
fidei narratione ostēdit: eūdem
quoq; ex stirpe dauid descendisse
mōstrant Cui nō imerito scribētor
aplorū **actū** potestas in mysterio
datur: ut deo in deū pleno et filio
pditionis extimito oratione ab aplis
facta forte dince electionis numero
cōpleretur: sicq; paulus consuma
tionē aplis actibus daret: quem
dnu cōtra stimulu calcitrante dñs
elegisset. Qd̄ legentibus ac requi
rentibus deū breui voluit potius
ostēdere sermone: q̄ proluxius aliqd̄
fastidientibus prodidisse: sciens
qd̄ operante agricolā oportet et de
suis fructibus edere. Quē ita diuina
subsecuta est gratia: ut non solū
corporib; sed etiā caribus eius p̄ficiet
medicina. **Explicit prologus**

*Incipit liber actū apostolorū.
Caplin p̄mū.*

Hic quidem
sermonem feci de
oibus o theophyle
q̄ cepit ihesus
facere et docere:

vsq; in diem qua p̄cipiens aplis p
spm scm̄ quos elegit assumptus est.
Quibus et prebuit sepsū vnuū post
passionē suam in multis argumē
tis: p̄ dies quadraginta appares eis:
et loquens de regno dei. Et cōuēscens
p̄cepit eis ab iherusolimis ne diste
derent sed exspectarēt p̄missionem
p̄ris quā audistis inquit p̄ os meū:
q̄a iohānes quide baptizauit a qua:
vos autē baptizabim̄ spū sc̄o non
post multos hos dies. Igitur qui
cōuenerāt interrogabāt eū dicentes
Dñe: si in tyre hoc restitues regnū isrl̄:
Dicit autē eis Non est v̄m̄ nosse tyra
vel momēta que pater posuit in sua
ptate: sed accipietis virtute sup̄uem
entis sp̄s sc̄i in vos. et eritis michi testes
in iherlm̄ et in oī iudea et samaria et
vsq; ad vltimū terre. Et cū hoc dixisset
videntibus illis eleuatus est: et nubes
suscepit eū ab oculis eorū. Cūq; intue
rentur in celū cūtem illū: ecce duo
viri asiterūt iuxta illos in vestibus
albis: qui et dixerūt Viri galilei:
quid statis aspicientes in celū: Hic
ihesus qui assumptus est a vobis in
celū: sic veiet quāmodū vidistis eū
euntem in celū. Tūc reuersi sūt iheru
solimā a mōte qui vocatur oliueti

qui est iuxta iherosolimam: sabbati habens
iter. Et cum introissent in tenaculum:
ascenderunt in superiora ubi manebat
petrus et iohannes iacobus et andreas
philippus et thomas bartholomeus
et matheus iacobus alphi et symon
zelotes et iudas iacobi. Huic omnis erat
perseuerantes unanimiter in oratione
cum iulibus et maria matre ihesu:
et fratribus eius. In diebus illis erigens
petrus in medio fratrum dixit.
Erat autem turba hominum simul fere cen-
tum viginti. Vni fratres oportet impleri
scripturam quam dixit spiritus sanctus per os
dauid de iuda: qui fuit dux eorum qui
comprehenderunt ihesum: qui communica-
tus erat in nobis et sortitus est sorte
ministerium huius. Et hic quidem possedit
agrum de mercede iniquitatis: et suspensus
crepuit medius: et diffusa sunt omnia
viscera eius. Et notum factum est omnibus
habitantibus iherosolimam: ita ut appellaretur
ager ille lingua eorum archeldemarch hoc
est ager sanguinis. Scriptum est enim in
libro psalmorum fiat commoratio eius de
secta: et non sit qui habitet in ea: et
episcopatum eius accipiat alius. Opor-
tet ergo ex his vobis qui nobiscum sunt
congregati in omni terra quo intravit
et exiit inter nos dominus ihesus in-
cipiens a baptismo iohannis usque in
diem qua assumptus est a nobis teste
resurrectoris eius nobiscum fieri unum
ex istis. Et statuerunt duos: ioseph
qui vocabatur barsabas qui cog-
noscitur iustus: et mathiam. Et
orantes dixerunt. Tu domine qui nosti corde

omni ostende quem elegens ex his duobus
unum accipere locum ministerium huius et
aplatum: de quo perueritatus est iudas
ut abiret in locum suum. Et dederunt sortes
eis. Et cecidit sortis super mathiam: et nu-
meratus est cum videret apostolus. **Capitulum**
Et cum compleretur dies secundum
penthecostes: erat omnis disci-
puli pariter in eodem loco. Et factus est
repente de celo sonus tamquam aduentus
spiritus vehementis: et repleuit tota domum
ubi erant sedentes. Et apparuerunt illis dis-
tincte lingue tamquam ignis: seditque supra
singulos eorum. Et repleti sunt omnes spiritu
sancto: et ceperunt loqui variis linguis:
put spiritus sanctus dabat eloqui illis. Erat
autem habitatio in iherosolima iudei unius
religiosi: ex omni natione que sub celo
est. Facta autem hac voce conuenit multi-
tudo: et mente confusa est: quoniam audie-
bat uniusquisque lingua sua illos loquentes.
Stupebatur autem omnis: et mirabatur
ad invicem dicentes. Nonne ecce omnes isti
qui loquuntur galilei sunt. Et quomodo
nos audimus uniusquisque lingua matrem
in qua nati sunt. Parthi et medi-
et elamite: et qui habitant mesopo-
tamiā: uideam et capadocia: pontum
et asiam frigiā et paphlagoniam egyptum
et partes libie que est circa cyrenen:
et aduenere romam. Iudei quoque et
proseliti: cretes et arabes. Audimus
eos loquentes nostris linguis magna
laude dei. Stupebatur autem omnis: et mi-
rabatur dicentes. Quomodo vult hoc
esse. Alii autem irridebant dicentes
quia musto pleni sunt isti. **Strabus**

ante petrus cum undecim leuauit uocem
suam: et locutus est eis **U**iri iudei
et qui habitatis iherosolymis: hoc
uobis notum sit: et auribus precipite
uerba mea. **N**on enim sicut uos estima-
tis huius ebrius fuit cum sit hora diei tertia:
sed hoc est quod dictum est per prophetam
isaiam. **E**t erunt in nouissimis diebus
dicit dominus. effundam de spiritu meo super
omnem carnem: et prophetabunt filii uiri et
filie uirgines. **E**t iuuenes uiri uisiones
videbunt: et seniores uiri somnia som-
nabunt. **E**t quidem super seruos meos
et ancillas meas in diebus illis effun-
dam de spiritu meo: et prophetabunt. **E**t
dabo prodigia in celo sursum: et signa
in terra deorsum: sanguinem et ignem et
vaporem fumus. **S**ol conuertetur in tene-
bras: et luna in sanguinem: antequam
ueniat dies domini magnus et manifestus.
Et erunt: omnes qui uocauerint nomen
domini: saluus erit. **U**iri israhelitic au-
dite uerba hec. **I**hesu nazarenum uirum
approbatum a deo in uobis uirtutibus
et prodigiis et signis que fecit per illum:
deus in medio uiri sicut uos scitis:
hunc descripto consilio et presentia dei
traditum per manus iniquorum affigentes
interemptis. **Q**uia deus suscitauit
soluitis doloribus inferni iuxta quod
impossibile erat tenere illum ab eo. **D**avid
enim dicit in eum. **U**idebam dominum coram
me semper: quoniam a dextris est michi
ne commouear. **P**ropter hoc letatum est
cor meum: et exultauit lingua mea
in super et caro mea requiescit in spe. **D**om-
inus dereliquit animam meam in inferno:

ne dereliquit spiritum tuum uide corruptionem
Notas michi fecisti vias uite: reple-
bis me iocunditate cum facie tua. **U**iri
fratres luceat audenter dicit ad uos de pa-
triarcha dauid. quoniam defunctus est et
sepultus: et sepulchrum eius est apud
nos usque in hodiernum diem. **P**rophetam
igitur cum esset et sciret quod iuram-
rando iurasset illi deus. de fructu
ueteris eius sedere super sedem eius. pro-
uidens locutus est de resurrectione
christi: quoniam neque derelictus est in inferno:
neque caro eius uidit corruptionem.
Hunc ihesum resuscitauit deus: cuius
omnes nos testes sumus. **D**e uetera igitur
dei exaltatus et permissione spiritus
sancti accepta a patre: effudit hunc quem uos
uidetis et auditis. **N**on enim dauid aste-
dit in celos. **D**icit autem ipse. **D**icit
dominus domino meo sedere a dextris meis.
donec ponam inimicos tuos scabellum
pedum tuorum. **V**erissime igitur sciat
omnis domus israhel. quia et dominum cum et
christum deus fecit hunc ihesum quem uos
cruccifixistis. **H**unc auditis copuncti
sunt corde: et dixerunt ad petrum et ad
reliquos apostolos. **Q**uid faciemus uiri
fratres. **P**etrus uero ait ad illos. **P**e-
nitentiam agite: et baptizetur unus-
quisque uerum in nomine ihesu christi in
remissionem peccatorum uestrorum et accipie-
tis donum spiritus sancti. **V**obis enim est
remissio et filius uestrus: et omnibus qui
longe sunt: quoscumque aduocauerit
dominus deus noster. **A**lius etiam uerbis plu-
rimis testificatus est: et exhorta-
batur eos dicens. **S**aluamini a

generatiōe ipsa praua. **Q**ui ergo recepe-
runt sermone eius baptizati sūt: et appo-
siti sūt in illa die aīe circiter tria milia.
Frat autē pseuerantes in doctrina aploꝝ:
et cōuocatione fractōis panis: et orōibꝫ
suebat autē oī aīe timor. **M**ulta quoqꝫ
p̄dignia et signa fiebat p̄ aplos in iherl̄m:
et metus erat magnus vniuersis. **O**m̄s
etiā qui credebāt erat p̄ter: et habebat
oīa tōia. **P**ossessiones et substantias
vendebat: et diuidebat illa oībus: p̄ter
cuiꝫ opus erat. **C**otidie quoqꝫ p̄dica-
tes vnam inter in tēplo: et frangētes
circa domos pane sumebat tibi cū
exultatiōe et simplicitate cordis: collau-
dātes et habētes gr̄ia ad oēm plebem.
Dñs autē agebat: qui salui fierent
cotidie in idip̄sū. **Capitulum Tercium**
Petrus autē et iohānes ascende-
rūt in templū: ad horā oīo-
nis nonā. **E**t quidā vir qui erat clau-
dus ex utero m̄ris sue haurabatur:
quē ponebat cotidie ad portā templi
que dicitur speciosa: ut peteret ele-
mosinā ab introeūtibꝫ in templū.
Is cū vidisset petrū et iohāne inci-
pientes introire in tēplū: rogabat
ut elemosinā acciperet. **I**ntuens autē
petrus in eū cū iohāne dixit. **R**espice
in nos. **E**t ille intendebat in eos:
sperans se aliqd accepturū ab eis.
Petrus autē dixit. **A**rgentū et aurū
nō est michi: qd autē habeo hoc do-
tibi. **I**n noīe ihesu xpi nazarem surge
et ambula. **E**t apprehesa manū
eius dextera alleuauit eū: et p̄tinus
consolidate sūt bases eius et plante.
Et exiliens stetit: et ambulabat. **E**t

intrauit cū illis in templū: ambulās
et exiliens et laudans deū. **E**t vidit
oīs pplius eū ambulante et laudante
deū. **C**ognoscebat autē illū: qm̄ ipse
erat qui ad elemosinā sedebat ad spe-
ciosā portā tēpli. **E**t impleti sūt stupor
et extasi: in eo qd cōtingerat illi. **C**ū
teneret autē petrū et iohem: curruit
oīs pplius ad eos ad portā q̄ appella-
batur salomonis stupētes. **V**idēs autē
petrus: respodit ad pplm̄. **D**ñi isrl̄ite
qd miram̄ in hoc: aut nos qd intuem̄:
quasi m̄ra v̄tute aut pietate fecerimus
hūc ambulare. **D**eus abrahā deus isaac
et deus iacob deus p̄m̄ m̄oꝝ glorificauit
filū suū ihesū: quē vos quidē tradidistis
et negastis ante faciem pylati iudicāte
illo dimitti. **V**os autē sc̄m̄ et iustū ne-
gastis: et petistis v̄nū homicidā donari
vobis. **A**uctore v̄o vite miserastis: quē
deus suscitauit a mortuis: cuius nos
testes sumꝫ. **E**t in fide noīs eius hūc
quē vos videtis et nostris cōfirmant
nomen eius: et fides que p̄ eū dedit
integrā sanitatē istam in cōspectu oīm
v̄m̄. **E**t nūc fr̄es sc̄o qz p̄ ignoran-
ciam fecistis: sicut et p̄ncipes v̄i.
Deus autē qui p̄nūciauit p̄ os oīm
p̄phaz suozū pati xpm̄ suū: impleuit
sic. **V**entem̄ igitur et cōuertimini
ut deleat̄ p̄ctā v̄ā: ut cū venerit
tēpora refrigeri a cōspectu d̄m̄ et
miserit eū qui p̄dicatus est vobis
ihesū xpm̄: quē oportet quidē relū
recipere vsqꝫ in t̄p̄a restitutiōis oīm
que locutus est deus p̄ os sc̄oꝝ suoz
a sc̄lo p̄phaz. **M**oyses quidē dixit

quia propheta suscitabit vobis dominus
 deus vestester de fratribus vestris tanquam me:
 ipsum audietis iuxta omnia quecumque
 locutus fuerit vobis. Erunt autem
 omnes animae quecumque non audierint prophetam
 ihesu: extirpabitur de plebe. Et
 omnes prophete a samuele et deminceps
 qui locuti sunt annuntiaverunt dies istos.
 Vos autem estis filii prophetarum et testa-
 menti quod disposuit deus ad patres
 nostros: dicens ad abraham. In semine
 tuo benedicetur omnis familie terre.
 Vobis primum deus suscitans filium
 suum misit eum benedicente vobis:
 ut convertertat se unusquisque a negotia
Loquentibus. **Cap. xiiii.** **Qua**
 autem illis ad populum superve-
 nerunt sacerdotes et magistratus templi et
 saducei: dolentes quod doceret populum et
 annuntiaret in ihesu resurrectionem
 ex mortuis. Et iniecerunt in eos manus:
 et posuerunt eos in custodia usque in mat-
 tinum. Erat autem iam vespere. Multi autem
 eorum qui audierunt verbum crediderunt:
 et factus est numerus virorum quinquaginta
 milia. Factum est autem in crastinum ut
 congregarentur principes eorum et seniores
 et scribe in iherosolimis et ananias princeps
 sacerdotum et caphas et iohannes et
 alexander et quotquot erant de genere sa-
 dotali. Et statuentes eos in medio
 interrogabat. In qua virtute autem in
 quo nomine fecistis hoc vobis? Tunc repletus
 spiritu sancto petrus: dixit ad eos. Principes
 populi et seniores israel audite. Si nos
 hodie iudicamini hominibus infirmum in
 quo iste saluus factus est: notum sit

omnibus vobis et omni plebi israel. quia in nomine
 ihesu christi nazareni quem vos cruci-
 fixistis. quem deus suscitavit a mor-
 tuis. in hoc ipse coram vobis sanus. **astat**
Hic est lapis qui reprobatus est a
 vobis edificatoribus: qui factus est in
 caput anguli: et non est in alio alio-
 salus. Nec enim aliud nomen est sub
 celo datum hominibus: in quo nos oportet
 teat saluos fieri. Videtes autem
 petri constantiam et iohannis coperto
 quod homines esset sine litteris et ydote
 admirabatur: et cognoscebat eos
 quoniam cum ihesu nazareno fuerat. **hoies**
 quoque videtes stante cum eis qui tu-
 ratus fuerat nichil poterat contin-
 dice. **I**usserunt autem eos foras extra
 consilium secedere: et conferebant ad in-
 vice dicentes. Quid faciemus viri
 fratres hominibus istis? quoniam quidem notum
 signum factum est pro eis omnibus habi-
 tantibus iherosolimis. **M**anifestum est:
 et non possumus negare. **S**ed ne am-
 plius divulgetur in populum: comm-
 nemur eis. ne ultra loquantur in
 nomine hoc ulli hominum. **E**t vocantes eos
 denuntiaverunt illis: ne omnino loque-
 retur: neque doceret in nomine ihesu.
Petrus vero et iohannes respondentes
 dixerunt ad eos. **S**i iustum est in con-
 spectu dei vos potius audire quam
 deum: iudicate. **N**on enim possumus quod
 vidimus et audimus non loqui.
At illi comminantes dimiserunt eos.
 non timentes quomodo punirent
 eos propter populum: quia omnes clarifica-
 bant id quod factum fuerat in eo quod acci-
derat

Amor em erat amplius q̄ quadraginta
homo: in quo factū erat signū istud
sanctatis. Dimissi autē venerūt ad suos:
et annūciauerūt eis quāta ad eos p̄n-
cipēs sacerdotū et seniores dixissent. Qui
cū audissent vnanimīter leuaerūt vocē
ad dñm: et dixerūt. Tu dñe qui fecisti
celū et terrā mare et oīa que in eis sūt:
qui spū sc̄o p̄ os p̄ris nr̄i dauid pueri
tui dixisti. q̄re firmuerūt gētes et ppli
meditati sūt inania: aspicerūt reges
terre et p̄ncipes cōuenerūt in vnu ad-
uersus dñm et adūsus xpm eius. Con-
uenerūt em̄ vere in ciuitate ista adūsus
sc̄m puerū tuū ihesū que vixisti hero-
des et pontius pylatus cū gētibus et
pplis istis facere que manus tua et
cōsiliū tuū decreuerūt fieri. Et nūc dñe
respice in immas eoz: et da seruis tuis
cū om̄i fiducia loqui verbū tuū: in eo
qd̄ manū tuā extēdas sanctitates et sig-
et p̄dignia fieri p̄ nomē sc̄i filii tui ihesu.
Et cū orassent motus est locus in quo
erāt cōgregati: et repleti sūt om̄s spū
sc̄o: et loq̄batur verbū dei cū fiducia.
Multitudis autē credentū erat cor
vnu et aīa vna: nec quisq̄ eoz que
possidebat aliqd̄ suū esse dicebat: sed
erāt illis oīa cōia. Et v̄tute magna
reddebāt apli testimoniū resurrex̄
ihesu xpi dñi nr̄i: et gr̄ia magna
erat in oībz illis. Neq̄ em̄ quisq̄ egens
erat int̄ illos. Quotq̄ em̄ possessores
agroz aut domoz erāt: vendētes affe-
rebāt p̄cia eoz que vendebāt: et po-
nebāt ante pedes ap̄loz. Diuidebatur
autē singulis: put cuiq̄ opus erat

Joseph autē qui cognōiatus est bar-
sabab ab aplis. qd̄ est int̄pretatū filius
cōsolatoris leuitēs. cyprius genere cū
habēt agrū vendidit illū: et attulit
p̄ccū. et posuit ante pedes ap̄loz.
Uir autē quidā **Capitulum v̄m**
noīe ananias cū saphira
uxore sua vendidit agrū: et fraudauit
de p̄cio agrū conscia uxore sua: et affe-
rens partē quādam ad pedes ap̄loz
posuit. Dixit autē petrus ad eū Ana-
ma cur tēptauit sathanas cor tuū
mentiri te spū sc̄o: et fraudare de
p̄cio agrū. Nōne manens tibi mane-
bat: et venūdatū in tua erat
p̄tate. Quare posuisti in corde tuo
hāc rem. Nō es mentitus hōibz: sed
deo. Audiens autē ananias hec v̄ba:
cecidit et exsp̄rauit. Et factus est
timor magnus in om̄s qui audierāt.
Surgētes autē iuuenēs amouerūt
eū: et efferētes sepelierūt. Factū est
autē q̄si horaz triū spaciū: et uxor
ip̄ius nesciens qd̄ factū fuerat inuēit.
Dixit autē ei petrus Dic michi mi-
lier si tanti agrū vendidisti. At illa
dixit. Etiam tāti. Petrus autē ad eā
Quid utiq̄ cōuenit vos tēptare spm̄
dñi. Ecce pedes eoz qui sepelierūt
vnu tuū ad ostiū: et efferēt te. Et
cōfestim cecidit ante pedes eius: et
exsp̄rauit. Intrātes autē iuuenēs
inuenērūt illā mortuā: et extulerūt
et sepelierūt ad vnu suū. Et factus
est timor magnus in vniūsa ecclia:
et in om̄s qui audierūt hec. **M**an-
antē ap̄loz fiebāt signa et p̄dignia

multa in plebe: et erat vnanimi om̄s
 in porticu salomonis Ceteros autē nemo
 audebat cōiungere se illis: sed magni
 ficabat eos plūs Magnis autē angela
 tur in dño credentiu multitudo virorū
 ac mulierū: ita vt in plateas eicerent
 infirmos et ponerēt in lectulis et gra
 batis: ut veniente petro saltim vbra
 illius obubraret quēq̄ illorū: et libera
 rentur ab infirmitatibus suis Curre
 bat autē et multitudo vicinarū ciui
 tati iherlm: affectes egros et vera
 tos a sp̄itibz m̄iudis: qui curabatur
 om̄s Exurgens autē p̄nceps sacerdotū
 et om̄s qui cū illo erat: q̄ est heresis
 saduceorū repleti sūt zelo: et misere
 rit manus in ap̄los: et posuerūt
 illos in custodia publica Angelus
 autē dñi p̄ noctem aperiens ianuās
 carceris et educens eos: dixit Ite et
 stantes loq̄m̄ in tēplo plebi om̄ia
 verba vite huius Qui cū audissent
 intrauerūt diluculo in templū: et
 docebāt Adueniens autē p̄nceps
 sacerdotū et qui cū eo erat cōuoca
 uerūt cōsiliū et om̄s seniores filiorū
 isrl: et miserūt ad carcerē ut addu
 cerentur Cū venisset autē m̄stri et
 aperto carcere nō inuissent illos:
 reuersi nūciauerūt dicētes Carcere
 quidē inuenim̄ clausū cū om̄i dili
 gencia et custodes stātes ad ianuās:
 aperientes autē neminē intus inue
 nim̄ Vt autē audierūt hos sermones
 magistratus tēpli et p̄nceps sacer
 dotū: ambigebāt de illis quidnam
 fieret Adueniens autē quidā nūcia
 uit

eis: q̄a ecce viri quos posuistis in car
 cerem sūt in templo stātes et docētes
 pplm Tūc abūt migratis cū m̄stris:
 et adduxit illos sine vlla vi Timebāt
 em̄ pplm: ne lapidaretur Et cū addux
 issent illos: statuerūt in cōsilio Et in
 terrogauit eos p̄nceps sacerdotū dices
 Precipiendo p̄cepim̄ vobis ne doce
 retis in noīe isto: et ecce replestis
 iherlm doctrina v̄ra: et vultis inducere
 sup nos sanguinē hoīs istius Rēdes
 autē petrus et ap̄li dixerūt Obedire
 oportet deo magis q̄ hoībz Deus p̄m
 morū suscitauit ihesū: quē vos intere
 m̄stris suspendētes in ligno Hinc
 deus p̄ncipem ac saluatore exalta
 uit dextera sua: ad danda peniten
 tiam isrl in remissione peccorū Et
 nos sum̄ testes horū verborū: et sp̄s
 sc̄us quē dedit deus oībus obedienti
 bus sibi Hec cū audissent dissembā
 tur: et cogitabāt m̄ficere illos Sur
 gens autē quidā in cōsilio phariseus
 noīe gamaliel legis doctor honora
 bilis vir vniuersē plebi: iussit foras
 ad breue hoīes fieri Dixitq̄ ad illos
 Viri isrlite attendite vobis sup hoī
 bus istis: quid acturi sitis Ante
 hos em̄ dies extitit theodas magus
 dicens se aliquē magnū: cui cōsen
 sit numerus virorū circiter quadrim
 gentorū Qui occisus est et om̄s qui
 cūq̄ credebat ei dissipati sūt: et
 redactus est ad nichilū Post hūc
 extitit iudas galileus in diebus
 p̄fessionis: et auertit populū post
 se: et ip̄e perit et quotq̄ cōfesse
 rit

ei dispersi sunt Et nunc itaque dico vobis:
discedite ab hominibus istis et sinite illos:
quoniam si est ex hominibus consilium hoc aut
opus dissoluetur: si vero ex deo est
non poteritis illud dissolvere: ne forte
et deo repugnare invemiamus. Consen-
serunt autem illi: et convocantes apostolos
cessis denuntiaverunt ne omnino loquerentur
in nomine ihesu: et dimiserunt eos. Et
illi quidem ibant gaudentes a conspectu
consilii: quoniam digni habiti sunt pro nomine
ihesu contumeliam pati. Omni autem
die in templo et circa domos non cessa-
bant docentes: et euangelizantes christum
in diebus autem **Cap. vi.** **In ihesu.**
illis crescente numero discipulorum.
factum est mirum in grecorum aduersum
hebreos: eo quod despicerentur in ministerio
cotidiano vidue eorum. Convocantes
autem duodecim multitudinem discipu-
lorum: dixerunt Non est equum nos de-
clinare verbum dei: et ministrare mensis.
Considerate ergo fratres viros ex vobis
boni testimonii septem: plenos spiritu sancto
et sapientia: quos constituamus super hoc
opus. Nos vero orationi et ministerio
verbi instantes erimus. Et placuit ser-
mo coram omni multitudine. Et elegerunt
stephanum virum plenum fide et spiritu sancto
et philippum et procorum mychanorem
et timonem et parmeniam et nicolaum
aduenam antiochenum. Hos statuerunt
ante conspectum apostolorum: et orantes im-
posuerunt illis manus. Et verbum domini
crescebat: et multiplicabatur numerus
meus discipulorum in iherosolymis valde.
Multa etiam turba sacerdotum obediebat

fidei. Stephanus autem plenus gratia
et fortitudine faciebat prodigia et signa
magna in populo. Surrexerunt autem quidam
de synagoga que appellabatur liberti-
norum et cyrenensium et alexandrinorum et
eorum qui erant a cilicia et asyria: disputa-
tes cum stephano. Et non poterant resistere
sapientie et spiritui qui loquebatur. Tunc sub-
miserunt viros qui dicerent se audisse
eum dicente verba blasphemie in moysen
et deum. Convenerunt itaque plebem
et seniores et scribas: et circumvenerunt
eum et adduxerunt in consilium:
et statuerunt falsos testes dicentes. Homo
iste non cessat loqui verba blasphemie
aduersum locum sanctum et legem. Audiuimus
enim eum dicente: quoniam ihesus nazarenus
hic destruet locum istum: et mutabit
traditiones quas tradidit nobis
moyses. Et intuentes in eum omnes qui
sedebant in consilio: viderunt faciem eius
tamquam faciem angelus. Dixit autem princeps
sacerdotum. Si hec ita se habet. Qui autem
vir fratres et pres. **Cap. vii.**
Quandite Deus glorie apparuit
patri nostro abraham cum esset in mesopota-
mia postquam moraretur in charran:
et dixit ad illum. Exi de terra tua et de
cognatione tua: et veni in terram
quam monstravero tibi. Tunc exiit de
terra chaldeorum: et habitavit in char-
ran. Et inde postquam mortuus est pater
eius transtulit illum in terram istam: in
qua nunc vos habitatis. Et non dedit
illi hereditatem in ea: nec passum pedis:
sed permisit illi dare eam in possessione
nem et semini eius post ipsum cum non

habet filium Locutus est autē ei deus quā
 erit semen eius accola in terra aliena et
 seruituti eos subiciet: et male tracta-
 bunt eos ānis quadringentis Et gentē
 cui seruerint iudicabo ego dicit dñs
 Et post hec exhibuit: et seruiet michi in loco
 isto Et dedit illi testamentū circūcisionis
 et sic genuit ysaac et circūcidit eū die
 octauo: et ysaac iacob. et iacob duode-
 cim priarctas Et priarcthe emulātes:
 ioseph vendiderūt in egyptū Et erat
 deus cū eo: et eripuit eū ex oībus
 tribulatioibz suis: et dedit ei grāciā
 et sapiām in cōspectu pharaonis
 regis egypti: et cōstituit eū ppositū
 sup egyptū: et sup omēm domū suā
 Venit autē fames in vniūsa egyptū
 et chanaan et tribulatio magna: et
 nō inueniebāt cibos p̄cēs nr̄i Cū
 audisset autē iacob esse frumentū
 in egypto misit p̄cēs nr̄os p̄mū: et
 in sc̄do cognitus est ioseph a fr̄ibus
 suis: et manifestati sunt pharom genis
 eius Mittens autē ioseph accesserunt
 iacob p̄rem suū et oēm cognationē:
 in aiabus septuaginta q̄ngz Et desce-
 dit iacob in egyptū: et defunctus est
 ip̄e et p̄cēs nr̄i et trāslati sūt in sy-
 chem: et positi in sepulchro qd̄ emit
 abrahā p̄rio argenti a filiis emor
 filis sychem Cū appropinquaret
 autē tēpus remissionis quā cō-
 fessus est deus abrahe creuit p̄plus
 et multiplicatus est in egypto:
 quoad usq̄ alius rex surrexit in
 egypto qui nō sciebat ioseph Hic
 circūuēniens genis nr̄i: afflixit

p̄cēs nr̄os: ut exponeret infates suos
 ne viuificaretur. Eodē t̄p̄e natus est
 moyses: et fuit gratus deo Qui mi-
 tritus est tribus mensibz in domo
 p̄ris sui Exposito autē illo susculit
 illū filia pharaonis: et enutriuit eū
 sibi in filiū Et eruditus est moyses
 oī sapia egyptiorū: et erat potens in
 verbis et in opibz suis Cū autem
 implectur ei q̄draginta ānoz tempus:
 astēdit in cor eius vt visitaret fr̄es
 suos filios isrl̄ Et cū vidisset quēdā
 iniuriā patientē iudicauit illū: et
 fecit vltionē ei qui iniuriā sustine-
 bat percussio egyptio Estimabat autē
 intelligere fr̄es: qm̄ deus p̄ manus
 ip̄ius daret salutē illis At illi non
 intellexerūt Sequenti vero die appa-
 ruit illis litigatibus: et recōsiliabat
 eos in pace dicens Viri fr̄es estis: ut
 quid nocetis alterutri Qui autem
 iniuriā faciebat primo suo: reppu-
 lit eū dicens Quis te cōstituit p̄ncipē
 et iudicē sup nos Nūqd̄ interficē me
 tu vis quēadmodū interfecisti heri
 egyptiū: fugit autē moyses in v̄bo
 isto: et factus est aduena in terra
 madian: vbi generauit duos filios
 Et expletis ānis q̄draginta: apparuit
 illi in deserto motis s̄rna angelus in
 igne flāme rubi Moyses autē vidēs:
 ammiratus est visū Et accēdēt illi vt
 cōsideraret: facta est ad eū vox dñi di-
 tens Ego sū deus p̄m̄ tuorū: deus abra-
 ham deus ysaac et deus iacob Tremē
 factus autē moyses: nō audebat con-
 fidere Dixit autē illi deus Solue

T. calciamentū pedū tuorū: locus em̄ in
quo stas terra sc̄a est. Videns vidi af-
lictionē ppli mei qui est in egypto: et
gemitū eorū audiui: et descēdi liberare
eos. Et nūc veni: et mittā te in egyptū.
Hūc moysen quē negauerūt dicētes.
quis te cōstituit p̄ncipē et iudicem
sup̄ nos: hūc deus p̄ncipē et redēp-
torem misit cū manu āgeli qui ap-
paruit illi in rubo. **H**ic eduxit illos
faciens p̄digia et signa in t̄ra egypti
et in rubro mari: et in deserto.
ānis quadragita. **H**ic est moyses:
qui dixit filiis isrl̄. **P**phetā vobis
suscitabit deus de fr̄ibus v̄ris tāq̄
me: ipsū audietis. **H**ic est qui fuit
in eccl̄a in solitudine cū angelo
qui loq̄batur ei in mōte syua et cū
p̄ribz m̄ris: qui accepit verba vite
dare nobis. **C**ui noluerūt obedire
p̄res m̄ri: sed repulerūt eū: et
aversi sūt cordibus suis in egyptū.
dicētes ad aaron. **F**ac nobis deos
qui p̄cedant nos: moysi em̄ hūc
qui eduxit nos de t̄ra egypti nesci-
mus quid factū sit ei. **E**t vitulum
fecerūt in illis diebus et obtulerūt
hostiā simulachro: et letabātur in
opibus manū suarū. **C**onvertit autē
deus et tradidit eos seruire im̄bitie
celi: sicut scriptū est in libro p̄phetarū.
Nūquid victimas et hostias obtu-
listi michi ānis quadragita in deserto
domo isrl̄? **E**t suscepistis tabernaculū
moloche et sidus dei m̄ri rempham.
figuras quas fecistis adorare eas:
et trāsserā vos in babilonē. **T**abna-
culū

testimoniū fuit cū p̄ribz m̄ris in deser-
to: sicut disposuit deus loquēs ad moy-
sen. ut faceret illud sc̄dm̄ formā quā
viderat. **Q**uod et introduxerūt susci-
pientes p̄res m̄ri cū ihesu in posses-
sionē gentiū quas expulit deus a
facie p̄rim̄ m̄roz: vsq̄ in diebz dauid.
qui inuenit gr̄iā ante deū: et peccat
ut inueniret tabernaculū deo iacob.

Salomon autē edificauit illi domū:
sed nō excelsus in manufactis habitat
sicut p̄pheta dicit. **C**elū michi sedes est:
terra autē scabellū pedū meorū. **Q**uā
domū edificabitis michi dicit d̄ns:
aut quis locus requietionis mee
est? **N**ōne manus mea fecit herōia.
Dura ceruice et incircūcisi cordi-
bus et auribus: vos sc̄p̄ sp̄i sc̄o
resististis: sicut p̄res v̄ri et vos. **Q**uē
p̄phetarū nō sūt p̄secuti p̄res v̄ri:
Et occiderūt eos qui p̄nūciabant de
aduentu iusti: cuius vos nūc p̄dito-
res et homicidē fuistis: qui acce-
pistis legē in dispositione āgelorū:
et nō custodistis. **A**udientes autē her-
disscabātur cordibz suis: et stride-
bant dentibus in eū. **C**ū autē esset
plenus sp̄i sc̄o: intendens in celū
vidit gloriā dei. et ihesū stantē a
dextris v̄tutis dei: et ait. **E**cce vido
celos apertos: et filiū hōis a dextris
stantē v̄tutis dei. **E**xclamātes autē
voce magna. cōtinuerūt aures
suas: et impetū fecerūt vnanimi-
ter in eū: et eicientes eū extra ciui-
tate lapidabāt. **E**t testes deposuerūt
vestimēta sua secus pedes adolescētis

qui vocabatur saulus. Et lapidabat
stephanū: inuocante et dicente Dñe
ihesu: suscipe spm meū. Positis autē
genuibus: clamauit voce magna dices
Dñe ne statuas illis hoc pctm. Et cū
hoc dixisset: obdormiuit in dño. **Cap^m**
Saulus autē erat **Octauū**
consentiens neci eius. facta
est autē in illa die persecutio magna
in ecclia que erat iherusolimis:
et om̄s dispersi sūt p̄ regiones iudee et
samarie preter aplos. Curauerūt autē
stephanū viri timorati: et fecerunt
placētū magnū sup̄ eū. Saulus
autē deuastabat eccliam p̄ domos
intrans: et trahēs viros ac mulieres
tradebat in custodia. Igitur qui dissi
si erat: p̄trāsibat euangelizates v̄bū
dei. **Philippus** autē descendens in
ciuitatē samarie: p̄dicabat illis
xpm. Intendebāt autē turbe hñs
que a philippo dicebātur: vnam
inter audientes et videtes signa
que faciebat. Multi em̄ eorū qui ha
bebāt sp̄s im̄dos: clamantes
voce magna exhibāt. Multi autem
palitici et claudi curati sūt. factū
est ergo magnū gaudiū in illa ciui
tate. **Vir** autē quidā noīe symon
qui ante fuerat in ciuitate magnus
seducens gentē samarie dicens se
esse aliquē magnū: cui ausculta
bāt om̄s a n̄mo usq; ad maximū
dicētes. hic est vn̄tus dei q̄ vocatur
magna. Attendebāt autē eū p̄t
q̄ multo tempore magicis suis
dementasset eos. Cū vero credidiss̄

sent philippo euangelizati de reg
no dei et noīe ihesu xpi. baptiza
batur vñq; ac mulieres. **Tūc** symō
et ip̄e credidit: et cū baptisatus eēt
adherebat philippo. Videns etiam
signa et vtutes maximas fieri:
stupens admirabatur. Cū autē
audisset apli qui erāt iherusolis
q̄a recepisset samaria verbū dei:
miserūt ad eos petrū et iohāne.
Cui cū venisset: orauerūt p̄ ip̄s
vt acciperet spm scm̄. **Non** dū em̄
in quēq; illoꝝ venerat: sed bapti
sati tm̄ erāt in noīe dñi ihesu. **Tūc**
ip̄onebāt manus sup̄ illos: et acci
piebāt spm scm̄. Cū audisset autē
symō quia p̄ ip̄ositionē manus
aplorū daretur sp̄s st̄s: obtulit
eis pecuniā dicens. Date et michi
hāc ptātem: ut cuiuscūq; ip̄osuerō
manus accipiat spm scm̄. **Petrus**
autē dixit ad eū. Pecunia tuaterū
sit in p̄ditionē: qm̄ donū dei exi
masti pecunia possideri. **Nō** est
tibi pars neq; sortis in sermone isto.
Cor em̄ tuū non est rectū corā deo.
Penitentiā itaq; age ab hac neq;
cia tua: et roga deū si forte remit
tatur tibi hec cogitatio cordis tui.
In felle em̄ amaritudis et obli
gatione inq̄tatis. video te esse.
Respondens autē symō dixit. Pre
cāam vos pro me ad dñm: ut ni
chil veiat sup̄ me horū q̄ dixistis.
Et illi quidē testificati et locuti
verbū dñi. redibāt iherusolimā:
et multis regionib; samaritanorū

T.

euangelizabat Angelus autē dñi locutus est ad philippū dicens Surge et vade cōtra meridiā ad viam que descendit ab ihrlm in gazam: hec est deserta Et surgens abiit Et ecce vir ethiops eunuchus potes cāda- cis regine ethiopū qui erat super omēs gazas eius venerat adorare in ihrlm: et reuertebatur sedes sup currū suū. legensq; ysaiā ppheta Dicit autē spūs philippo Accede et adiunge te ad currū istū Accur-rens autē philippus. audiuit eū legentē ysaiā ppheta: et dixit Putas ne intelligis que legis? Qui ait Et quomō possū: si nō aliq̄s ostenderit michi Rogauitq; philippū vt ascēderet: et sederet secū Locus autem scripture quā legebat. erat hic Tāq; ovis ad occisionē ductus est: et sicut agnus corā tondēte et sine voce sic nō aperuit os suū In hūilitate iudicū eius sublatū est Generatiōne illius q̄s enarrabit: Qm̄ tollitur de terra vita eius Rūdens autē eunuchus philippo dixit Obsecro te de quo ppheta dicit hoc. de se an de alio aliquo? Aperiens autem philippus. os suū et incipiens ab scriptura ista: euangelizauit illi ihesū Et dū irent p viā: venerūt ad quādam aquā Et ait eunuchus Ecce aqua: quis me phibet baptizari Dicit autē philippus Si credis ex toto corde licet Et rūdens ait Credo dei filiū esse ihesū xpm Et iussit stare currū Et

descenderūt vterq; in aquā philippus et eunuchus: et baptizauit eū. Cū autē ascēdisset de aqua: spūs dñi rapuit philippū: et amplius nō vidit eū eunuchus Ibat em̄ p viam suā gaudens Philippus autē inuentus est in azoto: et p̄trāsicens euangelizauit ciuitatibus cūctis. donec veniret cesarēā. **S**aulus adhuc **caplm̄ ix.** sp̄rans minarū et cedis vni discipulos dñi: accessit ad primicipē sacerdotū. et petiit ab eo epistolab in damascū ad synagogas: ut si quos inuenisset huius vic viros ac ml̄eres. vinctos p̄duceret ihrlm Et cū iter faceret. contigit ut appropinq̄ret damasco Et subito circumfulsit eū lux de celo: et cades in terrā audiuit vocē dicentem sibi Saule saule: qd̄ me p̄sequeris? Qui dixit Quis es dñe? Et ille Ego sū ihesus nazareus: que tu p̄sequeris Durū est tibi cōtra stimulū recalcitrare Et tremens et stupēs dixit Dñe: qd̄ me vis facē? Et dñs ad eū Surge et ingredere ciuitatē: et dicetur tibi qd̄ te oporteat facē Viri autē illi qui comitabatur: cū eo stabāt stupefacti: audietes quidē vocē: neminē autē videtes Surrexit autē saulus de terra: aptisq; oculis nichil videbat Ad manus autē illū trahebentes: introduxerūt damascū Et erat tribus diebus nō videns: et nō māducauit neq; bibit Erat

autē quidā discipulus damasci: noīe
 anamas Et dixit ad illū in visu dñs.
Anama At ille ait Ecce ego dñe Et dñs
 ad eū Surge: vade in vicū q̄ vocatur
 rectus: et quere in domū iude saulu
 noīe tharsense Ecce em̄ orat Et vidit
 vñū anamā noīe introentem et ip̄o
 nentē sibi manus: ut visu recipiat
Rndit autē anamas Dñe audiui a
 multis de vno hoc quāta mala fecerūt
 fr̄is tuis in iherl̄m: et h̄c habet ptatē
 a p̄ncipibꝯ sacerdotū. alligandōm̄ q̄
 nuocat nomē tuū Dixit autē ad illū
 dñs Vade: qm̄ vas electōis michi est
 iste: ut portet nomē meū corā gētibꝯ
 et regibus et filiis isrl̄ Ego em̄ osten
 dam illi: quāta oporteat eū p̄ noīe
 meo pati Et abiit anamas et intro
 iuit domū: et ip̄onens ei manus dixit
Saule frater: dñs ihesus misit me qui
 apparuit tibi in via qua venias: ut
 videas et implearis sp̄u s̄cō Et cōfess̄
 ceciderūt ab oculis eius tāq̄ squame:
 et visu recepit Et surgēs baptizatus
 est Et cū accepisset cibū. cōfortatus
 est fuit autē cū discipulis qui erāt
 damasci: p̄ aliquot dies Et cōtinuo
 ingressus in synagogas pdicabat
 ihesū: qm̄ hic est filius dei Stupebāt
 autē om̄s qui eū audiebāt: et dicebāt
 Nōne hic est qui expugnabat in iherl̄m
 eos qui nuocant nomē istud? Et h̄c
 ad hoc venit: ut victos illos duceret
 ad p̄ncipes sacerdotū Saulus autē
 magis cōualestebat: et cōfidebat
 iudeos qui habitabāt damasci. affirmās
 qm̄ hic est x̄ps Cū impleretur autē

dies multi: cōsiliū fecerūt inderi ut eū
 m̄ficeret Note autē facte sūt saulo
 insidie eorū Custodiebāt autē et portas
 die ac nocte: ut eū m̄ficeret Accipi
 entes autē eū discipuli nocte: per
 murū demiserūt eū: submittentes in
 sporta Cū autē venisset in iherl̄m tēp̄
 tavit se iungē discipulis: et om̄stine
 bāt eū: nō credētes qd̄ eēt discipulꝯ
Barnabas autē apprehensū eū duxit
 ad ap̄los: et narrauit illis quomō
 in via vidisset dñm. et q̄ locutus est
 ei: et quomō in damasco fiducialiter
 egerit in noīe ihesu Et erat cū illis
 intrans et exiens in iherl̄m: et fidu
 cialiter agens in noīe dñi loq̄batur
 quoq̄ gentibꝯ. et disputabat cū gre
 cis Illi autē q̄rebat occidē eū Qd̄ cū
 cognouisset fr̄es: deduxerūt eū cesa
 ream: et dimiserūt tharsū **E**clia
 quidē p̄ totā iudeā et galilea et sama
 riam habebat pacē: et edificabatur
 ambulās in timore dñi: et cōsolatioe
 sp̄us s̄c̄i replebatur factū est autē
 ut petrus dñi trāsiret vniuersos. deue
 nit ad sc̄os qui habitabāt lide **I**n
 uenit autē ibi hoīem quēdā nomine
 enea ab annis octo iacentē in grabato:
 qui erat paliticus Et ait illi petrus
 Enea. sanet te dñs ihesus x̄ps Surge
 et sterne tibi Et cōtinuo surrexit:
 et viderūt illū om̄s qui habitabāt
 lide et saronē Qui cōfisi sūt ad dñm
In ioype autē sūt quēdā discipula
 noīe thabitoē. q̄ m̄ptata dicitur dor
 cas Hec erat plena opibꝯ bonis:
 et eleosimis quas faciebat factū est

autē in diebꝫ illis: ut infirmata more
retur. Quā cū lauissent: posuerūt
eam in tenaculo. Cū autē ꝑꝑe esset
lidda ab ioppe: discipuli audientes
q̄a petrus esset in ea: miserunt
duos vnos ad eū: rogātes ne pigri-
teris venire vsqꝫ ad nos. Exurgēs
autē petrus: venit cū illis. Et cū
aduēssēt duxerūt illū in genati-
lū: et circūsteterūt eū om̄s ~~fletus~~
vidue fletēs: et ostēdebāt ei tuni-
cas et vestes quas faciebat illis
doras. Eiectis autē oibꝫ foras:
petrus ponens genua orauit. Et
cōuersus ad corpus dixit. Tabita:
surge. At illa aperuit oculos: et
visō petro resedit. Dans autē illi
manū: erexit eam. Et cū vocasset
scōs ac viduas: assignauit eam
vniū. Notū autē factū est ꝑ vni-
uersā ioppen: et crederūt multi
in dño. Factū est autē ut dies mul-
tos moraretur in ioppe: apud sy-
monē quēdā coriariū. *Caplin x^m*

H.
Quā autē quidā erat in cesa-
rea noīe cornelius centurio
cohortis q̄ dicitur: italica religiosus
ac timens deū cū om̄i domo sua:
faciens elemosinas multas plebi:
et deꝑrans deū semp: vidit in visu
māifeste q̄si hora nona diei angelū
dei introeūtem ad se et dicentē sibi
Corneli. At ille intuens in eū: timore
correptus dixit. Quis es dñe? Dixit
autē illi. Orationes tue et eleōsme
tue ascenderūt in mēōriam in con-
spectu dei. Et nūc mitte vnos in

ioppen: et accēsi symonē quēdam qui
cognōiatur petrus. Hic hospitatur
apud symonē quēdā coriariū: cuius
est domus iuxta mare. Hic dicit
sibi quid te oporteat facē. Et cū
discessisset: angelus qui loquitur
ei: vocauit duos domesticos suos et
milite metuente dñm ex hñs qui
illi parebat. Quibus cū narrasset
oīa: misit illos in ioppen. Postera
autē die iter illis facientibꝫ appo-
p̄mquātibꝫ ciuitati: ascendit pe-
trus ut oraret c̄ra horā sextam.
Et cū esuriret: voluit gustare.
Paratibus autē eis: cecidit sup
eū mētis excessus: et vidit celū
apertū: et descendēs vas quoddā lin-
theū magnū q̄tuor litris submitti
de celo in terrā: in quo erāt om̄ia
quadripedia terre et serpenia et
volatilia celi. Et facta est vox ad
eū. Surge petre: occide et mādu-
ta. At autē petrus. Absit dñe: q̄
nūqꝫ māduram cōmune et imū-
dū. Et vox iterū sc̄do ad eū: Que-
deus purificauit tu ne cōmune
dixeris. Hoc autē factū est ꝑ ter:
et statim receptū est vas in celū.
Et dū intra se hestitaret petrus
quidnā esset visio quā vidisset
ecce vni qui missi erāt a cornelio
ingrentes domū asiterūt ad ia-
nuā. Et cū vocassent: interroga-
bāt si symō qui cognōiatur petrus
illuc habet hospitium. Petro autē
cogitate de visione: dixit spūs ei.
Ecce vni tres querūt te. Surge

itaq; et descende et vade cum eis nichil
dubitans: quia ego inisi illos. **D**escen-
dens autem petrus ad vobis dixit
Ecce ego sum quem queritis. **Q**ue causa
est propter quam venistis. **Q**ui dixerunt
Cornelius centurio vir iustus et
timens deum et testimonium bonum ha-
bens ab universa gente iudeorum respo-
sum accepit ab angelo sancto accessisse
te in domum suam: et audire verba
abs te. **I**ntroduces igitur eos rece-
pit hospitio. **S**equenti autem die surgens
perfectus est cum eis: et quidam ex fratribus
ab ioppe comitati sunt eum. **A**ltera autem
die intravit cesaream. **C**ornelius vero
expectabat illos: convocatis cognatis
suis et necessariis amicis. **E**t factum
est cum introisset petrus: obviavit ei
cornelius prociens ad pedes eius
adoravit. **P**etrus vero levavit eum di-
cens. **S**urge: et ego ipse homo sum. **E**t
loquens cum illo intravit: et invenit
multos qui conerant. **D**ixitque ad il-
los. **V**os scitis quomodo abhorati estis
sicut viro iudeo coniungi aut accedere ad
alienigenam: sed michi ostendit deus
nemine contra aut mundum dicit hominem:
propter quod veni sine dubitatione existi-
tus. **I**ntrogo ergo qua ob causa exer-
sistis me. **E**t cornelius ait. **A**nudius
quarta die usque ad hanc horam orans
eram hora nona in domo mea: et ecce
vir stetit ante me in veste candida: et
ait. **C**orneli exaudita est oratio tua: et
electio tue commemorate sunt in con-
spectu dei. **M**itte ergo in ioppen et
accersis symonem qui cognovisti petrum:

hic hospitatur in domo symonis coria-
ri in iuxta mare. **C**onfestim inisi ad te:
et tu benefecisti veniendo. **N**unc ergo
omnes nos assumo in conspectu tuo:
audire omnia quecumque precepta sunt tibi
a domino. **A**periens autem petrus os
suum dixit. **I**n veritate conperi quomodo
non est personarum acceptor deus: sed in
omni gente qui timet eum et operatur
iustitiam acceptus est illi. **V**erbum
inisi deus filius israhel: annuncians
pacem per iesum christum. **H**ic est omnidies
Vos scitis quod factum est verbum per om-
niversam iudeam. **I**ncipiens enim a gali-
lea post baptismum quod predicavit io-
hanes iesum a nazareth quomodo
vixit cum deo spiritu sancto et virtute:
qui pertransiit benefaciendo et sanando
omnes oppressos a diabolo: quomodo deus
erat cum illo. **E**t nos testes sumus omnium
que fecit in regione iudeorum et iherusalem:
que occiderunt susceperunt in ligno.
Hic deus suscitavit tertia die: et
dedit eum manifestum fieri non omni populo
sed testibus preordinatis a deo: nobis
qui manducavimus et bibimus cum illo
postquam resurrexit a mortuis. **E**t pre-
cepit nobis predicare populo et testificari:
quia ipse est qui constitutus est a deo in
dex vivorum et mortuorum. **H**ic omnes
prophete testimonium prehibent: remissio-
ne peccatorum accipe per nomen eius omnes
qui credunt in eum. **A**d huc loquente
petro verba hec: cecidit spiritus sanctus
super omnes qui audiebant verbum. **E**t
obstupuerunt ex circumcissione fideles
qui venerant cum petro: quia et in

nationes gratia sp̄s s̄c̄i effusa est. Au-
diebat em̄ illos loquentes linguis: et
magnificantes deū. Tūc respōdit petrus
Aliquid aquā quib̄ prohibere potest
ut nō baptizentur hī qui sp̄m s̄c̄m
acceperūt sicut et nos. Et iussit eos
baptizari in nōie d̄ni ihesu xp̄i. Tūc
rogauerūt eū: ut maneret apud
eos aliquot diebus. **Capitulum xii.**
Audierūt autē ap̄li et fr̄es
qui erāt in iudea: qm̄ et
gentes receperūt verbū dei. Cū ascē-
disset autē petrus iherusolimā discip-
tabat ad iudeos illū qui erāt ex circūci-
sione dicētes. Quare introisti ad viros
ip̄ociū habētes: et mādurasti cū illis.
Incipiens autē petrus exponēbat
illis ordīe dicens. Ego erā in ciuita-
te ioppe orans: et vidi in excessu mē-
tis visionē descendēs vas quoddam
velut linteū magnū quatuor micis
submitti de celo: et venit vsq; ad me.
In quo intuens cōsideabā et vidi qua-
drupedia terre et bestias et reptilia
et volatilia celi. Audiu autē et vocē
dicentē michi. Surge petre: occide et
māduca. Quia autē Nequaquā dñe: q̄
cōmune aut mūdū nūq; intrōnit
in os meū. Rēdit autē vox s̄c̄i de celo.
Que deus mūdauit tū ne cōe dixeris.
Hoc autē factū est p̄ter: et recepta
sūt oīa r̄m̄sū in celū. Et ecce viri tres
cōfestim asciterūt in domo in qua erā:
missi a cesarea ad me. Dixit autē sp̄s
michi: ut irem cū eis nichil hesitans.
Venerūt autē meū et sex fr̄es isti: et
ingressi sumus domū viri. Stabant

autē nobis quō vidisset angelū in
domo sua stantē et dicentē sibi. Stā-
te in ioppen et accersi symonē qui
cognoscitur petrus: qui loquitur
tibi verba. in quib; saluus eris tu
et vniūsa domus tua. Cū autē cepis-
sem loqui: cecidit sp̄s s̄c̄s sup̄ eos.
sicut et nos in incio. Recordatus sū
autē verbi d̄ni sicut dicebat: iohānes
quidē baptizauit aqua: vos autem
baptizabim̄ sp̄u s̄c̄o. Si ergo eandē
gr̄ia dedit illis deus sicut et nobis
qui credidim; in d̄m̄ ihesu xp̄m̄:
ego quib; eram qui possem prohibere
deū. Hīs auditis tacuerūt: et glo-
rificarunt deū dicētes. Ego et gē-
bus deus penitentiā ad vitā dedit.
Et illi quidē qui dissi fuerāt a
tribulatiōe que facta fuerat sub
stephano pambularunt vsq; ad
phenicem et cyprū et antiochiam:
nem̄ loquentes verbū nisi solis iudeis.
Erāt autē quidā ex hīs cyren et
cyrenei. Qui cū intrōisset antio-
chia loq̄bantur ad grecos anū-
tiantes d̄m̄ ihesu. Et erat man;us
d̄ni cū eis: multusq; numerus
credentiū cōuersus est ad d̄m̄.
Veniit autē sermo ad aures ecc̄e
que erat iherusolis sup̄ istis: et
miserūt barnaban vsq; athiochia.
Qui cū puemisset et vidisset
gr̄ia dei gnūsus est: et hortaba-
tur om̄s p̄posito cordis p̄manere
in d̄no. q̄ erat vir bonus et plenus
sp̄u s̄c̄o et fide. Et apposita est mil-
ta turba d̄no. P̄fectus est autē

tharsu: ut quereꝛet saulu. Que cu in
uenisset pduxit antiochia. Et annu
totu couersati sut in ecclia: et docue
runt turba multa: ita ut cognoscere
tur p̄mu antiochie discipuli xp̄iam.
In his aute diebo supuenerunt ab ihe
rusolis pphete antiochia: et surgens
vnus ex eis noie agabus significa
bat p̄ sp̄m famem magna futuram
in vn̄so orbe terraru: que facta est
sub claudio. Discipuli aute prout
quisqz habebat: p̄posuerunt in misse
ru mittere habitantibus in iudea sin
tribus. Qd̄ et fecerunt: mittentes ad
seniores p̄ manus barnabe et sauli.
S. **E**odem aute tpe **Caplm̄ xii.**
Misit herodes rex manus:
vt affligeret quosda de ecclia. Oc
cidit aute iacobu fr̄em ioh̄anis
gladio. Videns aute qa placeret
iudeis: apposuit ut apprehederet et
petru. Erant aute dies azimoz. Que
cu apprehedisset misit in carcere:
tradensqz q̄tuor quatermombus
militu ad custodiendu: volens post
pascha pducere eu p̄plo. Et petrus
quide seruabatur in carcere: oratio
aute fiebat sine int̄missione ab ec
clesia ad deu pro eo. Cu aute pduc
turus eu esset herodes: in ip̄a nocte
erat petrus dormiens inter duos
milites vinctus cathenis duabus:
et custodes ante ostiu custodiebat
carcere. Et ecce angelus d̄ni astitit:
et lumine refulsit in habitaculo. Per
cussosqz lateres petri: excitauit eu
dicens. Surge velociter. Et cecidit.

cathene de manibus eius. Dixit aute
angelus ad eu. p̄cingere: et calnia
te caligas tuas. Et fecit sic. Et dixit
illi. Circūda tibi vestimentu tuu:
et sequere me. Et exiens sequebatur
eu: et nesciebat qz rex est qd̄ fiebat
p̄ angelu. Existimabat aute se visu
videre. Transcētes aute primā
et scdam custodia venerunt ad porta
ferrea que ducit ad ciuitate: que
vltro aperta est eis. Et exeutes
p̄cesserunt vici vnu: et continuo
discessit angelus ab eo. Et petrus
ad se reuersus dixit. Iluc stio vere
qa misit d̄ns angelu suu: et eri
puit me de manu herodis: et de om̄
exspectatione plebis iudeoz. Con
sideransqz venit ad domu marie
matris ioh̄anis qui cognoscatus
est marcus: vbi erat multi cōgre
gati et orates. Pulsante aute eo ad
ostiu ianue: p̄cessit puella ad vi
dendu noie rode. Et ut cognouit
votē petri pre gaudio nō aperuit
ianua: sed intro currens nūcia
uit petru stare ante ianua. At
illi dixerunt ad ea. Insanas. Illa
aute affirmabat sic se habere.
Illi aute dicebat. Angelus eius est.
Petrus aute p̄seuerabat pulsas.
Cu aute aperuisset ostiu: viderunt
eu et obstupuerunt. Amuens aute
eis manu vt taceret: narrauit
quomō d̄ns eduxit eu de carcere.
Dixitqz. Nūciate iacobo et fr̄ibz
h̄er. Et egressus abūt in aliu locu.
Facta aute die erat non parua

turbatio inter milites: quidnā factū
esset de petro Herodes autē cū requi-
sisset eū et nō inuenisset: inquisitione facta
de militibus iussit eos addici. Descendensq;
a iudea in cesareā: ibi cōmoratus est.
Erat autē iratus tiris et sydonis.
At illi vnāmines venerūt ad eū: et
p̄suasō blasto qui erat sup cubiculū
regis postulabat partē: eo qd̄ alexētur
regiones eoz ab illo. Statuto autem
die herodes vestitus veste regia sedit
pro tribunali: et cōtionabatur ad
illos: p̄plus autē acclamabat dei
voces et nō hoīs. Confessi autē percussit
eū angelus d̄ni. eo q nō dedisset honore
deo: et consumptus a vermibus exspi-
rauit. Verbū autē d̄ni crescebat: et
multiplicabatur. Barnabas autem
et saulus reuersi sūt ab iherusolimis
expleto misterio: assumpto iohāne qui
cognōiābatur marcus. **Capitulum xiiii.**
Erat autē in ecclia que erat
antiochie p̄phete et doctores:
in quibus barnabas et symeon qui
vocabatur iuger et lucius tyrenēsis:
et manaen qui erat herodis tetrar-
che collacteneus et saulus. Ministrā-
tibus autē illis d̄no et ieiunantibus:
dixit sp̄s sc̄us. Segregate michi
barnaban et saulū in opus quo
assumpsit eos. Tūc ieiunantes et orātes
imponentesq; eis manus: dimiserūt
illos. Et ip̄i quidē missi a sp̄u sancto
abierūt seleuciā: et inde nauiga-
uerūt cyprū. Et cū venisset sala-
minam: p̄dicabat verbū dei in
synagogis iudeoz. Habebat autē

et iohānem in misterio. Et cū pam-
bulassent vniuersā insulā vsq; paphū:
inuenērūt quemdā virū magū:
p̄seudo p̄phētā iudeū. cui nomē erat
barieū: qui erat cū p̄consule sergio
paulo viro prudente. Hic accersitis
barnaba et paulo: desideabat audire
verbū dei. Resistebat autē illis elimas
magus. sic em̄ int̄ptatur nomē eius
querens auertere p̄consulē a fide. Sau-
lus autē qui et paulus repletus sp̄u
sc̄o intuens in eū dixit. O plene om̄i
dolo et om̄i fallacia fili dyaboli in-
imice oīs iusticie nō desinis subuer-
tere vias d̄ni rectas. Et nūc ecce
manus d̄ni sup te: et eris cecus nō
videns solem vsq; ad tempus. Et con-
festim cecidit sup eū caligo et tene-
bre: et circūiens q̄rebat qui ei manu
daret. Tūc protosil cū vidisset factū
credidit: admirans sup doctrina d̄ni.
Et cū a papho nauigasset paulus
et qui cū eo erat: venerūt p̄gen
pamphylie. Iohānes autē distedens
ab eis: reuersus est iherusolimam.
Illi autē p̄trāsentes p̄gen: venerūt
antiochia p̄sidie. Et ingressi syna-
goga die sabbatoz: sederūt. Post
lectionē autē legis et p̄phetarū:
miserūt p̄ncipes synagoge ad eos
dicētes. Viri fr̄es: si quis est in vo-
bis sermo exhortatiōis ad plebem:
dicite. Surgens autē paulus et
manū silentiū indicens ait. Viri
israhelite et qui timetis deū: audite.
Deus plebis isrl̄ elegit p̄res in vob̄
et plebē exaltauit cū esset incolē

in terra egypti: et in brachio exaerso
 eduxit eos ex ea: et p quadraginta
 añorũ tempus mores eoz sustinuit
 in deserto Et destruens gētes septē
 in terra chanaan sorte distribuit
 eis terrā eoz q̄si post quadringētos
 et quinquaginta años Et post hec
 dedit iudices vsq; ad samuel pphētā:
 et exinde postulauerūt regē: et
 dedit illis deus saul filiū cys virū
 de tribu benyamin añis q̄dragita.
 Et amoto illo suscitauit illis dauid
 regem: cui et testiōmũ phibens
 dixit **I**uicem dauid filiū yesse virū
 scdm cor meū: qui faciet om̄s vo-
 lūtates meas **H**uius deus ex semine
 scdm p̄missione eduxit isrl' salua-
 torem ihesū: p̄dicante iohāne āte
 faciem eius baptisimū penitencie
 om̄i p̄plo isrl' **C**ũ implezet autē
 iohānes cursū suū: dicebat **Q**uē
 me arbitram̄ esse non sũ ego:
 sed ecce venit post me: cuius nō sũ
 dignus calciamēta pedũ soluere
Viri fr̄es filii generis abraham:
 et qui in vobis timēt deũ: vobis
 verbũ salutis huius missũ est **Q**ui
 em̄ habitabat iherl'm et p̄ncipes
 eius hũc ignorātes et voces p̄phe-
 tarũ que p̄ om̄e sabbatũ leguntur:
 iudicātes impleuerūt **E**t nullā
 causa inuenientes in eũ:
 pecierūt a pylato in int'ficeret
 eũ **C**ũq; consumasset oĩa que
 de eo scripta erant: deponētes eũ
 de ligno posuerūt eũ in moni-
 mento **D**eus vero suscitauit eũ

a mortuis tertia die **Q**ui visus
 est p̄ dies multos hinc qui simul
 ascenderūt cũ eo de galilea in
 iherl'm qui vsq; nũc sũ testes
 eius ad plebe **E**t nos vobis an-
 nũciamus eam que ad patres
 m̄os remissio facta est: qm̄ hãc
 deus adimpleuit filiis vris: re-
 suscitans ihesū: sicut et in psal-
 mo sc̄do scriptũ est **F**ilius meus
 es tu: ego hodie genui te **Q**uod
 autē suscitauerit eũ a mortuis
 amplius nō reuersurũ in corrup-
 tione: ita dixit **Q**uia dato vobis
 sc̄a dauid fidelia **I**ocoz et alias
 dicit **N**on dabis sc̄m tuũ videre
 corruptione **D**auid em̄ in sua
 generatioe cũ ammississet vo-
 lūtati dei dormiuit: et appositus
 est ad p̄res suos: et vidit corrup-
 tione **Q**uē vero deus suscitauit:
 nō vidit corruptione **N**otũ igitur
 sit vobis viri fr̄es: qz p̄ hunc
 vobis remissio p̄toz annũciatur:
 ab om̄ibus quib; nō potuistis in
 lege moysi iustificari **I**n hoc ois
 qui credit iustificatur **V**idete ergo
 ne signemur vobis qd̄ dictũ est
 in p̄phetis **V**idete contēptores et
 ammiram̄ et disp̄d̄m̄: quia opus
 operoz ego in diebus v̄ris: opus
 qd̄ nō credetis. si q̄s enarrauerit
 vobis **E**uentibus autē illis: roga-
 bāt ut sequēti sabbato loq̄rentur
 sibi verba hec **C**ũq; dimissa esset
 synagoga: secuti sũt multi iudeoz
 et colentiũ deũ aduenar paulũ

et barnabam Qui loquentes suade-
 rant eis: ut permaneret in gratia
 dei Sequenti vero sabbato pene
 vniuersa ciuitas conuenit audire
 verbu dei Videntes autē turbas
 iudei repleti sūt zelo: et contradice-
 bāt hīs que a paulo dicebantur
 blasphemātes Tūc constantes pau-
 lus et barnabas dixerūt Vobis oportet
 p̄m̄ loqui p̄m̄ verbū dei: sed qm̄
 reppulistis illud et indignos
 vos iudicastis eterne vite: ecce con-
 uertimur ad gentes Sic em̄ p̄cepit
 nobis dñs Posui te in lumē genti-
 bus: ut sis in salutē usq; ad extre-
 mū terre Audientes autē gentes
 gauise sūt: et glorificabāt verbū
 dñi Et crediderūt quotquot erāt
 p̄ordinati ad vitā eternā Dissemi-
 nabatur autē verbū dñi p̄ vniūsa
 regionē Iudei autē concitauerūt
 religiosas mulieres et honestas et
 p̄mos ciuitatis: et excitauerunt
 p̄secutionē in paulū et barnabā:
 et eiecerūt eos de sinibus suis At
 illi excusso puluere pedū in eos:
 venerūt p̄comū Discipuli quoq;
 replebātur gaudio: et s̄m̄ s̄o.

.T.

Actū est autē ca. xiiii. m.
 p̄comū ut simul intrōnet
 synagogā iudeoz et loq̄rentur:
 ita ut crederet iudeoz et grecoz
 multitudo Qui vero increduli
 fuerūt iudei suscitauerūt et ad
 iracūdiam excitauerūt animas
 gentiū aduersus fr̄es Dñs autē
 dedit cito pacē Multo igitur t̄p̄e
 demorati sūt fiducialiter agētes

in dño: testimoniū p̄hibente verbo
 gracie sue dante signa et p̄digia
 fieri p̄ manus eoz Diuisa est autē
 multitudo ciuitatis: et quidā q̄dem
 erāt cū iudeis: quidā vero cū aplis
 Cū autē factus eēt impet̄o gētiliū
 et iudeoz cū p̄ncipib; suis vt
 contumelns afficeret et lapidaret
 eos: intelligētes cōfugerūt ad
 ciuitates licaōnie lustram et der-
 ben et vniuersā in circuitu regio-
 nem: et ibi euāgelizātes erant
 Et quidā vir in lustris infirmus
 pedibus sedebat claudus ex vtero
 matris sue: qui nūq; ābulauerat
 Hic audiunt paulū loquentem
 Qui intuitus eū et vidēs qd̄ fidē
 haberet ut saluus fieret: dixit
 magna voce Surge sup pedes
 tuos rectus Et exiuit et ābula-
 bat Turbe autē cū vidisset qd̄ fece-
 rat paulus: leuauerūt vocē suā
 licaōnice dicētes Dñi similes facti
 hoībus. descenderūt ad nos Et vo-
 cabāt barnabam iouem: paulū
 vero mercuriū: qm̄ t̄p̄e erat dux
 verbi Sacerdos quoq; iouis qui
 erat ante ciuitatē tauros et coro-
 nas ad ianuas afferēs cū populis
 volebat sacrificare Qd̄ vbi audie-
 rūt apli barnabas et paulus:
 conscissis tunicis suis exilierūt
 in turbas: clamātes et dicētes
 Vni quid hec facitis: Et nos
 mortales siung similes vobis
 hoīes: ānūciātes vobis ab hīs
 vams cōuerti ad deū vniū qui fecit

celū et terrā mare et oīa que meis
 sūt qui in p̄teritis generatōibus
 dimisit om̄s gētes ingredi in vias
 suas Et quidē nō sine testimonio
 semetip̄m reliquit benefaciens
 de celo dans pluuias et tempora
 fructifera: implens cibo et leticia
 corda m̄ra Et hec dicētes. vix sēda
 uerūt turbas. ne sibi imolarent.
Sup̄uenerūt autē quidā ab aīo
 chīa et ycomio iudei: et p̄suasīs turbis
 lapidātesq; paulū traxerūt extra ciui
 tatē estimātes eū mortuū esse **C**irca
 dantib; autē eū discipulis surgens
 intrauit in ciuitatē: et postera die
 profectus est cū barnaba in derben
Cūq; euāgelizassent ciuitati illi et
 docuissent multos: reuersi sūt līstrā
 et ycomiū et antiochiā cōfirmātes
 aīas discipulorū. exhortātesq; ut p̄ma
 neret in fide: et qm̄ p̄ multas tribu
 lationes oportet nos intrare in regnū
 dei Et cū cōstituisent illis p̄ singulas
 ecclesias p̄bros et orassent cū ieiunatiō
 bus: cōmendauerūt eos dño. in quem
 crediderūt **T**ransēntesq; p̄sydiā:
 venerūt in pamphiliā Et loquentes
 in pergen verbū dñi. descenderūt in
 athaliam et inde nauigauerūt antio
 chīa: vnde erat traditi gr̄ie dei in opus
 qd̄ cōpleuerūt **C**ū autē venisset et cō
 gregassent ecclesia: retulerūt quāta
 fecisset deus cū eis. qz aperuisset gen
 tibus ostiū fidei **M**orati sūt autē tēpus
 nō modicū cū discipulis **Capitulum xv.**
Et quidā descēdentes de iudea
 docebāt fr̄es: qz nisi circūci
 sam̄

scdm̄ legē moysi nō potestis saluari.
Facta autē seditione nō mīna paulo
 et barnabe aduersus illos: statuerūt
 ut ascenderet paulus et barnabas.
 et quidā alii ex aliis. ad ap̄los et
 p̄bros in iherl̄m sup̄ hac q̄stione **I**lli
 igitur deducti ab ecclia p̄trāsibant
 phenicem et samariā. narrantes
 cōuersationē gentiū: et faciebant
 gaudiū magnū oībus fr̄ibus **C**ū
 venissent iherusolimā suscepti sūt
 ab ecclia et ab ap̄lis et senioribus:
 ānūciantes quāta fecisset deus cū
 illis **S**urrexerūt autē quidam de
 heresi phāiseorū qui crediderāt dicētes:
 quia oportet circūcūdi eos: p̄cipere
 quoq; seruare legē moysi **C**ouene
 rūt itaq; ap̄li et seniores videre de
 verbo hoc **C**ū autē magna cōquisitio
 fieret: surgens petrus dixit ad eos.
Viri fr̄es vos scitis qm̄ ab antiquis
 diebus in nobis elegit deus. per os
 meū audire gētes verbū euāgelii
 et credē: et qui nouit corda deus
 testimoniū phibuit dans illis sp̄m sc̄m
 sicut et nobis: et nichil discreuit
 inter nos et illos fide purificās corda
 eorū **N**ūc ergo qd̄ tēptatis deū impo
 nere iugū sup̄ ceruicē discipulorū?
 qd̄ neq; p̄res nr̄i neq; nos portare
 potuim; **S**ed p̄ gr̄aciā dñi ihesu
 credimus saluari: quēadmodū et
 illi **T**acuit autē oīs multitudo: et
 audiebāt barnabā et paulū nar
 rātes quāta deus fecisset signa et
 prodigia in gentibus p̄ eos **E**t postq̄
 tacuerūt: r̄ndit iacobus dicens

Viri fr̄es audite me **S**ymō narra-
uit quēadmodū primū deus visita-
uit sumere ex gentibus populū
nōi suo: et hūc cōcordat v̄ba p̄phe-
tarū: sicut sc̄ptū est **P**ost hec re-
uertar et edificabo tabernaculū
dauid qd̄ decidit: et diruta eius
reedificabo et erigā illud: ut requi-
rant ceteri hom̄i. et om̄s gentes
sup̄ quas inuocatū est nomen
meū dicit dñs faciens hec **N**otū a-
sc̄lo est dño opus suū **P**roter qd̄ ego
iudico. nō inquietari eos qui ex
gentibus cōuertitur ad deū: sed
scribē ad eos ut abstineāt se a con-
taminationibus simulachrorū et
fornicatiōe. et suffocatis et s̄guie
Moyse em̄ a tēporibz antiquis
habet in singulis ciuitatibz q̄ eū
predicent in synagogis: vbi p̄ om̄e
sabbatū legitur **T**ūc placuit apl̄is
et senioribus cū om̄i ecclia eligē
viros ex eis: et mittere antiochia
cū paulo et barnaba iuda et qui
cognōiabatur barsabas et sileam
viros p̄mos in fr̄ibus: scribētes
p̄ manus eoz **A**pl̄i et seniores
fr̄es h̄is qui sūt antiochie et
sirie et cilicie fr̄ibus ex gentibz
salutē **Q**ūm audiūmz q̄a quidā
ex nobis exētes turbauerūt vos
verbis euerētes aīas v̄ras quibz
nō mandauimz: placuit nobis
collectis in vñū eligere viros: et
mittere ad vos cū carissimis m̄is
barnaba et paulo hoībus qui tra-
diderūt aīas suas pro noīe dñi m̄i

ihesu xpi **M**isimus ergo iudam et
sileam: qui et ip̄i vobis verbis re-
feret eadē **V**isū est em̄ sp̄m̄ sc̄o et
nobis nichil ultra imponere vobis
oneris q̄ hec necessū: ut abstine-
atis vos ab imolaticis simulachroz
et sanguine et suffocato et formica-
tione: a quibus custodientes vos
bene agetis **V**alete **I**lli igitur di-
missi descenderūt antiochia: et cō-
gregata multitudo me tradiderūt
ep̄istolā **Q**uā cū legisset gausi
sūt sup̄ cōsolatiōe **J**udas autē et
sileas et ip̄i cū essent p̄phete verbo
plurimo cōsolati sūt fr̄es: et con-
firmauerūt **F**acto autē ibi tēpore
dñmissi sūt cū pace a fr̄ibus ad
eos qui miserāt illos **V**isū est autē
silee ibi remanere: iudas autem
solus abnt ihelin **P**aulus autē
et barnabas demorobatur antio-
chie: docētes et euāgelizātes cū
alns pluribus verbū dñi **P**ost
aliquot autē dies diuit ad barna-
ban paulus **R**euerētes visitemo
fr̄es p̄ vniūsas ciuitates in
quibus predicauimz verbū dñi:
quomō se habeant **B**arnabas
autē volebat secū assumere et
iohānem qui cognōiabatur mar-
cus: paulus autē rogabat eū:
ut qui discessisset ab eis de p̄p̄hi-
lia et nō issēt cū eis in opus non
debere recipi **F**acta est autē dissen-
tio ita ut discederēt ab inuicem:
et barnabas quidē assumpto mar-
co nauigaret cyp̄m: paulus

vero electo sylea profectus est. tra-
ditus gratie dei a fratribus pambu-
labat autē syriam et ciliciam con-
firmans ecclesias: p̄cipiens custo-
dire precepta aploꝝ et seniorū.

Pruent autē **Caplin xvi.**
in derben et listram Et
ecce discipulus quidā erat ibi noīe
thymotheus: filius mulieris vidue
fidelis: p̄re gentili. Huic testimoniū
reddebāt qui in listris erāt et p̄co-
mo frēs. Huic voluit paulus serū
proficisci: et assumens circumcidit
eū p̄pter iudeos qui erāt in illis
locis. Sciebāt em̄ om̄s: qđ pater
eius gentilis esset. Cū autē p̄trā
frēt ciuitates: tradebāt eis custo-
dire dogmata: que erāt decreta ab
aplis et senioribus. qui erāt iheru-
solimis. Et ecclesie quidē cōfirmabā-
tur fide: et habūdabat numero toti-
die. **Transētes autē phrigiā et
galacie regione:** uetati sūt a spū
scō uerbū loqui in asia. Cū uenisset
autē in sīā temptabāt ire bithi-
niā: et nō p̄misit eos spūs ihesu.
Cū autē p̄trāsisset in sīā desten-
derūt troadem: et visio p̄ noctem
paulo ostensa est. **Vir macedo qđā**
erat stans et deprecans eū et dicens
Transiens in macedoniā adiuua
nos. **Vt autē visu uidit: statim**
quesiuit p̄ficisci in macedoniā:
certi facti qđ uocasset nos deus eūā
gelzare eis. **Nauiantes autē troade**
recto cursu uenim̄ samotrachiā:
et sequeti die neapolim: et inde

philippis que est p̄ma pars macedo-
nie ciuitas colonia. **Erasmus autē**
in hac urbe diebus aliquot cōsisti-
tes. **Die autē sabbatoꝝ egressi sum̄s**
foras portā iuxta flumē: ubi uide-
batur oratio esse. **Et sedētes loque-**
bamur mulieribꝫ que cōuenerant.
Et quedā mulier noīe lidia purpu-
raria ciuitatis thyatrenoz colens
deū audiuit: cuius cor aperuit dñs
intendē hñs que dicebatur a paulo.
Cū autē baptizata esset et domigenis:
deprecata est dicens. **Si iudicasti me**
fidelem dño esse: introite in domū me-
am et manete. **Et coegit nos factū**
est autē cūtibꝫ nobis ad orationē.
puella quādā habente spm̄ phito-
nem obuare nobis. que questū mag-
nū prestabat dñs suis diuinādo. **Hec**
subsecuta paulū et nos: clamabat
dices. **Isti hoīes serui dei excelsi sūt:**
qui annūciant uobis uiam salutis.
Hoc autē faciebat multis diebus.
Volens autē paulus: et conuersꝫ spm̄
dixit. **Peripio tibi in noīe ihesu xpi**
exire ab ea. **Et exiit eadē hora.**
Uidetes autē dñm eius qđ exiuit
spēs questus eoz: apprehēdentes paulū
et syleam p̄duxerūt in forū ad
p̄ncipes: et offerentes eos magistra-
tibus dixerūt. **Hii hoīes cōturbāt ciuitate**
nrām cū sint iudei: et annūciant
morem quē nō licet nobis suscipere
neqꝫ facere cū simus romani. **Et**
cucurrit plebs aduersus eos et
ingratus: et scissis tunicis eozū
iusserūt eos uirgis cedi. **Et tūm**

multas plagas eis imposuissent. im-
serunt in carcere precipientes custodi
ut diligenter custodiret eos. Qui cum
tale preceptum accepisset misit eos in
interiore carcere: et pedes eorum
firmavit ligno. **M**edia autem nocte
paulus et silvas adorantes lauda-
bant deum: et audiebant eos qui in
custodia erant. Subito vero tremo-
tus factus est magnus: ita ut
moueretur fundamenta carceris.
Et statim aperta sunt omnia ostia: et
vincula soluta sunt. Exper-
gefactus autem ~~factus~~ custos car-
ceris et videns apertas ianuas
carceris: euaginato gladio vole-
bat se interficere: estinans fugisse
vinculos. Clamavit autem paulus
voce magna dicens: Nichil feceris
tibi mali: universi enim hic sumus.
Petitque lumen introgressus est: et
tremefactus prostravit paulo et silve
ad pedes. Et producens eos foras
ait: Domine: quid me oportet facere
ut salvus fiam? At illi dixerunt:
Crede in dominum Iesum: et salvus
eris tu et domus tua. Et locuti
sunt ei verbum domini cum omnibus qui erant
in domo eius. Et tollens eos eadem
hora noctis lauit plagas eorum:
et baptisatus est ipse et omnis domus
eius continuo. Cumque perduxisset eos
in domum suam: apposuit eis mensam:
et letatus est cum omni domo sua cre-
dens deo. Et cum dies factus esset:
miserunt migratus lictores dicen-
tes: Dimittite homines illos. **S**uggera
Quit

ante custos carceris verba hec paulo:
quia miserunt magistratus ut vos
dimittamini. **N**unc igitur exeuntes ite-
rum in pace. Paulus autem dixit eis: Cesset
nos publice indignatos homines
romanos miserunt in carcere: et
nunc occulte nos eiciunt. Non ita:
sed veniant ipsi nos eiciant. **M**ucia
venit autem migratibus lictores verba
hec: timueruntque audito quod romani
essent. Et venientes deputati sunt eos:
et educetes illos rogabat ut egre-
deretur de urbe. Exeuntes autem de
carcere introierunt ad lidiam: et
visis fratribus consolati sunt eos: et
profecti sunt. **Capitulum xviii.**

Qum autem perambulassent
amphipolim et apollonia
venerunt thessalonicam: ubi erat
synagoga iudeorum. Secundum consuetu-
dinem autem paulus introiit ad eos:
et per sabbata tria disserabat cum eis
de scripturis: adaperiens eis et
infirmans quia christum oportebat pati
et resurgere a mortuis: et quia hic
est christus Iesus. quem ego annuncio vo-
bis. Et quidam ex eis crediderunt et
adiuncti sunt paulo et silve: et de
colentibus gentilibusque multitu-
do magna. et mulieres nobiles non
paucas. Helantes autem iudei. assu-
mentesque de vulgo viros quosdam
malos: et turba facta concitave-
runt civitatem. Et assistentes domui
iasonis: querebant eos producere in
populum. Et cum non invenissent eos:
traherent iasonem et quosdam fratres

ad principes ciuitatis: clamantes quoniam
hinc sunt qui orbem concitant. et
hic uenerunt: quos suscepit iason:
et hinc omnes contra decreta cesaris
faciunt regem alium dicentes esse ihesum.
Concitantur autem plebs et princi-
pes ciuitatis audientes hec. Et ac-
cepta satisfactione a iasone et a ceteris:
dimiserunt eos. Fratres uero confestim per noctem
dimiserunt paulum et siluam in beroeam.
Qui cum aduenissent in synagogam
iudeorum introierunt. Hinc autem erat nobis
liores eorum qui sunt thessalonice qui susce-
perunt uerbum cum omni auditate cotidie
scrutantes scripturas si hec ita se habe-
rent. Et multi quidem crediderunt ex eis:
et gentiliū mulierum honestarum. et uiri
non pauci. Cui autem cognouisset in thes-
salonica iudei quod et beroe predicatum est
a paulo uerbum dei: uenerunt et illum
comouentes et turbantes multitudi-
nem. Statimque tunc paulum dimiserunt
fratres ut iret usque ad mare: siluas autem
et thymotheus remanserunt ibi. Qui
autem deducebat paulum: perduxerunt eum
usque ad athenas. Et accepto mandato
ab eo ad siluam et thymotheum ut quod
celeriter ueniret ad eum. profecti sunt.
Paulus autem cum athenis eos expecta-
ret: incitabatur spiritus eius in ipso.
videns ydolatrie deditam ciuitatem.
Disputabat igitur in synagoga
cum iudeis et colentibus: et in foro
omnes dies ad eos qui aderant. Quosdam
autem epicurei et stoici philosophi
disserabant cum eo. Et quidam dicebant.
Quid uult scire uerbum hic dicere.

Alii uero dicebant. Nouorum deorum
uidetur annunciator esse: quia ihesus et
resurrectione annuntiabat eis. Et
apprehensum eum ad ariopagum duxerunt
dicentes. Possumus scire que est
hec noua que a te dicitur doctrina.
Mona enim quedam inferis auribus nostris
Volumus ergo scire quidnam uelimt
hec esse. Athenienses autem omnes et
adueniunt hospites ad nichil aliud uoca-
bant nisi aut dicere aut audire aliquid
nouum. Stans autem paulus in medio
ariopagi ait. Viri athenienses
per omnia quasi superstitiosos uos uideo.
Preteriens enim et uidens simulacrum
uia inueni et aram in qua scriptum
erat: ignoto deo. Quid ergo ignorantes
colitis: hoc ego annuncio uobis. Deus
qui fecit hunc mundum et omnia que in eo
sunt. hic celi et terre cum sit dominus non in
manu factis templis habitat: nec
manibus humanis colitur indigens
aliquo. cum ipse omnibus det uitam et
inspirationem et omnia: fecitque ex uno
omne genus hominum inhabitare super
uniuersam faciem terre: definiciens
statuta temporum et terminos habita-
tionis eorum. querere deum. si forte attre-
tent eum aut inueniant quibus non
longe sit ab unoquoque in mente. In
ipso enim uiuimus et mouemur
et sumus. sicut et quidam uerum poetarum
dixerunt. Ipsius enim et genus sumus.
Genus ergo cum sumus dei: non debe-
mus estimare aurum aut argentum aut
lapidibus sculpture artis et cogita-
tionis hominum diuinum esse simile.

. P.

p. 166

Et tempora quidem huius ignorantie
despiciens deus nunc annunciat hoibus
ut omnes ubique penitentiam agant
eo quod statuit diem in qua iudicatu-
rus est orbem in equitate: in vno in
quo statuit fidem prebens oibus
suscitans eum a mortuis Cum audisset
autem resurrectionem quidam quidem
irridebant: quidam vero dicebant Au-
diemus te de hoc iterum Sic paulus
exiit de medio eorum Quidam vero viri
adherentes ei crediderunt in quibus
et dyonysius ariopagita et mulier
noie damaris et alii cum eis **Caplin.**
Dost hec egressus ab **xviii.**
athens venit corinthum
et inueniens quedam iudeum nomine
aquila ponticum genere qui neper
venerat ab italia et priscillam
uxorem eius eo quod precepisset claudius
discedere omnes iudeos a roma: acces-
sit ad eos Et quia eiusdem artis erat ma-
nebat apud illos: et operabatur Erat
autem strenuactorie artis Et disputa-
bat in synagoga pro omni sabbatum
interponens nomen domini ihesu: sua
debatque iudeos et grecos Cum ve-
nissent autem de macedonia silvas
et thimotheus instabat verbo paulo
testificans iudeis esse christum ihesum.
Contradictibus autem eis et blasphemis
matibus: excutiens vestimenta
sua paulus dixit ad eos Sanguis
vester super caput vestrum Mundus ego ex
hoc ad gentes vadam Et migrans
inde intrauit in domum cuiusdam noie
titi iusti colentis deum: cuius domus

conuicta erat synagoge Crispus autem
archisynagogus credidit domino: cum
omni domo sua Et multi corinthiorum
audientes credebant: et baptizabantur
Dixit autem dominus nocte per visionem pau-
lo Noli timere sed loquere et ne ta-
ceas: propter quod ego sum tecum: et nemo
apponetur ut noceat te: quoniam populus
est multus michi in hac ciuitate
Sedit autem ibi annum et sex menses:
docens apud eos verbum dei Gallione
autem procosule achene insurrexe-
runt vno anno in dei in paulum: et
adduxerunt eum ad tribunal dicentes:
quia contra legem hic persuadet hoibus
colere deum Incipiente autem paulo
aperire os: dixit gallio ad iudeos
Si quidem esset iniquum aliquid aut fa-
cinus pessimum omnium iudei: recte vos
sustinere Si vero questiones sunt de
verbo et noibus legis vestre: vos ipsi
videntis: iudex ego horum nolo esse
Et inmanuit eos a tribunali Appre-
hentes autem sostenem principem
synagoge percutiebant eum ante tri-
bunal: et nichil eorum gallio curare
erat Paulus vero cum adhuc susti-
nuisset dies multos fratribus vale-
faciens nauigauit syria: et cum eo
priscilla et aquila qui sibi toton-
derant in centenis caput Habebat
eum votum Deuenitque ephesum: et illos
ibi reliquit Ipse vero ingressus
synagoga disputabat cum iudeis
Rogantibus autem eis ut apriori
tempore maneret non concessit: sed
valefaciens eis et dicens oportet

me solempnē diem aduementē facē
 iherusolimms. iterū reuertar ad vos
 deo volēte: profectus est ab epheso
 Et descendens cesareā. ascendit
 et salutauit ecclesia: et descendit
 antiochiā Et facto ibi aliquāto
 tēpore pfectus est pambulās ex
 ordine galaticā regionē et frigi
 am: et cōfirmās omīs discipulos
 Iudeus autē quidā appollo noīe
 alexandrimo natione vni. eloquēs
 deuēnt ephesū potens in scripturis
 Hic erat edoctus viā dñi: et fer
 uens spū loq̄batur: et docebat
 diligētē ea que sūt ihesu: sciens
 tantū baptisma iohānis Hic ergo
 cepit fiducialiter agere in syna
 goga Quē cū audisset priscilla
 et aquila assūpserūt eū: et dili
 gencius exposuerūt ei viam dñi
 Cū autē vellet ire achayā: exhor
 tati frēs. sepserūt discipulis ut
 susciperēt eū Qui cū venisset:
 contulit multū hñs qui credidē
 rāt Vehementer em̄ iudeos reuin
 cebat publice: ostēdens p̄ scriptu
 ras esse xpm̄ ihesū **Capitulum xix.**

Actū est autē cū appollo
 esset corinthi: ut paulo
 pagratis superioribus partibus
 veniret ephesū: et inueniret quosdā
 discipulos Dixitq̄ ad eos Si spm̄
 sc̄m̄ accepistis credetes: At illi
 dixerūt ad eū Sed neq̄ si sp̄s sc̄s
 est audiuim⁹ Ille vero ait In quo
 ergo baptizati estis: Qui dixerūt
 In iohānis baptisate Dixit

autē paulus Iohānes baptisauit
 baptisimo penitēcie populū dicēs.
 in eū qui uenturus esset post ipm̄
 ut crederet hoc est in ihesu hñs
 auditis baptisati sūt in noīe dñi
 ihesu Et cū iposuisset illis manus
 paulus. uenit sp̄s sc̄s sup̄ eos: et
 loquebatur linguis: et p̄phetabat
 Erant autē omīs viri: fere duo
 decim Introgressus autē synago
 gā cū fiducia loq̄batur p̄ tres mē
 ses: disputans et suadens de regno
 dei Cū autē quidā induraretur
 et nō crederet maledicētes viā dñi
 corā multitudinē: distēdens ab
 eis segregauit discipulos: cotidie
 disputans in scola tyrām cuiusdā
 ab hora quinta usq̄ ad horā decimā
 Hoc autē factū est p̄ biennū: ita
 ut omīs qui habitabat in asia
 audiret verbū dñi iudei et gēti
 les Virtutesq̄ nō modicas facie
 bat deus p̄ manus pauli: ita ut
 etiā sup̄ languidos deferrentur
 a corpe eius sudaria vel semem
 tie: et recedebāt ab eis languores:
 et sp̄s nequā egrediebatur Tēp
 tauerūt autē quidā et de circūcū
 tibus iudeis exorcistis inuocare
 sup̄ eos qui habebat sp̄s malos
 nomē dñi ihesu: dicētes Aduro
 vos p̄ ihesū quē paulus p̄dicat
 Erant autē cuiusdā sc̄ene iudei
 p̄ncipis sacerdotū septē filii qui
 hoc faciebāt Respōdens autē sp̄s
 neq̄ dixit eis Ihesū noui et pau
 lū sc̄io: vos autē qui estis: Et

insiliens homo in eos in quo erat demo-
niū pessimū: et dñatus amborū
inualuit cōtra eos: ita vt mudi et
vulnerati effugerēt de domo illa. **H**oc
autē notū factū est oībus iudeis
atq; gētilibus qui habitabāt ephesi
Et cecidit timor sup oīs illos: et
magnificabatur nomē dñi ihesu:
multiq; credentiū veniebāt cōfite-
tes pctā sua. et amittentes artus
suos. **M**ulti autē ex eis qui fuerant
curiosa sectati cōdiderūt libros: et
combusserūt corā oībus. **E**t cōputatis
pctis illoz inueniēūt pecuniā dena-
riorū quinquaginta milia. **I**ta fortit̄ creste-
bat verbū dei et cōfortabatur. **H**is
autē expletis pposuit paulus in spū
transita macedonia et achaja ut iret
rusolima dicens: qm postq̄ fuerō ibi
oportet me et romā videre. **M**ittens
autē in macedoniā duos ex instran-
tibus sibi. timotheū et erastū: ipse
remāsit ad tēpus in asia. **F**acta est
autē in illo tēpe turbatio nō mīma
de via dñi. **D**emetrius em quidā
noīe argētarius faciens aēs argē-
teas dyane: p̄stabat artificib; non
modicū questū. **Q**uos cōnotans et
eos qui eiusmodi erāt opifices: dixit
Vni scitis qā de hoc artificio est no-
bis acquisitio: et videtis et auditis
qā nō solū ephesi sed pene totius
asie paulus hic suadens auertit
multā turbā: dicens qā nō sūt dñi
qui manib; sūt. **N**ō solū autē hec
periculabitur nobis pars in redar-
gutionē venire: sed et magne dyane

templū in nichilū reputabitur: sed
et destrui incipiet maiestas eius.
quā tota asia et orbis colit. **H**is
auditis repleti sūt ira: et exclama-
uerūt dicētes **M**agna dyana ephesior
Et impleta est ciuitas cōfusione: et
impetu fecerūt vno animo in theatrū:
rapto gayo et aristarcho macedomb;
comitibus pauli. **P**aulo autē volēte
intrare in populū: nō p̄miserūt disci-
puli. **Q**uidā autē et de asie p̄ncipi-
bus qui erāt amici eius miserūt ad
eū: rogantes eū ne se daret in theatrū.
Alii autē aliud clamabāt. **E**rat
em ecclia confusa: et plures nescie-
bant quā de causa cōuenisset. **D**e
turbā autē detraxerūt alexandri:
p̄cellentibus eis iudeis. **A**lexander
ergo manu silencio postulato: vole-
bat rationē reddere p̄plo. **Q**uē ut
cognouerūt iudeū esse: vox facta est
vna oīm q̄si p̄ duas horas claman-
tiū: magna dyana ephesior. **E**t cū
sedasset scriba turbas: dixit. **V**ni
ephesi: quis em est homī qui nesci-
at ephesior ciuitatē cultū esse
magne dyane. iouisq; prolis. **C**ū
ergo hīs cōtradici nō possit: oportet
vos sedatos esse: et nichil temere agē.
Adduxistis em hoīes istos: neq; sa-
crilegos neq; blasphemātes deam
vrām. **Q**uod si demetrius et qui cū eo
sūt artifices habēt aduersū aliquē
causā: cōuentus forenses agūtur
et p̄cōsiles sūt accusent in iurē. **S**i
quid autē alterius rei q̄ritis: in
legitima ecclia poterit absolui

Mam et periculatamur argui sedi-
tionis hodiernae: cū nullus obnoxio
sit. de quo possumus reddere rationē
cōtursum istius Et cū hoc dixisset
dimisit ecclesiā **Capitulum xx.**

Distat autē cessauit tumul-
tus: vocatis paulus disci-
pulis. et exhortatus eos valedixit:
et pfectus est ut iret in macedoniā
Cū autē pambulasset partes illas et
exhortatus eos fuisset multo sermo-
ne: venit ad greciā Vbi cū fuisset
menses tres: facte sūt illi insidie
a iudeis nauigaturus in siriā **Habuit**
q̄ consiliū: ut reuēteretur p macedoniā
~~Cū autē pambulasset partes illas~~
Comitatus est autē eū sosipater p̄ri-
beroensis: thessalonicensium vero aristar-
chus et secundus: garyus derbeus et thi-
motheus: asiā vero titicus et tro-
phimus **In** cū pcessissent: sustinebat
nos troade **Mos** vero nauigauimus
post dies quatuor a philippis: et veni-
mus ad eos troadem in diebus quibus
vbi demorati sumus diebus septem.
In vna autē sabbati cū cōuenissemus
ad frangendū panē: paulus dispu-
tabat cū eis pfecturus in crastinū:
protraxitq̄ sermonē vsq̄ in mediā
noctem **Erant** autē lapides copiose
in tenaculo: vbi exanimis cōgregati
Sedens autē quidā adolescēs noīe
euthicus sup fenestrā cū mergere-
tur sopno graui disputate diu pau-
lo: ductus sopno cecidit de tercio
tenaculo deorsū: et sublatus est
mortuus **Ad** quē cū descendisset

paulus incubuit sup eū: et cōplexus
dixit **Nolite** turbari: quia em̄ ip̄sius
in eo est **Ascendens** autē frangensq̄
panē et gustans: satisq̄ allocutus
vsq̄ in lucem: sic pfectus est **Ad**
dixerūt autē puezū viuentē: et
cōsolati sūt nō minime **Nos** autē
Descendentes nauim nauigauimus
in asson: inde suscepturi paulū.
Sic em̄ disposuerat ip̄e p terrā iter
facturus **Cū** autē venissemus in asson.
assupto eo venimus mitilenē: et inde
nauigātes sequēti die uenimus cōtra
thū. alia die applicuimus samū:
et sequēti die venimus miletū **Pro-**
posuerat em̄ paulus trāsnauigare
ephesū: ne qua mora illi fieret in a-
sia. **Festmabat** em̄ si possibile sibi ēt:
ut diem penthecosten faceret iherū
solimū **A** mileto autē mittēs
ephesū: vocauit maiores natū ecclie
Qui cū venissent ad eū et simul es-
sent dixit eis **Vos** scitis a p̄ma die
qua ingressus sū in asiā qualiter
vobiscū p om̄e tēpus fueri. seruens
cū om̄i hūilitate et māfuetudine
et multis lacrimis et tēptationibus
que michi acciderūt ex insidiis in-
deorū: quomō michi subtraxerim
vobis utilū. quo nimis amūtiare
vobis et docerem vos publice et per
domos: testificans iudeis atq̄ gēti-
libus in deū penitentiā et fidem in
dñm nr̄m ihesu xpm **Et** nūc ecce
alligatus ego spū vado in iherū q̄
in ea ventura sūt michi ignorans
nisi qd̄ sp̄s sc̄us p om̄s ciuitates

.f.

.g.

ptestatur michi dicens: quoniam vincula
et tribulationes me iherosolymis
manent. Sed nichil horum vereor:
nec facio animam meam preciosorem
quam me: dummodo consumam cursum
meum et misterium verbi quod accepi
a domino ihesu. testificari euangelium
gracie dei. Et nunc ecce ego scio. quia
amplius non videbitis faciem meam
vos omnibus: pro quos transiui predicans
regnum dei. Quapropter cōtestor vos
hodierna die: quia mundus sum a san-
guine omnium. Non enim subrefugi quo-
minus annūciare omne consilium dei
vobis. Attendite vobis et vniuerso
gregi: in quo vos spiritus sanctus posuit
episcopos regere ecclesiam dei: quia ar-
siuit sanguine suo. Ego scio. quoniam
intrabunt post discessionem meam
lupi rapaces in vos non parcentes
gregi: et ex vobis ipsis erungent
viri loquentes pueris: ut abdu-
cant discipulos post se. Propter quod
vigilate memoria retinentes:
quoniam pro triennium nocte et die non
cessavi cum lacrimis monens vnum
quemque vestrum. Et nunc commendo
vos deo et verbo gratie ipsius: qui
potens est edificare et dare here-
ditatem in sanctificationis omnibus. Argen-
tum autem et aurum aut vestem nullius
cōcupiui ipsi scitis: quoniam ad ea que
michi opus erant et hiis qui mecum
sunt ministraverunt manus iste.
Dicit ostendi vobis: quoniam sic labo-
rantes oportet suscipere infirmos.
ac meminisse verbi domini ihesu:

quoniam ipse dixit. Beatus est magis
dare quam accipere. Et cum hec dixisset
positis remibus suis. oravit
cum omnibus illis. Magnus autem
fletus factus est omnium: et protu-
bentes super collum pauli oscula-
batur eum: dolentes maxime in
verbo quod dixerat. quoniam amplius
faciem eius non esset visuri. Et
deducebat eum ad navim. **Capitulum**
Quoniam autem factum **xxi.**
esset ut nauigaremus
abstracti ab eis recto cursu veni-
mus thorum: et sequenti die rodum:
et inde patharam: deinde mira.
Et cum inuenissemus navim transire
tante in phenicem: ascendentes
nauigauimus. Cum apparuisse-
mus autem cypro: relinquentes
eam ad sinistram nauigauimus
in syriam: et venimus tirum: ibi
enim navis expositura erat omnibus
iuuentis autem discipulis man-
siimus ibi diebus septem: qui pau-
lo dicebat pro spiritu sancto. ne ascenderet
iherosolimam. Et expletis diebus
profecti ibamus deducētibz nos
omnibus cum vxoribus et filiis vsque
foras ciuitatem: et positis remibus
in litore orauimus. Et cum valesse-
rissimus inuicem ascendimus
navim: illi autem redierunt in sua.
Nos vero nauigatione explicita
a tiro descendimus ptolomaida:
et salutatis fratribz. maximis
die vna apud illos. Alia autem die
profecti venimus cesaream: et intrantes

domū philippi euāgeliste qui erat
vñus de septē mansimus apud eū
Huic autē erat filie quatuor v̄gines
pphetantes Et cū moraretur ibi p̄
dies aliquot. sup̄uenit quidā a
iudea ppheta nōie agabus Is cū
venisset ad nos tulit zonā pauli:
et alligans sibi pedes et manus
dixit **H**ec dicit sp̄s sc̄s Virū cuius
est zona hec sic alligabūt iudei in
iherlm: et tradent in manus gētū.
Quōd cū audissemus rogabamus
nos et qui loci illius erat: ne ascē
deret iherusolimā **T**ūc r̄ndit paulus
et dixit **Q**uid facitis? flentes et affli
gentes cor meū: Ego em̄ nō solū alligari:
sed et mori in iherlm paratus
sū: p̄pter nomen dñi ihesu Et cū ei sua
dere nō possemus: acq̄uenim̄ dicētes
Dñi volūtas fiat **P**ost dies autē istos
pparati ascendebamus iherlm **V**ene
rūt autē et ex discipulis a cesarea
nobiscū: adducētes apud quē hospi
taremur iasonē quēdam cyprū
antiquū discipulū **E**t cū venissem̄
iherusolimā: libenter nos exceperūt
fratres **S**equenti autē die introibat
paulus nobiscū ad iacobū: om̄s q̄
collecti sūt seniores **Q**uos cū salu
tasset: narrabat p̄ singula. que
fecisset deus in gentibus p̄ mysteriū
ipsius **A**t illi cū audissent: magni
ficabāt deū **D**ixerūt q̄ ei **V**ides frater
quot milia sūt in iudeis qui credi
derūt: et om̄s emulatores sūt legis?
Audierūt autē de te q̄ dissensionē
doceras a moyse. eoz qui p̄ gentes

sūt iudeozū: dicens eos nō debere errā
ciderē filios suos: neq̄ sc̄dm̄ cōsuetū
dñe ingredi **Q**uid ergo est? **V**tq̄
oportet cōuenire multitudinē **A**udient
em̄ te sup̄uenisse **H**oc ergo fac qd̄ dici
mus **S**ūt nobis viri quatuor votū
habetes sup̄ se **I**ns assumptis sc̄fifica
te cū illis. et impende in illis ut ra
dant capita: et scient om̄s q̄a que
de te audierūt falsa sūt: sedambu
lans et n̄pe custodiens legem **D**e h̄ns
autē qui crediderūt ex gentibus nos
scripsim̄: iudicātes ut abstineant se
ab idolis imolato. et sanguine et suffo
cato. et fornicatione **T**ūc paulus as
sumptis v̄ris postera die purificatus
cū illis intrauit in templū: annun
tians expletionē diez purificatoris.
donec offerretur pro vnoquoq̄ eoz
oblatio **D**ū autē septe dies consu
marentur: h̄i qui de asia erant
iudei cū vidissent eū in tēplo. cōcita
uerūt oēm populū: et micerūt ei
manus clamātes **V**iri israhelite
adiuuate **H**ic est homo qui adūsus
populū et legem et locū h̄ic om̄s
vbiq̄ docens. in sup̄ et gētiles in
dixit in templū: et violauit
sc̄m̄ locū istū **V**iderāt em̄ tro
phimū ephesiū in ciuitate cū ip̄o:
quē estimauerūt qm̄ in templū
introduxisset paulus **C**omotaq̄
est ciuitas tota: et facta est con
tursio populi **E**t apprehendentes
paulū trahēbāt eū extra tēplū:
et statim clausē sūt ianue **Q**ue
rentibus autē eū occidē: nūriatū

est tribuno cohortis. quia tota confunditur
ihel'm Qui statim assumptis militibus
et centurionibus: decurrunt ad illos
Qui cum vidissent tribunum et milites:
cessauerunt percutere paulum Tunc accen-
dens tribunus apprehendit eum: et iussit
alligari catenis duabus: et inter-
rogabat quod esset. et quod fecisset Alii
autem aliud clamabant in turba Et
cum non posset certum cognoscere per eum
multum: iussit duci eum in castra Et cum
venisset ad gradus: contigit ut por-
taretur a militibus propter vim populi
Sequebatur autem eum multitudo po-
puli clamantis: tolle eum Et cum cepis-
set induci in castra: paulus dixit tri-
buno Si licet michi loqui aliquid ad te
Qui dixit Serece nosti: Nonne tu es
egyptius qui ante hos dies tumultum
excitasti: et eduxisti in desertum quatuor
milia sicariorum Et dixit ad eum pau-
lus Ego homo sum quidem iudeus natus
tharso cilicie non ignote ciuitatis
municeps Rogo autem te permittite
michi loqui ad populum Et cum ille
permisisset: paulus stans in gradibus
annuit manu ad plebem Et magno
silencio facto: allocutus est eos
hebreæ lingua dicens **Capitulum xxvii^m**
Qui fratres et patres audite quia
ad vos nunc reddo rationem
Cum audisset autem quia hebreæ lingua
loqueretur ad eos: magis prestiterunt
silencium Et dixit Ego sum vir iu-
deus, natus tharso cilicie: mitri-
tus autem in ista ciuitate: secus
pedes gamalielis eruditus iuxta

veritate paterne legis: emulatores
legis sicut et vos omnes estis hodie:
qui hanc viam persecutus sum usque
ad mortem: alligans et tradens in
custodias viros ac mulieres: sicut
princeps sacerdotum michi testimonium
reddidit et omnes maiores natum: a
quibus et epistolas accipiens ad
fratres damastum pergebam: ut adduce-
rem inde vincetos in ihel'm ut pun-
irentur Factum est autem eunte me
et appropinquante damasto: media
die subito de celo circumfulsit me
lux copiosa Et decidens in terram
audiui vocem dicentem michi Saule
saule: quod me persequeris Et ego respondi
Quis es domine: Dixitque ad me Ego
sum ihesus nazarenus quem tu perse-
queris Et qui mecum erant lumen
quidem viderunt: vocem autem eius
non audierunt qui loquebatur mecum.
Et dixi Quid faciam domine: Dominus
autem dixit ad me Surge vade
damastum: et ibi tibi dicetur de om-
nibus que te oporteat facere Et cum non
viderem pro claritate luminis illius:
ad manum deductus a comitibus
veni damastum Ananias autem
quidam vir secundum legem testimonium ha-
bens ab omnibus habitantibus damasti
iudeis: veniens ad me et astans dixit
michi Saule frater respice Et ego
eadem hora respexi in eum At ille dixit
Deus patrum nostrorum porrdinavit te ut
cognosceres voluntatem eius: et videres
iustum et audires vocem ex ore eius: quia
eius testis illius ad omnes homines eorum

T.

P.

q videtur

que vidisti et audisti Et nūc qđ mora
ris: **E**merge et baptizare: et ablue
peta tua: iuocato noie ipius factū est
autē reuerteti michi in iherlm et orati
in tēplo fieri me in stupore mentis:
et videre illū dicente michi festina
et exi velociter ex iherlm: qm nō reci
pient testimoniū tuū de me **E**t ego dixi
Dne. ipsi sciūt qz ego etiā cōcludens
in carcere et cadens p synagogas: eos
qui credebāt in te **E**t cū sūderetur san
guis stephani testis tuū: ego astabā
et cōsentiebā: et custodiebā vestimē
ta interficientiū illū **E**t dixit ad me
Vade: qm ego ad nationes longe mit
tam te **A**udiebāt autē eū vsqz ad hoc
verbū: et leuauerūt vocē suā dicētes
Tolle de terra huiusmodi: nō em fas
est eū viuere **V**otiferātibus autē eis
et picientibus vestimēta sua et pul
uere iactātibus in aerem iussit tribu
nus induci eū in castrū et flagellis
tedi: et torqri eū: ut sciret ppter quā
causā sic acclamaret ei **E**t cū astrinxis
sent eū loqis: dixit astanti sibi centu
rioni paulus **S**i hoīem romanū et
indempnatū licet vobis flagellare:
Quo audito centurio accessit ad tri
bunū: et nūciauit ei dicens **Q**uid ac
turus es: **H**ic em homo cuius roma
nus est **A**ccedens autē tribunus dixit
illi **D**ic michi si tu romanus es **A**t
ille dixit **E**tiam **E**t rēdit tribunus
Ego multa sūma ciuitate hanc
cōsecutus sū **E**t paulus ait **E**go autē
et natus sū **P**rotinus ergo disces
serūt ab illo. qui eū torturi erant

S.
Tribunus quoqz timuit postqz
restitu qz cuius romanus est:
et qz alligasset eū **P**ostera autē
die volens scire diligētius qua
ex causa accusaretur a iudeis:
soluit eū **E**t iussit sacerdotes cōuenire
et omne consiliū: et produces pau
lū: statuit inter illos **C**aplū

Intendens autē in **xxiii.**
cōsiliū paulus: ait **V**iri
frēs: ego omni conscia bona con
uersatus sū ante deū vsqz in ho
dicernū diem **P**rimo ps autem
sacerdotū ananias pcepit astan
tibus sibi pcutere os eius **T**unc
paulus dixit ad eū **P**cutiet te
deus paries dealbate: et tu sedens
iudicas me scđm legē: et contra
legem iubes me pcuti **E**t qui asta
bant dixerūt **S**ūmū sacerdote dei
maledicis: **D**ixit autē paulus
Nesciebā frēs. qz pnceps est sacer
dotū **S**criptū est em **P**rimipem
ppli tui nō maledices **S**ciens au
tē paulus qz vna pars erat sadu
ceoz et altera phariseoz: exclama
uit in cōsilio **V**iri fratres: ego
phariseus sū filius phariseoz: de
spe et resurrectione mortuozū
ego iudicoz **E**t cū hec dixisset:
facta est dissensio int' phariseos
et saduceos: et soluta est multi
tudo **S**aducei em dicūt nō esse
resurrectionē neqz angelū neqz
sp̄m: pharisei autē utriqz confi
tentur: factus est autē clamor
magnus: et exurgentes quidā

phariseorū pugnabāt dicētes Nichil
mali inuenimus in hoīe isto Quid
si spūs locutus est ei aut angelus?
Et cū magna dissensio frā esset
timens tribunus ne discerperetur
paulus ab ipsis iussit milites descē
dere et rapere eū de medio eorū: ac
deducē eū in castra Sequētī autē
nocte assistens ei dñs: ait **C**onstant
esto paulē sicut eīm testificatus es
de me in iherlīm: sic te oportet et
rome testificari facta autē die
collegerūt se quidā ex iudeis: et
deuouerūt se dicētes neq; māduca
tuos neq; bibituos: donec occideret
paulū **E**rat autē plus q̄ quadragi
ta viri: qui hāc cōiunctionē fecerāt
Quā accesserūt ad p̄ncipes sacerdotū
et seniores et dixerūt Deuotione deu
otimus nos nichil gustaturus: donec
occidamus paulū **N**ūc ergo vos notū
facite tribuno cū cōsilio: ut p̄ducat
illū ad vos: tāq; aliqd certius cognitu
ri de eo: nos vero p̄missū appropiet:
parati sumus interficere illū **Q**uā cū
audisset filius sororis pauli insidias:
venit et intrauit in castra: nūcia
uitq; paulo **V**ocans autē paulus
ad se unū ex centurionibus: ait
Adolēcentē hūc p̄duc ad tribunū:
habet eīm aliqd indicare illi **E**t ille
quidē assumēs eū duxit ad tribu
nū: et ait **V**inctus paulus roga
uit me hūc adolēcentē p̄ducē ad te:
habētem aliqd loqui tibi **A**pprehen
dens autē tribunus manū illius fecer
sit eū eo seorsū: et interrogauit illū

Quid est qd' habes indicare michi?
Ille autē dixit Iudeis cōuenit rogāe
te ut crastina die producas paulū
in cōsiliū quasi aliqd certius inssi
turi sint de illo **T**u vero ne credideris
eis **I**nsidiantur eīm illi ex eis viri
amplius q̄ quadragita: qui se deu
uerūt neq; māducare neq; bibere
donec interficiant eū: et nūc parati
sūt expectātes p̄missū tuū **T**ri
bunus igitur dimisit adolēcentem:
p̄cipiens ne cui loq̄retur: qm̄ her sibi
nota fecisset **E**t cōuocatis centurio
nibus dixit illis **P**arate milites du
centos ut eant vsq; castrē: et eq̄tes
septuagita et lancearios ducentos
a tertia hora noctis: et iumēta p̄
parate: ut imponentes paulū: eū
saluū p̄ducant ad felitē presidem **T**i
miuit eīm ne forte raperet eū iudicet
occideret: et ip̄e postea calūpniā
haberet q̄si nūmos accepisset: scribēs
et ep̄lam continentē her **C**laudius
lulias optimo p̄sidi felici salutem
Virū hūc comprehensū a iudeis
et incipientē interfici ab eis sup̄ue
niens cū exercitu eripuit: cognito
q̄a romanus est **V**olensq; scire cau
sam quā obiebat illi: deduxi eū
in cōsiliū eorū **Q**uē inueni accu
sari de q̄stionib; legis ip̄orū: nichil
vero dignū morte aut vitulis ha
bentem crimen **E**t cū michi plati
esset de insidiis quas parauerāt ei
cōfestim misi eū ad te: denūtiāns
et accusatorib; ut dicāt apud te
Wale **M**ilites ergo scdm̄ p̄ceptū

.T.

sibi assumentes paulū: dixerūt p nocte in antipatride Et postera die dimissis equitibus ut irent cū co: reuersi sūt ad castra Qui cū uenisent cesareā et tradidisset eplam p[ro]fidi: statuerūt ante illū et paulū Cū legisset autē et interrogasset de qua prouincia et cognoscens quia de cilicia: audiā te inquit cū accūsatores tui uenerūt Iussitq[ue] in p[ro]torū herodis custodiri illū *Capitulum xxviii.*

Post quinq[ue] autē dies descendit p[ri]nceps sacerdotū ananias cū senioribus quibusdā et terculo quodā oratore Qui adierūt presidem adūsus paulū Et citato paulo: cepit accusare terculus dices Cū in multa pace agamus p[ro] te et multa corrigantur p[ro] tuā p[ro]uidenciā: semp et ubiq[ue] suscipimus optime felix cū omni gratiarū actione Me diutius autē te p[ro]traham: oro breuiter audias nos p[ro] tua clemencia Inuenimus hūc hoīem pestiferū et concitante seditiones oīb[us] iudeis in uniuerso orbe. et auctore seditionis nazarenor[um]: qui etiā templū violare conatus est: quē et apprehensū uolumus scdm legē nrām iudicare. Superueniens autē tribunus lissias cū vi magna cepit eū de manibus nrīs: iubens accusatores eius ad te venire: a quo poteris ipse iudicās de oībus istis cognoscere de quibus accusam[us] eū Adiecerūt autē et iudei dicētes hec ita se habē Respōdit autē paulus. amicum te sibi preside dicere Ex multis ānis te esse genti hūc sciens: bono animo

pro me satisfaciā *Notes em cognosce* quā nō plus sūt dies michi q̄ duodeci. ex quo ascendendi adorare in iher[os]olim: et neq[ue] in tēplo inuenerūt me cū aliquo disputante. aut cōtrāfū facientem turbe: neq[ue] in synagoga neq[ue] in ciuitate: neq[ue] probare possūt tibi de quibus ^{me} accusat me Confiteor autē hoc tibi qd̄ scdm sectā quā dicūt heresiim. sic deseruio deo p[ro] meo: credēs oībus que in lege et p[ro]phetis scripta sūt: spem habens in deū quā et h[ic] ipi expectāt resurrectionē futurā iustorū et iniquor[um] In hoc et ipse studeo sine offendiculo cōscienciā habere ad deū et ad hoīes semp Post annos autē plures elemosinas facturus in gentē meā ueni et oblationes et vota: in quibus inuenerūt me purificatū in tēplo nō cū turba neq[ue] cū tumultu Quidā autē ex asia iudei quos oportebat modo apud te presto esse. et accusare si quid haberet aduersū me. aut h[ic] ipi dicāt. si quid inuenerūt in me iniquitatis cū stent in cōsilio: nisi de hac una solūmodo uoce qua clamauī inter eos stans: qm̄ de resurrectione mortuor[um] ego iudicor hodie a uobis Distulit autē illos felix: certissime sciens de uia hac dicens Cū tribunus lissias descenderit: audiā uos Iussitq[ue] centurionem custodire et habere requiem: nec quē q̄ p[ro]hibere de suis ministrare ei Post aliquot autē dies ueniens felix cū drusilla uxore sua q̄ erat iudea uocauit paulū: et audiuit ab eo fidem

.S.

que est in ihesu xpm Disputate autē
illo de iusticia et de castitate et de iudi-
cio futuro. tremefactus felix rñdit
Qd nūc attinet vade: tpre autē op-
tuno accessit te: simul et speras qā
pecunia daretur ei a paulo. Propter
qd et frequēter accessiens eū loqba-
tur cū eo. **H**icennio autē expleto:
accepit successorē felix portū festū
Volens autē graciā prestare iudeis
felix: reliquit paulū vinctū. **Capitulum**
Festus ergo cū venisset **xxv**
in puincia. post tridūm ascē-
dit iherusolimā a cesarea: adieruntq;
eū pñcipes sacerdotū et pñi iudeorū
aduersus paulū: et rogabat eū:
postulātes graciā aduersus eū: ut
iuberet pducī eū in iherlm: insidias
tendētes ut interficeret eū in via.
Festus autē rñdit seruari quidē
paulū in cesarea: se autē matū-
rius pfecturū. Qui ergo in vobis
ait potentes sūt descendētes simul:
si qd est in vno crimē accusent eū
Demoratus autē inter eos dies nō
amplius q̄ octo aut decē descendit
cesarēā: et altera die sedit pro tri-
bunali: et iussit paulū adduci. Qui
eū pductus ēēt: circūsteterūt eū
qui ab iherusolima descenderant
iudei. multas et graues causas
obicientes. quas nō poterāt pbare:
paulo rationē reddente. qm neq;
in legē iudeorū. neq; in templū neq;
in cesarē quicq; peccauit. Festus
autē volens graciā prestare iudeis
rñdens paulo dixit. Vis iherusoli-
Emam

ascendere: et ibi de hīs iudicari apud
me. Dixit autē paulus. Ad tribunal
cesaris sto: vbi me oportet iudicari.
Iudeis nō nocui: sicut tu melius nosti.
Si eū nocui aut dignū morte aliqd
feci: nō recusō mori. **S**i vco nichil est
eorū que hñ accusant me: nemo p̄t
me illis donare. Cesarem appello. **T**ūc
festus cū cōsilio locutus: rñdit. Ce-
sarem appellasti: ad cesarē ibis. **E**t
cū dies aliquot trñfacti essent: agrip-
pa rex et bernice descendērūt cesa-
ream. ad salutandū festū. **E**t cū dies
plures ibidē morarētur: festus regi
iudicauit de paulo dices. Vir quidā
est derelictus a felice vinctus: de quo
cū essem iherusolis adierūt me pñ-
cipes sacerdotū et seniores iudeorū:
postulātes aduersus illū dāpnatio-
nem. **A**d quos rñdi: qā nō est cōsue-
tudo romans dāpnare aliquē hoīem
pmissū is qui accusatur pñtes habeat
accusatores: locū q; defendēdi accipi-
at ad abluenda cōmnia. **C**ū ergo hūc
cōuenissent: sine vlla dilatione sequēti
die sedens pro tribunali iussi adduci
virū. **D**e quo cū stetissent accusatores:
nullā causā afferēbāt de quibus ego
suscipiebam mala. **Q**uestiones vero
quasda de sua supstitutione habebāt
aduersus eū: de quodā ihesu defuncto
quē affirmabat paulus viuere.
Hesitās autē ego de huiusmodi q̄stione
dicebā si vellet ire iherusolimā: et
ibi iudicari de istis. **P**aULO autem
appellāte ut seruaretur ad augusti
cognitionē: iussi seruari eū: donec

mittā eū ad cesarē Agrippa autem dixit ad festū Wolebā et ipse hoīem audire Erab inquit audies eū. Altera autē die cū uenisset agrippa et bernice cū multa ambitione et introuissent in auditoriū cū tribunis et uiris pncipalibus ciuitatis: iubete festo adductus est paulus Et dixit festus Agrippa rex et om̄s qui simul adestis nobiscū uiri Videtis hūc de quo oīs multitudo iudeoz interpellauit me iherusolis: petentes et hūc acclamātes nō oportere eū uiuere amplius Ego uero comperi nichil dignū morte eū admisisse Ipso autē hoc appellante: ad augustū iudicauī mittere De quo quid certū scribā dno nō habeo poter qd' produxi eū ad uos. et maxime ad te rex agrippa: ut interrogacione facta habeam qd' scribā Sine ratione enī michi uidetur mittere uinctū: et causas eius nō significare. **Caplm xxvi**

Agrippa uero ad paulū ait Permittitur tibi loqui pro temetipso Tūc paulus extenta manu cepit rationē reddere De oībus quibus accusor a iudeis rex agrippa estimo me beatū apud te cū sim defensurus me hodie: maxime te sciente oīa que apud iudeos sūt. cōsuetudines et q̄stiones: pp̄ qd' obsecro patienter me audias Et quidē uitā meā a iuuentute que ab incio fuit in gēte mea in iherusolis nouerūt om̄s iudei: p̄scientes me ab incio

si uelint testimoniū phibere qm̄ scdm̄ certissimā sectā m̄e religionis uixi phariseus: et nūc in spe que ad p̄res m̄os repromissionis facta est a deo asto iudicio subiectus: in quā duodecim tribus m̄e nocte ac die deseruētes sperāt deuenire De qua spe accusor a iudeis rex Quid mirabile iudicatur apud uos si deus mortuos suscitāt: Et ego quidē estimaueram me aduersus nomē ihesu nazarem debere multa cōtraria agere qd' et feci iherusolis: et multos scōz ego in carceribus inclusi a pncipibus sacerdotū ptate accepta: et cū occiderentur detuli sententiā: et p̄ om̄s synagogas frequenter p̄ueniens eos compellebam blasphemare: et amplius instans in eos p̄sequer: usq; ad exteras ciuitates In quibus dū irem damascū cū tū ptate et p̄missu p̄ncipū sacerdotū die media in uia uidi rex de celo sup̄ splendore solis circūfūsisse me limen: et eos qui mecum simul erāt Om̄s qz nos tū decidissemus in terrā: audiui uocē loquentē in hebraica lingua Saule saule qd' me p̄sequeris: Durū est tibi cōtra stimulū calcitrare Ego autē dixi Quis es dñe: Dñs autē dixit Ego sū ihesus nazareng quē tu p̄sequis Sed exurge et sta sup̄ pedes tuos Ad hoc enī apparui tibi ut cōstitua te m̄strū et testem eoz que uidisti et eoz quibus apparebo tibi: cupiens te de populis et gentibus in quas ego nūc mitto te ap̄ire oculos eoz: ut

conuertantur a tenebris ad lucē. et a
p̄tate sathane ad deū: ut accipiant
remissionē peccatorum. et sortem inter sanctos
p̄ fidē que est in me. Unde rex agrip-
pa nō fuit incredulus celesti uisioni?
sed hīs qui sūt damasci p̄mū et
iherusolimis et p̄ oēm regionē iudee
et gentibus annūciabā ut peniten-
tia agerēt: et conuerterentur ad deū.
digna penitentiē opa facientes. **H**ac
ex causa me iudei cū essem in tēplo
cōprehensū tēptabāt: uolentes me
interficere. **A**uxilio autē adiutus dei
usq; in hodiernū diem. sto testificans
minori atq; maiori: nichil extra
dicēs q̄ ea que locuti sūt p̄phete
futura esse et moyses: si possibilis
est xp̄s. si p̄mus ex resurrectione
mortuorum. **am** linne annūciaturus
est p̄plo et gentibus. **H**ec loquente
eo et rationē reddente: festus mag-
na uoce dixit. **I**nfamis paulē: multe
te littere ad infamā conuertūt. **E**t pau-
lus. **N**on infamo inquit optime feste:
sed ueritatis et sobrietatis uerba loquor.
Scit enim de hīs rex. ad quē cōstanter
loquor. **T**atez enim cū nichil horū
arbitror. **N**ecq; enim in angulo quicq;
horū gestū est. **C**redis rex agrip-
pa p̄phetis? **S**cio q̄a credis. **A**grip-
pa autē ad paulū. **I**n modico suades
me fieri xp̄ianū. **E**t paulus. **O**pto
apud deū et in modico et in magno
nō tantū te sed et om̄s hos qui audiūt
hodie. fieri tales qualis ego sū. ex-
ceptis uinculis hīs. **E**t exiit
rex et preses et bernice: et qui assiste-
bant

eis. **Q**ui cū secessissent loq̄bantur
ad inuicē dicētes: q̄a n̄ morte aut
uinculis dignū quid fecit homo iste.
Agrip-
pa autē festo dixit. **D**imitti
poterat homo hic si nō appellasset

Ut autē **xxvii.** **I**n cesarem. **P**
iudicatum est nauigare eū
in ytaliam. et tradi paulū cū reliquis
custodis centurionem nomine iulio co-
hortis. **A**scendentes nauim ad uene-
tinā et incipientes nauigare circa
asie loca sustulimus: p̄seuerante
nobiscū aristarcho macedone the-
salonicēse. **S**equenti autē die de-
uenimus sydonē. **H**umane autē
tractans iulius paulū p̄misit
ad amicos ire: et curam sui agere.
Et inde cū sustulissēmus subna-
uigauimus ciprū. propterea q̄ esset
uenti cōtrariū: et pelagus cilicie
et paphlie nauigātes uenimus
listram que est licio: et ibi inueniens
centurio nauim alexandriam
nauigantē in ytaliam. **T**rāsposuit
nos in eam. **E**t cū multis diebus
tarde nauigaremus et uix deue-
nissēmus cōtra uentū p̄hibente
nos uēto: ad nauigauimus crete
iuxta salmonē. **E**t uix iuxta na-
uigātes: uenimus in locū quedam
qui uocatur bomportus cui iuxta
ciuitas erat thalassa. **M**ulto autē
t̄pre pacto et cū iā non esset tuta
nauigatio eo q̄d ieiunium iam p̄te-
risset: cōplababatur eos paulus
dicēs eis. **U**iri uideo qm̄ cū iniuria
et multo dāpno nō solū oneris et

et nauis: sed etiā ciuū nr̄az in-
cipit esse nauigatio Centurio au-
tem gubernatori et nauiero ma-
gis credebat: qm̄ hīs que a paulo
dicebātur Et cū aptus portus non
esset ad h̄emendū: plurimū statue-
rūt cōsiliū nauigare inde: si quo
modo possent deuenientes phenicē
h̄emare portū certe respicientem
ad affricū et ad thoriū Aspirante
autē austro. estimātes p̄positū se
tenere: cū sustulissent de asson le-
gebāt cretā Non post multū autē
misit se cōtra ipsā ventus cypho-
nicus: qui vocatur euroaquilo
Cūq; erepta esset nauis et non
posset conari in ventū: detenta
nauis flatibus ferebātur Insulā
autē quādam decurrētes q̄ vocatur
canda: vix potuimus obtinere scaphā
Qua sublata adiutoris uteban-
tur. accingentes nauim et timētes
ne sirtim inciderēt. submisso velo
sic ferebātur Valida autē tepestate
nobis iactatis. sequēti die iactū fece-
rūt: et tertia die suis manibus
armamenta nauis p̄icerūt Neq;
autē sole neq; sideribus apparen-
tibus p̄ plures dies. et tempestate
non exigua imminente iam ablata
erat spes oīs salutis nr̄e Et cū
multa ieiunatio fuisset: tunc
stans paulus in medio eoz dixit
Oportebat quidē o viri audito me
non egredi a creta: lucrig; face-
m̄iuria hanc et iacturā Et nūc
suadeo vobis bono animo esse

amissio em̄ nullius anime erit ex
vobis. preterq; nauis Astitit em̄ michi
in hac nocte angelus dei cuius su-
ego. et cui deseruio: dicens Ne time-
as paulus: cesari te oportet assistere:
et ecce donauit tibi deus oīs qui na-
uigant tecū P̄ter qd̄ bono animo
estote viri Credo em̄ deo meo: qz sic
erit que admodū dictū est michi.
Insulā autē quādam oportet nos
deuenire Sed postea q̄ quartade-
cima nox sup̄uenit nauigantibus
nobis in adria: circa mediā noctē
suspiciabātur nauē apparere sibi
aliquā regionē Qui submittentes
bolidem. inuenērūt passus viginti
Et pusillū inde separati. inuenērūt
passus quīdecim Timētes autem
ne in aspera loca incideremus. de
puppi mittentes anchoras quatuor.
optabant diem fieri Illantis vero
q̄rentibus fugē de nauē cū misisset
scapham in mare sub obtentu q̄si
inciperēt a p̄ora anchoras exte-
dere: dixit paulus centurioni et
militibus Nisi hūc in nauē māserit
vos salui fieri non potestis Tūc
absciderūt milites funes scaphę:
et passi sūt eam abscide Et cū lux
inciperet fieri: rogabat paulus
oīs sumere cibū dicens Q̄rtade-
cima die hodie expectātes ieiunā
p̄manetis nichil accipientes P̄ter
qd̄ rogo vos accipere cibū p̄ salute
vr̄a: q̄a nullius vr̄m capillus de
capite peribit Et cū dixisset hec
sumens panem gratias egit deo

Actus
P

in cōspectu om̄: et cū fregisset rept
 manducare Am̄m̄q̄ores autē facti
 om̄s: et ip̄i sup̄serūt cibū Cr̄amus
 vero v̄m̄uere am̄me in naū ducete
 septuaginta sex Et faciati cibo alle
 uabāt nauim: iactātes triticū
 in mare Cū autē dies factus esset:
 terrā nō agnostebāt Simū vero
 quēdam cōsiderabāt habentē littus:
 in quo cogitabāt si possent eicere
 nauim Et cū anchoras abstulif
 sent cōmittebāt se mari: simul
 lavantes iūcturas gub̄nacuiloꝝ
 Et leuato archemone: sc̄dm̄ aure
 flatū tendebāt ad littus Et cū
 incidissemus ad locū buthalassū:
 impegerūt nauim Et proza quide
 fixa manebat imobilis: puppis
 vero soluebatur a vi maris **Itē**
 litū vero consiliū fuit ut custo
 dias occiderēt: ne quib̄ cū ena
 tasset effugēt Centurio autem
 volens paulū seruare: ph̄hibuit
 fieri Iussitq̄ eos qui possent na
 tare mittere se in mare p̄mos
 et euadere: et ad terrā exire Et
 ceteros alios in tabulis ferebat:
 quosdā sup̄ ea que naū erant
 Et sic factū est ut om̄s anime
 euaderent ad terrā **xxviii.**

Et cū euasissimꝝ: tunc
 cognouimus q̄a militene
 insula vocabatur Barbari vero
 prestabāt non modicā huāmita
 tem nobis Accensa em̄pira re
 ficiebāt nos om̄s: p̄pter ymbrem
 qui im̄inebat et frigus Cum

S.

cōgregasset autē paulus sarm̄etoz
 aliquantā multitudinē et impo
 sisset sup̄ ignē: viperā a calore
 cū p̄cessisset inuasit manū eius
 Ut vero viderūt barbari pendente
 bestriā in manu eius: adm̄uere
 dicebāt Utiq̄ homicida est homo
 hic: qui cū euaserit de mari: vltio
 non simt eū viuere Et ille q̄dem
 excutiens bestriā in ignem: nichil
 mali passus est At illi existima
 bant eū in timorem cōuertendū:
 et subito casurū et mori Qui au
 tem illis expectatibus et videtibꝝ
 nichil mali in eo fieri: cōuertetes
 se dicebāt eū esse deū In locis
 autē illis erat p̄dia p̄ncipis in
 sula noīe publ̄n: qui nos suscipi
 entes triduo benigne exhibuit
 Contigit autē patrē publ̄n febr̄
 bus et dissenteria vexatū iacere.
 Ad quē paulus intrauit Et cum
 orasset et ip̄osisset illi manū: sa
 nauit eū Quo facto: om̄s qui in
 insula habebāt infirmitates ar
 cedebāt et curabatur Qui etiā
 multis honoribus nos honoraue
 rūt: et nauigātibus ip̄osuerūt
 que necessaria erāt Post m̄ses
 autē tres nauigauimus in naū
 alexandrina que in insula h̄ye
 mauerat: cui erat insigne cast̄
 Et cū venissemus stracustan:
 mansimus ibi triduo Inde cr̄ū
 legentes deuēnimus regiū Et
 post vnū diem flante austro: sc̄d̄m̄
 die venimus puteolos vbi iuen
Itis

fratribus rogati sumus manere apud eos septē dies: et sic venimus romam Et inde cū audisset frēs. decurrerūt nobis usq; ad appn forū et tribus tabernis Quos cū vidisset paulus: gratias agens deo accepit fiducia Cū autē venisset romam pmissū est paulo manere sibi cū custodiēte semilitē Post terciū autē diem: cōuocauit p̄mos iudeoz Cūq; venissent: dicebat eis Ego vni frēs nichil adis plebem faciens aut morem paternū: vinctus ab iherusolimīs traditus sū in manus romanorū Qui cū interrogatiōe de me habuissent: noluerūt me dimittere: eo qd nulla causa mortis esset in me Cōtradictibus autē iudeis coactus sū appellare cesarē: non q̄si gentē meam habēs aliquid accusare Propter hāc igitur causā rogavi vos videre et alloqui Ppter spem em̄ istl' cathena hac circumdatus sū At illi dixerūt ad eū Nos neq; litteras accepimus de te a iudea: neq; adueniens aliquis fratrum nūciauit aut locutus est quid de te malū Rogamus autē ate audire que sentis Nā de secta hac notū est vobis q̄a vbiq; ei cōtradicitur Cū cōstitissent autē illi diem: venerūt ad eū in hospiciū plures Quibus exponebat testificans regnū dei: suadens q; eis de ihesu ex lege moysi et pphetis a mane vsq; ad vesperū Et quidā credebāt hīs que dicebātur a paulo: q̄dā

vero nō credebāt Cūq; inuicē nō essent cōsentientes distēdebāt: dicente paulo vnū verbū: q̄a bene spūs sctūs locutus est p̄ ysaiam prophētā ad p̄res m̄os dicens Vade ad populū istū dicens: et dic ad eos Aure audietis et nō intelligetis: et videtes videbitis et nō p̄spicietis Intraffatu est em̄ cor populi huius. et auribus grauitē audierūt. et oculos suos compresserūt: ne forte videant oculis et auribus audiant et corde intelligant: et cōuertantur. et sanem eos Notū ergo sit vobis qm̄ gentibus missū est hoc salutare dei: ipi et audient Et cū hec dixisset exierūt iudei multā habentes inter se q̄stionem Mansit autē paulus biennio in suo conducto: et suscipiebat om̄s qui ingrediebatur ad eū p̄dicans regnū dei: et docens que sūt dño ihesu xpo cū om̄i fiducia sine prohibitione

Explicit liber actū aplōrū

Sc̄ptū p̄ fr̄em romenū de actū aplōrū in fine septi s̄m̄ d̄mo

**Incipit prologus bti Iheonim
pbr̄i in librū septē epistolārū
canonicarū.**

Non ita est ordo
apud grecos qui
integre sapiunt
et fidem rectam
sectantur: eplaz
septem que canomice nūcupantur
sicut in latinis codicibus iuentur:
qd̄ quia petrus p̄mus est in nūmero
ap̄lor: p̄me sint etiā epistole in
ordine ceterarū. Sed sicut euāge
gelistas dudū ad veritatis lineā
coreximus: ita has p̄prio ordini
deo nos iuuāte reddidimus. Est
em̄ vna earū p̄ma iacobi. petri
due: iohānis tres: et inde vna
Que si ut ab eis digeste sūt: ita
quoq; ab ab̄ interpretibus fideliter
in latinū eloquiū vertentur:
nec ambiguitatē legentibus fa
ceret. nec sermōnū sese varietas
impugnaret: illo p̄cipue loco vbi
de vnitatē trinitatis in p̄ma iohānis
eplā positi legimus. In qua etiā
ab infidelibus trāslatoribus multū
errati esse a fidei veritate cōperim⁹:
triū tantūmodo vocabula. hoc est
aque sanguis et spūs in p̄pa sua
editione ponentibus. et p̄is. vbi
q; ac spūs testimoniuq; omitten
tibus: in quo maxime et fides ca
tholica roboratur. et p̄is et filii
et spūs sc̄i vna diuinitatis substā
cia cōprobatū. In ceteris vō eplis
quantū a m̄a aliorū distat editio:

lectoris prudentie derelinquo. Sed
tu virgo x̄pi custochū. dū a me
impensius scripture veritatē inq̄ris:
meā quodāmodo senectutē inuidor
dentibus corrodendā expōns:
qui me falsarū corruptoremq;
sc̄arū pronūciant scripturarū.
Sed ego in tali opere nec emulor
meorū inuidenciā p̄timeo: nec
sc̄e scripture veritatē postentibus
denegabo. **Explicit prologus**
Incipit eplā bti iacobi apli

Iacobus dei et d̄ni
n̄ri ihesu x̄pi ser
uus: duodecim
tribubus q̄ sūt
in dispersione
salutē. Om̄e gau
dū existimate
fides mei cū in temptationes varias
incideritis scientes qd̄ p̄batio fidei v̄e
paciam opatur. Paciencia autem
opus p̄fectū habeat. ut sc̄itis p̄fecti
et integri in nullo deficientes. Si
quis autē v̄m̄ indiget sapia postu
let a deo. qui dat ōibus affluenter
et nō improperat: et dabitur ei. Postu
let autē in fide nichil hesitans. Qui
em̄ hesitat: similis est fluctui ma
ris qui a vento mouetur et c̄r̄r̄se
tur. Non ergo estinet homo ille: qd̄
accipiat aliqd̄ a d̄no. Vir duplex
animo: inconstans est in omnibus
v̄is suis. Glorietur autē si ater
humilis in exaltatione sua: d̄m̄es
autē in hūilitate sua: qm̄ sicut

flos femi transibit Exortus est enim sol cum ardore et arefecit fenū: et flos eius decidit: et decore vultus eius deperit. Ita et diues in itineribus suis marcessit. **B**eatus vir: qui suffert temptationē: quā cum probatus fuerit accipiet coronā vite: quā remisit deus diligentibus se. **N**emo cum temptatur dicat: quoniam a deo temptetur. **D**eus autem inceptor malorum est. **I**pse autem nemine temptat. **U**nusquisque autem temptatur a concupiscentia sua: abstractus et illectus. **D**einde concupiscentia cum concupierit: parit peccatum. **P**eccatum vero cum consummatum fuerit: generat mortem. **N**olite itaque errare fratres mei dilectissimi. **O**mne datum optimum et omne donum perfectum desumitur est: descendens a patre lumine: apud quem non est transmutatio. **N**ec vicissitudinis obubratio. **V**oluntarie enim genuit nos verbo veritatis ut simus imitari aliquid creature eius. **S**citis fratres mei dilectissimi. **S**it autem omnis homo velox ad audiendum: tardus autem ad loquendum: et tardus ad iram. **I**ra enim viri: iustitiam dei non operatur. **P**ropter quod abicientes omnem invidiam et habundantiam malicie: in mansuetudine suscipite in se verbum: quod potest saluare animas vestras. **E**stote autem factores verbi: et non auditores tantum: fallentes vosmetipsos. **Q**uia si quis auditor est verbi et non factor: hic comparabitur viro considerati vultu natiuitatis sue in speculo. **C**onfideam enim se et abire: et statim oblitus est

qualis fuerit. **N**am autem profecerit in lege perfecte libertatis et permanferit in ea: non auditor obliuiosus factus sed factor operis: hic beatus in facto suo erit. **S**i quis autem putat se religiosum esse: non refrenans linguam suam sed seducens cor suum: huius vana est religio. **R**eligio munda et immaculata apud deum et patrem hec est: visitare pupillos et viduas in tribulatione eorum: et immaculatum se custodire ab hoc seculo.

Matres mei **Capitulum secundum**
Nolite in personarum acceptione habere fidem domini nostri ihesu christi glorie. **E**tiam si introierit in conuentu vir aureum anulum habens in veste candida: introierit autem et pauper in sordido habitu: et intendatis in eum qui indutus est veste preclara: et dixeritis ei tu sede hic bene: pauperi autem dicitis tu sta illic: aut sede sub scabello pedum meorum: nonne iudicatis apud vosmetipsos et facti estis iudices cogitationum iniquarum. **A**udite fratres mei dilectissimi. **N**onne deus elegit pauperes in hoc mundo: diuites in fide: et heredes regni quod remisit deus diligentibus se. **V**os autem ex honorastis pauperem. **N**onne diuites pro potentiam opprimunt vos: et ipsi trahunt vos ad iudicia. **N**onne ipsi blasphemant bonum nomen: quod inuocatum est super vos. **S**i tamen lege proficitis regalem diliges proximum tuum sicut teipsum: bene facitis. **S**i autem

personas accipitis peccatum operamini.
redarguti a lege quasi transgressores
Nunc quia autem totam legem seruauerit
offendat autem in uno: factus
est omnium reus. Qui enim dixit non
mechaberis. dixit et non occides.
Qui si non mechaberis. occides autem:
factus es transgressor legis. Sic lo-
quimur et sic facite: sicut per legem
libertatis incipientes iudicari.
Iudicium enim sine misericordia: illi qui non
fecerunt misericordiam. Superexaltat autem
misericordia iudicio. Quid proderit fratribus
mei si fidem quis dicat se habere:
opera autem non habeat. Nunquid
poterit fides saluare eum. Si autem
frater et soror nudi sunt et indige-
ant victu cotidiano: dicat autem
aliquis de vobis illis. ite in pace
calescimini et saturamini. non dederitis
autem eis que necessaria sunt cor-
porum: quid proderit vobis. Sic et
fides si non habeat opera: mortua
est in semetipsum. Sed dicit aliquis.
Tu fidem habes: et ego opera
habeo. Ostende michi fidem tuam
sine operibus: et ego ostendam tibi
ex operibus fidem meam. Tu credis
quoniam unus est deus: benefactis.
Et demones credunt: et contremis-
cunt. Vis autem scire hominemans:
quoniam fides sine operibus otiosa est.
Abraham pater noster nonne ex operibus
iustificatus est. offerens ysaac
filium suum super altare. Vides quoniam
fides cooperabatur operibus illius:
et ex operibus fides consummata est.

Et suppleta est scriptum dicens Cre-
didit abraham deo: et reputatum est
illi ad iustitiam: et amicus dei ap-
pellatus est. Videtis quoniam ex operibus
iustificatur homo: et non ex fide
tantum. Similiter autem et raab me-
retrix nonne ex operibus iustificata
est suscipiens nuncios: et per aliam
viam eiciens. Sicut enim corpus sine
spiritu mortuum est: ita et fides sine ope-
ribus mortua est. **Ca. terciu**

Nolite plures magistri fieri freres
mei: scientes quoniam magis iu-
dicium sumitis. In multis enim offen-
dimus omnes. Si quis in verbo non
offendit: hic perfectus est vir. Potest
etiam freno circūducere totum corpus.
Si autem equus frenos in ora mitti-
mus ad consentiendum nobis: omne
corpus illorum circūferimus. Ecce
et naues cum magne sint et a ventis
validis mmentur: circūferuntur
autem a modico gubernaculo viri
impetus dirigentis voluit. Ita et
lingua modicum quidem membrum est:
et magna exaltat. Ecce quantus
ignis quam magna flamma incendit.
Et lingua nostra ignis est: vniuersitas
iniquitatis. Lingua constituitur in me-
bris nostris: que maculat totum cor-
pus. et inflammat rotam nativita-
tis nostre: inflamata a gehenna.
Omnes enim natura natura bestiarum
et volucrum et serpentium etiam cetorum
domatur: et domata sunt a natura
humana. Lingua autem nullus hominum
domare potest. Est enim inquietum malum

pleni veneno mortifero In ipsa bene
dicimus deū et patrē: et in ipsa ma-
ledicimus hoīes. qui ad similitudinē
dei facti sūt. **S**ed ipso ore pre-
dictio et maledictio. **N**ō oportet fr̄es
mei hec ita fieri. **N**ūquid fons de
eodē foramine emanat dulcem et
amarā aquā? **N**ūquid potest fr̄es
mei ficus vīas facē? aut vitis ficus?
Sic neq; salsa dulcē potest facē aquā
Qui sapiens et disciplinatus int̄
vos. **O**stendat ex bona cōuersatiōe
operationē suā in mansuetudine
sapie. **Q**ui si zelū amarū habetis
et cōtentiones sūt in cordib; v̄ris:
nolite gloriari et mendaces esse
aduersus veritatē. **N**ō est em̄ ista
sapia desursū descendens: sed ter-
rena aīalis dyabolica. **U**bi em̄
zelus et contentio. ibi inōstātia
et om̄e opus prauū. **Q**ue autē
desursū est sapia. p̄mū quidem
pudica est: dem̄de pacifica mo-
desta. sua sibilis bonis cōsentiens:
plena im̄a et fructibus bonis:
iudicans sine emulacione. **F**ru-
tus autē iusticie in pace semina-
tur. facientibus pacē. **Capitulum**
Unde bella et lites **quantū**
in vobis. **N**ōne ex cōci-
piscenciis v̄ris que inilitant in
membris. **C**oncupiscitis et nō
habetis. **O**rdidistis et zelatis: et
non potestis adipisci. **I**stigatis
et belligeratis: et non habetis.
Propter qd non postulastis. **V**etitis
et nō accipitis: eo qd male petitis

ut in cōcupiscenciis v̄ris insumatis
Adulteri: nescitis qm̄ amicitia huius
mūdi inimica est deo. **Q**uicūq; ergo
voluerit amicus esse scli huius: mi-
cus dei cōstituetur. **A**n putatis qm̄
inimice scriptura dicat? **E**t ad inuidiā
concupiscit sp̄s qui habitat in vobis.
Maiorē autē dat gratiā: p̄pter quod
dicat **D**eus superbis resistit: hūilib;
autē dat gratiā. **S**ubditi igitur estote
deo: resistite autē dyabolo: et fugiet
a vobis. **A**ppropinquate deo: et appro-
pinquabit vobis. **E**mundate manus
p̄ctores: et purificate corda dupli-
ces animo. **M**iseri estote et lugete
et plorate. **K**issus vestri in luctū
cōuertatur: et gaudiū in merore.
Hūiliam̄ in conspectu d̄ni: et exal-
tabit vos. **N**olite detrahere alterutrū
fr̄es mei. **Q**ui detrahit fratrem aut
qui iudicat fr̄em suū: detrahit legē.
et iudicat legē. **S**i autē iudicas legē:
nō es factor legis sed iudex. **U**nus est
em̄ legislator et iudex: qui potest
perdere et liberare. **T**u autē quis es
qui iudicas p̄ximū tuū? **E**cce nūc **capitulum .10.**
qui dicitis hodie aut crastino ibimus
in illā ciuitatē: et faciemus quidē
ibi annū et mercabimur et lucrū
faciemus: qui ignoratis quid sit
vobis in crastinū. **Q**ue est em̄ vita
v̄ra. **V**apor est ad modicū parens:
et dem̄ceps ext̄imabitur. **P**ro eo
ut dicatis: si d̄ns voluerit. et si vixē-
rimus. faciemus hoc aut illud. **N**ūc
autē exultatis in sup̄biis v̄ris. **O**is
exultatio talis maligna est. **S**cienti

igitur bonū facere et nō facienti pe-
cātū est illi **Capitulum quintū**

Audite nūc diuites: plorate
ululantes in miseris vris:
que aduenient vobis Diuicie vre
putrefacte sūt: et vestimenta vra
a tineis comesta sūt Aurū et argen-
tū vrum erugmauit: et erugo eorum
in testimoniū erit vobis: et māduca-
bit carnes vras sicut ignis Thesau-
risastis vobis iram in nouissimis
diebus Ecce merces opariorū qui
messuerūt regiones vras que frau-
data est a vobis clamat: et clamor eorū
in aures dñi sabaoth intronit **Quilati**
estis sup terrā: et in hyemē enūntis
corda vra **In die occisionis addy-**
istis: occidistis iustū: et nō restitit
vobis **P**atientes igitur estote frēs
vsq; ad aduentū dñi. Ecce agricolā
exspectat p̄ciosū fructū terre: paci-
enter ferens donec accipiat tēpora-
neū et serotinū **P**atientes estote et
vos et cōfirmate corda vra: qm̄
aduentus dñi appropinquabit **N**o-
lite ingemiscere frēs in alterutrū:
ut nō iudicem **Ecce iudex ante**
ianuā assistit **E**xemplū accipite
frēs mei exitus mali et logam
mitatis laboris et paciencie: pro-
phetas qui locuti sūt in nōre dñi
Ecce beatificamus eos qui sustinue-
rūt **S**ufferenciā iob audistis:
et finē dñi vidistis: qm̄ misericors
est dñs et miserator **A**nte oīa
autē frēs mei nolite iurare: neq;
p̄ relū neq; p̄ terrā. neq; aliud

quāvis iuramentū **S**it autē sermo
vester est. est. nō non: ut nō sub
iudicio decidatis **T**ristatur autem
aliq; vrum: oret equo animo et
psallat. **I**nfirmatur quis in vobis:
inducat p̄bros ecclesie. et orent sup
eū. vngentes eū oleo in nōre dñi:
et oratio fidei saluabit infirmū:
et allenabit eū dñs: et si in pctis
sit remittetur ei **C**onfitemini ergo al-
terutrū pctā vra: et orate pro iūte
ut saluem **M**ultū em̄ valet depre-
catio iusti assidua **H**elyas homo
erat similis vobis passibilis: et
oratione orauit. ut non plueret
sup terrā: et non pluit annos tres
et menses sex **E**t rursum orauit: et
celū dedit pluuiā et terra dedit
fructū suū **F**rēs mei si quis ex v-
bis errauerit a veritate. et cōuer-
terit quis eū: scire debet qm̄ qui
cōuerit fecerit pctōrem ab errore
vie sue. saluabit animā eius a mor-
te: et operit multitudinē pctōrū.
Explicit epla bti iacobi ap̄li.
Incipit epla bti
petri ap̄li p̄ma
Et rus ap̄ls ihesu
Dep̄i electis aduenis
dispersionis ponti-
galacie capadocie
asie et b̄t̄imic s̄dm̄
p̄sencia dei pat̄is in sc̄ificationē
sp̄s in obedienciā et aff̄sionem sa-
guinis ihesu xp̄i: gr̄cia vobis et pax
multiplicetur **B**enedictus deus
et pater dñi nr̄i ihesu xp̄i: q̄ sc̄dm̄
magnā m̄iam suā regenerauit

vos in spem viuam p̄ resurrectionem
 ihesu xpi ex mortuis in hereditate incor-
 ruptibilem et incontaminatā et mar-
 cessibilem cōseruatā in celis: in vobis
 qui in v̄tute dei custodim̄ p̄ fidem
 in salutem paratā reuelari in tēpore
 nouissimo In quo exultabitis modi-
 cū. nūc si oportet cōtristari in variis
 tēptationibus. vt p̄batio fidei v̄re mul-
 to p̄ciosior auro qđ p̄ ignē p̄batur:
 inueniatur in laudē et gloriā et ho-
 norē in reuelationē ihesu xpi Quē
 cū non videritis diligitis: in quē
 nūc quoq; nō videntes creditis: vi-
 dentes autē exultabitis leticia inenar-
 vabili et glorificata reportātes finē
 fidei v̄re salutē aīarū v̄rarū De qua
 salute exōsserūt atq; scrutati sunt
 p̄phete: qui de futura in vobis gr̄a
 p̄phetauerūt: scrutātes in qđ vel q̄le
 tempus significaret in eis spūs xpi.
 p̄nūciāns eas que in xpo sūt passio-
 nes. et posteriores glorias Quibus
 reuelatū est. q̄a nō sibi p̄s. vobis
 autē ministrabat ea que nūc
 nūciata sūt vobis p̄ eos qui euāge-
 lizauerūt vobis spū scō missō de celo:
 in quē desiderāt angeli prospicere
 Propter qđ succincti lūbos mentis
 v̄re sobrii p̄fecti sperate in eam que
 offertur vobis gr̄a in reuela-
 tionē ihesu xpi. quasi filii obedien-
 tie nō configurati p̄onibus igno-
 rancie v̄re desideris. sed scđm eū
 qui vocauit vos scđm: ut et ipsi
 scī in omī cōuersatione sitis: qm̄
 scriptū est Sancti estote: qm̄ ego

sanctus sū Et si patrē inuocatis eū
 qui sine acceptione p̄sonarū iudicat
 scđm vniūscuiusq; opus. in timore
 incolatus v̄rā tēpore cōuersamini:
 scientes qđ nō corruptilibus auro
 vel argento redēpti estis de vana
 v̄rā cōuersatione paterne cōditionis:
 sed p̄ciosō sanguīe quasi agni incor-
 taminati et imaculati xpi: p̄rog-
 niti quidē ante cōstitutionē mūdi:
 manifestati autē nouissimis t̄p̄ib; p̄
 p̄pter vos qui p̄ ipm̄ fideles estis
 in deo qui suscitauit eū a mortuis
 et dedit ei gloriā sempiternā: ut fides
 v̄rā et spes esset in deo Ammas v̄ras
 castificātes in obedientia caritatis:
 in fraternitatis amore. simplici
 ex corde inuicem diligite attentis
 renati nō ex semine corruptibili
 sed incorruptibili p̄ verbū dei v̄ri
 et p̄manentis Quia oīs caro fenū:
 et oīs gloria eius tāq; flos fenū.
 Exaruit fenū et flos eius decidit:
 verbū autē dñi manet in eternū.

Hoc est autē verbū qđ euāgelizatū
 est in vobis **Capl'm scđm**

Dponentes igitur onem
 maliciā et oēm dolū: et
 simulationes et inuidias: et om̄s
 detractiones: sicut modo genti
 infantes rationabiles sine dolo
 lac cōcupiscite: vt in eo crescat̄is
 in salutem: si tamē gustastis qm̄
 dulcis est dñs Ad quē accedētes
 lapidē vniū ab hoībus quidem
 reprobātū a deo autē electū et
 honorificatū: et ipsi tāq; lapides

vinu sup edificam domos spuales
sacerdotiu scm: offerre spiritales
hostias acceptabiles deo xpi
xpm. **P**ter qd conuersa scriptura
Ecce ponam in syon lapide firmu
angulare electu piosu: et qui cre
diderit in eu non confundetur. **W**
obis igitur honoz credentibus **N**on
credentibus aute lapis que repro
bauerit edificates hic factus est
in caput anguli: et lapis offensio
nis et petra scandali hinc qui offen
dunt verbo: nec credunt in quo et po
siti sunt **V**os aute estis genus electu
regale sacerdotiu gens sca pplus
acquisitionis: ut vtutes annuncietis
eius: qui de tenebris vos vocauit
in admirabile lume suu **Q**ui aliqu
no populus: nuc aute pplus dei **Q**
no consecuti miam: nuc aute miam
T. consecuti. **R**arissimi obsecro vos
taq aduenas et peregrinos abstinere
vos a carnalibus desideriis que
militant aduersus animam: conuersa
tionem vram inter gentes habentes
bonam: ut in eo qd detrectat de vo
bis taq de malefactoribus ex bonis
opibus vos considerates glorificent
deu in tpe visitationis **S**ubiecti
estote omni huane creature ppter deu
Sive regi: quasi pcellenti **S**ive
ducibus taq ab eo missis ad vndic
tam malefactorum: laude vobis bonorum
Quia sic est voluntas dei: ut bene
facientes obmutescere faciatis ipru
dentium hominum ignorantiam **Q**uasi
liberi et non quasi velamine habentes

malicie libertate: sed sicut serui dei
Omnibus honorate fraternitate diligite
Deum timeate: regem honorificate **S**er
ui subditi estote in omni timore dominis:
non tantum bonis et modestis: sed
etiam discoloris **H**ec est enim gratia: si ppter
conscientiam dei sustinet quis tunc facias
paciens iniuste **Q**ue est enim gratia?
si peccantes et colaphizati suffertis?
Sed si beneficientes patienter susti
netis: hec est gratia apud deum **I**n hoc
enim vocati estis: quia et christus passus
est pro nobis. vobis relinquitur exem
plum: ut sequamur vestigia eius **Q**ui
peccatum non fecit: nec inuentus est
dolosus in ore eius **Q**ui enim maledi
ceretur non maledicebat: cui patitur
non comminabatur **T**imidebat autem
iudicare se iniuste: qui peccata nostra ipse
portulit in corpore suo super lignum: ut pec
catis mortui iusticie viuamus: cuius
linoze sanati estis **E**rat enim sicut
ovines errantes: sed conuersi estis nuc
ad pastorem et episcopum carum vram
Similiter et **Capitulum tertium**
mulieres subdite sint viris
suis: ut et si qui non credunt verbo.
p mulierum conuersationem sine verbo
lucrum fiant: considerates in timore
scam conuersationem vram **Q**uam
sit non extrinsecus capillatura aut
circudatio aurium aut indumenti
vestimentorum cultus: se qui abscon
ditus corde est homo in incorruptibi
litate quieti et modesti spiritus: qui
est in conspectu dei locuples **S**ic
enim aliqui et sancte mulieres sperantes

Sancto
ambrosio

in deo ornabat se subiecte p̄p̄ris v̄ris:
sicut Sara obediebat abrahe dñm
cū vocans: cuius estis filie benefa-
cientes. et nō timentes vllā pturba-
tionē Viri silitate cohabitantes sc̄dm
sciām quasi in firmiori vasculo mu-
liebri impientes honorē tāq̄ et cohe-
redibus gratie vite: ut nō impedi-
antur orōnes v̄re In fide autē om̄s
vnamnes: cōpacientes. fraternitatis
amatores. misericordes modesti hūiles
nō reddentes malū pro malo nec male-
dictū pro maledicto: sed cōtrario bene-
dicētes Quia in hoc vocati estis: ut bene-
dictionē h̄ditate possideatis Qui em̄
vult vitā diligere et dies bonos: cohe-
reat lingua suā a malo: et labia eius
ne loquātur dolū Declinet autē a
malo et faciat bonū: inquirat pacē:
et sequatur eā Quia oculi dñi sup̄
iustos: et aures eius in p̄ces eorū Vl-
tute dñi sup̄ facientes mala
Et quis est qui vobis noceat: si boni
emulatores fueritis. Sed et si quid
patim̄ p̄pter iusticiā: beati Timore
autē eorū ne timueritis: et nō cōtur-
bem̄ Dñm autē ihesu xpm̄ sc̄ifica-
te in cordibus v̄ris: parati semp̄ ad
satisfactionē om̄i postenti vos ratio-
nem de ea que in vobis est fide et spe
Sed cū modestia in timore cōsciām
habentes bonā: ut in eo qd̄ detrahūt
de vobis confundantur qui calūpniā-
tur v̄rām bonā in xpo cōuersationē
Melius est em̄ beneficientes si velit
volūtas dei pati q̄ maleficientes
Quia et xps̄ semel pro peccatis n̄ris

mortuus est iustus pro iniustis: ut
nos offerret deo mortificatos quide
carne: viuificatos autē sp̄u In quo
et h̄ns qui in carcere cōclusi erant
sp̄ualiter veniens p̄dicauit: qui
increduli fuerāt aliqui qm̄ expecta-
bat dei patientia in diebus noe cū
fabraretur archa: in qua pauci
id est octo anime salue facte sunt
p̄ aquā Qd̄ et nos nūc simili for-
me saluos facit baptisma. nō carnis
depositio sordū: sed cōsciencie bone
interrogatio in deū: p̄ resurrectionē
ihesu xpi qui est in dextera dei: de-
glutiens mortē ut vite eterne heredes
efficeremur: p̄fectus in relū subiec-
tis sibi angelis et pt̄antibus et vtutibus

Nō igitur passo **Capitulum q̄rtū**
in carne et vos eadē cogita-
tione armam̄: q̄ qui passus est in
carne desit a peccatis: ut iā non homi-
desideris sed volūtati dei qd̄ reliquū
est in carne viuat teporis Sufficit
em̄ p̄teritū tempus ad volūtatē gen-
tū cōsumandā. qui ambulauerūt
in luxuris desideris v̄molentis
cōmestationibus potationibus et
illicitis idolorū cultibus in quibus
nūc obstupescūt: in quo admirantur
nō concurrentibus vobis in eadē
luxurie cōfusione blasphemantes:
qui reddent rationē et qui paratus
est iudicare viuos et mortuos **Nota**
hoc em̄ et mortuus euāgelisatū est
ut iudicentur quide sc̄dm̄ hoīes
in carne: viuāt autē sc̄dm̄ deū in
sp̄u. **Qm̄** autē fims appropiābit

X.

Estote itaq; prudentes: et vigilate in orationibus. Ante oia ante mutua in vobis in eternis caritate continua habetis: qz caritas operit multitudinem peccatorum. **H**ospitales invicem sine murmuratione. **U**niusquisque sicut accepit gratiam in alterutrum illa administrantes: sicut boni dispensatores multiformis gratie dei. **S**i quis loquitur: quasi sermones dei. **S**i quis ministrat tanquam ex virtute qua administrat deus: ut in omnibus honorificetur deus per ihesu xpm: cui est gloria et imperium in secula seclorum amen. **C**harissimum nolite peregrinari in sermone qui ad temptationem vobis fit: quasi novum aliquid vobis contingat. **S**ed cogitantes christi passionibus gaudete: ut et in revelatione glorie eius gaudetis exultetis. **S**i exprobramini in nomine christi beati estis: quoniam quod est honoris glorie et virtutis dei et qui est eius spiritus super vos requiescit. **N**emo autem **v**erum paciatur quasi homicida aut fur aut maledictus aut alienorum appetitor. **S**ed si autem ut christianus: non erubescat. **G**lorificet autem deum in isto nomine: quoniam tempus est ut incipiat iudicium de domo dei. **S**i autem presentia a vobis: quis firmus eorum qui non credunt dei evangelio: **E**t si iustus quidem vix salvabitur: impius et peccator ubi parebit. **I**taq; et hi qui patientur secundum voluntatem dei: fidei creatori commendat animas suas in benefactis. **S**emores ergo **C**apitulum quintum qui in vobis sunt obsecro.

confessor et testes christi passionum et eius que in futuro revelanda est glorie cogitator: **P**ascite qui in vobis est gregem dei. **V**idete non coacte sed spontanee secundum deum: neque turpis lucri gratia: sed voluntarie: neque ut dominantes in clericis sed forma facti gregis ex animo: ut cum apparuerit princeps pastor precipiatis inaccessibile glorie coronam. **S**iliter adolescentes subditi estote senioribus. **O**mnes enim invicem humilitatem insinuate: quoniam dominus superbis resistit: humilibus dat gratiam. **H**umiliamini igitur sub potenti manu dei: ut vos exaltet in tempore visitationis. **O**mnem sollicitudinem vestram precipientes in eum: quoniam ipsi cura est de vobis. **S**obrii estote et vigilate: quia adversarius vester diabolus tanquam leo rugiens circumque querens quem devoret. **C**ui resistite fortes in fide: scientes eandem passionem ei que in mundo est vestre fraternitati fieri. **D**eus autem omnis gratie qui vocavit vos in eternam suam gloriam in christo ihesu modicum passus: ipse perficiet confirmabit solidabitque. **I**psi gloria et imperium in secula seclorum amen. **P**ro silvanum fidelem fratrem vobis ut arbitror brevitati scripti obsecrans et contestans hanc esse veram gratiam dei: in qua et statis. **S**alutat vos ecclesia que est in babilone coelecta: et marcus filius meus. **S**alutate invicem in osculo sancto. **G**ratia vobis omnibus qui estis in christo ihesu. **A**men. **E**xPLICIT epla beati petri prima. **I**NCIPIT epla beati petri secunda.

A.

Simon petrus seruus
 et ap[osto]lus ihesu xpi.
 h[is] qui coequal[em]
 nobiscu[m] sortiti su[n]t
 fidem in iusticia dei
 n[ost]ri et saluatoris ihesu xpi. g[ra]tia
 vobis et pax adimpleatur in cogni-
 tione d[omi]ni n[ost]ri ihesu xpi. quomodo
 nobis o[mn]ia diuine virtutis sue que
 ad vita[m] et pietate[m] donata su[n]t per
 cognitione[m] eius qui vocauit nos
 p[ro]pria gloria et v[er]itate. p[ro] que[m] max-
 ima et p[re]ciosa nobis p[ro]missa dona-
 uit. ut p[er] hec efficiam[us] diuine con-
 sortes nature. fugientes eius q[ui]
 in m[un]do est concupiscentie corrup-
 tione[m]. Vos aut[em] cura[m] o[mn]em subm[er]-
 ferentes in iusticia in fide v[est]ra v[er]itate.
 in virtute aut[em] sci[en]tia. in sciencia
 aut[em] abstinentia. in abstinentia
 aut[em] paciam[us]. in paciencia aut[em]
 pietate[m]. in pietate aut[em] fraternita-
 tis amore. in amore aut[em] frater-
 nitatis caritate. Hec em[im] si vobiscu[m]
 affuer[un]t et superent. no[n] vacuos
 nec sine fructu vob[is] co[n]stituent
 in d[omi]ni n[ost]ri ihesu xpi cognitione.
 Cui em[im] non p[re]sto su[n]t hec. cecus
 est et manu[m] temptas obliuione[m]
 accipiens purgationis veteru[m]
 suoz delictoru[m]. Quap[ro]pter fr[ater]
 magis satagite. ut p[er] bona opa
 certa v[est]ra[m] vocatione[m] et electio-
 nem faciat[is]. Hec em[im] facientes.
 non peccabit[is] aliq[ui]s. Sic em[im]
 habudanter iustitabitur vobis
 introitus in eternu[m] regnu[m] d[omi]ni n[ost]ri

et saluatoris ihesu xpi. **P**ost[er] quod
 incipia[m] vob[is] comonere semp[er] de h[is].
 et quide[m] scientes et co[n]firmatos vos
 in p[re]senti veritate. Iustu[m] aut[em] arbi-
 tror q[uo]d d[omi]ni sum[us] in hoc tabernaculo
 suscitare vos in comonitione. cer-
 tus q[uo]d velox est depositio tabna-
 culi mei. scdm q[uo]d et d[omi]n[us] n[ost]r[us] ihesus
 xps significauit michi. Dabo aut[em]
 opera[m] et frequenter habere vos
 post obitu[m] meu[m]. ut horu[m] memo-
 ria[m] faciatis. Non em[im] indoctas
 fabulas secuti. nota[m] fecimus vo-
 bis d[omi]ni n[ost]ri ihesu xpi v[er]itate[m] et
 p[re]sencia[m]. sed speculato[rum] res
 facti illius magnitudis. Accipiens
 em[im] a deo p[re]e honore[m] et gloria[m].
 voce[m] delapsa[m] ad eu[m] huiusmodi a
 magnifica gloria. Hec est filius
 meus dilectus in quo michi com-
 placui. ip[s]u[m] audite. Et hac vocem
 nos audiuimus de celo allatam.
 cu[m] essemus cu[m] ip[s]o in monte sc[ro]. Et
 habemus firmitate[m] p[ro]phetia[m] sermo-
 nem. cui benefacitis attendentes
 quasi lucerne lucenti in caliginoso
 loco. donec dies illucescat. et lucifer
 oriatur in cordibus v[est]ris. Hoc p[ri]mu[m]
 intelligetes q[uo]d o[mn]is p[ro]phetia[m] sc[ri]pture.
 p[ro]pria[m] i[n]t[er]pretatione[m] no[n] fit. Non em[im]
 volu[n]tate huana allata est aliq[ui]s
 p[ro]phetia. sed sp[irit]u sc[ro] inspirati locu-
 ti su[n]t sc[ri] dei ho[m]ines. **Capitulu[m] scdm**

Herunt vero et pseudo pro-
 phete in p[ro]p[ri]o. sicut et in
 vobis erunt magistri m[er]cedos. qui
 introduce[n]t sectas p[er]ditionis. et

.10. ralle

eū qui emittit eos dñm negant. supdu-
centes sibi celestem pditionē. Et multi
sequuntur eorū luxurias. p quos via
veritatis blasphemabitur: et in aua-
ritia fictis verbis de vobis negocia-
buntur. Quibus iudiciū iam olim nō
cessat: et pditio eorū nō dormitat. **N**
em deus angelis peccatibus nō pe-
perit: sed rudentibus infernū detur-
tos in tartarū tradidit in iudiciū
cruciandos reservari: et origmali
mūdo nō peperit: sed octavū nocē iusti-
tie preconem custodiunt diluiviū
mūdo impiorū iudices: et
in civitates sodomoz et gomozoz
in cinerem redigens cūcensione dāp-
navit: exemplū eorū qui impie
acturi sūt ponēs: et iustū loth
oppressū a nefandoz iūria ac
luxuriosa cōversatione expulit.
Aspectu em et auditu iustas erat
habitās apud eos: qui de die in die
aiām iustā iniquis operibus
cruciabant. **M**ouit dñs pios de
tēptationibus cupere: iniquos
vero in die iudicii cruciandos
reservare. **M**agis autem eos qui
post carnem in cōcupiscentia inū-
dicie ambulānt. dāpnationēq; con-
tempnūt: audaces sibi placentes:
sectas nō metuntur in adducere blas-
phemates. **U**bi angeli fortitudine
et virtute pū sūt: in alore: nō por-
tant adversus se execrabile iudiciū.
Hic vero velut irrationabilia peccata
naturaliter in captione et in pncipi-
o **Item**

in hīs que ignorat blasphemates in
corruptione sua peribit. **P**ropientes
mercedē iniusticie: voluptate cūctima-
tes diei delicias. cōmignationis et ma-
cule delictis affluentes in cōmūis
suis luxuriantes vobiscū: oculos
habentes plenos adulteri et ineffabi-
lis delicti: pellicientes aiās instabi-
les: cor exercitātū auaricia haben-
tes maledictōis filii: derelinquentes
viā rectā errauerūt. secuti viam
balaa et bozor. qui mercedē iniqui-
tatis amavit: correptionē vero habuit
sue vesane. **S**ubingale mutū am-
mal hoīs voce loquēs. prohibuit pro-
phete insipientiā. **H**ic sūt fontes
sive aqua: et nebule turbidibus
exagitate: quibus caligo tenebrarū
reservatur. **S**upbia em vanitatis
loquētes. pellicunt in desideris car-
nis luxurie eos qui paululā effu-
gunt: qui in carne cōversantur. **L**
beritatem illis pmittentes: cū ipsi
serui sūt corruptionis. **A**
quo em quis superatus est: huius
et seruus est. **S**i em refugientes
cōmignationes mundi in cōgnitōe
dñi nri saluatoris ihesu xpi hīs
rursus iniquitatis superatur: facta
sūt eis posteriora ~~puna~~ **P**onibus
deteriora ponibus. **I**lle cū em erat
illis nō cognoscere viā iusticie: quā
post agnitionē retrorsū cōverti ab
eo qd illis traditū est scō mādato
Cōtingit em illis illud verū puerū la-
nis recusatus ad suū vomitū. et suslata
in volutabro luti. **Capitū quartū**

Nunc ecce vobis ltrm scdm
 scribo eplam: in quibus
 excuso vram in comonitione sinceram
 mente: ut memores sitis eor q pdixi
 vboru scdm pphetaz et aplox vror
 pceptoru dmi et saluatoris. **H**oc
 pmiu scientes qd vement in nouissis
 diebus in deceptione illufores: iuxta
 pprias concupiscencias ambulantes.
 dicentes **V**bi est pmissio aut aduentu
 eius **E**x quo em pres dormierunt oia
 sic pfeuerat ab inicio creature **L**atet
 em eos hoc volentes qd celi erat pri
 mus et terra de aqua: et p aqua
 consistens dei verbo: p que ille mundus
 aqua mundatus perit **C**eli autem qui
 nunc sunt in terra: eode verbo reposita
 sunt: igrm reseruari in diem iudicii
 et pditionis ipioru hominu **V**nu vero
 hoc no lateat vos hui qz vna dies
 apud deum sicut et mille ann sicut
 vnus dies **N**o tardat dms pmissu:
 sed patienter agit ppter vos: nolens
 aliquos perire: sed oib ad peniten
 tia reuerti **A**duemet autem dies dmi
 ut fir: in qua celi magno impetu
 transient: elemeta vero calore sol
 uentur: terra autem et que in ipa sunt
 opa exurentur **C**u hec igitur dissol
 uenda sint quales oportet vos esse
 in scis conuersationibus et pietatibz
 expectantes et sperantes in aduentu
 in aduentu diei dmi in ihesu xpi:
 p que celi ardetes soluentur: et
 elemeta ignis ardore tabescent:
Nouos vero celos et noua terra scdm
 pmissa ipiq expectamus: in quibus

iusicia habitat **P**roter qd ltrm hec
 expectantes satagite immaculati et in
 violati ei inueniri in pace: et dmi
 nri longanimitate arbitrami **S**icut
 et carissimus frater nr paulus scdm
 datam sibi sapiam scripsit vobis: si
 cut et in oibus eplis loques in eis
 de his in quibus sunt quedam difficilia
 intellectu: que indocti et instabiles
 deprauat sicut et ceteras scripturas
 ad sua ipoz pditione **V**os igitur
 fices pscientes hec custodite: ne nisi
 pientiu errore trasducti excidatis
 a ppria firmitate **C**rescite vero
 in gracia et cognitione **D**mi
 nri ihesu xpi et salua **T**oris
 Ipsi gloria et nunc et in **d**iem eter
 nitatis **A**men **E**xph **C**it epla bti
 petri scdm **I**nci **P**it epla bti
 johannis apli pma

Hoc fuit ab in
 cio qd audiuimq
 qd vidimus ocu
 lis nris qd pspex
 imus et manus
 nre cotrectauit
 rit de verbo vite: et vita manifestata
 est: et vidimus et testamur: et
 annunciamus vobis **v**obis eternam
 que erat apud patre et apparuit
 nobis **Q**u vidimus et audiuimus
 annunciamus vobis: ut et vos
 societate habeatis nobiscu: et
 societas nra sit cu patre et filio
 eius ihesu xpo **E**t hec scribimq
 vobis ut gaudeatis: **E**t gaudiu
 vrm fit plenu **E**t hec est annucia
Cro

.1.

B

quā audiuimus ab eo et annūciamus
vobis: quoniam deus lux est: et tenebre
in eo sunt velle. Si dixerimus quoniam socie-
tate habemus eum eo. et in tenebris am-
bulamus: mentimur: et non facimus
veritatem. Si autem in luce ambulamus
sicut et ipse est in luce: societatem
habemus ad invicem: et sanguis
iesu filii eius emundat nos ab omni
peccato. Si dixerimus quoniam peccatum non
habemus: ipse nos seducimus: et
veritas in nobis non est. Si confi-
teamur peccata nostra: fidelis et iustus
est: ut remittat nobis peccata nostra:
et emundet nos ab omni iniquitate.

C

Hec scribo vobis: ut non
peccetis. Sed et si quis peccaverit
advocatum habemus apud patrem
iesu christum iustum: et ipse est propitius
pro peccatis nostris. Non pro nostris
autem tantum: sed etiam pro totius mun-
di. Et in hoc scimus quoniam cognovimus
eum: si mandata eius observemus. Qui
dicit se nosse deum et mandata eius
non custodit: mendax est: et in eo ve-
ritas non est. Qui autem servat ver-
bum eius: vere in hoc caritas dei
perfecta est. In hoc scimus: quoniam in
ipso sumus. Qui dicit se in ipso ma-
nere: debet sicut ille ambulavit
et ipse ambulare. **R**em non man-
datum novum scribo vobis: sed man-
datum eius quod habuistis ab initio. Man-
datum vetus est: verbum quod audistis.

D

Iterum mandatum novum scribo vobis
quod est verum et in ipso et in nobis:
quia tenebre transierunt: et lumen verum
iam lucet. Qui dicit se in luce esse.
et fratrem suum odit: in tenebris est
usque adhuc. Qui diligit fratrem suum
in lumine permanet: et scandalum
in eo non est. Qui autem odit fratrem
suum in tenebris est: et in tenebris
ambulat: et nescit quo eat: quoniam
tenebre obsecaverunt oculos eius.
Scribo vobis filiioli: quoniam venit
tutus vobis peccata propter nomen eius.
Scribo vobis patres: quoniam cognov-
istis eum qui ab initio est. **S**cribo
vobis adolestes: quoniam vicistis ma-
lignum. **S**cribo vobis infantes:
quoniam cognovistis patrem. **S**cribo vo-
bis iuvenes: quoniam fortes estis: et
verbum dei manet in vobis: et vi-
cistis malignum. Nolite dilige-
re mundum neque ea que in mundo sunt.
Si quis diligit mundum: non est
caritas patris in eo. Quoniam omne quod
est in mundo concupiscentia carnis
est: et concupiscentia oculorum et super-
bia vite: que non est ex patre: sed
ex mundo est. Et mundus transiit
et concupiscentia eius. Qui autem
facit voluntatem dei: manet in eternum.
Filiioli mei novissima hora est.
Et sicut audistis quod antichristus
venit: nunc antichristi multi facti sunt.
Unde scimus quia novissima hora
est. Ex nobis prodierunt sed non
erant ex nobis. Nam si fuissent ex
nobis permansissent utique nobiscum.

Sed ut manifesti sint. qm̄ non
sūt om̄s ex vobis. Sed vos vnc-
tionē habetis a stō: et nostis oīa.
Nō scripsi vobis q̄si ignorātibz
veritate sed q̄si scientibz eā:
et qm̄ om̄e mendaciū ex veritate
nō est. Quis est mendax r̄ nisi is
qui negat qm̄ ihesus est x̄ps.
Hic est anti x̄ps qui negat patrē
et filiū. Om̄s qui negat filiū: nec
patrē habet. Qui cōfiteatur filiū:
et patrē habet. Vos qd̄ audistis
ab initio: in vobis p̄maneat. Si
in vobis p̄manserit qd̄ audistis
ab initio: et vos in filio et patre
manebitis. Et hec est rep̄missio:
quā ip̄e pollicitus est vobis vitā
eternā. Hec scripsi vobis de hīs qui
seducūt vos. Et vos vncionē quā
accepistis ab eo: maneat in vobis.
Et nō necesse habetis ut aliquis
doceat vos: sed sicut vncio eius
docet vos: et verū est et
non mendaciū. Et sicut docuit
vos manete in eo. Et nūc filio
manete in eo: ut cū apparuerit
fiduciā habeamz: et nō confu-
damur ab eo in adventu eius. Si
scitis qm̄ iustus est: scitote qm̄
et oīs qui facit iusticiā ex ip̄o
natus est. **Capitulum terciū**

Quodete qualē caritate dedit
nobis pater: ut filii dei
noīemur et simus. Propter hoc
mūdus nō novit nos: q̄a non
novit eū. Et nūc filii dei sumz:
et nondū apparuit quid erimus.

Scimus qm̄ cū apparuerit filius
erung: qm̄ videbimz eū sicuti est.
Et oīs qui habet hanc sp̄em in eo
sificat se: sicut et ille sc̄us est. Om̄s
qui facit pct̄m: et iniquitate facit. Et
pct̄m est iniquitas. Et sc̄us q̄a ille appa-
ruit et pct̄a tolleret: et pct̄m in eo nō
est. Om̄s qui in eo manet: nō peccat.
Et oīs qui peccat nō vidit eū: nec
cognovit eū. Filiohi nemo vos seducit.
Qui facit iusticiā iustus est: sicut
et ille iustus est. Qui facit pct̄m ex
dyabolo est: qm̄ ab initio dyabolus
peccat. In hoc apparuit filius dei: ut
dissolvat opa dyaboli. Om̄s qui natus
est ex deo pct̄m nō facit: qm̄ semen
ip̄ius in ip̄o manet: et nō pot̄ peccare.
qm̄ ex deo natus est. In hoc manifesti
sūt filii dei et filii dyaboli. Om̄s q̄ nō
est iustus nō est ex deo: et qui non
diligit fr̄em suū. Quā hec est am̄-
citiatio quā audistis ab initio: ut dili-
gatis alterutrū. Nō sicut ex̄n qui
ex maligno ex̄at: et occidit fr̄atres
suū. Et ip̄e dedit eū. Quā opera
eius maligna erāt: fr̄is autē eius
iusta. Nolite mirari fr̄es: si odit
vos mūdus. Nos scimz qm̄ trāslati
sumus de morte ad vitā: qm̄ dili-
gimus fr̄es. Qui nō diligit manet in
morte. Om̄s qui odit fr̄atres suū homi-
cida est. Et scitis qm̄ oīs homicida
nō habet vitā eternā in se manen-
tem. In hoc cognovimz caritate
dei qm̄ ille aīam suā pro nobis po-
suit: et nos debemz pro fr̄ibus aīas
ponere. Qui habuerit sb̄am mūdi

et viderit fratrem suum necesse habere et
clausit viscera sua ab eo? quomodo
caritas dei manet in eo? filii mei
non diligamus verbo neque lingua:
sed opere et veritate. In hoc cognosci-
mus quoniam ex veritate sumus. et in con-
spectu eius suademus corda. Omnia
quoniam si reprehenderit cor nostrum. maior est
deus corde nostro: et novit omnia. Quoniam
si cor nostrum non reprehenderit nos. fidu-
ciam habemus ad deum: et quicquid petierimus
accipiemus ab eo: quoniam mandata
eius custodimus. et ea que sunt pla-
cita coram eo facimus. Et hoc est man-
datum eius ut credamus in nomine filii
eius ihesu christi: et diligamus alterutrum
sicut dedit mandatum vobis. Et qui ser-
uat mandata eius in illo manet:
et ipse in eo. Et in hoc scimus quoniam
manet in nobis. de spiritu que dedit
carissimum. **capitulum octiduum. In nobis.**
R nolite omnem spiritum credere:
sed probate spiritus si ex deo sunt: quoniam
multi pseudo propheti exierunt in mundum.
In hoc cognoscitur spiritus dei. Omnis
spiritus qui confitetur ihesum christum in car-
ne venisse: ex deo est. Et omnis spiritus
qui soluit ihesum: ex deo non est. Et hic
est anti christus de quo audistis quoniam venit:
et nunc iam in mundo est. Vos ex deo
estis filii et vicistis eum: quoniam maior
est qui in vobis est. quam qui in mundo.
Ipsi de mundo sunt ideo de mundo loqui-
tur: et natus eos audit. Nos ex deo
sumus. Qui novit deum: audit nos.
Qui non est ex deo: non audit nos. In
hoc cognoscimus spiritum veritatis et spiritum
erroris. Quoniam diligamus invicem:

quoniam caritas ex deo est. Et omnis qui di-
ligit ex deo natus est: et cognoscit
deum. Qui non diligit non novit deum:
quoniam deus caritas est. In hoc appa-
ruit caritas dei in nobis: quoniam filium
suum unigenitum misit deus in hunc
mundum: ut vivamus per eum. In hoc
est caritas non quasi nos dilexerimus
deum: sed quoniam ipse prior dilexit nos:
et misit filium suum pro peccatis nostris.
Quoniam si sic deus dilexit
nos. et nos debemus alterutrum dilige-
re. Deum nemo vidit unquam. Si diligamus
invicem deus in nobis manet: et
caritas eius in nobis perfecta est.
In hoc cognoscimus quoniam in eo mane-
mus et ipse in nobis: quoniam de spiritu suo
dedit nobis. Et nos vidimus et testi-
ficamur: quoniam pater misit filium suum sal-
vatore mundi. Quisquis confessus fuerit
quoniam ihesus est filius dei: deus in eo
manet et ipse in deo. Et nos cogno-
scimus et credimus cantati: quam
habet deus in nobis. Deus caritas
est. Et qui manet in caritate in deo
manet: et deus in eo. In hoc perfecta
est caritas dei nobiscum: ut fiducia
habeamus in die iudicii: quia sicut ille
est et nos sumus in hoc mundo. Timor
non est in caritate: sed perfecta caritas
foras mittit timorem: quoniam timor pena
habet. Qui autem timet: non est perfec-
tus in caritate. Nos ergo diligamus deum:
quoniam deus prior dilexit nos. Si quis
dixerit quoniam diligo deum et fratrem suum
odit: mendax est. Qui enim non diligit
fratrem suum quem videt: deum quem non

videt quō potest dilige. Et hoc mādatū habemus a deo: ut qui diligit deū diligit et frēm suū **Capitulum quintū**

Omnis qui credit quō ihesus est est xps. ex deo natus est. Et oīs qui diligit eū qui genuit: diligit et eū qui natus est ex eo. In hoc cognouimus quō diligimus natos dei: eū deū diligamus et mādata eius faciamus. **H**ec est em caritas dei ut mādata eius custodiamus: et mādata eius gratia nō sūt. **Q**uī omne quō natū est ex deo vincit mūdū. Et hec est victōia que vincit mūdū fides nra. **Q**uis est qui vincit mūdū? nisi qui credit quō ihesus est filius dei. **H**ic est qui venit p aquā et sanguine ihesus xps. **N**ō in aqua solū: sed in aqua et sanguine. **E**t spūs est qui testificatur quō xps est veritas. **Q**uī tres sūt qui testimoniū dat in celo: pater. verbū. et spūs scūs. **E**t hī tres vnū sūt. **E**t tres sūt qui testimoniū dant in terra: spūs aqua et sanguis. **E**t tres vnū sūt. **S**i testimoniū homī accipimus: testimoniū dei maius est. **Q**uī hoc est testimoniū dei quō maius est: quā testificatus est de filio suo. **Q**ui credit in filiū dei: habet testimoniū dei in se. **Q**ui nō credit in filio mendacem facit eū: quī non credit in testimonio qui testificatus est deus de filio suo. **E**t hoc est testimoniū quō vitā etnā dedit nobis deus: et hec vitā in filio eius est. **Q**ui habet filiū: habet vitā. **Q**ui nō habet filiū: nō habet vitā. **H**ec scribo vobis: ut sciatis quō vitā

habetis etnā: qui creditis in noīe filii dei. **E**t hec est fiducia quā habemus ad eū: quā quōquā petierimus scdm voluntatem eius audit nos. **E**t scimus quia audit nos: quā petierimus. **S**cimus quō habemus petitiones: quas postulamus ab eo. **Q**ui scit fratrem suū peccare peccm nō ad mortē? pro eo petat: et dabitur ei vitā peccanti nō ad mortē. **E**t peccm ad mortem: nō pro illo dico ut roget quis. **O**īs iniquitas peccm est: et est peccatū ad mortē. **S**cimus quā oīs qui natus est ex deo nō peccat: sed generatio dei cōseruat eū: et malignus nō tanget eū. **S**cimus quō ex deo sumus: et mūdus totus in malo ligno positus est. **E**t scimus quō filius dei venit: et dedit nobis sensū ut cognoscamus verū deū: et simus in vero filio eius. **H**ic est verus deus: et vitā etnā. **F**ilioli custodite vos a simulacris. **E**xplīcit eplā bñ iohānis apli pma. **I**ncipit eplā bñ iohānis apli scda. **E**mor elate dñe et natis eius quos ego diligo in veritate: et nō ego solus sed et oīs qui cognouerūt veritate. **P**ropter veritatem que pmanet in vobis et vobiscū erit in eternū: sit vobiscū gratia. misericordia pax a deo ptre. et a ihesu xpo filio ptris: veritate et caritate. **C**ausus sū valde quō inueni de filiis tuis ambulātes in veritate: sicut

et vocatis: una vobis et pax et caritas adimpleatur. **E**t in oem sollicitudine faciens scribendi vobis de conuicia salute necesse habui scribere vobis: deprecans superceteri semel tradite scis fidei. **S**ubintroierunt enim quidam homines qui olim prescripti sunt in hoc iudicium impij dei nostri gratiam transgressos in luxuria: et solum dominatorem et dominum nostrum ihesum christum negantes. **C**omonere autem vos volo scientes semel omnia: quoniam ihesus populum suum de terra egypti saluans: sedus eos qui non crediderunt perdidit angelos vero qui non seruauerunt suum principatum sed dereliquerunt suum domicilium in iudicio magni diei vinculis etiam sub caligine reseruauit. **S**icut zodoma et gomorra et finitime ciuitates sili modo ex fornicate et abeuntes post carnem alteram: facte sunt exemplum ignis eternei pena sustinentes. **S**iliter et huius carnem quidem maculat: dominacione autem spernit: maiestatem autem blasphemant. **C**um michael archangelus cum dyabolo disputans altercarentur de moysi corpore: non est ausus iudicium inferre blasphemie: sed dixit Imperet tibi dominus. **H**uius autem quocumque quidem ignorat blasphemant: quocumque autem naturaliter tanquam mutata animalia noxiunt in huius corripuntur. **D**e illis qui via cayn abierunt: et errore balaam mercede effusi sunt: et contradictione chore perierunt. **H**uius sunt in epulis suis macule coniuuantes: sine timore semetipsos

pascentes: nubes sine aqua que a ventis circumferuntur. **A**rbores autem inuales infructuose bis mortue. eradicantur: fluctus feri maris dissipantes suas confusiones: sidera errantia: quibus procella tenebrarum conseruata est in eternum. **P**rophetauit autem de huius septimus ab adam enoch dicens Ecce venit dominus in sanctis milibus suis facere iudicium contra omnes: et arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum quibus impie egerunt: et de omnibus diuis que locuti sunt contra eum peccatores impij. **H**uius sunt murmuratores querelosi. secundum desideria sua ambulantes: et os illos loquitur superbia: mirantes personas questus causa. **V**os autem karissimi memores estote verborum que perditia sunt ab apostolis domini nostri ihesu christi: qui dicebant vobis quoniam in nouissimo tempore venient illustratores secundum desideria sua ambulantes non in pietate. **H**uius sunt qui segregant semetipsos: animalia spiritum non habentes. **V**os autem karissimi superedificantes uosmetipsos sanissime fidei uere. in spiritu sancto orantes uosipos in dilectione diuersate: respectantes misericordiam domini nostri ihesu christi in vitam eternam. **E**t hos quidem arguit iudicatos: illos uero saluare de igne rapientes. **A**liis autem miseremini in timore dei: odientes et ea que carnalis est maculatam tunicam. **E**t autem qui potens est

vob cōservare sine peccato et cōstitūe ante cōspectū glorie sue imaculatos in exultatione: soli deo saluatori nro p ihesū xp̄m dnm nrm gloria mag nificētia imperiū et potestas ante omē sc̄lū nūc et in oīa sc̄la amen.

Explicit eplā sc̄i iude apli. Incipit prologus beati iheronimi p̄bri in apocalipsim

Omnes qui volūt pie vivere in xp̄o sicut ait aplis p̄secutionē patientur iuxta illud.

O fili accedens ad seruitutem dei sta in iusticia et timore: et prepara aīam tuā ad teptationē. Teptatio nāq; est vita hoīs sup̄ terrā. Ne autē fideles in hīs deficiant: cōsolatur eos dñs atq; confirmat dīcēs. **W**obiscū sū vsq; ad cōsumationē sc̄li. Et nolite timere pusillus grex. **U**tereā videns pater tribulationēs quas passura erat ecclia ab aplis fundata supra petrā xp̄m. ut mīnus timeantur disposuit vna cū filio et spū sc̄o eas reuelare. **R**euelavit autē tota trinitas xp̄o sc̄dm hūanitatē. **X**p̄s vero iohānē per angelū. iohānes ecclie. de qua reuelatione hūc librū composuit. **U**nde liber iste apocalipsis dicitur. id est reuelatio quia hic cōtinentur q̄ reuelavit deus iohānē. **E**t iohānes ecclie quāta scilicet ecclia passa sit in t̄p̄e p̄mitiuo. et nūc patia tur. et in nouissimis t̄p̄ibus

anti xp̄i passura sit. quādo tanta erit tribulatio. ut si fieri potest etiā moueantur electi. **E**t q̄ pro hīs et nūc et in futuro p̄mia sit susceptura. ut quos denūciata supplicia terrent. promissa p̄mia letificent. **I**deo iste liber inter reli quas sc̄pturas noui testamenti p̄phetie noīe censetur. que aliis excellentior est p̄phetis. **S**icut em̄ nouū testamentū prestat veteri. euangelū legi: ita hec p̄phetia p̄phetis veteris testamēti. q̄a de xp̄o et ecclia magna ex pte iā adimpleta sacramenta denūciat. **V**el etiā ideo cū aliis v̄m̄pharia isti tripharia data est. **P̄**phetia simul scilicet de p̄tento et p̄nti et futuro. **A**d cuius cōfirmandā auctoritate occurrit etiā auctoritas mittentis et deferentis et accipientis. **M**ittētis scilicet trinitatis. et deferentis scilz angeli. accipientis scilz iohānis. **I**n autē iohānē hec in visione fuerunt reuelata. et sint tria genera visio nū. sub quo genere cōtineatur videndū est. **V**isio em̄ alia corp̄alis quādo videlicet corp̄alibus oculis aliquid videmus. **A**lia sp̄ualis seu ymagma. cū videlicet dormientes vel etiā vigilātes ymagines rerū terminis quibus aliquid significatur. **S**icut vidit pharao spicas. et moyses rubū ardere. ille dormiens iste vigilans. **A**lia intellectualis q̄n videlicet spū sc̄o reuelante intel lectu mentis veritatē misteriorū

Actoio In die
1016 Ad cēna

sicut est capimus quomodo vidit iohanes que in hoc libro referuntur. Non enim figuram tantum spiritum vidit: sed et earum significata mente intellexit. Vidit autem iohanes et scripsit in pathmos insula religatus a domitiano in exilio principe tyrannissimo. Hac enim ad scribendum compellente causa: quia dum exilium teneretur a domitiano in pathmos insula. in ecclesiis quibus pererat multa pullallarunt atque molerentur vicia atque diverse hereses. Erant enim heretici ibi dicentes christum non fuisse ante mariam: quia tyrannice de ea natus erat. Quos iohanes in principio euangelii sui redarguit dicens. In principio erat verbum. Et in hoc libro cum dicit alpha et omega id est principium et finem. Dicebat enim quidam ecclesiam pondere tribulationum ante finem seculi desituram et pro labore non premium eternum suscipituram. Horum ergo errores volens destrucere iohanes ostendit christum principium esse et finem. Unde ysayas. Ante me non est formatus deus: et post me non erit. Et ecclesiam per exercitium tribulationum non desinere ostendit sed proficere: et pro his bravium eternum recipere. Scribit autem iohanes septem ecclesiis asiaticis et eorum septem epistolis de predictis instruens. et per eam totam generalem ecclesiam docens. Est itaque materia iohannis in hoc opere status specialiter asiaticae ecclesie nec non et totius videlicet que in presenti patitur et in futura receptura sit. Intentio vero eius est monere ad patientiam

que servanda est. tum quia brevis est labor. tum quia premium magnus. Modus tractandi talis. Primo premitit prologum et salutationem ubi reddit auditores benignos et attentos. Quo premissis accedit ad narrationem. Ante narrationem vero ostendit christum esse ab eterno sine principio et sine inducibus ipsum loquentem. Ego sum alpha et omega: id est principium et finis. Postea accedens ad narrationem distinguit septem visiones quibus terminatis ille liber consummatur. Premitit autem prologum dicens. Apocalypsis ihesu christi subaudiis hoc est sicut in aliis visionibus ysayas. hec est et parabola salomonis. Incipit apocalypsis quod est revelatio iohannis apostoli.

Explicit prologus

Apocalypsis ihesu christi quam dedit illi deus palam facere servis suis que oportet fieri cito: et significavit mittens per angelum suum sermo suo iohanni qui testimonium perhibuit verbo dei: et testimonium ihesu christi quecumque vidit. Beatus qui legit et qui audiunt verba prophetie huius: et servent ea que in ea scripta sunt. Tempus enim prope est. Iohanes septem ecclesiis que sunt in asia. Gratia vobis et pax ab eo qui est et qui erat et qui venturus est: et a septem spiritibus qui in conspectu throni eius sunt: et a ihesu christo qui est testis fidelis primogenitus mortuorum et princeps regni terre. Qui dilexit nos et lavit nos a peccatis nostris in sanguine

Agne

suo: et fecit nos regnū et sacerdotes deo
et p̄i suo Ipsi gloria et imperiū in
scla sclorū: amen Ecce venit cū nubib;
bus: et videbit eū oīs oculus: et qui
eū pupugerūt Et plangent se sup
eū oīs tribus terre: etiā amen Ego
sū alpha et ω principiū et finis
dicit dñs deus: qui est et qui erat
et qui venturus est oīpotens Ego
iohānes frater vester et particeps
in tribulatione et regno et paciā
in ihesu: sū in insula q̄ appellatur
pathmos p̄pter verbū dei et testimo
niū ihesu sū in dñca die spū in
dñca die: et audiui vocē post me
vocem magnā tāq̄ tube dicentis Quid
vides scribe in libro: et mitte septem
ecclis que sūt in asia. ephesū et smir
nam et p̄gamū et thiatiram et sardis
et philadelphā et laodiciam Et
cōuersus sū vt videre vocem q̄ loque
batur mecū Et cōuersus vidi septē
candelabra aurea: et in medio septē
candelabror aureor silem filio hoīs
vestitū podere: et p̄cinctū ad ma
millas zona aurea Caput autē eius
et capilli erāt candidi tāq̄ lana alba
et tanq̄ mix: et oculi eius velut
flāma ignis: et pedes eius siles
auricalco sicut in camino ardent:
et vox illius tāq̄ vox aquar multar
Et habebat in dextera sua stellas
septē: et de ore eius gladius ex vtr̄q̄
parte acutus exibat: et facies eius
sicut sol lucet in virtute sua Et cū
vidissem eū cecidi ad pedes eius tāq̄
mortuus: et posuit dexterā suam

super me dicens Noli timere Ego sū
primus et nouissimq̄: et viuus: et
sū mortuus: et ecce sū viuens in scla
sclorū: et habeo clauēs mortis et
inferni Scribe ergo que vidisti et
que sūt: et que oportet fieri post hec
Sacramentū septē stellarū quas
vidisti in dextera mea: et septē can
delabra aurea Septem stelle angeli
sūt septē eccliarū: et candelabra sep
tem septē ecclie sūt **Explim scdm**
Et angelo ephesi ecclie scribe.
Hec dicit qui tenet septem
stellas in dextera sua: qui ambulat
in medio septē candelabror aureor
Scio opera tua et laborē et paciā
tuā: et quia nō potes sustinē malos:
et temptasti eos qui se dicūt ap̄los
esse et nō sūt et inuenisti eos medaces
Et paciā habes: et sustinisti
propter nomen meū: et nō defecisti
Sed habeo aduersū te qd̄ caritatem
tuā primā reliquisti Memor esto
itaq̄ vnde excideris: et age penitē
ciam: et p̄ma opa fac Sim autem
vemo tibi et mouebo candelabrū
tuū de loco suo: nisi penitenciam
egeris Sed hoc habes bonū q̄ odisti
facta incolantar: que et ego odi
Cui habet aures: audiat quid sp̄s
dicat ecclis Vnicenti dabo edere
de ligno vite: qd̄ est in paradiso
dei mei Et angelo smirne ecclie
scribe Hec dicit primus et nouis
simus: qui fuit mortuus et viuus
Scio tribulationē tuā et paup̄
tatem tuā: sed dices: et blasphem
Amaris

ab his qui se dicunt iudeos esse et non sunt: sed sunt synagoga sathane Nichil horum timeas que passurus es Ecce missurus est dyabolus ex vobis in carcerem ut temptem: et habebitis tribulationem diebus decem **E**sto fidelis usque ad mortem: et dabo tibi coronam vite **Q**ui habet aures: audiat quid spiritus dicat ecclesius **Q**ui vixerit non ledetur a morte secunda **E**t angelo p[er]gamini ecclesie scribe **H**ec dicit qui habet triumphum ex utraque parte arcum **S**cio ubi habitas: ubi sedes est sathane: et tenes nomen meum. et non negasti fidem meam **E**t in diebus antiphabas testis mei fidelis qui occisus est apud vos: ubi sathanas habitat. **S**ed habeo aduersum te pauca: quia habes illic tenentes doctrinam balalaam qui docebat balach mittere scandalum coram filiis israel: edere et fornicari **I**ta habes et tu tenentes doctrinam nicolaitarum **S**iliter penitentiam age **S**i quo minus veniam tibi cito: et pugnabo cum illis in gladio oris mei **Q**ui habet aures: audiat quid spiritus dicat ecclesius **V**nicuique dabo manna absconditum: et dabo illi calculum candidum: et in calculo nomen nouum scriptum. quod nemo scit nisi qui accipit **E**t angelo thiatire ecclesie scribe **H**ec dicit filius dei. qui habet oculos tanquam flamma ignis: et pedes similes auriscalco **N**oui opera tua: et fidem et caritatem et misericordiam et patientiam tuam: et opera tua nouissima plura prioribus **S**ed habeo aduersum

te: quia permittis mulierem izabel: que se dicit prophetem docere et seducere seruos meos: fornicari et manducare de idolotitis **E**t dedi illi tempus ut penitentiam ageret: et non vult penitenti a fornicatione sua **E**cce ego mittam eam in lectum: et qui mechamur cum ea in tribulatione maxima erunt: nisi penitentiam egerint ab operibus suis: et filios eius interficiam in morte **E**t scient omnes ecclesie. quia ego sum scrutator renes et corda: et dabo unicuique secundum opera sua **V**obis autem dico ceteris qui thiatire estis **C**aucum non habent doctrinam hanc: qui non cognouerunt altitudines sathane: quemadmodum dicit non mittam super vos aliud pondus **T**amen id quod habetis tenete: donec veniam **E**t qui vixerit et custodierit usque in finem opera mea: dabo illi potentiam super gentes et reges eas in unguento ferreo: et tanquam vas sigilli commingetur: sicut et ego accipi a patre meo: et dabo illi stellam matutinam **Q**ui habet aures: audiat quid spiritus dicat ecclesius **Capitulum tertium**
Et angelo sardis ecclesie scribe **H**ec dicit qui habet septem spiritus dei: et septem stellas **S**cio opera tua: quia nomen habes quod viuas: et mortuus es **E**sto vigilans: et confirma cetera que moritura erant **N**on enim inuenio opera tua plena coram deo meo **I**n mente ergo habere qualiter acceperis et audieris: et serua et penitentiam age **S**i ergo

.5.

.5.

non vigilauerit ueniam ad te tamquam
fuit: et nescies hora qua ueniam ad
te. Sed habes pauca nomina in sardis.
qui non inquinauerunt uerimenta
sua: et ambulabunt mecum in albis:
quia digni sunt. Qui uicerit sic
uestietur uestimentis albis: et non
delebo nomen meum coram patre meo:
et coram angelis eius. Qui habet
aures: audiat quid spiritus dicat eccle-
siis. Et angelo philadelphie ecclesie
scribe. Hec dicit sanctus et uerus dauid:
qui habet clauem dauid: qui aperit
et nemo claudit. claudit et nemo
aperit. Scio opera tua. Ecce dedi coram
te ostium apertum. quod nemo potest claudere:
quia modicam habes uirtutem: et ser-
uasti uerbum meum: et non negasti
nomen meum. Ecce dabo de synagoga
sathane. qui dicunt se iudeos esse et
non sunt: sed mentiantur. Ecce faciam
illos ut ueniant et adorent ante
pedes tuos: et scient quia ego dilexite.
Quoniam seruasti uerbum patientie mee:
et. Nego te seruabo ab hora temptationis
que uentura est in orbem uniuersum:
temptare habitabiles in terra. Ecce
uenio cito. Uene quod habes: ut nemo
accipiat coronam tuam. Qui uicerit
faciam illum columpnam in templo dei mei:
et foras non egredietur amplius. Et
scribam super eum nomen dei mei. et no-
men ciuitatis dei mei noue iherusalem
que descendit de celo a deo meo: et
nomen meum nouum. Qui habet aures:
audiat quid spiritus dicat ecclesiis. Et
angelo laodicee ecce scribe. Hec

117
dicit amen testis fidelis et uerus: qui
est principium creature dei. Scio opera
tua: quia neque frigidus es neque calidus.
Utinam frigidus esses aut calidus.
Sed quia tepidus es. et nec frigidus
nec calidus: incipiam te euomere
ex ore meo. Quia dicitis quod diues sum
et locupletatus et nullius egeus: et
nescis quia tu es miser et miserabilis
et pauper et cecus et nudus: suadeo
tibi emere a me aurum ignitum pro-
batum. ut locuples fias: et uestimentis
albis induaris: et non appareat confu-
sio nuditatis tue. Et collirio unge
oculos tuos ut uideas. Ego quos amo
arguo et castigo. Emulare ergo: et
penitentiam age. Ecce sto ad ostium et
pulsus. Si quis audierit uocem meam
et aperuerit michi ianuam introibo
ad eum: et cenabo cum illo: et ipse mecum.
Qui uicerit dabo ei sedere mecum in
throno meo: sicut et uicini et sedent cum
patre meo in throno eius. Qui habet
aures: audiat quid spiritus dicat ecclesiis.
Post hec uidi: **Capitulum quartum.**
Et ecce ostium apertum in celo.
Et uox prima quam audiui: tamquam
tuba loquentis mecum dices. Ascende
huc: et ostendam tibi que oportet fieri
cito post hec. Statim fui in spiritu. Et
ecce sedes posita erat in celo: et
supra sedem sedens. Et qui sedebat:
similis erat aspectui lapidis iaspidis
sardis. Et uas erat in circuitu
sedis: similis uisioni smaragdine.
Et in circuitu sedis sedilia uiginti
quatuor. Et super thronos uiginti.

.T.

118

quatuor seniores sedentes circum
 tos vestimentis albis: et in capiti-
 bus eorum coronas aureas Et de thro-
 no procedunt fulgura et voces et
 tonitrua Et septem lampades arde-
 tes ante thronum qui sunt septem
 spiritus dei Et in conspectu sedis: tag-
 mare vitreum simile cristallo Et
 in medio sedis et in circumfessis:
 quatuor animalia plena oculis ante
 et retro Et animal primum sile
 leoni Et secundum animal sile vitulo
 Et tertium animal habens faciem quasi
 hominis Et quartum animal simile
 aquile volanti Et quatuor animalia
 singula eorum habebant alas senas:
 et in circuitu et intus plena sunt
 oculis Et requiem non habebant
 die ac nocte dicentia Sanctus sanctus
 sanctus dominus deus omnipotens: qui
 erat et qui est et qui venturus
 est Et cum darent illa quatuor animalia
 gloriam et honorem et benedictionem
 sedenti super thronum viventi in secula
 seculorum: prodebat viginti quatuor
 seniores ante sedentem in throno
 et adorabant viventem in secula seculorum:
 et mittebant coronas suas ante thro-
 num dicentes Dignus es domine deus
 noster accipere gloriam et honorem
 et virtutem: quia tu creasti omnia: et
 propter voluntatem tuam erant et
 creata sunt **Capitulum quintum.**

Et vidi in dextera sedentis
 super thronum librum scriptum
 intus et foris: signatum sigillis septem
 Et vidi angelum fortem predicantem

voce magna Quis est dignus aperire
 librum: et solvere signacula eius?
 Et nemo poterat in celum neque in ter-
 ram neque subter terram: aperire librum:
 neque respicere illum Et ego flebam mul-
 tum: quoniam nemo dignus inuentus est
 aperire librum: nec videre illum Et unus
 de senioribus dixit michi Ne fle-
 ris Ecce vicit leo de tribu iuda ra-
 dix dauid: aperire librum et solvere
 septem signacula eius Et vidi et
 ecce in medio throni et quatuor anima-
 lium: et in medio seniorum agnum stan-
 tem tamquam occisum: habentem cornua
 septem et oculos septem: qui sunt sep-
 tem spiritus dei missi in omnem terram
 Et venit et accepit de dextera seden-
 tis in throno librum Et cum aperisset
 librum quatuor animalia et viginti quatuor
 seniores ceciderunt coram agno: habentes
 singuli cytharas et psalteria au-
 reas plenas odoramentorum: que sunt
 orationes sanctorum Et cantabant canticum no-
 vum dicentes Dignus es domine accipere
 librum et aperire signacula eius: quoniam
 occisus es et redemisti nos deo in san-
 guine tuo: ex omni tribu et lingua
 et populo et natione: et fecisti nos deo
 nostro regnum et sacerdotes: et regnabi-
 mus super terram Et vidi et audivi vo-
 cem angelorum multorum in circuitu
 throni et animalium et seniorum: et erat
 numerus eorum milia milium dicen-
 tum magna voce Dignus est agnus
 qui occisus est accipere virtutem
 et divinitatem et sapientiam et fortitudinem
 domine et honorem et gloriam et benedictionem
 Amen

Et om̄m creaturā que in celo est et q̄
sup̄ terrā et que sub̄tus terrā et mare
et que in eo sūt: om̄s audiū dicētes
Sedenti in throno et agno. b̄ndictio
et honor et gloria et potestas in sc̄la
sc̄lor̄ Et quatuor aīalia dicebant
amen Et viginti quatuor seniores
cecidērūt in facies suas: et adora-
uerūt uiuentem in sc̄la sc̄lor̄ **Capitulum**
Et vidi qd̄ aperuisset **sextū**
agnus unū de septē signa-
culis: et audiū unū de quatuor
aīalibus dicens tāq̄ vocē tonitruū:
ven̄ et vide Et vidi: et ecce equus
albus: et qui sedebat sup̄ illū habe-
bat arcū: et data est ei corona:
et exiit vincens et vinceret
Et cū aperuisset sigillū sc̄dm̄:
audiū sc̄dm̄ animal dicens Ven̄
et vidi Et exiit alius equus rufus:
et qui sedebat sup̄ eū datū est ei vt
sumeret partē de terra: et ut mittere
se interficiant Et datus est illi gla-
dius magnus Et cū aperuisset
sigillū terciū: audiū terciū animal
dicēs Ven̄ et vide Et ecce equus
niger: et qui sedebat sup̄ illū habe-
bat stretrā in manu sua Et audi-
ui vocē tāq̄ in medio quatuor
aīalium dicentium Bilibus tritici
denario: et tres bilibres ordeī dena-
rio: et vinū et oleū ~~trici~~ nelescis
Et cū aperuisset sigillū quartū:
audiū vocē quarti aīalis dicētis
Ven̄ et vide Et ecce equus palli-
dus: et qui sedebat desup̄ nomen
illi mors: et infernus seq̄batur

cū Et data est illi potestas super
quatuor partes terre: interficere
gladio fame et morte et bestis hie.
Et cū aperuisset sigillū quintū:
vidi sub̄tus altare animas inter-
factorū p̄pter verbū dei. et p̄pter testio-
niū qd̄ habebāt: et clamabāt voce
magna dicētes Vsq̄ quo dñe sc̄ris
et verus nō vindicas sanguinem
nr̄m de hīs qui habitāt in terra:
Et date sūt illis singule stole albe:
et dictū est illis ut requiescerent
adhuc tēpus modicū: donec imple-
antur cōserui eorū et fratres eorū
qui interficiendi sūt sicut et illi Et
vidi cū aperuisset sigillū sextū et
ecce terremotus factus est magnus:
et sol factus est niger sicut factus
calicinus: et luna tota facta est sicut
sanguis: et stelle celi ceciderūt sup̄
terrā: sicut ficus mittit grossos
suos. cū a vento magno mouetur
Et celū recessit sicut liber inuolutus:
et ^{oib} mons et insule de suis locis mote
sūt Et reges terre et p̄ncipes et
tribuni et diuites et fortes et oib̄
seruus et liber absconderūt se in
spelūcis et in petris montū: et
dixūt montibus et petris cadite
sup̄ nos et abscondite nos a facie
sedentis sup̄ thronū et ab ira agni:
qm̄ venit dies magnus ne ipsi
Et quis poterit stare: **Ca. septimū**
Post hec vidi quatuor an-
gelos stantes supra quatuor
angulos terre tenētes quatuor ven-
tos terre: ne flarent sup̄ terrā

neq; sup mare: neq; in ullam arbore
Et vidi alterū angelū ascendente
 ab ortu solis habente signū dei vini:
 et clamauit voce magna quatuor
 angelis. quibus datū est nocere
 terre et mari dicens Nolite nocere
 terre et mari neq; arboribus: quo
 adust; signemus seruos dei nr̄i in
 frontibus eorū **E**t audiui mimes
 signator; centū q̄draginta quatuor
 milia signati: ex om̄i tribu filiorū
 isrl̄. **E**x tribu iuda: duodecī milia
 signati **E**x tribu ruben: duodecim
 milia signati **E**x tribu gad: duode
 cim milia signati **E**x tribu aser:
 duodecī milia signati **E**x tribu nep
 talm: duodecī milia signati **E**x tribu
 manasse: duodecī milia signati **E**x
 tribu symeon: duodecī milia signati
Ex tribu leui: duodecī milia signati
Ex tribu ysachar: duodecī milia signati
Ex tribu zabulon: duodecī milia signati
Ex tribu ioseph: duodecī milia signati
Ex tribu beniamin: duodecī milia signati
Post hec vidi turbā magnā quā
 dnumerare nemo poterat ex oib;
 gentibus et tribubus et populis
 et linguis stantes ante thronū et
 in cōspectu agm̄: amicti stolis
 albis: et palme in manib; eorū
Et clamabāt voce magna dicētes
Salus deo nr̄o qui sedet sup thro
 nū: et agno **E**t om̄s angeli stabāt
 in circuitu throni et seniorū et
 q̄tuor aīalū: et ceciderūt in con
 spectu throni in facies suas: et ad
 uauerūt deū dicentes amen **B**ene
Dictio

et claritas et sapiā et gr̄iaz actio:
 honor et virtus et fortitudo deo nr̄o.
 in sc̄la sc̄lor; amen **E**t respondit
 vnus de senioribus dicēs michi.
Hu qui amicti sūt stolis albis?
 qui sūt et vnde venerūt? **E**t dixi
 illi **D**ñe nr̄i tu sc̄is **E**t dixit michi
Hu sūt qui venerūt de tribulatiōe
 magna: et ~~lauerūt~~ lauerūt stolas
 suas: et dealbauerūt eas in san
 guine agm̄ **I**deo sūt ante thronū
 dei: et seruiūt ei die ac nocte in
 tēplo eius: et qui sedet in throno
 habitat sup illos **N**ō esurient neq;
 sitient amplius: neq; cadet sup
 illos sol neq; vllus estus: qm̄ ag
 mus in medio throni est: reget illos:
 et deducet illos ad vite fōtes aq̄;
 et absterget deus oēm lacrimā ab
 oculis eorū **E**t cū aperuisset sigil
 lū septimū: factū est silentiū in
 celo quasi media hora **Cap. octauū**
Et vidi septē angelos stan
 tes in cōspectu dei: et date
 sūt illis septē tube **E**t alius ange
 lus venit et stetit ante altare ha
 bens aureū thuribulū: et data sūt
 illi incensa multa: ut daret de oīo
 bus sc̄orū om̄i sup altare aureū. qd̄
 est ante thronū **E**t ascendit fumus
 incensor; de oīoibus sc̄or; de manu
 angeli corā deo **E**t accepit āgelus
 thuribulū: et impleuit illud de
 igne altaris et misit in terrā: et
 facta sūt tonitrua et voces et ful
 gura et terremotus magnus **E**t
 septē angeli qui habebāt septem

tubas: paruenerunt se ut tuba cane-
rent Et primus angelus tuba ce-
cinit: et facta est grandis et ignis
mixta in sanguine: et missus est
in terram Et tertia pars terre
combusta est: et tertia pars ar-
borum combusta est: et omne fenum
viride combustum est Et secundus angelus
tuba cecinit: et tanquam mons mag-
nus igne ardens missus est in
mare Et facta est tertia pars maris
sanguis: et mortua est tertia
pars creature que habebat animas
in mari: et tertia pars nauium
interiit Et tertiū angelus tuba
cecinit: et cecidit de celo stella
magna ardens tanquam facula:
et cecidit in tertia parte flu-
minum et in fontes aquarum Et
nomen stelle dicitur absinthium
Et facta est tertia pars aquarum
in absinthium: et multi homines mor-
tui sunt de aquis: quia amare facte
sunt Et quartus angelus tuba ce-
cinit: et percussa est tertia pars
solis et tertia pars lune et tertia
pars stellarum: ita ut obscuraretur tertia
pars eorum et tertia pars diei non lucret
et noctis similiter Et vidi et audiui
vocem unius aquile volantis per me-
dium celum dicentis voce magna Ve-
ve ue habitantibus in terra: de ceteris
vobis vocibus trium angelorum qui erant
tuba canturi **Capitulum Nonum**

Et quintus angelus tuba ce-
cinit: et vidi stellam de celo ceci-
disse in terram: et data est ei clamor putei

abyssi Et aperuit puteum abyssi: et
astendit fumus putei sicut fumus
fornacis magne Et obscuratus est
sol et aer de fumo putei: et de fumo
exierunt locuste in terram: et data est
illis potestas sicut habet potestatem
scorpiones terre Et preceptum est
illis ne lederet fenum terre neque omne
viride neque omnem arborem: nisi tantum
homines qui non habent signum dei in
frontibus suis Et datum est illis
ne occideret eos: sed ut cruciaret
mensibus quibus: et cruciatus eorum
ut cruciatus scorpionum cum percutit
hominem Et in diebus illis queret
homines mortem et non inuenient eam:
et desiderabunt mori et fugiet mors
ab eis Et similitudines locustarum si-
miles equis paratis in prelium Et
super capita earum tanquam corone filices
auro: et facies earum tanquam facies
hominum Et habebant capillos sicut
capillos mulierum: et dentes earum
sicut dentes leonum erant Et habe-
bant loricas sicut loricas ferreas:
et vox alarum earum sicut dentes
vox currum multorum equorum cur-
rentium in bellum Et habebant caudas
similes scorpionum: et aculei erant
in caudis earum Potestas earum: nocere
hominibus mensibus quibus Et
habebant super se angelum abyssi
cui nomen hebraice abedon grece
autem apollion: et latine habens
nomen exterminans Ve unum abierit
et ecce veniunt adhuc duo ve post
hec Et sextus angelus tuba ce-
cinit.

et audiui vocē vniā ex quatuor cor-
 nibus altaris aurei qđ est ante o-
 los dei dicentē sexto angelo qui habe-
 bat **T**ubam **S**olue quatuor an-
 gelos qui alligati sūt in flumine magno
 eufrate Et soluti sūt q̄tuor angeli qui
 parati erāt in horā et diem et mensem
 et annū: ut occiderēt terciā partē homī
Et numerus equestribus exercitus: viginti
 milies dena milia **E**t audiui numerū
 eorū **E**t ita vidi equos in visione: et qui
 sedebāt sup̄ eos habebāt loricas igneas
 et iacincthas et sulphureas **E**t capita
 equorū erāt tāq̄ capita leonū: et de
 ore eorū predebat ignis et fumus et sul-
 phur **A**b hīs tribus plagis occisa est
 terciā pars homī: de igne et de fumo et
 sulphure q̄ predebat ex ore ip̄orū **M**as
 em̄ equorū in ore eorū est: et in caudis
 eorū **N**ā caudis eorū sicut serpentes
 habebat capita: et in hīs nocent **E**t
 ceteri hoīes qui nō sūt occisi in hīs pla-
 gis neq̄ penitentiā egerūt de op̄ibus
 manū suarū: ut nō adorarēt dēma
 et simulachra aurea et argētea et
 creta et **L**apidea et lignea q̄ neq̄
 viderē p̄t̄ neq̄ audire neq̄ abalare:
 et non egerūt penitentiā ab homi-
 nis suis neq̄ a veneficis suis neq̄
 a fornicatione sua neq̄ a furtis suis

Se. ca. 17. den. .1.

Et vidi aliu angeli

[Faint, mostly illegible text in the right column, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Et vidi alium **Caplin** decimum
angelum fortem descendente
de celo amittit nubes et visus in capite
eius: et facies eius erat ut sol et pedes
eius tanquam columbina ignis: et habebat
in manu sua libellum apertum Et
posuit pedem suum dextrum super mare:
sinistrum autem super terram: et clamavit
voce magna quemadmodum leo cum
rugit Et cum clamasset: locuta sunt
septem tonitrua voces suas Et cum
locuta fuisset septem tonitrua vo-
ces suas: ego scripturus eram Et
audivi vocem de celo dicentem Signa
que locuta sunt septem tonitrua: et
noli ea scribere Et angelus quem vidi
stantem supra mare et supra terram
levavit manum suam ad celum: et iura-
vit per viventem in secula seculorum qui crea-
vit celum et ea que in eo sunt: et terram
et ea que in ea sunt: et mare et ea que
in eo sunt: quia tempus non erit amplius
sed in diebus vocis septimum angeli
cum reperit tuba canere consumabitur
mysterium dei: sicut evangelizavit per ser-
vos suos prophetas Et vocem audivi de
celo iterum loquentem meum: et dicentem
Vade et accipe librum apertum de ma-
nu angeli stantis super mare et super
terram Et abii ad angelum dicens ei:
ut daret michi librum Et dixit michi
Accipe librum et deuora illum: et saniet
amaricari ventrem tuum: sed in ore
tuo erit dulce tanquam mel Et accipere li-
brum de manu angeli et deuoravi
eum: et erat in ore meo tanquam mel dulce
Et cum deuorassem eum: amaricatus

est venter meus Et dixit michi Opor-
tet te iterum prophetare gentibus et
populis et linguis et regibus multis

Et datus est **Caplin** xi.
michi calamus similis
virge: et dictum est michi Surge
et metre templum dei et altare: et
adorantes in eo Atrium vero quod est
foris templum eice foras: et ne me-
tiaris illud: quoniam datum est gentibus
Et ciuitate stram calcabunt mensibus
quadraginta duobus Et dabo duo-
bus testibus meis: et prophetabunt
diebus mille ducentis sexaginta
annis sarris In sunt due olive
et duo candelabra lucentia: in
conspectu domini terre stantes Et si quis
voluerit eos nocere: ignis exiet
de ore eorum: et deuorabit inimicos
eorum Et si quis voluerit eos ledere:
sic oportet eum occidi In habent
potestatem claudendi celum ne pluat
diebus prophetie eorum: et potestatem
habet super aquas conuertendi eas
in sanguinem: et percutere terram
omni plaga quocumque voluerit
Et cum finierit testimonium suum: bestia
que ascendit de abyssu faciet ad-
uersus eos bellum: et vincet eos et
occidet illos Et corpora eorum iace-
bunt in plateis ciuitatis magne
que vocatur spiritualiter zodomam et
egyptus: ubi et dominus eorum cruci-
fixus est Et videbunt de tribubus
et populis et linguis et gentibus
corpora eorum per tres dies et dimidium:
et corpora eorum non sument pomum in

monumentis Et inhabitantes terrā
gaudebūt sup illos et iocūdabūtur:
et munera mittent ad muicē: qm̄
hī duo pphete truciauerūt eos qui
inhabitāt ~~terra~~ sup terrā Et post
dies tres et dimidiū spūs vite a
deo intrauit in eos: et steterūt sup
pedes suos: et timor magnus ce-
cidit sup eos qui viderūt eos Et
audierūt vocē magnā de celo dicen-
tem illis Ascendite huc Et ascen-
derūt in celū in nube: et viderūt
illos inimici eorū Et in illa hora fac-
tus est tremotus magnus: et decima
pars ciuitatis cecidit Et occisi sūt
in terremotu noīa hōm̄ septē milia:
et reliqui in timore sūt missi: et de-
derūt gloriā deo reli **De scdm̄ abūt:**
et ecce ve terciū venit cito Et septimq
angelus tuba cecinit: et facte sūt
voces magne in celo dicētes **Factū**
est regnū huius mūdi dñi nr̄i et xp̄i
eius: et regnabit in scla scloz annē.
Et viginti q̄tuor seniores qui in
cōspectu dñi sedēt in sedibus suis:
cecidērūt in facies suas: et adora-
uerūt deū dicentes **Gracias agimq**
tibi dñe deus oīpotens qui es et qui
venturus es: qui accepisti v̄tutē
tuā magnā et regnasti: et irate
sūt gentes: et aduenit ira tua et
tēpus mortuoz iudicari: et reddere
mercedē seruis tuis pphetis et sc̄is
et timentibus nomen tuū pusillis
et magnis: et extimnādi eos qui
Et corrupērūt terrā Caplin
Et apertū est templū xii^m

dei in celo: et visa est archa testamēti
eius in celo Et facta sūt fulgura et
voces et tremotus: et grando magna
Et signū magnū apparuit in celo
Mulier amicta sole et luna sub pedi-
bus eius: et in capite eius corona stel-
larū duodecī Et in utero habēs cla-
mabat pturiens: et cruciatur: vt
pariat Et visū est aliud signū in
celo: et ecce draco magnus rufus
habēs capita septē et cornua decē:
et in capitibus suis septē dyademata:
et cauda eius trahēbat terciā p̄tē
stellarū celi: et misit eas in terram
Et draco stetit ante mulierē que
erat paritura: ut cū peperisset filiū
eius deuoraret Et peperit filiū
masculū qui recturus erat om̄s
gentes in v̄rga ferrea: et raptus
est filius eius ad deū. et ad thronū
eius Et mulier fugit in solitudinē
vbi habebat locū paratū a deo: ut
ibi pascat eam diebus mille ducentis
sexagita Et factū est preliū in celo:
michael et angeli eius p̄liabātur
cū dracone: et draco pugnabat
et angeli eius: et nō p̄ualuerūt:
neq; locus inuentus est eoz ap̄lius
in celo Et proiectus est draco ille
magnus serpens antiquus. qui
vocatur dyabolus et sathanas: qui
seducit vniuersū orbē **Proiectus est**
in terrā: et angeli eius cū illo missi
sūt Et audiui vocem magnā in
celo dicentē **Nūc facta est salubet**
v̄ntus et regnū dei nr̄i et potestas
xp̄i eius: q̄a p̄iectus est accusator

fratru mōz: qui accusabat illos
ante conspectū dei mī die ac nocte
Et ipi vixerūt cū ppter sanguinem
agm. et ppter verbū testimoni sui. et
nō dilexerūt aīas suas vsqz ad mor-
tem Propterea letamī reli: et qui
habitatis in eis **De** terre et mari
qā descendit dyabolus ad vos habēs
iram magnā. sciens qd modicū tem-
pus habet **Et** postq̄ vidit draco qd
proiectus esset in terrā: psecutus
est mulierē que peperit masculū
Et date sūt mulieri ale due aquile
magne. vt volaret in desertū in
locū suū: vbi alitur p tēpus et tēra
et dimidiū tempus a facie serpentis
Et misit serpens ex ore suo post mu-
lierē aquā tāqz flumen: ut cam sa-
teret trahī a flumine **Et** adiunxit
terrā mulierē: et aperuit terra os
suū: absorbuīt flumen qd misit
draco de ore suo **Et** natus est draco
in mulierē: et abūt facere preliū
cū reliquis de semine eius: qui
custodiūt mādata dei. et habent
testimoniū ihesu: et stetit sup arenā
Et vidi **Capitulum xiiii. In** mari
de mari bestia ascendente
habente capita septē et cornua decē:
et sup cornua eius decē dyademata:
et sup capita eius nomina blasphemie
Et bestia quā vidi similis erat par-
do: et pedes eius sicut ursi: et os eius
sicut os leonis **Et** dedit illi draco
virtute suā: et potatem magnam
Et vidi unū de capitibus eius qsi
occisū in: et plaga mortis eius

morte

curata est: et admirata est vniūsa
terra post bestia **Et** adorauerūt dia-
conē qā dedit potatem bestie: et ado-
rauerūt bestia dicētes **Os** similis
bestie: et quis poterit pugnare cū
illa: **Et** datū est ei os loquēs mag
et blasphemias: et data est ei potas
facere menses qdragita duos **Et**
aperuit os suū in blasphemias ad
deū: blasphemare nomē eius. et
tabernaculū eius: et eos qui in celo
habitāt **Et** datū est illi bellū facere
cū scīs. et vincere eos: et data est illi
potestas in oēm tribū et populū et
linguā et gentē **Et** adorauerūt eā
omēs qui inhabitāt terrā: quoz nō
sūt nomina scripta in libro vite agm
qui occisus est ab origine mūdi **Si**
quis habet aurem audiat **Qui** in
captiuitate duxerit. in captiuitate
vadet: qui in gladio occiderit. oportet
eū gladio occidi **Hic** est patientia et
fides scōrū **Et** vidi aliam bestiam
ascendentē de terra et habebat cor-
nua duo filia agm: et loq̄batur si-
cut draco: et potatem foris bestie
oēm faciebat in cōspectu eius **Et** fecit
terrā et inhabitātes in ea adorare
bestia primā: cuius curata est pla-
ga mortis **Et** fecit signa magna
vt etiā ignē faceret de celo descendere
in terrā in cōspectu homī: et sedu-
cit habitātes in terra ppter signa
que data sūt illi **Et** facere in cōspectu
bestie: dicens habitātibz in terra
vt faciant ymaginē bestie q̄ habet
plagā gladii et vixit **Et** datū est illi

vt daret spm ymaginē bestie Et fa-
riet vt quicūq; nō adorauerit yma-
ginē bestie occidatur Et faciet om̄s
pūillos et magnos et diuites et pau-
peres et liberos et seruos habē carac-
terem in manu dextera aut in fron-
tibus suis: et ne q̄s possit emere vel
vendere: nisi qui habet caracterē et
nomen bestie aut numerū nōis eius
Hic sc̄pt̄a est Qui habet intellectu
cōputet numerū bestie Numerus
em̄ hōis est: et numerus eius est
sexcenti sexaginta sex **Capitulum xiiii.**

Et vidi et ecce agnus stabat
supra montē syon: et cū eo
centū quadraginta quatuor milia hōies
nomen eius et nomē patris eius sc̄ptū
in frontibus suis Et audiui vocē de
celo tāq; vocem aquarū multarū: et
tāq; vocē tonitruū magnū Et vocē
quā audiui sicut cytharodarū cytha-
rizantiū in cytharis suis Et canta-
bāt quasi canticū nouū: ante sedē
et ante quatuor animalia et seniores Et
nemo poterat dicē canticū: nisi illa
centū quadraginta quatuor milia: qui
empti sūt de terra Hii sūt qui cū
mulieribus nō sūt coniūgati: vir-
gines em̄ sūt Hii sequūtur agnū
quocūq; ierit Hii empti sūt ex
ōibus p̄micie deo et agno: et in
ore ip̄orū non est inuentū menda-
ciū: sine macula sūt ante thronū
dei Et vidi alterū angelū volante
p̄ mediū celū habentē euāgelium
eternū: ut euāgelizaret sedentib;
super terrā et sup̄ oēm gentē et

tribū et linguā et populū dices mag-
na voce **T**imete dñm et date illi ho-
norem: q̄a venit hora iudicii eius:
et adorare eū qui fecit celū et terrā
mare et oīa que in eis sūt: et fōtes
aquarū Et alius angelus secutus
est eū dicens **C**ecidit cecidit babilon
ciuitas illa magna: que a vīno ire
fornicatois sue potauit om̄s gētes
Et tercius angelus secutus est illos
dicens magna voce **S**i quis adora-
uerit bestia et ymaginē eius et acce-
perit caracterē in fronte sua aut in
manu sua: hic bibet de vīno ire dei
quod mixtū est mero in calice ire ip̄ius.
Et cruciabitur igne et sulphure
in cōspectu angelorū sc̄orū et ante
cōspectū agni: et fumus tormentorū
eorū in sc̄la sc̄lorū ascendet **N**ec habe-
būt requiem die ac nocte qui adora-
uerit bestia et ymaginē eius: et si
quis acceperit caracterē nōis eius.
Hic pat̄ia sc̄orū est: qui custodiūt
mandata dei et fide ihesu Et audiui
vocem de celo dicentē michi **S**cribe
Beati mortui qui in dño moriūtur
Amodo em̄ iā dicit sp̄s: ut requi-
escāt a laboribus suis **O**pera em̄
illoz sequūtur illos Et vidi et ecce
nubem candidā: et supra nubem
sedentē filium hōis habentē in
capite suo coronā aureā: et in manu
sua falcem acutā Et alter agelus
exiit in tēplo: clamans voce mag-
na ad sedentē sup̄ nubem **M**itte
falces tuas et metet: q̄a venit hora
vt metatur: qm̄ aruit messis t̄re.

Et misit qui sedebat sup nubē falcem
suā in terrā: et messuit terrā Et alius
angelus exiit de templo qđ est in
celo: habens et ipse falcem acutā
Et alius angelus exiit de altari
qui habebat ptātem supra ignem:
et clamauit voce magna ad eū
qui habebat falcem acutā dicens
Mitte falcē tuā acutā: et vindemia
botros vmee terre: qm̄ mature sūt
vne eius Et misit falcem suā agely
in terrā: et vindemianuit ~~vindemia~~
terre vmeā terre Et misit in lacū
ire dei magnū: et calcatus est la-
tus extra ciuitate: et exiit san-
guis de lacū vsq; ad frenos equoz
p̄ stadia mille sexcenta **Caplm**
A T vidi aliud signū in xv.
celo magnū et mirabile:
angelos septē habentes plagas septē
nouissimas: qm̄ in illis consummata
est ira dei Et vidi tāq; mare vitreū
mixtū igne: et eos qui vicerunt
bestiā et ymaginē eius et numer
nois eius stantes sup mare vitreū
habentes cytharas dei: et cāntantes
cānticū moysi serui dei: et cānticū
agm̄ dicētes Magna et mirabilia
sūt opa tua dñe deus oīpotens:
iuste et vere sūt vie tue dñe rey
sclozū Quis nō timebit te dñe?
et magnificabit nomen tuū. **Ca**
solus pius es: qm̄ oīs gentes
venerunt et adorabūt in cōspectu
tuo: qm̄ iudicia tua manifestata
sūt Et post hec vidi: et ecce ap̄tū
est templū tabernaculi testiom̄

in celo Et exierūt septem angeli habē-
tes septē plagas ~~vesti~~ de tēplo vestiti
de lapide mūdo candido: et circumcincti
circa pectora zomis aureis Et vnū
ex quatuor aīalibus dedit septem
angelis septē phialas aureas: ple-
nas iracūdie dei vuentis in sc̄la
sclozū Et impletū est templū fumo
a maiestate dei et de v̄tute eius
Et nemo poterat intrare in tēplū:
donec consumarentur septē plage
Septem ageloz Caplm xvi.
A T audiuī vocē magnā de tēplo
dicentē septem angelis Ite et effu-
dite septē phialas ire dei in terram
Et abiit primus et effudit phialā
suam in terrā: et factū est volnus
seuū et pessimū in hoīes qui habebāt
caracterē bestie: et in eos qui adora-
uerūt bestiā et ymaginē eius Et
secūsus effudit phialā suā in mare:
et factus est sanguis tāq; mortui:
et oīs aīa viuens mortua est in mari
Et tertius effudit phialam suā sup
flūia: et sup fontes aquaz: et fac-
tus est sanguis Et audiuī angelū
aquarū dicentē Iustus es dñe qui
es et qui eras sc̄us: qui hec iudicasti:
q̄a sanguinē sc̄oz et p̄phaz fuderūt:
et sanguinē dedisti eis bibere: ut
digni sūt Et audiuī alterū agelū
dicentē Ecce dñe deus oīpotens:
vera et iusta iudicia tua Et quītus
effudit phialam suā in solem: et
datū est illi estu afficere hoīes et
ignem Et estuauerūt hoīes estu mag-
no: et blasphemauerūt nomē dei

habentes potestatem super has plagas: neque
egerunt penitentiam ut darent illi gloriam
Et quintus effudit phialam suam super sedem
bestie: et factum est regnum eius tenebrosum
Et manducaverunt linguas suas pro
dolore: et blasphemaverunt deum celum pro
doloribus et vulneribus suis: et non egerunt
penitentiam ex operibus suis Et sextus
effudit phialam suam in flumen illud
magnum eufraten. et siccavit aquam eius:
ut prepararetur via regibus ab ortu
solis Et vidi de ore draconis et de ore
bestie et de ore pseudo prophete exire spiritus
tres immundos in modum ranarum: sunt enim
spiritus demoniorum facientes signa: et pro
cedunt ad reges totius terre congregare
illos in prelium. ad diem magni omnipotentis
dei Ecce venio sicut fur Beatus
qui vigilat et custodit vestimenta sua:
ne nudet nudus ambulet et videant turpitudinem
eius Et congregabit illos in locum:
qui vocatur hermageddon Et septimus
effudit phialam suam in aerem:
et exiit vox magna de templo a throno
dicens factum est Et facta sunt fulgura
et voces et tonitrua: et tremotus factus
est magnus qualis nunquam fuit ex quo
homines fuerunt super terram: talis tremotus
sic magnus Et fracta est civitas magna
in tres partes: et civitates gentium ceciderunt:
et babilon magna venit in memoriam
ante deum. dare illi calicem vini indignationis
ire eius Et omnis insula fugit: et montes
non sunt inveniunt Et grando magna sicut
talentum descendit de celo in homines: et blasphemaverunt

homines deum propter plagam grandinis: quam
magna facta vehementer **Cap. xviii.** **S.**
Et venit de septem angelis qui
habebat septem phialas. et locutus est
mecum dicens Veni ostendam tibi
damnationem meretricis magne. que sedet
super aquas multas: cum qua fornicati
sunt reges terre: et inebriati sunt qui
inhabitabant terram de vino prostitutionis
eius Et abstulit me in spiritu in desertum:
et vidi mulierem sedentem super bestiam
cornea plenam nominibus blasphemie:
habentem capita septem et cornua decem
Et mulier erat circumdata purpura et
corneo. et munita auro et lapide precioso
et margaritis. habens poculum aureum
in manu sua plenum abominationum
et immundicia fornicationis eius
Et in fronte eius nomen scriptum
mysterium babilon magna: mater
fornicationum et abominationum terre
Et vidi mulierem ebriam de sanguine
sanctorum: et de sanguine martirum
iesu Et miratus sum cum viderem
illa admiratione magna Et dixit michi
angelus Quare miraris? Ego dicam tibi
sacramentum mulieris et bestie que
portat eam: que habet capita septem et
cornua decem Bestia quam vidisti
fuit et non est: et ascensura est de
abyssu et in interitum ibit Et mirantur
inhabitantes terram quorum nomina
non sunt scripta in libro vite a
constitutione mundi: videntes bestiam
que erat et non est Et hic est sensus

qui habet sapientiam Septem capita septem
montes sunt super quos mulier sedet: et
reges septem sunt Quinque ceciderunt et
vnius est: et alius nondum venit Et cum
venerit: oportet illum breve tempus
manere Et bestia que erat et non est.
et ipsa octava est: et de septem est:
et in interitum vadet Et decem cornua
que vidisti decem reges sunt: qui regnum
nondum acceperunt: sed potestatem tanquam
reges vna hora accipient post bestiam
Huius vni consilium habent: et virtute
et potestatem suam bestie tradent Huius cum
agno pugnabunt et agnus vincet illos
quoniam dominus dominorum est et rex regum: et qui
cum illo sunt vocati sunt electi et fideles
Et dixit michi Aquae quas vidisti vbi
meretrix sedet: populi sunt et gentes
et lingue: et decem cornua que vidisti
in bestia: huius odient fornicariam:
et desolatam facient illam et nudam:
et carnes eius manducabunt: et ipsa
ignem concremabunt Deus enim dedit in
corda eorum: ut faciant quod placitum
est illi: ut dent suum regnum bestie.
donec consumantur verba dei Et mulier
quam vidisti est ciuitas magna:
que habet regnum super reges terre.

Et post haec **Capitulum xviii.**
Vidi alium angelum descenden-
tem de caelo habentem potestatem mag-
nam: et terra illuminata est a gloria
eius: et exclamavit in forti voce
dicens Cecidit cecidit babilon illa
magna: et facta est habitatio de-
morum: et custodia omnis spiritus immundi
et custodia omnis volucris imunde

et odibilis: quia de ira fornicationis
eius biberunt omnes gentes: et reges terre
cum illa fornicati sunt: et mercatores
terre de virtute deliciarum diuites facti
sunt Et audivi aliam vocem de caelo di-
centem Exite de illa populus meus:
et ne participes sitis delictorum eius
Et de plagis eius non accipiat is qui
pervenit peccata eius usque ad caelum: et
recordatus est dominus iniquitatum eius
Reddite illi sicut et ipsa reddidit vobis:
et duplicata duplicata eius secundum opera
eius In poculo quo misistis vobis:
miscete illi duplicem Quantum gloria-
vit se et in deliciis fuit: tantum date
illi tormentum et luctum: quia in corde suo
dicit Sedeo regina et vidua non sum:
et luctum non videbo Ideo in vna die
venient plaga eius mors et luctus et
fames: et ignem comburetur: quia fortis
est deus qui iudicavit illam Et flebunt
et plangent se super illam reges terre
qui cum illa fornicati sunt et in deliciis
vixerunt: cum viderint fumum incendii
eius: longe stantes propter timorem
tormentorum eius dicentes Ve ue-
nit illa magna babilon ciuitas
illa fortis: quoniam vna hora venit iu-
dicium tuum Et negotiatores terre
flebunt super illam et lugent: quoniam
merces eorum nemo emet amplius: mer-
cedem auri et argenti et lapidis preciosi
et margarite et byssi et purpure et
serici et coctim et omne lignum thymum
et omnia vasa eboreis: et omnia vasa de lapide
precioso et erameto et seroet marmore
et cynamomum et amomum: et odoramentorum

et unguenti et thuris et vim et olei et si-
mle et tritici et iumentorum et omnium et equorum
et redarum et mancipiorum et animarum omnium
Et poma desiderii anime tue discesserunt a
te et omnia pinguis et preclara perierunt a te:
et amplius illa iam non inuenient merca-
tores horum Qui diuites facti sunt ab ea.
longe stabunt propter timorem tormentorum
eius: flentes ac lugentes et dicentes
De ne ciuitas illa magna quam amicta
erat byssino et purpura et cocco et deau-
rata est auro et lapide preciosis et margari-
tibus: quam una hora destituta sunt tante
diuitie Et omnes gubernatores et omnes qui
in lacu nauigant et naute. et qui in
mari operantur longe steterunt: et cla-
mauerunt videntes locum incendii eius.
dicentes Que similis ciuitati huius mag-
ne? Et miserunt puluerem super capita sua:
et clamauerunt flentes et lugentes. et
dicentes De ne ciuitas illa magna
in qua diuites facti sunt omnes qui habent
naues in mari de precibus eius: quam una
hora desolata est Fulgura super eam
celum et sancti apostoli et prophete: quam iudica-
uit deus iudicium nostrum de illa Et sustu-
lit unus angelus fortis lapidem molam
rem magnam: et misit in mari dicens
Hoc impetu mittetur babilon illa
ciuitas magna: et ultra iam non
inuenietur Et uox cytharedorum et mu-
sicorum et tibia canentium. et tuba non
audietur in ea amplius: et omnis arti-
sex omnis artis non inuenietur in ea am-
plius: et lux lucerne non lucebit tibi
amplius: et uox sponsi et sponse non
audietur ad huc in te amplius: quia

mercatores tui erant principes terre:
quia in ueneficiis tuis errauerunt omnes
gentes: et in ea sanguis prophetarum
et sanctorum inuentus est: et omnes qui in-
fecti sunt in terra **Capitulum xix.**

Post hec audiui quasi uocem
magna tubarum multarum
in celo dicentium alleluia Laus et
gloria et uirtus deo nostro est: quia uera
et iusta iudicia eius sunt: qui iudica-
uit de meretrice magna quam corruperat
terram in prostitutione sua: et uindi-
cauit sanguinem seruorum suorum de ma-
nibus eius Et iterum dixerunt alleluia
Et fumus eius ascendit in secula sanctorum
Et ceciderunt seniores viginti quatuor
et quatuor animalia: et adorauerunt
deum sedentem super thronum dicentes ame-
n alleluia Et uox de throno exiit dicens
Laudem dicite deo nostro omnes serui eius:
et qui timetis eum pusilli et magni
Et audiui quasi uocem tube magne:
et sicut uocem aquarum multarum. et sicut
uocem tonitruum magnorum dicentium al-
leluia: quam regnauit dominus deus noster
omnipotens Gaudeamus et exultemus
et demus gloriam eius: quia uenerunt
nuptie agni. et uxor eius preparauit
se Et datum est illi ut cooperiat bys-
sino splendens candido Byssinum
eius iustificationes sunt sanctorum Et dixit
michi Scribe Beati qui ad cenam nup-
ciarum agni uocati sunt Et dixit michi
Hec uerba dei uera sunt Et cecidi ante
pedes eius ut adorarem eum Et dixit
michi Vide ne feceris Conseruus tuus
sum et fratrum tuorum: habentium testimonium

P. ihesu Deū adora Testimoniū em ihesu
est sps pphetic Et vidi celū apertū
Et ecce equus albus Et qui sedebat
sup eū vocabatur fidelis et verax:
et cū iusticia iudicat et pugnat O
culi autē eius sicut flāma ignis?
et in capite eius dyademata multa:
habens nomen scriptū qd nemo no
uit nisi ipse Et uestitus erat veste
asperisa sanguine: et vocabatur no
men eius verbū eius Et exercitus
qui sūt in celo seqbantur eū in equis
albis: vestiti byssino albo mūdo.
Et de ore ipius pcedit gladius ex utiq
parte acutus: ut in ipō pcutiat gē
tes Et ipē reget eas in vngā ferrea:
et ipē calcat torcular vne furoris
dei oīpotentis Et habet in vestimēto
et in femore suo scriptū rex ~~oīpotēs~~
regū et dñs dñantū Et vidi vnū
angelū stantem in sole: et clama
uit voce magna dicens oībus aulq
que volabāt p mediū celū Venite
cōgregam ad cenā dei magnā?
ut manducetis carnes regū et
carnes tribunoz et carnes fortū
et carnes equoz et sedentū in ipis:
et carnes oīm liberoz ac seruozū
et pusilloz ac magnozū Et vidi
bestiā et reges terre et exercitus eoz
cōgregatos: ad faciendū pcliū cū
illo qui sedebat in equo et cū exerci
tu eius Et apprehesa est bestia et
cū illa pseudo ppheta. qui fecit
signa corā ipis: quibus seduxit
eos qui acceperūt caractere bestie.
et qui adorauerūt ymaginē eius

Vni missi sūt hū duo in stagnū ag
nis ardentis sulphure: et ceteri oc
cisi sūt in gladio sedentis sup equū
qui pcedit de ore ipius: et oīs aues
saturate sūt carmbus eoz **Caplin xx.**
Et vidi angelū descendentem
de celo habentē clauē abyssi
et cathenā magnā in manu sua
Et apprehēdit draconem serpentē
antiquū qui est dyabolus et sathanas:
et ligauit eū p ānos mille Et misit
eū in abyssū: et clausit et signauit
sup eū: ut nō seducat amplius gētes.
donec confimentur mille anni Et
post hec oportet eū solui modico tpe
Et vidi sedes et sederūt sup eas: et
iudiciū datū est illis: et animas
decollatoz ppter testimoniū ihesu. et
ppter verbū dei: et qui nō adorauerūt
bestiā neq ymaginē eius. nec acce
perūt caractere eius in frontibus
aut in mambus suis: et vixerūt
et regnauerūt cū xpō mille ānis
Hec est resurrectio prima Beatus
et sanctus qui habet partē in resur
rectione pma In hīs scda mors nō
habet ptatem: sed erūt sacerdotes dei
et xpi: et regnabūt cū eo mille ānis
Et cū cōsumati fuerūt mille tū sol
uetur sathanas de carcere suo: et exi
bit et seducet gētes. q sūt sup qtuor
angulos terre gog et magog: et cō
gregabit eos in plū: quoz numerus
est sicut arena maris Et ascēderūt
sup latitudinē terre: et circūerūt
castra scōz et ciuitatē dilectā: et disfr
dit ignis a deo de celo et deuorauit

cos Et dyabolus qui seducebat eos mis-
sus est in stagnū ignis et sulphuris:
vbi et bestia et pseudo prophetarum
vntur in scla sctor Et vidi thronū
magnū candidū et sedentē sup eū
ad cuius aspectū fugit terra in celū:
et locus nō est inuentus ab eis Et
vidi mortuos magnos et pusillos
stātes in cōspectu throni: et libri
aperti sūt Et alius liber apertus est:
qui est vite Et iudicati sūt mortui
ex his que scripta erāt in libris:
scdm opera ipor Et dedit mare mor-
tuos qui in eo erāt: et mors et in-
fernus dederūt mortuos qui in ipis
erāt Et iudicātū est de singulis scdm
opa ipor: et infernus et mors missi
sūt in stagnū ignis Hec est mors
scda Et qui nō est inuentus in libro
vite scriptus: missus est in stagnū

Et vidi **Caplm xvi.** **Signis**
celū nouū: et terrā nouā
Primum celū et pma tra abnt: et
mare iā non est Et ego iohānes
vidi scām ciuitatē iherlm nouam
descendentē de celo a deo paratā:
sicut sponsā ornātā viro suo Et
audiuī vocē magnā de throno di-
centē Ecce tabernaculū dei cū hoibz:
et habitabit cū eis Et ipi pphus eius
erūt: et ipse deus cū eis erit eor deus
Et absterget deus oēm lacrimā ab
oculis eor: et mors ultra nō erit
neqz luctus neqz clamor neqz dolor
erit ultra: q̄ pma abierūt Et dixit
qui sedebat in throno Ecce noua

facio oīa Et dixit michi Scribe: q̄a
hec verba fidelissima sūt et vera Et
dixit michi factū est Ego sū alpha
et ω. incū et finis Et ego sicuti da-
bo de fonte aque viue gratis Qui
vicerit possidebit her: et ego ero illi
deus. et ipse erit michi filius Timidis
autē et incredulis et execratis et
homicidis et fornicatoribus et vene-
ficis et ydolatriis et oibus mendaci-
bus pars illoz erit in stagno ardēt
igne et sulphure: qd est mors scda
Et venit vnus de septē angelis ha-
bentibus phialas plenas septem
plagis nouissimis: et locutus est
mecū dicens Veni ostendam tibi
sponsā vxorē agm Et sustulit me
in spū in montem magnū et altū:
et ostendit michi ciuitatē scām iherlm
descendentē de celo a deo: habentē
claritate dei Lumen eius simile la-
pidi p̄cioso: tāqz lapidi iassuris sicut
cristallū Et habebat murū magnū
et altū habentē portas duodecī: et
in portis angulos duodecī: et noīa
scripta q̄ sūt noīa duodecī tribuū fi-
lioz isrl Ab oriente porte tres ab aqua
lone porte tres: ab austro porte tres.
et ab occasu porte tres Et murus ciui-
tatis habēs fundamēta duodecī: et in
ipis duodecī noīa duodecim aplozū
et agm Et qui loq̄batur mecū habebat
mensurā arūdme aureā: ut me-
tiretur ciuitatē et portas eius et
murū Et ciuitas in quadra posita
est Et lōgitudō eius tāta est quāta
et latitudo Et mensus est ciuitatē

de arūdine p̄ stadia duodecī mīlia.
lōgītudo et altītudo et latītudo eīꝝ eā
lia sūt. Et mēsus est muros eīꝝ. centū
q̄dragīta q̄tuor cubitoꝝ. mēsurā hoīs
q̄ est āgeli. Et erat structura muri eīꝝ
ex lapide iaspide: nā v̄o ciuitas ex auro
mūdo sili vitro mūdo. **F**undamētā muri
ciuitatis: om̄i lapide p̄cioso ornata
fundamētū p̄mū iaspidis. **S**ecūm sa
phirus. **T**ercū calcedonius. **Q**uartū
smaragdus. **Q**intū sardonyx. **S**extū
sardius. **S**eptimū crisolitus. **O**ctauū be
rillus. **N**onū topasus. **D**eci. crisopassus.
Videci. iacinctus. **D**uodecimū ame
tistus. Et duodecī porte duodecī mar
garite sūt p̄ sigulas: et sigule porte
erāt ex singulis margaritis. Et platee
ciuitatis auz mūdū: tāq̄ vitū plu
tidū. Et tēplū nō vidi in ea. **D**ñs em̄
deus oīpotes tēplū illius est: et ag
nus. Et ciuitas nō eget sole neq̄ luna
ut luceat in ea: nā claritas dei illūa
bit eā: et lucerna eius est agnus. Et am
bulabūt gētes in lumine eius: et re
ges t̄re afferēt gloriā suā et honorē in
illā. Et porte eius nō claudēt̄ p̄ diem
Nox em̄ nō erit illis. Et afferēt gloriā
et honorē gentiū in illā. **N**ec int̄bit
in eā aliquid inq̄natū et abhōiatio
nē faciens et mēdaciū: nisi qui sc̄pti
sūt in libro vite agm. **Capitulum xxii**

Et ostēdit michi fluvīū aque
viue splēdidū tāq̄ cristallū
p̄cedente de sede dei et agm in medio
platee eius: et ex utraq̄ p̄te flumīs
lignū vite afferens fructus duodecī
p̄ menses singulos reddens fructū
suū: et folia ligni ad sanitatē gentiū

veniat. **Q**ui vlt: accipiat aquā vite gratis. **C**ōtestor ego oī audiet̄ v̄ba p̄phēcie
huius libri. **S**i q̄s apposuerit ad hęc apponet deus sup̄ illū plagas sc̄ptas in libro
isto: et si q̄s dīmīnerit de v̄bis p̄phēcie libri huius auferet deus p̄te eīꝝ de libro vite.
Et nā veniā cito. **A**men. **V**eni dñe ihesu. **G**racia dñi nr̄i ihesu xpi cū oībz vobis.
Amen. **E**xplīcit apocalīps̄ iohānis apl̄s. **D**eō gratias

Et om̄e maledictū nō erit apl̄us. **S**ed
sēdes dei et agm in illa erūt: et serui
eius seruent illi. Et videbit fa
ciem eius: et nomē eīꝝ in frontibz eoz.
Et nox ultra nō erit: et nō egebunt
lūcē lucerne neq̄ solis: qm̄ dñs deus
illūabit illos: et regnabūt m̄scla sc̄lor.
Et dixit michi hęc v̄ba fidelissima et
vera sūt: et dñs deus sp̄iū p̄phaz misit
angelū suū ostēdē seruis suis q̄ oportet
fici cito. Et ecce venio velociter. **B**eatus
qui custodit v̄ba p̄phēcie libri huius.
Et ego iohānes: qui audī et vidi hęc.
Et postq̄ audissem et vidissem: cecidi
ut adorare ante pedes āgeli qui michi
hęc ostēdebat. Et dixit michi. **V**idene
ferens. **C**onseruus tuus sū et frat̄rū
tuoz p̄phaz: et eoz qui seruat v̄ba
libri huius. **D**eū adora. Et dixit michi.
Ne signaueris v̄ba p̄phēcie libri huius.
Tempus em̄ p̄p̄t. **C**ui nocet noceat
adhuc: et qui in sordibz est sordescat
adhuc. Et iustus iusticiā faciat adhuc:
et sc̄us sc̄ificetur adhuc. **E**cce venio cito:
et merces mea mecū est: reddē vni
cuiq̄ sc̄dm̄ op̄a sua. **E**go sū alpha et
oo. primus et nouissimus p̄ncipiū et
fins. **H**ī qui lauat stolas suas in sā
guine agm: ut sit p̄tas eoz in ligno
vite: et p̄ portas int̄ret in ciuitatem.
Fors canes et venefici et ipudici et
homicide et p̄dolis seruientes: et oīs
qui amat et facit mendaciū. **E**go ihe
sus misi angelū meū testificari vo
bis hęc in ecclesiis. **E**go sū radix et
genus dauid stella splēdida et matu
rina. Et sp̄us et sp̄osa dicūt: veni.
Et qui audit: dicat veni. Et qui sitit:

198 e. reuelatio

¶ Incipit prologus bñ iheronimi pbr:
in eplis bñ pauli
apostoli

Primum queritur

quare post euā
gelia que supple
mentū legis sūt
et in quibus non sūt
exempla et p̄cepta

Diuini uiuendi plenissime degesta sūt: voluit
ap̄tus has ep̄stolas ad singulas ec̄as
destinare. **H**ac autē causā factū videtur:
scilicet in initio nascentis ec̄lesie nouis
causis existētib; et p̄ntia atq; ouer
tia rescaret vicia, et ut post futurus
excludēt questiones exēplo p̄phetar:
qui post editā legem moysi in qua
oīa mādata legebātur: nichilomi
nis tū doctrina sua rediūna semper
p̄li cōpressere p̄cā: et p̄t exemplū
uiuendi libros ec̄ia ad nr̄am memo
riā trāsfererūt. **D**emū q̄ritur cur
nō amplius q̄ decē epl̄as: ad ec̄as
sc̄pserit. **D**ecem sūt em̄: cū illa q̄
dicitur ad hebreos. **N**ā relique qua
tuor ad discipulos specialiter sūt
p̄ortete. **U**t ostēderet nouū nō discre
pare a veteri testamēto: et se nō face
rē cōtra legē moysi: ad nūm̄ p̄m̄orū
decalogi mādatoꝝ suas epl̄as ordina
uit. **E**t quot ille p̄ceptis a p̄haone
instituit liberatos: totidē h̄c epl̄is
a dyaboli et p̄dolatricē seruitute cōtoret
acquisitos. **N**ā et duas tabulas lapi
deas duoz testamētoꝝ figurā habu
isse: vni eruditissimi tradiderūt. **E**p̄l̄am
sane q̄ ad hebreos s̄tribitur: pauli
quidā nō esse cōtendūt: eo q̄ nō sit

noīe eius tytulata. et p̄pter sermōnis
stilijq; distancā: sed aut barnabe uita
terculianū aut luce iuxta quosdā:
uel certe elemētis discipuli ap̄loꝝ et
ep̄i romane ec̄ie post ap̄los ordiati.
Quibus ita respondēdū est. **S**i p̄p̄ca
pauli nō erit q̄ eius nō habet nomē:
ergo nec alicuius erit: q̄a nulliq; noīe
intitulatur. **Q**uod si incōueniens ab
surdūq; est: ip̄ius magis esse credēda
est: q̄ tāto doctrine sue fulget eloquio.
Sed q̄m̄ apud hebreoz ec̄as: quasi
destructor legis iudice falsa suspi
tione habebatur: voluit tacito noīe
de figuris legis et veritate xp̄i redde
rationē: ne odiū noīs fronte probati
utilitate excludēt lectionis. **N**ō est sane
mirū si eloquentior videatur in p̄p̄o
id est hebreo q̄ in peregrino id est greco:
quo ceterē epl̄e scripte sūt sermone.
Mouet ec̄ia quosdā: q̄re romanoz
epl̄a p̄mo sit posita: cū eam non
p̄mo scriptā ratio māifestet. **N**ā
h̄c p̄ficiscentē se iherusolimam
sc̄p̄sisse testatur cū chorinthios et
alios ante iā ut m̄steriū qd̄ sc̄p̄i por
taturus erat colligeret litteris adhor
tatus sit. **U**nde et intelligi quidam
volūt ita oīs epl̄as ordiatis: ut
p̄ma ponētur q̄nis posterior fuerit
destinata: ut p̄ singulas epl̄as gra
dibus ad p̄fectiora veniretur. **R**o
manoz nāq; pleriq; tā rudes erāt:
ut nō intelligerēt dei se gratia sed
suis meritis esse saluatos: et ob hoc
duo inter se p̄li cōflictarēt. **I**deno
illos indigere asserit cōfirmari: vicia

Epl̄a bñ pauli cōtinet

gentilitatis commemoras priora Corinthis
autē iā dicit. scīe graciā esse cōcessā?
et non tā omīs increpat q̄ cur per
tātes nō increpauerūt reprehēdit:
sicut ait **A**uditur inter vos fornicatio
Et itē **C**ōgregatis vobis cū
meo spū: tradere huiusmodi sathane
In sc̄da uero laudatur: et ut magis
ac magis pficiat cōmonētur. **E**a
lathe uero iā nullis cōmīs accusa
tur: nisi hoc tm̄ q̄ callidissimis
p̄heudo aplis crediderūt. **E**phesu
sane nulla rephensione sed multa
laude sūt digni: q̄ fidem aplicam
seruauerūt. **P**hilippēses etiā multo
magis collaudatur: qui nec audire
quidē falsos aplos uoluerūt. **C**olo
senses autē tales erāt: ut cū ab aplō
uisi corpalliter nō fuisset hac laude
digni haberetur. **E**t si corpe inquit
absens sū. sed spū uobiscū sū: gau
dens et uidens ordinē v̄m. **T**hesa
loniceses nichilominus in duabus
eplis oī laude p̄sequitur: eo q̄ nō solū
fidē inconcussa seruauerūt verita
tis: sed etiā in p̄secutione cūm
fuerūt cōstantes inuicti. **D**e hebreis
uero quid dicendū est. quoz thessa
loniceses qui plurimū laudati sūt
imitatores facti esse dicuntur sicut
ip̄e ait: et vos fr̄es ymitatores facti
estis etiam dei q̄ sūt in iudea. eadē em̄
passi estis et nos a cōtribulibz v̄is.
q̄ et illi a iudeis. **A**pn̄d n̄os quoz he
breos eadē cōmēorat dices. **N**ā et v̄c
tis cōpassi estis: et rapinā bonozū
v̄roz cū gaudio suscepistis. cognoscetes
vos habere meliōrē et manētē
Expl̄icit p̄logus **A**st̄m.

Incipit epl̄a b̄ti pauli apli: ad
romanos

Dulus seruus
x̄pi ihesu vo
catus aplis
segregatus in
euāgelū dei
q̄ ante p̄m
serat p̄ p̄phas suos in septuris sc̄is
de filio suo: qui factus est ei ex
semine dauid sc̄dm carnē. **Q**ui p̄
destinatus est filius dei in uirtute
sc̄dm sp̄m sc̄ificatiōis ex resurrectōe
mortuoz ihesu x̄pi d̄ni n̄ri. **P** quē
accepimz graciā et ap̄latū ad
obediendū fidei in oībus gentibus:
pro noīe eius. **I**n quibus estis et uos
uocati ihesu x̄pi: oībus qui sūt rome
dilectis dei uocatis sc̄is. **G**raciā uobis et
pax a deo p̄re n̄ro et d̄no n̄ro ihesu
x̄po. **P**mn̄ quidē gr̄cias ago deo meo
p̄ ihesu x̄pm pro oībz uobis: q̄ fides
ūa anūciatur in uniūso mūdo. **T**estis
em̄ nichil est deus. cui seruo in spū
meo in euāgelio filii eius: q̄ sine
intmissione mēoriā v̄ri facio semp̄
in orōibz meis: obsecrans si quo
modo tandē aliq̄n prosperū iter ha
beā in uolūtate dei uenendi ad uos.
Desidero em̄ uidere uos: ut aliquid
ip̄artiar uobis gr̄cie sp̄ualis ad con
firmādos uos: id est simul cōsolari
in uobis p̄ eā que inuicē est fidem
ūam atqz meā. **N**olo autē uos
ignorare fr̄es: q̄ sepe p̄posui uenire
ad uos. et p̄hibitus sū usqz ad huc:
ut aliq̄e fructū habeā in uobis

penitentia te adducit. **S**cdm duri-
cia autē tuā et ipentens cor the-
saurizas tibi nrā in die ire et re-
uelatois iusti iudicii dei: qui red-
det vnicuiq; scdm opa sua. **H**is
quidē qui scdm paciēciā boni opis
gloriā et honore et incorruptionē:
q̄rentibus vitā eternā. **H**is autē
qui ex cōtentione et qui nō acqui-
esūt veritati. credūt autē iniq̄-
tati: ira et indignatio tribulatio
et angustia in oēm aiām hoīs
operātis malū: iudei p̄mū et
greci. **G**loria autē et honoz et
pax oīm operātū bonū: iudeo pri-
mū et greco. **N**on est em̄ p̄sonaz
acceptio apud deū. **Q**uicūq; em̄
sine lege peccauerūt: sine lege
peribūt. Et quicūq; in lege peccaue-
rūt: p̄ legē iudicabūtur. **N**ō em̄ au-
ditores legis iusti sūt apud deū:
sed factores legis iustificabūtur.
Cū em̄ gētes que legē non habēt.
naturaliter ea q̄ legis sūt faciūt?
eiusmodi legem nō habētes ipsi
sibi sūt lex: qui ostendūt opus
legis scriptū in cordib; suis. **T**estio-
niū reddēte illis conscia ipoz: et
inter se inuicē cogitationū actu-
santiū aut etiā defendentiū: in
die tū iudicabit deus occulta hōim
scdm euāgelii meū p̄ ihesu xpm.
Si autē tu iudeus cognōiaris et
requestris in lege et gloriaris in deo:
et nosti volūtātē eius: et probas
utiliora instructus p̄ legē: cōfidis
tempm ducē esse cecoz. **L**umē eozū

qui in tenebris sūt: exauditore nisi-
pientiū. magistrū infantū: ha-
bentē formā scie et veritatis in
lege: qui ergo aliū docēs: tempm
nō docēs. **Q**ui p̄dicās nō firandū:
firaris. **Q**ui dicis nō mechandū:
mecharis. **N** abhoiāris idola:
sacrilegiū facis. **Q**ui in lege glā-
ris: p̄ p̄uaricationē legis deum
inhonoras. **N**omen em̄ dei p̄ vos
blasphematur inter gētes: sicut
sc̄ptū est. **C**ircūsitio quidē p̄dest:
si legē obserues. **S**i autē p̄uarica-
tor legis sis: circūsitio tua p̄pu-
ciū facta est. **S**i igitur p̄p̄tū
iusticias legis custodiat: nōne p̄p̄-
ciū illius in circūsitōne reputabitur:
et iudicabit qd̄ ex natura est p̄p̄tū
legē consumans te qui p̄ litterā et
circūsitōne p̄uaricator legis es.
Non em̄ qui in manifesto iudeus est.
neq; que in manifesto in carne circū-
sitio: sed qui in abscondito iudeus est
et circūsitio cordis in spū sc̄o nō littera:
cuius laus nō ex hōib; sed ex deo est.
Quid ergo amplius. **Cap**
Questio in deo: aut que. **M.**
utilitas circūsitiois. **M**ultū p̄ oēm
modū primū quidē: q̄a credita sūt
illis eloquia dei. **Q**uid em̄ si quidā
illoz nō crediderūt: **N**ūq; in credi-
litas illoz fidē dei euacuauit. **A**bsit.
Est autē deus verax. oīs autē homo
mendax: sicut sc̄ptū est. **U**t iustific-
ris in sermōibus tuis: et vinitas
cū iudicaris. **S**i autē inq̄tas nrā
iusticiā dei cōmendat: qd̄ dicemus?

sicut et in ceteris gentibus Grecis
 ac barbaris sapientibus et insipi-
 entibus debitor su: ita quod in me
 promptum est et vobis qui rome estis
 euangelizare. Non enim erubescit euan-
 gelium. Virtus enim dei est in salute
 omnium credenti: iudeo primum et greco
Iusticia enim dei in eo reuelatur ex
 fide in fide: sicut scriptum est. Iustus
 autem ex fide viuunt. Reuelatur enim
 ira dei de celo super omnem impietatem et
 iniusticiam hominum: eorum qui veritatem
 dei in iniusticia detinent. Quia quod
 notum est dei: manifestum est in illis
 Deus enim illis manifestauit. Inui-
 sibilita enim ipsius a creatura mundi
 per ea que facta sunt intellecta con-
 spiciuntur: seipsum quare eius
 virtus et diuinitas: ita ut sint
 inexcusabiles. Quia cum cognou-
 iisset deum non sicut deum glorifi-
 cauerunt aut gratias egerunt: sed euanie-
 runt in cogitationibus suis: et obscu-
 ratum est insipientis cor eorum. Dicentes
 enim se esse sapientes: stulti facti sunt.
Et mutauerunt gloria in corrupti-
 bilis dei in similitudinem ymaginis
 corruptibilis hominis: et voluerunt et
 quadrupedum et serpentium. Propter
 quod tradidit illos deus in desideria
 cordis eorum in immundicia: ut contu-
 melius afficiant corpora sua in semet-
 ipsis. Qui commutauerunt veritatem
 dei in mendacium: et coluerunt et ser-
 uierunt creature potius quam creatori:
 qui est benedictus in secula amen.
Propterea tradidit illos deus in passio-
 nes

ignominie. Nam femine eorum imita-
 uerunt naturalem usum: in eum usum qui
 est contra naturam. Similiter autem et
 masculi relicto naturali usu femine
 exarserunt in desideriis suis: in uicem
 masculi in masculos turpitudine
 operantes: et mercedem quam oportuit
 carnis sue in semetipsis recipientes.
Et sicut non probauerunt deum habere
 in noticia tradidit illos deus in
 reprobum sensum: ut faciant ea que non
 conueniunt: repletos omnium iniquitate
 malicia fornicatione auaricia ne-
 quicia: plenos mundicia homicidii
 contentione dolo malignitate: su-
 buriones detractores: deo odibiles
 contumeliosos superbos: elatos inuen-
 tores malorum: parentibus non obe-
 dientes: insipientes incopositos:
 sine affectione absque federe: sine
 misericordia. Qui cum iusticiam dei cognou-
 iisset non intellexerunt: quoniam qui
 talia agunt digni sunt morte. Non
 solum qui faciunt ea: sed etiam qui
 consentiunt facientibus. **Cap. ij.**
Propter quod inexcusabilis
 Des o homo omnis qui iudicatis
 In quo enim iudicatis alterum: tempus
 condempnas. Eadem enim agis: que
 iudicatis. Scimus enim quoniam iudicium dei
 est secundum veritatem: in eos qui talia
 agunt. Existimas autem o homo
 qui iudicatis eos qui talia agunt et
 facis ea: quia tu effugies iudicium dei.
 An diuicias bonitatis eius et pa-
 tencie et longanimitatis contempnis.
 Ignoras quoniam benignitas dei ad

h

a. p.

Nūquid iniquus est deus? q̄m̄ fert
nam? Sc̄dm̄ hoīem dico Absit Ali
oquū quō iudicabit deus hunc
mūdū? Si em̄ veritas dei in meo
mēdacio habūdauit in gloriam
ip̄ius? quid adhuc et ego tanq̄
peccator iudicor? Et nō sicut blas
phemamur: et sicut aūt q̄dā nos
dicere: faciamus mala ut veniāt
bona. Quoz dāpnatio iusta est.
F Quid igitur? **P**rellimus eos. Ne
quaq̄. Causati em̄ sumus iudeos
et grecos om̄s sub pctō esse sicut
sc̄ptū est Quia nō est iustus q̄sq̄:
non est itelligens: nō est req̄rens
deū Om̄s declinauerūt simul
inotiles facti sūt: nō est q̄ faciat
bonū non est usq̄ ad vniū. **B**epul
chrū patens est guttur eoz. **A**n
guis suis dolose agebat: venenū
aspidū sub labns eoz. Quoz os
maledictione et amaritudine ple
nū est: veloces pedes eoz ad
effūdendū sanguinē. **C**otritio et
infelicitas in vns eoz: et viam
pacis nō cognouerūt: nō est timor
dei ante oculos eoz. **S**c̄dm̄q̄ autē
qm̄ quecūq̄ lex loq̄tur: hns qui
in lege sūt loq̄tur: ut om̄e os ob
struatur et subditus fiat om̄s
mūdus deo: q̄ ex opibus legis nō
iustificabitur oīs caro corā illo.
P legem em̄ cognitio pcti. **N**ūc
vero sine lege iusticia dei man
festa est: testificata a lege et pro
phetis. **I**usticia autē dei p̄ fidem
ihesu xpi: in om̄s et super om̄s

qui in eū credūt. Non em̄ est distinctio
Om̄s em̄ peccauerūt et egent gloria
dei: iustificati gratis p̄ gr̄iā ip̄ius
et p̄ redēptionē que est in xpo ihesu.
que p̄posuit deus p̄pitiatorē p̄ fidē
in sanguine ip̄ius: ad ostensionē
iusticie sue p̄pter remissionē p̄ceden
tū delictoz in sustentatione dei ad
ostensionē iusticie eius in hoc t̄p̄e:
ut sit ip̄e iustus et iustificans eū
qui ex fide est ihesu xpi. **V**bi est
ergo glatio tua? **E**xclusa est p̄ quā
legē. **F**actor: **N**on **S**ed p̄ legē fidei
Arbitramur em̄ iustificari hoīem
p̄ fidē sine opibus legis. **A**n iudeoz
deus tantū? **M**ōne et gentiū? **P**mo
et gentiū. **Q**uāquidē vnus deus q̄
iustificat circūcisionē ex fide: et ip̄i
ciū p̄ fidē. **L**egem ergo destrinimus
p̄ fidē? **A**bsit. **S**ed legē statuinus.

Quid ergo. **C**ap. iij.

Dicemus inuenisse abrahā
patre n̄m̄ sc̄dm̄ carnē. **S**i abrahā
ex opibz legis iustificatus est: habet
gloriā sed nō apud deū. **Q**uid em̄ sc̄p
tura dicit? **C**redidit abrahā deo: et
reputatū est illi ad iusticiā. **E**t autē
qui opatur? merces nō imputatur
sc̄dm̄ gratiā: sed sc̄dm̄ debitū. **E**t
vero qui nō opatur: credeti autem
in eū qui iustificat impiū? repu
tabitur fides eius ad iusticiā sc̄dm̄
p̄positū gratie dei: sicut et dauid
dicit b̄titudinē hoīs. cui deus ac
cepto fert iusticiā sine opibz. **B**t̄i
quoz remisse sūt iniquitates: et q̄
tecta sūt pctā. **B**eatiss vir cui nō

a. p.

6

imputavit dñs pctm **B**eatitude ergo
 hec in circūcisione manet? an in
 ꝑꝑucio? **D**icimus em̄ qꝫ reputata est
 abrahe fides ad iusticiā **Q**uō ergo
 reputata est? **I**n circūsiōe an in ꝑꝑucio?
Nō in circūsiōe: sed in ꝑꝑucio **E**t sig
 nū accepit circūsiōis. signaculum
 iusticie fidei q̄ est in ꝑꝑucio: ut sit
 pater om̄i credentiū ꝑ ꝑꝑuciu ut rep̄
 tetur et illis ad iusticiā? et sit pater
 circūsiōis. nō hñs tantū qui sūt
 ex circūsiōe: sed et hñs qui sectā
 tur vestigia fidei. q̄ est in ꝑꝑucio
 p̄ns m̄i abrahe **N**ō em̄ ꝑ legē pro
 missio abrahe aut semini eius ut
 heres esset mūdi: sed ꝑ iusticiā fidei
Si em̄ qui ex lege heredes sūt
 exmanita est fides abolita est. ꝑmissio
Lex em̄ n̄am opatur **U**bi em̄ non est
 lex: nec ꝑuaricatio **I**deo ex fide? ut
 scdm̄ gr̄ciā firma f̄sit ꝑmissio om̄i
 semini nō ei qui ex lege est tantū: sed
 et ei qui ex fide est abrahe qui est ꝑ
 om̄i n̄m̄ sicut scriptū est: qꝫ ꝑꝑem
 multarū gentiū posui te ante deū
 cui credidisti? qui vivificat mortuos:
 et vocat ea q̄ nō sūt tāq̄ ea que sūt
Qui cōtra sp̄em in sp̄em credidit:
 ut fieret pater multarū gentiū: scdm̄
 qd̄ dictū est ei **S**ic erit semen tuū
 sicut stelle celi: et sicut harena que
 est in litore maris **E**t nō infirma
 tus est fide? nec cōsideravit corpus
 suū iā emortuū. cū fere centū esset
 añorū: et emortuā voluā scire **I**n re
 ꝑmissione etiā dei nō hesitavit diffi
 dencia? sed cōfortatus est fide. dñs

L.

gloriā deo: plenissime sciens. quia
 quēcūqꝫ ꝑromisit deus potens est
 et facere **I**deoqꝫ reputatū est illi ad
 iusticiā **N**on est autē scriptū tantū
 ꝑꝑter ip̄sū qꝫ reputatū est illi ad iust
 ciā? sed et ꝑꝑter nos quibus reputa
 bitur creditū in eū qui suscitavit
 dñm̄ ihesū xpm̄ a mortuis qui traditū
 est ꝑꝑter delicta m̄a: et resurrexit
 ꝑꝑter iustificationē n̄am **Cap. v.**

F.

Iustificati igitur ex fide pacem
 habeamꝫ ad deū: ꝑ dñm̄ n̄m̄
 ihesū xpm̄ **Q**uē et accessū habeamꝫ
 ꝑ fidē in gr̄ciā istā in qua stamus:
 et gloriamur in sp̄e glorie filiorū dei.
Nō solū autē? sed et gl̄amur in tribu
 latioibus: scientes qꝫ tribulatio pa
 ciencia opatur: paciā autē ꝑꝑatio
 nē: probatio v̄o sp̄em **S**pes autē
 nō confundit? q̄a caritas dei diffusa
 est in cordibus n̄is: ꝑ sp̄m̄ sc̄m̄ qui
 datus est nobis **U**t quid em̄ xps̄
 cū adhuc infirm̄i essemꝫ? scdm̄
 tempus ꝑ imp̄is mortuus est?
Vix em̄ ꝑ iusto q̄s moritur **N**ā
 ꝑꝑ bono forsitan q̄s audeat mori:
Comendat autē caritate suā deus
 in nobis: qm̄ si cū adhuc ꝑꝑores
 essemꝫ scdm̄ tēpus xps̄ ꝑ nobis
 mortuus est: multo igitur magis
 iustificati nūc in sanguīe ip̄is salvi
 erimus ab ira ꝑ ip̄m̄ **S**i em̄ cum
 inimici essemꝫ recōsiliati sumꝫ
 deo ꝑ mortē filii eius: multo magis
 recōsiliati salvi erimꝫ in vita ip̄is
Non solū autē? sed et gl̄amur in
 deo ꝑ dñm̄ n̄m̄ ihesū xpm̄: ꝑ quē

E.

nūc rēcōsiliatiōē accepimus
 Proptēa sicut p̄ vnū hōiē p̄ctm̄ in
 hūc mūdū intrāuit: et p̄ p̄ctm̄ mors:
 ita et om̄s hōiēs mors p̄trāsūt in quo
 om̄s peccauerūt. Vsq; ad legem em̄.
 p̄ctm̄ erat in hoc mūdō. P̄ctm̄ autē
 nō imputabatur: cū lex nō eēt. Sed
 regnauit mors ab adā vsq; ad moy
 sen. etiā in eos qui nō peccauerunt
 in silitudinē p̄uaritatis adē. qui
 est forma futuri. Sed nō sicut delictū
 ita et donū. Si em̄ vnus delicto mul
 ti mortui sūt: multo magis gr̄tia
 dei et donū in gr̄tia vnus hōis ihesu
 xp̄i in plures habūdauit. Et nō sicut
 p̄ vnū p̄ctm̄: ita et donū. Nā iudiciū
 ex vno in cōdēpnationē: gr̄tia autē
 ex multis delictis in iustificationē.
 Si em̄ in vniq; delicto regnauit mors
 p̄ vnū: multo magis habūdantiā
 gr̄tie et donatiōis et iusticie accipietes
 in vita regnabūt p̄ vnū ihesu xp̄m.
 Igitur sicut p̄ vnus delictū in om̄s
 hōiēs in cōdēpnationē: sic p̄ vnus
 iusticia. in om̄s hōiēs in iustifica
 tionē vite. Sicut em̄ p̄ inobediētiā
 vnus hōis peccatores cōstituti sūt multi:
 ita et p̄ vniq; obediā iusti cōstituen
 tur multi. Lex autē subintrāuit: ut
 habūdaret delictū. Vbi autē habū
 dauit delictū: sup̄ habūdauit et gr̄tia.
 Vt sicut regnauit p̄ctm̄ in mortē:
 ita et gr̄tia regnet p̄ iusticiā in
 vitā eternā: p̄ ihesu xp̄m dñm nrm̄.

Quid ergo dicemus. **Cap. vi.**
 P̄manebimq; in p̄cto: ut
 gr̄tia habūdet. Absit. Qui enim

mortui sumq; p̄cto: quō adhuc viuēmq;
 in illo. An ignoratis fr̄es q̄a q̄cūq;
 baptizati sumq; in xp̄o ihesu in mor
 te ip̄ius baptizati sumq;. Cōsepulti
 em̄ sumus cū illo p̄ baptismū in mor
 tem: ut quō surrexit xp̄s a mortuis
 p̄ gloriā patris: ita et nos in nouitate
 vite ambulemus. Si em̄ cōplātati
 facti sumq; silitudinē mortis eius: sil
 et resurrectionis eiusmq;. Hoc scientes
 q̄ vetus hō nrm̄ simul crucifixus est.
 ut destruat̄ corpus p̄cti: ut vltimū
 nō seruiamus p̄cto. Qui em̄ mortuus
 est: iustificatus est a p̄cto. Si autē
 mortui sumus cū xp̄o credimus q̄a
 simul etiā viuēmq; cū illo: scientes
 q̄ xp̄s resurgēs a mortuis iam nō
 moritur: mors illi vltimū nō dñabr
 tur. Quid em̄ mortuus est p̄cto mor
 tuus est semel: qd̄ autē vnū vnū
 deo. Ita et vos existimate nos mor
 tuos quidē esse p̄cto viuētes autē
 deo in xp̄o ihesu dño nrm̄. Nō ergo
 regnet p̄ctm̄ in v̄rō mortali corpe:
 ut obediatis cōcupiscētis eius. Sed
 neq; exhibeatis mēbra v̄ra arma
 iniquitatis p̄cto: sed exhibete vos deo
 tāq; ex mortuis viuētes: et mē
 bra v̄ra arma iusticie deo. P̄ctm̄
 em̄ vobis nō dñabitur. Nō em̄ sub
 lege estis sed sub gr̄tia. Quid ergo:
 peccabimus: qm̄ nō sumq; sub lege
 sed sub gr̄tia. Absit. Nescitis qm̄ cui
 exhibetis vos seruos ad obediendū.
 serui estis cui obedistis: siue p̄ctū ad
 mortē siue obediōis ad iusticiā.
 Gr̄tias autē deo q̄ fuistis serui

^{ex corde}
peti: obedistis autē in eam formā doctrine
in qua traditi estis Liberati autē a pto:
serui facti estis iusticie Humanū dico:
ppter infirmitatē carnis vre Sicut
em exhibuistis membra vra seruire
inuidie et iniquitati ad iniquitatē
ita nūc exhibete membra vra seruire
iusticie in scificationē Cū em serui
essetis peccati: liberi fuistis iusticie.
Quē ergo fructū habuistis tūc in
illis in quibus nūc erubescitis: Nā
finit illoz mors est Nūc vero liberati a
pcto serui autē facti deo: habens scim
vrm in scificationē: finē vero vitā
eternā **Et** pedia em peti: mors **Et** a
autē dei vita etna: in xpo ihesu dno
p. d. **H**ignoratis **Cap. viij.** **in**
frēs scientibus em lege loquor:
qua lex in hoīe dñatur quāto tēpore
vinit: Nā que sub viro est mulier:
vniēte viro alligata est legi **Et** autē
mortuo fuerit vir eius: soluta est a lege
viri **I**gitur vniēte viro vocabitur
adultera: si fuerit cū alio viro **Et**
autē mortuo fuerit vir eius: liberata
a lege viri: ut nō sit adultera: si
fuerit cū alio viro **I**taq; frēs mei
et vos mortificati estis legi p corpus
xpi: ut sitis alterius qui ex mor
tuis resurrexit: ut fructificemus
deo **Cū** em essemus in carne: passio
nes pctōm que p legē erāt opabātur
in mēbris nris: ut fructificaret mortis
Nūc autē soluti sumus a lege mortis
in qua detinebamur: ita ut suamus
in nouitate spūs **Et** nō in vetustate lit
tere **Q**uid ergo dicemus: **L**ex pctm est:

Absit Sed peccatū nō cognoui: nisi
p legē **Nā** concupiscētā nescibā:
nisi lex dicet: nō concupisces **O**cca
sione autē accepta: peccatū p man
datū opatū est in me oēm concupiscē
tiam **S**ine lege em pctm mortuū
erat **E**go autē sine lege vivebam
aliquādo **S**ed cū venisset mādatū:
pctm reuixit **E**go autē mortuus
sū: et inuentū est michi mādatū
qd erat ad vitā hoc esse ad mortē
Nā pctm occasione accepta per
mandatū seduxit me: et p illud
occidit **I**taq; lex quidē scā et mā
datū scim et iustū et bonū **Q**d
ergo bonū est michi factū est mōs:
Absit Sed pctm ut appareat
pctm p bonū michi operatū est
mortē: ut fiat sup modū peccans
peccatū p mandatū **S**cimus em
q lex spūalis est ego autē carna
lis sū venūdatus sub pcto **Q**d em
operoz ^{non} intelligo **N**ō em qd volo
bonū hoc ago: sed qd odi malū illud
facio **Et** autē qd nolo illud facio:
consentio legi qm bona est **S**citur
autē iā nō ego operor illud: sed qd
habitat in me pctm **F**acio em qā nō
habitat in me hoc est in carne mea:
bonū **Nā** velle adiacet michi: pfcie
autē bonū nō inuenio **N**ō em qd volo
bonū hoc facio: sed qd nolo malū hoc
ago **Et** autē qd nolo illud facio: iā
nō ego operor illud: sed qd habitat
in me pctm **I**nuenio igitur legē
volenti michi facere bonū: quomā
michi malū adiacet **C**ondelector

en legi dei scdm interiore hoiem: video
autē aliā legē in mēbris meis repug-
nante legi mētis mee: et captiuatē
me in lege pcti: q̄ est in mēbris meis
Infelix ego homo: q̄s me liberabit
de corpore mortis huius. Gracia dei
p̄ ihesu xpm̄ dnm̄ nr̄m̄ Igitur ego
ipse mēte seruo legi dei: carne autē

legi peccati **Cap. viij.**

Nihil ego nūc dāpnatois est
hīs qui sūt in xpo ihesu: qui non
scdm̄ carnē ambulāt. Ex em̄ spūs
vite in xpo ihesu: liberabit me a
lege pcti et mortis. Nā qd̄ ipossi-
bile erat legi in quo infirmabatur
p̄ carnē: deus filiū suū mittens in
silitudinē carnis pcti. de peccato
dāpnauit pctm̄ in carne: ut iusti-
ficatio legis dāpnaretur impletur
in nobis qui nō scdm̄ carnē abu-
lamus: sed scdm̄ spm̄. Qui em̄ scdm̄
carnē sūt: q̄ carnis sūt sapiūt.
Qui vō scdm̄ spm̄: que sūt sps
sentiūt. Nā prudētia carnis: mors
est. Prudētia autē sps: vita et
pax. Qm̄ sapia carnis inimica
est deo legi em̄ dei nō est subiecta:
nec em̄ potest. Qui autē in carne
sūt: deo placē nō possūt. Vos
autē in carne nō estis sed in spū:
si tñ sps dei habitat in vobis. Si
q̄s autē spm̄ xpi nō habet: hic
nō est eius. Si autē xps in nobis
est corpus quidē mortuū est p̄pter
pctm̄: spūs vero viuūt p̄t̄ iustifi-
cationē. Q̄ si spūs eius q̄ susci-
tauit ihesu a mortuis habitat in

vobis qui suscitauit ihesu a mortuis
uiuificabit et mortalia corpa vr̄a:
p̄pter inhabitantē spm̄ eius in vobis.
Ergo fr̄es debitorēs sumus nō carni:
ut scdm̄ carnē viuamus. Si enim
scdm̄ carnē vixeritis: moriemini.
Si autē spū facta carnis morti-
ficaueritis: viuētis. Quicūq; em̄
spū dei agūtur: hī filii sūt dei. Nō
em̄ accepistis spm̄ seruitutis itez
in timore: sed accepistis spm̄ adop-
tionis filioꝝ: in quo clamamus
abba pater. Ipe em̄ spūs testio-
niū reddit spū nr̄o: q̄ sumus filii
dei. Si autē filii: et heredes. Hēdes
quidē dei: coheredes autē xpi: si
tñ cōpatimur: ut et glouificemur.
Existimo em̄ q̄ nō sūt cōdigne pos-
siones huius t̄pis ad futurā gloriā:
que reuelabitur in nobis. Nā expec-
tatio creature: reuelationē filioꝝ
dei expectat. Vanitati em̄ creatura
subiecta est nō volens: sed p̄pter
eū qui subiecit eam in spe: q̄a et
ip̄a creatura liberabitur a serui-
tute corruptōis in libertatē glorie
filioꝝ dei. Scimus em̄ q̄ oīs creatura
ingemiscit et p̄turit vsq; adhuc. Nō
solū autē illa sed et nos ip̄i p̄micias
spūs habētes: et ip̄i intra nos gemi-
mus adoptionē filioꝝ dei expectātes:
redēptionē corpis nr̄i. Spe em̄ salui
facti sumus. Spes autē q̄ videtur:
nō est spes. Nā qd̄ videt quis: quid
sperat. Si autē qd̄ nō videmus spera-
mus: p̄ paciā expectamus. Dilite
autē et sps adiuuat infirmitatē nr̄am

Nā quid oremus sicut oportet nescimus: sed ipse spūs postulat p nobis gemitibus inenarrabilibus. Cui autē scrutatur corda sint qd desidet spūs: qā scdm deū postulat pro frīb. **Ter**cio qm diligētibus deū oīa cooperātur in bonū: hīs qui scdm ppositū vocati sūt scī. **Nā** quos pscunt et pdestinant cōformes fieri ymaginis filii sui: ut ipse sit p̄mogenitus in multis frīb. Quos autē pdestinant: hos ~~autē~~ et vocavit. Et quos vocavit: hos et iustificavit. Quos autē iustificavit: illos et magnificavit. **Quid** ergo dicemus ad hec: **Si** deus pro nobis: q̄s cōtra nos? Qui etiā p̄o filio suo nō pepit: sed p nobis oībus tradidit illū. Quō nō etiā cū illo oīa nobis donavit? **Quis** accusabit adūsus electos dei? **Deus** qui iustificat: q̄s est qui condēpnat? **Ip̄s** ihesus q̄ mortuus est v̄mo qui et resurrexit qui est ad dexterā dei. qui etiā impellat pro nobis. **Quis** ergo sepabit nos a caritate xp̄i? **Tribulatio** an angustia an p̄secutio an fames an nuditas: aut periculū aut gladiū. **Sicut** sc̄ptū est. **Quia** p̄t te mortificamur tota die: estimati sumus ut onēs occisionis. **Sed** in hīs oīb; superamus: p̄t eū qui dilexit nos. **Certus** sū em q̄ neq; mors neq; vita neq; angeli neq; p̄ncipatus neq; vtutes neq; m̄stācia neq; futura neq; fortitudo neq; altitudo neq; profundū neq;

creatura alia potit nos separare a caritate dei: q̄ est in xp̄o ihesu. **Cap. ix.**
Veritate dico in xp̄o ihesu et nō mentior testimoniū michi p̄hibete cōfīa mea in sp̄u sc̄o: qm tristitia est michi magna et cōtinuus dolor cordi meo. **Optabam** em ego ip̄e anathema esse a xp̄o pro frīb; meis qui sūt cognati mei scdm carnē qui sūt isrlite: quoz adoptio est filioz dei et glā et testamentū et legislatio et obsequiū et p̄missa: quozū sūt p̄res ex quibus xp̄s scdm carnē: qui est sup oīa deus benedictus in sc̄la amen. **Nō** autē qd exide rit verbū dei. **Non** em oīs q̄ ex isrl' hī sūt isrlite: neq; qui semē sūt abrahe. oīs filii: sed in ysaac vocabitur tibi semen: id est non q̄ filii carnis hī filii dei: sed qui filii sūt p̄missionis: estimatur in femine. **P̄missionis** em verbū hoc est. **Scdm** hoc tēpus veniā: et cū sare filius. **Nō** solū autē illa: sed et rebecca ex vno cōcubitu habens ysaac p̄ris nr̄i. **Cū** em nodū nati fuisset aut aliqd egisset boni aut mali: ut scdm electionē p̄positū dei manēt. nō ex opibus sed ex vocāte dictū est ei. quia maior seruet innozi: sicut sc̄ptū est. **Jacob** dilexi: esau autē odio habui. **Quid** ergo dicemus. **Nūquid** iūqtas apud deū. **Absit**. **Moyse** em dixit. **Miserebor** tui miserebor: et m̄iam prestabo tui miserebor. **Igitur**

p. d.

b

c

d

nō volentis neq; curretis: sed miseretis est dei. Dicit em̄ scriptura phāom. Quia in hoc ip̄m excitauit te ut ostendā in te v̄tutē meam: et ut annūcietur nomē meū in vniūsa tria. Ergo cuiq; vult deus miseretur: et quē vult indurat. Dicit itaq; michi. Quid adhuc queritur? Volūtati em̄ eius q̄s resistet. **O** homo? tu q̄s es qui rīdas deo? Nūquid dicit figmentū ei? qui se finxit? qd̄ me fecisti sic. An nō habet ptātē figulus luti ex eadē massa facē. aliud quidē vas in honorē? aliud v̄cō in contumeliā? **Q**uid si deus volens ostendē iram et notā facē potēnciā suā sustinuit in multa paciā vasa ire apta in interitū: ut ostēdet diuicias gl̄e sue in vasa mīe q̄ p̄parauit in gl̄am? quos et vocauit nō solū ex iudeis sed etiā ex gentibus: sicut in ozeē dicit. Vocabo nō plebē meā plebē meā? et nō dilectā dilectā: et nō mīam consecutā mīam cōsecutam. Et erit in loco vbi dictū est eis. nō plebs mea vos: ibi vocabūtur filii dei vniū. **I**sayas autē clamat pro isrl̄. Si fuerit numerus filioꝝ isrl̄ tāq; harena maris: reliq̄e salue fient. Verbū em̄ consummans et abbrevians in cōtate: q̄a verbū breuiatū faciet dñs sup̄ terrā. Et sicut p̄dixit isayas. Nisi dñs sabaoth reliq̄isset nobis semen? sicut zodoma facti essemꝝ: et sicut gomorra siles fuisset. **Q**uid ergo dicemꝝ. **E**t gētes

que nō sectabātur iusticiā: apprehenderūt iusticiā. Iusticiā autē que ex fide est. **I**srl̄ vero sectādo legē iusticie: in legē iusticie nō puenit. **Q**uare? **Q**uia nō ex fide: sed q̄si ex opibꝝ. **O**ffenderūt em̄ in lapidē offēnsiōis: sicut scriptū est. Ecce pono in syon lapidē offēnsiōis et petra scandalī: et om̄s qui crediderūt in eū nō confitentur. **C**ap. decimū.

Fratres. volūtās q̄dē cordis mei et obsecratio ad deū fit pro illis: in salute. **T**estimoniū em̄ illis phibꝝ: q̄ emulatiōē quidē habēt sed nō scdm̄ sciām. **I**gnorātes em̄ dei iusticiā: et suā querētes statuere: iusticie dei nō sūt subiecti. **F**inis em̄ legis xp̄s: ad iusticiā om̄i credenti. **M**oyse em̄ sc̄psit: qm̄ iusticia que ex lege est: qui fecit homo: viuēt in ea. **Q**ue autē ex fide est iusticia: sic dicit. **N**e dixeris in corde tuo: quis ascendit in celū? **I**dest xp̄m deducere. **N**ut quis descendit in abyssū? **H**oc est xp̄m ex mortuis reuocare. **S**ed qd̄ dicit scriptura. **N**e est verbū in ore tuo: et in corde tuo. **H**oc est verbū fidei qd̄ p̄dicamꝝ. **Q**uia si cōfitearis in ore tuo dñm̄ ihesū. et in corde tuo credideris q̄ deus illū excitauit a mortuis: saluus eris. **C**orde em̄ creditur ad iusticiā: ore autē cōfessio fit ad salutē. **D**icit em̄ scriptura. **O**is qui credit in illū: nō cōfundetur. **N**ō em̄ est distinctio iudei et greci. **N**ā idē dñs om̄: diues in om̄ibꝝ q̄ inuocat illū. **O**is em̄ q̄cūq; inuocauit nomē

H
in eu' q' que' op'

dm: saluus erit. Quomō ergo inuota
būt: in qm que nō crediderūt. Aut
quomō credēt ei: que nō audierūt.
Quomō autē audient: sine pdicōte.
Quō vō pdicabūt: nisi mittātur.
Sicut scptū est. **Q** speciosi pedes
euāgelizantiū parē: euāgelizantiū
bonū. Sed nō omīs obediūt euāge
lio. **Y**sayas em dicit. Dñe q's credi
dit auditu mō. Ergo fides ex au
ditu: auditus autē p verbū xpī.
Sed dico. Nūquid nō audierūt. **E**
quidē in oēm terrā exiuit sonus
cor: et in fines orbis terre vba cor.
Sed dico. Nūquid isrl' nō cognouit.
Primus moyses dicit. Ego ad emu
lationē uos adducā in nō gentē: in
gentē insipientē: in iram uos mittā.
Ysayas autē et dicit. Inuentus sū
a nō querētibus me: palā apparui
hīs qui me nō interrogabāt. Ad isrl'
autē dicit. Tota die expandi manus
meas ad pplm non credentē: et cō

Quādrāgentē michi. **Cap vi.**
Ieo ergo. Nūquid repulit
deus plebe suā. Absit. Nā et ego ista
helita sū ex semine abrahe: de tribu
benyamin. Non repulit deus plebem
suā: quā p'stuit. An nescitis in heli
q'd dicit scptura: quēadmodū inter
pellat deū aduersū isrl'. Dñe p'phas
tuos occiderūt: altaria tua suffode
rūt: et ego relictus sū solus: et q'rūt
aīam meā. Sed q'd dicit illi diuinū
respōsu. Reliqui michi septe mi
lia uirorū: qui nō curuauerūt
genua ante baal. Sic ergo et in

hoc t'p'e reliquie scdm electionem
gracie salue facte sūt. Si autē grā:
iā nō ex opibus. Alioqn. grā iā nō
est grā. Quid ergo. Qd q'rebat
isrl' hoc nō est cōsecutus: electio
autē cōsecuta est. Ceteri vō exten
ti sūt: sicut scptū est. Dedit illis de
sp'm cōpūctōis: oculos ut nō vi
deant. et aures ut nō audiat: usq;
in hodiernū diē. Et dauid dicit. Fiat
mensa eor' corā ipsis in laqueū. et
in captione et in scandalū: et in retri
butionē illis. Obscurentur ocli eor'
ne videāt: et dorsū eor' semp' incur
ua. Dico ergo. Nūquid sic offenderūt
ut caderēt. Absit. Sed in illoz delicto
salus est gētibus: ut illos emulētur.
Qd si delictū illoz diuicie sūt mundi.
et diminutio eor' diuicie gētū: q'nto
magis plenitudo eor'. Vobis em dico
gentibus. Qd in quidē ego sū gētū
apls mīsteriū meū honorificabo: si
quo modo ad emulandū puorem
carnē meā: et saluos faciā aliq's
ex illis. Si em amissio eor' recōsilia
tio est mundi: que assumptio nisi vita
ex mortuis. **E**t si delibatio scā est:
et massa. **E**t si radix scā: et rami. **E**t
si aliqui ex ramis fracti sūt: tu autē
tū oleaster esses. miserus es in illis.
et socius radis et p'nguedinis olue.
factus es: noli gloriari ad i'syramos.
Qd si glaris: nō tu radice portas.
sed radix te. Dicit ergo. Fracti sūt
rami: ut ego miserar. Bene. Propt'
incredulitatē fracti sūt: tu autē
fide stas. Noli altū sapere: sed time.

Capit' 7. et sic
et sic

audet

a. p.

§. 2.

Si enim deus naturalibus rebus non peccat: ne forte nec tibi peccat. Vide ergo bonitatem et severitatem dei. In eos quidem qui ceciderunt severitatem: in te autem bonitatem si permiseris in bonitate. Alioquin: et tu excideris. Sed et illi si non permiserit in incredulitate: miseretur. Potens est enim deus iterum miserere illos. Nam si tu ex naturali excisus es oleastro. et contra naturam excisus es in bona oliua: quoniam magis huius qui secundum naturam miserentur sue oliue. Molo enim vos ignorare fratres mysterium hoc. ut non sitis vobis ipsis sapientes: quia cecitas ex parte contigit in israel donec plenitudo gentium intraret: et sic omnis israel salvus fieret: sicut scriptum est. Veniet ex sion: qui eripiat et auertat impietatem ab iacob. Et hoc illis a me testamentum: cum abstuleris peccata eorum. Secundum euangelium quidem nuntiavit propter vos. secundum electionem autem huius propter peccata. Sine penitentia enim sunt donata et vocatio dei. Sicut enim aliqui et vos non credidistis deo. nunc autem misericordiam consecuti estis propter illos incredulitatem: ita et isti nunc non crediderunt in vestram misericordiam: ut et ipsi misericordiam consequantur. Concluserunt enim deus omnia in incredulitate: ut omni miseretur. **W** altitudo diuitiarum sapientie et scientie dei: quae incomprehensibilia sunt iudicia eius: et inuestigabiles viae eius. Quis enim cognouit sensum dominus: aut quis consiliaris eius fuit. Aut quis per dedit illi: et retribuetur ei. Quomodo

ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia. **G**loria in secula amen. **Ca. xij.** **O**bfecro itaque vos fratres per misericordiam dei: ut exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem sanctam deo placentem: rationabile obsequium vestrum. Et nolite conformari huic saeculo: sed reformamini in nouitate sensus vestri: ut probetis quae sit voluntas dei bona et beneplacens et perfecta. Dico enim per gratiam que data est michi. omnibus qui sunt inter vos: non plus sapere quam oportet sapere sed sapere ad sobrietatem. Et vnicuique sicut deus diuisit mensuram fidei. Sicut enim in vno corpore multa membra habemus. omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi vnum corpus sumus in christo. Singuli autem: alter alterius membra. Habentes autem donationes secundum gratiam quam data est nobis differetes. Sive prophetia secundum rationem fidei. Sive misterium in ministrando. Sive quae docet: in doctrina. Qui exhortatur: in exhortando. Qui tribuit: in simplicitate. Qui praestit: in sollicitudine. Qui miseretur: in hilaritate. Dilectio: sine simulatione. Odientes malum: adhaerentes bono. Caritate fraternitatis in uicem diligentes. Honore in uicem praeuinentes. Sollicitudine non pigri. Spiritu feruentes: domino seruientes. Spe gaudentes: in tribulatione patientes. Oracioni instantes: necessitatibus sanctorum coicantes: hospitalitate sectantes. **B**enedicite persecutoribus uos: benedicite et nolite maledicere. Gaudeate cum gaudentibus flete cum flentibus. **I**psam

inuicē sciētes. Nō alta sapiētes. sed
hūilibus cōsciētes. Nolite esse pru-
dētes apud uosmetipōs: nulli malū
pro malo reddētes. Prudētes bona:
nō tantū corā deo: sed etiā corā oīb;
hōib; Si fieri pōt qd ex uobis est:
cū oībus hōib; parē habētes. Nō
uosmetipōs defendētes hūm: sed
date locū ire. Sicut sc̄ptū est. Michi
vindictā: et ego retribuā dicit dñs.
Sed si esurierit inimicus tuus: alim
illū. Si sitit: potū da illi. Hoc enim
faciens: carbonēs ignis cōgerēs
sup caput eius. Noli uinci a malo:
sed uince in bono. **Ca. xij.**
Omnis aīa ptatibus sublimi-
oribus subdita sit. Non est
em ptas nisi a deo. Que autē sūt
a deo ordinata sūt. Itaq; q̄ resistit
ptati: dei ordinatiōi resistit. Qui
autē resistit: ip̄i sibi dāpnationē
acq̄rit. Nā p̄ncipes nō sūt timorū
boni opis: sed mali. Vis autē non
timere ptatem. Bonū fac: et ha-
bebis laudē ex illa. Dei em̄ m̄ster
est tibi in bonū. Si autē male fe-
ceris: time. Nō em̄ sine causa gla-
diū portat. Dei em̄ m̄ster est: uide-
m̄ iram ei qui malū agit. Ideo;
necitate subditi estote: nō solū
p̄t iram: sed et p̄t cōsciēciam.
Ideo em̄ tributa p̄statis. M̄stri
em̄ dei sūt: in hoc ip̄m seruientes.
Reddate ergo oībus debita. Cui tri-
butū: tributū. Cui vectigal: vectigal.
Cui timorē: timorē. Cui honorē: honorē.
Nemini q̄c̄q; debeatis: nisi ut inuicē

diligatis. Qui em̄ diligit p̄ximū:
legē impleuit. Nā nō adulterabis:
nō occides: nō furaberis: non falsū
testimoniū dices: nō cōcupisces: et
si qd est aliud mādatū: in hoc uō
m̄stauratur. Diliges p̄ximū tuū:
sicut teip̄m. Dilectio p̄ximū malū
nō opatur. plenitudo ergo legis:
est dilectio. Et hoc sciētes tēpus:
q̄ hora est iā nos de sōpno surgere.
Nūc em̄ p̄pior est nr̄a salus: q̄ cū
credidim; Moy p̄cessit: dies autem
appropinquauit. Abiciam; ergo opa
tenebray; et induamur arma lu-
cis: sicut in die honeste ambulem;
Nō in cōmessatiōibus et ebrietati-
bus: nō in cubilib; et ipudicitib;:
nō in cōtēctione et emulacione.
Sed induim; dñm ihesu xp̄m:
et carnis curā ne feceritis in desi-
Infirmū. **Ca. xij. § dēnis**
autē in fide assumite: nō
in disceptatiōibus cogitationū. Al-
lius em̄ credit māducare se oīa.
Cui autē infirmus est olus mā-
ducat. Is qui māducat: nō man-
ducantē nō spernat. Et qui nō
māducat: māducantē nō iudicat.
Deus em̄ illū assūpsit. Tu q̄s es
qui iudicas alienū seruū. Sicut
dño stat: aut cadit. Stabit autē
potens est em̄ deus statuere illū.
Nā alius iudicat diē inter diē:
alius iudicat oēm diē. Unusquisq;
in suo sensu habūdet. Qui sapit diē
dño sapit: et q̄ māducat dño mādu-
cat. Gr̄ias em̄ agit deo. Et qui nō

māducatur dño nō manducatur: et
 gr̄ias agit deo Nemo em̄ ur̄m sibi
 viuit: et nemo sibi moritur. Sive
 em̄ viuimus dño viuimus: siue mo-
 rimur dño morimur. Sive ergo
 viuimus siue morimur: dñm sumus. In
 hoc em̄ xps mortuus est et resur-
 rexit: ut et uiuoz et mortuoz
 dñetur. Tu autē qđ iudicas fr̄em
 tuū: Aut tu qđre sperabis fr̄em tuū.
 Om̄s em̄ stabimus ante tribunal
 xpi. Sc̄ptū est em̄. Vno ego dicit
 dñs: qm̄ michi flectetur om̄e genu:
 et om̄s lingua cōfitebitur dño. Itaq;
 vnusq; nrm̄ pro se rationē red-
 det deo. Nō ergo āplius iurē iudi-
 cemus: sed hoc iudicate magis ne
 ponatis offendiculū fr̄i vel scan-
 dalū. Scio et cōfido dño ihesu. qđ
 nichil cōe p̄ ip̄m: nisi ei qui estimat
 quid cōe esse: illi cōmune est. Si
 em̄ ppter cibū fr̄ tuus cōtristatur:
 iā non scđm caritatē ābulas. Noli
 cibo tuo illū pdere: p̄ quo xps mor-
 tuus est. Nō ergo blasphemetur
 bonū nrm̄. Nō est em̄ regnū dei esta
 et potus: sed iusticia et pax et gaudiū
 in spū sc̄o. Qui em̄ in hoc seruit xpo
 placeat deo: et pbatus est hoib; itaq;
 que pacis sūt sectemur: et q̄ edifica-
 tions sūt iurē custodiam; Noli ppter
 escam destruere opus dei. Oīa qđem
 mūda sūt: sed malū est hōi qui per
 offendiculū māducatur. Bonū est nō
 māducare carnē et nō bibere vinū:
 neq; in quo fr̄ tuus offenditur aut
 sc̄andalizatur aut infirmatur. Tu fide

quā habes penes temetipm̄ habe
 corā deo. Etis qui nō iudicat sc̄ipm̄:
 in eo qđ pbat. Qui autē discreuit
 si māducant dñp natus est: qđ nō
 est ex fide. Om̄e autē qđ nō est ex fide:
 peccatū est. **Cap. xv.**
Debemus autē nos firmiores
 infirmoz ībecillitates infirmoz susti-
 nere: et nō nobis placē. Vnusq; sp̄
 nrm̄ p̄ximo suo placeat in bonū:
 et ad edificationē. Et em̄ xps nō sibi
 placuit: sed sicut sc̄ptū est. Imperia
 t̄perantū tibi reciderūt super me.
 Quēcūq; em̄ sc̄pta sūt ad nostrā
 doctrinā sc̄pta sūt: ut p̄ paciām
 et cōsolationē sc̄pturaz spem ha-
 beam; Deus autē pacē et solaci-
 det vobis idipm̄ sapere in alterutrū
 scđm ihesū xpm̄: ut vnanimē vno
 ore honorificetis deū et pr̄m dñi
 nri ihesu xpi. Ppter qđ suscepit inu-
 cem: sicut et xps suscepit vos in ho-
 nozem dei. Dico em̄ xpm̄ ihesū m̄strū
 fuisse circūcisionis ppter veritatē dei:
 ad cōfirmādas p̄missiones patrū. Gen-
 tes autē sup̄ nra honorare deū: sicut
 sc̄ptū est. Pterea cōfitebor tibi in
 gentibus: et nōi tuo cātabo. Et iterū
 dicit. Letamini gētes cū plebe sua. Et
 iterū. Laudate om̄s gētes dñm: et mag-
 nificate eū om̄s ppli. Et rurū ysayas
 ait. Erūt radix yesse: et qui exurget
 regē gentes: in eū gentes sperabūt.
 Deus autē spei repleat vos oī gaudio
 et pace in crededo: ut habūdetis in
 spe et v̄tute sp̄s sc̄i. Certus sū autē
 fr̄es mei et ego ipe de vobis: qm̄ et ip̄i

plen estis dilcōe. repleti om̄ sc̄ia: ita ut
possitis alterutrū mouē. Audacius autē
sc̄psi vobis fr̄es ex pte. tāq̄ in mēoriā
vos reducens. ppter graciā q̄ data est
michi a deo. ut sim m̄ster x̄pi ihesu
in gētibus s̄ctificans euāgelū dei:
ut fiat oblatio gentū accepta et s̄ctifi-
cata in sp̄u s̄c̄o. **H**abeo igitur gloriā
in x̄po ihesu ad deū. Nō em̄ audeo ali-
quid loqui eoz. que p me nō efficit x̄ps
in obedienciā gentū. in verbo et factis
in virtute signoz et pdigioz. in vir-
tute sp̄us s̄c̄i: ita ut ab ih̄rlm p̄ cr̄uitū
usq̄ ad illiricū replerē euāgelū
x̄pi. Sic autē pdicam euāgelū hoc
non vbi noiatus est x̄ps ne sup alie-
nū fūdamentū edificare: sed sicut
sc̄ptū est. qm̄ quibus nō est am̄ciatū
de eo videbūt et qui nō audierūt itel-
ligent. **P**pter qd̄ et ip̄ediebar pluri-
mū venire ad vos. **N**ūc vō ulterius
locū nō habēs in h̄is regiombus.
cupiditatē autē habēs venendi ad vos
ex multis iā p̄cedētibz am̄s: cū in
h̄ispaniā p̄fiscar cepero. spero q̄ pte-
riens videā vos. et a vobis deducar
illuc: si vobis primū ex pte fructū
fuerō. **N**ūc igitur p̄fiscar ih̄rlm
m̄strare sc̄is. **P**bauerūt em̄ ma-
chedonia et achaya collationē ali-
quā facē in pauperes sc̄oz: qui sūt
in ih̄rlm. **P**lacuit em̄ eis: et debi-
tores sūt eoz. **N**ā si sp̄ualū eoz
p̄ticipes facti sūt gentiles: debēt
et in carnalibz m̄strare eis. **H**oc
igitur cū consumauerō et assig-
nauerō eis fructū h̄uc: p̄fiscar

p̄ vos in h̄ispaniā. **S**c̄io autē qm̄
veniens ad vos: in habūdancia
benedicōis x̄pi veniā. **O**bsc̄ro igit̄
fr̄es p̄ d̄nm̄ nr̄m̄ ih̄esū x̄pm̄ et p̄
caritatē sp̄s s̄c̄i: ut adiuuetis me
in orōibus v̄is p̄ me ad deū: ut libera-
ab infidelibus qui sūt in iudea. et ob-
sequi mei oblatio accepta fiat in
iherusolima sc̄is: ut veniā ad vos
in gaudio p̄ volūtate dei: et refrige-
rez vobiscū. **D**eus autē pacis sit cū
oibus vobis amen. **Cap. xvi.**

Quoniam autē vobis p̄heben-
sororē nr̄am: q̄ est in m̄ste-
rio eccl̄e que est in tēchris: ut eam
suscipiatis in d̄no digne sc̄is: et as-
sistatis ei in quocūq̄ negotio v̄ri
indiguerit. **E**t em̄ ip̄a quoq̄ assistit
multis: et michi p̄i. **S**alutate p̄ristā
et aquilā adiutores meos in x̄po
ihesu: qui p̄ aiā mea suas ceruices
supposuerūt: quibz nō solus ego
gr̄ias ago sed et cūcte eccl̄ie gentū:
et domesticā eoz eccl̄am. **S**alutate
ep̄henetū dilectū michi: q̄ est p̄mi-
tius asix in x̄po ihesu. **S**alutate ma-
riā: q̄ multū laborauit in vobis.
Salutate andronicū et iuliā cog-
natos et cōcaptiuos meos: qui sūt
nobiles in apl̄is: qui et ante me
fuerūt in x̄po. **S**alutate ampliatū:
dilectissimū michi in d̄no. **S**alutate
urbānū adiutorē nr̄m̄ in x̄po: et
stachm̄ dilectū meū. **S**alutate ap-
pelle et probū in x̄po. **S**alutate
eos qui sūt ex aristoboli domo. **S**a-
lutate herodionē cognatū meum

Salutate eos qui sunt ex narcissi domo: qui sunt in domino. Salutate triphenam et triphosam: que laborat in domino. Salutate psida carissimam meam: que multum laboravit in domino. Salutate rufum electum in domino: et matrem eius et meam. Salutate asmeritum. Aegoniam hermem patrobam. hermam et qui cum eis sunt fratres. Salutate philogolum et iuliam nereumque et sororem eius et olimpiadem: et omnes qui cum eis sunt fratres. Salutate inuicem in osculo sancto. Salutat vos omnes ecclesie christi. Rogo autem vos fratres ut obseruetis eos qui dissensiones et offendicula propter doctrinam quam vos didicistis faciunt: et declinate ab illis huiusmodi cum christo domino non seruiat sed suo ventri: et per dulces sermones et benedictiones seducunt corda innocentium. Gratia enim obedientiam in omnem locum diuulgata est. Gaudeo igitur in vobis: sed volo vos sapientes esse in bono: et simplices in malo. Deus autem pacis conterat sathanam sub pedibus vestris velociter. Gratia domini nostri ihesu christi vobiscum. Salutat vos thimotheus adiutor meus: et lucas et iason et sosipater cognati mei. Salutate vos ego tertius que scripsi epistolam in domino. Salutat vos gaurus hospes meus: et vniuersa ecclesia. Salutat vos erastus archarius ciuitatis: et quartus frater. Gratia domini nostri ihesu christi cum omnibus vobis amen.

Et autem qui potens est vos confirmare iuxta euangelium meum et predicationem ihesu christi secundum reuelationem misterii quibus etiam taciti: quod nunc patefactum est per scripturas prophetarum secundum preceptum eternum dei ad obedientiam fidei in cunctis gentibus cogniti soli sapienti deo per ihesum christum: cui est honor et gloria in secula seculorum amen. **Explicit epistola beati pauli apostoli ad Romanos. Incipit epistola beati pauli apostoli ad corinthios prima.**

Paulus vocatus apostolus ihesu christi per voluntatem dei et sostenes fratris ecclesie dei que est corinthi. Sciscitatis in christo ihesu vocatis sanctis: cum omnibus qui inuocant nomen domini nostri ihesu christi: in omnino loco iporum et nostro. Gratia vobis et pax a deo patre nostro: et domino ihesu christo. Graciam ago deo meo sepe pro vobis in gratia dei que data est vobis in christo ihesu: quia in omnibus diuites facti estis in illo: in omnino verbo et in omnino scientia: sicut testimonium christi confirmatum est in vobis: ita ut nichil vobis desit in vlla gratia expectantibus reuelationem domini nostri ihesu christi: et que confirmabit nos usque in fine sine crimine: in die aduentus domini nostri ihesu christi fidelis deus per quem vocati estis in societate filii eius ihesu christi domini nostri. Obsecro autem vos fratres per nomen domini nostri ihesu christi: ut idipsum dicatis omnibus: et non sint in vobis scismata. Sitis autem perfecti in eodem sensu: et in

eadē sciētia Significatū est enim
michi de vobis frēs mei ab hīs qui
sūt docti: q̄ cōtentiones sūt inter
vos. Hoc autē dico: q̄ vnusq̄sq̄ v̄m
dicit Ego quidē sū pauli: ego autē
appollo: ego v̄co cephe: ego autē
xpi. Dimisus est xps: Nūq̄d pau-
lus crucifixus est pro vobis: aut
in noīe pauli baptizati estis?
Gracias ago deo meo q̄ neminē
v̄m baptizauit nisi crissimum et
gayū: ne quis dicat q̄ in noīe
meo baptizati estis. Baptizati
autē et stephane domū. Ceterū
nescio si quē aliu baptizauerū.
pa Nō em̄ misit me xps baptizare
sed euāgelizare: nō in sapiā
verbi: ut nō euacuetur crux
xpi. Verbū em̄ crucis petū
quidē stulticia est: hīs autem
qui salui sūt idest nobis virtus
dei est. Scriptū est em̄ **Verdam**
sapiām sapientū: et prudēciā
prudētū reprobabo. **Vbi sapiēs:**
Vbi scriba. **Vbi conq̄sitor huius**
sēli. Nōne stultā fecit deus sa-
pienciā huius mūdi. Nā q̄a in
dei sapiā nō cognouit mūdus
p̄ sapiām deū: placuit deo p̄
stulticiā pdicatoris saluos facē
credētes. Quā et iudei signa
petūt: et greci sapiām q̄rūt.
Nos autē pdicam⁹ xpm cru-
cifixū: iudeis quidē scandalum:
gētibus autē stulticiā. Ip̄s autē
vocatis iudeis atq̄ grecis dei vir-
tutē et dei sapiām. Quia qd̄ stultū

est dei: sapientius est hōib⁹. Et qd̄
mfirmū est dei: fortius est hōibus.
Videte em̄ vocationē v̄am frēs.
Quia nō multi sapiētes scdm carnē:
nō multi potētes: nō multi nobiles.
Sed q̄ stulta sūt mūdi elegit deus
vt confidat sapientes: et infirma
mūdi elegit deus ut cōfidat fortia:
et ignobilia mūdi et cōtemptibilia
elegit deus et ea que nō sūt. vt ea
q̄ sūt destrueret: vt nō gloriētur oīs
caro in cōspectu eius. Ex ip̄o autē
vos estis in xpo ihesu: qui factus
est sapiā nobis a deo et iusticia et
scificatio et redēptio: ut quāmodū
scriptū est: qui gl̄atur in dño gl̄etur.
Ego em̄ venisse **Cap. ij.**
Ad vos frēs: veni nō in sub-
limitate sermōnis aut sapiē: annū-
cians vobis testomū xpi. Non em̄
iudicavi me aliqd̄ stare inter vos
nisi xpm ihesū: et hūc crucifixū.
Et ego in infirmitate et timore et
tremore multo fui apud vos: et
sermo meus et pdicatio mea nō
in psuasibilibus hūane sapiē v̄bis:
sed in ostēsiōne sp̄s et v̄tutis: ut
fides v̄a nō sit in sapiā hōm:
sed in virtute dei. Sapiām autē
loq̄mur int̄ p̄fectos. Sapiām v̄o
nō huius sēli. neq̄ p̄ncipū huius sēli
qui destrūntur: sed loq̄mur dei
sapiām in misterio q̄ abscondita
est quā p̄destinauit deus aīe sēla
in gloriā n̄r̄m: quā nemo p̄nci-
pū huius sēli cognouit. Si em̄ cog-
nouisset nūq̄ dñm glorie cruci-
fixisset.

Sed sicut scriptum est quod oculus non vidit. nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit. quod preparavit deus his qui diligunt illum. Nobis autem revelavit per spiritum suum. Spiritus enim omnia scrutatur: etiam profunda dei. Quis enim scit hominem quod sunt hominis? nisi spiritus hominis qui in ipso est. Ita et quod dei sunt nemo cognovit: nisi spiritus dei. Nos autem non spiritum huius mundi accepimus sed spiritum qui ex deo est: ut sciamus que a deo donata sunt nobis: quod et loquimur non indoctis humane sapientie verbis: sed in doctrina spiritus spiritualia comparantes. Nullus autem homo non percipit ea que sunt spiritus dei. Stulticia enim est illi: et non potest intelligere: quia spiritualiter examinatur. Spiritualis autem iudicat omnia: et ipse a nemine iudicatur. Quis enim cognovit sensum domini? aut quis instruxit eum? Nos autem sensum christi.

Ego fratres non habemus potestatem loqui quasi spiritualibus sed quasi carnalibus. Tanquam puulis in christo lac vobis potestatem dedi: non escam. Non dum enim poteratis: sed nec nunc quidem potestis. Adhuc enim carnales estis. Cum enim inter vos sit zelus et contentio: nonne carnales estis et secundum hominem ambulatis? Cum enim quis dicat ego quod sum paulus: alius autem ego apollo: nonne homines estis? Quid igitur est apollo? Quid vero paulus? Ministrus eius cui credidistis. Et vnicuique sicut dominus dedit. Ego platani: apollo rigavit: sed deus incrementum dedit. Itaque neque qui plantat est aliquid neque qui

rigat: sed qui incrementum dat deus. Qui plantat autem et qui rigat: unum sunt. Unusquisque autem propriam mercedem accipiet: secundum suum laborem. Dei enim sumus adiutores. Dei agricultura estis: dei edificatio estis. Secundum gratiam que data est michi ut sapiens architectus fundamentum posui: alius autem superedificat. Unusquisque autem videat quomodo superedificet. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere preter id quod positum est: quod est christus ihesus. Si quis autem superedificat super fundamentum hoc aurum argentum lapides preciosos ligna fenum stipulam vnicuique opus manifestum erit. Dies enim dominus declarabit: quia in igne revelabitur. Et vnicuique opus quale sit: ignis probabit. Si cuius opus manserit quod superedificavit: mercedem accipiet. Si cuius opus arserit: detrimentum patietur. Ipse autem salvus erit: sic tamen quasi per ignem. Nescitis quod templum dei estis? et spiritus dei habitat in vobis. Si quis autem templum dei violaverit: dissipet illum deus. Templum enim dei sanctum est: quod estis vos. Nemo se seducat. Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo: stultus fiat ut sit sapiens. Sapientia enim huius mundi stulticia est apud deum. Scriptum est enim. Comprehendam sapientes in astutia eorum. Et iterum. Dominus novit cogitationes sapientium: quoniam vane sunt. Itaque nemo glorietur in hominibus. Omnia enim vestra sunt sive paulus: sive

T F

E

apollō: siue cephas: siue mūdus: siue
vita: siue mors: siue p̄sencia siue fu
tura **D**ia em̄ v̄ra sūt: nob̄ autē xp̄i.
Sap̄ autē dei **Cap. iij.**
Sic nos existimet homo ut mi
nistros xp̄i: et dispesatores misteioꝝ
dei **H**ic iā queritur inter dispesatores:
ut fidelis quis iuenatur **N**ichi autē
pro n̄mo est ut a vobis iudicet: aut
ab hūano die **S**ed neq; meipm̄ iudico
Nichil em̄ michi conscius sū: sed nō
in hoc iustificatus sū **Q**ui autē iudi
cat me dñs est **I**taq; nolite atē tēpus
iudicare: quo adusq; veniat dñs:
qui et illuabit abscondita tenebrāꝝ:
et manifestabit cōsilia cordū **E**t tūc
laus erit v̄m̄q; a deo **H**ec autē fr̄es
trāfiguraū in me et apollō p̄t v̄s:
ut in vobis discatis. ne sup̄ q̄ scriptū
est. vnus adus̄ alterū inflatur pro
alio **Q**uis em̄ te discernit: **Q**uid autē
habes: qd̄ nō accepisti: **S**i autē acce
pisti: qd̄ gl̄aris q̄si nō acceperis. **I**ā
saturati estis: iam diuites facti estis
Eme nobis regnatis: et vtinā reg
netis: ut et nos vobiscū regnemus
Puto em̄ deus nos ap̄los nouissimos
ostēdit tāq; morti destinatos: qz̄ sp̄er
taculū facti sum̄ mūd: et angelis
et hoībus **N**os stulti p̄t xp̄m: vos
autē prudētes in xp̄o **N**os infirm̄: vos
autē fortes **V**os nobiles: nos autē
ignobiles **V**sq; in h̄ar h̄orā esurim̄
et sitim̄ et nudi sum̄ et colaphis
cedimur: et instabiles sum̄: et
laboram̄ op̄antes manib; nostris
Maledicimur: et benedicimur.

Persecutionē patimur: et sustinemus
Blasphemamur: et obsecram̄ **T**aq;
purgamēta huius mūdi facti sum̄
om̄ peripissima: vsq; adhuc **N**ō vt
confidam vob̄ hec scribo: sed vt filios
meos carissimos moneo **N**ā si decē
milia pedagogoz̄ habeatis in xp̄o:
sed nō multos patres **N**ā in xp̄o ihesu
p̄ euāgeliū ego vos genui **R**ogo ergo
vos fr̄es imitatores mei estote: sicut
et ego xp̄i **I**deo misi ad vos thymotheū
qui est filius meus carissimus et fi
delis in dño: qui vos cōmone faciat
vias meas que sūt in xp̄o ihesu: sicut
vbiq; in oī eccl̄ia doceo **T**aq; nō ven
turus sim ad vos. sic inflati sūt
quidā **V**enā autē cito ad vos si dñs
voluit: et cognoscā nō sermone cor
qui inflati sūt: sed virtute **N**ō em̄
in sermone est regnū dei: sed in vr̄
tute **Q**uid vultis: **I**n v̄rga venā
ad vos. an in caritate et sp̄u māsue
Omnino **Cap. v.** **S**tudim̄:
Cauditur inter vos fornicatio:
et talis fornicatio. qualis nec inter
gētes: ita ut vxorē p̄r̄s aliquis
habeat **E**t vos inflati estis: et nō
magis luctū habuistis: vt tollatur
de medio v̄r̄m qui hoc opus fecerit
Ego quidē absens corpe. p̄sens autē
sp̄u: iā iudicaū vt p̄sens eū qui
sic opatus est in noīe dñi n̄ri ihesu
xp̄i cōgregatis vobis et meo sp̄u
cū virtute dñi ihesu tradē huiusmō
sathane in interitū carnis: ut sp̄s
saluus sit in die dñi n̄ri ihesu xp̄i.
Nō est bona gl̄atio v̄ra **N**escitis

quia modicum fermentum totam massam
corripit. Expurgate vetus fermentum
ut sitis noua cōspersio: sicut estis
azimi. Et eam pascha nrm̄ imolatus
est xps̄. Itaq; epulemur. Nō in fer-
mento veteri: neq; in fermento malicie
et neq;ie: sed in azimib; sinceritatis
et veritatis. Descripsi em̄ vobis in epla-
ne cōmiseram fornicariis: nō utiq;
fornicariis huius mudi aut auaris
aut rapacibus: aut ydolis seruien-
tibus. Alioqn̄ debueratis de hoc mudo
exisse. Nūc autē scripsi vobis: nō cō-
miseri. Si is qui frater nōiatur int̄
vos est fornicator aut auarus aut
ydolis seruientis aut maledicus aut
ebriosus aut rapax: cū huiusmodi
nec cibū sume. Quid em̄ michi de hīs
qui foris sūt iudicare. Nōne de hīs
qui intus sūt vos iudicatis. Nā eos
q̄ foris sūt deus iudicabit. Auserte malū
ex vobis ipsis. **Cap. vi.**

Audet aliquis vram habere negotium
radisus alterū iudicari apud
iniquos: et nō apud scōs. An nescitis
qm̄ sc̄i de hoc mudo iudicabūt. Et
si in vobis iudicabitur mudo: idigni
estis qui de minimis iudicatis. Nescitis
qm̄ angelos iudicabim;? Cūntoma-
gis sc̄laria. Sc̄laria igitur iudicia
si habueritis: cōtemptibiles qui sūt
in ecclia illos cōstituente ad iudicandū.
Ad verecūdiam vram dico. Sic nō
est int̄ vos sapiens quisq; qui possit
iudicare int̄ fratrem et frēm suū?
sed frater cū frē iudicio cōtendit: et
hoc apud infideles. Jā qd̄ oīmo

delictū est in vobis: qd̄ iudicia habetis
int̄ vos. Quare nō magis iniuriam
accipitis. Quare nō magis fraude
patim;? Sed vos iniuriā facitis et
fraudatis: et hoc frīb; An nescitis
q̄a miq; regnū dei nō possidebunt.
Nolite errare. Neq; fornicari neq;
ydolis seruientes neq; adulteri neq;
molles neq; masculoz cōtributores
neq; fures neq; auari neq; ebrosi
neq; maledici neq; rapaces regnū
dei possidebūt. Et hec quidē fuistis: sed
abluti estis sed sc̄ificati estis sed iustifi-
cati estis in nōie dñi nri ihesu xpi: et
in spū dei nri. Oīa michi licent: sed nō
oīa expediūt. Oīa michi licet: sed ego
sub nullius redigar p̄tate. Estis vētri
et venter estis: deus autē et hūc et has
destruet. Corpus autē nō fornicationi
sed dño: et dñs corpori. Deus vero et
dñm suscitauit: et nos suscitabit per
v̄tute suā. Nescitis qm̄ corpa vestra
mēbra sūt xpi. Tollens ergo mēbra
xpi: faciā mēbra meretricis. Absit.
An nescitis qm̄ qui adheret meretrici:
vnu corpus efficitur. Erūt inq̄t duo
in carne vna. Qui autē adheret dño:
vnus spūs est. Fugite fornicationem.
Dñe pctm̄ qd̄cūq; fecerit hō: extra
corpus est. Qui autē fornicatur: in
corpus suū peccat. An nescitis qm̄
membra v̄ra templū sūt sp̄s sc̄i qui
in vobis est quē habetis a deo: et nō
estis v̄ri. Empti em̄ estis p̄cio magno:
glorificate et portate deū in corpe v̄ro
De quibus autē. **Cap. vii.**
Scripsistis michi: bonū est hōi

mulierē nō tangere ppter fornicationē
autē vnusq̄sq̄ suā vxorē habeat
et vnaqueq̄ suū virū habeat
Vxori vir debitū reddat: silitē autē
et vxor viro Mulier suū corporis
ptatem nō habet: sed vir Silitē
autē et vir suū corporis ptatem non
habet: sed mulier Nolite fraudare
inuitē. nisi forte ex cōsensu ad tēpus.
vt varetis orōi: et itez reuertimini
in dñm ne temptet vos sathanas
ppter incōtinentiā vram Hor autē
dico scdm indulgentiā: non scdm
imperū Wolo autē om̄s hoies esse
sicut meipm Sed vnusq̄sq̄ ppriū
habet donū ex deo Alius quidē sic:
alius vero sic Dico autē nō nuptis
et viduis: bonū est illis si sic pma
neat sicut et ego Qd si se nō coti
nent: nubāt Melius est nubere
q̄ vni Hūc autē qui matrimonio
iūcti sūt p̄cipio nō ego sed dñs: vxorē
a viro nō discedē Et si discesserit:
manē inuptā. aut viro suo recō
siliari Et vir vxorē nō dimittat
s̄iā ceterus ego: nō dñs Si quis fi
vxorē habet infidelē. et hęc cōsen
tit habitare cū illo: nō dimittat
illā Et si qua mulier habet virū
infidelē. et hęc cōsentit habitare
cū illa: nō dimittat virū Sc̄ifica
tus est em̄ vir infidelis p̄ mulierem
fidelē: et sc̄ificata est mulier infi
delis p̄ virū fidelē Alioq̄m filii vni
mūdi essēt nūc autē sc̄i sūt Ex si
infidelis discedit: discedat Non est
em̄ seruituti subiectus frater aut

seror in eiusmodi In pace autē vota
uit nos deus Vnde em̄ sc̄is mulier
si virū saluū facies: aut vde sc̄is
vir si mulierē saluā facies: nisi
vnicuiq̄ sicut diuisit dñs: Vnūquē
q̄ sicut vocauit deus ita ambulet:
et sicut in oībus eccl̄is doceo Circūci
sus aliq̄s vocatus est: nō adducat
ppucū In ppucio aliq̄s vocatus est:
nō circūcidatur Circūcisio nichil est
et ppucū nichil est: sed obseruatio
madator dei Vnusq̄sq̄ in qua vota
tione vocatus est: in ea p̄maneat
Seruus vocatus es: nō sit tibi aure
Sed et si potes liber fieri: magnis vtete
Qui em̄ in dño vocatus est seruus:
libertus est dñi Silitē qui liber vo
catus est: seruus est xpi P̄cio empti
estis: nolite fieri serui hom̄ Vnq̄sq̄sq̄
in quo vocatus est fi: in hoc maneat
apud deū. De v̄gimibus autē p̄ceptū
dñi nō habeo: consiliū autē do: tāq̄
māam cōsecutus a dño. ut sim fidelis
Existimo ego hoc bonū esse p̄pter
instantē n̄tate: qm̄ bonū est hoī
sic esse Alligatus es vxori: noli q̄rere
solutionē Solutus es ab vxore: noli
q̄rere vxorē Si autē acceperis vxorē.
nō peccasti Et si misserit virgo. nō
peccauit Tribulationē tñ carnis
habebūt huiusmodi. Ego autē vobis
parco Hor itaq̄ dico fr̄es: tēpus breue
est Reliquū est et qui habet vxores
tāq̄ nō habētes sint: et qui flent
tāq̄ non flentes: et qui gaudēt tāq̄
nō gaudentes: et qui emūt tāq̄ nō
possidētes: et qui vtuntur hor mūdo

p. A.

B

tāq̄ non vtatur p̄terit eū figura
huius mūdi Volo eū vos sine sollici-
tudine esse Qui sine vxore est sollicitus
est que sūt dñi: quomō placeat deo
Viri autē cū vxore est sollicitus est
q̄ sūt mūdi quō placeat vxori: et
diuisus est Et mulier inupta et vgo
cogitat que dñi sūt: ut sit sc̄a et cor-
pore et spū Que autē inupta est
cogitat que sūt mūdi: quō placeat
viro Porro hoc ad vtilitatē vr̄am dico.
nō vt laqueū vobis iniciam: sed ad
id qd̄ honesti puoto: et qd̄ facultatē
prebeat sine impedimēto dñm obsecra-
di. **E** Si quis autē turpem se videri
existimat sup̄ virgine sua q̄ sit sup̄
adulta et ita oportet fieri q̄ vult fa-
ciat: nō peccat si nubat Nā qui statuit
in corde suo firmus nō habes necessitatē
potestatē autē habes sue voluntatis: et
hoc iudicauit in corde suo seruare vir-
ginē suā: benefacit Igitur et qui mat-
rimo iūgit virgine suā benefacit: et
qui nō iūgit melius facit Mulier
alligata est legi: quātōtēpore vir eius
vuit Et si dormierit vir eius: liberata
est Cui vult nubat: tantū in dño Exa-
tior autē erit: si sic p̄māserit sc̄dm̄ meū
consiliū Puto autē q̄ et ego sp̄m̄ dei
De hīs autē. **vm.** **Chabēa.**
que idolis sacrificatur: sc̄m̄g
qm̄ om̄s scienciā habem̄g Sc̄a inflat:
caritas vero edificat Si quis autē
existimat se sc̄re aliqd̄: nondū cog-
nouit q̄admodū oporteat eū sc̄re
Si quis autē diligit deū: hic cognitus
est ab eo De esc̄is autē que idolis

imolatur: sc̄m̄g q̄ nichil est idoli
in mūdo: et q̄ nullus deus nisi vn̄g
Nā et si sūt qui dicantur dñi: siue in
celo siue in terra: siquidē sūt dñi multi.
et dñi multi: nobis tū vnus deus p̄r
ex quo oīa et nos in illo: et vn̄g dñs
ihesus xp̄s p̄ que oīa et nos p̄ ip̄m̄ Sed
nō in oībus s̄est sciencia Quidā autē
tū consc̄ia vsq̄ nūc idolo q̄si idolohtū
māducāt: et consc̄ia ip̄oz cū sit ifir-
ma polluitur Esc̄a autē nos nō cōmē-
dat deo Neq̄ eū si nō māducauerimus
deficiem̄g: neq̄ si māducauerimus
habūdabim̄g Videte autē ne forte
hec licētia vr̄a offendiculū fiat
infirmis Si eū q̄s viderit eū q̄ habet
sc̄iam in idolo recubentē: nōne con-
sciencia eius eū sit infirma edifica-
bitur ad māducandū idolohtū: et
peribit infirmus in tua sc̄ia frater
p̄pter que xp̄s mortuus est. Er̄ autē
peccātes in fr̄es: et p̄uicentes cōsciā
eor̄ infirmā: in xp̄m̄ peccatis Qua
propter si esc̄a sc̄andalizat fr̄em̄ meū:
nō māducabo carnes ineterm̄: ne
fr̄em̄ meū scandalizem **Cap. ix.**
Dñi sū liber: Non sū apl̄s.
Mōne xp̄m̄ ihesū dñm̄ nr̄m̄
vidi: Nōne opus meū vos estis in
dño: Et si alius nō sū apl̄s: sed tū
vobis sū Nā signaculū apl̄atus
mei: vos estis in dño Mea defesio
apud eos qui me interrogāt hec est
Nūquid nō habem̄g pt̄atem mādu-
candi et bibēdi: Nūquid nō habemus
pt̄atem sorore muliere circūducēdi:
sicut et ceteri apl̄i et fr̄es dñi et reph̄s.

Sicut solus ego et barnabas non habemus
potestatem haec operari. Quis militat sti-
pendium suum unquam? Quis plantat vineam?
et de fructu eius non edit? Quis pascat
gregem? et de lacte gregis non manducat?
Nunquid secundum hominem haec dico? An et
lex haec non dicit? Scriptum est enim in lege
moysi Non alligabis os boui trituranti
Nunquid de bobus cura est deo? An propter
nos utique haec dicit? Nunc propter nos scripta sunt:
quoniam debet in spe qui arat arare: et qui
triturat in spe fructus percipere. Si nos
vobis spiritualia seminamus: magnum est si
viam carnalia metamus. Si alii potestatis
vrae participes sunt quare nos potius nos?
Sed non utrum sumus haec potestatis: sed omnia
sustinemus: ne quod offendiculum demus
euangelio christi. Nescitis quoniam qui in sa-
crario operantur: quae de sacrificio sunt edunt?
Et qui altario deseruiunt: cum altario
participantur. Ita et dominus ordinavit.
Hinc qui euangelium annunciant: de eu-
gelio vivere. Ego autem nullo horum usus
sum. Non autem scripsi haec: ita ut fiant
in me. Bonum est enim michi magis
mori: quam ut gloriam meam quae euacuet
Nunc si non euangelizauero non est michi
gloria. Necessitas enim michi incubabit.
De enim michi est si non euangelizauero.
Si enim volens hoc ago: mercedem habeo.
Si autem inuitus: dispensatio michi
credita est. Quae est ergo merces mea?
Ut euangelium predicem sine sumptu
ponam euangelium: ut non abutar potestate
mea in euangelio. Nunc cum liber essem
ex omnibus: omni me seruum feci: ut plu-
res lucrificarem. **Hinc qui sine lege erant**

taquam sine lege esse: cum sine lege dei non
essem. Et factus sum iudeis taquam iudeus:
ut iudeos lucrifarer. Hinc qui sub lege
sunt quasi sub lege essem: cum ipse non
essem sub lege: ut eos qui sub lege
erant lucrificarem. Hinc qui sine lege erant
taquam sine lege esse: cum sine lege dei
non essem. sed in lege esse christi: ut lu-
crifacerem eos qui sine lege erant.
factus sum infirmis infirmus: ut
infirmos lucrificarem. Oibus omnia factus
sum: ut omnes facerem saluos. Omnia autem
facio propter euangelium: ut princeps eius
efficiar. Nescitis quod huius qui in stadio
currunt omnes quidem currunt: sed unus
accipit praemium. Sic currite: ut
comprehendatis. Omnis enim qui in agone
contendit: ab omnibus se abstinere. Et
illi quidem ut corruptibilem coronam
accipiant: nos autem incorruptam. Ego
igitur sic curro: non quasi in incertum.
Sic pugno: non quasi aerem verberans.
Sed castigo corpus meum: et in serui-
tute redigo: ne forte cum perdiscauerim
aliquid ipse reprobus efficiar. **Capitulum**
IX.
Nolo enim vos ignorare. **X.**
Fides quoniam patres nostri omnes sub
nube fuerunt: et omnes in mari transie-
runt: et omnes in moysi baptizati sunt
in nube et in mari. Et omnes eandem
estam spiritalem manducauerunt: et omnes
eundem potum spiritalem biberunt. Bibe-
bant autem de spirituali: consequente eos
petra. Petra autem erat christus. Sed
non in pluribus eorum beneplacitum est
deo: nam in deserto prostrati sunt in deserto.
Haec autem in figura facta sunt nostri.

ut nō simo cōcupiscētes maloz sicut
 cōcupierūt Neq; ydolatre efficiam.
 sicut quidā ex ipsis: q̄admodū
 scriptū est **S**edit pplūs māducare et
 bibere: et surrexerūt iude Neq; fornicem
 sicut quidā ex ipsis fornicati sūt: et ceci
 derūt vna die viginti tria milia Neq;
 tēptemus xpm sicut quidā eoz tēpta
 uerūt: et a sepētib; perierūt. Neq;
 mūmuraueritis sicut quidā eoz mūr
 murauerūt: et perierūt ab extimatore
Hec autē oīa in figura cōtingebant
 illis **S**cripta sūt autē ad correctionē
 nrām: in quos fines sc̄loz deuenerūt
Itaq; qui se existimat stare: videat
 ne cadat **T**ēptatio vos nō apphēdat:
 nisi huāna fidelis autē deus est: qui
 nō patietur vos tēptari supra id qd
 potestis: sed faciet cū tēptatiōe etiā
 prouentū: ut possitis sustine. **P**ropt̄
 qd carissimi michi: fugite ab ydolorū
 cultura **U**t prudētibus loquor: vos ipsi
 iudicate qd dico **C**alix benedictis tui
 benedicimus: nōne cōitatio sanguis
 xpi est. **E**t panis quē frangimus: nōne
 participatio corpis dñi est. **Q**uā vnus
 panis et vñ corpus multi sumo: oīs
 qui de vno pane et de vno calice pticipa
 mus **V**idete isrl' sc̄dm carnē **N**ōne qui
 edūt hostias pticipes sūt altaris. **Q**uā
 ergo dico: **Q**uā ydolis imolatus sit aliqd:
 aut qd ydolu sit aliqd. **S**ed q̄ imolant
 gētes demonis imolant: et nō deo **N**olo
 autē vos socios fieri demonioz **N**ō potestis
 calicē dñi bibere: et calicē demonioz.
Nō potestis mensē dñi pticipes esse: et
 mensē demonioz **A**n emulamur dñm:

Nuquid fortiores illo sumo: **O**īa michi
 licent: sed nō oīa expediūt **N**am michi
 licet: sed nō oīa edificāt **N**emo qd suū
 est q̄rat: sed qd altius **O**īe qd in
 matello venit māducate: nichil int̄
 rogātes ppter consciām **D**ñi est terra:
 et plenitudo eius **S**i q̄s vocat vos infi
 delū ad cenā et vultis ne oīe quod
 vobis apponitur māducate: nichil
 int̄rogātes ppter cōsciam **S**i q̄s autē
 dixerit: hoc imolatu est ydolis: nolite
 māducare ppter illū qui iudicauit: et
 ppter consciām **C**onscienciā autē dico
 nō tuā: sed alteri **U**t qd em libertas
 mea iudicatur ab aliena cōscia:
Si ego cū gracia pticipo: qd blasphe
 mor pro eo q̄ gr̄ias ago. **S**ine ergo
 māducatis sine bibitis vel aliud qd
 facitis: oīa in gloriā dei facite **S**ine
 offēnsione estote iudeis et gentib;
 et ecclie dei: sicut et ego p oīa oībus
 placeo: nō querēs qd michi vtile
 est: sed qd multis: ut salui fiant.

Imitatores mei estote. **S**i
 sicut et ego xpi **A**udē autē
 vos fr̄es q̄ p oīa mei memores
 estis: et sicut tradidi vobis p̄cepta mea
 tenetis **V**olo autē vos sc̄re q̄ oīs
 vñ caput xps est: caput mulie
 ris vir: caput v̄o xpi deus **O**īs
 v̄orans aut p̄hetans velato capi
 te: deturpat caput suū **O**īs autē
 mulier orans aut p̄hetans nō
 velato capite: deturpat caput suū
Vnū est em: ac si decaluetur **N**ā
 si nō velatur mulier: et tondatur
Si v̄o turpe est mulier tōderi aut

B decaluar: velut caput suū. Vir quē
nō debet velare caput suū quā p̄ma
go et gloria est dei: mulier autē gl̄a
viri est. Nō em̄ vir ex muliere: sed
mulier ex viro. Et em̄ nō est creatus
vir p̄pter mulierē: sed mulier p̄pter
virū. Ideo debet mulier velamē habē
sup̄ caput suū: et p̄pter āgelos. De
rūptamē neq; vir sine muliere:
neq; mulier sine viro in dño. Nam
sicut mulier de viro: ita et vir p̄ mu
lierē. Oīa autē ex deo. Vos ip̄i iudicate.
Decet mulierē nō velatā orare deū.
Nec ip̄a natura docet vos. Quod vir
quidē si comā nutriat ignominia
est illi. Mulier v̄o si comā nutriat
gl̄a est illi: quā capilli pro velamē
ei dati sūt. Si qūs autē videtur con
tenciosus esse: nos talē cōsuetudinē
nō habemus: neq; ecclia dei. Hoc
autē p̄cipio nō laudās. quod non in
melius sed in deterius cōuenitis.
F Dormiū quidē cōuenientib; vobis
in ecclia audio strissuras esse: et ex
p̄te credo. Nā oportet et hereses esse:
ut et qui p̄bati sūt manifesti fiant
in vobis. Cōuenientibus ergo vobis
in vnū: iā non est dīcā cenā mā
ducare. Vnusquisq; em̄ presumit
suā cenā ad māducandū. Et alius
quidē esurit: alius autē ebrius
est. Nūquid domos nō habetis ad
māducandū et bibendū. Aut ecclē
fiā dei contempnitis: et confunditis
eos qui nō habēt. Quid dicā vobis.
F laudo vos: in hoc nō laudo. Ego em̄
accepi a dño: quod et tradidi vobis

Quā dñs n̄r ihesus x̄ps in qua nocte
tradebatur accepit panē et gr̄ias
agens: fregit et dixit. Accipite et
māducate. Hoc est corpus meū quod
pro vobis tradetur. Hoc facite in meā
cōmēorationē. Similiter et calicē: postquā
tenauit dicens. Hic calix nouū testa
mentū est in meo sanguine. Hoc facite
quotienscūq; bibetis in meā cōmemo
rationē. Quotienscūq; em̄ māduca
bitis / panē hūc et calicē bibetis: mor
tē dñi annūciabitis donec veniat. Ita
quod quicūq; māducauerit panē vel
biberit calicē dñi indigne: reus erit
corpis et sanguinis dñi. Probet autem
seipm̄ hō: et sic de panē illo edat. et
de calice bibat. Qui em̄ māducatur et
bibit indigne: iudiciū sibi māducatur
et bibit: nō diiudicās corpus dñi. Ideo
inter vos multi infirmi et ibecilles:
et dormiūt multi. Quod si nosmetip̄os
diiudicarem; nō utiq; iudicarem.
Quā iudicamur autē a dño torripimur:
ut nō tū hoc mūdo dāpnemur.
Itaq; fr̄es mei tū cōuenitis ad mā
ducandū: inuicē expectate. Si qūs
esurit domi māducet: ut non in
iudiciū cōueniatis. Ecce autē tū
venero disponā. **Cap. xij.**

De sp̄ualibus autē nolo vos
ignozare fr̄es. Scitis quā
tū gētes essetis: ad simulacra
prouit ducēbam̄ cūtes. Ideo notū
vobis facio: quod nemo in sp̄u dei
loquēs dicit anathema ihesu. Et
nemo p̄t dicē dñs ihesus: nisi in
sp̄u s̄cō. Diuisiones v̄cō gr̄ay sūt:

idem autē spūs Et diuisiones in spiri-
 tionū sūt: idē autē dñs Et diuisio-
 nes opationū sūt: idē uero deus
 qui opatur oīa in oībus **V**nicui
 qz autē datur manifestatio spūs
 ad utilitatē **A**lii quidē datur sermo
 sapiē p spm: alii sermo sciē scdm
 eūdē spm: alteri fides in eodē spū.
 alii grāa sanitatū in eodē spū. alii
 opatio uirtutū: alii pphēcia. alii
 discretio spūū: alii genera lignay:
 alii interpretatio sermonū **H**ec autē
 oīa opatur vnus atqz idē spūs:
 diuidens singulis pnt uolē. **S**icut
 cū corpus vnū est. et mēbra ha-
 bet multa: oīa autē mēbra cor-
 poris cū sint multa vnū corpus
 sūt: ita et xp̄s **E**t cū in vno spū
 oīs nos in vnū corpus baptizati
 sumus: siue iudei siue gētiles siue
 serui siue liberi: et oīs vno spū
 potati sumus **N**ā et corpus nō est
 vnū mēbrū: sed multa **S**i dixerit
 pes qm̄ nō sū manus non sū de
 corpore: non ideo nō est de corpore:
 Et si dixerit auris qz nō sū oculus
 nō sū de corpore: nō ideo non est de
 corpore. **S**i totū corpus oculus:
 ubi auditus: **S**i totū auditus: ubi
 odoratus: **N**ūc autē posuit deus
 mēbra: vnūqzqz eorū in corpore sicut
 uoluit **E**t si esset oīa vnū mēbrū:
 ubi corpus: **N**ūc autē multa
 quidē mēbra: vnū autē corpus
Nō p̄t autē dicē oculus manū
 opa tua nō indigeo: aut iterū
 caput pedibz nō estis michi neces-
 sari

Sed multo magis q̄ uidetur mēbra
 corporis infirmiora esse: necessaria
 sūt **E**t q̄ putamus ignobiliora esse
 mēbra corporis: hīs habūdantiorē
 honorē circūdamus. **E**t q̄ inhonesta
 sūt m̄ra: habūdantiorē honestatē
 habet **H**onesta autē m̄ra nullig
 egent **S**ed deus tēperauit corpus
 ei cui deceret habūdantiorē tribu-
 endo honorē: ut nō sit scissura in
 corpore: sed in dīp̄m pro inuicē solli-
 cita sūt mēbra **E**t si quid patitur
 vnū mēbrū: cōpatiūtur oīa mē-
 bra **S**ive gloriatur vnū mēbrū: con-
 gaudet oīa mēbra **V**os autē
 estis corpus xp̄i: et mēbra de mēbro
Et quosdē quidē posuit deus in
 ecclia **P**rimū aplos. scdō pphētas.
 tercio doctores. demde uirtutes: ex
 inde grāas curationū. opitulationes
 gubnationes. genera lignarū:
 interpretationes sermonū **N**ū quid
 oīs apli: **N**ūquid oīs pphēte: **N**ūquid
 oīs doctores: **N**ūquid oīs uirtutes:
Nūquid oīs grāa curationū habet:
Nūquid oīs lingua loquūtū: **N**ūquid
 oīs interpretantū: **E**mulamī ca-
 rissimata meliora **E**t adhuc exrel-
 lentiorē uobis uia demonstrabo
Inguis **Cap. xij.**
Sicut hominū loquar et angelorū:
 caritatē autē nō habēa: factus
 sū uelut es sonans aut sicym-
 balū tinniens **E**t si habuerō pphē-
 tiam et nouerim mysteria omnia
 et oēm sciām: et si habuerō oēm
 fidē ita ut mōtes transferam:

caritate autē nō habuero: nichil
sū Et si distribuero in cibos pauper
om̄s facultates meas: et si tradi
dero corpus meū ita ut ardeam:
caritate autē nō habuero: nichil
mihi p̄dest **B** Caritas patiens est:
benigna est Caritas nō emulatur:
nō agit p̄perā nō inflatur: nō est
ambiciosa: nō querit q̄ sua sūt nō
irritatur: nō cogitat malū: nō gau
det sup̄ iniquitate: cōgaudet autē verita
ti Oīa suffert: oīa credit: oīa sperat:
oīa sustinet Caritas nūq̄ excidit
Sive p̄phetie euacuabūtur: sive
līgue cessabūt: sive sc̄ia destructur
Ex pte em̄ cognoscim̄: et ex parte
p̄phetamus Cū autē venerit q̄ p̄f̄m
est: euacuabitur qd̄ ex pte est Cū
essem p̄uulus loq̄bar ut p̄uulus:
sapiebā ut p̄uulus: cogitabam ut
p̄uulus Cū autē factus sū vir:
euacuam q̄ erāt p̄uuli Videmus
nūc p̄ speculū in enigmate: tūc
autē facie ad facie Nūc cognosco
ex pte: tūc autē cognoscā sicut et
cognitus sū Nūc autē manet fides
sp̄s caritas: tria hec Maior autē
horū est caritas **Xm̄.**
S Etiam caritate: emulamini.
sp̄ualia: magis autē p̄phetis Qui
em̄ loq̄tur lingua: nō hoībus loqui
tur sed deo Nemo em̄ audit Sp̄s
autē loq̄tur misteria Nā qui p̄phe
tat: hoībus loquitur ad edificatiōne
et exhortatiōne et cōsolatiōne Qui
loq̄tur lingua semetip̄m edificat
Qui autē p̄phetat: etiam dei edifi
cat

Volo autē vos om̄s loq̄ linguas: ma
gis autē p̄phetare Nā maior est qui
p̄phetat q̄ qui loq̄tur linguis: nisi
forte int̄pretetur: ut etiā edificatiōne
accipiat. Nūc autē fr̄es si venero
ad vos linguis loquēs: qd̄ vobis p̄dero
nisi vobis loquar aut in reuelatiōne
aut in sc̄ia aut in p̄phetia aut in
doctrina: Tamē que sine c̄ia sūt
vocem dantia: siue tybia siue cythara
nisi distinctiōne somitiū dederint:
quomō sciatur id qd̄ canitur: aut qd̄
cytharisatur: Et em̄ si incerta vocē
det tuba: q̄s parabit se ad bellū: Ita
et vos p̄ linguā nisi manifestū ser
monē dederitis: quo sciatur id quod
dicitur: Eritis em̄ in aera loquētes
tam multa v̄puta genera linguarū
sūt in hoc mūdo: et nichil sine voce
est Si ergo nesciero v̄tute vocis: ero
cui loquor barbarus: et is qui loq̄tur
mihi barbarus Sic et vos Cū em̄
latores estis sp̄u: ad edificatiōnem
ecclie querite ut habūdetis Et ideo qui
loq̄tur lingua: oret ut int̄pretetur Nā
si orem lingua: sp̄s meus orat: mens
autē mea sine fructu est Quid ergo
est: Orabo sp̄u: orabo et mēte Psal
lam sp̄u: psallā et mente Ceterū si
benedixeris sp̄u: qui supplet locū
ydiote: quomō dicit amen sup̄ tuā
benedictiōne: Cū quid dicas nescit
Nā tu quidē bene gratias agis: sed
alter nō edificatur Gratias ago deo
q̄ om̄ v̄m lingua loquor Sed in
ecclia volo q̄q̄ verba sensu meo loq̄
ut et alios instruā q̄ decem milia

Verborum in lingua Fratres nolite
pueri effici sensibus: sed malicia
puuli estote: sensibus autem perfecti
estote In lege enim scriptum est Quomodo
in aliis linguis et labris aliis loquar
populo huic: et nec sic exaudient me
dicit dominus Itaque lingue in signum sunt
non fidelibus sed infidelibus: prophetie
autem non infidelibus sed fidelibus Si
ergo conueniat uniuersa ecclesia in unum
et omnes linguis loquantur: intrent
autem idiotae aut infideles: nonne dicet
quid insantis? Si autem omnes prophete-
tent: intret autem quis infidelis vel
idiota: contumetur ab omnibus. diuini
dicatur: ab omnibus: occulta enim cor-
dis eius manifesta sunt Et ita cadens
in faciem adorabit deum: pronuntians
quod uere deus in nobis sit. Cum conue-
nit uniuersusque uerum psalmum habet
doctrinam habet. apocalipsim ha-
bet: linguam habet interpretationem
habet Omnia ad edificationem fiant
Sive lingua quae loquitur secundum duos aut
ut multum tres. et per partes: et unus
interpretetur Si autem non fuerit interpres:
taceat in ecclesia: sibi autem loquitur
et deo prophete autem duo aut tres
dicant: et ceteri diuidantur Quod si alii
reuelatum fuerit sedenti: prius taceat
Potestis enim omnes per singulos prophete-
tare ut omnes discant: et omnes exhor-
tentur Et spiritus prophetarum prophetis sub-
iectus est Non enim est dissensionis
sed pacis: sicut in omnibus ecclesiis sanctorum
doro Mulieres in ecclesiis taceant
Non enim permittitur eis loqui sed

subditas esse: sicut et lex dicit Si quid
autem uoluit discere: domini uiros suos
interrogent Turpe est enim mulieri loqui
in ecclesia An a uobis uerbum dei pressit:
an in uos solos uenit? Si quis uide-
tur propheta esse aut spiritalis: cognoscat
quod scribo uobis: quod domini sunt mandata
Si quis autem ignorat: ignorabitur

Itaque fratres emulamini prophete: et loqui
linguis nolite prohibere Omnia autem
honeste et secundum ordinem fiant in uobis

Utm autem uobis facio. **XV.**
fratres euangelium quod predicatum uo-
bis: quod et accepistis: in quo et statis:
per quod et saluamini Quia ratione predica-
ueri uobis si tenetis: nisi frustra cre-
didistis Tradidi enim uobis in primis
quod et accepi quoniam christus mortuus est
pro peccatis nostris secundum scripturas: et quia
sepultus est et quia resurrexit secundum
scripturas: et quia uisus est cephe. et post
hec uideri Deinde uisus est plusquam
quingentis fratribus simul: ex quibus
multi manent usque adhuc. quoniam autem
dormierunt Deinde uisus est iacobo:
deinde apostolis omnibus Nouissime autem
omni tanquam abortiuo: uisus est et michi
Ego enim sum minimus apostolorum: qui non
sum dignus uocari apostolus: quoniam perfec-
tus sum ecclesiam dei Gratia autem dei sum
id quod sum Et gratia eius in me uacua
non fuit: sed habundantius illis omnibus
laboraui Non autem ego: sed gratia
dei mecum Sive enim ego sive illi: sic
predicamus: et sic credidistis Si autem
christus predicatur quod resurrexit a mor-
tuis: quomodo quidam dicunt in uobis quoniam

A p

S
Quid g^o
fratres.

S

B

resurrectio mortuorum non est. Si
autem resurrectio mortuorum non est:
neque christus resurrexit. Si autem
christus non resurrexit: inanis est
ergo predicatio vestra: inanis est et
fides vestra. Invenimur autem et falsi
testes dei quoniam testimonium divimus
adversus deum quod suscitavit christum quem
non suscitavit: si mortui non resurgunt.
Nunc si mortui non resurgunt: neque christus
resurrexit. Quod si christus non resurrexit:
vana est fides vestra. Videt enim estis
in peccatis vestris. Ergo et qui dormierunt
in christo: perierunt. Si in hac vita
tantum sperantes sumus in christo: misere-
rabiliiores sumus omnibus hominibus. Nunc
autem christus resurrexit a mortuis:
propterea dormientium. Quomodo pro
hominem mors: et pro hominem resurrec-
tio mortuorum. Et sicut in adam omnes
moriuntur: ita et in christo omnes vivi-
ficabuntur. Unusquisque autem in suo
ordine. Propterea christus: deinde hi qui
sunt christi: qui in adventum eius cre-
diderunt. Deinde finis: cum tradiderit
regnum deo et patri: cum evacuaverit
omnem principatum et potestatem: et virtute
oportet autem illum regnare: donec
ponat omnes inimicos eius sub pe-
dibus eius. Novissima autem
inimica destructura mors. Omnia
enim subiecit sub pedibus eius.
Cum autem dicat omnia: subiecta sunt
ei omnia: propter eum qui subiecit ei omnia.
Cum autem subiecta fuerint illi omnia:
tunc ipse filius subiectus erit illi
qui sibi subiecit omnia: ut sit deus

omnia in omnibus. Alioquin quid faciet qui
baptisatur pro mortuis: si omnino
mortui non resurgunt. Et quidem bap-
tizantur pro illis. Et quod et nos per-
clutamus omni hora. Cotidie moriorum propter
vestram gloriam fratres: quam habeo in christo
Iesu domino meo. Si secundum hominem ad
bestias pugnavi ephesi: quod michi
prodest si mortui non resurgunt. Man-
ducemus et bibamus: cras enim
moriemur. Nolite seduci. Corruptum
enim bonos mores: colloquia mala.
Evigilate iusti: et nolite peccare.
Ignorantiam enim dei quidam habent.
Ad reverentiam vobis loquor. Sed
dicit aliquis. Quomodo resurgent
mortui: et quali autem corpore venient.
Insipiens: tu quod seminas non vivi-
ficatur: nisi prius moriatur. Et quod
seminas: non corpus quod futurum est
seminas: sed nudum granum utputa tritici
aut alius cereorum. Deus autem dat
illi corpus put vol: et unicuique se-
minum proprium corpus. Non omnis caro
eadem caro: sed alia hominum alia pecorum:
alia volutarum: alia autem piscium. Et
corpora celestia: et corpora terrestria.
Sed alia quidem celestium gloria: alia
autem terrestrium. Alia claritas solis:
alia claritas lune: alia claritas stel-
larum. Stella enim a stella differt in
claritate: sic et resurrectio mortuorum.
Semnatur in corruptione: surget in
incorruptione. Semnatur in ignobili-
tate: surget in gloria. Semnatur in
infirmitate: surget in virtute. Semna-
tur corpus animale: surget corpus spirituale.

Si est corpus animale est et spirituale sicut scriptum est factus est primus homo adā in animā vivente: novissimus adam in spm̄ vivificantē. Sed nō prius quod spirituale est sed quod animale deinde quod spirituale. Primus homo de terra terrenus: sed homo de celo celestis. Qualis terrenus tales et terreni: et quales celestis tales et celestes. Igitur sicut portamini imaginē terreni: portemus et imaginē celestis. Hoc autē dico fr̄es: quoniam caro et sanguis regnū dei possidere nō possunt: neque corruptio corruptelā possidebit. Ecce mysterium vobis dico. Omnis quidem resurgemus: sed nō omnes immutabimur. In momento in ictu oculi: in novissima tuba. Canet enim tuba: et mortui resurgent incorrupti: et nos immutabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionē: et mortale hoc induere immortalitatem. Cū autē mortale hoc induit immortalitatem: tūc fiet sermo qui scriptus est. Absorpta est mors in victoria. Vbi est mors victoria tua: Vbi est mors stimulus tuus? Stimulus autem mortis peccatum est. Virtus vero peccati: lex. Deo autē gratias: qui dedit nobis victoriā per ihesū xpm̄ dnm̄ nr̄m. Itaque fr̄es mei dilecti stabiles estote et immobiles: habundantes in opere dñi semper: scientes quod labor vester nō est inanis in dño.

Quod collectis autē que **Ca. xvi.** fuit in sc̄is: sicut ordinavi ecclesius galatic: ita et vos facite per unā sabbati. Unusquisque vestrum apud se reponat: recondens quod ei bene

placuerit: ut nō cū venero tūc collecte fiant. Cū autē presens fuero: quos probaveritis per epistolas hos mittā proficere gratiā vestram in iherosolimam. Et si dignū fuerit ut ego eam: mecum ibunt. Veniā autē ad vos cum marthedomā pertransiero. Nā marthedomā pertransibo. Apud vos autē forsitan manebo vel etiā hibernabo: ut vos deducatis me quotūmque iero. Nolo enim vos modo in transitu videre. Spero enim me aliquantulum tempore manere apud vos: si dñs permiserit. Remanebo ephesi: usque ad pentecosten. Ostium enim michi apertū est magnū et evidens: et adversarii multi. Si autē venerit thymotheus: videte ut sine timore sit apud vos. Opus enim dñi operatur sicut et ego. Ne quis ergo illū spernat. Deducite autē illū in pace: ut veniat ad me. Expecto enim illū cum fratribus. De apollo autē fr̄e notū facio vobis: quoniam multū rogavi eū ut veniret ad vos cum fr̄ibus. Et utique nō fuit voluntas eius: ut nunc veniret. Veniet autē cū ei vacū fuerit. Vigilate: stete in fide: viriliter agite: confortamini: et omnia vestra in caritate fiant. Observo autē vos fr̄es nostris stephane domū et fortunati et archaici quoniam sunt primitie achaje: et in mysterio sc̄orum ordinaverūt seipos: ut et vos subditi sitis eiusmodi et omni cooperati et laborati. Gaudeo autē in presentia stephane et fortunati et archaici:

qm̄ id qd' vobis dceat n̄i supplerūt
 Refecerūt em̄ et meū sp̄m et v̄m
 Cognostite ergo qui eiusmodi sūt
 Salutāt vos eccl̄ie aspe Salutāt
 vos in dño multū aquila et p̄stra
 cū domestica sua. eccl̄ia: apud quos
 et ego hospitor Salutāt vos fr̄es
 om̄s Salutate inuicē in osculo sc̄o
 Salutatio mea manu pauli Si
 quis nō amat dñm n̄m ihesu
 xpm̄: sit anathema mammatha
 Gr̄a dñi n̄i ihesu xpi vobiscū
 Caritas mea cū oīb; vobis in xpo
 ihesu: amen *Explicit epistola
 b̄i pauli apli ad corinthios p̄ma
 In p̄p̄ ad cor̄ sc̄d̄.*

*si quis n̄ amat
 dñm ih̄m xpm̄
 negando eum ec̄
 v̄m dei reli et
 ferre. sit anathe
 ma, q̄ dñs
 n̄r ih̄s xps̄ dicit
 n̄r in mod̄o
 qd' sit mara
 nat̄a q̄ v̄m
 deq̄ d dñs oīu*
*Epistola b̄i
 pauli apli:*

Paulus apl̄s ihesu xpi
 p̄ volūtatem dei et
 thymotheus frater:
 eccl̄ie dei que est cor̄th̄
 cū fr̄s oībus qui sūt v̄m̄sa athoia:
 gratia vobis et p̄re a deo p̄re n̄ro
 et dño ihesu xpo Benedic̄us deus et
 p̄r dñm n̄m ihesu xpm̄: pater m̄iarū
 et deus totius cōsolatois: qui cōsola
 tur nos in oī tribulatiōe n̄ra: ut
 possim; et cōsolari eos qui in om̄i
 pressura sūt: p̄ exhortatiōe qua
 exhortamur et ip̄i a deo Qm̄ sicut
 habūdant passiones xpi in nobis
 ita et p̄ xpm̄ habūdant cōsolatio
 n̄ra Siue autē tribulamur pro
 v̄ra exhortatiōe et salute: siue con
 solamur p̄ v̄ra cōsolatiōe: siue
 exhortamur p̄ v̄ra exhortatiōe
 et salute: q̄ opatur tolerāciam
 eardē passionū q̄s et nos patimur

ut spes n̄ra firma sit p̄ vobis: fr̄ctes
 qm̄ sicut for̄ passionū estis. sic eri
 tis et cōsolatois Nō em̄ volumus
 ignorare vos fr̄es de tribulatiōe
 n̄ra q̄ facta est in aspa: qm̄ supra
 modū grauati sum; sup̄ v̄tute: ita
 ut tēdet nos etiā v̄m̄e Sed et ip̄i
 in nobis ip̄is responsū mortis habui
 mus v̄t nō simus fidētes in nobis sed
 in deo qui suscitāt mortuos: qui de
 tātis piculis eripuit nos et eruit:
 in quē speramus qm̄ et adhuc eu
 piet: adiunātib; et vobis in orōe
 pro nobis: ut ex multar; p̄sonis fa
 cieri eius q̄m in nobis est donatiōis
 p̄ multos gr̄acie agātur p̄ nobis
 Nā gloria n̄ra hec est testimoniū con
 sciencie n̄re: q̄m in simplicitate et
 sinceritate dei. et nō in sapia carnali
 sed et gr̄ia dei cōuersati sum; in hor
 mūdo: habūdantius autē ad vos
 Nō em̄ alia scribimus vobis: q̄
 que legistis et cognoscistis Spero
 autē q̄ vsq; in finē cognoscetis.
 sicut cognoscistis nos ex p̄te: quia
 gl̄a v̄ra sumus sicut et vos n̄ra: in
 die dñi n̄i ihesu xpi Et hac cōfide
 tia volui prius venire ad vos. ut
 sc̄dam gr̄ia habētis: et p̄ vos t̄sire
 in machedonia. et itex a machedo
 nia venire ad vos: et a vobis deduci
 in iudeā Cū ergo hoc voluisse: n̄m̄q̄
 leuitate vsus sū: Aut que cogito
 sc̄dm̄ carnē cogito: ut sit apud me
 est et nō: Fidelis autē deus: q̄ sermo
 n̄r qui fuit apud vos. nō est in illo
 est et nō: sed est in illo est Dei em̄

*filius
 ihesus
 xps̄*

filius ihesus xpus qui in vobis p nos pdicatus
 est. p me et silvanu et thymotheu. no fuit
 in illo est et non: sed est in illo fuit. Quotq
 em pmissiones dei sut: in illo etia. Ideo et
 p ipm dicimq amen deo: ad glam nostram.
 Cui aut cofirmat nos vobiscu in xpo. et qui
 vivit nos deus: et qui signavit nos: et dedit
 pignu spūs in cordibz nris. Ego aut teste in
 voce deū in anim meā: qd prens vobis non
 veni ultra corinthi. Non qd dnamur fidei
 vre: sed adiutores sumus gaudiū vū. **Nā fide**
statu. Cap. secundū.
Statū autē hoc ipm apud me: ne
 iterū in isticia venire ad vos. Si em ego co
 tristo vos. et quis est qui me letificat: nisi
 qui cōtristatur ex me. Et hoc ipm scripsi
 vobis: ut nō cū venio isticia sup isticia
 habeā de quibz oportuerat me gaudere:
 cofidens in oibz vobis qd meū gaudiū om
 vūm est. **Nā** ex multa tribulatioe et an
 gustia cordis scripsi vobis p multas lacrimas:
 nō ut cōtristem: sed ut sciatis quā cari
 tate habeā habūdantius in vobis. Si qd
 autē cōtristavit me nō me cōtristavit:
 sed ex pte: ut non onerem oibz vos. Sufficit
 illi qui cuiusmodi est: oburgatio hec q sit
 a pluribus: ita ut cōtrario magis done
 tis et cōsolem: ne forte habūdantiori ist
 cia absorbeat. qui cuiusmodi est. Ppter qd
 obsecro vos: ut cofirmetis in illo caritatem.
Ideo em et scripsi: ut cognoscā experimetū
 vūm: an in oibz obedientes sitis. Cui aut
 aliqd donastis: et ego. **Nā** et ego qd donavi.
 si qd donavi ppter vos in psona xpi. ut nō
 erāruemamur a sathana. **Nō** em ignora
 mus cogitatioes eius. Cū autē venissem
 troade ppter euāgelii xpi. et ostiū mitchi
 apertū eēt in dno: non habui requie spū
 meo. eo qd nō mieneri tytū frēm meū: sed
 valesariens eis pfectus sū machedoniam.
Deo autē grās qui semp triumphat nos in
 xpo ihesu: et odore noticie sue manifestat
 p nos in omi loco: qd xpi bonus odor sumus
 deo: in hīs qui salvi sūt. et in hīs q pericūt

Alius quide odor mortis in morte: alius autē
 odor vite in vita. Et ad her qd tā ydoneus:
Nō em sumus sicut plūm adulterates vbu
 dei: sed ex sinceritate sicut ex deo corā deo
 in xpo loquimur. **Cap. m.**

Incipimq itez nos metipos cōmen
 dare: Aut nūqd egemq sicut qdā
 cōmendationis eplis ad vos aut ex vobis.
Epistola nra vos estis scripta in cordibus
 nris. que scitur et legitur: ab oibz hōibz:
 manifestati qm epla estis xpi. mstrata
 a nobis. et scripta nō atramento sed spū
 dei vivi: nō in tabulis lapideis. sed in
 tabulis cordis carnalibz. **F**iducia autē
 talē habemq p xpm ad deū: nō qd suffi
 cientes simus cogitare aliqd a nobis qsi
 ex nobis: sed sufficientia nra ex deo est. **C**ui
 et ydoneos nos fecit mstratos noui testa
 menti: nō lra sed spū. **L**ittera em occidit:
 spūs aut vivificat. **Q**uod si mstratio mor
 tis hīs deformata in lapidibz. sūt in gla.
 ita ut nō possent intendere filii isrl in facie
 moysi ppter glam vultus eius que eva
 tuatur: quo nō magis mstratio spūs
 erit in gla: **Nā** si mstratio dāpnationis
 in gloria est: multo magis habūdat mi
 msteriū iusticie in gla. **N**am nec glori
 ficatū est qd claruit in hac pte: propter
 excellentē gloriā. **S**i em qd euacuatur
 p glam est: multo magis qd manet in gla
 est. **H**abentes igitur talē spem: multa fidu
 cia vtimur. **E**t nō sicut moyses ponebat
 velamen sup faciem suā ut non intederet
 filii isrl in faciem eius qd euacuatur: sed
 obtusi sūt sensus eoz. **V**sqz in hodiernū em
 diem idipm velamen in lectōe vetis testa
 menti manet nō revelatū: qm in xpo eva
 cuatur. **S**ed vsqz in hodiernū tū legitur moy
 ses velamen est positū sup cor eoz. **C**ū autē
 cōversus fuit ad deū: auferetur velamen.
Dns aut spūs est. **V**bi autē spūs dñi: ibi
 libertas. **N**os vero oibz revelata facie glam
 dñi specularētes: in eandē ymaginē tiffor
 mam: a claritate in claritate: tāq a dñi spū.

Tdeo habentes hanc instrationem **Ca. m.**
iuxta qd iniam cofecuti sumus no defici-
mus. sed abdicamus occulta dedecoris non
ambulantes in astucia neq; adulterantes
verbu dei: sed in manifestatoe veritatis com-
mendates nosmetipos ad oem cofcientia
honn cora deo **¶** Si etiā opertū est euan-
gelii nrm in hns qui perierunt est optū.
in quib; deus hui; scilicet exccrauit metes
infidelū: ut no fulgeat illuminatio euāge-
lii glorie xpi. qui est ymago dei. **¶** No em nos
metipos pdicamus: sed ihesu xpm dnm nrm.
nos ante seruos vros p ihesu **¶** Qm deus qui
dixit de tenebris luce splendescere: ipse illuxit
de in cordib; vris ad illuminationem scientie dei.
tatis dei in faciem xpi ihesu. **¶** Habemus autē
thesaurū istū in vasib; fictilib; ut sublimi-
tas sit vritutis dei. et no ex nobis. **¶** In omnib;
tribulationem patimur: sed no angustiam.
¶ Honoramur: sed no desitumur. **¶** Persecutione
patimur: sed no derelinquimur. **¶** Humiliamur:
sed non confundimur. **¶** Decimur: sed no pingu-
scimus. **¶** Semp mortificationem ihesu in corpe nro
circūfacientes: ut et vita ihesu in corpb;
nris manifestetur. **¶** Semp em nos q; viuimus
in mortem tradimur ppter ihesu: ut et
vita ihesu manifestetur in carne nra mor-
tali. **¶** Ergo mors in nobis opatur: vita autē
in vobis. **¶** Habetes autē eūde spm fidei. si-
cut scriptū est. **¶** Credidi ppter qd locutus su:
et nos credimus ppter qd et loquimur: scientes
qm qui suscitauit ihesu. et nos cū ihesu
suscitabit: et constituet nobiscū. **¶** Oia em
ppter vos: ut grā habūdans p multos.
grā actioe habūdet in glām dei. **¶** Ppter
qd no deficiamus: sed licet is qui foris est
homo nri corrupatur: tū is qui intus est
renouatur de die in diem. **¶** Id em qd in pnti
est momentaneū et leue tribulationis
nre sup modū in sublimitate. et nri glē
pondus opatur in nobis: non contemplan-
tibus nobis q; videtur: sed que no videtur.
¶ Que em videntur temporalia sūt: q; autē
no videtur eterna sūt. **Cap. v.**

Sciamus em qm si tres tris domus nra
hui; habitatois dissoluatur: q; edi-
ficatione ex deo habemus domū no manufac-
tā. eterna in celis. **¶** Nā et in hoc ingemisti-
mus habitatoem nram q; de celo est supm.
dū cupientes: si tū vestiti no nudi inueniam.
¶ Nā et qui sumus in hoc tabernaculo inge-
muscus granati: eo q; nolimus expoliari
sed supuestur: ut absorbeatur qd mortale
est a vita. **¶** Qui autē efficit nos in hoc ipm
deus: qui dedit nobis pignū spūs. **¶** Audientes
igitur scy et scientes: qm dū sumus in corpe
peregrinamur a dno. **¶** P fide em ambula-
mus. et no p specie. **¶** Audemus autē et bona
voluntate habemus magis peregrinari a corpe:
et pntes esse ad deū. **¶** Et ideo cōtendimus
sive absentes sive pntes: placere illi. **¶** Oms
em nos manifestū oportet ante tribunal
xpi: ut referat vni; scilicet pā corpis put-
gressit sive bonū sive malū. **¶** Scientes
ergo timore dni hoibus suademus: deo autē
manifesti sumus. **¶** Spero autē et in cofcientis
vris manifestos nos esse. **¶** No itex nos comen-
damus vobis: sed occasione damus vobis glo-
riandi pro nobis: ut habeatis ad eos qui in
facie gloriatur et no in corde. **¶** Sine em
mente excedimus deo: sive sobri sumus
vobis. **¶** Caritas em xpi virget nos: estimā-
tes hoc qm si vnq; pro oibus mortuus est.
ergo oms mortui sūt. **¶** Et pro oib; mortuus
est xps: ut et qui viuūt iā non sibi viuāt:
sed ei qui pro ipis mortuus est et resurrex-
it. **¶** Itaq; nos ex hoc nemine nouimus scdm
carne. **¶** Et si nouimus scdm carne xpm:
sed nūc iam no nouimus. **¶** Si qua ergo in
xpo noua creatura. vetera tū sicūt: et
ecce scia sūt noua. **¶** Oia ex deo qui reconcilia-
uit nos sibi p xpm: et dedit nobis in ste-
rū reconciliatois. **¶** Quinque deus erat
in xpo mundū reconcilians sibi: no repu-
tans illis delicta ipoz: et posuit in nobis
verbu reconciliatois. **¶** Pro xpo ergo lega-
tione fugimur: itaq; deo exhortate p nos
obscuramus pro xpo reconciliam deo.

Et qui non nouerat peccatum pro nobis peccatum
fecit: ut nos efficeremur iusticia dei in

H diuitates autem **Cap. vi.** ipso
exhortamur: ne in uacua gratiam
dei recipiatis. Aut enim Episcopo accepto exaudiui
te: et in die salutis adiuu te. Ecce nunc tempus
acceptabile: ecce nunc dies salutis. Neminem
dantes ullam offensionem: ut non vituperetur
ministerium nostrum. Sed in omnibus exhibeamus
nos sicut dei ministros: in multa patientia: in
tribulationibus: in necessitatibus: in angustiis:
in plagis: in carceribus: in seditionibus: in la-
boribus: in vigiliis: in ieiuniis: in castitate:
in scientia: in longanimitate: in suavitate:
in spiritu sancto: in caritate non ficta: in uero uerita-
tis: in uirtute dei. Per arma iusticie a dextris
et a sinistris. Per gloriam: et ignobilitatem. Per
infamiam: et bonam famam. Ut seductores et
veraces. Sicut qui ignoti: et cogniti. Quasi
mortuantes: et ecce uiuimus. Ut castigati:
et non mortificati. Quasi tristes: semper autem
gaudentes. Sicut egentes: multos autem loca-
pletates. Tanquam nihil habentes: et omnia
possidentes. Quod enim patet ad uos corinthios:
cor nostrum dilatatum est. Non angustiam autem
in uobis: angustiam autem in uisceribus uestris.
Eandem autem habentes remuneracionem tanquam
filius dico dilatam et uos: et nolite iugum
dure cum infidelibus. Que enim perterpacio iusti-
cie cum iniquitate? Aut que societas luci ad tene-
bras? Que autem conuentio christi ad belial? Aut
que pars fidelium cum infidelibus. Quis autem conuensus
templi dei cum ydolis? Vos enim estis templum
dei uiui: sicut dicit deus. Cum inhabitabo
in illis et ambulabo: et ero illorum deus:
et ipsi erunt michi populus. Propter quod exite de
medio eorum et separamur dicit dominus: et inuadite
ne tetigistis: et ego recipiam uos. Et ero uo-
bis in patrem: et uos eritis michi in filios
et filias: dicit dominus omnipotens. **Cap. vii.**
H ab igitur habentes permissiones carnis.
Inuademus uos ab omni inquinamento
carnis et spiritus: perficientes sanctificationem in

timore dei. Capite nos. Neminem lesimus:
neminem corripimus: neminem circumueni-
mus. Non ad condemnationem uestram dico. Iste
dixi enim quod in cordibus meis estis ad comori-
endum et conuincendum. Multa michi fiducia
apud uos: multa michi gloriatio pro uobis.
Repletus sum consolacione: super habundans gau-
dio in omni tribulatione uestra. Nam et cum ueniss-
semus macedoniam: nullam requiem habuit
tarsus uestra: sed omnem tribulationem passus sumus.
Foris pugne: intus timores. Sed qui con-
solatur humiles consolatus est nos deus:
in aduentu tyti. Non solum autem in aduentu
eius: sed etiam in consolatus est in uobis re-
ferens nobis desiderium domini: uestrum fletum?
uestram emulacionem pro me: ita ut magis
gaudere. Quia et si contristauit uos in epistola
non me penitet: et si penitet: uidebitis quod epistola
illa et si ad horam uos contristauit: nunc gau-
deo: non quia contristati estis: sed quia contristati
estis ad penitentiam. Contristati enim estis secundum
deum: ut in nullo detinentur peccati uestra
nobis. Que enim secundum deum iusticia est: peni-
tencia in salute stabile operatur. Et uiculi
autem tristitia morte operatur. Ecce enim hoc
ipsum secundum deum contristari uos: quantum in
uobis operatur sollicitudinem: sed defensio-
nem: sed indignacionem: sed timorem: sed
desiderium: sed emulacionem: sed uindictam.
In omnibus exhibuistis uos incontinentia-
tos esse negotio. Igitur et si scripsi uobis
non propter eum qui fecit iniuriam: nec propter eum
qui passus est: sed ad manifestanda solli-
citudine uestram quam pro uobis habemus coram
deo. Ideo consolati sumus. In consolacione autem
uestra habundantius magis gauisi sumus
super gaudio tyti: quia reffectus est spiritus eius
ab omnibus uobis. Et si quid apud illum de uobis
gloriatus sum: non sum confusus. Sed sicut omnia
uobis in ueritate locutus sumus: ita et glo-
riatio uestra que fuit ad hunc: ueritas facta
est. Et in secreta eius habundantius in uo-
bis sunt: remissentis omnem uestram obediencia:
quomodo cum timore et tremore excepistis eum

Gaudeo quod in omnibus confido in vobis. **viij.**

Notam autem facimus vobis fratres gratiam
dei que data est in ecclesiis macedonibus.
quoniam in multo experimento tribulationis ha-
bitudancia gaudium ipsorum fuit: et altissima
paupertas eorum habundavit in diuitias sim-
pliciter eorum. **N**am secundum virtute testimo-
nium illis reddo. quod super virtute voluntatem
fuerunt: cum multa exhortatione obsecrantes
nos gratiam et consortium in istum quod sit
in istos. **E**t non sicut speramus sed semet-
ipsos dederunt primo domino: deinde nobis per
voluntate dei: ita ut rogaremus tantum ut
quocumque cepit ita et perficiat in vobis
etiam gratiam istam. **S**ed sicut in omnibus habun-
datis fide et sermone et scientia et omni sollicitu-
dine: in super et caritate vestra in nos: ut et
in hac gratia habundetis. **N**on quasi imperans
dico: sed per aliorum sollicitudine. etiam vestre
caritatis ingenium comprobatis. **S**citis enim
gratiam domini nostri ihesu christi: qui propter vos
egenus factus est cum esset dives: ut illius
inopia vos diuites essetis. **E**t consilium
in hoc dicitur. **H**oc enim vobis utile est: qui non
solum facere sed et velle cepistis ab anno porce
hunc vestro et factum perficite: ut quomodo
promptus est animus voluntatis: ita sit et
perficiendi. ex eo quod habetis. **P**er enim voluntas
prompta est. secundum id quod habet accepta
est: non secundum id quod non habet. **N**on enim ut
aliter sit remissio vobis aut tribulatio:
sed ex equalitate in presenti tempore vestra habitan-
cia illorum inopia suppleat. ut et illorum ha-
bitudancia vestre inopie sit supplementum: ut
fiat equalitas. sicut scriptum est. **Q**ui multa
habuit non habundavit: et qui modicum non mino-
rauit. **P**robas autem deo qui dedit eandem
sollicitudinem per vobis in corde tyti: quoniam exhor-
tatione quidem suscepit: sed cum sollicitior esset.
sua voluntate perfectus est ad vos. **M**isimus
etiam cum illo fratrem: cuius laus est in euange-
lio per omnes ecclesias. **N**on solum autem sed et ordi-
natus est ab ecclesiis comes peregrinatorum
meum in hac gratia que ministratur a nobis

ad dominum gloriam et destinata voluntate vestram:
deuitates hoc ne quis nos vituperet in hac
plenitudine que ministratur a nobis. **P**romi-
demus enim bona non solum coram deo: sed etiam
coram hominibus. **M**isimus autem cum illis et frater
vrum quem plauimus in multis sepe sollici-
tu esse: nunc autem sollicitudine pro confide-
cia multa in vobis: sine peritio qui est
socius meus et in vobis adiutor: sine
fratris mei et apostoli ecclesiarum glorie christi. **O**sten-
sione ergo que est caritatis vestre et nostre
glorie pro vobis: in illos ostendite facie

Ecclisiaz **Cap. ix.**

Iam de misterio quod sit in istos: ex
habundanti est michi vobis scribere. **P**ro
enim punctum animi vestrum. pro quo de vobis
gloriosius apud macedones: quoniam archaya
parata est anno presentis: et vestra emulatio
prouocauit plurimos. **M**isimus autem frater
ne quod gloriatur de vobis euacuetur in hac
parte: ut quomodo dixi paratis sitis: ne cum
venit mecum macedones et inuenit vos
imparatos. erubescamus nos ut noudicamus
vos in hac substantia. **N**ecessarium ergo existi-
maui rogare fratres ut proueniat ad vos et ip-
sorum remissa benedictionem hac parata esse:
sic quasi benedictione: non quasi auaritia. **H**oc
autem dico: quia qui parte seminat parte et
metet. **E**t qui seminat in benedictionibus: de ben-
dictionibus et metet. **V**niusquisque putat destinant
in corde suo: non ex tristitia aut ex nequitate.
Hylare enim datore diligit deus. **H**ortens est
autem deus omnem gratiam habundare facere in
vobis: ut in omnibus semper omnem sufficientiam
habentes. habundetis in omne opus bonum: si-
cut scriptum est. **D**ispexit dedit pauperibus:
iusticia eius manet in seculum seculi. **Q**ui autem
ad ministrat semen seminati: et panem ad
manducandum prestabit. **E**t multiplicabit
semen vestrum. et augetur incrementa frugum
iusticie vestre: ut in omnibus locupletati habunde-
tis in omnem simplicitate: que operatur per nos
gratiarum actione deo. **Q**ui misterium huius offi-
cii non solum supplet ea que desunt fratribus: sed etiam
habundat per multos gratiarum actione in domino: per
tionem

platione in ista huius glorificatione deum in obedientia confessionis vestre in euangelio christi et simplicitate conuocatis in illos et in omnes et ipsorum obsecratione pro uobis. desiderantium uos pro eminenti gratia dei in uobis. **Frater** deo super inenarrabili dono eius. **Ipe** autem ego paulus obsecro uos pro mansuetudine et modestiam christi: qui in facie quidem humilis sum inter uos: absens autem confido in uobis. **Cap. x.**

Rogo autem ne presens audeam pro ea confidenciam qua existimor aude in quosdam: qui arbitrantur nos tanquam secundum carnem ambulamus. In carne enim ambulantes non secundum carnem uultamus. **Non** arma militie nostre non sunt carnalia sed potentia deo ad destructionem munitionum: consilia destruentes et omnem altitudinem destruentes extollentes se aduersus scientiam dei: et in captiuitate redigentes omnem intellectum in obsequium christi: et in promptu habentes ultimum omnem inobedienciam: cui impleta fuit uera obedientia. **Que** secundum faciem suam uideat. **Si** quis confidit sibi christi se esse: hoc cogitet iter apud se: quod sicut ipse christus est: ita et nos. **Non** et si amplius aliquid gloriaberis fiero de potestate mea quam dedit nobis dominus in edificationem et non in destructionem uiam: non eubescam. **Ut** autem non existimetis tanquam terrene uos pro epistolas quas quidem inquit epistole graues sunt et fortes presentia autem corporis infirma et sermo contempnibilis: hoc cogitet qui cuiusmodi est: quia quales sumus uerbo pro epistolas absentes: tales et presentes in facto. **Non** enim audeamus insecrere aut comparare nos quibusdam qui seruos commendat: sed ipsi in uobis nosmetipsos mentientes et comparantes nosmetipsos uobis. **Nos** autem non in mensura gloriabimur: sed secundum mensuram glorie quam mensus est nobis deus: mensura pertingendi usque ad uos. **Non** enim quasi non pertingentes usque ad uos: super extendimus nos. **Usque** ad uos enim peruenimus in euangelio christi: non in mensura gloriantes in alienis laboribus. **Spem** autem habentes crescentis fidei uestre in uobis magnificari secundum regulam mentium in habundantia etiam

in illa quam ultra uos sunt euangelizare: non in aliena regula in huius apparata sunt gloriari. **Qui** autem gloriatur in domino gloriatur. **Non** enim qui seipsum commendat ille probatus est sed que deus commendat. **Cap. xi.**

Utinam sustinetis modicum quod in insipientie mee: sed et supportate me. **Emulor** enim uos: dei emulatores. **Despodi** enim uos unum: uirginem castam exhibeo christo. **Unico** autem ne sicut serpens euam seduxit astutia sua ita corrumpatur sensus ueritatis: et excidat a simplicitate que est in christo. **Non** si is qui uenit alium christum predicat que non predicat: aut alium spiritum **accipitis** que non accepistis: aut aliud euangelium quod non receperistis: recte patemini. **Existimo** enim nichil me minus fecisse: a magno apostolo. **Non** et si imperitus sum sermone: sed non scientia. **In** omnibus autem manifestus sum uobis. **Aut** nam quod preteritum feci incipimus humilians ut uos exaltemus: quoniam gentis euangelium dei euangelizauimus uobis. **Alias** etiam ex poliam accipiens stipendium ad ministerium meum. **Et** cum essem apud uos et egerem: nulli onerosus fui. **Non** quod michi deerat suppleuerit fratres qui uenerunt de macedonia. **Et** in omnibus sine onere me uobis seruaui et seruabo. **Est** ueritas christi in me quam heret glatio non infringetur in me in regionibus archaie. **Quare:** Quia non diligo uos: **Deus** scit. **Quid** autem facio et faciam: ut amputem occasione eorum que uolunt occasione: ut in quo gloriatur inueniantur sicut et nos. **Non** eiusmodi pseudo apostoli operari sunt subdoli: transfigurantes se in apostolos christi. **Et** non mirum. **Ipsa** enim sathanas transfiguratur se in angelum lucis. **Non** est ergo magna: si ministri eius transfigurantur uelut ministri iusticie. **Quorum** fides erit secundum opera ipsorum. **Iter** dico: ne quis me putet insipientem illi quoniam uelut insipientem accipite me: ut et ego modicum quod quid gloriar. **Quid** loquor non loquor secundum deum: sed quasi in insipientia in hac substantia glorie. **Quoniam** multi

gloriantur scdm carnem: et ego glabor. **L**ibeter
em suffertis insipientes: cum sitis ipse sapien-
tes. **S**uffertis em si qd in seruitute vos
redigit: si qd denotat: si qd accipit: si qd
extollitur: si qd in facie vos cedit. **S**cdm
ignobilitate dico: qsi nos infirm fuerim
in hac pte. **I**n quo qd audeat: in insipien-
cia dico: audeo et ego. **H**ebrei sut: et ego
Isrhelite sut: et ego. **S**emen abrahe sut:
et ego. **M**inistri xpi sut: et ego. **U**t nimis
sapiens dico: plus ego. **I**n laboribus plu-
rius: in carceribus habundantius: in pla-
gis sup modum: in mortibus frequenter.
Iudeis quinquies quide quadragenas
vna nimis accepi. **F**ecit virgis cecus su:
semel lapidatus su: ter naufragum feci.
Nocte ac die in profundu maris fui.
In itineribus sepe. **P**ericulis fluminum:
periculis latronum: periculis ex grege: peri-
culis ex gemitibus: periculis in ciuitate: peri-
culis in solitudine: periculis in mari: peri-
culis in falsis fratribus. **I**n labore et in
erupna: in vigilis multis. **I**n fame et
siti: in ieiuniis multis. **I**n frigore et
nuditate. **P**ter ea qd sustulit: instan-
cia mea cotidiana sollicitudo omni curaz.
Quis infirmatur: et ego no infirmor.
Quis scandalizatur: et ego no vior. **I**n
glori oportet q infirmitatis mee sut
glabor. **D**eus et pater dñi nri ihesu xpi
scit qui est bñdctus in scela: q no mentior.
Damasci ppositus gēnis arethe regis
custodiebat ciuitate damastenor vt
me cōprehendēt: et p fenestram in spor-
ta demissus su p murum: et sic effugi

manus eius. **Cap. xxiij.**
In glori oportet no expedit qdē
venia aut ad visiones et reuelaciones
dñi. **S**cio hoicm in xpo ante annos qua-
tuordecim sine in corpore sine extra corpus
nescio deus sut: raptu huiusmodi vsqz
ad terciū celū. **E**t scio huiusmodi hoicm
sine in corpore sine ext corpore nescio deus
scit qui raptus est in paradisu et audi-

archana vba que no licet hoī loqui. **P**ro
huiusmodi glabor: pro me aut nichil nisi
in infirmitatibus meis. **N**ā et si volueroglan:
no ero insipiens. **V**eritate em dicitur parco
aut: ne qd me existimet sup id qd videt in
me: aut aliqd audit ex me. **E**t ne magni-
tudo reuelationū extollat me datus est
michi stimulus carnis mee agelus satha-
ne: qui me colaphiset ppter qd ter dñm
rogavi vt discedet a me: et dicit michi
Sufficit tibi grā mea. **N**ā vtus in infir-
mitate pfectur. **L**ibeter igitur glabor
in infirmitatibus meis: ut inhabitet in me
virtus xpi. **P**ropter qd placeo in in infir-
mitatibus meis: in rotumelias: in mēta-
tibus: in psecutionibus: in angustiis pro
xpo. **C**ū em infirmor: tūc potens su.

Factus su insipiens: vos me cogistis. **E**go
em debui a vobis rōmendari. **N**ichil enim
nimis feci ab hinc qd sut sup modū apli. **T**amē
tamē et si nichil su: signa in apostolatu
mei scā sut sup vos in omni pacia signis
et pdignis et virtutibus. **Q**uid est em qd nimis
habuistis pre cetis certis: nisi qd ego ipse
no grauavi vos. **D**onate in hac nūria
fateo tercio hoc patius su venire ad vos: et
no ero grūis vobis. **N**o em quero qd vā sut.
Nec em debet filii parentibus thesaurizare:
sed parentes filijs. **E**go aut libentissime in-
penda et sup impeda ipse pānibus vris:
licet plus vos diligēs nimis diligar. **S**ed
esto. **E**go vos no grauavi: sed cū essem
astutus: delo vos cepi. **N**ūqd p aliquem
eorū quē nisi ad vos circūvenī vos. **R**oga-
ui tytū: et nisi cū illo frēm. **N**ūqd tytus
circūvenit vos: **N**ōne eadē spū ambu-
lauius: **N**ōne eadē vestigiis. **O**lim pu-
tatis q existis nos apud vos. **C**orā
deo in xpo loquimur. **O**ia aut hinc ppter
edificatōem vram. **I**n me em cū ne
forte cū venero no quales volo iucina
vos et ego iucinar a vobis quale non
vultis: ne forte cōtentiones emulaciones
animositates dissentiones detractiones.

suscitationes inflationes seditiones sunt in vobis: ne itez cu venero humiliet me de apud vos: ne luceam multos ex hinc qui ante pecca uerunt et no egerunt penitencia sup mundicia et fornicatoe et impudicia qua gesserunt

Ecce tercio hoc venio ad vos **Ca. xij.**
In ore duoz vel triu testiu: stabit omne verbu **D**omi em et p dico ut pns vobis et nuc absens hinc q ante peccauerunt et ceteris oibus: qm si venero itez no ptam **A**n experimetu qritis eius qm me loquitur xps: **Q**ui in vobis no infirmatur: sed potens est in vobis **N**a si crucifixus est ex infirmitate: sed viuit ex vtute dei **N**a et nos infirmi sumus in illo: sed viuemus cu eo ex vtute dei in vobis **V**osmetipos temptate si estis in fide: ipi vos pbate **A**n no cognoscitis vosmet ipsos: qz xps ihesus in vobis est: **N**isi forte reprobi estis **E**spero aut: qz cognoscitis qz nos no sumus reprobi **O**ramus aut deu ut nichil mali faciatis: no ut nos pbati peccamus: sed ut nos qd bonu est faciatis: nos aut ut reprobi sumus **N**o em possumus aliqd aduersus veritate: sed p veritate **G**audemus em qm nos infirmi sumus: vos aut potentes estis **H**oc et oramus: vram consumatoem **D**eo hec abses scbo: vt no pns durius agam sedm ptatem qua dñs dedit m in edificatoem et no in destructoem vram **D**e cetero frs gaude: pfecti estote **E**xhortam: id sapite **P**ace habete: et deus pacis et dilcois erit vobiscu **S**alutate inuice in ostulo sco **S**alutant vos omis sci **G**ra dñi nri ihesu xpi et caritas dei et coitatio sci sps: sit cu oibz vobis **A**men **E**xplicit epla bti pauli apli ad corinthos scda **I**ncipit epla bti pauli apli: ad galathas

Dulus apus no ab hoibus neqz p hoiem sed p ihesu xpm et deu prem qui sustinuit eu a mortuis et qui meru sit omis

frs ecclie galathie **G**ra vobis et pax a deo pte nro et dno ihesu xpo: qui dedit semet ipm pro peccis nris ut exiperet nos de pnti sclo neq: sedm voluntate dei et pns nri: cui est honor et gla in sclo scloz amen **A**lioz q sic ta cito tñsferimmi ab eo q vos vocauit in grām xpi in aliud euāgelium: qd non est aliud nisi sit aliq qui vos conturbat: et voluit conuertē euāgelium xpi **S**ed licet nos aut angelus de celo euāgeliset vobis pter qd quod euāgelizauim vobis: anathema sit **S**icut pdixi et nuc itez dico **S**i qd vobis euāgelizauit pter id qd accepistis: anathema sit **M**odis hoibus suadeo: an deo: **I**ut qro hoibus placere: **S**i ad huc hoibus placere: xpi seruus no essem **N**ota em vobis facio frs euāgelium qd euāgelizatu est a me: qa no est sedm hoiem **N**eq: em ego ab hoie accepi illud neq: didici: sed p reuelatione ihesu xpi **I**udistis em conuersatione mea aliqui in iudisimo: qm supra modū psequor certam dei et expugnabā illa: et pfectebā in iudisimo supra multos cotanecos meos in genere meo: habudantius emulatores existens pinax meaz traditionū **C**u aut planuit ei qui me segregauit ex utero matris mee et vocauit p grām suā ut reuelaret filium suū in me vt euāgelizare illū in gentibus: cōtinuo no arqem carm et sangu: neq: veni iherusolimā ad antecessores meos aplos: sed abn in arabia: et itezū reuisus su in damascū **D**einde post ānos tres veni iherusolimā videre petru: et mansi apud eū diebus quidecim **A**liū aut aploz videnemē: nisi iacobū frēm dñi **C**ue aut scribo vobis: ecce corā deo qa no mentior **D**einde veni in ptes sirie et cilicie **E**ram aut ignotus facie ecclies inde q erant in xpo **T**antū aut auditū habebat qm q psequatur nos aliqui nuc euāgelizat fide qua aliqui: et in me clarificabat deū **E**xpugnabat

Deinde post ānos quordecim **Cap.** itezū ascendi iherusolimā cu barnaba: assumpto et tyto **A**scendi aut sedm

reuelatoem et contuli cu illis euangelium quod
p'dico in gentibus. scorsu aut hinc q' videbatur
aliqd esse: ne forte in vacum curere aut cu
curissem. Sed neq' tytus qui mecu erat cu
esset gentilis copulsus est circucidi: sed pp'
subintroductos falsos frs. qui subintroierunt
explorare libertate in am qua habemus
in xpo ihesu: ut nos in seruitute redigeret
Quibus neq' ad hora cessimus subiectioni:
ut veritas euangelii p'maneat apud vos. Ab
hinc aut qui videbatur aliqd esse: quales
aliqui fuerunt: nichil mea p' me est. Deus
enim p'sona hois no accipit. Audi enim qui vide
batur aliqd esse: nichil cotulerunt. Sed contra
cu vidissent q' creditu est michi euangelium
pp'uen sicut et petro circucisionis: q' em
opatus est petro in aplatu circucisionis opatus
est et michi in g'etes: et cu cognouissent
gram dei q' data est michi iacobus et ce
phas et iohanes qui videbatur colupne
esse dextris michi dederunt et barnabe so
cietatis: ut nos in g'etes ipi aut in cir
cucisione: tantu ut pauper memores
essimo. Sed etia sollicitus sui hoc ip'su
face. Cu aut venisset rephas antiochia
in faciem ei restiti: q' reprehensibilis erat
Prius em q' veniret quida ab iacobo:
cu gentilibus edebat. Cu aut venissent:
subtrahabat et segregabat se: timens eos
qui ex circucisione erat. Et simulationi
eius cōsenserunt ceteri iudei: ut et bar
nabas duceretur ab eis in illa simulatoe:
Sed cu vidissem q' no recte abularent
ad veritate euangelii: dixi reph'e coram
oibus. Si tu cu iudeus sis gentiliter et no
iudaice viuus: quo g'etes cogis iudicare?
Nos natura iudei: et no ex gentibus peto
res. Scientes aut q' no iustificatur ho
ex opibus legis: nisi p' fide ihesu xpi: et
nos in xpo ihesu credimo ut iustifice
mur: ex fide ihesu xpi: et no ex opibus
legis. P'pter qd ex opibus legis non
iustificabitur ois caro. Et si q'entes
iustificari in xpo inuenti sumus et
ipi pctores: nuqd xps pcti mster est?

Absit. Si em q' destruxi hec reedifico:
puaricatore me cōstituo. Ego em per
legē legi mortuus su: ut deo viuam.
Xps confixus su cruci. Vno aut ia no
ego: viuit vco in me xps. Ad aut nūc
vno in carne: in fide vno filii dei: q'
dilexit me et tradidit semetipm pro
me. Ille abicio gratia. Si em p' legem
iusticia: ergo xps gratis mortuus est.
Quisensati galathe? **Cap. iii.**
Quis vos fastidit veritati non
obedire? Ante quoz oculos xps ihesus
p'scriptus est: et in vobis crucifixus. Hoc
solu a vobis volo diste. Ex opibus legis
sp'm accepistis: an ex auditu fidei. P'it
stulti estis: et cu sp'u cepistis nūc carne
consumetm. Tanta passi estis sine causa: si
cu sine causa. Qui ergo tribuit vobis sp'm et
opatur virtutes in vobis: ex opibus legis
an ex auditu fidei. Sicut scriptu est: abraham
credidit deo: et reputatu est ei ad iusticiam.
Cognoscite ergo q' qui sut ex fide: huius filii
abrahe. P'uidens aut scriptura: q' ex fide iusti
fiant g'etes deus: p'nuiciant abrahe: q' bene
dicetur in te ois g'etes. Igitur qui ex fide sut:
bndicetur cu fidei abraha. Quicunq' em ex
opibus legis sut: sub maledicto sut. Scriptu
est em: Maledictus ois qui p'ndet in ligno
no p'maserit in oibus que scripta sut in libro
legis: ut faciat ea. Qm aut in lege nemo
iustificatur apud deū: manifestu est q' iustus
ex fide viuut. Lex aut non est fide: sed q' fecit
ea viuut in illis. Xps nos redemit de male
dicto legis: factus pro nobis maledictu: q'
scriptu est: Maledictus ois qui pendet in
ligno: ut in gentibus bndicio abrahe fieret in
xpo ihesu: ut pollicitatoem sp'us accipiamus
p' fide. Frs scdm ho'em dico: tamen hois con
firmatu testamētū nemo spernit aut sup
ordnat. Abrahe d're sut p'missiones: et
sem' eius. No dicit et semibus q'sim multis:
sed q'si in vno: et sem' tuo qui est xps. Hoc
autē dico testamētū cōfirmatū a deo:
q' post quadragesimos et triginta annos fia

est lex: nō irritū facit ad euacuandā pmissiōne. **N**ā si ex lege hereditas: iā nō ex pmissiōne. **A**brahe autē p reppmissiōne donauit deus. **S**ed igitur lex: ppter tūsgressiones posita est: donec ueniret semē cui reppmisserat ordinata p āgelos in manu mediatoris. **M**ediator autē vnus nō est: deus autē vnus est: lex ergo ad usus pmissiōni. **A**bsit. **E**t em data ēet lex q̄ posset vnificari: v̄e ex lege ēet iusticia. **S**ed cōclusit scriptura oīa sub p̄tō: ut pmissiō ex fide ihesu xp̄i daretur creditibz. **P**rius em q̄ ueniret fides sub lege custodiebamur: cōclusi in eā fide que reuelada erat. **I**taq; lex p̄dagogus n̄r fuit in xp̄o: ut ex fide iustificemur. **A**t ubi uenit fides: iam nō sumus sub p̄dologo. **O**m̄s em filii dei estis: p̄ fide que est in xp̄o ihesu. **Q**ui cūq; em in xp̄o baptizati estis: xp̄m in diuistis. **N**on est iudeus neq; grecus: non est seruus neq; liber: nō est masculus neq; femina. **O**m̄s em uos: vnū estis in xp̄o ihesu. **S**i autē uos xp̄i: ergo abrahe semen estis: scdm̄ pmissiōne heredes. **Cap. iij.**

Dico autē. **Q**uāto t̄p̄e heres p̄uilius est: nichil differt a seruo cū sit dñs oīm: sed sub tutoribus et actoribz est: usq; ad p̄finitū tēpus a p̄e. **I**ta et nos cū essemus p̄uili: sub clamētis mundi eramus seruientes. **A**t ubi uenit plenitudo t̄p̄is: misit deus filium suū factū ex muliere factū sub lege: ut eos qui sub lege erāt redimet: ut adoptionem filioꝝ reciperem. **Q**m̄ autē estis filii dei: misit deus sp̄m̄ filii sui in corda v̄ra: clamante abba p̄i. **I**taq; iā nō est seruus: sed filius. **E**t si filius: et heres p̄ deū. **S**ed tūc q̄dem ignorātes deū: h̄ns qui natura nō sut dñi seruiebatis. **N**ūc autē cū cognoueritis deū: ymo cogniti estis a deo: quō cōuertim̄ itēz ad infirma et egena elemēta: quibus denūo seruire uultis. **D**ies obseruatis et menses et t̄p̄a et annos. **T**imeo autē ne forte sine causa laborauerim in uobis. **F**rote sicut ego: q̄a et ego sicut uos. **F**r̄es obsecro uos nichil me lesistis.

Dicitis autē q̄a p̄ infirmitate carnis euangelizauit uobis iā pude et tēptatōem v̄rām in carne mea nō spreuistis neq; respūstis: sed sicut angelū dei excepistis me: sicut xp̄m ihesū. **N**ōbi est ergo b̄tūdo v̄ra. **T**esti monū em phibeo uobis: q̄a si fieri potuisset oculos v̄ros euissetis: et dedissetis m̄. **E**rgo inimicus factus sū uobis: uerū dices uobis: **E**mulat̄ur uos nō bene: sed excludere uos uolūt: ut illos emulem̄. **B**onū autē emulāim̄ in bono semp: et nō tantū cū p̄ns sū apud uos. **F**ilii mei quos itēz parturio: donec formetur xp̄s in uobis. **V**ellem autē esse apud uos modet nuntiare uocem meā: qm̄ confid̄r in uobis. **D**icite michi qui sub lege uultis esse? **L**egem nō legistis? **S**criptū est em qm̄ abraha duos filios habuit: vnū de ancilla: et vnū de libera. **S**ed qui de ancilla: scdm̄ carnem natus est. **Q**ui autē de libera: p̄ reppmissiōnem. **Q**ue sūt p̄ allegoriā dicta. **H**ec em sūt duo testamēta. **V**nū quidē in mōte syna in seruitute generas: que est agar. **S**yna em mons est in arabia: qui conuictus est ei que nūc est iherlm̄: et seruit cū filis. **I**lla autē que sursum est iherlm̄ libera est: que est n̄r n̄ra. **S**criptū est em in letare sterilis que nō parit: erūpe et clama que nō parturis: q̄a multi filii de septe magis q̄ eius que habet vnū. **N**os autē fr̄es scdm̄ ysac p̄missiōis filii sumus. **S**ed quomō tūc is qui scdm̄ carnē natus fuerat p̄seq̄batur eū qui scdm̄ sp̄m̄: ita et nūc. **S**ed quid dicit scriptura: **E**cce ancillam: et filium eius. **N**ō em heres erit filius ancille: cū filio libere. **I**taq; fr̄es: nō sumus ancille filii: sed libere. **Q**ua libertate xp̄s nos liberauit. **Cap. v.**

Nos liberauit. **T**ate ergo: et nolite itēz in uos seruitutis cōtineri. **E**cce ego paulus dico uobis: qm̄ si circūcidim̄: xp̄s uobis nichil uideat. **T**estificor autē rursum oīm hōi t̄cūcideti se: qm̄ debitor est vnūse legis faciende. **E**uacuati estis a xp̄o qm̄ lege iustificam̄:

a grā excedistis. **N**os em spū ex fide: spem
iusticie expectamus. **N**ā in xpo ihesu
neq; circūcisio aliqd valet neq; ppūm:
sed fides que p dilectōem opatur. **C**ir-
cūcisio benē. **Q**uis vos fascinauit
veritati nō obedire. **N**emini cōsenserit
tis. **P**suasio nō est ex eo qui vocat
vos. **M**odicu fermentū totā massā
corrūpit. **E**go confido in vobis in dño:
q; nichil aliud sapietis. **Q**ui autē
cōturbat vos: portabit iudiciū qui-
cūq; est ille. **E**go aut frēs si cōtū-
sione adhuc p̄dico: qd adhuc p̄secu-
tionē patior. **E**rgo euacuata est
scandalū crucis. **V**tmā et abstidā-
tur: qui vos cōturbāt. **V**os em in liber-
tate vocati estis frēs: tantū ne libertatem
in occasione detis carnis: sed p caritate sp̄s
seruite inuicē. **O**is em lex in vno sermone
impletur. **D**iligēs primū tuū sicut teip̄sū.
Et si inuicē mordetis et comeditis: videte
ne ab inuicē cōsumamini. **P**ro autē sp̄u
ambulate: et desidia carnis nō pficietis.
Caro em corrupit adūsus sp̄m: sp̄s autē
adūsus carnē. **H**ec em sibi inuicē adūsatur:
ut nō quecūq; vultis illa faciat. **E**t si sp̄u
ducim: nō estis sub lege. **M**anifesta autē
sūt opa carnis. **Q**ue sūt fornicatio: immū-
dicia: ipudencia: luxuria: p̄doloꝝ seruitū:
veneficia: inimicitie: cōtentiones: emula-
tiones: ire: rixe: dissentiones: ferte: iudicē:
homicidia: ebrietates: cōmessatioes: et hñs
silia q̄ p̄dico vobis sicut p̄dixi: qm̄ qui
taliam agūt regnū dei nō cōsequētur. **F**rēs
aut sp̄s est: caritas: gaudiū: pax: paciētia:
logannitas: bonitas: benignitas: mansue-
tudo: fides: modestia: cōtinentia: castitas.
Adūsus huiusmodi nō est lex. **Q**ui autē sūt
xpi: carnē suā crucifixerūt cū vitiis et
cōcupiscentiis. **P**i sp̄u viuim: sp̄u et am-
bulemus. **N**ō efficiamur mansgē cupidis.
Frātres et si p̄uocātes: inuicē inuidetes.
Ratres et si p̄occupatis. **Ca. vi.**

fuerit hō in aliquo delicto: vos q̄ sp̄uales
estis: instruite huiusmodi in sp̄u lenitatis:
cōsiderās teip̄m: ne et tu tepterus. **A**lter
alterius onera portate: et sic adimplebi-
tis legē xpi. **N**ā si quis existimat se aliqd
esse cū nichil sit: ip̄e se seducit. **O**pus
autē suū p̄bet vnusq;sq;: et sic in semet-
ip̄o tantū glām habebit: et nō in altero.
Vnusq;sq; em: onus suū portabit. **C**omū-
met autē is qui cathēzizatur verbo: ei
qui se cathēzizat in oib; bonis. **N**olite
errare: deus nō irridetur. **Q**ue em semina-
uerit homo: hec et metet. **Q**m̄ qui semina-
nat in carne sua: de carne et metet cor-
ruptionē. **Q**ui autē seminat in sp̄u: de
sp̄u metet vitā eternā. **B**onū autem
facientes nō deficiamus: tempore em suo
metemus nō deficientes. **E**rgo dñi tempus
habem: operemur bonū ad om̄s: maxi-
me aut ad domesticos fidei. **V**idete qua-
libus hñs sc̄psi vobis mea manū. **Q**ui
cūq; em volūt placere in carne: hñ co-
gūt vos circūcidi: tantū vt crucis xpi
p̄secutionē nō pariantur. **N**eq; em qui
circūcūduntur legē custodiūt: sed volūt
vos circūcidi: ut in carne v̄ra gloriētur.
Nichi aut absit glāri: nisi in cruce dñi
nr̄i ihesu xpi: p̄ quē michi mūdus cru-
cifixus est: et ego mūdo. **I**n xpo em ihesu
neq; circūcisio aliqd valet neq; ppūm:
sed noua creatura. **E**t quicūq; hñc regni-
lā secuti fuerūt: pax sup illos et m̄a et
sup isrl̄ dei. **D**ecreto nemo michi molestus
sit. **E**go em stigmata ihesu in corpe meo
porto. **G**ra dñi nr̄i ihesu xpi cū sp̄u v̄ro frēs
amen. **Explicit eplā b̄ti pauli apli:
ad galathas. Incipit eplā b̄ti pauli
apli: ad ephesios.**

Dulcis aplis ihesu
xpi p voluntate in
dei: sc̄s oib; vobis
qui sūt ephesi et
fidelibus in xpo
ihesu: grā vobis

et pax a deo p̄re n̄ro et d̄no ihesu x̄po bene
 dictus deus et p̄r d̄m n̄r̄i ihesu x̄pi qui
 b̄ndixit nos in om̄i b̄ndic̄ōe sp̄iali in celesti
 bus in x̄po sicut elegit nos in ip̄o ante
 m̄di cōstitutionē: ut essem̄ sc̄i et ima
 culati in cōspectu eius in caritate Qui p̄r
 destinavit nos in adoptione filior̄ per
 ihesu x̄pm in ip̄m sc̄dm̄ p̄positū volūta
 tis sue: in laudē glorie gratie sue In qua
 gratificavit nos in dilecto filio suo: in quo
 habem̄ redemptionē p̄ sanguinē eius re
 missionē p̄ccator̄ sc̄dm̄ diuicias gratie ei⁹
 que sup̄ habūdauit in nobis in om̄i sapia
 et prudētia ut notū faceret nobis sacra
 menti volūtatē sue: sc̄dm̄ bonū pla
 citū eius qd̄ p̄posuit in eo in dispensatōe
 plenitudis t̄p̄m̄ in statuare oīa in x̄po
 que in celis et q̄ in terra sūt in ip̄o In
 quo etiā nos sorte vocati sum⁹: p̄desti
 nati sc̄dm̄ p̄positū eius q̄ opatur om̄ia
 sc̄dm̄ cōsiliū volūtatē sue: ut firmus
 in laudē glorie eius qui ante speram⁹
 mus in x̄po In quo et vos cū audisse
 tis verbū veritatē euāgelii salutis
 v̄r̄e: in quo et credetes signati estis sp̄i
 p̄missōis sc̄o qui est p̄ignus h̄editatis
 n̄r̄e: in redemptione acq̄isitor̄ in laudē
 glorie ip̄ius P̄terea et ego audiens
 fidem v̄r̄am que est in x̄po ihesu et
 dilectionē in om̄is sc̄os: nō cesso gr̄as
 agens pro vobis memoriā v̄r̄i faciens
 in orōibus meis ut deus d̄m n̄r̄i ihesu
 x̄pi p̄r glorie det vobis sp̄m̄ sapientie
 et reuelator̄ in agnitione eius illu
 minatos oculos cordis v̄r̄i: ut sciatis
 que sit spes vocator̄ eius et q̄ diuicie
 glorie h̄editatis eius in sc̄is: et que
 sit superemmens magnitudo v̄tutis
 eius in nos qui credidimus sc̄dm̄ opa
 tionē potētie v̄tutis eius quā opatus
 est in x̄po suscitans illū a mortuis
 et cōstituens ad dexterā suā in celesti
 bus sup̄ oēm̄ p̄ncipatū et p̄tatem
 et v̄rtutē et d̄nationē et om̄e nomē

qd̄ notatur nō solū in hoc sc̄lo sed etiā in futūro:
 et oīa subiecit sub pedibus eius: et ip̄sū de
 dit caput supra oēm̄ eccl̄iam que est corp⁹
 ip̄ius: plenitudo eius qui oīa in oīb⁹ adm̄
Et vos cū effectis **Cap. ij.** p̄letur
 mortui in delictis et p̄ccatis v̄r̄is in
 quibus aliqui ambulastis sc̄dm̄ sc̄lm̄ n̄ū
 di h̄m̄: sc̄dm̄ p̄ncipē p̄tatis aeris huius
 sp̄is: qui nūc opatur in filijs diffidētie
 in quib⁹ et nos aliqui cōuersati sum⁹ in
 desiderijs carnis n̄r̄e: facientes volūtatē
 carnis et cogitationū: et eramus natura
 filij ire sicut et ceteri Deus autē q̄ diues
 est in m̄ia p̄t̄ immā caritate suā quadi
 leuit nos cū essem⁹ mortui p̄ccatis cōiun
 ficavit nos x̄po cui⁹ gr̄a estis saluati:
 et cōresuscitavit et cōfede fecit in celesti
 bus in x̄po ihesu: ut ostenderet in sc̄lis sup̄
 uenientibus habūdantes diuicias gr̄e sue
 in bonitate sup̄ nos in x̄po ihesu Gr̄acia
 eī saluati estis p̄ fidē: et hoc nō ex vobis
 Dei eī donū est nō ex opibus: ut ne quis
 gl̄etur Ip̄ius eī sum⁹ factura creati in
 x̄po ihesu in opibus bonis: q̄ p̄parauit deus
 vt in illis ambulem⁹ P̄terea qd̄ m̄iores
 estote q̄a aliqui vos gentes eratis in car
 ne qui dicebam̄ sp̄nciū ab ea q̄ dicitur
 circūcisio in carne manufacta: q̄ eratis
 in illo t̄p̄e sine x̄po alienati a cōuersa
 tione isrl̄: et hospites testamētōr̄: p̄mis
 sionis sp̄em̄ nō habētes: et sine deo in hoc
 m̄do Nūc autē in x̄po ihesu vos qui
 aliqui eratis longe: facti estis p̄pe in sa
 guine x̄pi Ip̄e eī est pax n̄ra qui fecit
 vtrūq; vniū: et mediū parietē materie
 soluens inimicitias in carne sua: legem
 m̄aditor̄ decretis euacuans ut duos
 condit in semetip̄m in vniū nouū hoīem
 faciens pacē: ut recōciliet ambos in vno
 corpe deo: p̄ crucē m̄ficiens inimicitias
 in semetip̄o Et veniens euāgelizauit
 pacē vobis qui lōge fuistis: et pacem
 h̄m̄ qui p̄pe: qm̄ p̄p̄m habem⁹ accessū
 ambo in vno sp̄i ad p̄rē **Et** ergo iā non

estis hospites et aduene: sed estis ciues
scōz et domestici dei: sup edificati super
fundamentū apłoz et pphetaz: ipō sūmo
angulā lapide xpo ihesu In quo omīs
edificatio cōstructa: crescit in templū scōm
in dño In quo et vos coedificamī in ha-
bitaculū dei: in spū scō **Cap. iij.**

Huius rei gracia ego paulus vinctus
xpi ihesu pro vobis gētibus:
si tamen audistis dispensationē grē dei
que data est michi in vobis: quī scdm
reuelationē notū michi factū est sacra-
mentū. sicut supra scripsi in breui: put-
potestis legētes intellige prudentiam
meā in misterio xpi: qd aliis gnationi-
bus nō est agnitū filius homī sicut nūc
reuelatū est scīs aplīs eius et pphetis
in spū: esse coheredes et cōcorporales
et cōparticipes pmissiōis in xpo ihesu:
p euāgelīū cuius factus sū mīster scdm
donū gracie dei q data est michi scdm
opationē v̄tutis eius Michi autē omī
scōz immo data est grā her in gētibus
euāgelizare inuestigales diuitias xpi:
et illūare omīs que sit dispensatio sac-
mētī absconditi a scīs in deo qui oīa crea-
uit: ut inotescat pncipibz et p̄t̄tibz
in celestibus p certam multiformis sa-
piencia dei: scdm p̄finitōne scōz quā
fecit in xpo ihesu dño nro: in quo habe-
mus fiducia et accessū in cōfidentia
p fidem eius P̄ter qd peto ne deficiatis
in tribulatioibus meis p vobis: que est
glā v̄ra Huius rei grā flecto genua
mea ad p̄m dñi nri ihesu xpi: ex quo
oīs p̄nitās in celis et in tra noīatur:
ut det vobis scdm diuitias glorie sue
v̄tutē corroborari p spm eius in interi-
orem hōiem habitare xpm p fidem in
cordibus v̄ris In caritate radicati et
fundati: ut possitis cōprehendē cū oībz
scīs. que sit latitudo et lōgītudo subli-
mitas et profundū Scire etiā sup̄emi-
nentē scire caritatē xpi: ut impleamī

in oēm plenitudinē dei **Et** autē q potēs
est oīa facē sup habūdantez q̄ petimus
aut intelligimz. scdm virtutē q̄ opatur
in nobis: ipi glā in cētā et in xpo ihesu:
in omīs gnationes scī scōz amen **Ca.**
Obscuro itaqz vos ego vinctus **iiij.**
in dño: ut digne ambuletis voca-
tione qua vocati estis: cū omī hūilitate
et māsuetudine: cū paciā supportates
inuitem in caritate: solliciti seruare vni-
tatem sps in vinculo pacis Vnū corpz
et vms spūs: sicut vocati estis in vna
spe vocatiōis v̄re Vnūs dñs: vna fides:
vnū baptisma Vnūs deus et p̄ omī:
qui sup omīs et p oīa et in oībz nobis
Vnicuiqz aut nrm data est grā: scdm
mensurā donatiōis xpi p̄ter qd dicit
Ascendēs in altū captiua duxit captiui-
tate: dedit dona hoībz **Et** ascendit: qd
est nisi q̄ et descendit p̄m in inferiores p̄tes
terre **Et** descendit ipse est qui et ascendit
sup omīs celos: ut adimplēt oīa **Et** ipse
dedit quosdā quidē apłos. quosdā aut p̄phas.
alios v̄ro euāgelistas. alios aut pastores
et doctores ad consumationē scōz in opus
m̄steri in edificationē corpis xpi: donec
occurramz omīs in vnitātē fidei et agni-
tiōis filii dei in v̄rū p̄fectū in mensurā
etatis plenitudis xpi: ut iam nō simus
puuli fluctuantes et cūtraferamur omī
vento doctrine in neq̄tia homī. in astucia
ad circūventionē erroris **Veritate** autē
facientes in caritate. crescāmz in illo p oīa
qui est caput xps: ex quo totū corpz
cōpactū et cōnexū p oēm v̄tutū submi-
nistratiōis scdm opationē in mensuram
vniuscuiqz membri augmentū corpis
facit in edificationē sui in caritate **Hoc**
igitur dico testificor in dño: ut iam non
ambuletis sicut gētes ambulāt in v̄ni-
tate sensus sui tenebris obscuratū haben-
tes intellectu: alienati a vita dei p igno-
rantia que est in illis p̄ter recitatē cordis
ipoz **Qui** desperātes semetipos t̄diderūt

impudicitie: in operatione omnis immundicie in
 auaricia. Vos autem non ita didicistis christum:
 si tamen illum audistis et in ipso edocti estis: sicut
 et veritas in ihesu. Deponite vos secundum
 pristinam conversationem veterem hominem: qui
 corrumpitur secundum desideria carnis. Reno-
 uamini autem spiritu mentis vestre: et induite
 nouum hominem qui secundum deum creatus est
 in iusticia et scititate veritatis. Propter quod
 deponetes mendacium loquium veritatem
 vniuersisq[ue] cum proximo suo: quoniam sumus in
 membra. Irascimini: et nolite peccare.
 Sol non occidat super iracundiam vestram.
 Nolite locum dare dyabolo. Qui firabatur:
 iam non firetur. Magis autem laboret operando
 manibus suis quod bonum est: ut habeat unde
 tribuat iustitiam patienti. Omnis sermo malus
 ex ore vobis non procedat: sed si quis bonus est ad
 edificationem fidei: ut det gratiam audientibus.
 Et nolite contristare spiritum sanctum dei: in quo sig-
 nati estis in die redemptionis. Omnis amaritudo
 et ira et indignatio et clamor et blasphemia
 tollatur a vobis: cum omni malicia. Estote
 autem inuicem benigni misericordes: donantes
 inuicem sicut et deus in christo donauit vobis.
Estote ergo imitatores dei. Cap. v.
 sicut filii hominum: et ambulate in dilectione
 sicut et christus dilexit nos: et tradidit semet-
 ipsum pro nobis oblationem et hostiam deo in
 odore suauitatis. Fornicatio autem et omnis
 immundicia aut auaricia nec noietur in vo-
 bis sicut decet sanctos: aut turpitudinis aut stulti-
 loquium aut scurrilitas que ad rem non pertinet:
 sed magis gratias agite. Hoc autem scitote intel-
 ligentes: quod omnis fornicator aut immundus quod
 est ydolorum seruus: non habet hereditatem in
 regno christi et dei. Nemo vos seducat in ambiguis
 verbis. Propter hec enim venit in ira dei in filios
 diffidentie. Nolite ergo effici particeps eorum.
 Fratis enim aliqui tenebre: nunc autem lux in
 domino: ut filii lucis ambulate. Fructus enim
 lucis est in omni bonitate et iusticia et veri-
 tate: probantes quod sit beneplacitum deo. Et no-
 lite concitare opibus infructuosis tenebras:

magis autem redarguite. Que enim occulto
 sunt ab ipsis: turpe est et dicere. Via autem
 que arguuntur: a luce manifestantur.
 Omne enim quod manifestatur: lumen est.
 Propter quod dicit. Surge qui dormis: et exurge
 a mortuis: et illuminabit tibi christus. Videte
 itaque fratres: quomodo caute ambuletis. Non
 quasi insipientes sed ut sapientes. Redime-
 tes tempus: quoniam dies mali sunt. Propterea nolite
 fieri imprudentes: sed intelligetes que sit
 voluntas dei. Et nolite mebrari vino in
 quo est luxuria: sed impleamini spiritu sancto.
 loquentes vobis inuicem in psalmis et
 ymnis et canticis spiritualibus: cantantes et
 psallentes domino in cordibus vestris domino. Grati-
 agentes semper pro omnibus in nomine domini nostri
 ihesu christi deo et patri: subiecti inuicem in
 timore christi. Mulieres viris suis subdite
 sicut sicut domino: quoniam vir caput est inleis.
 sicut christus caput est ecclesie: ipse saluator
 corporis eius. Sed sicut ecclesia subiecta est
 christo: ita et mulieres viris suis in omnibus.
 Viri diligite uxores vestras sicut et christus
 dilexit ecclesiam: et semetipsum tradidit pe-
 ut illam sanctificaret mundans lauacro aquae
 in verbo vite: ut exhiberet ipse sibi gloriosam
 ecclesiam non habentem maculam aut rugam
 aut aliquid eiusmodi: sed ut sit sancta et im-
 maculata. Ita viri debent diligere uxores suas:
 ut corpora sua. Qui uxorem suam diligit:
 semetipsum diligit. Nemo enim unquam carnem
 suam odio habuit: sed nutrit et fouet eam
 sicut et christus ecclesiam: quoniam membra sumus
 corporis eius de carne eius et de ossibus
 eius. Propter hoc relinquet homo patrem et
 matrem suam et adheret uxori sue: et erunt
 duo in carne vna. Sacramentum hoc mag-
 num est. Ego autem dico in christo et in ecclesia.
 Reuictum et vos singuli vniuersisq[ue] sua
 uxore sicut semetipsum diligit: uxor autem
 timeat virum suum. **Cap. vi.**
 In obedite parentibus vestris in domino.
 Hoc enim iustum est. Honora patrem tuum et
 matrem tuam: quod est primum mandatum in

pmiſſione: ut bene ſit tibi. et ſis loq̄eius
ſup̄ terrā. Et vos p̄ntes nolite ad natū
diam p̄uocare filios v̄ros: ſed educate
illos in diſciplina et correptione d̄ni
Serui obedite d̄nis carnalibz cū ti
more et tremore: in ſimplicitate cordis
v̄ri ſicut xp̄o: nō ad oculū ſeruietes
q̄ſi hoībus placētes: ſed ut ſerui xp̄i
faciente volūtatē dei ex aīo: cū bona
volūtatē ſeruietes ſicut d̄no et non
hoībus: ſcientes qm̄ vnusq̄ſq̄ qd̄cūq̄
fecerit bonū hoc recipiet a d̄no: ſiue
ſeruus ſiue liber. Et vos d̄m̄ eadem
facite illis remittentes inimias: ſcien
tes qz et illoz et v̄r d̄ns eſt in celis:
et p̄ſonaz acceptio nō eſt apud deū.
De cetero fr̄es cōfortam̄ in d̄no: et in
potencia v̄tutis eius. Induite vos
armaturā dei. ut poſſitis ſtare ad iūſ
inſidias dyaboli: qz nō eſt nobis col
luctatio adueſus carnē et ſanguinē:
ſed adueſus p̄ncipes et p̄tates ad iūſ
mūdi rectores tenebrarū harū: cōtra ſp̄ia
lia nequicie in celeſtibz. P̄trea accipite
armaturā dei: ut poſſitis reſiſtē in die
malo: et in oībz p̄fecti ſtare. State ergo
ſuccincti lūbos v̄ros in veritate: et in
duti lorica iuſticie: et calciati pedes in
p̄paratōe euāgelii pacis. In oībz ſumē
tes ſcutū fidei: in quo poſſitis oīa tela
nequiſſiā ignea extinguerē. Et galeā
ſalutis aſſumite: et gladiū ſp̄is. qd̄
eſt verbū dei. P̄ oēm orōem et obſerua
tionē orantes oī tpe in ſp̄u: et in xp̄o
vigilātes in oī m̄ſtācia et obſerua
tione pro oībz ſc̄ibz et p̄ me: ut detur michi
ſermo in apertione oris mei: cū fidu
cia notū facē m̄ſterii euāgelii pro
quo legatione ſuoz in cithena: ita
vt in xp̄o audeā put oportet me loq̄
vt aut̄ et vos ſciatis que circa me
ſūt qd̄ agam: oīa nota vobis ſancti
titus cariſſimus frater et fidelis m̄
m̄ſter in d̄no: que niſi ad vos in hor

ipſū. ut cognoscatis que circa nos ſūt:
et cōſoletur corda v̄ra pax ſc̄ibz et
caritas cū fide: a deo p̄re m̄o et d̄no
ieſu xp̄o. Gracia cū oībz q̄ diligūt
d̄m̄ n̄m̄ ieſu xp̄m̄ in incorruptione
amen.

*Explicit epla b̄ti pauli apli
ad eph̄ſos. Incipit epla b̄ti pauli
apli: ad philipp̄os.*

Dulcius et thymotheus
ſerui ieſu xp̄i oībz
ſc̄ibz qui ſūt philipp̄is
in xp̄o ieſu cū ep̄is
et dyacombz. gr̄a vobis et pax a deo
p̄re m̄o et d̄no ieſu xp̄o. Gracias ago
deo meo in oī memoria v̄ri ſemper in
cūctis orōibz meis pro oībz vobis cū
gaudio de p̄tationē faciens ſup̄ cōtra
tione v̄ra in euāgelio xp̄i a p̄ma die
vſq̄ nūc: cōfidens hoc ip̄m̄ qz que cepit
in vobis opus bonū p̄ficiet vſq̄ in diem
ieſu xp̄i. Sicut eſt michi iuſtū hoc ſen
tire pro oībz vobis: eo qz habeā vos
in corde et in vinculis meis et in deſen
ſione et cōſummatōe euāgelii: ſocios
gaudii. Mei oīes vos eſſe. Teſtis enim
michi eſt deus: quo cupiā oīs vos in
viſceribus xp̄i ieſu. Et hoc oro: ut
caritas v̄ra magis ac magis habū
det in ſc̄ia et in oī ſenſu vt p̄betis
potiora ut ſitis ſinceres et ſine offen
ſa in diem xp̄i: repleti fructu iuſticie
p̄ ieſu xp̄m̄ in gloria et laudem dei
P̄trea autē vos volo fr̄es qz que circa
me ſūt magis ad p̄fectū venerūt
euāgelii: ita ut vincula mea mani
feſta fierēt in xp̄o in oī p̄torio et in
ceteris oībz locis: ut plures e fra
tribz in d̄no cōfidentes vinculis
meis habūdantius audeēt ſine timo
re verbū dei loqui. Quidā quidem et
p̄pter inuidiā et contentionē: quidā
autē et p̄pter bonā volūtatē xp̄m̄ p̄c̄
dicāt. Quidā ex cōtate: ſcientes qm̄
in deſenſione euāgelii poſitus ſum.
Quidā autē ex cōtentione xp̄m̄ am̄ici
aut

non sincere: existimantes pressuram se susti-
tate vinculis meis. **Q**uid enim dum omni modo
sue per occasionem sine per veritate christus an-
nuncietur. **E**t in hoc gaudeo: sed et gan-
debo. **S**cio enim quod hoc michi pro me ad
salutem per vestram orationem et ministratio-
nem spiritus ihesu christi secundum expectationem
et spem meam quod in nullo confidam: sed
in omni fiducia sicut semper et nunc magni-
ficabitur christus in corpore meo: sine per vitam
sue per mortem. **N**ichil enim vivere christus est:
et mori lucrum. **Q**uod si vivere in carne hic
michi fructus est operis: et quod eligam
ignoro. **C**onator autem et duobus: de side-
rum habes dissolvi et esse cum christo multo
magis melius: permanere autem in carne
necessarium est propter vos. **E**t hoc confidens
scio quod manebo et permanebo omnibus vobis
ad perfectum vestrum et gaudium fidei. **G**ra-
tulatio vestra habundat in christo ihesu in me.
per meum adventum ad vos iterum ad vos.

Tantum digne euangelio christi conuersam:
ut sine tunc venero et videro vos sine ab-
sens: audiam de vobis quod statis in uno
spiritu unanimes tollaborates in fide eu-
gelii. **E**t in nullo terream ab adiutoribus:
que est illis causa perditionis vobis autem
salutis. **E**t hoc a deo: quod vobis donatum
est pro christo. non solum ut in eum credatis.
sed ut etiam pro illo patiamini: idem ter-
tamen habentes. quale et vidistis in me
et nunc audistis de me. **Cap. ij.**

Si qua ergo consolatio in christo: si
quod solamen caritatis: si qua so-
tas spes: si qua viscera miserationis:
implete gaudium meum ut idem sapiatis.
eandem caritatem habentes unanimes
idem sentientes. **N**ichil per contentione
neque per manem gloriam: sed in humilitate
superiores sibi invicem arbitrantes. **N**o que
sua sunt singuli considerantes: sed ea que
aliorum. **H**oc enim sentite in vobis quod et
in christo ihesu. **Q**ui tunc in forma dei esset
non rapinam arbitratus est esse se

equale deo: sed semetipsum exinanivit
formam servum accipiens: in similitudinem
hominum factus et habitu inveniit ut homo.
Humiliavit semetipsum factus obediens
usque ad mortem: mortem autem crucis.
propter quod et deus exaltavit illum: et dona-
vit illi nomen quod est super omne nomen:
ut in nomine ihesu omne genua flectantur:
caelestium terrestrium et inferorum: et omnis
lingua confiteatur: quia dominus ihesus christus
in gloria est dei patris. **I**taque: carissimi
mei sicut semper obedistis non ut in pre-
sentia mei tantum: sed multo magis
nunc in absentia mea: cum metu et
tremore vestram salutem operamini. **D**eus
est enim qui operatur in vobis velle et
perfectere: pro bona voluntate. **P**roa autem
facite sine murmurationibus et hesita-
tionibus: ut sitis sine querela et supplex
filii dei sine reprehensione in medio na-
tionis prave et perverse: inter quos lu-
cetis sicut lucerna in mundo verbum vite
continentes ad gloriam meam in die christi:
quia non iniunctum tunc: neque inactum
laboram. **S**ed et si in molore super sacrificium
fieri et obsequium fidei vestre gaudeo: et
congratulo omnibus vobis. **I**dem autem
et vos gaudete et congratulamini
michi. **S**pero autem in domino ihesu ihimo-
theum me cito mittere ad vos: ut et
ego bono animo sim cognitis que circa vos
facta sunt. **N**eminem enim habeo tam vna-
nimem: qui sincera affectione pro
vobis sollicitus sit. **O**mnes enim que sua
sunt querunt non que ihesu christi. **E**xpi-
mentum autem eius cognoscite: quoniam si-
cut pater filius mecum servavit in eu-
gelio. **H**ic igitur spero me mittere
ad vos: mox ut videro que circa me sunt.
Confido autem in domino: quoniam et ipse veniam
ad vos cito. **N**ecessarium autem existima-
ui epaphroditum fratrem et cooperatorem
et consolatorem meum: vestrum autem apostolum
et ministrum necessitatis mee mittere ad vos:

quoniam quidem omnes vos desiderabat: et tristis
erat propterea quod audieratis illum infirmatum
Nam et infirmatus est usque ad mortem:
sed deus miseratus est eius. **N**on solum autem
eius: verum etiam et mei: ne tristitiam
super infirmitate habere festinatus ergo misit
illum: ut visis eo iter gaudeatis: et ego
sine tristitia sim. **E**xcipite itaque illum
cum omni gaudio in domino: et eius modicum
honore habetote. **Q**ui propter opus christi
usque ad mortem accessit: tradens animam
sua ut implet id quod ex vobis dixerat:
erga meum obsequium. **Cap. iii.**

De cetero fratres mei gaudeate in
domino. **E**andem vobis scribere michi
quidem non pigrum: vobis autem necessarium
Videte canes: videte malos operarios:
vide concisionem. **N**os enim sumus circumcisio
qui spiritu deo servimus et gloriamur in
christo ihesu et non in carne fiducia habentes:
quoniam ego habeo confidentiam et in carne.
Si quis alius videtur confidere in carne:
ego magis circumcisus octava die: ex ge-
nere israhel de tribu beniamin hebreus
ex hebreis: secundum legem pharisaeus: secundum
emulationem persequens ecclesiam dei: secundum
iustitiam que in lege est conuersatus sine
querela. **S**ed quoniam michi fuerunt lucra: hec arbi-
tratus sum pro christo detrimenta. **V**erumptamen
et existimo omnia detrimentum esse: propter
eminente scientiam ihesu christi domini mei: propter
que omnia detrimentum feci et arbitror ut
stercora ut christum lucrificem: et memiar in
illo non habens meam iustitiam que ex lege
est sed illam que ex fide est christi: que ex deo
est iusticia in fide ad cognoscendum illum
et virtute resurrectionis eius et societate
passionum illius configuratus morti eius:
si quomodo occurrere ad resurrectionem
que est ex mortuis: non quoniam accepere
aut iam perfectus sum. **S**equor autem: si
quomodo comprehenda in quo et compre-
hensus sum a christo ihesu. **F**ratres ego non
arbitror me comprehedissem dominum aut:

que quidem retro sunt obliuiscens ad ea vero
que sunt priora extendens in christum ad destinatum
persequor: ad bravium superne vocatus dei in
christo ihesu. **Q**uicumque ergo perfecti sumus hoc
sentiamus. **E**t si quid aliter sapitis: et hoc
vobis deus reuelabit. **V**erumptamen ad id quod pne-
mum: ut idem sapiamus: et in eadem prima
neamus regula. **I**mitatores mei estote fratres:
et observate eos qui ita ambulat: sicut ha-
betis formam mentis. **M**ulti enim ambulat
quos sepe dicebam vobis: nunc autem et flens
dico: inimicos crucis christi. **Q**uorum finis inter-
tus: quorum deus ventus est: et gloria in confusio-
ne ipsorum qui terrena sapunt. **S**ua autem confusio
in celis est. **V**nde etiam salvatorem expectamus
dominum nostrum ihesum christum: qui reformabit corpus
humilitatis nostre configuratum corpori claritatis
sue: secundum operationem qua possit etiam subire

Isibi omnia. **Cap. iii.**
Itaque fratres mei hunc et desideratissimum
gaudium meum et corona mea: sic stete in
domino hunc. **E**uchodiam rogo et synthecen deproxi:
idipsum sapere in domino. **E**tiam rogo te germane
comparare adiuvare illas que mecum laboraverunt
in euangelio: cum clemente et ceteris adiutoribus
meis: quorum nomina sunt in libro vite. **G**audeate
in domino semper: iterum dico gaudeate. **M**oderestia
vra nota sit omnibus hominibus. **D**ominus prope est nichil
soliciti sitis: sed in omni oratione et obsecratione cum
gratias actione peticoes vestre motescant apud
deum. **E**t pax dei que exsuperat omnem sensum:
custodiat corda vestra et intelligentias vestras
in christo ihesu. **D**e cetero fratres quaecumque sunt vera
quaeque iudicia quaecumque iustitia quaeque sancta:
quaecumque amabilia quaeque bone fame: si qua
virtus si qua laus discipline hec cogitare:
quae didicistis et accepistis et audistis et vi-
distis in me. **H**ec agite: et dens patris erit
vobis. **G**audium suum autem in domino vehementer
quoniam tandem aliquando reflorestis pro me sentire
sentire: sicut et sentiebatis. **O**ccupati autem
eratis. **N**on quasi propter penuriam dico. **E**go
enim didici: in quibus sum sufficiens esse.
Scio et humiliari: scio et habundare. **P**hi

et in omnibus institutus sum: et faciam et esurire
 et habundare et penuriam pati. Quia possu
 in eo qui me confortat. **V**erumptamen bene fecistis:
 confortantes tribulationem meam. **S**critis autem et
 vos philippenses quod in principio euangelii quoniam
 profectus sum a macedonia: nulla michi
 ecclesia confortavit in ratione dati et accepti nisi
 vos soli: qui et thessalonicam semel et bis
 in usu michi misistis. **N**on quia quero datum.
 sed requiro fructum habundantem in ratione
 vestra. **H**abeo autem omnia et habundo. **R**epletus
 sum acceptis ab epafrodito: quos misistis
 in odore suavitatis hostiam acceptam pla
 centem deo. **D**eus autem meus impleat omne
 desiderium vestrum: secundum divitias suas in gloria:
 in christo ihesu. **D**eo autem et patri merito gloria: in
 secula seculorum amen. **S**alutate omnem sanctum in
 christo ihesu. **S**alutat vos qui mecum sunt
 fratres. **S**alutat vos omnes sancti: maxime autem
 qui de cesariis domo sunt. **G**ratia domini nostri
 ihesu christi cum spiritu vestro. Amen. **E**xpliat epla
 ad philippenses. **I**nter
 epla. b. p. a. ad colosenses.

Dulus apostolus christi ihesu
 pro voluntate dei et
 thimotheus frater:
 huius qui sunt colosis
 sanctis et fidelibus fratribus
 in christo ihesu: gratia vobis et pax a deo
 patre nostro et domino ihesu christo. **G**ratias agimus
 deo et patri domino nostro ihesu christo semper pro vobis
 orantes: audientes fidem vestram in christo ihesu
 et dilectionem quam habetis in sanctis omnibus propter
 spem que reposita est vobis in celis quam
 audistis in verbo veritatis euangelii quod
 pervenit ad nos: sicut et in universo mundo est:
 et fructificat et crescit in vobis sicut in vobis
 ex ea die qua audistis et cognovistis gratiam
 dei in veritate: sicut didicistis ab epafro
 ditano conservo nostro: qui est fidelis pro vobis
 minister christi ihesu: qui etiam manifestavit
 nobis dilectionem vestram in spiritu. **D**eum et nos
 ex qua die audimus: non cessavimus pro
 vobis orantes et postulantes ut impleamur

agitione voluntatis eius in omni sapientia et
 intellectu spirituali: ut ambuletis digne deo
 pro omnia placentes in omni opere bono fructifica
 tes et crescentes in scientia dei: in omni virtute
 confortati secundum potentiam claritatis eius:
 in omni pacia et longanimitate cum gaudio.
 gratias agentes deo et patri: qui dignos vos
 fecit in parte sortis sortis in luce. **Q**ui cre
 avit nos de potentia tenebrarum: et transfudit in
 regnum dei filium dilectionis sue. **I**n quo habemus
 redemptionem et remissionem peccatorum. **Q**ui est
 imago dei invisibilis primogenitus omnis
 creature: quia in ipso condita sunt universa
 in celis et in terra visibilia et invisibilia: siue
 throni siue dominationes siue principatus siue
 potestates. **V**ia pro ipso et in ipso creata sunt. **E**t
 ipse est ante omnia: et omnia in ipso constant.
Et ipse est caput corporis ecclesie: qui est primi
 genitus primogenitus ex mortuis: ut sit in omnibus
 ipse primatum tenens: quia in ipso concipitur
 omnem plenitudinem inhabitare: et per eum re
 conciliari omnia in ipso: pacificans per san
 guinem crucis eius: siue quae in celis sunt
 siue quae in terris. **E**t vos cum essetis aliquando
 alienati et inimici sensu in operibus malis:
 nunc autem reconciliavit in corpore carnis eius
 pro morte exhibere vos sanctos et immaculatos
 et irrephensibiles coram ipso: si tamen perma
 netis in fide fiduci et stabiles et immobili
 les ab spe euangelii quod audistis: quod predi
 catum est in universa creatura quae sub celo est.
Eius factus sum ego paulus minister: secundum
 dispensationem dei quae data est michi in vobis:
 ut impleam verbum dei mysterium quod abscon
 ditum fuit a seculis et generationibus. **N**unc autem
 manifestum est sanctis eius: quibus voluit deus
 notas facere divitias glorie scientiae huius
 in gentibus quod est christus in vobis spes glorie:
 quem nos annunciamus corripietes omnem hominem
 et docetes omnem hominem in omni sapientia ut exhibea
 mus omnem hominem perfectum in christo ihesu: in quo
 et laboro certando secundum operationem eius quam
 operatur in me in virtute. **C**ap. ij.
Volo enim vos scire quale sollicitudo
 domine habeam pro vobis et pro hiis

qui sūt laodice et quicūq; nō viderūt
faciem meā in carne: ut cōsolentur
corda ip̄oz instructi in caritate et in om̄s
diuicias plenitudinis intellectus in
agnitione misterii dei patris xp̄i ihesu:
in quo sūt om̄s thesauri sapie et scie
abscōnditi. **H**oc autē dico: ut nemo vos
decipiat in sublimitate sermonū. **N**ā
et si corpe aliens sūt. sed sp̄u vobiscū sūt.
gaudens et videns ordinē v̄r̄m. et
firmamentū eius q̄ in xp̄o est fidei v̄r̄e.
Sicut ergo accepistis xp̄m ihesū dñm
nr̄m in ip̄o ambulate: radicati et sup
edificati in ip̄o et cōfirmati in fide sicut
et didicistis: habūdantes in illo in gr̄az
actione. **V**idete ne q̄s vos decipiat p
philosophiā et inanem fallaciā sc̄dm
traditionē hom̄m. sc̄dm elemēta mūdi
et nō sc̄dm xp̄m: q̄a in ip̄o habitat oīs
plenitudo diuinitatis corp̄aliter: et
estis in illo repleti. qui est caput oīs
p̄ncipatus et pt̄atis. In quo et c̄r̄cū
cisi estis c̄r̄cūcissione nō manufacta.
in expoliatōe corp̄is carnis in c̄r̄cū
sione xp̄i: cōsepulti ei in baptismo:
in quo et resurrexistis p̄ fidē op̄atōis
dei qui suscitauit illū a mortuis. **E**t
vos tū mortui essetis in delictis et pu
nio carnis v̄r̄e cōmunicauit cū illo: do
nans vobis oīa delicta: delens qd̄ adūsū
nos erat c̄rogographū decreti qd̄ erat cōtra
riū nobis. **E**t ip̄m tulit de medio affigēs
illud cruci: expolians p̄ncipatus et
pt̄ates traduxit confidenter: palam
trūphans illos in semetip̄o. **N**emo ergo
uos iudicet in cibo aut in potu aut in
parte diei festi aut neomenie aut sab
bator: q̄ sūt v̄mbra futuror: corpus
aut xp̄i. **N**emo vos seducat volens in
hūilitate et religione āgeor̄ q̄ non
vidit ambulās frustra inflatus sensu
carnis sue: et nō tenens caput ex quo
totū corpus p̄nexus et cōiunctiones

subministratū et cōstructū crescit in augmen
tū dei. **S**i ergo mortui estis cū xp̄o ab ele
mentis huius mūdi: qd̄ adhuc tāq̄ viuē
tes in mūdo decemtis: **N**e tetigētis neq;
gustaueritis neq; cōtractaueritis q̄ sūt
oīa in intentū ip̄o ip̄osū: sc̄dm p̄cepta
et doctrinas hom̄m. **N**ec sūt rationē quidē
habētia sapie. sup̄stitione et hūilitate
et nō p̄rendū corpori: nō in honore aliquo
ad saturitatem carnis. **Cap. ij.**

Igitur si cōsurrexistis cū xp̄o que
sup̄ sū sūt q̄rite: vbi xp̄s est in
dextera dei sedens. **Q**ue sup̄ sū sūt sapite:
nō que sup̄ terrā. **M**ortui em̄ estis: et vita
v̄r̄a abscondita est cū xp̄o in deo. **C**ū autē
xp̄s apparuerit vita v̄r̄a: tūc et vos ap
parebitis cū ip̄o in gl̄a. **M**ortificate ergo
membra v̄r̄a que sūt sup̄ terrā: fornicatio
nem imūdiiciā: libidmē cōcupiscētiā
malā: et auariciā que est simulac̄or̄
seruitus. **P**ter que venit ira dei super
filios incredulitatis: in quibus et vos
ambulastis aliqui cū viuēretis in illis.
Nūc autē deponite et vos oīa: nr̄a indign
nationē maliciā blasphemā turpem
sermonē de ore v̄ro. **N**olite mentiri iurē:
expoliantes vos veterē hom̄em cū actib;
suis: et induentes nouū hom̄em qui reno
uatur in agnitione dei. sc̄dm ymaginem
eius qui creauit eū. **V**bi nō est masculus
et femina: gētilis et iudeus: c̄r̄cūcissio
et sp̄ucū: barbarus et scita: seruus et
liber: sed oīa in oībus xp̄s. **I**nduite ergo
vos sicut electi dei sicut dilecti: viscera
m̄e benignitate hūilitate: modestiam
patiā: supportates inuicē et donātes
vobismetip̄is si quis adūsus aliquē habet
querelā. **S**icut et dñs donauit vobis: ita
et vos. **S**up̄ oīa autē hec caritate ha
bete: qd̄ est vinculū p̄fectōis. **E**t pax
xp̄i exultet in cordibus v̄r̄is: in qua et
vocati estis in vno corpe: et grati estote.
Verbu xp̄i habitet in vobis habūdantes
in om̄i sapia docētes et cōmonētes

vosmet ipsos in psalmis et ymnis et can-
ticis spiritualibus: in gratia cantantes in cor-
dibus vestris deo. Omne quodcumque facitis in
verbo aut in opere: omnia in nomine domini nostri
iesu christi: gratias agentes deo et patri
per ipsum. Mulieres subdite estote viris:
sicut oportet in domino. Viri diligite uxores:
nolite amari esse ad illas. Filii obedite
parentibus pro omnia. Hoc enim placitum est
in domino. Patres nolite ad indignationem
provocare filios vestros: ut non pusillo an-
no fiant. Verum obedite pro omnia dominis carna-
libus: non ad oculum sicut hominibus
placere: sed in simplicitate cordis timen-
tes dominum. Quodcumque facitis ex animo operamini
sicut domino et non hominibus: scientes quia domino
recipietis retributionem hereditatis. Domino
christo servite. Cui enim muriam facit recipi-
et id quod inique gessit: et non personarum
acceptio apud deum. **Cap. iij.**

Dominum quod iustum est et equum servum
prestate: scientes quod et vos dominum
habebitis in celo. Orationem iustate: vigi-
lates in ea in gratiarum actione: orantes simul
et pro nobis. ut deus accipiat nobis ostium
sermonis. ad loquendum mysterium christi:
quod propter quod etiam vincit: ut mani-
festem illud ita ut oportet me loqui.
In sapientia ambulate ad eos qui foris sunt:
tempus redimetis. Sermo vester sepe
in gratia sale sit conditus: ut sciatis
quomodo oporteat vos vincitque respo-
dere. Que circa me sunt omnia vobis nota
faciet titicus carissimus frater et fide-
lis minister et conservus in domino: quem
nisi ad vos ad hoc ipsum ut cognoscat
que circa vos sunt: ut consolatur corda
vestra cum onesimo limo et fidei fratre qui
est ex vobis: qui omnia que hic aguntur:
nota facient vobis. Salutat vos a-
ristarcus captivus meus: et mar-
cus consobrinus barnabe. de quo acce-
pistis mandata: si venit ad vos acci-

pite illum: et iesus qui dicitur iustus.
qui sunt ex circumcissione. Hi soli sunt
adiutores mei in regno dei: qui michi
fuerunt solatio. Salutat vos epaphras
qui ex vobis est servus iesu christi: sepe
solicitus pro vobis in omnibus ut stetit
perfecti et pleni in omni voluntate dei. Testio-
nium enim illi prohibeo quod habet multum la-
borem pro vobis: et pro hiis qui sunt
laodicie: et qui ierapoli. Salutat vos
lucas medicus carissimus: et demas.
Salutate fratres qui sunt laodicie: et
nympham: et que in domo eius est
ecclesia. Et cum lecta fuit apud vos hec
epistola: facite ut et in laodicensium ecclesia
legatur: et ea que laodicensium est vobis
legatur. Et dicite arisippo. Vide misterium
quod accepisti a domino ut illud intelligas.
Salutatio mea manu pauli. Memores
estote vinculo meo. Gratia domini
iesu vobiscum amen. **Explicit epistola
beati pauli ad colosenses. Incipit epistola beati
pauli apostoli ad thessalonicenses prima.**
Tulus et silvanus
et thymotheus eccle-
theffalonicensium
in deo patre nostro et
domino iesu christo. gratia
vobis et pax. Gratias agimus deo semper pro
omnibus vobis memoriam vestri facientes in
omnibus nostris sine intermissione: memores
operis fidei vestre et laboris caritatis et susti-
nentie spei domini nostri iesu christi ante deum
et patrem nostrum. Scientes fratres dilecti a
deo electione vestram. quia euangelium nostrum
non fuit ad vos in sermone tantum: sed
in virtute et in spiritu sancto et in plenitudine
multa: sicut scitis quales fuerimus
in vobis propter vos. Et vos imitatores
nostri facti estis et dominus: excipientes verbum
in tribulatione multa cum gaudio spiritus sancti:
ita ut facti sitis forma omnibus creditibus
in macedonia et achaia. Si vobis enim

diffamatus est sermo dñi: nō solum in macedonia et in athenis: sed in oī locis fides v̄ra que est ad deū profecta est: ita vt nō sit nobis necesse quidā loqui. Ipsi em̄ de vobis annūciant qualem introitū habuerim⁹ ad vos: et quomō cōuersi estis ad deū a simulacris seruire deo viuo et vero: et expectare filiū eius de celis. que suscitauit a mortuis dñm ihesū: qui eripuit nos ab ira ventura. ¶

F **N**am ipsi scitis fr̄es introitū nr̄m ad vos. q̄ nō inanis fuit: sed ante passi et contumelias affecti. sicut scitis in philippis: fiduciā habuim⁹ in deo in loquēdo ad vos euāgelii dei in multa sollicitudine. **V** **E**xhortatio em̄ nr̄a nō de ceruice neq̄ de iniūdiā neq̄ de dolo: sed sicut p̄bati sum⁹ a deo ut crederetur nobis euāgelii. ita loquimur: non q̄si hōibus placētes. sed deo qui p̄bat corda nr̄a. Neq̄ em̄ aliqui sum⁹ in sermone adulatores sicut scitis: neq̄ in occasione auaricie. deus testis est: neq̄ querentes ab hōib⁹ gloriā: neq̄ a vobis neq̄ ab aliis: cū possemus vobis onera esse vt xp̄i apli. Sed facti sum⁹ p̄uuli in medio vr̄m tāq̄ si nutrix foueat filios suos: ita desiderātes vos cupide volebamus tradere vobis. nō solum euāgelii dei sed etiā aiās nr̄as: qm̄ carissimi nobis facti estis. Memores em̄ estis fr̄es laboris nr̄i: et fatigatores. Nocte ac die operantes ne que vr̄m grauarem⁹: p̄dicamus vobis euāgelii dei. Vos estis testes et deus. q̄ sic et iuste et sine q̄rela vobis q̄ credidistis assuimus sicut scitis: qualiter vnūqueq̄ vr̄m tāq̄ p̄ filios suos deprecantes nos et cōsolantes testificati sum⁹ ut ambularetis digne deo: qui vocauit vos in suū regnū et gloriā. Ideo et nos gr̄ias agim⁹ deo sine intermissione: qm̄ cū accepissetis a nobis verbū auditus dei accepistis illud nō ut verbū hōm̄ sed sicut est vere verbū dei: q̄ opatur in vobis qui credidistis. Vos em̄ ymitatores facti estis fr̄es carūm dei q̄ sūt in iuda in xp̄o ihesu: q̄ eadē passi estis et vos a

contribulibus vr̄is sicut et ipsi a iudeis: qui et dñm ihesū occiderunt et p̄phetas et nos p̄secuti sūt. et deo nō placet et oībus hōibus adiuantur: p̄hibentes nos q̄tibus loqui vt saluentur: ut impleat p̄ta sua semp. Puenit em̄ ira dei sup̄ illos vsq̄ in fine. Vos autē fr̄es desolati a vobis ad tempus. ore aspectu nō corde habūdancus festinauim⁹ facie vr̄am videre eū multo desiderio. Quinque volum⁹ venire ad vos ego quide paulus et semel et iterū: sed impediuit nos sathanas. Que est em̄ spes nr̄a aut gaudiū: aut corona gl̄e. Nonne vos ante dñm nr̄m ihesū estis in aduentu eius: Vos em̄ estis gl̄a nr̄a et gaudiū. ¶

Dopter qd̄ nō sustinetes. **Ca. ij.** **P**amplius placuit vobis remanere athenis solus: et misimus thymotheū fr̄em nr̄m et m̄strū dei in euāgelio xp̄i ad confirmādos vos et exhortādos proficere vr̄a: ut nemo moneatur in tribulatiōibus istis. Ipsi em̄ scitis: q̄ in hoc positi sum⁹. Nā et cū apud vos essem⁹ p̄tecebam⁹ vobis passuros nos tribulatores: sicut et factū est et scitis. P̄tea et ego amplius nō sustines nisi ad cognoscendā fidē vr̄am: ne forte tēptauerit vos is qui tēptat: et inanis fiat labor nr̄. Nūc autē veniente thymotheo ad nos a vobis. et annūciante nobis fidem et caritātē vr̄am. et q̄ m̄cōriā nr̄i habetis bonā. semp desiderātes nos vidē. sicut nos quoq̄ vos: ideo cōsolati sum⁹ fr̄es in vobis in oī nēcessitate et tribulatiōe nr̄a p̄ fidē vr̄am: qm̄ nūc viuim⁹ si vos statis in dño. Quā em̄ gr̄az actionē possum⁹ deo retribuere p̄ vobis in oī gaudio quo gaudem⁹ p̄pter vos ante deū nr̄m: nocte ac die habūdanciq̄ orātes vt videam⁹ facie vr̄az et cōpleam⁹ ea que sūt fidei vr̄e. Ip̄e autē deus et p̄ nr̄m et dñs ihesus xp̄s: dirigat vr̄a m̄rā ad vos. Vos autē dñs multiplicet et habūdare faciat caritātē vr̄am in iuicē et in oīs q̄admodū et nos in vobis: ad cōfirmāda corda vr̄a

sine qrela in scitate ante deū et p̄m̄ m̄m̄
in aduētū dñi n̄i ihesu xp̄i cū oibz sc̄is

Deus amen **Cap. iij.**

Et ceteros fr̄es rogamus vos et obse-
cramus in dño ihesu: ut que admodū
accepistis a nobis quomō oporteat vos
ambulare et plac̄e deo sic et abuletis:
ut habūdetis magis. Sc̄itis em̄ que
p̄cepta dederim vobis: p̄ dñm̄ ihesū.

hec est em̄ volūtas dei sc̄ificatio v̄ra:
ut abstineatis vos a fornicatōe: ut sc̄iat
vnusq̄sqz v̄rā suā vos posside in sc̄ifi-
catōe et honore: nō in passione desideren-
sicut et gētes q̄ ignorant deū. Et ne q̄s

sup̄grediatur neqz circūem̄ in nego-
cio fr̄an suū: qm̄ vindex est dñs de h̄is
oibz: sicut p̄diximz vobis et testificati
sumz. Nō em̄ vocauit nos deus in inuidi-
tiam: sed in sc̄ificationē. Itaqz qui hec
spernit nō hōiem spernit sed deū: q̄ etiā
dedit sp̄m̄ sc̄m̄ in nobis. De caritate aut̄

fr̄nitatis nō necesse habuimz scribere
vobis. Ipi em̄ vos a deo didicistis: ut dili-
gatis iūcem. Fr̄em̄ facitis illud in om̄s
fr̄es in vn̄iūsa macedonia. Rogamus
aut̄ vos fr̄es ut habūdetis magis et
opera detis ut quieti sitis: et ut vestrū

negociū agatis et operem̄ manū
p̄ite. h̄is v̄ris sicut p̄cepimz vobis:
vobis pa. et ut honeste ambuletis
oibz vobis. ad eos qui foris sūt: et
li qd̄ signū in oīe. nullius aliquid
dñi n̄i ihesu xp̄i cū o. desideretis. Nō

Explicit epla iij p̄

liamz aut̄
vos ignorare de dñm̄
entibus:
ut nō contristem̄ sicut ceteri qui
sp̄em̄ nō habet. Si em̄ credimus q̄
ihesus mortuus est et resurrexit:
ita et deus eos qui dormierūt p̄ ihesū
adducet cū eo. hoc em̄ vobis dīximus in
verbo dñi: qz nos qui viuimz qui residi-
mus: in aduētū dñi nō p̄ueniemus
eos qui dormierūt. Qm̄ ip̄e dñs in iussu
et in voce archageli: et in tuba dei desc̄e-

s d

f

[Marginal drawing]

det a celo: et mortui qui in y
xpo sūt resurgent p̄m̄. Deinde nos qui
vuiumz qui viuimz qui relinq̄imur: simul
rapiemur: cū illis in nubibus obuiā xpo
in aera: et sic semp̄ cū dño erimz. Itaqz
cōsolam̄ inuicē in v̄bis istis. **Cap. v.**

De t̄ribus aut̄ et momentis fr̄es

nō indigetis ut scribamz vobis
Ipi em̄ diligēter sc̄itis: q̄a dies dñi sicut
fur ita in nocte veniet. Cū em̄ dixerint
pax et securitas tūc repetimz eis sique-
met̄ interitus: sicut in v̄terō habetis: et non
effugient. Vos aut̄ fr̄es nō estis in tenebris:
ut vos dies illa tāqz fur cōprehēdat. Om̄s em̄

vos s̄m̄ lucis etis et s̄m̄ diei. Nō estis noctis
neqz tenebrarū. Igitur nō dormiamz sicut
et ceteri: sed vigilemz et sobrii s̄m̄z. Qui
em̄ dormiūt nocte dormiūt: et qui ebrii sūt
nocte ebrii sūt. Nos aut̄ qui diei s̄m̄z sobrii
s̄m̄z: induti loncā fidei et caritatis et galca
sp̄em̄ salutis. Dñm̄ nō posuit nos deus in irā
sed in acquisitionē salutis: p̄ dñm̄ n̄m̄ ihesū
xp̄m̄ qui mortuus est pro nobis. Ut sine

vigilemz sine dormiamz: simul cū illo vi-
uamus. p̄pter qd̄ cōsolam̄ inuicē: et edificate
alterutrū: sicut et facitis. Rogamus aut̄
vos fr̄es ut noueritis eos qui laborāt int̄
vos et p̄sūt vobis in dño et monent vos:
ut habeatis illos habūdancius in caritate.

p̄pter opus illorū pacē habete cū eis. Roga-
mus aut̄ vos fr̄es corripite inq̄etos: cōso-
lam̄ pusillanimes: suscipite infirmos: pa-
cientes estote ad om̄s. Videte ne q̄s malū
pro malo reddat: alitū reddat: sed semper
qd̄ bonū est sectam̄ in iūcem et in om̄s.

Semp̄ gaudeat: sine intermissione orate: in
oibz grās agite. hec est em̄ volūtas dei in
xpo ihesu: in oibz vobis. Sp̄m̄ nolite
extinguere: p̄phetias nolite spernere. Om̄ia
aut̄ pl̄ate: qd̄ bonū est tenete: ab oī specie
mala abstinete vos. Ip̄e aut̄ deus pacis
sc̄ificet vos p̄ oīa: ut integer sp̄s vest̄ et
aīa et corpus sine qrela in aduētū dñi
n̄i ihesu xp̄i seruetur. fidelis est deus qui

f f

f

f

vocant vos: qui etiam faciet
fr̄es orate pro nobis. Salutate fr̄es om̄s
in osculo s̄to. Aduro vos p̄ d̄m: ut legatur
ep̄la hec oib̄s sc̄is fr̄ibus. Gr̄a d̄m nostri
ihesu x̄pi vobisc̄u amen. **Explicit ep̄la**
1. p̄. a. ad thessalonicenses p̄. 1. incip.
ep̄la 2. p̄. a. ad thessalonicenses p̄. 1. incip.

Dulcius et silvanus
et thimotheus eic̄e
thessalonicensiu
in d̄o p̄re n̄ro et d̄no
ihesu x̄po: gratia
vobis et pax a d̄o
p̄re n̄ro et d̄no ihesu x̄po. Gr̄atias agere
debemus d̄o semper pro vobis fr̄es ita
ut dignū est: q̄m̄ super̄ est fides v̄ra
et habūdant caritas v̄niuersi v̄s v̄m
in inuicē: ita ut nō s̄p̄m̄ in vobis glorie
mur in ec̄c̄is d̄i. pro pacia v̄ra et fide
in oib̄s p̄secutiōibus et tribulatiōibus
quas sustinetis in exemplū iusti iudi
c̄i d̄i: ut digni habeam̄ in regno d̄i
pro quo et patim̄. Si tamē iustū est
apud d̄m. retribuere tribulatiōe h̄is
qui vob̄s tribulāt: et vobis qui tribula
m̄ requiem vobisc̄u in reuelatiōe d̄m
ihesu de celo cū angelis v̄tutis eius: in
flāma ignis d̄m̄is v̄ndicta h̄is qui nō
nouerūt d̄m. et qui nō obedierūt euāgelio
d̄m̄i ihesu x̄pi. Qui penas d̄būt et̄nas
in interitū a facie d̄m̄i et a gl̄a v̄tutis eius:
cū venīt glorificāi in sc̄is suis et admi
rabilis fieri in oib̄s qui crediderūt: quia
creditū est testimoniū n̄m̄ sup̄ vob̄s in die
illo. In quo etiā oramus semper pro vobis
ut dignetur v̄s vocatiōe sua d̄us n̄r̄s
et impleat oīm̄ volūtate bonitatis et opus
fidei in v̄tute ut clarificetur nomen d̄m̄i
n̄ri ihesu x̄pi in vobis et vob̄s in illo sc̄dm̄
gr̄am d̄i et d̄m̄i n̄ri ihesu x̄pi. **Cap. ij.**

Rogamus aut̄ vob̄s fr̄es p̄ aduentū
d̄m̄i n̄ri ihesu x̄pi et n̄re cōgrega
tiōis in ip̄m. ut nō cito moneam̄ a v̄o
sensu neq̄ t̄ream̄: neq̄ p̄ sp̄m̄ neq̄ p̄

sermone neq̄ p̄ ep̄lam̄ tāq̄ p̄ vob̄s missā.
q̄si in̄stet dies d̄m̄i. Ne quis v̄s seducat
v̄llo mō. Qūm̄ nisi venerit discessio p̄m̄i.
et reuelatus fuerit homo p̄t̄i filius p̄di
tiōis qui adūsatur et extollitur sup̄ om̄e
q̄d dicitur d̄us aut q̄d colitur: ita ut in
tēplo d̄i sedeat ostendēs se tāq̄ sit d̄us.
Nō retinetis q̄ cū adhuc essem apud vob̄s
hec dicebā vobis: Et nūc q̄d detineat sc̄is:
ut reueletur in suo tēplo. Nā misteriu op̄at̄
iam n̄qtatis: tantū ut qui tenet nūc tene
at: donec de medio fiat. Et tūc reuelabitur
ille iniquus: quē d̄ns ihesus interficiet sp̄u
oris sui. et destruet illustratione aduentus
sui. cū tūm̄ est aduentus sc̄dm̄ op̄ationē
sathane in oīm̄ v̄tute et signis et p̄dignis
mendaciis et in oī seductione n̄qtatis
h̄is qui perent: eo q̄ caritate veritatis
nō receperūt. ut salui fierent. Et ite om̄t̄
tet illis d̄us op̄ationē erroris ut credat
mendacis: ut iudicentur om̄s. qui non
crediderūt veritati. sed cōsensērūt iniquitati.
Nos aut̄ debemus gr̄as agē d̄o semper pro
vobis fr̄es dilecti a d̄o: q̄ dilexit v̄s d̄us
p̄m̄cias in salutē in sc̄ificatiōe sp̄s et fide
veritatis. In qua et vocant v̄s p̄ euāge
liū n̄m̄ in cōsitiōe glorie d̄m̄i nostri
ihesu x̄pi. Itaq̄ fr̄es sc̄ate et tenete
traditiones quas didicistis. s̄ fidem
sive p̄ sermone sive p̄ ep̄lam̄. n̄r̄i habetis
ep̄lam̄ n̄ram. Ipse d̄s vidē. sicut nos
aut̄ d̄ns noster. ita sumus fr̄es in
ihesu x̄po et ac et tribulatiōe n̄ra p̄ fide
d̄us p̄ n̄r̄m. viuimus si vob̄s sc̄atis.
q̄ dilexit v̄s et dedit cōso
latiōē et sp̄m̄ bonā in gr̄a
exhortetur corda v̄ra: et cōfir
met in oīm̄ ope et sermone

De cetero fr̄es orate pro vobis ut
sermo d̄i currat et clarificetur sicut et apud vob̄s: et ut li
beremur ab īportunis et malis hōib̄s.
Non em̄ est oīm̄ fides fidelis aut̄ d̄us
est: qui cōfirmabit vob̄s et custodiet

Handwritten marginal notes in red and black ink, including the letters 'p', 'B', and 'E'.

Handwritten marginal notes in red and black ink, including the letters 'D', 'E', and 'F'.

a malo Confidimus autem de vobis in domino: quia que precepimus vobis et facitis et facietis. Dominus autem dirigat corda vestra in veritate dei et pacis christi. Denunciamus autem vobis fratres in nomine domini nostri ihesu christi: ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate: et non secundum traditionem quam acceperunt a nobis. Ipsi enim scitis quod modum oporteat imitari nos. christi non inquieti sumus inter vos neque gratis panem manducavimus ab aliquo: sed in labore et fatigatione nocte et die operantes: ne que vestrum gravaremur. Non quasi non habuerimus potestatem: sed ut nosmetipsos formam daremus vobis: vobis ad imitandum nos. Nam et cum essemus apud vos: hoc denunciamus vobis: quoniam si quis non vult operari nec manducet. Audimus enim inter vos quosdam ambulare in quiete: nichil operantes: sed curiosi agentes. Huiusmodi autem qui eiusmodi sunt denunciamus et obsecramus in domino ihesu christo: ut cum silencio operantes sicut panem manducet. Vos autem fratres nolite de his benefacientes. Quod si quis non obedierit verbo nostro per epistolam hanc notate: et ne commisciamus cum illo: ut confundatur. Et nolite quasi inimicum estimare: sed corripite ut fratrem. Ipse autem deus pacis: det vobis pacem sempiternam in omni loco. Dominus cum omnibus vobis. Salutatio mea manum panis quod signum in omni epistola sit scribo. Gratia domini nostri ihesu christi cum omnibus vobis amen.

**Explicit epla bti pauli apli ad thessa
lomicenses seda Incipit e. b. p. a. ad
thimotheum pma**

Dulus apostolus ihesu christi secundum imperium dei salvatoris nostri et christi ihesu spei nostre: timotheo dilecto filio in fide gratia pma et pax a deo patre nostro et christo ihesu domino nostro. Sicut rogavite ut remaneret ephesi ut neminem in matre comia ut denunciares quibusdam ne aliter

doceret neque intenderet fabulis et genealogiis interminatis: quae quaestiones prestant magis quam edificationem dei que est in fide. Fides autem precepti est caritas: de corde puro et conscientia bona: et fide non ficta. Illi quibus quidam aberrantes conversi sunt in vaniloquio: volentes esse legisdoctores: non intelligentes neque que loquuntur. Neque de quibus affirmat. Firmus autem quia bona est lex si quod ea legitime utatur: scientes hoc quia iusto non est lex posita sed iustis et non subditis impiis et peccatoribus sceleratis et contumacibus patriciis et matricidis homicidis et fornicariis masculorum concubitoribus plagiaris mendacibus piuribus: et si quod aliud sane doctrine adisatur quae est secundum evangelium glorie beati dei quod creditum est michi. Ego ago ei qui me confortavit in christo ihesu domino nostro: quia fidelem me existimavit proveniens in misterio: quia prius fui blasphemus et persecutor et contumeliosus: sed misericordiam dei consecutus sum. Quia ignorans feci in incredulitate. Superhabundavit autem gratia domini nostri ihesu christi: cum fide et dilectione que est in christo ihesu. Fidelis sermo et omnium acceptione dignus: quia christus ihesus venit in hunc mundum patres salvos facere: quorum princeps ego sum. Sed ideo misericordiam consecutus sum ut in me primo ostenderet christus ihesus omnem pacem ad informationem eorum qui credituri sunt illi in vitam eternam. Regi autem seculorum immortali invisibili: soli deo honor et gloria: in secula seculorum amen. Hoc preceptum commendo tibi fili timothee secundum precepta in prophetias: ut milites in illis bona militiam habes fide et bona conscientiam: quam quidam repellentes contra fidem naufragaverunt. Ex quibus est pimumus et alexander: quos tradidi sathane ut discant non blasphemare.

Obscuro igitur primo **cap. ij.** omnium fieri obsecrationes orationes gratiarum actiones pro omnibus hominibus: pro regibus et omnibus qui in sublimitate sunt

Handwritten marginal notes in red and black ink, including decorative flourishes and small text.

constituti: ut quietā et trāquillā vitam
agant in oī pietate et castitate. **H**oc em̄
bonū est et acceptū corā saluatore nro
deo: qui om̄s hoīes vult saluos fieri. et ad
agnitiōē veritatis venire. **U**nus est em̄
deus et vnus mediator dei et hoīm homo
xps ihesus: qui dedit redēptionē semetipm̄
pro oībus. **C**uius testimoniu t̄p̄ribus suis
confirmatū est: in quo positus sū ego
p̄dicator et ap̄l̄s. **V**eritate dico nō men
tior: doctor gentiū in fide et veritate.
Polo ergo viros orare in oī loco: leniātes
puras manus sine ira et disceptatione.
Similiter et mulieres in habitu ornato
cū verecūdia et sobrietate: ornantes
se nō in tortis crinibus aut auro aut
margaritis vel veste p̄ciosa: sed qd̄
debet mulierib. p̄mittitōē pietate p̄
bona opa. **M**ulier in silencio distat:
cū oī subiectione. **D**ocere autē mu
lieri nō p̄mitto neq; dñari in vñ: sed
esse in silencio. **I**dam em̄ p̄m̄us forma
tus est: deinde eua. **E**t adam non est se
ductus: mulier autē seducta in p̄uarica
tione fuit. **S**aluabitur autē p̄ filiorū
generatiōē: si p̄manserit in fide et dila
tione et f̄cificatiōē cū sobrietate. **Ca. in**
Fidelis sermo. **S**i q̄s ep̄atū desiderat
bonū opus desiderat. **O**portet ergo
ep̄m̄ irrephensibile esse vnus vxoris
vnū: sobriū. prudentē ornātū. pudicū
hospitale. doctorem: nō vniolentū.
nō p̄cussorem sed modestū: nō litigio
sū non cupidū. sue domui bene p̄po
sitū: filios habentē subditos cū oī casti
tate. **S**i quis autē domui sue p̄cesse
nescit: quō ecclie dei diligētia habe
bit: **N**on neophitū: ne in sup̄bia
clatus in iudiciū incidat dyaboli.
Oportet autē illū et testimoniū habere
bonū ab hīs qui foris sūt: ut non in
obprobriū incidat et laqueū dyaboli.
Et **D**yacones sicut pudicos: nō bilm̄
gues. non multo vine deditos. non

turpe litū sectantes habētes misteriu
fidei in conscia pura. **E**t hū aut p̄betur
p̄m̄: et sic m̄strent nullū crimen
habentes. **M**ulieres sicut pudicas:
non detrahētes sobrias fideles in oībus.
Dyacones sint vni vxoris vni: qui filius suis
bene p̄sint. et suis domib. **Q**ui em̄ bene
m̄strauerint gradū sibi bonū aciprent: et
multā fiduciā in fide que est in xpo ihesu. **H**ic
tibi scribo fili t̄m̄othee: sperans me venire
cito ad te. **S**i autē tardauero. ut scias quomō
oporteat te in domo dei cōuersari: que est
ecclia dei vni colūna et firmamentū veri
tatis. **E**t manifeste magnū est pietatis
sacramentū: qd̄ manifestatū est in carne:
iustificatū est in sp̄: apparuit angelis:
p̄dicatū est gentibus: creditū est in mūd:
assumptū est in gl̄a. **Cap̄ quartū**
Spiritus autē manifeste dicit quia in
nouissimis t̄p̄ribus discedet quidā
a fide. attendētes spiritib. erroris et doct̄is
demonoz in p̄potri si loquentū mendaciū:
et cauteriatā habentū suā consciam: pro
hibentū nubere: abstinere a cibis quos
deus creauit ad p̄cipiendū cū gr̄az actōe
fidelibus: et hīs qui cognouerūt veritatē.
Quia oīs creatura dei bona: et nichil reici
endū qd̄ cū gr̄az actione p̄cipitur. **B**ificā
tur em̄ p̄ verbū dei et orōem. **H**ec p̄ponens
f̄ribus. bonus eris m̄ster xpi ihesu: enutri
tus v̄bis fidei et bone doct̄ine. quā asserat̄
es. **I**neptas autē et aniles fabulas deuita:
exerce autē teipm̄ ad pietatē. **N**ā corp̄alis
exercitatio ad modicū utilis est: pietas autē
ad oīa utilis est. p̄missione habēs vite. q̄
nūc est et future. **F**idelis sermo et oī accep
tione dignus. **I**n hoc em̄ laboramus et ma
ledicimur q̄a speramus in deū viuū: q̄ est
saluator oīm hoīm: maxime fidelū. **P**re
cipe hec et docē. **N**emo adolestenciā tuam
contēpnat: sed exemplū esto fidelū in
verbo in cōuersatione. in caritate in fide
in castitate. **D**ū venio attende lectiōem:
exhortatiōem et doct̄ine. **N**oli negligē gr̄am

que in te est: q̄ data est tibi p̄phēcā. cū ip̄o
sitione manū presbiterū. **Hec** meditare:
in his esto: ut p̄fectus tuus manifestus
sit oībus. **Attende** tibi et docetne: iusta in
illis. **Hec** em̄ faciens. et temp̄m saluū facies:
et eos qui te audiūt. **Seniore** ne increpa
ueris. sed obsecra ut p̄em: iuuenes ut
fr̄es: anus ut matres: iuuetulas ut so
cores in oī castitate. **Cap. v.**

Quidas honora: que vere vidue sūt

Si qua autē filios aut nepotes habet

discat p̄mā dñm suā regē: et mutua
vicem reddere parentibz. **Hoc** em̄ acceptū
est corā deo. **Que** autē vere vidua est et

desolata: speret in deo: et instet obsecratio
nibus et orōibus nocte ac die. **Nam** que in

delictis est: uiuens mortua est. **Et** hoc p̄ce
cipe: ut irrep̄ensibiles sint. **Si** q̄s autē

suoz et maxime domesticoz curā non
habet: fidem negauit: et est infideli de
terior. **Vidua** eligatur nō minus seya

ginta anoz q̄ fuerit vnus vni vroz:
in opibus bonis testimoniū habes: si fili

os educauit: si hospicio recepit: si scōz
pedes lauit: si tribulationē patientibz

subministrant: si om̄e opus bonū sub
secuta est. **Adolescentiores** autē viduas

deuita. **Cū** em̄ luxuriate fuerit in xp̄o
nubere volūt: habetes dāpnationē.

q̄a p̄mā fidē irritam fecerūt. **Simul**
autē et otiose disfrūt circuire domos:

nō solū autē otiose sed et verbose et cu
riose: loquētes que nō oportet. **Volo**

ergo iuniores nubē. filios p̄creare:
matressfamilias esse: nulla occasione

dare adūsario maledicti gr̄ia. **Iā** em̄
quedā conuersi sūt retro post sathānā.

Si q̄s fidelis habet viduas subministrat
illis et nō grauetur ecclā: ut hns que

vere vidue sūt sufficiat. **Qui** bene p̄sūt
p̄bri duplici honore digni habeantur:

maxime qui laborāt in v̄bo et doctrina.

Dicit em̄ scriptura. **Non** alligabis os

boni triturati: et dignus est oparius
mercedē suā. **Aduersus** presbiterū

accusationē noli recipere: nisi sub
duobus uel tribus testibus peccātes

corā oībus argue: ut et ceteri timore
habeant. **Testor** v̄rā deo et xp̄o ihesu

et electis angelis eius ut hec custodi
as: et sine puuidio nichil facias in

aliā partē declinādo. **Manus** nemini

ato imp̄onas ip̄ofueris. neq̄ cōtraueris pctis
aliens. **Temp̄m** castū custodi. **Noli** adhuc aquā
bibere sed modico v̄no utere p̄pter stomachū
tuū et frequētes tuas infirmitates. **Quoz**
dam hom̄m pctā manifesta sūt p̄cedentia ad
iudiciū: quozda aut et subsequuntur. **Siliter**
et f̄a bona manifesta sūt: et q̄ aliter se habet
abscondi non possit. **Cap. sextū.**

Quicūq̄ sūt sub iugo serui dños suos

oī honore dignos arbitrentur: ne no
men dñi et doctrina blasphemetur. **Qui**

autē fideles habet dños non contempnant q̄a
fr̄es sūt: sed magis seruiat q̄ fideles sūt et

dilecti: qui benefici p̄cipēs sūt. **Hec** docē.
et exhortare. **Si** quis aliter docet et non ac
quiescit sanis sermōibus dñi n̄ri ihesu

xp̄i. et ei que scdm̄ pietatē est doctrina. **N**
superbus nichil sciens sed languens circa

questiones et pugnas v̄boz: ex quibz oriū
tur iudic̄ contentiones blasphemie suspi
tiones male. cōfliktationes hom̄m mente

corruptoz et qui a veritate pauati sūt ex
existimantū questū esse pietatē. **Et** autē

questus magnus pietas cū sufficiencia.

Nichil em̄ intulimus in hūc mūdū: hant
dubiu q̄a nec auferre qd̄ possumz. **Habētes**

autē alimenta et quibus tegamur: hns con
temi sumz. **Nā** qui volūt diuites fieri in
cidit in teptationē et laqueū dyaboli. et

desideria multa et v̄talia et nocua: que
mergūt hoies in interitū et pditionem.

Radix em̄ om̄i maloz est cupiditas. **Quā**
quidā appetētes errauerūt a fidē: et in se

rueerūt se dolozibus multibz. **Cū** autē o homo
dei hec fuge. **Seculare** vero iustitia pietā

tem fidem caritatē paciā mansuetudi
nem. **Certa** bonū certamen fidē: apphēde

vita eternā in quā vocatus es: et cōfessus
bonā cōfessionē corā multis testibus. **Pre**

cipio tibi corā deo qui viuificat oīa et xp̄o
ihesu qui testimoniū reddidit sub poncio p̄

lato bonā cōfessionē: ut serues mandatū
sine macula irrep̄ensibile usq̄ in aduen

tū dñi n̄ri ihesu: que suis t̄p̄ibus ostēdet
beatus et solus potens rex regū et dñs

dñantū qui solus habet immortalitatem.
et lucē habitat inaccessibile: que nullus

hom̄ vidit sed nec videre potest: cui est
honor et gloria et imperiū sempiternū amē

Diuitibus hūc scli p̄cepte nō sublimē
sapere neq̄ sperare in incerto diuitiarū:

sed in deo v̄no qui p̄stat nobis oīa ha
būdē ad fruendū: bene agere: diuites fieri

in opibus bonis: facile tribuere et cōcreare
thesaurizare sibi fidementū bonū in futurū:

p d

b

c

b d

ut apprehendat vera vita **O** thymothee
depositum custodi: deuitans phanas vocu
nauitates et oppositiones falsi nois scie:
qua quida pmittentes circa fidem exi
derunt Gratia terti amen **Explicit e. b. p. a.:**
ad thymotheu p. incipit epla b. p. ap. l.:

ad thymotheu scda.

Dulcis aplos xpi ihesu
p voluntate dei scdm
pmmissione vite q est
in xpo ihesu. thymotheo
kimo filio: gra nra
et pay a deo pre et xpo ihesu dno nro
Gras ago deo meo tu sermo a pgentoribz
meis in conscia pura q sine intermissione
habea tu memoria in oribus meis nocte
ar die desideras te vide memor lacrimaz tuaz
ut gaudio implear recordatione accipiens
eius fidei que est in te no ficta: q habitauit
pmu in amia tua loyde. et mte tua cunice:
certus su aut q et mte ppter qua causa
admonco te: ut resuscites gram dei q est
in te. p ipositione manuu meaz **N**oen dedit
nobis deus spm timoris: sed vntis et dilectois
et sobrietatis **N**oli unqz exubescere testimoniu
dmi nri ihesu xpi neqz me vntu eius: sed
collabora euagelio scdm vtutem dei qui
liberauit nos et vocauit uocatione
sua scra: no scdm opa nra sed scdm ppo
siti sui et gram que data est nobis in
xpo ihesu ante tyra selaria: manifestata
est aut nre p illuminatione saluatoris nri
ihesu xpi: qui destruxit quide mortem
illuminauit aut vita et incorruptione p eu
gelu: in quo positus su ego pdicator et
aplos et magister gentiu **P**o qua causa
eria her patior: sed no confundor **S**cio em
cui credidi: et certus su qz potens est depo
siti meū seruare in illu diem forma hntes
sanor verbor qa me audisti in fide et diler
tione in xpo ihesu: bonu depositu custodi
p spm scm qui habitat in nobis **S**cis
hoc q auersi sut a me oms qui in asia
sut: ex quibus est phigelus et hermoge
nes **D**et mnam dms onesiphori domiu
qa sepe me refrigerauit et cathenam
mea no exhibuit: sed tu roma venisset
sollicite me qsinut et inuenc **D**et illi dms
memre nram a dno in illo die **E**t quata
ephesi mstrauit michi: tu melius nosti
U ergo fili mi **Cap. ij.**
cofortare in gra que est in xpo
ihesu: et q audisti a me p multos testes
her comenda fidelibz hoibus q ydonei
erut et alios doce labora sicut bonus

miles xpi ihesu **N**emo militans deo implicat
se negotiis secularibus: ut ei placeat cui se pro
bavit **N**a et qui certat in agone: no coro
nabitur nisi legitime certauerit laborante
agricola oportet pmu de fructibus pcepere
Intellige q dico **D**abit em tibi dms in oibus
intellectu **M**emor esto dmi ihesu xpm
resurrexisse a mortuis ex semine dauid.
scdm euageliu meū: in quo laboro usqz ad
vincula quasi male operans: sed verbu dei
no est alligatu **D**eo oia sustineo ppter electos:
ut et ipi salute cosequatur que est in xpo
ihesu cu gla celesti **F**idelis sermo: **N**a si
comortu sumus: et comuemz **S**i susti
nemus: et coregnabimz **S**i negaue
rimus: et ille negabit nos **S**i no credi
mus: ille fidelis pmanet: negare serpm
no potest **H**ec comoneo testificans coram
deo **N**oli verbis cotendere **N**ihil enim
vtile est: nisi ad subuersione audientiu
Sollicite cura teipm p babile exhibe deo
opariu mconfusibilem. recte tractantem
verbu veritatis **P**hana aut et mamlo
quia deuita **M**ultu em pfiut ad ipietate
et sermo eoz ut cancer serpit **E**x quibus
est hymeneus et philetus: qui a veritate
exciderut: dicentes resurrectione ia facta:
et subuenerut quoruū fide **S**ed firmu
fundamentu dei stat: habes signacula her
Cognouit dms qui sut eius: et discedat
ab iniquitate ois qui noiat nome dmi **I**n
magna aut domo no solu sut vasa aurea
et argentea: sed et lignea et fictilia **E**t
queda quide in honore: queda aute in
contumelia **S**i qs ergo emundauerit se ab
istis: erit vas in honore. scificatu et vtile:
dno ad ome opus bonu paratu **I**uueni
lia aut desideria deuita **S**ectare vco iusti
tiam fidem caritate et pacem: cu hys qui
inocant dnm de corde puro **M**ultas aut
et sine disciplina qstiones deuita: sciens
qa geneat lites **S**eruu aut dmi no oportet
litigare: sed mansuetu esse ad oms do
cibilem. patiente. cu modestia corripien
tem eos qui resistit veritati: neqz det
illis deus penitentia ad agnoscendam
veritate et resipiscat a dyaboli laqis:
a quo captiu tenetur ad ipius voluntate
Hoc aut scitote q in **Cap. iij.**
nouissimis diebz instabit tyra
piculosa: et erut hoies seipos amares:
cupidi elati supbi. blasphem. pntibus
no obedientes. ingrati sclesti sine affectu

67

p

b

dalmatiana

tionem sine pace eminatores inordinatos in
 mites sine benignitate perditores. peritum tu
 mundi voluptatum amatores magis quam dei
 habentes quidem specie pietatis: virtute
 autem eius abnegantes Et hoc deuita Ex
 his enim sunt qui penetrant domos. et cap
 tuas ducunt mulierulas oneratas pretis
 que ducuntur variis desideriis: semper
 discentes et nunquam ad sciam veritatis puen
 entes **Qu**eadmodum autem ianices et man
 bres resisterunt moysi ita et hi resisterunt
 veritati: homines corrupti mente reprob
 circa fide: sed ultra non proficiunt **In**spira
 em eorum manifesta exit omnibus: sicut et
 illorum fuit Tu autem affectus es meam
 doctrinam: institutionem propositam fide longa
 immutata dilectionem paciam persecutiones
 passiones: qualia michi facta sunt antiochie
 ycomi listris: quales persecutiones sustinui:
 et ex omnibus eripuit me dominus **S**ed et omnes
 qui volunt vinere pie in christo ihesu: perse
 cutionem patientur **M**ali autem homines et
 seductores proficiunt in peius: errantes
 et in errorem mittentes Tu vero permanere
 in his que didicisti. et credita sunt tibi:
 sciens a quo didiceris **E**t quia ab infamia
 sacras litteras habuisti: que te possunt instruere
 ad salutem per fide que est in christo ihesu **V**is
 enim scriptura diuinitus inspirata. utilis
 est ad docendum ad arguendum ad corripi
 endum ad erudiendum in iusticia: ut perfectus
 sit homo dei. ad omne opus bonum instructus

Es

D

E

Et

Cap. iij.

Testificor coram deo et **Cap. iij.**
 christo ihesu quod iudicaturus est viuos
 et mortuos: et aduentum ipsius et regnum
 eius: predicta verbum in ista oportune oport
 tine **A**rgue obsecra increpa: in omni pa
 ciencia et doctrina **F**uit enim tempus. cum
 sana doctrina non sustinebunt: sed ad sua
 desideria coarctauerunt sibi magistros
 prurientes auribus **S**ra veritate quidem
 auditum auerterent: ad fabulas autem
 conuertentur **T**u vero vigila: in omnibus
 labora **O**pus fac euangeliste: misterium
 tuum imple: sobrius esto **E**go enim iam delibor:
 et tempus resolutionis mee instat **B**onum
 certamen certavi: cursum consummaui:
 fidem seruavi **I**n reliquo reposita est
 michi corona iusticie: quam reddet michi
 dominus in illa die iustus iudex **N**on solum autem
 michi: sed his qui diligunt aduentum eius
Festina ad me venire cito **D**emas enim me

dereliquit diligens hoc scilicet et abiit thessa
 lonica: crescens in galadha: tertius in dalmatiana
 matra: lucas est mecum solus **M**arcum
 assume et adduc tecum: est enim michi vti
 lis in misterium **T**iticum autem misi ephesum
 penulam quam reliqui troade apud car
 pum veniens affer tecum et libros: mag
 ime autem membranas **A**lexander etiam
 multa mala michi ostendit **R**eddet ei
 dominus secundum opera eius **Q**ue et tu deuita.
Valde enim restitit verbis nostris **I**n prima
 mea defensione nemo michi assuit:
 sed omnes me dereliquerunt **N**on illis im
 putetur **D**ominus autem michi assistit et con
 fortauit me: ut per me predicatio impleatur
 et audiat omnes gentes: quod libentius sum de ore
 leonis liberauit autem me dominus ab omni opere
 malo: et saluum faciet in regnum suum celeste:
 cui gloria in secula seculorum amen **S**aluta praeserta
 et aquila: et onesiphori domum **F**rastus
 remansit corinthi: trophimum autem reliqui
 infirmum mleti **F**estina ante hyemem venire
Salutat te cubolus et pudens et linus et
 claudia: et fratres omnes **D**ominus ihesus christus cum
 spiritu tuo **G**ratia vobiscum amen **Explicit epistola
 beati pauli apostoli ad theophilum sedam. Incipit
 epistola beati pauli apostoli ad titum**

Es

Es

Dulus seruus dei
 apostolus autem ihesu christi
 secundum fide electorum dei
 et agnitionem verita
 tis que secundum pietate
 est in spem vite eterne quam promissit quod non
 mentitur deus ante tempora seclaria: mani
 festauit autem suis temporibus verbum suum in
 predicatione que credita est michi secundum pre
 ceptum saluatoris nostri dei: tertio dilecto filio
 secundum communiem fide gratia et pax a deo patre
 et christo ihesu saluatore nostro **H**uius rei gra
 tia reliqui te crete ut ea que desunt corri
 gabas: et constituas per ciuitates presbiteros
 sicut et ego tibi disposui **S**i quis sine crimine
 est vnius uxoris vir: filios habes fide
 les non in accusatione luxurie aut non
 subditos **O**portet enim episcopum sine crimine
 esse sicut dei dispensatore: non superbum non
 iracundum non violentum non percussorem non
 turpis lucri cupidum: sed hospitalem
 benignum sobrium iustum sanctum continentem
 amplectentem eum qui secundum doctrinam est

fidele sermone: ut potens sit exhortari in
doctrina sana: et eos qui contradicunt arguere
Sunt enim multi inobedientes vaniloqui et
seductores: maxime qui de circumcisione sunt:
quos oportet redargui: qui vniuersis domos
subvertunt: docetes qui non oportet turpis
lucri gratia Dixit quidam ex illis prius
alioz propheta Creteneses sepe mendaces:
male bestie: veteris pigri Testimonium hoc
verum est Quia ob causa increpa illos dicit
ut sani sint in fide: non intendentes iudicis
fabulis et mandatis hominum auersantur se
a veritate Pia munda mundis Comqui
natis aut et infidelibus nichil est inuolunt:
sed magnate sunt eorum et mens et conscia
Confitentur se nosse deum: factis autem
negant: cum sint abhorati et incredibiles
et ad omne opus bonum reprobi **Cap. 11.**

U autem loquere que docet sana do-
ctrina Senes ut sobrii sint: pu-
dici prudentes. sani in fide in dilectione
et patientia Inuis silitate in habitu sancto: non
cinnatates non multo vino feruientes:
bene docetes ut prudentiam doceant Ad-
lestentulas ut viros suos ament: filios
diligant: prudentes castas sobrias domo-
curam habentes benignas subditas suis
viris: ut non blasphemetur verbum dei
Iuvenes silitate hortare ut sobrii sint
In omnibus prebe tempus exemplum bonorum
operum: in doctrina in integritate in graui-
tate Verbum sanum irreprensibile: ut is
qui ex aduerso est vereatur nichil habes
malum dicere de nobis Peruos dominus suis
subditos esse in omnibus placetes: non
contradicetes non fraudantes sed in omnibus
fidem bonam ostendentes: ut doctrina salua-
toris nostri dei ornetur in omnibus Apparuit
enim gratia dei saluatoris nostri omnibus hominibus
erudiens nos: ut abnegantes impietate
et stellaria desideria sobrie et iuste et pie
viamus in hoc seculo: expectantes beatam
spem et aduentum glorie magni dei et sal-
uatoris nostri ihesu christi Qui dedit semet
ipsum pro nobis ut nos redimeret ab
omni iniquitate: et mundaret sibi populum
acceptabilem sectatorem bonorum operum
Hec loquere et exhortare: et argue cum
omni impio Nemo te contempnat **Cap.**

Admone illos principibus
et patribus subditos esse: dicit
obedire: ad omne opus bonum patos
esse: nemine blasphemare: non liti-
giosos esse sed modestos. cum ostendentes

mansuetudinem ad omnes homines **F**ramus enim
et nos aliqui insipientes increduli erran-
tes. feruientes desideris et voluptatibus
varius in malicia et inuidia agentes
odibiles odientes iniure Tu autem benignitas
et humanitas apparuit saluatoris nostri
dei: non ex operibus iusticie que fecimus nos:
sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit per
Iacobi regnatoris et renouatoris spiritus
sancti: que effudit in nos habundantiam ihesu
christi saluatoris nostri: ut iustificati gratia
ipsius heredes simus secundum spem vite eterne
Fidelis sermo Et de his volo te confirmare:
ut curent bonis operibus posse qui credit
deo Hec sunt bona et vtilia hominibus **F**ultas
autem questiones et genealogias et contentiones
et pugnas legis deuota **S**unt enim inutiles
et vane **H**ereticum hominem post vnam et secundam
correctionem deuota: sciens quod subuersus
est qui huiusmodi est: et delinquit proprio
iudicio condegnatus **T**u misere ad te ar-
chemam aut tyricum: festina ad me venire
in chopolim **I**bi enim statum huiusmodi **Z**enonem
legis spiritum et apollo sollicitate promitte: ut
nichil illis desit **D**iscant autem et nostri bonis
operibus posse ad usus necessarios: ut non sint
infructuosi **S**alutat te qui mecum sunt omnes
saluta omnes qui nos amant in fide **G**ratia dei
cum omnibus vobis amen **E**xplirit epla bti p. a.

ad vtru Incipit epla bti pauli apoli ad philemonem

Paulus vincit ihesu
et thimotheus frater phi-
lemon dilecto et adiutori
nostro et appie sorori karissime
et archippo comilitoni nostro
et ecclesie que in domo tua est: gratia vobis
et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo
Eras ago deo meo semper memoriam tuam faciens in
oroibus meis: audiens caritatem tuam et fidem
quam habes in domino ihesu et in omnibus sanctis:
ut conuincatio fidei tue eundem fiat in agni-
tione omnis boni in christo ihesu **G**audium enim
magnum habui et consolationem in caritate
tua: quia viscera sanctorum reuerentur pro te frater
propter quod multa fiducia habens in christo ihesu
imperadi tibi quod ad rem pertinet: propter
caritatem magis obsecro cum sis talis ut paulus
senex: nunc autem et vincit christi ihesu
obsecro te pro meo filio quem genui in vni-
culis onesimo qui tibi aliqui inutilis fuit:
nunc autem et tibi et michi utilis: quem rem-
si tibi Tu autem illi ut mea viscera suscipe:
quem ego volueram mecum detinere: ut pro te mi-
instraret in viculis euangelii **D**ime consilio
autem tuo nichil volui facere: ut ne velut

ex necessitate boni tui est: sed voluntarii. Foris
 tam enim ideo ad horam discessit a te ut eternum
 illi reciperes iam non ut seruum: sed pro seruo
 carissimum fratrem maxime in Domino. Vnde autem
 magis tibi et in carne et in domino. Si ergo
 habes me socium: suscipe illum sicut me. Si
 autem aliquid nocuit tibi aut debet: hoc michi
 imputa. Ego paulus scripsi mea manu.

Ego reddam: ut non dicam tibi quod et tempus michi
 debes. Ita frater ego te fruor in domino: refice
 viscera mea in christo. Confidens de obedientia
 tua scripsi tibi: sciens quoniam et super id quod dico
 facies. Simul autem et para michi hospitium.
 Nam spero pro orationibus vestris donari me vobis.
 Salutat te epaphras captivus meus in
 christo ihesu: marcus aristarcus demas et
 lucas adiutores mei. Gratia domini nostri ihesu christi
 cum spiritu vestro amen.

Explicit e. b. p. apli. ad philemonem. Incipit epla b. p. a. ad hebreos.

Multipharie multisque
 modis olim deus lo-
 quens patribus in propheta-
 tis: nouissime dictus
 istis locutus est nobis
 in filio: quem constituit

herede vniuersorum: pro quo fecit et stela. Quia
 sit splendor glorie et figura substantie eius.
 portans quod omnia verbo virtutis sue: purga-
 tionem peccatorum faciens. sedet ad dexteram in
 caelestibus in excelsis: tanto melior angelis effectus.
 quanto differentius pro illius nomen hereditauit.
 Tu enim dixit aliqui angelorum: filius meus es
 tu. ego hodie genui te. Et rursus. Ego ergo illi
 in patre: et ipse erit michi in filium. Et cum iterum
 introducat primogenitum in orbem terre: dicit.
 Et adorent eum omnes angeli dei. Et ad angelos
 quidem dicit. Qui facit angelos suos spiritus: et
 ministros suos flamma ignis. Ad filium autem
 Thronus tuus deus in seculum seculi: virga
 equitatis virga regni.

tui. Dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem:
 propterea vinxit te deus deus tuus oleo exul-
 tationis pro participibus tuis. Et tu in principio
 pro domino terram fundasti: et opera manuum tuarum
 sunt celi. Spiritus percipit tu autem permanebis:

et omnes ut vestimentum veterascent. Et uelut
 amictum mutabis eos et mutabitur: tu
 autem idem ipse es: et annus tuus non deficient. Ad
 quem autem angelorum dixit aliqui: sede a dextera
 meis quoad usque ponam inimicos tuos sub
 pedum tuorum. Nunc omnes sunt a sinistra
 torum spiritus: ministerium missi propter eos qui
 hereditate capient salutis. **Cap. ij.**

Propterea habundantius oportet
 nos obseruare ea que audimus:
 ne forte peffluamus. Si enim qui per angelos
 dictus est sermo factus est firmus: et omnis
 per uariationem et inobedientiam accepit iusta
 mercedis retributione: quomodo nos effu-
 giemus si tantam neglexerimus salutem?
 Que cum incipit accepisset enarrari per
 dominum ab eis qui audierunt in nos confir-
 mata est: testante deo signis et por-
 tentis et variis uirtutibus et spiritus sancti
 distributionibus secundum suam uoluntatem. Non
 enim angelis subiecit deus orbem terre futurus:
 de quo loquimur. Testatus est autem in quodam
 loco quibus: dicens. Quid est homo quod memor
 es eius: aut filius hominis quoniam uisitas eum?
 Annuntiasti eum paulominus ab angelis: gloria
 et honore coronasti eum: et constituisti eum
 super opera manuum tuarum. **P**ria subiecisti sub
 pedibus eius. In eo enim quod ei omnia subiecit:
 nichil dimisit non subiectum ei. Nunc autem
 necdum uidemus omnia subiecta ei. **S**u autem
 qui modico quod angeli minoratus est:
 uidemus ihesum propter passionem mortis
 gloria et honore coronatum: ut gratia dei pro
 omnibus gustaret mortem. **D**ebat enim eum propter
 que omnia et propter que omnia: qui multos filios
 in gloriam adduxerat: auctorem salutis eorum
 propter passionem consumari. **Q**ui enim sanctificat
 et qui sanctificatur ex uno omnibus. **P**ropter quam
 causa non confunditur frater eos vocare:
 dices. **N**unciabo nomen tuum fratribus meis
 in medio ecclesie laudabo te. **E**t iterum. **E**go ex
 fidens in eum. **E**t iterum. **E**cce ego et pueri
 mei: quos mihi dedit deus. **Q**uia ergo pueri
 pueri contauerunt carnem et sanguinem: et ipse
 similiter participauit eisdem: ut pro mortem
 destrueret eum qui habebat mortis

D

E

F

aperit id est dyabolū: et liberaret eos qui timore mortis p totā vitā obnoxii erant seruituti. Quisq̄ em̄ angelos apprehendit: sed semen abrahe apprehendit. Unde debuit p oīa fr̄ibus salari: ut misericors fieret et fidelis p̄tifer ad deū: ut respiciaret delicta ppli. In eo em̄ quo passus est ip̄e et tēptatus: potens est et eis qui tēptantur.

V6
Auxiliari. **Cap. m.**
Unde fr̄es sc̄i. vocatois celestis p̄ncipes: considerate aplm̄ et p̄tificē confessionis nr̄e ih̄esu: qui fidelis est ei qui fecit illū sicut et moyses in oī domo illius. Amplioris em̄ gl̄e iste pre moyse digno habitus est: quō ampliore honore habet domus. qui fabricauit illā. Vis nāq; dom̄ fabricatur ab aliquo. Qui aut oīa creauit: deus est. Et moyses quidē fidelis erat in tota domo eius tāq; famulus: in testimoniū eorū q̄ dicta erāt. P̄p̄s v̄o tāq; filius in domo sua: q̄ dom̄ sum̄ nos: si fiducia et gl̄am̄ sp̄i vsq; ad finē firmā retineamus. Quap̄pter sicut dicit sp̄s sc̄us. hodie si vocē eius audieritis nolite obdurare corda v̄ra sicut in exar̄ebatōe sc̄dm̄ diem tēptatois in deserto: vbi tēptauerūt me p̄es v̄ri: plauerūt et viderūt opa mea. Quia dragita ānis p̄pter qd̄ insensūs sui gn̄atōi hinc: et diuī semp̄ errāt corde. Ip̄i v̄o nō cognouerūt vias meas: sicut iurauit in ira mea. **H** si introibūt in requiē meam. Videte fr̄es ne forte sit in aliquo v̄m̄ cor malū incredulitatis discedi a deo v̄mo: sed adhortam̄ vosmetip̄os p̄ singulos dies donec hodie cognōiatur: ut nō obduretur quis ex vobis fallacia pct̄i. P̄ncipes em̄ xp̄i effecti sum̄: si tñ̄ incū substantie eius vsq; ad finē firmū retineam̄: dū dicitur hodie si vocē eius audieritis nolite obdurare corda v̄ra. q̄admodū in illa exar̄ebatōe. Quidā em̄ audientes exar̄ebauerūt: sed nō v̄m̄: si q̄ p̄fecti sūt ab egypto p̄ moysen. Quibus aut̄ insensūs est quadragita ānis. Nōne illis qui peccauerūt: quoz cadancera p̄strata sūt in deserto: Quibz aut iurauit

non introire in requiē ip̄ius: nisi illis qui increduli fuerūt. Et videmus q̄a nō voluerūt introire: p̄t̄ incredulitate. **T**imeam̄ ergo fr̄es. **Cap. m.**
Que forte relicta pollicitatōe introcūdi in requiē eius: existimetur aliq̄s ex nobis deesse. Et em̄ et nobis nūciatū est: q̄admodū et illis. Sed nō p̄fuit illis sermo auditus nō admittus fidei: ex h̄is q̄ audierūt. Ingrediemur em̄ in requiē qui credidim̄ q̄admodū dixit: sicut iurauit in ira mea. si introibūt in requiē meā. Et quidē op̄ibus ab institutione mūdi p̄fectis: dixit in quodā loco de die septima sic. Et requiēt deus die septima ab oībus op̄ibus suis. Et in isto iur̄. Si introibūt in requiē meā. Qm̄ ergo superest quosdā introire in illā: et h̄i quibus p̄oribus ānūciatū est. nō introierunt p̄pter incredulitate: itez̄ t̄minat diem quēdā hodie in dauid dicens. post tantū t̄p̄us sicut sup̄dictū est. hodie si vocē eius audieritis nolite obdurare corda v̄ra: q̄ admodū in illa exar̄ebatōe. Nā si eis ih̄esus requiē prestisset: nūq; de aha loqueretur post hac die. Itaq; relinq̄tur sabbatissim̄ p̄lo dei. Qui em̄ ingressus est in requiē eius: etiā ip̄e requiēt ab op̄ibus suis: sicut et a suis deus. **F**estine mus ergo ingredi in illā requiē: ut ne in idip̄m̄ quis incidat incredulitatis exēplū. **V**nius est em̄ sermo dei et efficax: et penetrabilior oī gladio ancipiti: et p̄tingens usq; ad diuisionē aīe et sp̄e compagūz et medullarū. et discretor cogitationū. et intentionū cordis: et nō est ulla creatura insibilis in cōspectu eius. **O**īa aut̄ nuda et aperta sūt oculis eius. **A**d quē nobis sermo. **H**abentes aut̄ p̄tificē maḡtū qui penetrat celos ih̄esu filii dei: teneam̄ sp̄e nr̄e cōfessione. **N**ō em̄ habemus p̄tificē qui nō possit cōpati infirmitatibus nr̄is: temptatū aut̄ p̄ oīa p̄ similitudine absq; pct̄o. **A**deamus ergo cū fiducia ad thronū gr̄e: ut m̄iam cōsequam̄.

et gratiā inueniamus in auxilio oportuno

Omnis nāq; potifex **Cap. v.**
 ex hoibus assumptus pro hoibus
 constituitur in hīs q̄ sūt ad deū. ut offerat
 dona et sacrificia pro peccatis: qui condolare
 possit hīs qui ignorāt et errāt: qm̄ et ipse
 circumdatus est infirmitate. Et p̄tēa debet
 quēadmodū p̄ p̄lo: ut etiā et p̄ semetip̄o
 offerre pro peccatis. **S**icut quisq; sumit sibi ho-
 norē: sed qui vocatur a deo tāq; aaron. **P**ro
 et xp̄s ut semetip̄m clarificauit ut potifex
 fieret: sed qui locutus est ad eū filius meus
 es tu ego hodie genui te. **Q**uēadmodū et
 in alio loco dicit Tu es sacerdos eternū
 scdm̄ ordinē melchisedech. **Q**ui in diebus
 carnis sue p̄ces supplicationesq; ad eū q̄
 posset illū saluū a morte facē cū clamore
 valido et lacrimis offerēs: exauditus est pro
 sua reuerētia. **E**t quidē cū eēt filius didicit
 ex hīs q̄ passus est obediām: et consumatus
 factus est cibus obtemperatib; sibi causa sa-
 lutis et etne: appellatus a deo potifex iuxta
 ordinē melchisedech. **D**e quo nobis grati-
 dis sermo et ininterpretabilis ad dicendū:
 qm̄ imbecilles facti estis ad audiendū.
Item cū deberetis ingri esse p̄tē tempus:
 rursus indigetis ut doceam; que sūt de-
 menta exordi sermonū dei: et facti estis
 quibus lacte opus sit. nō solido cibo. **O**mnis
 em̄ qui lactis est p̄ticeps: ex p̄tē sermo
 nis iusticie. **P**uulus em̄ est p̄fectoz aut
 est solidus cibus: eoz qui p̄ cōsuetudine
 exercitatos habet sensus ad discretionē

Quoniam ar mali **Cap. vi.**
Quap̄pter inimitates inchoationis
 xp̄i sermone ad p̄fectionē feramur: non
 rursus iacentes fundamentū penitēcie
 ab opib; mortuis. et fidei ad deū. baptis-
 matū doctrine. ipositoris quoq; manū ac
 resurrectoris mortuoz. et iudicij etim. **E**t
 hoc faciem;: si quidē p̄miserit deus. **I**n
 possibile em̄ est eos q̄ semel sūt illuminati:
 gustauerūt etiā donū celeste. et p̄tici-
 pes sūt sūt sp̄s sc̄i gustauerūt nichilomin;

bonū dei verbum. vniuersosq; sibi venturū: et
 lapsi sūt: rursus renouari ad penitēcia:
 rursus crucifigētes sibi metip̄s filiū dei:
 et ostentū habētes. **T**erra em̄ sepe venientē
 sup̄ se bibens ymbre et generās herbam
 oportinā illis a quibus colitur: accipit
 b̄ndictionē a deo. **P**ferens autē spinas et
 tribulos reproba est et maledicto p̄xima:
 cuius consumatio in combustionē. **C**onfidim; q̄
 aut de vobis dilectissimi meliora et vicin-
 ora salutē: tam et si ita loq̄mur. **N**on em̄
 iniustus est deus ut obliuiscatur op̄s v̄r.
 et dilectōis quā ostendistis in noīe ip̄s: q̄a
 ministrastis sc̄is et ministratis. **C**upimus
 aut vniūqueq; v̄r eādē ostētare solli-
 citudinē ad expletionē sp̄s vsq; in finē:
 ut nō segnes efficiam;: vere p̄mitatores
 eoz qui fide et paciētia hēditabūt p̄mis-
 siones. **A**brahe nāq; p̄mittens deus:
 qm̄ nemine habuit p̄ que iuraret maio-
 rem: iurauit p̄ semetip̄m dicens. **N**isi be-
 nedicens b̄ndictā te: et multiplicandū
 multiplicabo te. **E**t sic loq̄amur sc̄is:
 adeptus est repp̄missione. **H**oīes em̄ per
 maiore suū iurant: et om̄s cōtra iurē eoz
 finis ad cōfirmationē est iuramentū.
In quo habūdantius volēs deus ostēdere
 pollicitatois hēdibus imobilitate cōsi-
 lii sui m̄posuit iurandū: ut p̄ duas
 res imobiles quib; ip̄s possibile est m̄trū
 deū fortissimū solaciū habeam; q̄ cōsu-
 gimus ad tenendū p̄positā spem: quam
 sicut anchorā habem; aīe tutā ac firmā:
 et incedente vsq; ad meliora vela iuris vbi
 p̄cursoz p̄ nobis intrōit ih̄sus: scdm̄ ordi-
 nē melchisedech potifex sc̄is meternū

Hic em̄ melchisedech rex **Ca. vii.**
 salem sacerdos dei sum;: q̄ obuiant
 abrahe regresso a rede regū et b̄ndixit ei:
 cui et decimas om̄ diuisit abrahā. **P**rimū
 quidē qui m̄p̄tatur rex iusticie deinde
 aut et rex salem qd̄ est rex pacis: sine
 patre sine m̄re sine genealogia: neq; m̄i-
 cū diez neq; finē vite habēs. **A**ssimilat;

autē filio dei: manet sacerdos perpetuum. Intuemur
autē quāto sit hic: cui et decimas dedit de
p̄cipuis abrahā p̄aracha. Et quid de filiis
leui sacerdotū accipientes mādātū habet
decimas sumē a p̄lo sc̄dm legē id est a
fratribus suis: quāq̄ et ip̄i exierūt de lūbis
abrahe. Cuius autē generatio nō annūme
ratur in eis: decimas sup̄sit ab abrahā:
et hūc qui habebat remissiones b̄ndixit.
Sine vlla autē cōtradictōe q̄d minus est
a meliore b̄ndicitur. Et hūc q̄d decimas
morientes hoīes accipiūt: ibi autē cōtesta
tur q̄a uiuit: et ut ita dictū sit: p̄ ab hā
et leui qui decimas accepit decimatus
est. Adhuc em̄ in lūbis p̄ns erat: q̄n ob
mauit ei melchisedech. Si ergo cōsuma
tio p̄ sacerdotū leuiticū erat: plus em̄ sub
ip̄o legē accepit: q̄d adhuc necessariū
fuit sc̄dm ordinē melchisedech aliu surge
sacerdōte: et nō sc̄dm ordinē aaron diti.
Trāslato sacerdotio: nō est ut et legis
trāslatio fiat. In quo em̄ hec dicitur: de
alia tribu est: de qua nullus altario
p̄esto fuit. Manifestū est em̄ q̄ ex iuda
ortus sit dñs n̄r: in qua tribu nichil de sacer
dotibus moyses locutus est. Et amplius ad
huc manifestū est: si sc̄dm similitudinē mel
chisedech exurgat alius sacerdos: qui non
sc̄dm legē mādātū carnalis factus est: sed
sc̄dm uitā uite insolubilis. Contestatur
em̄ q̄m tu es sacerdos met̄m sc̄dm ordinē
melchisedech. Replatio q̄d sit p̄cedētis
mādātū: p̄t infirmitate eius et inutilitate.
Nihil em̄ ad p̄fectū p̄duxit lex. Introductio
vero melioris sp̄ei: p̄ quā p̄ximam ad
deū. Et quātū est nō sine iurēuādo. Illi
quidē sine iurēuādo sacerdotēs fci sūt: hic
autē cū iurēuādo p̄ eū q̄ dixit ad illū. In
trauit dñs et nō penitebit eū: tu es sacerdos
met̄m. In tm̄ melioris testamētū sponsor
fr̄us est ihesus. Et alii quidē plures fci
sūt sacerdotēs: idēo q̄ morte p̄hibentur p̄
manē. Hic autē eo q̄ maneat met̄m: sepi
ternū habet sacerdotiū. Unde et saluare
ip̄etūm p̄t accēdes p̄ semetip̄sū ad deū.

semper uiuens ad impellādū p̄ nobis. Talis
em̄ decebat ut nobis eēt p̄t̄ifex: sc̄o mo
rens ipollutus: segregatus a peccatoribz et
excelsior celis fr̄us: q̄ nō habet condic n̄tā
tate: q̄admodū sacerdotēs prius pro suis de
licitis hostias offerre: deinde p̄ p̄li. Hoc em̄
fecit semel se offerēdo. Lex em̄ hoīes cōstituit
sacerdotēs infirmitate h̄ntes: sermo autem
iur̄surādū q̄ post legē est filiu iet̄m p̄fectū.
Cap. viij.
Que dicitur. Tale habem̄ p̄t̄ifex:
qui cōsedit in dextera sedis magnitudis
in celis: fr̄oz m̄ster: et tabnaculi veri: q̄d
fixit deus et nō homo. Ois em̄ p̄t̄ifex ad
offerēda munera et hostias cōstituitur:
unde n̄re est et hūc habē aliqd q̄d offerat.
Si ergo esset sup̄ trā: nec eēt sacerdos: cū
essent qui offerret sc̄dm legē munera qui
exēplari et umbre deseruūt celestiu: sicut
responsū est moysi cū cōsumaret tabna
culū. P̄de inquit oīa facito sc̄dm exēplar
q̄d tibi ostensū est in mōte. Hūc autem
melius sortitus est m̄st̄m: quito et me
lioris testamētū mediator est: q̄d in meli
oribus t̄p̄missiōibz sanctitū est. Nam si
illud p̄ns culpa vacasset: nō utiqz sc̄di
locus m̄q̄retur. P̄t̄ifex em̄ eos di
cit. Ecce dies uenient dicit dñs: et consuma
bo sup̄ domū isrl̄ et sup̄ domū iuda testa
mentū nouū: nō sc̄dm testamētū q̄d
feci patribus eoz in die qua apprehendi
manū illoz ut educerē illos de tra egypti
ti. Qm̄ ip̄i nō p̄māserūt in testamētū
meo: et ego neglexi eos dicit dñs. Quia
hoc est testamētū q̄d disponā domū
isrl̄: post dies illos dicit dñs dabo leges
meas in mēte eoz et in corde eoz sup̄ sc̄la
eas: et ero eis in deū: et ip̄i erūt michi
in p̄p̄m. Et nō docebit unusquisqz p̄ximū suū:
et unusquisqz fr̄em suū dices cognoste dñm:
qm̄ om̄s scient me a minore usqz ad maio
rem eoz: q̄ p̄p̄tio ero iustitū eoz: et p̄t̄oz
illoz iā nō memorabor. Quēdo autē nouū
veterauit prius. Qd autē antiquatur
et senescit: p̄t̄e interitū est. **Cap. ix.**

Habuit quod et prius iustificatioes **ix.**
 culture: et scilicet scilicet Tabernaculi
 cuius scilicet est primus: in quo erant candelabra
 et mensa et propositio panis quod dicitur sancta
 Post velamentum autem secundum secundum taberna-
 culum quod dicitur sancta sanctorum: aureum habens
 thuribulum. et archam testamenti. circumdata
 ex omni parte auro: in qua vasa aurea habes
 manna. et virga aaron quae frondebat et
 tabule testamenti: super quae erant cherubi glorie
 obumbrantia propitiatorum: de quibus non est
 modus dicendum per singula. **H**is vero ita com-
 paratis: in priori quidem tabernaculo semper intro-
 ibant sacerdotes sacerdotum officia consummantes
In secundo autem semel in anno solus pontifex non
 sine sanguine quem offerret pro sua et populi igno-
 rantia: hoc signante spiritu sancto. nondum palatam
 esse sanctorum viam: adhuc prore tabernaculo habente
 statum. **Q**uae parabola est typus iustitiae: iuxta
 quam munerum et hostie offeruntur: quae non
 possunt iuxta conscientiam perfectam facere serui-
 entem: solummodo in cibis et in potibus et va-
 rnis baptismatibus et iusticiis carnis usque
 ad typum correctoris impositis. **X**ps autem assistens
 pontifex futurorum bonorum. per amplius et perfec-
 tius tabernaculum non manifestum id est non
 huius creaturis neque per sanguinem hyrcorum aut
 vitulorum: sed per proprium sanguinem introiit
 semel in sancta: eterna redemptione inuenta.
Si enim sanguis hyrcorum aut taurorum et ceteris
 vitule assisus inquinatos sanctificat ad emun-
 dationem carnis: quanto magis sanguis christi
 qui per spiritum sanctum semetipsum obtulit immacu-
 latum deo emundabit conscientiam nostram ab
 operibus mortuis ad seruiendum deo viuente.
Et ideo noui testamenti mediator est: ut
 morte ipsius intercedente in redemptionem car-
 nularum que erat sub priori testame-
 to: remissione accipiantur quae vocati sunt
 eterne hereditatis. **U**bi enim testamentum: mors
 necesse est intercedat testatoris. **T**estamentum
 enim in mortuis confirmatum est. **A**liquin
 nondum valet. dum vivit qui testatus est.
Unde nec primus quidem sine sanguine dedicati

est. **P**ecto enim omni mandato legis a moysi un-
 uerso populo: accipiens sanguinem vitulorum
 et hyrcorum cum aqua et lana coctamea et iso-
 po: ipsum quoque librum et ceterum populum asspsit di-
 cens. **H**ic sanguis testamenti: quod mandauit
 ad vos deus. **F**ra tabernaculum et omnia vasa
 ministerii sanguine similiter asspsit. **E**t omnia pene
 in sanguine mundantur secundum legem: et sine
 sanguinis effusione non fit remissio. **N**ecessesse
 est ergo exemplaria quidem celestium huius mundi:
 ipsa autem celestia melioribus hostiis quam istis.
Non enim in manifesta sancta ihesus introiit
 exemplaria veterum: sed in ipsum celum: ut ap-
 pareat nunc vultum dei pro nobis. **N**eque ut
 sepe offerat semetipsum: quodammodo pontifex
 intrat in sancta per singulos annos in sanguine
 alieno. **A**liquin oportebat eum frequenter
 pati ab origine mundi. **N**unc autem semel in
 consummatione seculorum: ad destinationem peccati per
 hostiam suam apparuit. **E**t quodammodo statu-
 tum est hostiam semel mori post hoc autem iudi-
 cium: sic et christus semel oblatum est ad multorum
 exhaustam peccata: sed sine peccato apparebit
 expectantibus se in salute per fidem. **Cap. x.**

Umbra enim habens lex futurorum bonorum
 non ipsa ymagine reorum per singulos
 annos eisdem nostris hostiis quas offerunt in desi-
 nent: nunquam potest accedere perfectos facere. **A**liquin
 cessasset offerri: ideo quod nulla haberet vltimam
 conscientiam peccati cultores semel mundati: sed in
 nostris commemoratio peccatorum per singulos annos fit.
Impossibile est enim sanguine taurorum et hyr-
 corum auferri peccata. **I**deo ingrediens mundum
 dicit. **H**ostiam et oblationem nolui: corpus
 autem aptasti mihi. **H**olocauit omnia et per peccatum
 non tibi placuerunt: tunc dixi ecce venio. **I**n ca-
 pite libri scriptum est de me: ut faciam deus vo-
 luntate tua. **S**uperius dices quod hostias et obla-
 tiones et holocaustomata et per peccatum nolui
 nec placita sunt tibi quae secundum legem offeruntur:
 tunc dixi ecce venio. ut faciam deus voluntate
 tua: auferet primum ut sequens statuat. **I**n qua
 voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis
 ihesu christi semel. **E**t omnis quidem sacerdos presto

est cotidie ministras. et easde sepe offerens
hostias. q̄ nuq̄ p̄t auferre pat̄a. **H**ic aut̄
vna offeres p̄ p̄ctis hostiā in septimū sedet
in dextera dei. de cetero expectas donec ponā
tur immici eius scabellū pedū eius. **U**na
em̄ oblatōe cōsumant in septimū scifica
tos. **C**onstat aut̄ et nos sp̄s s̄s. **P**ost q̄
em̄ dixit hoc aut̄ testamētū qd̄ testabor
ad illos post dies illos dicit dñs dñs leges
meas in cordibz eoz. et in mētibz eoz sup̄
scribā eas. et p̄tor et inq̄tatū eoz iā nō
reconditor āplius. **U**bi aut̄ hor̄ r̄missio.
iā non oblatio p̄ p̄cto. **H**abetes itaqz fr̄es
fiduciā in introitu sc̄oz in sanguine xp̄i qua
quā m̄tiant nobis viā nouā et viuente
p̄ velamē idest carne suā. et s̄c̄d̄re mag
nū sup̄ domū dei. accedim̄ cū v̄o corde
in plenitudine fidei aff̄si cordi a consciā
mala et abluti corpus aqua mūdite
neamo sp̄i n̄re cōfessione in declinabile
Fidelis em̄ est q̄ r̄p̄misit. **E**t cōfidemus
inuitē in puocationē caritatis et bonoz
opm̄. nō deseretes collectionē nr̄am sicut
est cōsuetudis q̄ h̄d̄. sed cōsolātes et tāto
magis q̄nto vidētis appropinquāte diem.
Volūtariē em̄ peccatibus nobis post ac
ceptā noticiā veritatis. iā nō reliquitur
p̄ p̄ctis hostia. **T**erribilis aut̄ qd̄a expecta
tio iudicii et ignis emulatio. q̄ cōsuptū
in est adūsarios. **I**rritā q̄s faciens lege
moysi. sine vlla miserationē dū d̄h̄uel trily
testibz moritur. **Q**nto magis putatis
deteriora mereri supplicia qui filiū dei cō
culcauerit. et sanguine testamētū pollū
tū dixerit in quo sc̄ificatus est. et sp̄m
gr̄e cōtumeliā fecit. **P**rimo em̄ q̄ dixit
Nich̄i vidictā. et ego retribuā. **E**t iter. **Q**uia
iudicabit dñs ppl̄m suū. **H**orrendū est
incidere in mano dei viuētis. **R**ememorā
m̄ aut̄ p̄stimos dies. in quibz illuati mag
nū certamē sustinuisistis passionū. **E**t
in altero qd̄e obp̄bris et tribulationibz
spectaculū f̄i. in altero aut̄ fecit taliter
cōsulantū estis effecti. **N**ā vinctis cōpas
si estis. et rapmā bonoz vroz cū gaudio

suscipistis. cognoscetes vob̄ h̄c meliōre et
manente sk̄am. **N**olite itaqz amittē cōfiden
tiā vr̄am. q̄ magnā habet remuneratiōem
pat̄ia em̄ vobis n̄cia est. ut voluntate dei
facientes reportetis p̄missione. **I**oh̄n̄ em̄
modicū aliquitū n̄qz q̄ v̄tūm est veniet.
et nō tardabit. **I**ustus aut̄ meus ex fide
viuit. **E**t si subtraxerit se nō placebit aie
mee. **N**os aut̄ nō sumus subtractōis filii in
p̄ditionē. sed fidei in acq̄sitiōem aie. **M.**
Est aut̄ fides sperād̄re s̄ba rez. argu
mentū nō apparētū. **I**n hac em̄
testimoniū cōsecuti sūt senes. **F**ide itelligim̄
aptata esse s̄la v̄bodei. vt ex inuisibilibus
visibilia fieret. **F**ide plurimā hostiā abel q̄
carni obtulit deo. p̄ quā testimoniū cōsecutus
est esse iustus. testimoniū p̄hibente inimici
bus deo. et p̄ illā defunctus adhuc loq̄tur.
Fide enoch tr̄slatione est ne videt mortem.
et nō inueniebatur. qz tr̄s tulit illū deus ante
tr̄slationē em̄ testimoniū habuit placuisse
deo. **H**inc fide aut̄ īpossibile est placē deo.
Credē em̄ oportet accedente ad deū q̄a est. et
inq̄rentibus se remunerator sūt. **F**ide n̄c r̄sp̄
so accepto de h̄is q̄ adhuc nō videbatur.
metuens aptauit archā in salutē dom̄s sue.
p̄ quā d̄p̄nauit mūdū. et iusticie q̄ p̄ fide
est heres est institutus. **F**ide qui vocatur
abrahā obeduit in locū exire quē accep
turus erat in h̄editatē. et exiit nesciēs quo
iret. **F**ide demoratus est in t̄ra r̄p̄missionis
tāqz in aliena. in casilibz habitādō cū ysaac
et iacob cōh̄edibus r̄p̄missionis eiusdē. **E**xpec
tabat em̄ fundamēta habentē cūctatē. cuius
artifex et cōditor deus. **F**ide et ip̄a sara steri
lis v̄tute in cōceptione sem̄s accepit etiā
p̄ter tēpus etatis. qm̄ fidele credidit eū
esse q̄ r̄p̄miserat. **P**er qd̄ et ab vno orti sūt.
et hoc emortuo tāqz s̄dera celi in multitu
dine. et sicut harena q̄ est ad orā maris
innumērabilis. **I**uxta fide defuncti sūt om̄s isti.
nō acceptis r̄p̄missionibz. sed alōge eas aff̄
cientes et salutates. et cōfiteb̄s qz p̄gr̄im
et hospites sūt sup̄ t̄rā. **Q**ui em̄ hoc dicit.
signat se patriā inq̄rere. **E**t si qd̄ illius me
missent de qua exierūt. habebūt v̄tqz tēpo
re itedi. **N**ūc aut̄ meliōre appetūt. idest celeste

Deo non confunditur deus vocari deus eorum. Paravit enim illis civitatem fide obtulit abraham ysaac cum temptaretur: et vingentium offerebat in quo suscepit repmissiones: ad quem dictum est: quia in ysaac vocabitur tibi semen: arbitrans quod et a mortuis suscitare potes est deus. Unde cum et in parabola accepit fide et de futuris benedixit ysaac iacob et esau fide iacob moriens singulos filiorum ioseph benedixit: et adoravit fastigium virge eius fide ioseph moriens de perfectione filiorum israel meoratus est: et de ossibus suis mandavit fide moyses natus occultatus est in mesibus in utero matris suis eo quod vidisset elegante infantem: et non timuerunt regis edictum fide moyses grandis factus negavit se esse filium filie pharaonis: magis eligens affligi cum populo quam tyrannus pati habere iocunditatem maiorem dominicas estimas thesauro egyptiorum imperium christi. Aspiciat enim in remuneratione fide reliquit egyptum non veritus aiositate regis: inuisibile enim tantum videns sustinuit. fide celebrauit pascha et sanguinis effusione: ne qui vastalut primitia tanget eos fide transierunt mare rubrum tantum per arida terra: quod egypti egypti deuorati sunt fide mur ibero corruerunt: circumitum dicitur septem fide mal metrum non perit cum meredulis: excipiens exploratores cum pace. Et quid adhuc dicam deficiet enim typus me curantem de gedon harrich sampson ioseph dauid samuel et alius iherusalem: qui per fide vicerunt regna: operati sunt in strata: adepti sunt repmissiones. Statuerunt ora leonum: extinxerunt ignem: effugerunt aciem gladii: convaluerunt de infirmitate: fortes facti sunt in bello. Castri vicerunt exterior: acceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos. Alii autem distenti sunt non suscipientes redemptionem: ut meliorem inuenirent resurrectionem. Alii vero ludibria et vbera experti: in sup et vitula et carceres lapidati sunt facti sunt temptati sunt: in occasione gladii mortui sunt. Circumierunt in melotis: in pellibus caprimis. Egredes angustiati afflicti: quibus dignus non erat mundus. In solitudinibus erant: in motibus et in speluncis: et in cauinis terre. Et hinc omnis testimonio fidei probati: non acceperunt repmissionem: deo pro nobis aliquid melius providente: ne sine nobis resumeretur. Deo quoque et nos tantum habentes. **Cap. xij.**

imposita nube testium: deponetes omne pedibus et circustans nos peritiam per paciam curramus. **Propositi** nobis certamine: aspicientes in auctore fidei et consummatore ihesu: qui propositi sibi gaudio sustinuit crucem confusionem contempta. atque in dextera sedis dei sedet. **Reveritate** enim cum quod tale sustinuit a peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem: ut non fatigemur autem veris deficientes. **Non** enim usque ad sanguinem restitistis aduersus peritiam repugnantes: et oblatis estis consolatoribus. **Quod** rebus tantum filius loquitur dicens: **Fili mi noli negligere disciplinam domini: neque fatigeris domini ab eo argueris.** **Quem** enim diligit dominus castigat: flagellat autem omnem filium quem recipit. **In disciplina** perseverate: tantum filius nobis offert se deus. **Quis** enim est filius quem non corripit pater? **Quod** si extra disciplinam estis: cuius participes facti sunt omnes: ergo adulteri et non filii estis. **Quem** de patre quidem carnis nostre habuimus eruditores: et reuerentiamur eos. **Non** multo magis obtemperabimus patri spiritui et viuemus. **Et** illi quidem in tempore paucorum dierum secundum voluntatem suam erudiebant nos: hic autem ad id quod utile est in recipiendo sanctificationem eius. **Quis** autem disciplina in partem quod videtur non esse gaudium sed meroribus: postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet iusticie. **Propter** quod remissas manus et soluta gemma erigite: et gressus rectos facite pedibus vestris: ut non claudicatis quis erret: magis autem sanetur. **Parce** sequimini cum oibus et sancti nomina sine qua nemo videtur deum: contemplantibus ne quis desit gratie dei: ne qua radix amaritudinis sui sui gummam impediatur et per illam inquantur multi: ne quis formator aut pharus ut esau: qui propter unam escam vendidit primogenita. **Scitote** enim quoniam et postea cupiens hereditare benedictionem: reprobatus est. **Non** enim inuenit penitentiam locum: quia quod cum lacrimis inquisisset eam. **Non** enim accessistis ad intractabile et accessibile ignem et turbine et caliginem et prellam et tubum sonum et vocem verborum: quia qui audierunt excusauerunt se ne eis fieret verbum. **Non** enim portabat quod dicebatur: et si bestia tetigerit montem lapidabitur. **Et** ita terribile erat quod

videbatur. **M**oses dixit. **E**xterritus su et tre-
 mebūdus. **S**ed accessistis ad sion montē et
 ciuitatē dei uidentis ihelīm celestem? et nul-
 torū mlū angeloz frequenciā et etiā p̄m-
 tuoz qui cōcepti sūt in celis: et iudicem
 om̄i deū. et sp̄m iustoz p̄fectoz: et testamē-
 ti nom̄i mediatorē ih̄esu: et sāguis afflōnē
 melius loquentē q̄ abel. **V**idete ne recuse-
 tis loquentē. **S**icm̄ illi nō effugerūt recusa-
 tes eū qui sup̄ terrā loq̄batur: multo magis
 nos qui de celis loquentē nobis auertimus:
 cuius vox mouit mouit terrā tūc nūc autē
 rep̄mittit dices. **A**d huc semel? et ego mo-
 uebo nō solū terrā. sed etiā celū. **Q**d autē
 adhuc semel dicit. declarat mobiliū transla-
 tionē tāq̄ factor: ut maneāt ea que sūt
 im̄obilia. **I**taq̄ regnū im̄obile suscipietes:
 habem̄ gr̄ciā p̄ quā seruam̄ placētes
 deo cū metu et reuerētia. **F**rem̄ deus noster
Quigms cōsimens est. **Cap. xiii.**
Aritas firmitatis maneāt in uobis:
 et hospitalitate nolite obliuisci. **P** hanc em̄
 placuerūt quidā: angelis hospicio receptis.
Memētote uinctoz tāq̄ simul uincti: et
 laborantiū. tāq̄ et ip̄i in corpe morantes.
Honorabile cōmubiū in oībus: et thorus
 im̄matulatus. **F**ornicatores em̄ et adulteros
 iudicabit deus. **S**unt mores sine auaricia:
 contenti p̄ntibus. **I**p̄e em̄ dicit. **N**ō te desera-
 neq̄ derelinquā: ita ut cōfidenter dicamus.
Dns michi adiutor est nō timebo qd̄ faciat
 michi homo. **M**ementote p̄positoz v̄roz: qui
 uobis locuti sūt uerbu dei. **Q**uoz mtuētes
 eritū cōuersatiōis im̄itam̄ fidē. **I**hesus xp̄us
 heri et hodie: ip̄e et in sc̄la. **D**octins uariis
 et peregrinis: nolite abduci. **O**ptimū est em̄
 gr̄cia stabilire cor nō estis: que nō p̄fuerūt
 ambulātibz in eis. **H**abem̄ altare de quo
 edere nō habet p̄tatem qui tabernaculo
 deseruiūt. **Q**uoz em̄ aīaliū infertur san-
 guis p̄ pctō in sc̄a p̄ pontificē: hoz corpa
 cremātur extra castra. **P**pter qd̄ et ih̄esus
 ut sanctificaret p̄ suū sāguine populū:
 extra portā passus est. **E**ream̄ igitur

adeū extra castra. **I**mp̄erū eius portates
Non em̄ habem̄ hic manentē ciuitatē: sed
 futurā inq̄rimus. **P** ip̄m ergo offeramus
 hostiā laudis semp̄ deo: id est fructū labioz
 n̄roz cōfidentū nōi eius. **B**eneficētie autē
 et cōiōnis nolite obliuisci. **T**alibz em̄ hostis
 p̄meretur deus. **O**bedite p̄positis v̄ris et sub-
 iacete eis: ip̄i em̄ puigilat cōsolationem
 reddituri p̄ aīabus v̄ris: ut cū gaudio hor-
 faciāt et nō gemētes. **H**oc em̄ nō expedit
 uobis. **O**rate p̄ nobis. **C**onfidim̄ qm̄ q̄ bonā
 cōsciā habem̄: in oībus beneuolētes
 cōuersari. **I**mplius autē de p̄tor uos hor-
 facere: quo celerius restituar uobis. **D**eus
 autē pacis qui eduxit de mortuis pastore
 magnū oīū in sāguine testamēti etiam
 dñm̄ n̄m̄ ih̄esu xp̄m̄ aptet uos in oī t̄p̄e
 bono. ut faciatis uolūtate eius: faciens in
 uobis qd̄ placeat corā se p̄ ih̄esu xp̄m̄: cui
 est gl̄a in sc̄la sc̄loz amen. **R**ogo autē uos
 fr̄es: ut sufferatis uerbu solari. **E**t em̄ p̄u-
 cis sc̄p̄i uobis. **C**ognoscite fr̄em̄ n̄m̄ thymo-
 theū dimissū: cū quosi celerius uenit vi-
 debo uos. **S**alutate oīes p̄positos v̄ros: et oīes
 sc̄os. **S**alutat uos de italia fr̄es. **G**ratia cū
 oībus uobis. **D**l. **Q**s. **E**t in **E**xpl̄it epl̄a
lti pauli apli ad hebreos. **r.**

*p̄ fr̄em̄ romētiū m̄chid carthuf.
 in d̄mo t̄iecti Anno dñi m̄. ccc.
 lxxv. in uigilia apl̄oz symon̄ et
 iude*

